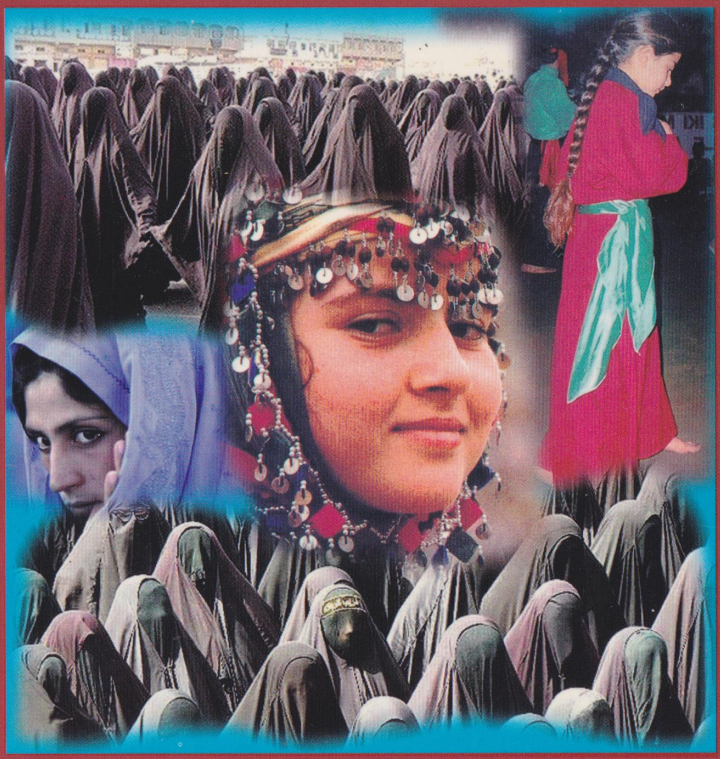
CEMAL ŞENER

ARAPÇA'NIN TÜRKLERİ ARAPLAŞTIRMASI

ETİK YAYINLARI

Faruk53

CEMAL ŞENER

ARAPÇA'NIN TÜRKLERİ ARAPLAŞTIRMASI

ETİK YAYINLARI

ETİK
YAYINLARI

CEMAL ŞENER

**ARAPÇA'NIN TÜRKLERİ
ARAPLAŞTIRMASI**

Dizgi ve Düzenleme
Şükran COŞKUN

Kapak
MAT YAPIM

Baskı-Cilt
BARIŞ MATBAASI

Baskı Tarihi
NİSAN 2007 İSTANBUL

ISBN 978 - 975 - 8565 - 43 - 6

etikyayinlari@yahoo.com

© Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan ETİK YAYINLARI'nın ve yazarın izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ETİK
YAYINLARI

ETİK YAYINLARI KİTAPSAN KURULUŞUDUR

CEMAL ŞENER

ARAPÇA'NIN TÜRKLERİ ARAPLAŞTIRMASI

ETİK
YAYINLARI

Cağaloğlu Yokuşu Narlıbahçe Sokak Narlı Han No: 3
Cağaloğlu-İSTANBUL Tel: (0212) 511 63 91-92 Fax 511 62 99
e-mail etikyayinlari@yahoo.com
kitapyurdu.com

Cemal ŞENER

1951 Erzincan Merkez-Güllüce doğumlu. İlk, orta ve lise öğrenimini Erzincan'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Sosyal Antropoloji Bölümü'nde ***"Erzincan'ın Demografik Yapısı"*** *tezi ile lisans, İktisat Fakültesi Siyaset Bilimi'nde* ***"Çerkes Ethem Olayı"*** *tezi ile yüksek lisans yaptı.* ***Alevilik Olayı****'nı doktora çalışması olarak sürdürürken, Siyasal Bilimler Fakültesi'ndeki görevinden YÖK nedeni ile 1983'te ayrıldı. Türkiye'nin toplumsal yapısı ile ilgili çalışmalarını sürdürmektedir.*

yayınlanmış yapıtları

1) Çerkes Ethem Olayı (15. Baskı)
2) Alevilik Olayı (40. Baskı)
3) Alevi Törenleri (7. Baskı)
4) Alevilik Üstüne Ne Dediler (5. Baskı)
5) Atatürk ve Aleviler (10. Baskı)
6) Topal Osman Olayı (10. Baskı)
7) Yaşayan Alevilik (7. Baskı)
8) Alevi Sorunu Üstüne Düşünceler (5. Baskı)
9) Şeriat ve Alevilik (4. Baskı)
10) Alisiz Alevilik Olur Mu? (3. Baskı)
11) Bihatayık, Evladı Kerbelayık (3. Baskı)
12) Anadolu'da Alevi-Bektaşi Dergâhları (2. Baskı)
13) Şaha Doğru Giden Kervan (3. Baskı)
14) Benim Kâbem İnsandır (15. Baskı)
15) Aleviler Ne Yapmalı (3. Baskı)
16) Şamanizm (13. Baskı)
17) Anadilde İbadet (2. Baskı)
18) Alevilik Dersleri (1)
19) Alevilik Dersleri (2)
20) Osmanlı Belgeleri'nde Aleviler Bektaşiler (1)
21) Osmanlı Belgeleri'nde Aleviler Bektaşiler (2)
22) İbni Haldun'un Hayatı ve Düşünceleri (2. Baskı)
23) Aleviler'in Etnik Kimliği (15. Baskı)
24) Türkler'de Çadır (2. Baskı)
25) Osmanlı Belgeleri'nde Dersim Tarihi
26) Osmanlı Belgeleri'nde Diyarbakır Tarihi
27) Türkiye'de Yaşayan Etnik ve Dinsel Gruplar (6. Baskı)
28) Osmanlı'da Toplumsal Düzen
29) Arapça'nın Türkleri Araplaştırması

SUNU

NEDEN ARAPÇA

Elinizdeki kitaba ***"Arapça'nın Türkleri Araplaştırması"*** adını verdim. Neden Arapça? Bu satırların yazarı Arapça karşıtı değil. Arap halkınında karşıtı değil. Bu kendini inkar olur. Çünkü 72 milleti bir gören bir gelenekten geliyor.

Türk tarihinde Arapça çok mühim bir yer tutmuştur. Arap hegomonyacılığı İslam dinini de arkasına alarak Türkler ve başka milletler üstünde Arap egemenliği kurmuştur. Örneğin İslamiyet ile ilişkisinde Araplar kendilerini **birinci sınıf** müslüman kendi dışındakileri de **ikinci sınıf** ya da mevâli (köle) müslüman olarak görmüşlerdir. Türkler'in İslamiyet ile ilk tanışması 8. ve 9. yüzyıllarda Türkistan da olmuştur. Arap ordularının komutanlığını yöneten Zalim Haccal ve Kuteybe ile Türkler'in tanışması Türkler'e ağır faturalara mal olmuştur. Binlerce Türk genci canlarını vermek zorunda kalmışlardır.

Yüzyıllarca Arapça Allah'ın dili, Arap örfü ise İslami gelenek olarak İslamiyeti kabul eden uluslara İslam'ın şartı olarak kabul ettirilmeye çalışılmıştır. Böylece İslam olmak için adeta Arap örf ve adetlerini Arap kültürünü benimsemek şart koşulmuştur. Bu nedenle insan temel hak ve özgürlüklerinden birçok şey kaybedilmiştir. Tabi bu durum bütün Araplar ve bütün Arap ülkeleri için söylenemez. Laik Cumhuriyetten yana Araplar ve Arap ülkeleride var. Örneğin; bizim ülkemizde özellikle; Adana, Mersin, Hatay, İskenderun ve çevresinde yaşayan Arap yurttaşlarımız laik Cumhuriyetten yana, Atatürk ilkelerini benimsemiş modern toplumsal kesimimizdir. Tarihte; Türk Arap ilişkileri söz konusu olduğu zaman ya da Arap hegemonyacılığından söz ettiğimizde bu toplumsal kesimimiz anlaşılmamalıdır. Eleştiri konumuz İslamiyet'in adını kullanarak kurulmaya çalışılan Arap hegemonyacılığıdır. İslamiyeti kabul eden ulusları Arap hegemonyacılığının asimilasyonudur.

Bu durumu İslam bilgini Mehmet Akif Ersoy şöyle tanımla-

mıştır: "Müslümanların hepsi cahil; Arap'ı cahil, Türk'ü cahil, Kürdü cahil, Arnavut'u cahil... Hepsi cahil...

Dünya dünya olalı, gafletin cehaletin, körlüğün, sağırlığın bu mertebesi ne görülmüş ne işitilmiştir.

Biz cehaletimiz yüzünden dini bu hale getirdik. Din de bizi bu hale getirdi. İslam dini bir miskinlik dini oldu."

Mehmet Akif Ersoy'un hutbelerinde ifade ettiği İslam dünyası hiç iç açıcı değil. Bu günkü İslam dünyasına baktığımızda görülen tablo aşağı yukarı aynı. **İşte İran:** Şehrin büyük meydanlarında sıkça görülen bir afişte, **"Hicap giymeyen kadın fahişedir."** Hicap; İslami giysiye verilen isimdir. Kadınlarda örtünme yaşı; 7'dir. İslami giysi giymeyen kadının cezası ölümdür. İslami giysi kendi tanımladıkları kadının gözünün bile gözükmediği giysidir. Kadının; oje, ruj kullanması, süslenmesinin cezası 74 kırbaçtır. Kadının şahitliği erkeğin yarısıdır. Kadın koca izni olmadan (yazılı) seyahat edemez, çalışamaz, okuyamaz, evden dışarı çıkamaz. Birbirini tanımayan bir kadın ve bir erkek bir mekanda bulunamaz. Bulunursa zina sayılır. Zina suçu taşlanarak öldürülmektir. Hem de cami avlusunda cuma günleri cuma namazından sonra bu iş yapılır. Koca zina eden eşini öldürürse cezası yoktur.

Koca istediği an eşine haber vermeden eşini boşar. Bu durumda kadının çocuklar üstünde hiçbir hakkı yoktur. Bakire kızlara işlediği bir suç nedeni ile idam cezası verilirse bakire olduğu için idam edilmez. Ancak bekareti bozulduktan sonra cezası uygulanır. İran'da İslami geleneğe göre kız çocuklarının evlenme yaşı 9'dur. Mirasta kadın erkeğin yarısı kadar alır. İran'da geçici birlikte olmak için muta nikahı yapılır. Bir gecelik ilişki için erkek istediği bir kadın ile birlikte olmak için imam kanalı ile muta nikahı yapar.

Suudi Arabistan'da; kız çocuklar 6 yaşından sonra erkeklerle aynı ortamda bulunamaz. Bu günah ve yasaktır. Kızlar erkek öğretmenlerden ders alamaz. Sadece telefon ya da monitör ile soru sorabilir. Bu ülkede, konser, tiyatro, sinema yerleri açmak İslama göre günah ve yasaktır. Kadınların spor için koşması, zıplaması, araba kullanması günah ve yasaktır. Kadının arabanın ön koltuğuna oturması günahtır. Sevgililer günü, doğum günü v.s. nedeni ile çiçek, hediyelik, kart satışı, mum, çiçek, v.s. günah ve yasaktır. 2002'de süslü vücut hatlarını gös-

teriyor diye 82.000 çarşaf yasaklanmıştır. Üreten ve giyenler cezalandırılmıştır. **Afganistan'da**; İslami giysi dedikleri giysiyi giymeyen kadınlar idam ediliyor. Kadına okula gitmek yasak. Kan davalarında para yerine kız çocuklar hibe edilir. Zina yapan kadın dedikleri kadınlar günahkar diye kendi İslami anlayışlarına göre, cuma namazı sonrası stadyumlarda binlerce erkeğin önünde taşlanarak (recm) öldürülür.

Ahlaksız görülen kadına verilen ceza ölümdür. Kadınların dondurma yemesi, müzik dinlemesi, şarkı söylemesi, dans yapması yasak ve günahtır. Kadınların gülmesi, fotoğraf çekmesi, TV, radyo v.s. dinlemesi günah ve yasaktır.

Hırsızlık yapanın el ve ayakları kesilir. Oje süren kadının eli, ruj süren kadının dudakları satırla kesilir.

Bu ve benzer uygulamalar, Suudi Arabistan'da, Sudan'da, Fas'ta, Birleşik Arap Ülkelerinde ve birçok İslam ile yönetilen ülkede devam etmektedir. Cahiliye döneminin örf ve adetleri İslam adı altında bizim gibi ülkelerde de özendirilmektedir. İslamiyete inanma Araplaşmaya dönüştürülmeye çalışılmaktadır. İşte Hz. Muhammed'in söylediği iddia edilen bir Hadisi Şerif: ***"Arapları üç nedenle sev: Çünkü ben bir Arab'ım, çünkü Kur'an Arapça'dır ve çünkü cennet sakinleri Arapça konuşurlar. Arapları sevmek imandır. Onlardan nefret etmek ise imansızlıktır."***

Bu anlayış açıkca Arapları üstün millet sayma değilse nedir? İslamiyeti kabul eden bir Türk böyle bir anlayışı benimserse iyi müslüman olmak için Arapça hayranı Türk karşıtı olmaz mı?

Halbuki Türkler tarihleri boyunca Araplarla girdikleri ilişkiler sonucu hep kaybeden taraf oldular. Osmanlı'nın son döneminde ise Araplar İngilizlerle birleşerek Müslüman Türkler'i arkadan vurdular. Bir zamanlar Kâbe'yi bekleyen Türk ordusu sadece Kâbe'yi değil, Arap yarımadasını, Yemeni, Kuzey Afrika'yı, Filistin'i, Kerkük'ü, Musul'u, Halep'i, Şam'ı bile İngilizlere bırakmak zorunda kaldı. Bu durum Türkler'in Arapça ile tanışması sonucu oldu. Arapça ve Araplar'a ödenen fatura bu oldu.

Bu durumu o yıllarda cephelerden cepheye koşarak yaşayan **Mustafa Kemal Atatürk şöyle anlatıyor:** ***"Türkler Araplar'ın dinini kabul etmeden evvel de büyük bir millet idi. Araplar'ın di-***

nini kabul ettikten sonra bu din Araplar'ın (..) Türkler'le birleşip bir millet teşkil etmelerine hiçbir tesir etmedi. Bilakis Türk milletinin millî rabıtalarını gevşetti; millî hislerini, milli heyecanını uyuşturdu. (..)

Türk milleti birçok asırlar, (..) bir kelimesinin manasını bilmediği halde Kur'an-ı ezberlemekten beyni sulanmış hafızlara döndü. (..)

Türk milletini Allah için, Peygamber için topraklarını, menfaatlerini, benliğini unutturacak, Allah'la mütevekkil kılacak derin bir gaflet ve yorgunluk beşiğinde uyuttular."

(Medeni Bilgiler, Örgün Yayınları, Millet Bölümü)

Kitabımızın **Birinci Bölümünde;** Arapça ile Türkler'in tarihi ilişkisi ele alındı. Türkler'in Kısa İnanç Tarihi yer aldı.

Kitabın **İkinci Bölümünde** ise tarihi bir tartışmaya yer verildi. Bu bölüm, Aleviler ve MHP bölümü oldu. Tarihimiz de ilk defa Aleviler MHP'yi internet yolu ile de olsa Alevi olan ve olmayanlarla tartıştılar. Bu tartışmanın odağında benim konu ile ilgili yazdığım iki makale yer aldı. Tarihi öneme sahip bir tartışma oldu. Bu konu gelecekte yeni tartışmaları da gündeme getirecektir. Konuyu onlarca insan tartıştı. Kitaba bunların tekrara düşmeden seçilerek bir kısma alındı.

Kitabın **Üçüncü Bölümünde** konu Diyanet İşleri Başkanlığı oldu. Aleviler'in Diyanet İşleri Başkanlığından beklentileri, Aleviliğin İslam'ın bir yorumu olduğu gibi yazılar yer alıyor.

Dördüncü Bölümde ise; Aleviler'in Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ve 28 Şubat'a bakışı ile Alisiz Alevilik Olur mu? Alevilik İslam Dışı mıdır? Aleviliğin çeşitli sorunları ile ilgili yazılar yer aldı.

Beşinci Bölümde ise; Kitabın yazarının kendine göre tarihi öneme sahip bazı polemik yazılar yer aldı. Bunlar; İsmail Beşikçi, Murtaza Demir, Nejat Birdoğan ve Fuat Bozkurt'un yazdıkları yazılar ile ilgili polemik yazılarıdır. Bu bölüm ile kitap bitiyor. Okuyucu bu kitabı okuyunca birçok konu da bilgilenmiş olacaktır.

Saygılarımla.

Cemal ŞENER — Mart 2007

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

Arapça'nın Türkleri Araplaştırması 13
Uluslaşmada Dilin Rolü 21
Atatürk, Bursa Nutku, Türkçe Ezan ve ABD Büyükelçisi 33
Demokrat Parti Döneminde Türkçe Ezan 39
Türkler Neden Türkçe İbadet Yapamaz 44
Kuteybe, Diyanet ve Türkçe İbadet 51
Türkler'in Kısa İnanç Tarihi 55

İKİNCİ BÖLÜM

Milliyetçilik, MHP ve Aleviler 77
"Milliyetçilik, MHP ve Aleviler" (Şevket Bülent Yahnici) 82
Milliyetçilik ve Aleviler 87
Aleviler ve MHP 92
Değerli Hocam Cemal Şener (Ali Mert) 100
Sayın Hocam (Cemil Kılıç) 101
Aleviler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde 103
Değerli Hocam (Ali Mert) 123
Sevgili Cemil Kılıç (Vahap Güngör) 125
Sevgili Cemal Şener'e (Halil Eyupoğlu) 127
Değerli Cemal Şener (Alper Çağlayan) 128
İsmail Kaygusuz 129
Nevzat Üçyıldız 129
Veli Kara 130

Halil Eyupoğlu 131
Fatma Ulubey 132
Doç. Dr. Mustafa Aksoy 133
Celal Önkoyun 134
Veli Kara 135
Özlem Duran 136
Şakir Keçeli 137
Mustafa Özcivan 143
Ertürk Meral 145
'Türkmen Alevî' Yazar Cemal Şener'e Cevap (1) 149
'Türkmen Alevî' Yazar Cemal Şener'e Cevap (2) 152
'Türkmen Alevî' Yazar Cemal Şener'e Çevap (3) 155
Arslan Tekin Eleştirisi 158
Samsunlu Osman 165
Ali Duman 167
Vahap Güngör 168
Türkçülük ve Alevilik (Dr. İdikut Kadıoğlu) 170
Söylenecek Çok Söz Var Ama Kısa Tutalım 173
Ülküsüz Türk-İslam Sentezcileri (Samsunlu Osman) 175

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Negatif Öğrenme ya da Diyanet'in Yeni Raporu'nda Aleviler 179
Alevilik; "Ayrı Bir Din"midir? 188
"Türk Müslümanlığı", Asimilasyon ve Aleviler 208
Diyanet'in Bütçesi Helal Mi? 217
Türban Üstüne 220
İslami Teröre Kısa Bir Bakış 226

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

'Suriyeleşme Sendromu' Söylemi Üstüne 229
Türk Silahlı Kuvvetleri ve Aleviler 233
Bir Muhalif Söylem; Alivilik 237

Alevilik Dersleri Nasıl Olacak? 244
Aleviler'i Kim Temsil Ediyor 247
Alevilik'in 'Tanımı' Sorunu Var Mı? 250
Aleviler ve Avrupa Birliği 253
Din Dersleri Öğretmeni 256
Dedeler - Babalar Kurultayı Yapıldı... 259
Gönül Kalsın Yol Kalmasın 264
Bir Araştırmanın 'Aleviler, Kürtler ve Diğerleri' 268
Milliyet Gazetesi'ndeki Alevilik Araştırması Üstüne 276
Ali'siz Alevilik Olur Mu? 283
Alevilik'te Hz. Ali'nin Yeri 287
Ruhi Su ve Kanal 7 298
Adnan Hoca'cı "Atkatürkçüler..." 301
Türk Solu'nun Şamanizm'i Keşfi 307
Seçimler, AK Parti ve AB Üstüne 312
Fransa'nın "Kürt Sevgisi" Nereden Kaynaklanıyor 317
Fidel Castro ve Kürtler 320
Türkçü-Devrimci Diyaloğu Üstüne 324
Fransa'daki "Kızıl Elma" Koalisyonu 334
İsviçre'de; Devletçilik, Federasyon, Halkoyu, Resmi Dil ve 339
Dersim Anıları / Dersim Fırtınası 345
Erzincanlı Doğan Dede, Baba Rıza ve Deli Aziz 357
Koç Katımı/Cinselliğin Kutsanması 368

BEŞİNCİ BÖLÜM

Murtaza Demir Ne Demek İstiyor? 375
İsmail Beşikçi'nin Alevi Karşıtlığı 379
Nesnel Bir 'Bilimadamı'nın Dayanılmaz Hafifliği (Fuat Bozkurt) 387
Necat Birdoğan'ı Tanımanın Dayanılmazlığı! 398

Arapça'nın Türkler'i Araplaştırması

1967-8'li yıllarda Erzincan'da lise öğrencisiydim. Sol düşünceye eğilimli idim. O tarihlerde çıkan; Ant, Türk Solu, Aydınlık, Devrim gibi gazeteleri takip etmeye çalışıyordum. Filistin meselesi o yıllarda çok günceldi. Yaser Arafat'lı FKÖ ile birlikte, Naif Havatme, George Habbaş Leyla Halit gibi Filistin'li önderlerin de isimleri sık duyulurdu. Bu dergiler o yıllarda Filistin Sorunu'na sıkça yer verirlerdi.

Arafat'ın ya da Havatme'nın, Habbaş'ın demeçlerine bu dergiler sıkça yer verirken, Filistin gerillalarının özellikle Leyla Halit'in resimleri ile süslü sayfalar dolusu yazılar çıkardı. O yazıların bir kısmı Filistin'lilerin dilinde Arapça yayınlanırdı. Arapça metnin Türkçe'si ise ya karşı sayfaya veya sayfa altına verilirdi.

Annem, Arapça harflerle yazılı ama, Sosyalizm'in propagandasını yapan, Emrepyalizme, Siyonizme vs. karşı olan bu yazıları görünce; o yazıları öper ve başına götürüp niyaz ederdi. Onları kutsardı. O yazıları Kur'an yazısı sanardı. Benim solcu eğilimlerimle bu yazıların birlikteliğine anlam veremezdi. İçten içe Kur'an yazısı gördüğü için memnun olurdu. Ben, anneme o yazılarda; Sosyalizm'in övüldüğünü, gerilla savaşının, Filistin için savaşın yazıldığını vs. anlatmaya çalışırdım. Ama ikna edemezdim. O, kendisi ile dalga geçtiğimi sanardı. Hiçbir zaman da inanmadı. O nerede Arap harfleri ile yazılmış bir yazı görse, o yazıda ne yazarsa yazsın kendisinin okuma yazması olmadığı halde bulduğu o Arapça yazıyı eline alır, öper, kutsar, niyaz eder ve yüksek bir yere koyardı. Üstelik annem Alevi inançlı birisi idi. Alevilik'te ibadet

sırasındaş dualar, nefesler vs. tümden Türkçe okunmasına karşın. Bu durum Arap kültürünün din kanalı ile Türkleri nasıl etkilediğine bir örnekdir.

Kur'an'ın Arapça olması halkın belleğine o denli derin kazılmış ki, adeta genetik bir özellik haline gelmiş. Bu durumdan, elbette din adamlarının ve kurumlarının yadsınmaz rollerinin olduğu ortadadır. Atatürkçü tarihçi olarak bilinen Enver Ziya Karal bile; "Osmanlı Tarihinde Türk Dili Sorunu" adlı yazısında konu ile ilgili olarak diyor ki; **"Din dili olarak Arapça kutsal sayılmıştı; çünkü, Kur'an Arapça nazil olmuştur. Yani Tanrı, Cebrail vasıtasıyla, Arapça konuşmuştur. Bu nedenle Kur'an'a "Kelamullah" (Tanrı Sözü) denildiği bilinmektedir. Böyle olunca, Arapça'dan başka herhangi bir dile çevrilmesine de olanak yoktur."** Diyebiliyor.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Cumhuriyet'in bir kurumudur. Onun görevlerinden birisi de, dinin Cumhuriyet'in ilkeleri doğrultusunda ulusallaşması uğraşı olması gerekir. Ama ne yazık ki, dönem dönem Diyanet İşleri Başkanlığı adeta Cumhuriyet'in bir kurumu gibi değil, Arap hilafetinin bir kurumu gibi faaliyet göstermiştir.

Laik Cumhuriyet'in bir kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nca, 1957 yılında "Dinde Reform Meselesi" adlı kitapta Kemal Edip Kürkçüoğlu'nun Diyanet İşleri Başkanlığı'nca yayınlanan kitabından konu ile ilgili; **"Kur'an dili; Rabbani bir kelamdır, onu dar manasıyle Arapça saymak hatadır. Tekrar edelim "Kur'an" Arapça değil Rab'çadır. O'nu okuyanlar bir bakıma Allah ile konuşurlar. Evet Allah, her dili bilir. Ama kullarından, ibadetlerinde kendi kelamının konuşulmasını ister."** diyor.

Kur'an'ın, Arapça dışındaki dillere çevrilip, O'nu anlaşılır hale getirilmesinin önündeki engel işte bu zihniyettir. Peki Arapça Allah'ın dili ise, daha önce gelen tüm peygamberler Arapça bilmi-

yordu. Allah madem her şeye kadirdir. O zaman yeryüzündeki tek dili Arapça yapabilirdi. Peki Arapça Allah'ın dili ise, diğer diller kimin dili? Şeytan'ın filan mı dili? Arapça dışında kendi anadillerinde ibadet yapanları Allah duymaz mı. O dilleri bilmez mi. Bu ne garip bir zihniyettir.

Diyanet'in yayınladığı sözünü ettiğim kitapta hadisler için ise; "Dinimizde ikinci derecede kaynak ise, Peygamberin işlerini, tasviplerini bildiren hadis kitaplarıdır" diyor. Gerçi hadislerin gerçekliği konusunda da yoğun tartışmalar yaşanmıştır. Günümüzde de devam etmektedir. Sonuçta ise; açık hadislere yani "sarih hadislere" itibar edilmede karar kılınmıştır. Konu ile ilgili olarak Bernard Lewis'in kitabına aldığı hadislerden küçük bir örnek okuyalım. Hadise göre Hz. Muhammet şöyle diyor: **"Arapları üç nedenle sev: Çünkü ben bir Arab'ım, çünkü Kur'an Arapça'dır ve çünkü cennet sakinleri Arapça konuşurlar..."**

"Ey halk, Tanrı birdir. Baba bir babadır. Din de bir tek dindir. Arapça hiçbirimizin ne babası ne anasıdır, o bir dildir. **Her kim Arapça konuşursa o bir Araptır"...**

"Araplar'ı sevmek imandır. Onlardan nefret etmek ise imansızlıktır" (İslam II-Religion and Society, s. 196)

İşte bu ve benzer hadisler Hz. Muhammet'in ağzına konarak İslamiyeti kabul eden ülkelerde Arapça'nın ve Araplar'ın üstünlük kazanmasında etken olmuşlardır. Bu nedenle Araplar; **"Kavmi necip"** üstün kavim oluvermişlerdir. Bu nedenle Arapça; Mısır'da, Suriye'de, Kuzey Afrika'da yerli dilleri silmiş süpürmüş, yerlerine kendisi oturmuştur. Bu ülkelerdeki halklar Arap olmadıkları halde Araplaşmışlardır. Bu nedenle Türkiye'de bir kesim Türk, kendi anadilini bırakmış Arapça'yı ve Arap kültürünü kendine kimlik seçmişlerdir.

Uluslaşma/Milliyetçilik

Milliyetçilik, uluslaşmanın, ulus olmanın bilincidir. Milliyetçi-

lik, dünya toplumlarının, ulus öncesi oluşumlardan ulus olma aşamasına varmanın ürünü olduğu gibi, ideolojik aracıdır da.

Toplumlar, uluslaştıktan sonra süreç içinde yeni özellikler kazanmışlar ve zamanla yapısal değişimlere de uğramışlardır. Ulusları, ulus devletler oluştuktan sonra da, onu oluşturan bireylerin birer toplumsal varlıklar haline getirdikleri ya da toplumsallaştıkları siyasal, kültürel yapılardır.

Bu nedenle değişimden sonra da milliyetçilik, ideolojik ve duygusal olarak özelliklerini korumaktadır. O halde milliyetçiliği; değişmez, homojen, tek yanlı bir yapılanma olarak değil, uluslaşma sürecinde çeşitli yapısal değişikliklere uğrayan, onlardan etkilenen dinamik bir yapı olarak görmek ve analizleri bu varsayımlara göre yapmak gerekir.

Milliyetçilik, belirli bir tarihsel kesitte ortaya çıkan bir oluşumdur. Milliyetçilik, uluslaşmadan önceki yani geleneksel toplumsal yapıların süreç içinde yok olup, kırılıp, yerine daha modern, çağdaş güncel ihtiyaçlara cevap verebilen kurum ve kuruluşların oluşturulmasıdır. Daha ileri üretim biçimi, daha ileri yaşam ve yönetim biçimlerinin doğmasıdır.

Bu anlamda; milliyetçilik, uluslaşmadan önceki kurum ve kuruluşlardan, oluşumlardan, uluslaşmaya, ulus devlet oluşumuna, ulus oluşa yönelişin, hareketliliğini ve birleştiriciliğini gerçekleştirdiği zaman, çağdaş, ilerici olabilir.

Milliyetçilik; tarih sahnesine, feodal ya da pre-kapitalist denen üretim ilişkilerinden veya ekonomiden, bütünleşmemiş, dağınık sosyal örgütlenme biçimlerinden, kapitalist ekonomi denilen üretim biçimine geçmek için oluşmuş bir yapılanmadır.

Dağınık ekonomik ve sosyal oluşumları, ortak bir ulusal karar merkezine bağlamayı ulusallaşma kendine tarihsel görev olarak almıştır.

Ulusallaşmanın amacı öncelikle ulus oluşturmaktır. Bu ise; a) ulusal ekonomiyi b) ulusal devlet örgütünü kurmak ve bireysel,

yöresel, kümesel oluşumları merkezileştirmek. c) Ulusal bir kültür yaratmak (bundan anlaşılması gerekli olan ise, ortak değerler sistemi denilen oluşumlar. Bunlardan birisi de dil meselesidir.)

Avrupa'da milliyetçiliğin tarih sahnesine çıkması, Avrupa'daki toplumların ulus-devlet olma aşamasına gelmiş olmaları dönemi ile başlamıştır.

Ulus ve uluslaşma; Batı'nın dağınık, feodal, siyasal ve ekonomik örgütlenişi içinde gelişemeyeceği gibi, Doğu'nun birçok etnik topluluktan oluşan, üstelik çoğu teokratik imparatorluk olan bir toplumsal bünye içinden de gelişemezdi.

Ulusal topluluğu yaratmanın en önemli şartı; pazar ekonomisinin bu iki yapıyı da dağıtıp; bireyleri ve bireysel yöresel toplulukları ortak bir ulusal pazar içinde örgütlemektir.

Üretimin ve bölüşümün ulusal düzeyde gerçekleşmesi yani ulusallaşması, tüm ulusun ekonomik birim olarak alınması, pazarın çapını o zamana dek görülmedik bir büyüklüğe vardırır. Emek ve sermaye pazarın bu çapına göre yaygınlık kazanır. Böylece üretici güçlere büyük bir dinamizm kazandırılır.

Bu dinamizmi ideolojik olarak savunan milliyetçi ideoloji; tüm toplumu ulusal sınırlar içinde, ayrışmış toplumu tek bir otorite altında birleşmeyi amaçlar.

Bunun için bireyleri ve eski kümelenmeleri ulusal birliğe çağırıyordu. Burada savunulan birlik; geleneksel toplumdaki gibi benzer elementlerin durağan birliği olmayacak, birbirine benzemeyen birimlerin dinamik, ekonomik birliği olacaktı.

Böylelikle, insanlar bu prens'in veya diğer prensin zorunlu uyruğu ve dinsel otoritenin mecburi izleyicisi olmaktan çıktılar. Bugün insan hakları denen hakların, onlardan değil, insan olmaktan, özgür birer yurttaş olmaktan kaynaklandığı bilincine vardılar.

Artık, bireylerin ilişkileri, Bey veya Prens'in yöresel gücü ya da kilisenin seçeneksiz göksel dinsel otoritesi ile sağlanmıyor.

Milliyetçiliğin topluma çağrısı; kişi, aile, zümre, sınıf vs. adına değil, ulusun tümüne yöneliktir.

Geleneksel bağımlılık ilişkileri olarak ifade edilen; egemenlik ve ayrıcalık ilişkileri ortadan kalkınca; mutlak monarşiler,aristokrasi, kilise ve benzer kurumlar birer siyasal güç olmaktan çıktı. Rönesans ve Reform düşüncede ve inançta Batı dünyasına dünyeviliği ve akılcılığı getirdi.

Bu toplumsal atılımın öncü sınıfı burjuvazidir. Burjuvazi liberalizmi, laikliği, siyasi temsili, özgürlükçülüğü, akılcılığı, eşitliği savunarak tarih sahnesinde yerini almıştır. İşte ulus devlet Batı Avrupa'da bu gelişmenin arkasından feodalitenin ve teokrasinin enkazı üstünde yükselmiştir.

Ulusallaşma ise, doğallıkla ortak bir yönetim ve hukuk sistemini gerektirmiştir. Bu durum; ulusal toplumu oluşturan kişi ve toplulukların birbiri ile olan ilişkisini yerel ve dinsel olmaktan çıkarıp ulusal egemenliği simgeleyen merkezi ve laik bir oluşumun gerçekleşmesini zorunlu kılmıştır.

Sadece Tanrı'ya karşı sorumlu olan geleneksel otoritelere bağımlılığın silinip, yerine egemenliğin kaynağının ulus olmasının benimsenmesi büyük bir toplumsal ve siyasal değişimdir.

Egemenlik ulusun olunca, o zaman siyasal otorite ulusu temsil edenler tarafından kullanılacağı anlamına gelir. Yani; uluslaşma, toplumsal otoritenin (yönetimin) dinsel ve yöresel güç odaklarının elinden alınıp, meşruluğu ulustan kaynaklanan güçlerin eline verilmesi anlamına geliyor.

Kendi ulusal-devletini ve ulusal pazarını yaratan burjuvazi, süreç içinde kapitalist bir dünya oluşturdu. Batılı uluslar, zaman içinde, milliyetçilik ideolojisini kendi ekonomik ve siyasi yayılmacılıklarının bir aracı olarak kullanmaya başladılar.

Milliyetçiliğin yeni egemen sınıfı ya da taşıyıcısı sınıf, önce toplumsal istikrarı sağlamak için sınıflararası uzlaşmaya önem vermiştir. Ama süreç içinde Batı milliyetçiliği, ulusal birliği sağladık-

tan sonra, hız kazandırdığı toplumsal gelişmenin bir devresinde ekonomik yayılmacılığın ve sömürgeciliğin aracı oldu ve saldırgan, ırkçı bir nitelik kazandı.

Artık milliyetçilik, ilk filizlendiği dönemde olduğu gibi, ulus oluşturma ideolojisi olmaktan, Batı için çıktı. Sömürgeleştirdiği toplumları geri bıraktırıcı bir işlev üstlendi.

Bir süre sonra, bu türden milliyetçilik yani emperyalist milliyetçilik Üçüncü Dünya olarak isimlendirilen ülkelerde yani sömürge ya da yarı sömürgelerde kendi karşıtını yarattı. Bu ülkelerde gelişen milliyetçilik, sayılan özelliklerine ek olarak Emperyalizme karşı olmayı da kendilerine temel aldılar. Mustafa Kemal'in 1920 yıllarının başındaki milliyetçiliği, anti-feodolliğinin yanı sıra aynı zamanda anti- emperyalist bir milliyetçilik anlayışı içeriyordu.

Bu milliyetçilik de, Batı'daki gibi kendi özgül yolunu izleyerek kendi kurumlarını oluşturacaktır.

Sözünü ettiğimiz bu gelişmeler Batı'da 1700'lü yıllarda oluşan toplumsal alt-üst oluşla gerçekleşti. Bugün mücadele içinde ortaya çıkan aydınların desteği ile derebeylik yıkıldı. Yönetimler laikleşti ve cumhuriyetler kuruldu. İngiltere'de Cromweller, Fransa'da Jan Jak Russo'ların Robespiyerler'in, Victor Hugo'ların önderliğindeki Fransız Devrimi, İtalya'da Garibaldi hareketi Avrupa'ya laikliği, Cumhuriyeti ve demokrasiyi getirdi. Bunu; Avrupa'da, hayatın her alanına din ve din dışı tüm alanlara kendini kabul ettiren Rönesans ve Reform hareketleri izledi. Böylece halkı, gücünü Tanrılardan aldıklarını iddia eden kiliseler, krallar, derebeyler değil, seçimle gelen ve istenildiği zaman değiştirilebilen yöneticiler yönetmeye başladı. Bugün Batı'da bazı ülkelerde varlıkları devam eden kral ve kraliçelerin varlığı ise sadece semboliktir.

Böylece tarih sahnesine çıkan bu olaylar sonucu her ulus kendi ulusal devletini kurdu. Fransızlar'ın Fransa'yı, İngilizler'in İngiltere'yi, İtalyanlar'ın İtalya'yı, Almanlar'ın Almanya'yı vs. kur-

maları bu sürecin sonucudur. Bu süreç ardından bir dizi oluşumu ulusallaştırdığı gibi dili ve dini de ulasallaştırdı. Bu ulus-devlet olmanın olmazsa olmaz şartlarındandır.

Bu yaşanan tarihsel dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun yapısını **Prof. Dr. Taner Timur "Osmanlı'nın Toplumsal Yapısı"** adlı eserinde şöyle değerlendiriliyor:

"Osmanlı Devleti bir uluslar ve dinler mozaiği idi. Ulusal devrimler çağında bu yapıyı teşkil eden birimler dağıldı ve ayrı ulusal devletler kuruldu. Başka bir deyişle, tarihi gelişim sürecinde kapitalizm ve burjuva devrimleri, Osmanlı devleti açısından görevlerini bu devleti ulusal devletlere bölerek yerine getirdiler. Oysa bu devletin egemen unsuru kabul edilen Türkler, bu çözülüş sürecini objektif olarak değerlendirme durumunda değillerdi." (s. 153)

Ümmet esasına dayalı, yani din esasına dayalı Osmanlı İmparatorluğu'nda bu dağılma süreci Osmanlı şemsiyesi altında bulunan farklı milliyetten toplumların uluslaşma ve kendi ulusal devletini kurmayı gündeme getirdi.

Osmanlı'nın egemen unsuru gibi gözüken ama gerçekte hiç de öyle olmayan Türkler'in önlerine ise tarih ümmet esasına dayalı devlete son verip uluslaşmayı koydu. Mustafa Kemal'in önderliğindeki hareket bu uluslaşmanın ateşini Anadolu bozkırında tutuşturmaya çalışarak işe koyuldu. Emperyalist işgale, onun işbirlikçilerine ve toplumsal desteklerine karşı birçok cepheden verilen mücadele uluslaşmanın sancılarıydı. Bu mücadele Türkler'in önüne yeniden ümmet toplumunu oluşturmayı değil, ulus-devleti oluşturmayı koydu..

Dil ve din konusundaki yapılmak istenen değişim uluslaşmanın, ulus-devlet olmanın olmazsa olmaz şartlarından biri olan toplumsal değişimlerdir. Uluslaşma için dil ve dinin millileşmesi bu nedenle hayati bir öneme sahiptir.

Uluslaşmada "Dil"in Rolü

"Atatürk bana sordu: 'Yeni yazıyı tatbik etmek için ne düşündünüz?' 'Bir, 15 yıllık uzun, bir de beş yıllık kısa mühletli iki teklif var' dedim. 'Teklif sahiplerine göre, ilk önceleri iki yazı bir arada öğretilecektir. Gazeteler yeni yazıyı yarım sütundan başlayarak yavaş, yavaş artıracaklardır. Daireler ve yüksek mektepler için de tedrici bazı usuller düşünülmüştür."

'Yüzüme baktı: 'BU YA ÜÇ AYDA OLUR, YA HİÇ OLMAZ' dedi."

Falih Rıfkı ATAY
"Çankaya" kitabından

Mustafa Kemal, ülkenin siyasi bağımsızlığını kazanmasının ardından düşünsel bağımsızlığının da kazanılmasının ne denli önemli olduğunun bilincindeydi. Bu nedenle din, dil ve tarih alanında bazı reformların gerçekleşmesini ulus devlet kurmanın ön şartı olarak görüyordu. Çünkü Türkler yüzyıllardır Arapça'yı kendi anadillerinin önüne çıkarmışlardı. Aydınları ve yönetenleri Arapça okumuşlar, Arapça yazmışlar. Kendi anadillerini Arapça alfabe ile yazmışlar. Müslüman olacağız diye adeta Araplaşmışlardı.

Türkler yalnızca Arap dilini öğrenmekle kalmamışlar. Dilin aynı zamanda bir kültürün taşıyıcısı olduğuda bilindiğinden; Arap dili, Arap kültürünü de Türklerin hayatına iyiden iyiye taşımıştır.

Mustafa Kemal'in gerçekleştirdiği toplumsal yeniden yapılanma açısından; Arap kültüründen kendi kültürel bağını koparmak diğer birçok özellikle birlikte İslam kaynaklarını da anadili ile okuyup anlamak için anadile dönüş yani Türkçe'ye dönüş zorunluydu.

Arap alfabesi; okuma-yazmanın yaygınlaşması ve yeni kuşakların eğitim ve öğretimi için birçok zorluk içeriyordu. Birçok Arap bilgini bile bu sıkıntıları tarihte ortaya koymuşlardı.

Örneğin; Türk dil yapısında 8 sesli harf varken, Arap alfabesinde bunlara karşılık olarak 3 sesli işareti bulunuyor. Bu işaretler, başta ortada ve sonda yazılması yüzünden harf sayısı Arap alfabesinde yüzü buluyor. Arap alfabesinde büyük harf olmadığı için özel isimler ve büyük harf yazılması gereken yerlerde büyük harf kullanılmadığı için iş hayli zorlaşıyordu.

Bu pratik nedenle bile; kurulan yeni Cumhuriyet'te bu durum eğitim ve öğretimin gelişmesinin önünde önemli bir engel oluşturuyordu. Bu ve benzer nedenlerle Mustafa Kemal 1 Kasım 1928'de Arap alfabesine son verdi. Bu yaptırım uluslaşmanın, ulus-devlet olmanın olmazsa olmaz şartı idi. Bu aynı zamanda Arap dil hegemonyacılığına karşı da "dur" demek anlamına geliyordu. Kabul edilen Latin alfabesine Türkçe'nin dil yapısına, telaffuzuna uygun bazı yeni harfler eklenerek yeni Türk Devrimi yola koyuldu.

Mustafa Kemal, Arap alfabesi yerine Latin alfabesini Türkçe'nin alfabesi olarak kabullenmekte kalmadı. O Türk tarihinde ilk defa İslam'ın temel kaynağı olan Kuran'ın tümüyle Türkler'in anadiline çevrilmesini sağladı. Böylece Türk alfabesi ve Türkçe ile ve Türkçe konuşan milyonlarla Türk dünyası ile İslam'ı ve Kuran'ı tanıştırmış oldu. Mustafa Kemal'in bu hareketi Arap dünyasında ve anadilini unutup Araplaşan Türkler arasında sevinç yaratacak yerde ne yazık ki, ona düşman olmalarına neden oldu.

Kuran çevirisi ve Kuran'ın daha iyi anlaşılması için yapılan

TEFSİR çevirileri konusundaki gelişmeleri ileride irdelemeye çalışacağım.

Bu satırlarda birer cümle, hatta bazen birer kelime ile ifade edilen her yeniliği; Mustafa Kemal Atatürk olağanüstü hazırlıkların ve ciddi araştırmalar sonucunda, o eğilmez ve bükülmez iradesiyle, kendisine yönelebilecek bütün tepkileri göze alarak gerçekleştirmiştir.

Bunlardan birisi de yaklaşık 1000 yıldır Türkler'in İslam olmasından sonra kullandıkları Arapça'ya son verilip Türkçe'nin Latin harfleri ile yazılmasıdır. Mustafa Kemal'in taviz tanımayan iradesi olmasa birçok şey gibi Türkler anadilleri ile okuma-yazma ve ibadet yapmayı bile bugün sürdüremeyeceklerdi.

Arapça'dan Türkçe'ye geçiş olayının nasıl gerçekleştiğini Falih Rıfkı ATAY, "Çankaya" adlı kitabında şöyle anlatıyor: "Atatürk bana sordu: 'Yeni yazıyı tatbik etmek için ne düşündünüz?' 'Bir, 15 yıllık uzun, bir de beş yıllık kısa mühletli iki teklif var' dedim. 'Teklif sahiplerine göre, ilk önceleri iki yazı bir arada öğretilecektir. Gazeteler yeni yazıyı yarım sütundan başlayarak yavaş, yavaş artıracaklardır. Daireler ve yüksek mektepler için de tedrici bazı usuller düşünülmüştür.'

'Yüzüme baktı: **'Bu ya üç ayda olur, ya hiç olmaz'** dedi. Hayli radikal bir inkılapçı iken ben bile yüzüne bakakalmışım. 'Çocuğum' dedi. 'Gazetelerde yarım sütun eski yazı kaldığı zaman dahi herkes bu eski yazılı parçayı okuyacaktır. Arada bir harp, bir iç buhran, bir terslik oldu mu, bizim yazıda Enver'in yazısına döner. Hemen terk olunuverir."

Mustafa Kemal, bu kararlılığı sayesinde çağdaşı olan birçok liderden daha köklü değişimlere imzasını atabilmiştir. Bu özelliğinden dolayı yıllar sonra en yakınında bulunan Fatih Rıfkı Atay O'nun için; **"Ürkmeyen, bütün riskleri kabul eden bir liderdi"** diyebilmektedir. Küba Devrimi'nin lideri; Fidel Castro bile, Mustafa Kemal'in yaptığı "Harf Devrimi'nden 70 yıl sonra

1997'de: **"Bu kadar büyük bir devrim yaptım ama Atatürk'ün yaptıklarını başaramazdım"** diyor. Mustafa Kemal, dilin aynı zamanda kültür olduğunun bilincinde olduğu için, o oluşacak yeni kültürü devşirme dillerle değil anadili ile gerçekleştirmek istiyordu.

Türkler'de Yazım Türleri

Latin harfleri ile Türk Alfabesi ilişkisini iyi anlayabilmek için, Türkler'in tarihte ilk bilindiği zamandan günümüze dek yazın konusunda geçirdikleri değişimleri kısaca görelim. O zaman Arapça ve Farsça'nın Türk toplumu üstündeki egemenliği ve etkisi daha iyi görülecektir.

Latin harfleri ile Türkçenin yazılmasının değişim, yenilenme, uluslaşma, batılılaşma vs. ile elbette doğrudan ilişkisi vardır. Ama işin bir başka yanı daha var ki o da, yaklaşık bin yıldır Türkler tarafından okuma ve yazı dili olarak kullanılan Arapça'nın Türk dili yapısına dilbilim açısından uygunsuzluk gösterdiğidir. Ayrıca Arapça okuma-yazmanın zor olması okuma-yazma oranının düşük oranda seyretmesinin nedenlerinden birisidir.

Harf Devrimi'nin getirdiği bir başka olumlu sonuç ise, Latin harfleri ile Türk Alfabesi'nin kabul edilmesi sadece bir değişimin gerçekleşmesi sağlanmamış, doğal bir süreçle Türkçe günlük yaşamda yer alan Farsça ve Arapça kelimelerin yerine yavaş yavaş geçmeye başlamıştır.

Mustafa Kemal'den önce de XIX yüzyılın ortasından başlayıp, Harf Devriminin yapıldığı 1928 yılına kadar, yazı tarzında çeşitli reform önerileri kamuoyunun gündemine gelmiş. Bu konudaki tartışmalar yıllarca sürmüş, alfabe değişikliğine yönelik bazı denemeler de yapılmış, ama bunların hiçbiri Cumhuriyet döneminde yapılan gibi kalıcı olamamıştır.

Şimdi, Türklerin, tarihte değişik dönemlerde kullandıkları alfabeler ve yazı türlerine kısaca bir bakalım.

Göktürk ya da Köktürk adı verilen Türklerin ataları M.S. IV. y.y'da kurdukları devletle tarihte ilk kez kendilerinden söz ettirmişlerdir. Kullandıkları dil ise, Ural-Altay dil grubuna bağlı Köktürkçe'dir.

Bu konudaki en eski yazılı belge M.S. 688-692 yılları arasında yazıldığı sanılan ve Doğu Gobi'de bulunan ÇÖYREN yazıtı ile M.S. 732-733 yıllarında yazıldığı kabul edilen ORKUN ANITLARI'dır.

Bu yazıtlar üstündeki Türk Alfabesi eldeki verilere göre Türkler'in kullandıkları en eski yazı olarak kabul edilmektedir. Bu belgelerdeki yazılar, yani KÖKTÜRKÇE yazıların 1893 yılında çözüldüğünü dilbilim tarihçileri yazmaktadır. Bu yazılar konusunda bilim çevrelerinde farklı görüşler bulunuyor. Bir kısım bilim adamı bu yazılara, Arami kökenli derken, diğerleri yazının Hitit, Likya, Finike etkisinden kaynaklandığını iddia etmektedir.

Bu tip yazıya "RUNİK" adı verilir. Özelliği ise; kaya ve taşa yazıldığından yuvarlak olmayıp, dik çizgilerden oluşmasıdır.

Türkler ya da Köktürkler M.S. VII. y.y.'da ise Uygur yazısını kullanmışlar. Dilbilim tarihinde Türkler'in zaman içinde; Sogut, Manivettind kökenli Brahmi adı verilen yazı türlerini de kullandıkları kaynaklarda yazılıdır. Türkler'in İslamiyet'i kabul etmelerinden önce geçen 5 y.y. içinde dokuz tür yazı tarzı denedikleri bilinmektedir. Ama bu yazı türleri esas olarak sözlü dilde kalmıştır. Hemen, hemen yazıya hiç geçmemiştir.

Türkler, M.S. IX.y.y'da İslamiyeti yoğun bir baskı sonucu kabullenmek zorunda kalmışlardır. İslamiyet Türkler için aynı zamanda Arap hegemonyacılığı anlamına gelmiştir. İslamiyet'i kabul eden toplumların **Araplaştırılması amacıyla din ile birlikte Arap kültürünün en etkili aracı olan Arap Alfabesi de benimsetilmiştir.** Bu durumun doğal sonucu olarak da Arapça İslamiyet'le birlikte günlük hayatın içine dek girmiştir.

Süreç içinde Türkler Arapça'yı din dili olarak ibadet makamlarında, bilim dili olarak da medreselerde kullanmışlardır. Arapça, Kuran'ın yazıldığı dil olduğu için kutsal sayılmıştır.

Türkçe'de olan seslerin Arapça ile yazılamaması, semitik dillerden geldiği söylenen Arapça ile Ural-Altay dilleri kökünden geldiği kabul edilen Türkçe arasında önemli bir uyumsuzluk konusu olur. Böylelikle **Türk toplumu** gitgide anadilindeki kelimeleri kullanmakta zorluk çeker ve büyük oranda **Arapça kelime kullanmak zorunda kalır.** Kur'an dilinin Arapça olması, Farsça'nın da aynı alfabeyle yazılması ve gelişkin bir dil olması zamanla **Osmanlı Sarayında Arapça ve Farsça'nın hakimiyetini sağlamış ve Türkçe sarayda konuşulmaz olmuştur.** Türçe Anadolu'daki köylü Türkmen kitlelerin evlerine hapsolmuştur.

1516-1517 Mercitabık ve Rıdaniye seferinden sonra Osmanlı'nın Mısır'ı alması Hilafet'in de Osmanlı'ya geçmesi ile sonuçlanmıştır. Böylece Osmanlı İmparatorluğu bir Islam İmparatorluğu'na dönüşmüştür. Yapılan bir araştırma sonucuna göre; Osmanlı topraklarında o dönemde kullanılan yazı dilinde; **Türkçe sözcüklerin oranı %38 iken Arapça ve Farsça sözcüklerin oranı % 58 civarındadır.** Türkçe'nin kullanılan dil olmaktan çıkarılarak yerine Arapça'nın kullanılması 19. yüzyıla kadar devam etmiştir. Tanzimat döneminde yenilikçi fikirlerin ve ulusçuluğun etkisiyle Batılılaşma tartışmaları sırasında eğitim konusu ile birlikte Türkçe yeniden gündeme gelmiştir.

Osmanlı aydınları bile o denli Arapça'yı kabullenmişlerdi ki, Türk milliyetçiliğini, ulusculuğu vs. savunmalarına karşın **Şinasi, Ali Suavi** ve hatta **Namık Kemal** bile Arapça'nın eğitim konusundaki kusurları ortadayken, hiçbir zaman Türklerin eğitim ve öğretimlerini yaptığı Arap Alfabesi'ne karşı çıkmamışlar, onun değiştirilmesini savunmamışlar, hatta değiştirilmesine karşı çıkmışlardır.

Osmanlı aydınının Latin Alfabesi'ne ilişkin tutumu, Ebuzziye

Tevfik'in TERAKKİ Gazetesi'nde yayınlanan şu yazısı ile çok çarpıcı bir şekilde ifade ediliyor. Tanzimat'ta toplumsal değişimden, eğitimde değişimden söz eden Osmanlı aydını sıra alfabeye gelince Latin alfabesine karşı çıkıyor. Arap Alfabesi'ni sadece biraz düzeltmeyi savunuyor.

"Harfler değişirse, şimdiye kadar yazılan kitapları anlayan kalmaz. Bin yıllık yapıtları yeni yazıya çevirmek gerekir, bu da olanaksızdır. **Kuran için başka, öteki bilimler için başka harf kullanılır mı? Bu, bir dili beceremeyen adama iki dil öğretmeye benzer."** (Ebuzziya Tevfik, Terakki gazetesi).

Ulus bilinci yeteri kadar belleklerine yerleşmemiş bazı Osmanlı aydınları ise; İslamiyet'i kabul edenler arasında birleşme işareti olan bu harfleri yani alfabeyle değiştirmeye kalkmanın hiçbir zaman işimize gelemeyeceğini savunurlar.

Ama buna karşın Latin Alfabesi türlü yollarla Osmanlı'nın günlük yaşamına (Bazı ilişkilerin bir sonucu olarak) girmiştir bile. İngiltere ve Fransa, Osmanlı ile birlikte Kırım Savaşı'nda Ruslara karşı savaşmış. Toplanan Paris Konferansı'nda Osmanlı resmen ve hukuken Avrupalı devletler arasında sayılmıştır. Bu nedenle karşılıklı devletler arası yoğun ilişkiler yaşanmıştır. **Fransızca, Osmanlı sınırları içinde adeta kendini ikinci dil olarak kabul ettirmiştir.**

Tüm ticari yazışmalar; ithalat, ihracat Latin Alfabesi ile yapılmaktadır. 1874'de kurulan Dünya Postalar Birliği'ne katılan Osmanlı Posta İdaresi de tüm yazışmalarında Latin Alfabesi'ni kullanmaya başlamıştır. Elçiliklerden saraya ve saraydan elçiliklere giden yazışmalarda kullanılan alfabe Latince'dir.

Osmanlı idaresinde okuma-yazma adeta; din adamları, devlet adamları ve askerler gibi sınırlı bir kesime özgü bir ayrıcalık gibi anlaşılmıştır. Halbuki Batı ile aramızdaki uçurumlardan biri de; Arapça'nın zorluğu ve basılı eserin azlığı nedeni ile gençleri eğiten medrese ve okulların azlığıdır. Dini baskılar nedeniyle

matbaa bile keşfinden 274 yıl sonra 1729'da Osmanlı Türklerine ulaşmıştır.

1729'dan Latin Alfabesi'ne dayalı Türk Alfabesi'nin kullanılmaya başladığı 1928 yılına kadar ki bu 200 yıllık sürede, **toplam 27 bin civarında kitap basılmıştır.** Bunların; 3.066 adeti 1729-1875 yılları arasında, 6827 adeti 1908-1917 yılları arasında, 6460'si ise 1918-1928 yılları arasındadır.

Alfabe tartışmaları 24 Şubat 1924 günü TBMM'de Milli Eğitim bütçesi görüşmeleri sırasında tartışılırken, söz alan İzmir milletvekili Saraçoğlu Şükrü BEY tarafından konu şöyle dile getirilir:

"Benim kanaatimce bu büyük derdin en vahim noktası harflerdir. Eğer ben Arap harfi diyecek olursam burada benim fikrime karşı çıkacak ve isyan edecek var mı? Efendiler, bunun yegane kabahati harflerdir."

O gün kürsüden yoğun tepki ile karşılanan konuşmanın son bölümünde ise Saraçoğlu şunları demeden edemez. Şöyle der;

"Hacımızın, hocamızın, amirimizin, memurumuzun gayretine, yıllardan, asırlardan beri yapılan bunca fedakarlığa rağmen **halkımızın ancak yüzde ikisi veya üçü okumuştur."**

Bu cümleleri Saraçoğlu'na yapılan saldırılar izler. Araya Milli Eğitim Bakanı Vasıf Çınar ve diğer bakanlar girerek kavgayı önlerler. Saracoğlu'na bakan bile doyurucu bir yanıt veremez. Basın da bu tartışmalar sırasında iki safa ayrılır. latin Alfabesi'ni savunanlar ve karşı olanlar diye.

Latin Alfabesi'ni kullanmayı savunan Hüseyin Cahit Yalçın, Tanin Gazetesi'ndeki yazısında; Latin harflerinin kabulünü "bir kurtuluş yolu" olarak ifade eder. Asırlardır süren cehaletin kurtuluş yolu olarak yorumlar.

İbrahim Alaettin (Gövsa); Resimli Gazete'de, Ali Suavi yayınladığı kitapta günümüzdeki takipçileri gibi bakın ne diyor:

"Latin yazısını almak ulusal gururla da bağdaşmaz. Birkaç ki-

şinin yanılgısı yüzünden eski kültür yapıtları kurban edilir mi? Bu arada birkaç bin talihsiz Türk çocuğu, kitapsız, öndersiz, bilgisiz kör cahil yetişir. Eski yapıtları okuyamaz. Latin yazısıyla yazılmış kitap da bulamazlar. Tarihimizde böyle bir boşluk, böyle bir kopukluk, yaratmaya ulusal vicdan nasıl izin verir."

Tabi bu nasıl bir ulusal vicdan ve ulusal gurursa Arapça'ya izin veriyor. Araplaşan Türkler'in asimilasyonuna da izin veriyor. Ama Latin harfleri ile Türkçe yazımına izin vermiyor.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Vasıf Çınar öğretmenler arasında konu ile ilgili bir araştırma yapar. **Öğretmenlerin % 96'sının Latin harflerine karşı olduklarını hayretle görür.**

1926'da Fuat Köprülü de Latin harflerine karşı düşüncesini Milli Mecmua'da şöyle yazar:

"Latin harflerinin kabulüne taraftar olanlar zannediyorlar ki batı medeniyetine bu suretle daha çabuk ve kolay girebiliriz. Halbuki batı medeniyetine girmek harflerin değişimi ve Latin harflerinin kabulü ile olmaz."

Aynı Fuat Köprülü, 1938'de harf devriminin 10. yılında Ülkü dergisinde 12 yıl önceki fikirlerine karşı olarak şunları savunur:

"Türkler'in kültür tarihinde bu kadar azametli, bu kadar geniş bir dönüm noktası var mıdır, bilemeyiz. Bir milletin alfabesini bırakıp yeni bir alfabe kabul etmesi, eski bir kültür dairesinden çıkıp yeni bir kültür çevresine girmesi demektir. **Arap Alfabesi'ni bırakmakla, Orta zaman doğu kültüründen silkinip çağdaş batı kültürüne girmek iradesini göstermiş oluyorduk. Bu yeni Türk alfabesi sayesinde o zamana kadar kendi hususi kimliklerini saklatan Arap ve Fars kelimeleri artık dilimizden tutunamayacaklardır."**

Türkiye'deki Latin harflerine geçme çalışmaları Türkiye'de Türkçü-Turancı kesim gibi Rusya Türkleri arasında da farklı dü-

şünceler ortaya çıkarır. Örneğin; o yıllarda Türkçü-Turancı kesimin liderlerinden sayılan **Zeki Velidi Togan;** latin harflerinin kabulüne kesin olarak karşıdır. Bu konudaki düşüncelerini Türk Yurdu dergisinde şöyle ifade eder:

"Sureti katiyyede bilmeliyiz ki Latin hurufatının lisanımıza tatbiki imkansızdır ve zararlıdır. Hurufat meselesi latin harflerini kabul etmek suretiyle halledilecek olursa bu yolun devlet içerisinde dört beş aydan fazla ömrü olmaz."

Zeki Velidi Togan ve benzer düşünen Türkçü-Turancıların kaygıları; Türkiye'de Latin harfleri kullanılırsa, dış Türklerle kültürel bağların kopacağı ve Türk Dünyası'nın dağılacağı inancıdır. Ama durum hiç de böyle olmaz. Sovyet Türkleri 1926'da Latin alfabesini kabul ederler. Bu olayın ardından bizdeki Türkçüler Latin Alfabesine karşı direnişi bırakır, desteklemeye başlarlar.

Latin Alfabesi'nin kabulüne Mustafa Kemal'in yanı başındaki dava arkadaşı **İsmet İnönü** bile bazı kaygılarından ötürü bir süre karşı çıkar: Hükümetin başında bulunan İnönü, doğabilecek kargaşadan çekinerek yıllar sonra anılarında düşüncelerini şöyle açıklar: "Atatürk devrimleri içinde karar verilmesi en çok düşünülen konu idi."

İsmet Paşa, bu kaygılarına karşın, birçok konuda olduğu gibi Latin alfabesi konusunda da karar verildikten sonra harf devrimini sonuna dek desteklemiştir.

O sıradaki aydınlanmanın öncüsü olduğu düşünülmesi gereken üniversitelerdeki öğretim üyeleri bile "ulemaca" bir tavır alarak; Latin alfabesi kabul edilirse, bu durumu protesto ederek, tek satır yazı yazmayacaklarını, hatta; kalemlerini kıracaklarını bildirirler.

Latin harflerini ise, daha çok basın dünyası desteklemektedir. Ama onlar arasında da bu konuda tam bir görüş birliği yoktur.

Nihayet Ocak 1928'e gelindiğinde; Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt ve İsmet İnönü aynı gün yaptıkları halka açık konuşmalarında Latin harflerinin gereğini vurgularlar. Arkasında İsmet Paşa dil konusundaki uzman kişileri bir araya getirerek bir komisyon kurdurur.

Bu arada; Anayasa'nın "Türkiye devleti'nin dini, din-i İslamdır" maddesi kaldırılır. Bunu "uluslararası rakamların resmen kabulü" izler. Bu arada ilk Türkçe hutbe okunması da İstanbul'da gerçekleşmiştir.

Falih Rıfkı Atay; Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nde pek çok kişinin Latin harflerinin yararına inanmalarına karşın, bundan gene de çekindiklerini, birçok insanın; "yeni okuma-yazmaya başlayan çocuklar haline gelmekten korktuklarını" belirtiyor. Ve bu durumu şöyle ifade ediyor:

"Diktiğimiz ağacın gövdesinden bizden sonraki kuşakların başı serinleyecek, bizim ömrümüz bu fidanı sulamak, yetiştirmek ve iyi korumakla geçecektir. İnkılap devirlerine rast gelmiş olanların alın yazıları ve şerefi budur."

Harflerin seçimi konusunda da hayli tartışmalar yaşanır. Bazıları, Osmanlıca'daki yabancı kelimelerin bütün söyleniş seslerini verecek harflerin tercih edilmesini savunurlar. Falih Rıfkı, kendisini; "Türkçü" ve "Türkçeci" olarak ifade ettikten sonra, sade bir alfabe istediklerini belirterek şöyle diyor:

"Arap söylenişinde, eğer Arapça kelimeler Türkçe içinde kalacaksa, bu yeni kalıp içinde eriyip kaybolmasının doğru olduğunu iddia ediyorduk. "Q" harfini bu sebeple reddetmiştik. Türkçe kelimeler için "K" yetiyordu.

Latin harflerine geçme konusunda Ankara ve İstanbul'daki bazı yabancı diplomatlar da iyimser düşünmezler. İngiliz Büyükelçisi, bu iş için 5 yıllık bir süre gerekli diye hükümetine rapor verir. The New York Times muhabiri ise, yeni alfabeye alışılması

için 15 yıl gerekli diye yazar. ABD Büyükelçisi de bunun gerçekleşmesi için okullarda 7 yıllık bir eğitimin gerekli olduğunu ve tüm toplumun ise 15 yılda yeni alfabeyi sökebileceğini tahmin ettiğini rapor eder.

Tüm bu olanlara karşın, bazıları gülüp geçti; diğerleri karşı çıktı. Türkiye'deki yabancılar bile bu iş için "15 yıl"da ancak olur dediler. Ama Mustafa Kemal, "Bu iş ya üç ayda olur, ya da hiç olmaz" deyip kesip attı. Ve **Türk halkı çok değil tam üç ayda Latin harfleri ile, Türkçe alfabe ile okuyup yazmaya başladı.**

Atatürk-Bursa Nutku-Türkçe Ezan ve ABD Büyükelçisi

Ezanın Türkçe okunması dalga dalga yurdun dört bir köşesine yayılırken 1 Şubat 1933'de Bursa'da bir grup, hilafet ve saltanat yanlısı, Türkçe ezan okumayı bahane ederek Cumhuriyet'e karşı tepkisini dışavurmaya çalışmıştır. Bursa Osmanlı'nın kuruluş ve gelişmesine ev sahipliği yapmış, bu özelliğinden dolayı da önemli bir kenttir. Kurtuluş Savaşı günlerinde de Bursa'da padişahtan, hilafetten, şeriattan yana tavır alan bir Osmanlıcı kesim bulunuyordu. Türkçe ezandan dolayı açığa çıkan bu olayın kökleri hayli eskiye dayanır.

Olay günü Bursa Ulu Cami'de Türkçe ezan okunduğu sırada; Kazan'lı Tatar İbrahim, İslamoğlu, elektrikçi Seyfettin, kuyumcu Şahin, kasap Hafız Mustafa ve çevresindekiler cami önündeki halkı Türkçe ezana ve Cumhuriyetimize yönelik ajtie edici konuşmalarıyla halkı gösteri yapmaya teşvik etmişlerdir. Yapılan konuşmalarda; Yahudiler'in havralarda, Hıristiyanların kiliselerde serbestçe ayinlerini yaptıklarını ama kendilerinin camilerde istedikleri gibi ibadet yapamadıklarını savunmuşlar, ezanı Arapça okumaya başlamışlardır. Bu kişilerin daha sonra yapılan araştırmada hiçbirinin Türk asıllı olmadıkları, Boşnak, Arnavut ve Gürcü asıllı oldukları anlaşılmıştır. Bunun yerine olaya polis müdahale etmiştir. Bu olayı Anadolu Ajansı gazetelere geçtiği haberle tüm yurda duyurmuş, bunu Diyanet İşleri Başkanı rifat Börekçi'nin okuduğu tebliğ izlemiştir. Diyanet İşleri bu tebliğde; **mem-**

leketin her tarafında, en ücra yurt köşesine kadar her yerde; ezanın Türkçe olarak aynı zamanda ve aynı ahenk içinde okunmasının zorunlu olduğunu yazılı olarak iletmiştir.

Adı geçen tebliğde, bazı müftülüklerin konu ile ilgili tereddütleri olmaması gerektiğini de ifade ederek bu uygulamaya muhalif olacakların kesin olarak cezalandırılacağı da açıklanmıştır.

Bursa'da; ibadetin Türkçeleştirilmesinin bir parçası olan ezanın Türkçe okunmasına karşı gösterilen bu tepki Mustafa Kemal'i yakından ilgilendirmiştir. Kendisi 5 Şubat 1933 günü derhal Bursa'ya gelmiş. Olayı yerinde incelemiş, olay hakkında bilgilenmiş, arkasından konu ile ilgili olarak Cumhuriyet gazetesine şu açıklamada bulunmuştur:

"Bursa'ya geldim. Olay hakkında ilgililerden bilgi aldım. Olay aslında fazla önemli bir olay değildi. Cahil, irtica özlemcileri Cumhuriyet mahkemelerinin elinden kendilerini kurtaramayacaklardır. Olaya dikkatimizi çevirmenin sebebi; dini siyasete ve herhangi bir tahrike vesile etmeye asla müsaade etmeyeceğimizin anlaşılmasıdır. OLAYIN ÖZÜ, ASLINDA DİN DEĞİL. DİLDİR. Kesin olarak bilinmelidir ki Türk milletinin milli dili ve milli benliği bütün hayatında hakim olacak ve esas kalacaktır.

Bursa'daki bu olaydan sonra bu konudaki tedbirler gözden geçirilmiş ve hükümet illerin valileri ile yaptığı toplantılar sonucunda; müftülerin de katılımı ile; Türkçe ezan okumayan ve bu konuyu açık veya gizli olarak sabote etmeye çalışan müezzinlerin işlerine son verileceği açıklanmıştır. Bursa'da olayın sorumluları tutuklanırken, diğer illerde de Arapça ezan okumada kararlı olanlardan tutuklananlar olmuştur.

Mustafa Kemal, Bursa'da aynı günün akşamı değişik halk kesimleri ile toplantılar yapmış, Bursa'daki gelişmelerle ilgili çok yönlü olarak bilgilenmeye çalışmış ve gazetecilerle kentin önde gelen kişilerinden oluşan bir grup ile de bir toplantı yapmıştır.

Mustafa Kemal'in tarih kitaplarına ve Kurtuluş Savaşı Tarihi'ne; "Bursa Nutku" olarak geçen konuşması işte bu toplantıda ve bu olaylardan sonra yapılmıştır. "Gerekirse Cumhuriyet Devrimleri adına şiddete bile başvurulabileceği" şeklinde de yorumlanan konuşmasında Mustafa Kemal şöyle diyor:

"Türk genci, inkılapların ve rejimin sahibi ve bekçisidir. Bunların lüzumuna ve doğruluğuna herkesten çok inanmıştır; rejimi ve inkılapları benimsemiştir. Bunları zayıf düşürecek en küçük veya en büyük bir kıpırtı ve bir hareket oldu mu: "Bu memleketin polisi vardır..." demeyecektir, hemen müdahale edecektir: elle, taşla, sopa ve silahla... nesi varsa onunla, kendi eserini koruyacaktır. Polis gelecektir; asıl suçluları bırakıp, suçlu diye onu yakalayacaktır. Genç, "Polis, henüz inkılap ve Cumhuriyetin polisi değildir." diye düşünecek, fakat asla yalvarmayacaktır. Mahkeme onu mahkum edecektir. Yine düşünecek: "Demek adliyeyi de ıslah etmek, rejime göre düzenlemek lazım!... diye düşünecektir. Onu hapse atacaklar. Kanun yolundan itirazlarını yapmakla beraber, bana, İsmet Paşa'ya, Meclis'e telgraflar yağdırıp haklı ve suçsuz olduğu için tahliyesine çalışılmasını istemeyecek ve diyecek ki: "Ben inancımın ve kanatimin icabını yaptım. Müdahale ve hareketimde haklıyım. Eğer buraya haksız olarak gelmişsem, bu haksızlığı meydana getiren sebep ve âmilleri düzeltmek de benim vazifemdir!..."

İşte benim anladığım Türk genci ve Türk gençliği!...

5 Şubat 1933, BURSA

Mustafa Kemal'in Bursa'daki bu kararlı tavrı hilafet, saltanat ve şeriat esaslarına dayalı devlet özlemcilerinin eylemlerinin kursaklarında kalması için yeterli olur. Ama bu tepki yok olmaz. Dipten gelen bir dalga gibi, sinsi sinsi tarihin akışı içinde gelmeye devam eder.

Bursa'daki olaya ilişkin Diyanet İşleri, yeni tebliğlerle gelişmeleri yönlendirmeye çalışır. Daha sonraki günlerde yine camilere gelen bir tebliğde; her tarafta Türkçe ezan okunduğu bu sırada minarelerde Arapça salat u selâm okumak ahenksiz olacağı gibi, hükümetin takip ettiği milli amaca da uygun olmadığı için, sizlere camilerde okunması için Türkçe üç suret gönderilmiştir, denir.

*** ****

Mustafa Kemal ve Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı hakkında yerli ve yabancı kökenli, gazeteci, tarihçi, sosyolog, psikolog vs. bilim dallarında yazılan eserler bir araya geldiğinde oldukça hacimli bir kütüphanenin ortaya çıkacağını çok rahatlıkla söyleyebiliriz. İşte Mustafa Kemal ile ilgili yazılmış bir kitaptan Türkçe ibadet ile ilgili yazılmış bir kaç satır:

Charles Hitchcook Sherill; Ankara'da Amerikan Büyükelçiliği yaptığı yıllardaki anılarını 1934'de kitaplaştırmış birisidir.

Kuran'ın Türkçe'ye çevrilmesi ve Türkçe ibadet ile ilgili olarak eserinde; Paris-İstanbul hattında yolculuk yaptığı trendeki kondüktörün bu konuda anlattıklarını şöyle özetliyor: Kondüktörün kendisini Müslüman olarak kabul etmesine karşın dindar olmadığını, hayatının çoğunlukla trende geçtiğini anlatarak başlıyor. Arkasından da; evlerinde her zaman Kuran'ın bulunduğu ama Arapça bilmediklerinden süs eşyası gibi bir rahle üstünde bulunduğunu belirtiyor. Kuran'ın Türkçe'ye çevrildiğini duyduğunda bu fikirden hoşlanmadığını, bunun bir hata olduğunu, çünkü; Müslümanların Allah'ın sözünün Peygamberlerine Arapça söylendiğine inandıklarını anlatıyor. Fakat Kuran'ın Türkçe'ye çevrilmesini de merak ettiğini, ucuz bir nüshayı satın alıp okuduğunu, ama Kuran'da dinsel öğüt ve dua dışında birçok ahlaki ve toplumsal meselenin bulunduğunu anlayınca bundan hayrete düştüğünü, anlatan kondüktör o zamandan beri Kuran'ı rahatlıkla okuduğundan söz ediyor.

Büyükelçi Şark Ekspresi'ndeki bu gözleminden çok etkilenir. Bir halkın kendi dininin kutsal kitabını bu sayede anlayabildiğinden söz eder. Mustafa Kemal'in hilafeti, din ile devletin bağdaşamayacağına inandığı için kaldırdığını onun yerine Kuran'ı halkına kendi dilinde verdiğini büyükelçi anılarında yazıyor. Hilafet döneminde Kuran'ı sadece din adamlarının anladığını, tefsir ettiğini, ama şimdi okur yazar herkesin bunu yapabilecek durumda olduğunu söylüyor.

ABD'nin Ankara Büyükelçisi; Ortaçağ'da Avrupa'da büyük bir dini devrim oldu diyor: İncil; Latince'den birçok milletin kendi anadiline çevrildi. Bu durumda İncil'i okuyanların sayısı arttı. Bu durum; Hıristiyanlık içinde bu işe taraftar olanlarla, karşı olanların mücadelesi sonucu gerçekleşti diyor. Halk için kapalı, anlaşılmaz olan İncil'i, Martin Luther ve arkadaşları büyük, zorlu ve yorucu bir uğraşla İncil'i halkın anadiline indirdiler diyor.

Martin Luther ve arkadaşlarının Kitab-ı Mukaddes'i tercüme etmekle eski gelenekçi tutucu kesimi karşılarına alıp kendilerini tehlikeye attıklarını biliyorduk diyor. Bu cesaretlerini takdir ediyoruz.

Ama asıl tehlikeli yolculuğun Mustafa Kemal için olduğunu bilmek için; İslam Dünyası'nda bir müddet yaşamak ve adetlerin gücünü yakından görmek gerekir, diyor. İşte ancak o zaman Mustafa Kemal'in gittiği yolun tehlikeleri ve cesareti anlaşılır.

Charles Sherill diyor ki; Mustafa Kemal mücadeleleri süresince sayısız tehlikeler atlattı. Ama böylesi tehlikeli bir işe girişmemişti. Ona da girişti ve başardı diyor. Yazısının bir yerinde ise din devlet ilişkisi üstüne şunları yazıyor:

"Biz Amerikan milleti, dinimize tam olarak bağlı olduğumuz kadar, bir devlet dini olmasının da karşısındayız. Çok şükür ülkemizde bütün dinler vardır, fakat devlet, hiçbirini korumaya yetkili değildir. Bu bakımdan biz, dini devletten ayıran ve hiçbir mezhebe diğerlerine nazaran siyasi

üstünlük tanımayan Mustafa Kemal'in bu yaklaşımını benimsiyoruz."

Yazısının devamında Mustafa Kemal'e dinsiz denemeyeceğini de anlatarak; Kuran'ın okunmasını basit bir tren kondüktörünün ve onun gibi yüz binlerce Türk'ün hayatına sokan adam, milleti adına önemli bir Din Devrimi yapmış demektir, dedikten sonra yaptığı iş layıkı ile bilinsin veya bilinmesin, gayesi ne olursa olsun; "Mustafa Kemal, Luther ve Wycliffe gibi büyük bir din devrimcisi safına geçmiştir." diyor.

Demokrat Parti Döneminde Türkçe Ezan

Ezan'ın Türkçe okunması, Kuran'ın Türkçe'ye tercüme edilmesi, hutbelerin Türkçe okunması için uygulamaların başlaması ile bu iş bitmiyor. Bu gelişmeleri tasvip etmeyen bir kesim tabir uygunsa sutre gerisine çekiliyor ve gelişmeleri izlemeye başlıyor. Tabi uygun şartlar gelince de meydana arz-ı endam ediyorlar.

Bu tartışmalar Mustafa Kemal'in sağlığında pek yüksek sesli karşı koyuş şeklinde olmuyor. Olan da çok kesin bir dil ile cevabını alıyor. Ama esas olarak Mustafa Kemal'in vefatından sonra daha bir kendine güvenli olarak varolan durumu zorlamaya başlıyorlar.

Türkçe ezan okumayı içlerine sindiremeyip yeniden Arapça Ezan okuma yönünde olaylar Mustafa Kemal'in vefatından sonra görülmeye başlayınca; 3 Haziran 1941 tarihinde Türk Ceza Kanunu'nun 562. Maddesine bir ek yapılarak ezanı Arapça okuyanlara 3 aya kadar hapis cezası getirilir.

Mustafa Kemal'i genç sayılacak yaşta ve en üretken döneminde kaybeden Yeni Türk Devrimi kendini kolay kolay toparlayamadı. Buna bir de 2. Dünya Savaşı şartları ve savaşa girmese de onun sıkıntılarını yoğun bir tarzda yaşayan Hükümetin durumu eklenince sutre gerisindeki saklanmış hilafetçiler, saltanatçılar, şeriatçılar meydana çıktılar.

İttihat Terakki Dönemi'nden beri Mustafa Kemal'e karşı olanlar 1946'da Demokrat Parti'yi kurdular. 1950 seçimlerinde Mustafa

Kemal'in yokluğunu ve 2. Dünya Savaşı'nın faturasını Mustafa Kemal'in Partisi CHP ağır bir şekilde ödeme ile karşı karşıya kaldı.

Cundioğlu, kitabında; "Yeni dış siyasi koşullarının etkisi ile, iç politikadaki dengeler de değişince, CHP'nin eski gücünü kaybetmeye başlaması, hatta bir süre sonra sahip olduğu gücü kullanamayacağının anlaşılması, yıllardır sinmiş olan muhalif gruplara cesaret vermiş, 1949 yılına gelindiğinde, hakim eğilimin de etkisiyle Ezan'ı asıl haliyle (arapça) okumaya cesaret edenler çıkmış ve zamanla bu kimselerin sayısı da bir hayli artmıştır. Falih Rıfkı Atay'ın tabiriyle, 'irtica unsurlarını sindiren manevi otorite artık zayıflamıştı." diyor.

Mustafa Kemal, sağlığında Ezan'ın Hutbe'nin Türkçe okunmasını gerçekleştirmişti. Kuran'ın bilinmeyen bir dil olan Arapça ile şart olmadığını, onu anlamak için çevrilebileceğini ve çevirisinin okunabileceğini gerçekleştirdi. Ama ibadetin yani sünni Müslümanlarca kabul edilen namazın tamamen Türkçe dualarla okunmasını yetiştiremedi. Ezan, hutbe vs. Türkçe yapılıyordu. Ama camide 5 vakit kılınan namazdaki duaların tümü Türkçeleştirilememişti. Bunu Kuran'ın eksiksiz bir çevirisi çıktıktan sonraya bırakmıştı. O ise sağlığında yetişmedi.

İşte bu ikili durumu, Mustafa Kemal'in vefatından sonra geriye dönüş için açık kapı olarak kullanıldı. Mustafa Kemal'den sonra yerine geçen İsmet İnönü'de İkinci adam olarak Mustafa Kemal'in bıraktığı bu işi tamamlayamadı. Hatta dipten gelen gerici dalganın etki alanına girip TBMM'de sıra oylamaya gelince Arapça'yı savunanları Mustafa Kemal'e rahmet okuturcasına destekledi.

Mustafa Kemal'in vefatından sonra yaşanan tartışmalarda Arapça Ezan'ı savunan Hikmet Bayur'a karşılık Falih Rıfkı Atay, Ulus Gazetesi'nde 8 Şubat 1949 günkü yazısında şöyle yazmıştır. "Laik geçinen bir devlet Ezan'ın Arapça veya Türkçe okunmasına karışmazmış... Türkçe Ezan bir din değil, bir kültür işidir. Ata-

türk ve onunla aynı düşünen devrimciler, millileşme ve batılılaşma hareketinin başarılı olma şartını, dilde ve kafada Türk milletini Arap kültürlerinden uzaklaştırmada aramışlardır... Kendi devrinde Ezan'ın Arapça yerine Türkçe okunuşu ile Atatürk'ün ilgilenmediğini söylemek, bizim gibi on beş yıl onunla yanında bulunmuş olanları değil, o zamanı hiç bilmeyen vatandaşları bile kandıramaz... Kaldı ki ben Ezan'ın ve Tek bir'in Türkçe'ye çevrilmesinde Atatürk'ün bizzat çalıştığını ve bir hayli değişiklikler yapıldığını bilirim... Bay Hikmet Bayur'un haber vereyim ki Atatürk sağ kalsaydı, çoktan Kur'an da Türkçe okunacaktı."

Demokrat Parti ile laiklik tartışmalarının yine gündemin birinci maddesi olduğu 1950 Haziran tarihinde; Adnan Menderes Başbakan olarak o sırada çıkan gazetelere verdiği bir demecinde; Camilerde ibadetlerin din dili ile (Arapça ile) yapılması ile Ezanların Türkçe okunması arasında çelişkili bu durumun olduğunu ve bu çelişkili duruma son verileceğini açıklamıştı.

Nadir Nadi ise bu anlayışa 7 Haziran 1950'deki Cumhuriyet Gazetesi'nde; "Laiklik konusunu Ezan cephesinden ele alan sayın Menderes, kanaatimce hareket noktasını yanlış seçmiştir" dedikten sonra; "Büyük Atatürk'ün giriştiği devrim hamlelerinden her biri, hatta Ezan'ın Türkçe okunması bile, bu ülkede gericiliği yenmek, gerçek düşünce ve vicdan özgürlüğünü kökleştirmek amacını taşıyordu." diyor. Yazısının son kısmında ise; İktidarın bunun tam tersini anımsattıktan sonra, "arapça isteyen Urbana gitsin, Acemce isteyen İran'a gitsin, frengiller Frengistan'a gitsin ki biz Türküz, bize Türkçe gerekir." diye bitiriyor.

Menderes döneminde bu konudaki tartışmalara şair Orhan Veli ise; olayın salt Türkçe veya Arapça okunan Ezan olmadığını; "salt bir Ezan işi olmaktan çıkıyor iş" dedkten sonra; "Daha bir sürü geriliğin başlangıcı ve daha bir sürü geriliğe göz yummanın bir işareti" olduğunu söylüyor Menderes'in yaptıklarını ve yapmak istediklerini...

Menderes, kendisinin yaptıkları ile ilgili eleştirilere karşılık olarak yapmak istediklerinden adeta hiç duraksamadan devam ediyor. Yaptıkları yetmiyormuş gibi eleştirilere karşı çok sert cevaplar da veriyor. İşte bunlardan birisi; "Galiba ezan'ın serbestçe okunmasını ve vicdan hürriyeti üstünde yapılan baskının kaldırılmasını kastediyorlar. Eğer devrim kanunları bugüne kadar halk tarafından benimsenmemişse, jandarma zoru ile yürütülecekse, milli vicdanın hilafına olan bu kanunları kaldırmak demokratik bir iradenin başta gelen vazifesidir. Devrimden çok bahsediyorlar. Hakiki devrim Türkiye'ye şimdi geliyor. Bir milletin kendini ispat etmesi için yapılan hareket gerçek devrimdir. İnsanları sürü olmaktan kurtaran bir yönetim kurmaktayız, demokrasiyi ve halk egemenliğini kuran gerçek devrimi şimdi yapıyoruz." diyor. (Türk Düşüncesi, Haziran, Temmuz 1959)

Böylece, Mustafa Kemal'in adeta Türk Milli Kurtuluşu Dil'de ve Din'de millileşmezse ulus-devlet kurulamaz düşüncesinin aksine, 1950'lerde gelen Siyasal İktidar "Demokrasi, Vicdan Özgürlüğü" söylemleri ile ikbalini dine taviz vermekte buldu. Ve bu konuda taviz taviz üstüne verilerek kendi sonunu da hazırlamaya hummalı bir şekilde çalışarak başladı.

Demokrat Parti'li yıllarda da İsmet İnönü Mustafa Kemal'in bu önemli meseledeki çizgisinden taviz vererek Menderes İktidarını TBMM'de destekleyip Arapça Ezan'a yeniden Türk halkını mecbur bırakırken bu konuda taviz vermeyen onlarca ismi saymak mümkün. İşte bunlardan birisi de Falih Rıfkı Atay.

Falih Rıfkı Atay, Çankaya kitabında o yılları şöyle anlatıyor. "Atatürk ibadet devrimine ezan ve namazı Türkçeleştirmekle başlamıştı. Gerçekte verdiği ilk emir, ezan ve namazın Türkçeleşmesi idi. Muhafazakarların sözcülüğünü yapan İnönü, Atatürk'e yalvarmış, önce ezan'ı Türkçeleştirelim, sonra namaza sıragelir demişti. Arkasından dil ve Kur'an metni meseleleri çıkıp, namazın

Türkçeleştirilmesi gecikti. Atatürk sağ kalsaydı, ibadet reformu olacağından da şüphe yoktur."

Mustafa Kemal'in Ümmet'ten Ulus yaratma projesinin önemli kilometre taşlarından biri olan anadilde ibadet etme olayı 1950'deki Adnan Menderes hükümeti ile birlikte engellenmiş oldu. Yarım yüzyıldır, çeşitli boyutlarda hummalı bir çalışma ile ve her türlü güçlü finansal destekle bu uğraş devam ediyor. Mustafa Kemal'in dili ve dini millileştirme uğraşı bugün yarım yüzyıllık bir darbeyi yemiş durumdadır. Kendi kültürüne, diline sahip olmak isteyen Türk insanının önünde bu konuda; iki seçenek var, ya ulusal kimliğine sahip çıkacak kendi ana diline sahip çıkacak. Ya da Arap kültürüne tüm kapıları açacak kendi ulusal kimliğinden yani Türklüğünden vazgeçecek Araplaşacak, üçüncü bir yol bu konuda yoktur.

İşin ilginç yanı, Menderes yaptıklarının bedeli olarak yargılanıp kendisi ile birlikte iki yardımcısı idam olup diğerleri müebbete varan hapis cezaları aldı. Yeni bir meclis oluştu. Kurucu Meclis ülke için yeni bir Anayasa yaptı. Ülkede köklü değişimler oldu. Ama her nedense Anadilde ibadet, Türkçe Ezan gibi temel konular hiç anımsanmadı. Bu gelişmeyi son 40 yıllık dönem izledi. 1970 ve 1980'de olmak üzere kendilerini Atatürkçü ilan eden iki askeri müdahale yaşandı. Onlarca hükümet bu zaman içinde kuruldu. Ama bu konuda ne zamanki adeta "bıçak kemiğe dayandı" o zaman bir ses çıktı. O da sivil kurumlardan değil, ordu kanadından 28 Şubat 1997'de geldi.

Bakalım bu yeni girişimin hızı nasıl ne zaman ve kimler tarafından kesilecek. Yaşıyoruz göreceğiz.

Türkler Neden Türkçe İbadet Yapamaz?

Dinler tarihi incelendiğinde görülecektir ki; hiçbir din sadece doğduğu dil ile sınırlı kalmamıştır. Bu zaten dinlerin doğuş amacına da aykırıdır. Her din; hangi dilden, hangi dinden, hangi renkten, hangi cinsiyetten vs. olursa olsun tüm insanları hedef alarak doğmuştur. Bu çok tanrılı dinler için olduğu gibi tek tanrılı dinler için de geçerlidir.

Bugün; çok tanrılı dinlerin birer asıl dillerinin olduğunu söylemek olası değildir. Mani dininin, Animizmin, Şamanizmin, Budizm'in, Zerdüşt dininin vs. Bu saydığım çok tanrılı dönem denilen dönemin dinlerinin sadece bu kavmin veya şu kavmin dini olduğunu söylemek doğru olur mu? Elbette olamaz.

İlk tek tanrılı din olan Museviliğin kitabı Tevrat bile Tanrı tarafından tek dil ile yeryüzüne inmemiştir. Tevrat'ın çoğunluğu İbranice iken, bir kısmı da Aramice'dir. Hatta Tevrat'ın 11. Bölümü'nün, başka uluslara seslenilen bölümü olduğu kaynaklarda yazılır. Yeni bu bölüm. İbranice ve Aramice bilmeyen kavimlere Tanrı'nın mesajını iletmek için her kavmin anadili ile o kavime seslenmektedir.

Daha sonra Museviliği kabul eden toplumlar Tevrat'ı kendi anadillerine çevirmişlerdir. Örneğin, Hazar Türkleri Museviliği kabul etmişler ve Tevrat'ı anadillerine yani Türkçe'ye çevirmişlerdir. Bugün bile Kırım'da ve Türkistan'da Türkçe konuşan Museviler bulunuyor. Ayrıca Gagauz Türkleri, Moldavya Cumhuriye-

ünde Türk Hıristiyan bir grup olarak varlıklarını sürdürüyorlar. İbadetlerini de Anadillerinde yapıyorlar. Yani Gagauz Türkler, İncil'i Türkçe olarak okuyup ibadetlerini yapıyorlar. Ama diğer Türkler, örneğin, İslamı kabul eden Türkler ibadetlerini kendi anadilleri ile yapamıyorlar. Arapça yapmak zorundalar. Tabii Arapça'yı da bilmiyorlar. Sadece bazı duaları ezberleyerek yapıyorlar. Yaptıkları duanın anlamını ise çok büyük çoğunluk bilmiyor.

İncil ise, o yıllarda en yaygın dil Grekçe olması nedeni ile Grekçe olarak Hz. İsa'dan sonra toplanmış. Ama bazı bölümleri İbranice'dir. Bugün nasıl ki en yaygın dil bir anlamda İngilizce ise, o dönemde de bu anlamda en yaygın dil Gerekçe olduğu için İncil Grekçe imiş. Ama diğer dinler gibi Hıristiyanlık'da doğu dini sayılır. Bu nedenlerle ilk çevrildiği dil; Süryanice olur. Bugün eldeki en orijinal nüshaların Süryanice olduğunu söyleyen kaynaklar da vardır. Süryanice'den sonra İncil Ermenice'ye çevrilir. Latince'ye İncil'in ve Kitab-ı Mukaddes'in çevrilmesi Hıristiyanlığın batı ile tanışmasından sonra olur. Bu da Batı Roma İmparatorluğunun son dönemine rastlar. Diğer Batı dillerine de Latince'den çevrilir.

İncil, Tevrat ve Zebur'un; "Kitabı Mukaddes" diye bilindiğini hatırlatalım. Tabi bu çeviriler sırasında bu söylediklerimiz sadece İncil için değil, Kitabı Mukaddes içinde söz konusudur. Hz. İsa, İncil'de; "Benden öğrendiklerinizi anadilinizdeki insanlara öğretiniz" diyor. Mukaddes kitaplar, Peygamberlerin dili ile yazılmış olsalar da Tanrı'nın mesajlarının halk tarafından anlaşılmasının önemi üstünde durur. Halk anlamadıktan sonra Tanrı'nın mesajının amacına ulaşamayacağını belirterek; her anlamak isteyen toplumun anadiline Kitabı Mukaddes'in çevrilmesi teşvik edilir. Bu anlayıştan hareketle; Afrika, Asya ve Amerika'ya misyonerler kanalı ile giden Hıristiyanlık dininin kaynakları bu yörelerde en küçük kabile dillerine bile çevrilir. İncil'in 300-500 kişilik kabile-

lerin bile anadillerine çevrildiği bilinir. 1991 yılı verilerine göre Kitabı Mukaddes'in 2090 çeşit dile çevrildiği saptanmıştır.

İslamiyet'i şu veya bu nedenle ama sonuçta kabul eden Türkler ise, yaklaşık 1000 (bin) yıldır hala anadilleri ile ibadet yapamıyorlar. Türkçe din dışı bir dilmiş gibi algılanarak dışlanıyor. Arapça ise, sanki Allah'ın dili imiş gibi adeta kutsanıyor. Onore ediliyor. Böylece Türk kültürü adeta Arap kültürel saldırısına karşı savunmasız bırakılıyor.

Türk tarihinde Fars ve Arap hegomonyacılığına karşı koyan kişilik olarak anılan devlet adamı, Karamanoğlu Mehmet Bey'dir. Karamanoğlu Mehmet Bey, Konya'yı Selçuklu'lardan aldıktan sonra; 15 Mayıs 1277'de o günkü koşullarda Fars hegemonyacılığına şu fermanı ile "dur" demiştir:

"Bugünden sonra, divanda, dergahda ve bârgâhda, mecliste ve meydanda Türkçe'den başka dil kullanılmayacaktır" Böylelikle Fars kültür hegemonyacılığına karşı Türkçe konuşmanın bayrağını açarak ülkesinde dil devrimini gerçekleştirmiştir.

Ama ne yazık ki bu gelenek Osmanlı ile ayaklar altına alınmış, Türk dili yeniden Fars ve Arap hegemonyacılığının etkisine terkedilmiştir. Osmanlı biraz farklı bir biçimde ama adeta Arap-Fars İmparatorluğu gibi hüküm sürmüştür. Kölelik kurumu, rüşvet kurumu, harem kurumu, kadılık kurumu, hilafet kurumu ve benzer kurumlar dolayısı ile Osmanlı, Bizans ile Fars-Arab etkisinin çok büyük ölçüde hissedildiği bir devlet olmuştur.

Bu yabancılaşmaya Karamanoğlu Mehmet Bey'den yaklaşık 640 yıl sonra aynı topraklarda bu kez 1920'lerde Mustafa Kemal "dur" demiştir. Mustafa Kemal; "Türk milletinin dili Türkçe'dir" dedikten sonra: "Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk, dilini çok sever ve onu yükseltmek için çalışır. Bir de, Türk dili, Türk milleti için mukaddes bir hazinedir. Çünkü, Türk milleti geçirdiği nihayetsiz

hadîseler içinde ahlakının, ananelerinin, hatıralarının, menfaatlerinin, nasıl bugün kendi milliyetini yapan her şeyin dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor. Türk dili, Türk milletinin kalbidir; zihnidir" buyuruyor.

Şimdi de, Kuran'ın Türkçe ibadete kapalı olup olmadığı yönünden meseleye yaklaşmaya çalışalım. Hıristiyanlık örneğinde vermeye çalıştığım gibi, Allah mesajının tüm insanlar tarafından doğal olarak bilinmesini ister. Bunun sağlanması da o mesajın anlaşılmasından geçer. İnsanlar anadillerinde olmayan bir mesajı nasıl anlayıp ona göre davranabilirler? Bunun anlaşılmasının yolu söz konusu mesaj, kendi dillerinden değilse, anlamak için onu çevirmektir.

Bu konuda eski Diyanet İşleri Başkanı ve tefsirci dinbilimci Prof. Dr. Süleyman Ateş bakın ne diyor:

"Dilleri başka olan ve Arapça'yı anlamayan müslümanların, Kur'an'ı kendi dillerinde okumaları gerekir. Bu insanların, Arapça Kur'an'ı anlamadan tekrar etmeleri yerine onun, kendi dillerindeki anlamını düşüne, düşüne okumaları çok daha iyidir... Her biri bir otorite olan bu Sahâbiler, Kur'an'ın, aynı anlamı verebilecek sinonim kelimelerle okunabileceğine fetvâ verdiklerine göre, elbette bir yabancı da, Kur'an'ı, kendi dilinde aynı anlamı veren kelimelerle yani çeviri ile okuyabilir. Dili dönmeyen bir Arab'a, Kur'an'ı, kolayca söyleyebileceği başka kelimelerle okuma müsaadesi verilir de yabancıya bu müsaade verilmez mi? **Bir Türk'ün, Arapça öğrenip de Kur'an'ı aslından okuması ve anlaması insanın ömrünü alacak kadar uzun, yorucu bir iştir."**

Prof. Dr. Süleyman Ateş'in bu düşüncesine katılan onlarca yüzlerce dinbilimci ismi ilave edebilirim. Ama buna karşı, yine de inatla bir kesimin Kur'an'ın anadilde okunmasına şiddetle karşı çıktığını görüyoruz. Onların buna karşı çıkmalarının nedeninin sadece; "metnin tam karşılığı" meselesi olmadığını ifade etmek

gerekir. Çünkü bu kesimin mensupları bir yandan da Araplar için; **"kavmi necip"** yani üstün kavim nitelemesi yapıyorlar. Bu da, üstün kavim aynı zamanda üstün dil ile konuşur demek anlamına geliyor. Diğer yandan da; bu karşı çıkış, Kur'an'ın anlamının sadece kendilerince bilinerek kendilerine toplumsal bir statü sağlama kaygısından kaynaklanıyor.

Bunun sonucu ise, sadece Türkçe'nin küçümsenmesi, aşağılanması, horgörülmesi değil, Arapça dışındaki tüm dil ve ulusların aynı şekilde aşağılanmasıdır. Bu durum Türk insanını sadece aşağılık değil, aynı zamanda komik duruma da düşürüyor. Bilgisayarı İngilizce kullanan, Allah'a Arapça yakaran, dua eden bir Türk'ün düştüğü garip durumu düşünebiliyor musunuz?

Şimdi, Kur'an'da konu ile ilgili ayetleri sizlerle birlikte okumak istiyorum. Kur'an'da 12. sure olan YUSUF suresinin ilk ayeti:

"-Eli Lam râ. Tilkê âyât-ul-kitab-il-mubin. İnnâ enzelnahu Kur'ânen Arabiyyaetn lealle kum ta'kilün."

Anlamı ise şu:

"–Bunlar gerçekleri açıklayan kitabın ayetleridir. Biz onu akıl erdiresiniz diye Arapça bir Kur'an olarak indirdik."

Bu ayetin anlamında açıkça görüldüğü gibi; akıl erdiresiniz diye yani, iyi anlayasınız diye size Kur'an'ı Arapça olarak yani, kendi anadiliniz ile gönderdik deniyor. Herhalde Kur'an Araplara değil de başka bir topluma gelseydi onun en iyi anlayacağı dil olan kendi anadilinde gelirdi. Bu durumun anlaşılmayacak bir yanı olmasa gerektir.

Bir başka ayette de yine aynı amaç yinelenerek anlatılıyor. Bakınız işte Fussilet Suresi'nin ilk ayeti:

"– Hâ... Mim... tenzilun menerrahmanirrahim. Kitabun fissulet âyâtuhu Kur'anen ARABİYYEN likavmin ya'lemûn. Beşuren ve neziren...

Bakalım anlamında ne diyor: "– Bu kitap bağışlayan ve esirgeyen tarafından indirilmiştir. Bu, öyle bir kitaptır ki, anlaması şart bir kavim için ARAPÇA olarak ayetleri açıklanmış, sıralanmıştır. Müjdeleyicidir ve uyarıcı, aydınlatıcıdır."

Gene aynı konu ile ilgili olarak Fussilet Suresinin 44. ayetinde de; "anlamanız için Arapça gönderdik" diyor.

Bunlardan başka; Zuhruf suresinin 3. ayetinde; "Biz, düşünüp anlamanız için onu ARAPÇA bir KUR'AN yaptık" deniyor. Bundan başka, Duhan suresinin 58. ayetinde de; "Biz onu, Kur'an'ı senin diline kolaylaştırdık ki düşünüp öğüt alsınlar."

İslam dininde herhangi bir sorunda dinsel konularda ihtilaf olunca birincil olarak başvurulması gereken kaynak; Kur'an'dır. Bu tartışılmaz bir şey. Kur'an'da bu konuda açıklık yoksa, sünnet gelir. Ama görüldüğü gibi Kur'an, çok açık olarak Arapça Tanrı buyruğunun inmesinin nedenini Araplara indiği için, onların anlaması için, Arapça indirdik diye açıklıyor. Burada görüldüğü gibi toplumlarca dinin buyruklarının öğrenilmesinin iki yolu var. Ya, her topluluk için, her anadil için bir Kur'an inecekti; veya bu çeviri ile anlaşılır, bilinir hale kavuşacaktı. Yoksa tüm dünya insanlarının Arapça öğrenmesi diye bir şart olamaz. **Bütün dünyanın Araplaşması istenseydi o bize düşmezdi.** O işi ancak Allah gerçekleştirebilirdi.

Kur'an, kendi mesajının başka dillere çevrilmesine karşı olmadığı gibi, sünnette de böyle bir yasak yoktur. Hz. Muhammet'in sağlığında sahabelerden Selman'i Farisi Kur'an'ın bazı ayetlerini Farsça'ya çevirip İranlılar ibadetlerini anadillerinde yapsın diye onlara göndermişti. Şüphesiz bu iş Hz. Muhammed'in sağlığında ondan habersiz olamazdı. O halde sünnete de aykırı değil. Yine mezhep imamlarının da bu uygulamaya karşı olmadıklarını biliyoruz. O halde bu duruma engel olan nedir? Kur'an ve sünnette bu konuda bir engel yoksa, o halde engel, bu

kaynakların dışında oluşan ve Allah'ın, Kur'an'ın, dinin emri imiş gibi gösterilme çabasından başka bir şey değildir.

Bu ise, Allah ile kul arasına aracı sokmanın bir biçimidir. Din dili dedikleri Arapça'yı da sadece bu din istismarcısı kesim bilecek ki, bir ayrıcalık elde edebilsin. Tabi, bu işin istismarcıları böylece bir üstünlük elde ederek dini halkın bilmesini önleyecekler. Böylelikle dinde bir ruhban sınıfı yaratmış olacaklardır. Kur'an'ın, buyruklarının halk tarafından öğrenilmesi durumunda, bunlar mesleklerini ve ekmek kapılarını kapatmış olacaklardır. Bu sağladıkları imtiyaz ellerinden alınmış olacaktır. İşte bütün çırpınmaları bundandır.

Hem İslam'ın buyruklarının geniş kitlelerce öğrenilmesine karşı olacaksın; Arap olmayanların veya Arapça bilmeyenlerin İslamı öğrenmemesi için her türlü barikatı kuracaksın; hem de, bu işi yaptığın için Allah seni ödüllendirip, öbür dünyada cennete gönderecek. Vah zavallılar vah... Halbuki onlar öbür dünya için değil bu dünyalarının peşindeler. Yoksa bu dünyada İslam'ın bilinmesini engelleyenleri İslam nasıl ödüllendirebilir?

O zaman, Hıristiyan Türk'e, Musevi Türk'e, İslam'ın Türkçe konuşması da denebilecek olan, Alevi-Bektaşi Türkler'e haksızlık etmiş oluruz. Çünkü; Hıristiyan Türk, Musevi Türk, Alevi-Bektaşi Türk Allah'tan kendine gelen mesajı Türkçe okuyabiliyor. Ama Hanifi Türk'ün Allah'tan gelen mesajı Türkçe okuması günah. O Arapça okumak zorunda. (Üstelik İmam Hanefi anadilde ibadet yapılmasına karşı olmadığı halde...)

Kuteybe, Diyanet ve Türkçe İbadet

Bir TV kanalında, *"Türkçe İbadet"* üstüne yapılan bir tartışma programında, program yöneticisinin sorusu üstüne Diyanet İşleri Başkanı, Mehmet Nuri Yılmaz ıkınarak sıkınarak düşüncelerini şöyle anlatıyor.

"Efendim, Kuran'da bu konuda açık bir ayet yoktur. Ama karşıtı da yoktur. Hadis ve sünnette de rastlanmıyor. Ama İslam komutanı ***Kuteybe,*** *Türkistan fethi sırasında Arapça bilmeyen Farslara, Kuranı Kerim'in Farsça okunmasına müsaade etmiştir."*

Yani, buradan yapılacak çıkarsama Kuran, Farsça okunabildiğine göre Türkçe de okunabilir. Halbuki, mesele sadece Kuran'ın Türkçe okunması ile sınırlı değildir. Kaldı ki tartışma konusunun esası da Kuran'ın Türkçe okunabilip, okunamadığı ile sınırlı değildir. Esas konu: Kuranı ile Türkçe olarak ibadet yapılıp yapılmayacağıdır. Yani her ulusun kendi anadilinde ibadetini, Tanrı'ya karşı görevini yapabilip yapamayacağı ile sınırlıdır.

Beni şaşkınlığa düşüren durum ise Diyanet İşleri Başkanı'nın İslam Tarihi'nde daha önemli kaynakları referans göstermesi gerekirken yani, Kuran ayetlerinden, güvenilirliği tartışılmayan açık hadislerden, dört kıtaya yayılan İslam'ın pratiklerinden, fıkıh bilimcilerden konu ile ilgili referanslar beklerken onun Türkistan'ı fethe girişirken Türklere yaptığı düşmanlıkları ile dillere destan olan Türk şehirlerinde taş taş üstünde koymayan Türkistan'ın tarihi boyunca tanıdığı, gördüğü en zalim ve Türk düşmanı Arap komutanını referans vermesidir.

O halde Kuteybe kimdir? Bu yazı sınırları içinde sizi Kuteybe ile tanıştırmak istiyorum.

Kuteybe, Arap ordularının bitip tükenmeyen Türkistan seferlerinde 705 yıllarında Horasan Valisi'dir. Aynı dönemde kendisi idari olarak Irak Genel Valisi **Zalim Haccac**'ın komutasına bağlıdır. Genel Vali Haccac, bu zalimlik unvanını yaptığı zulme borçludur. Tarih okuyucuları, Zalim Haccac'ı bir ihtilaf nedeni ile mancınıklar kurup Kâbe'yi taarruza tutmakla tanır...

Kuteybe, işte bu üne sahip komutana bağlı olarak Türk illerini fethetmek için Horasan'a vali olarak atanmıştır. Kuteybe, Merv'de Türk yurtlarına saldırmak için etkin bir ordu kuruyor ve askerlerine verdiği bir fetvada şöyle diyor: *"Allah kendi dininin aziz olması için size bu toprakları helal kıldı."* Kuteybe, Buhara'yı alırken Türklere çok kötü davranır. Şehri sonunda tamamen yakar. Bunun üstüne Kuteybe, diğer şehirlere yönelince halk şehri terk eder. Talkan şehrine direnişsiz olarak ve boşaltılmış olarak giren Kuteybe; sırf ibret olsun diye **İbni Taberi**'nn yazdığına göre; *"şehrin ahalisi kılıçtan geçirilir. Kuteybe'nin askeri, hesapsız adam öldürür."*

Tarihçiler diyorlar ki Müslüman askerler bu tek yanlı katliamda Türk öldürmekten yoruldular. Bundan sonra Kuteybe, askerlerine daha ibret verici bir vahşet şekli önerdi. Tarihçi **İbni Dahhak**'ın yazdığına göre; halktan geri kalanların ceviz ağaçlarına asılmaları emredildi. Bunun üstüne Müslüman askerler, zaten kan, kesik baş ve insanların çığlıkları ile inleyen bu şehirde, tanımı imkânsız bir zorbalık örneği sergileyerek Talkan şehri halkından geri kalanlar tek tek ağaçlara asıldı. Şehre giden yolun 24 km'lik kısmına boydan boya asılan Türkler'in cesetleri, korkunç bir orman görüntüsü verdi.

Kuteybe, bununla da yetinmedi. Şuman'a girdi, yağmaladı. Taryab şehrinin tamamen yakılmasını emretti. Geçtiği yerlerde tanımsız bir dehşet havası estirdi. Yaktı, kesti, astı ve yağmalayıp,

ırzı geçerken, esir alarak Türkistan'ı fethe devam etti. Kendilerinden *"aman"* dileyen bir Türk yönetici, **Tarhan** için Hacc'dan gelen buyruk şudur: *"Mecal vermeyin. Öldürün, zira o Müslümanların düşmanıdır."* Bunun üstüne Kuteybe, önce Tarhan'ın iki oğlunun satırla başlarının kesilmesini emreder. Acı çeken baba Tarhan'a ise *"Acele etme, onlar ölecek, sıra sana gelecek"* der.

Toplanmış halkın gözleri önünde, iki oğlunu ve Tarhan'ı boğazlatır. Arkasından 700 Türk'ün kellerini tek tek uçurup derilerini yüzdürür. Kesilen başlar ise toplanıp Genel Vali Zalim Hacc'a gönderilir.

Gene Harzem'de *"dört bin baş"* esir alınır ve hepsi öldürülür. Harzem yakılıp yıkılır. Halk kılıçtan geçirilir.

Savaş çıkmasını önlemek isteyen Türk hakanları ile yapılan sözleşmeleri Kuteybe şehir fethedildikten sonra törenle ayaklarının altına alıp çiğner. Arkasından da ***"Kâfire verilen söz İslamı bağlamaz"*** diye nara atar.

Kuteybe'nin Semerkant'a girerken yaptığı sözleşmenin birkaç maddesi, kendisini tanımak için çok öğreticidir. İşte bazı maddeler: a) Semerkant her sene iki milyon iki yüz bin adet altın ödeyecek. b) Otuz bin sağlıklı genç esir alınacak. c) Tapınaklardaki tüm kıymetli eşya ve mücevherler, Kuteybe'ye verilecek.

Semerkant halkının her şeyine el koymaları yetmez, halk çöle sürülür. O koşullarda yaşamaya dayanamayan halkta, kitlesel ölümler başlar.

O sıradaki Halife olan **Velid** ise Kuteybe'ye yolladığı mektuplarında özetle; *"Müslümanların düşmanları Türklere karşı verdiğin çetin mücadelelerinde cihadını bilmekteyiz"* diye Kuteybe'yi teşvik etmektedir.

Taberi Tarihi; Enderhiz Vadisi'nde kendilerini savunacak en küçük araçları olmayan esir Türkler'in katledilişini şöyle anlatı-

yor: ***"12 bin kişiyi böyle feci bir şekilde kılıçtan geçirdikten sonra tepeler gibi yığılıp kalan bu kafa, kol ve gövdeler, doğru suyun mecrasını değiştirdi. Bu kan nehri ilerideki bir değirmene ulaşıyordu. En sonunda, bu kanların öğüttüğü unlardan ekmek yapılıyordu ve yeniyordu."***

Sadece Cürcan şehrinde Arap komutanların öldürdüğü Türk sayısı, **40 bin** kişiden fazla olarak tarih kitaplarında geçmektedir.

Yüz binlerce Türkün kellesini uçuran, kitlesel katliamlar yapan, yakan, yıkan, asan, yağmalayan, tecavüz eden, köle yapan bu Türk düşmanı, insan kasabı Arap komutanı Kuteybe'yi, Diyanet İşleri Başkanı, Türkçe ibadet konusunda bize referans gösterebilmektedir.

Sanki Diyanet İşleri Başkanı bir ulusal kurtuluş savaşı vererek ulusal devletini ve cumhuriyeti, laikliği kurmuş ülkenin devletinin Diyanet İşleri Başkanı değil de Suudi Arabistan'ın Diyanet İşleri Başkanı gibi düşünüyor. İşte ulusal yabancılaşma, yozlaşma ve ulusal inkârcılık bu olsa gerektir. Pes doğrusu. Eğer biz 28 Şubat'ta kendisini ifade eden ülkemizdeki şeriat tehdidini bu zihniyetteki kişilerle altetmeye çalışırsak vay halimize...

Türkler'in Kısa İnanç Tarihi

Tarihi kaynakların ortaya koyduğu verilere göre, Türkler en eski uluslar içinde ön sırada yer almaktadırlar. M.Ö. IV. ve V. yüzyılda Türk boylarından bahsedilmesi ve ilk Türk devletlerinin ortaya çıkması Türkler'in ikibin beşyüz yıldan buyana tarih sahnesinde varolan bir ulus olduğunu göstermektedir.

İlk kurulan Türk devleti M.Ö. 4. yüzyılda ortaya çıkan Sakalskit İmparatorluğudur. O tarihten bu güne ikibin beşyüz yıllık tarih şeridinde Türkler birçok devlet kurmuşlar ve yönetmişlerdir. Bu devletler bazen birbirini takip etmiş bazen de birlikte aynı tarihi dönemde yaşamışlardır. Türklerin 2500 yıllık tarihleri ya da 25 yüzyıllık tarihleri aynı zamanda zengin bir devlet tarihi geleneğidir.

Tarihte Türkler'in kaynağına gitmek istenildiği zaman Orta Asya'nın dört bin yıl öncesine kadar gitmek gerekir. Tarihlerinde sığırı ve deveyi ilk evcilleştiren, avcı ve savaşçı bir toplumdur. Kartal kutsanan bir hayvandır. Mezarlarına simge olarak Kartal pençesini işliyorlar. Kartal hayranlığı proto-Türklerden beri görülmektedir. Bakır işlemesini bilen Türkler, bıçak ve benzeri aletlerin yapımında da kullanırlar.

Proto-Türk kültürünün tarihsel kalıntılarına bugünkü Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'ta yapılan kazılarda görmek olasıdır. Bu çevrede ilk kültür tabakasına yaklaşık 6 bin yıllık bir tarihte simgelenmektedir. Anar kültürü denilen bu kültür katmanlarının dördüncü katı ise Milat yıllarına rastlamaktadır.

Çinlilere göre; Türkleri komşularını egemen kılan özellik, onların iyi ata binmeleri yani süvarilik karakterleridir. Atı ve madenleri iyi kullanan Türkler kısa zamanda tüm Asya'ya yayılırlar Türk adı da Çin kaynaklarında 542 yılında Göktürk birliğini ifade için kullanılmıştır. Bizans ve Arap kaynaklarında da "Türk" adı Göktürk İmparatorluğu'ndan sözedilirken kullanılmıştır. İçinde Türk sözcüğünün geçtiği ilk Türkçe metin ise, Orhun Abidelerindeki Tonyukuk yazıtıdır. Sözcük bu yazıtlarda; Törük, Türük, Türk şeklinde iken evrim geçirerek Türk haline gelmiştir.

Türk tarihinde; İmparatorluk, devlet, atabeylik, beylik, hanlık gibi değişik biçimlerde kurulan Türk devleti sayısı bir tasnife göre; 120 tanedir. Bir başka tasnife göre ise bu sayı 160 civarındadır. Bunlardan sadece Türkler'in kurduğu İmparatorluklardan sözedilirse şu tablo ortaya çıkar.

1- Saka-İskit İmparatorluğu (M.Ö. VII-VIII. yy.)

2- Büyük Hun İmparatorluğu (M.Ö. 204-M.S. 216)

3- Batı Hun İmparatorluğu (M.Ö. 374-469)

4- Ak Hun İmparatorluğu (420-562)

5- I. Göktürk İmparatorluğu (552-582)

6- Doğu Göktürk İmparatorluğu (582-630)

7- Batı Göktürk İmparatorluğu (582-630)

8- II. Göktürk İmparatorluğu (681-744)

9- Avar İmparatorluğu (563-803)

10- Uygur İmparatorluğu (744-1335)

11- Hazar İmparatorluğu (650-965)

12- Büyük Selçuklu İmparatorluğu (1040-1157)

13- Harezmşahlar İmparatorluğu (1157-1231)

14- Timur İmparatorluğu (1368-1501)

15- Hint-Türk İmparatorluğu (Babür İmp. (1526-1858)

16- Osmanlı İmparatorluğu (1299-1922)

Türkler'in inanç tarihini ya da dini hayatlarının tarihini iki döneme ayırarak incelemek gerekir. Birinci dönem; İslamiyet'ten önceki dönem, ikinci dönem ise; İslamiyet'i kabul ettikleri dönemdir. Tarihi kaynaklar Türkler'in 25 yüzyıllık tarihinden sözediyor. Bu tarihin yaklaşık bin yılı ya da 10 yüzyılı İslamiyet ile birlikte yaşanan tarih kabul edilirse arta kalan binbeşyüz yılı ya da 15 yüzyılı ise İslamiyet'i kabul etmeden geçen tarihi dönem sayılır. Biraz önce verilen tarihte kurulan Türk İmparatorlukları listesi ile ilişkilendirmek gerekirse; Saka-İskit İmparatorluğu, Hun İmparatorlukları dönemleri, Göktürk İmparatorlukları dönemleri, Avar İmparatorluğu, Hazar İmparatorluğu ve Uygur İmparatorluğu dönemlerinde Türkler henüz İslamiyeti kabul etmemişlerdi. Yani Türkler'in kurdukları 16 İmparatorluktan ilk 10'u döneminde İslamiyete inanmıyorlardı. Bu da yaklaşık 15-16 yüzyıla denk geliyor. O halde bakalım Türkler 15-16 yüzyıl boyunca hangi dinlere inanıyorlardı.

Türk din tarihinde Türkler'in eski dini adı da verilen Şamanizm dışında; Budizm'e, Mani dinine, Zerdüştlüğe, Nasturiliğe, Museviliğe, Hıristiyanlığa rastlanmaktadır. Bazı sosyologlar da; Türkler'in inandıkları dinler arasında doğa dinleri de denen, Totemizmi, Animizmi, Animatizmi, Naturizmi, Politeizmi, Henoteizmi, Moneteizmi bulduklarını öne sürmüşlerdir. Sosyolog Ziya Gökalp ise bu duruma Türkler'in geleneksel dini diye "Toyonizm" adı vermiştir. İslamiyet'ten önce Şamanizm dışında, Türkler'in din tarihinde Budizm, Lamaizm, Mani Dini, Zerdüştlük, Hıristiyanlık, Musevilik önemli oranda yeralmıştır. Şimdi bunları kısaca görelim.

Budizm; M.Ö. VI. yüzyılda Hindistan'da ortaya çıkmıştır. Hindistan dışına M.Ö. III. yüzyılda yayılmaya başlamış, Orta Asya'ya 372'den sonra gelmiştir. Budist külliyeler Orta Asya'dan Çin'e doğru uzanan kervan yolları boyunca faaliyetlerini sürdürmüştür. Hatta Buhara şehrinin adını Budist manastırlardan aldığı

varsayılır. Göktürkler zamanında Buhara'da bir de Budist manastır yapılmış. Türkler Buda heykellerine "Burkan" tapınaklarına da "Burkan Evi" adı vermişler. Türkler arasında Budizmin, Mubayana Kolu ve Lamaizm yayılmış. Sanskritçe Budist metinlerin Orta-Asya'da yayıldığı yazılmaktadır.

Hunlar; IV. yüzyılda Budizmi kabul etmişler. Doğu Hunları Çin Kültürü içinde erimemek için Budizmi yayıyorlar. Hun beyleri ve sanatkarlar Budist sanatının gelişmesi için çalışıyorlar. Mete Han putlara tapanlara karşı hayli mücadele etmiştir.

Tabgaç Hanedanı (Hun) Budizmi kabul etti. Prf. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Asya Türk Devletleri adlı kitabında (S. 111-174) "İmparator Siun (452-465) ile gelişmeye başlayan bu durum sonra hızlanarak Tabgaç Türkleri'nin Çinlileşmesine zemin hazırladı" diyor. Daha sonra tahta çıkan Topa Han (465-471) daha ileri giderek Tabgaç Türkçesini bile yasaklamıştır. İmparator daha sonra Budist rahip olarak tahttan bile feragat etmiştir. Topa Han II. (471-499) Budizme karşı aynı ilgiyi sürdürmüş 464'de Tabgaç Türklerini Çinlileştirmeye devam etmiş; Budist mahzenlere Buda heykelleri yerleştirilmiştir.

Rene Grousset, Bozkır İmparatorluğu adlı kitabında (s. 79); "Tabgaç Türkleri, Buda dini ve Çin kültürünün etkisi ile, Türk atalarının kudretli askeri vasfını kaybetmişlerdi." diyor. Bu etki daha da artmış ve 534'de Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmış ve bir süre sonra da bütün topraklar Çin hanedanlarının eline geçmiştir. Buda dini Tabgaç Türklerini, önce Çinlileştirmiş sonra da ülkeleri Çin'e intikal etmiştir.

Göktürkler'de ise Budizm şöyle bir seyir izlemiştir. Göktürkler, Gök Tanrı dinine inanıyorlar. Doğu Hunlar gibi Asya Büyük Hunlar'ı da bir süre Budizmi kabul etti. (552-572) Göktürkler'de Budizm Mukan ve Topa Kağan döneminde (552-581 yılları arası) himaye gördü. Gandharalı Budist rahip Jinagogta Topa Kağan'ın yanında 10 yıl kalır ve Kağan rahibin müridi olur. Hatta Kağan

Budist mabedi ve heykeli yapıyor. Göktürk sarayları Budizme açılıyor. Budizmin Türkler arasında yayılmasında Soğdlular önemli roller oynuyor. Orta Asya'nın her tarafına yayılıyor. Derken Batı Göktürk Kağanı T'ong Yabgu (Ö.630) Budist oluyor. Buhara ve Belh Şehri Budizmin merkezi oluyor. Bilge Kağan bile (716-734) Orhun'da bir şehir yapıp Tao ve Buda mabedi kurmak istiyor. Bu duruma Veziri Tonyukuk engel oluyor.

Karluk Türklerinin Budizm ile ilişkisi ise Göktürkler'le rekabet sonucu oluştu. Karluklar Uygur ve Basmıllarla anlaşarak Doğu Göktürk devletini yıktılar. Karluk bölgesinde Budizm yayılmaya başladı. Bu bölgede Budizmi Budist rahipler yayar. Prof. Dr. Bahattin Ögel; "Tüccarlar, Buda dini manastırlarını hem banka, hem borsa hemde depo olarak kullanıyorlardı. Bunun için tüccarların Buda dinine karşı eğilimleri vardı." diyor. (Türk Kültür Tarihine Giriş (s. 243)

Uygur devletini Kutlug Bilge Kül kurmuştur. (745-840) Uygurlar önceleri Gök-Tanrı inancına inanıyorlardı. Sonra Budizm'i ve Maniheizmi kabul ettiler. Uygur Kağanı Böğü 762'de Mani dinine girer. Ama ondan önce Göktürkler'de Budizmin etkileri var. Buda kelimesinin karşılığı olan Burkan Uygur Türkleri arasında kullanılır. Doğu Türkistan'da Kuça, Kum Tura, Akdağ, Karaşar, Kiriş, Şorcuk önemli Budist merkezleridir. Bu şehirlerde Budist inancının yoğun tapınakları bulunuyor. Uygurcaya birçok Budist metin çevrilmiştir. Bunlar Çinceden tercüme edilmiştir. Uygurca yazılan en ünlü Budist metin Maytrisimit Sanskkritçe'dir. Uygurlar, büyük bir Türk Budist edebiyatı ve dini edebiyat oluşturmuşlardır. Bunlar;

1- Çatikler: Buda'nın hayat hikayesi Budist rahipler tarafından halka anlatılır. "Şehzade ile Aç Pars" bu hikayelerin en meşhurlarındandır.
2- Sudurlar: Uygur Türkçesi'nde Sudur, Buda'nın vaazları

anlamına gelir. Budistliğin dini esaslarıdır. En bilineni **"Altın Varak"**tır. Budizm uygurlarla tanıştığında Buda'nın ölümünün üstündn bin yıl geçmiştir. Budizmin Uygur Türkleri'nin Çinlileşmesinde önemli rolü olmuştur.

Uygur Türkleri'nin Kansu bölgesinin en önemli özelliği Budizmin en fazla yayılmış olduğu bölge olmasıdır. Budist rahiplerin mabedlerinin en yoğun olduğu bölge burasıdır. Moğol istilası, Orta Asya Türk topluluklarının Budizm ile ilişkileri açısından yeni bir dönemi başlatır. Moğollar'ın Budizm ile ilişkileri IV. yüzyıla kadar uzanır. Uygurların hakimiyeti sırasında İpek Yolu boyunca Budist mabedlerin artması Moğolların arasında Budizmin yayılmasını kolaylaştırmıştır.

1269'da Kubilay Han, Tibet'in Lamaist Budizmi'nin etkisine girer. Moğollar, Tibet seferinden sonra Lamaizmin kesin etkisi altına girerler. Bu etki İslamiyet'in bölgede kendini kabul ettirmesine kadar sürer. Ama bugün bile Doğu Türkistan bölgesinde Budizm ve Lamaizm İslamiyet'in yanında Türkler arasında yaşayan dinlerdendir. XVII. yüzyılda Lamaizm Tuva Türkleri arasında egemen inanç olmuştur. Hoton Türkleri'nin Moğolistan'da yaşayan kesimi de Lamaizm dininin etkisinde kalmıştır. Bu etki İslamiyet ile bu toplumların tanışmasına dek sürmüştür.

Ebu Bekir Muhammed B. Cafer en Narşahi, Tarihi Buhara (s. 73) adlı eserinde "Sasaniler döneminde, Orta Asya'da Hint etkisi azalmış ve buna paralel olarak İran milli dini karekterine bürünen Zerdüst (M.Ö. 628-551) İran'da Mani dininin ortaya çıkması ile yönünü Orta Asya'ya çevirmiştir." diyor. Türklerle Zerdüştlüğün ilişkisini Ord. Prof. Dr. Zeki Velidi Togan ise Umumi Türk Tarihine Giriş (s. 55) adlı eserinde şöyle ifade ediyor. "Orta Asya halklarından bazılarının Farsça konuşmalarının Zerdüştilerin başarılı olmalarında etkili olduğu muhakkaktır. Buhara Şehri'nin bir dönem Zerdüşti bir karektere büründüğü düşünülürse, bunda

mezhep kavgaları neticesinde Mağlup olan İranlı unsurların, çeşitli din ve mezheplere hoşgörü gösteren Türklere ve Türk ülkelerine yönelmelerinin asıl sebebi anlaşılmış olur." Bu ilişkide Türkler'in Farslara karşı direnmediklerinin örnemi üstünde duran Prof. Dr. V.V. Barthold, Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler (s. 52) adlı kitabında bu durumu şöyle tanımlıyor: "Halbuki Türkler, Farslar'ın tersine Araplara karşı direnmişlerdir." diyor.

İranlılar'ın bulundukları ülkede tam hakim olmadıkları ve koloniler halinde yaşadıklarını vurgulayan Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı, Orta Asya'da İslamiyet'in Yayılışı ve Türkler (s.60) adlı eserinde; İranlılar Savaş'tan ziyade Türk ülkelerine sulh içinde gelmeleri, onların Türk üzerindeki dini ve kültürel etkilerini artırdı tesbiti yaptıktan sonra; "İşte bu sebeple Buhara'da Mecusi Mabedleri çoğaldı ve Zerdüştlik Beykent ve Semerkant'ta oldukça etkili oldu" diyor. V.V. Barthold da; Moğol İstilasına Kadar Türkistan (s.60) adlı eserinde aynı tesbite katılarak şöyle yazıyor: "İslam İstilası öncesi oldukça büyük dini kargaşa içinde bulunan Maveraüinnehir'de Zerdüştlük hakim durumda idi."

Mani, 216-277 yılları arasında yaşamış ve yaydığı düşüncelere kendi adından dolayı bu ad verilmiştir. Mani dini ile ilgili kaynak olarak Farsça 7 kitap 76 risale yazılmıştır. Gnostik dualizm olarak ifade edilen Manicilik, iki prensibe dayanır: İyi-kötü, karanlık-aydınlık.

İslam dini Türkistan'a gelmeden önce Mani dini önemli ölçüde Türkler üstünde etkili olmuştur. İslam dini Türkistan'da yayılınca Budizm ve Hıristiyanlık gibi Mani dini de etkisini yitirmiştir. Buna rağmen X. yüzyılda Semerkant, Taşkent, Şaş, Tunkent gibi şehirlerde Mani dini mensuplarına rastlanmıştır. Göktürkler'in yıkılması, İslamiyet'in Türkistan'da yayılması, Mani dininin Uzak Şarka gitmesine yolaçmıştır. Daha sonra Mani dini Doğu Türkistan'da Çin sınırında etkisini uzun süre sürdürmüştür. Bu din bugün de yaşamaktadır.

759 yılında tahta geçen Böğü Kagan (759-779) Mani dinini yaymak üzere dört Mani rahip beraberinde getirmiş, bu rahipler Uygur bölgesinde Mani dinini yaymışlardır. Bu konuda hayli yazılı kitabe ve belgeler bulunuyor. Mani dini giderek Türkçe'ye çevriliyor. Böğü Kağanın da yardım ve desteği ile 763'den itibaren Uygurlar'ın resmi dini Maniheizm oluyor. Artık Uygurlar Gök Tanrı'ya değil, Ezrua adlı Tanrı'ya dua ediyor ve şöyle diyorlar:

"Nur ile Zulmet nasıl
birbirlerine karışmış; yedi göğü kim
yaratmış (diye) öğrendik;"

Uygur Türkler'inin kabul ettiği Maniheizm, Ortadoks bir Maniheizm değil, O'nun Dirâveriye mezhebidir. Uygur Türkler'inn 150 yıllık dini Mani dini Kırgız Türkleri'nin 840 yılında Uygur Türk devletine son vermesi ile son bulmuştur. Uygur devleti kitleler halinde dağılmıştır.

Türkler'in Musevilik ve Hıristiyanlık'la ilişkisi

Türkler'in, dini tarihlerinin belli bir döneminden sonra tanıdıkları diğer dinler ise; Semavi dinler ya da tek tanrılı dinler dönemidir. Bunlar sırası ile Musevilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet'tir. Evrensel dinlerden biri olan Musevilik ile Türkler Hazarlar döneminde ilişki kurmuşlardır. Hazarlar; 627-628 yıllarında Bizans'ın müttefiki olarak Persler'le savaşıp galip gelmiş ve Tiflis'i almışlardır. Hazarlar, Oğuz boylarına mensuptur. **Prof. Râsony, Tarihte Türklük** (s.115) adlı kitabında Hazarlar'ın, Bulan Hakan hakimiyeti zamanında Museviliğin Karay mezhebini kabul ettiklerini yazıyor. Önce Sasanilerle müttefik olan Hazarlar'ın sonra Müslüman Arap ve Hıristiyan Bizans İmparatorluğu'nun rekabeti karşısında her ikisine de itibar etmeyip Museviliği seçtikleri bilinir. Hazarlar, Museviliği 740 yılında seçmişlerdir. Museviliğin Karay mezhebi, Musa'nın şeriatını en radikal uygulayan Karailer'den

geldiği varsayılır. Araştırmacı **Ş. Kuzgun'un Hazar ve Karay Türkleri** (s 38) adlı kitabında yazdığına göre Museviliği sadece Hazar Türkleri kabul etmemiş. "Hazar ve Karayların yanı sıra Kaliz, Kabar, Kıpçak gibi bir kısım Türk boyları da Musevi dinine girmiştir. Karayi mezhebine inanan Hazar Türkleri'nden; Litvanya, Polonya, Kırım ve Macaristan'da da yaşayanlar bulunuyor. Bunlardan başka Hazar Türkleri'ni Balttık Ülkeleri dışında, Karaylarda, Balkanlarda ve Karaçaylarda da bulmak mümkündür.

Azerbeycan'daki Musevi kolonilerin tarihi ise, VII-X. yüzyıla uzamaktadır. Orada bir kısım Türk Museviye **"Dağ Yahudisi"** adı verilmektedir. Bunların tarihi de Hazar Türk İmparatorluğu'na dayanır. Kırımda yaşayan Türk Musevi olan Kırımçaklar ise Karay Mezhebi'nin tersine Talmud Mezhebi'ne inanmaktadırlar. Türkçe konuşmaktadırlar. Yani Hazar ülkesinde Museviliği din olarak kabul eden Türkler Museviliğin iki ayrı mezhebine inanmaktadırlar. Bir kısmı Karay Musevi Mezhebi'ne inanırken diğer Türkler de Talmud Musevi Mezhebi'ne inanıyorlar.

Türkler'in Hıristiyanlık'la ilişkisinin başladığı tarih olarak IV. yüzyıl kabul edilmektedir. Bu çerçevde ise Türkler'in Hıristiyanlık ile ilişkisi esas olarak doğu kiliseleri ile başlamıştır. Böyle olunca ilişki Ortodoks Hıristiyanlık ile başlamıştır. Orta Asya'da ise ilişki Bizans Kilisesi ile değil, Nesturiler ile olmuştur. Nesturiler, Sasanilerin yakın takibine uğrayıp önce İran'a sığınmış daha sonra Türkler'in arasına girmişlerdir. Prof. V.V. Barthold; "Harizm'de Samanoğulları döneminde Monofizit Hıristiyanlar mevcuttu. Oğuzlar'ın arasında da Ortodoksluğun bulunduğu anlaşılmaktadır." demektedir.

Orta Asya'da Hıristiyanlığın Ortodoks mezhebine yakın ayrı bir mezhep olan Nesturiliğin tarihi 781 yılında dikilen Singan-fou kitabesi ile başlatılıyor. Bu kitabe Nesturi din adamı A-Lo-Pen'in 635 yılında Çin'e gelişinden kitabenin dikildiği tarihe kadar olan dönemi kastetmektedir. Çindeki Nesturi Kilisesi tarihini anlat-

maktadır.

Nesturilik, Orta Asya'ya İpek Yolu ticareti ile girmiştir. Maveraünnehir, Baykent, Buhara, Semerkant Hıristiyanlığın Nesturi kolu ile böyle tanışmıştır. Hıristiyanlık, bu bölgedeki Zerdüştlük ve Budizm ile de yarışarak Türkler arasında yayılmıştır. 332 yılında Merv'de bir Hıristiyan Piskoposluğuna rastlanmıştır. 718'de Merv Nesturi Patrikliği bu kentte oturan bir Türk kağanının ve kavminin Hıristiyanlığı seçtiğini yazıyor. Bu kağan Taraz şehrinde büyük bir Türk Hıristiyan Metopolitliği kurdurmuş ve çeşitli kiliseler yaptırmıştır.

VII. VIII. yüzyıla ait İç Asya ve Urallar'daki Hıristiyan eserler Karluk Türkleri'ne aittir. Aynı yüzyıllarda Kırgızların da Hıristiyanlığa girdiklerinden sözedilmektedir. Nesturi Hıristiyanlık, Uygurlar, Naymanlar, Kareitler ve Kunların arasında da nüfuz etmeyi sağlamıştır. Hıristiyan orucu anlamına gelen **"becek"** kelimesi Kaşgarlı Mahmut Divanı'na bile girmiştir Nesturiler Orta Asya'da Hıristiyanlığı Türkler arasında yaygın bir şekilde benimsetmiştir. Karayitler Hıristiyanlığı Hıristiyan tüccarlardan öğrenmişlerdir. Uygur Türk Hıristiyanlığı'nın merkezi Turfan'ın doğusundaki Bulayık kasabası olmuştur. Yedisu Hıristiyanlığı da Uygur Türkleri'ne aittir.

Prof. Dr. Abdülkadir İnan, Makaleler, İncelemeler adlı kitabında (s. 312) "Nesturi Hıristiyanlar, Orta Asya'da Süryanice'den başka, Uygur Türkçesi'ni de kullanmış, özellikle kitaplarını Süryani alfabesi ile Uygurca yazmış, Süryanice'den birçok kitabı da Türkçeye çevirmişlerdir" diyor. Nesturiler 530 yılında Herat ve Semerkant'ta metropolitlikler oluşturmuşlardır. 1070 yılında Kaşgarlı Georges tarafında "Türkistan Kilisesi" adlı kurum tekrar canlandırılmaya çalışılmıştır.

Hıristiyan Türklerin merkezlerinden biri de Öngüt Beyliği olmuştur. İlhanlılar zamanında Öngütler Azerbaycan'da Nesturi Manastırı kurarlar. XII. yüzyılda Roma kilisesine bağlanırlar. Ku-

Kubilay Hanı Kazanmak için (1294) XII. yüzyılda Roma kilisesine bağlanırlar. Kubilay Hanı kazanmak için (1294) giden heyette Uygur Nesturiler'de vardır.

Türkler'le Hıristiyanlık ilişkisine bakınca; Hıristiyanlığa özellikle Ortodoks Hıristiyanlığa inanan Türk boyları bir kaç istisna dışında sadece Hıristiyanlaşmakla kalmadılar; aynı zamanda Türklüklerinden de uzaklaşarak Slavlaştılar.

Yüeciler, Tobgaçlar Türkler Hindistan'da ve Çinde Budizm ile kurdukları inanç ilişkisi sonucu eriyip gittiler. Bir kısmı Hindlileşti, bir kısmı ise Çinlileşti. Ortodoks Hıristiyanlığa giren Bulgar ve Kuman Türkleri Balkanlar'da Slavlaşarak Türklüğe veda ettiler. Museviliğe geçen Hazar Türkleri bazı küçük azınlıklar dışında kaybolup gittiler. Peçenek Türkleri, Kıpçaklar, Kumanlar, Uzlar tarihsel süreç içinde Macarlaştılar.

Attila'nın komutasındaki Hunlara bakalım: 374 yılında Dinyester üstünde Ortroogotları ezen, Cermenleri yerinden yurdundan eden, Macaristan ovalarından at koşturan Roma İmparatorluğu'nun birçok eyaletini alan, Orta Avrupa'nın büyük bir bölümünü ülkesine katan Hunlar Türkler 453 de Attila ölünce önce Hun İmparatorluğu bölündü sonra da tarihe mal oldu. Bu İmparatorluk halkı başka kavimlerle birleşme sonucu dilini, dinini yitirerek Macar toplumunun çekirdeğini oluşturarak Hıristiyanlaştı ve başkalaştı. Ancak buradaki örnekte Türkler Ortodoks Hıristiyanlık yerine Katolik oldular. Daha sonra bir bölümü Protestan oldu. Prof. Dr. Ünver Günay'ın, Türkler'in Dini Tarihi (s. 150) adlı kitapta yazdığına göre; Macaristan'daki Hun Türkleri arasında "Türk asıllı Arpad Sülalesi orada Hıristiyanlığa en çok aziz veren zümre olarak dikkati çekmektedir." demektedir.

Peçenek Türkler, XI. yüzyılın başlarından itibaren Hıristiyan propagandaya tabi oldular. Değişik coğrafyalarda farklı hikayeler ile birlikte önemli bir kısmı Hıristiyanlık içinde eridiler. Peçenekler'in Tarihi adeta bu Türk boyunun Doğu Avrupa ve Balkan-

lar'da Hıristiyanlaşma tarihi olarak görülüyor. Peçenekler'in bu akıbetini Uzlar ve Kıpçak Türkleri izledi. 1065 yılında Tuna'yı geçen Türkler'in sayısının 650 bin olduğunu tarihçiler yazıyor. Oğuzlar'ın bu büyük bölümü sonunda Bizans'a sığınır ve Bizans tarihinde "Türkopol" denen Bizans paralı askerlerini oluşturduğunu tarihler yazıyor. Uz Türklerinin bu sonucunun benzerini Kıpçaklar izlemiş. Kıpçaklar Kafkasları aşarak Gürcüler'le temasa geçerler ve bir kısmı Hıristiyan olur. Bunlar son Kıpçıklardır. İlk Kıpçaklar ve Kuman Kıpçaklarda Moğol ve Rus baskısı nedeni ile bir kısmı Macaristan'a sığınıp Macarlaşırken ötekiler Balkanlar'a dağılıp Hıristiyanlaşmıştır. Codex Cumanias adlı eser Kıpçak ve Kuman Türklerini Hıristiyanlaştırmak için misyonerler tarafından hazırlanmış Farsça-Türkçe (Kıpçakça) hazırlanmış ansiklopedik bir sözlüktür. Bu eser batı Türkleri'nin Hıristiyanlık eğitimi için hazırlanmıştır.

Gagauz Türkleri ya da Gökoğuz veya Uzoğuz Türkleri'de Balkanlar ve Doğu Avrupa coğrafyasında Hıristiyanlıkla yoğun temasta bulunan Türk boylarından biridir. Bunlarında büyük çoğunluğu bu ilişkiler sonucu Hıristiyanlaşmış Türkler'den oluşmaktadır. Bugün Ortodoks Hıristiyan bir Türk topluluğu olan Gagauzları Moldavya Cumhuriyeti içinde bağımsız bir yönetim olarak yaşıyorlar.

Çuvaşlar, Hakaslar, Gorn-Altaylar, Yakutlar ya da Saha Türkleri, Dolganlar, Tofalar (Karagaslar) Türk asıllı topluluklardır. Başlangıçta hepsi geleneksel Göktürk inancına sahiptiler. Rus ve Hıristiyan nüfusun etkisi sonucu kendi öz kimliklerini zayıflattılar. Hıristiyanlığın ve Rusluğun etki alanına girdiler. Çuvaşlar, XVI. y.y.da Rus hakimiyetine girdiler. Ortodoks Hıristiyanlığa girerek Rus kilisesine bağlandılar.

Hakas Türkleri Ruslar'ın sömürgeleştirme siyasetleri sonucu Hıristiyanlık'ta karar kıldılar. Altaylar, Kalmuklar, Dağ Kalmukları, XIX. yüzyılda Hıristiyanlaştılar. Küçük bir kısmı ise, Budisttir.

Yakutistan'da Hıristiyanlaşmanın tarihi 1630'da başlar. Yakutları Hıristiyanlaştırma çalışması XVIII. yüzyılın sonunda sonuçlanır. Anadolu'da Hıristiyan Türk olarak ifade edilen Karaman Türkleri'nin ise sadece günümüze adı kalmıştır.

Türkler'in İslamiyet ile ilişkisi

İslamiyet 620 yıllarında Arap Yarımadası'nda ortaya çıkmış tek tanrılı bir dindir. İslamiyet ortaya çıktığında Orta Asya'da Göktürk İmparatorluğu vardı. Türk dünyası inançsal olarak çeşitli dinlere inanıyorlardı. Türkler'in bir kısmı; Şaman, Mani, Budist, Lamaist, Zerdüşt gibi dinlere inanırken bir kısmıda; Musevilik ve Hıristiyanlığa inanıyorlardı. Semavi dinlerden önceki dinlere inanan Türkler O dinin farklı yorumlarına inandıkları gibi Museviliğin ve Hıristiyanlığında farklı yorumlarına mezheplerine inanan Türkler vardı. Örneğin Türkler'in bir kısmı Museviliğin Karayi Mezhebine inanırken bir kısmı da Talmut Mezhebine inanırmış. Bu çeşitlilik sonraki yıllarda daha da artmıştır. Hıristiyanlığa inanan Türkler'de Hıristiyanlığın farklı Mezheplerine inanmışlardır. Bir kısmı Ortodoks Hıristiyanlığa inanırken bir kısım Türk, toplumuda Katolik Hıristiyanlığa ve Protestan Hıristiyanlığa inanmıştır.

Türkler, İslamiyet ile doğuşundan yaklaşık 300-400 yıl sonra tanıştılar. Türkler IX. ve X. yüzyılda İslamiyet ile tanışınca İslamiyet 300-400 yaşında idi. Hz. Muhammet vefat etmişti. Hilafet meselesi nedeni ile İslamiyet içinde kırılmalar oluşmuştu. Dört halife dönemi yaşanmıştı. Hendek ve Uhut savaşları yaşanmıştı. Kerbela Olayı olmuştu. Emeviler ve ardından Abbasiler dönemi yaşanmıştı. İslam içinde hilafet meselesinden kaynaklanan ayrışma netleşmişti. Ali yanlıları ve Ebubekir yanlıları, Ehlibeyt yanlıları ve Emevi yanlıları olarak oluşmuştu. İslam içindeki bu ayrılıklar İslamın Arap Yarımadası dışına çıkışı ile birlikte o coğrafyalara da taşındı.

İslamiyet esas olarak Arap kültürüne özgü bir yapılanmadır. İslamiyet'in anayurdu Arap Yarımadası'dır. İslamiyet özellikle Arap Yarımadası'nda yaşayan toplumun sosyolojik özelliklerine uygundur. Kendilerini İslam'ın gerçek sahibi İslamiyet'i kabul eden diğer milletleri; **"Mevâli Müslüman-Köle Müslüman"** olarak görmeleri bu sahiplenme duygusunun sonucu olsa gerektir.

Türkler'in İslamiyet ile ilişkisi çok ağrılı, sancılı oldu. İslam Türk ülkelerine sadece tebliğ amacı ile değil, fetih de amaçlayarak geliyordu. İslam Türkistan'a geldiğinde 600 yıllarına oranla çok farklılaşmıştı. Türkistan'a gelen Arap yöneticiler, İran'ı, Mezopotamya'yı, Pakistan'ı olduğu gibi burayıda Halife'nin arka bahçesi olarak görüyorlardı. Bu bahçeye izinsiz girilmesini engellemek isteyenlere karşı düşmanlık besliyorlardı. Türkistan'ı fethe çıkan bazı Arap komutanlar sadece bu duruma direnen Türklere karşı değil bu coğrafyadaki tüm yabancı göndükleri din ve milletlere hatta kendi uygulamalarına karşı olan Araplar'a da düşmanlık güdüyorlardı.

Arap düşünür **Ali'yül Kar**'i Türkler hakkında şöyle düşünüyor; "Türkler'de insanlığa has yumuşaklık ve Çelebi insanlara mahsus merhamet yoktur. Belki onlar başka bir tür insan cinsidir. Son derece zararlı ve fesat ehlidirler. Türkler yecüc ve mecüc artıkları ve onların kardeşidirler. Allah onların yüzlerini kıyamete kadar bize göstermesin."

Türkleri böyle gören Arap anlayışı Türkistan'ı fethetmek için ordu üstüne ordu gönderdi. Halife Osman zamanında Muhammet b. Ceriv, 2700 kişilik ordu ile Ceyhun ırmağını geçti. Türkler direnince ordusu dağıldı. Muaviye döneminde Horasan valiliğine atanan Ubeydullah b. Ziyad 25000 kişilik ordu ile Buharayı kuşattı. Şehri yağmaladı. Ardından Semerkant yağmalanır 40 bin Türk genci esir alınır. Esir gençler vali Sait'i öldürür dağa çıkarlar. Gençlerin çoğu dağda açlıktan ölür.

Kuteybe Horasan'a vali olarak atanınca eli silah tutan tüm Türk gençlerini katleder. Kadın ve çocukları esir alır. Şehirdeki; Budist, Mani, Zerdüst, Şaman mabedlerini eşyaları ile birlikte yağmalatıp yakar. Kabe'yi mancınık ateşine tutarak meşhur olan **Zalim Haccac,** Türkistan'da; **"Türklere mecal verme öldür, hatta öldürmeyeceğine söz vermiş olsan bile önemli değil, kafirlere verilen söz İslamı bağlamaz,"** diye kendi komutanlarına emirler verir. Cürcan şehrinde bir defada 12 bin Türk'ün başı vurulur.

Bu konuda tarih kitapları benzer yüzlerce olayı anlatmaktadır. Özetle, Türkler'in İslamiyet ile tanışması olumlu izlenimlerle olmaz. Bu durumu Prof. Dr. Abdulkadir İnan Şamanizm adlı kitabında şöyle saptamıştır: **"Oğuzların İslamlaşması iki asır boyunca devam etmiştir."** Aynı tarihçimiz Kıpçak Türkleri için ise; **"Kıpçak bozkırlarının İslamlaşması X. yüzyılın başlarından XIV. yüzyılın başlarına kadar sürmüştür."** demektedir. Türklerin İslamiyet ile tanışmasını yaklaşık dokuzuncu yüzyıl olarak kabul edersek Oğuzlar'ın 200 yılda, Kıpçak Türklerin ise nerede ise yaklaşık 500 yılda İslamiyeti kabul ettiğini ifade etmek gerekiyor.

Diğer dinlerde olduğu gibi İslam'ın farklı yorumları olan mezhep ve tarikatlar İslam'ın ilk yıllarında yoktu. Türkler İslamla tanıştığında Monoblok bir İslamiyet yoktu. İslam içinde mezhep ve tarikatlerde oluşmuştu. Mezhep ve Tarikatler Hz. Muhammet"in vefatını izleyen yıllarda süreç içinde gelişimini tamamlayarak yaklaşık 800 yıllarında Abbasiler döneminde oluştu. Yani Türkler aynı zamanda mezhepli-tarikatli bir İslamiyet ile tanıştı. Türkler arasında ise Ahmet Yesevi ve dervişlerinin temsil ettiği sufilik akımı yaygındı. Türkistan'da yaşayan ve daha sonra Anadolu'ya gelen tasavvuf ehli dervişler İslamiyet ile tanışınca Arap İslam'ından daha farklı bir oluşum ortaya çıktı. İşte Yusuf Hemedani, Ahmet Yesevi, Lokman Parende, Hacı Bektaş Veli yolu bu

inancın Anadolu'da Türkmenlerle mayalanması sonucu oluştu. İslamiyet'in Arap yorumu ile başı hoş olmayan İslamın bu Türkmen yorumu süreç içinde İslamiyetin Türkçe konuşması, İslamiyetin Türkçe yorumuda denebilen Aleviliği Bektaşiliği oluşturdu.

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra'da İslam içindeki farklı İslami yorumlara inanan Türkleri görüyoruz. İslam içinde; Hanefi Türkler'den, Şii Türkler'den ve Alevi-Bektaşi Türkler'den sözetmek gerekiyor. İslamiyet'in bazı mezheplerine ise Türkler nerede ise hiç teveccüh etmemişlerdir. Örneğin; Şafii İslam esas olarak Kürtler arasında kalmıştır. Yine aynı şekilde Hambeli ve Maliki mezhebine mensup Türk'tende sözetmek mümkün değildir.

Türk dünyasının dini haritasını "Türklerin Dini Tarihi" adlı kitaplarında çıkaran Prof. Dr. Ünver Günay ve Prof. Dr. Harun Güngör kitaplarında bu durumu şöyle ifade ediyorlar. (s. 349) "Türklerin çok büyük çoğunluğu Müslümandır. Keza müslüman Türkler'in büyük bölümü Sünnidir ve Hanefi mezhebindendir; Şafiiler de mevcuttur. **Ayrıca önemli bir bölüm Alevi-Bektaşidir.** İslamiyet'in dışında Türkler arasında halen varlığını sürdüren dinler Hıristiyanlık, Budizm, Musevilik ve geleneksel Türk Dinidir. Hıristiyanlığın daha çok Ortodoks mezhebi yaygındır. Ayrıca Katolik çeşitli Protestan mezheplerine mensup olanlarda bulunmaktadır. Budizm ise daha çok Lamaizm şeklinde varlığını sürdürmektedir. Tuvaların arasında Tibet Lamaizmi ile geleneksel din birlikte yaşamaya devam etmektedir. Yakutların oldukça etkisinde bulunan Dolganlar da eski geleneklerini sürdürüyorlar. Bazı Kalmuklar veya Dağ Kalmukları da denilen Altaylar Hıristiyan Ortodokslar, Tibet Lamaizmi ve Geleneksel Türk dini arasında bölünmüş bulunuyor."

Türkler'in dinsel tarihlerine bakıldığında geleneksel dinlerinin dışında tercih etkileri dinler onları etkilemiş ve asimile etmiştir. Budizmi tercih eden Türkler Budist olmakla kalmamışlar sü-

içinde Çinlileşmişlerdir. Lamaizmi benimseyen Türkler Tibet ya da Moğol kültürünün etki alanına girmişlerdir. Hun Türkleri sadece Hıristiyanlaşmamışlar giderek Macarlaşmış veya Slavlaşmışlardır. Hıristiyan olan diğer Türkler'de süreçle ya Ruslaşmışlar ya Bulgarlaşmışlar ya da Slavlaşmışlardır. Museviliği benimseyen Hazar Türkler ve diğer Türkler'de zaman içinde kendilerine yabancılaşmış Yahudileşmişlerdir. Babür İmparatorluğu döneminde ise önce Budist olmuş, sonra Hintlileşmişlerdir.

Aynı durumun İslamiyeti kabul eden Türkler içinde olmadığını söylemek mümkün değildir. İslam aynı zamanda Arap karekteri ağır basan bir dindir. İslam içinde Arap nüfuz bariz bir şekilde ağır basmaktadır. Türk tarihinde Osmanlı dönemi anımsanırsa Türklere **"edraki bi idrak"** denebilirken Araplar için **"kavmi necip"** nitelemesi çok anlamlıdır. İslamın kavmiyetçi olmadığı vurgusu yapılarak Türk karşıtlığı öne çıkarılıp Arapların **"kavmi necip"** yani kıymetli değerli kavim, millet nitelemesi önemli bir vurgudur.

Nitekim bu anlayıştan dolayı Türkler'in İslamiyet ile ilişkisinde Türkler'in Arapları etkilemesinden çok, Arapların Türkleri etkilemesi asimile etmesi bu anlayışın sonucudur. Türkler'in İslamiyet ile ilişkisinde Türklerin Abbasiler ile başlayan ilişkileri aynı zamanda Türkler'in Araplaşması sürecinin başlangıcıdır. Bu süreci Selçuklular döneminde de Osmanlılar döneminde de görmek mümkündür. Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulu olduğu coğrafyada bugün 50 devlet bulunuyor. Bunun çoğu ise Arap devletleridir. Bu tarihsel ilişkide Türkler Arapları etkilemişlerdir. Araplar İslam dini ile Türkleri etkilemiş ve Araplaştırmıştır. Bu etkiyi Selçuklu sarayında da, Osmanlı sarayında da Cumhuriyet döneminde de görmek mümkündür.

Osmanlı çekilince; Mısır'da, Fas'ta, Tunus'ta, Suudi, Arabistan da, Suriye'de, 'Yemen'de, Ürdün'de, Irak'ta ve hatta Kerkük'teki Türkler Araplaşmıştır. Sadece Yemen'de başkent Sana'da

Türk mahallesi, Türk mezarlığı ve 500.000 Türk, parlementolarındaki 5 milletvekili ile birlikte Araplaşmıştır. Benzer akıbet diğer Arap ülkeleri içinde geçerlidir. İslamiyet'in Türkleri Araplaştırdığı bir olgudur.

Türkler'in İslamiyet ile ilişkilerinde İslamiyet sadece Türklerin inandığı din olarak kalmamış onları etkileyip Araplaştırmıştır. Bu ilişkide farklı bir trend Türklerin İslamiyetin farklı bir yorumu olan Alevilik-Bektaşilik ile yaşanmıştır. Çünkü Alevilik ibadetini kendi anadili olan Türkçe ile yapmıştır. Alevilik-Bektaşilik Türkçe'den asla ödün vermemiştir. Hanefi Türk ibadetini bilmediği bir dil olan Arapça ile yaparken Alevi Türk ibadetini kendi dili ile yapmıştır. Kuran, dualar, ibadet hep Türkçe yapılmıştır. Hatta Aleviliği-Bektaşiliği benimseyen komşu milletler olan Arnavutlar, Bulgarlar, Yogoslavlar bile ibadetlerini Türkçe yapmaktadırlar. Bir tek kelime Türkçe bilmeyen Arnavut, Bulgar, Yogoslar vs. cem ibadetini ve orada okunan Fuzuli'nin, Şah İslail'in, Yemini'nin, Pir Sultan'ın, Kul Himmet'in nefeslerini Türkçe okumaktadır.

Bu ilişkide dilin önemi yadsınamaz. Hanefi Türk din ile ilişkisinde Arapçayı kullanarak kendi dili ve kültürü ile arasına bir bend koymaktadır. Böylece kendi milli kültüründen uzaklaşmaya başlamaktadır. Ardından da Arapça'nın Allah'ın dili, Arapça'nın peygamberin dili vurgusu ile Türklerin kendi dili ile ilişkisi zayıflamaktadır. Hıristiyan Türk ibadetini Türkçe yaparken, Musevi Türk ibadetini Türkçe yaparken, Müslüman Türkün ibadetini Türkçe yapamaması Arapça'nın ve Arap kültürünün lehine bir durumdur.

İslam dünyası demek; 1,500.000.000 (Bir milyar beşyüz bin) nüfus demektir. Bunun da ezici çoğunluğu Arap kökenlidir. Türk dünyası ise yaklaşık 200.000.000. (İki yüz milyon) nüfustur. Yani Türk dünyası, İslam dünyasının %15'i kadardır. Bu nedenle demografik olarakta Türk dünyasının İslam dünyasını etkilemesi

olasılığı yok denecek kadar azdır. Birde İslam dünyası kavramının Arap dünyası ise özdeş olduğu düşünülürse durum daha çok açıklık kazanır. Ayrıca, Arap olmayan İslam toplumunun 1400 yıllık Arap-İslam etkisi düşünülürse Türkler'le İslam dünyası ya da Türkler'le Arap dünyası ilişkisi daha iyi anlaşılır.

Türklük Alevilik ilişkisi

Alevilik, İslamiyet'in Hanefilik, Hambelilik, Malikilik, Şafiilik, Şiilik gibi bir yorumudur. Aleviliğin bu adı geçen İslami yorumlardan en belirgin farklı yanı İslamiyetin Türkçe yorumu olmasıdır. İslamiyet'in adeta Türkçe konuşmasıdır. İslamiyet'in Alevilik dışındaki hemen hemen tüm yorumları Arapça konuşmaktadır. İslamiyet'in Türkçe konuşan ve İslamiyet'i Türkçe yorumlayan tek yorumu Alevilik-Bektaşiliktir.

İslamiyet içinde bazı tasniflere göre 4 mezhep, bazı tasniflere göre 7 mezhep bazı tasniflere göze ise 100 civarında mezhep var. Bu ayrımlara tarikat denilen yorumlarıda eklersek bu sayı yüzlerle ifade edilir.

Kuran'ı Kerim'ide, mezhep ve tarikat yoktur. Hz. Muhammet, Hz. Ali hangi mezhep ya da tarikattendi diye bir soru sorulsa bunun cevabı Hz. Muhammed'in ya da Hz. Ali'nin herhangi bir mezhep ya da tarikat yanlısı olmadığıdır. Mezhep ve tarikatlerin ortaya çıkması Hz. Muhammet'in vefatından yaklaşık 200 yıl sonrasına rastlar. Bu oluşum mezhep imamı denilen din adamlarının yaşadıkları döneme göre İslam dinini yorumlamaları olayıdır.

Türkiye nüfusunun ezici çoğunluğu müslümandır. Türkiye'de çoğunluk mezhep Hanefi mezhebidir. Onu Aleviler-Bektaşiler izler. Sonra ülkemizdeki Kürt vatandaşlarımızın inandıkları mezhep olan Şafiilik gelir. Ondan sonra ise, Şiiler gelir. Bunu ise, Nusayriler ve Mevleviler takip ederler.

Türkler'in büyük çoğunluğu Hanefi'dir. Ondan sonra Alevi-

Bektaşiler gelir. Ülkemizdeki Şiiler'inde Farslar'ı soymazsak çoğunluğu Türktür. Nusayriler'in Araplaşmış Türkler olduğu şeklinde saptamalar vardır. Bir görüşte Nusayriler'in Arap olduğudur. Mevleviler ise Türktür. İslam dışında çok azda olsa Hıristiyan Türkler'den ve Musevi Türkler'den sözedilebilinir.

İslamiyet'in ilk 250-300 yıllık mezhepsiz, tarikatsiz dönemi sayılmazsa yaklaşık 1100 yıllık dönemdi İslamiyet ile mezhep adları o denli yoğunluklu olarak özdeşleştirilmişki İslam adeta mezhep ya da mezheplerle özdeşleşmiştir. Böyle oluncada senin mezhep ya da tarikatinden olan iyi müslüman, olmayan diğeri ya da diğerleri eksik müslüman algısı içinde yer almıştır.

Bu bakış açısı ümmetçi bir bakış açısıdır. Hatta mezhepçi bir bakış açısıdır. Türk Milliyetçiliği, Türk Ulusallığı açısından bakıldığında Türkün Budist mabede gitmesi onda bir değer kaybına yol açmadığı gibi, Türkün farklı Musevi Sinagoğuna gitmesi, nasılki Türkler açısından bir değer kaybına yol açmıyorsa, Türk olupta farklı kiliseye gitmesi nasıl bir değer kaybına yol açmıyorsa, Türk'ün İslamiyete inanıpta farklı mezhep ya da tarikate inanması farklı camiye ya da Cemevine gitmesi de değer kaybına yol açmamalıdır. Ama maalesef mezhebi bakış acısı 1000 yıldır o denli İslam dini ile özdeşleşmiştir ki mezhebi algılama bugün hakim bakış açısı durumundadır.

Halbuki dinsel tercihler ya da bir din içindeki farklı yorumları insanın tercih etmesi tamamen o kişinin ruhsal dünyası ile ilgili bir tercihtir. İnsan ruhsal dinginliğine, Şaman ayininde, Budist tapınağında, Zerdüşt mabedinde, Mani Irmağının kenarında bulabileceği gibi, Hz. Musa'nın Sinagogunda, Hz. İsa'nın Kilisesinde, Sünni İslamiyetin Camisinde veya Hacı Bektaş Veli'nin gökkubeli dergahının Cemevinde de ulaşabilir. Yapılan İbadetin mekanı ve detayları tayin edici olmamalıdır. Öz önemlidir.

İslamiyet içindeki mezhep ve tarikatler, yani İslam'daki yorum farkları insani yorumların sonucudur. İlahi yorumlar değildir.

Türk dünyası 200 milyonluk nüfusu ile küçümsenemeyecek bir dünyadır. Bu dünyada her konuda farklı yorumlar olabilir. İktisadi konularda, siyasi konularda, felsefi konularda olduğu gibi inançsal konularda da olabilir. Bugün İslamiyet'e inanan Türkler arasındaki farklı yorumları abartarak **"birinci sınıf müslüman", "ikinci sınıf müslüman"** vs. gibi algılamak onları kompartımanlara koymak öncelikle Türkleri bölmektir. Türk dünyasını zaafa uğratmaya hizmet etmektir. Bu durum sadece İslamiyete inanan Türkler için değil, Şamanizme, Maniciliğe, Budizme, Museviliğe, Hıristiyanlığa hatta hiçbir dine inanmayan Türkler içinde sözkonusudur.

Bu nedenle, Hıristiyanlığa inanıp farklı kiliselere giden Türk'ün Türklüğünün değerinden bir eksilme olmadığı gibi, Museviliğe inanıp farklı mezheplere inanan Türkün Türklüğünden bir eksilme olmadığı gibi, İslamiyete inanıp, ibadet için Camiye, ya da Cemevine giden Türkünde ne Müslümanlığından nede Türklüğünden şüphe duyulmamalıdır. Bu durumdan güvensizlik duymak kişinin eksikliğinin sonucudur. Farklı, İslami yorumlara inanan Türkün eksikliği değildir. Olay böyle algılanırsa ortada Alevilik, Sünnilik, Şiilik diye çözülecek bir sorunun da olmadığı görülecektir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1- *Ord. Prof. Dr. A. Zeki Velidi Togan/Umumi Türk Tarihi'ne Giriş. 1981 İstanbul*
2- *Prof. Dr. Faruk Sümer/Oğuzlar. 1998 İstanbul*
3- *Prof. Dr. Râsony/Tarihte Türklük, 1996 Ankara*
4- *Prof. V.V. Barthold/Moğol İstilasına Kadar Türkistan 1981 İstanbul*
5- *Prof. V.V. Barthold/Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler 1980 İstanbul*
6- *Buhari/Sahihi Buhari 8 cilt 1969 Ankara*
7- *Prof. Dr. Claude Caben/İslamiyet 1979 İstanbul*
8- *Cami Baykurt/Osmanlı Ülkesinde Hıristiyan Türkler 1932 İstanbul*
9- *W. Eberhard/Çinin Şimal Komşuları. 1942 Ankara*

10- Prof. Dr. Abdülkadir İnan/Eski Türk Dönemi 1976 İstanbul
11- Prof. Dr. Abdülkadir İnan/Şamanizm 1998 Ankara
12- Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı/Yeni İslam Tarihi ve Türkler 1995 Konya
13- Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı/Orta Asya'da İslamiyet'in Yayılışı 1992 Konya
14- Şaban Kuzgun/Hazar ve Karay Türkleri 1993 Ankara
15- Prof. Dr. Bahattin Ögel/Türk Kültür Tarihi 8 cilt 1991 Ankara
16- Prof. Dr. Ünver Günay/Prof Dr. Harun Güngör/Türklerin Dini Tarihi 1997 Ankara
17- Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu/Asya Türk Devletleri, 1986 İstanbul
18- Rene Grousset,/Bozkır İmparatorluğu, 1997 İstanbul
19- Ebu Bekir Muhammed B. Cafer en Narşahi/Tarihi Buhara, 1991 İstanbul

Milliyetçilik, MHP ve Aleviler

Laikliği, demokrasiyi ve cumhuriyeti savunan Mustafa Kemal ve arkadaşlarının önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin en kararlı savunucu toplumsal desteği, Anadolu ve Balkanlar'daki Alevi-Bektaşi kitle oldu.

Mustafa Kemal önderliğindeki Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı başından sonuna dek destekleyen Alevi-Bektaşi toplumuna yönelik kitle katliamlarına varan zorbalıklar, görünüşte Selçuklu ve Osmanlı döneminde dinsel farklılıktan ileri geliyordu. Ama bu karşıtlığın esası Arap kültürü ile Anadolu kültürü arasındaki farklılıktan kaynaklanıyordu. Yani bizim Alevi-Sünni çatışması olarak değerlendirdiğimiz olayda elbette dinsel farklılıklar var. Ama meselenin özü, Arap kültür emperyalizmine karşı Türk ulusal kültürünün direnmesidir. Bu direniş, Türkistan'ı Araplaştırmak isteyen Arap komutan Kuteybe'ye karşı Buhara, Semerkant ve diğer kentlerin Türk halkının direnişi ile başlamış, günümüzde de devam etmektedir.

Milliyetçilik-ümmetçilik

Ülkemizde çok partili dönemde tanıştığımız, önce adı 'Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi" (CKMP) iken sonra MHP olan partinin, milliyetçilik anlayışı üstünde biraz durmak gerekiyor.

Milliyetçi bir parti, milliyet kimliğini kendine esas alan siyasi partidir. Programının, tüzüğünün, ülkeye ilişkin düşüncelerinin esasında Türk milliyetçiliği odak alınmak durumundadır.

Bir ulusun, tek sınıftan, tek siyasi düşünceden, tek bir inançtan olabilmesi sosyolojik ve tarihsel gerçeklere, eşyanın tabiatına aykırıdır.

Türklerin de tek sınıftan, tek siyasi düşünceden, tek bir dinsel inançtan vs. oluşmalarını beklemek ham bir hayaldir. Dünyamızda Türkler yoksulu ile varsılı ile bir arada.

Türkler uzun direnişler sonucu Şamanizmi terk ederek İslamiyet'i kabul ettiler. Ama İslamiyet ile Türkler, Emeviler ve Abbasiler döneminde tanıştıkları için, İslam içinde oluşmuş çeşitli mezhep ve tarikatlarla da tanıştılar ve bir kısmı birini, diğeri bir başka İslami yorumu tercih etti.

Ama buna karşın İslamiyet'ten önceki eski dinleri, Şamanizmi, Budizmi, Hıristiyanlığı, Museviliği bırakmayanlar da oldu.

Bugün Gagauz Türkleri Hıristiyanlığa inanıyorlar. Hazar Türkleri Museviler. Belki Şaman kalmadı. Ama Budizme inanan Türkler var.

Kendisini "Türk milliyetçisi" kabul eden bir siyasi parti, Hıristiyan olan Türk ile İslam olan Türk arasında ayrım yapar ve İslam olanı tutarsa, bu milliyetçilik değil, ümmetçilik olur.

Gene kendisini Türk milliyetçisi olarak tanıtan kişi, kurum ve siyasi parti İslam içinde kendisini taraf kabul ederse, şu veya bu mezhebe ve tarikata yakın bulursa, Türk milliyetçisi tanımlamasına ters davranmış olur.

Türk milliyetçiliğini savunan bir parti, kendisine yakınlık konusunda ölçü olarak milliyetçiliği değil de, dinsel tercihi alırsa, milliyetçilik değil ümmetçilik yapmış olur.

MHP-Aleviler İlişkisi

Bu ölçüler çerçevesinde Türk milliyetçiliğini savunan MHP ile Aleviler arasındaki ilişkiye baktığımızda hiç de iç açıcı bir durum söz konusu olamıyor.

Anadolu'daki Alevilerin milliyet olarak büyük bir çoğunluğunu Türk Alevileri oluşturuyor. Aleviler yaklaşık 1000 yıldır Anadolu'da tüm toplumsal zorluklara karşın, Türkçeyi ve ona bağlı olarak da Türk kültürünü korumaya çalışan bir toplumsal güçtür.

Durum böyle olmasına rağmen Cumhuriyet döneminde, özellikle 1960'lı yıllardan sonra, Alevilere yönelik şiddet eylemlerinin öncülüğünü Türk milliyetçiliğini savunan kesimler yapmıştır.

1960'lı yıllardan itibaren Alevi nüfusun yoğun olduğu kentlerde MHP, Alevlik düşmanlığı temelinde örgütlenmiş. Sünni tutuculuğunun Alevilere yönelik geleneksel düşmanlığı temelinde gelişmiş ve Alevilere yönelik dinsel düşmanlığın, dinsel saldırıların, dinsel şiddetin başını çekmiştir.

1974'teki Erzincan, Elazığ, Malatya, Sivas, Amasya, Tokat, Yozgat gibi illerde Alevi kökenli kişilerin ev ve işyerlerinin tahrib bu sözünü ettiğim zihniyet yanlısı, yani kendisini Türk milliyetçisi" kabul edenlerin gerçekleştirdiği terör olaylarıydı. Bu şiddet sonucu yüzlerce insan öldü, işyeri ve ev tahrib oldu. Binlerce insan yaralandı.

Gene 1978'deki Sivas Olayları, 110 kişinin ölümü ile sonuçlanan 1979'daki Maraş Olayları, Çorum Olayları adı geçen illerde örgütlenmiş, kendini "Türk milliyetçisi" olarak tanımlayan örgütlenmelerin Alevi kitleye yönelik şiddet eylemleriydi.

Hem "Türk milliyetçiliği"ni savunacaksınız hem de dinsel ayrım nedeni ile Anadolu'da 1000 yıldır Türkçeyi ve Türk kültürünü yaşatmaya çalışan Alevilere karşı şiddet kullanacaksınız.

Dadaloğlu'na düşmanlık

Dünyada hiçbir milliyetçi akım kendi ana dilini, kendi kültürünü yaşatmak isteyenlere karşı bu ölçüde düşmanlık yapamaz. Kendi milliyetine düşman bir milliyetçilik olamaz.

Türkçülüğü, Osmanlı döneminde ne ümmet esasına dayalı teokratik, şeriatçı Osmanlı padişahları temsil edebilir, ne de Devşirme Ocakları'ndan yetişen Türk olmayan çeşitli milliyetlerden oluşan Kuyucu Murat Paşa gibi Anadolu'daki Türk halkının düşmanı paşalar ve sadrazamlar temsil edebilir.

Türkçülüğü, Anadolu'da tüm toplumsal zorluklara karşın yaşatmaya çalışan, Anadolu'nun yoksul halkı olan Aleviler Alevilerin Karacaoğlan gibi, Dadaloğlu gibi ozanlarıdır.

Alevilere yönelik yakın dönemde büyük düşmanlığı Türk milliyetçi akımı yapmıştır. Ümmetçiliğin, şeriatçılığın, Sünni dinsel gericiliğin kılıcı olmuşlardır.

Hem kendinize "Türk milliyetçisi" diyeceksiniz, hem de koca Türkmen şairleri olan Dadaloğlu'na, Karacaoğlan'a Pir Sultan'a düşman olacaksınız. Onların yolunda giden Alevilere düşman olacaksınız.

Ülkemizde "Türk milliyetçileri" Türk kültürünü Anadolu'da 1000 yıldır yaşatmaya çalışan Alevilere değil, Türk kültürünü, Türk dilini, Türk tarihini yok etmeye çalışan Arap yayılmacısı, ümmet şeriatçı kesimlere karşı mücadele etmelidir. Çünkü millet ve milliyet varlığına düşman olan Aleviler değil, ümmetçilerdir, şeriatçılardır.

72 millet esprisi

Kendisine "Türk milliyetçisi" diyenler, Türk kültürünün toplumsal temeli olan Alevilere düşmanlığa devam ederlerse, sonuçta milliyetçiliğin tarihsel düşmanı olan ümmetçiliğe hizmet etmişolurlar.

Ülkemizde, Ramazan orucu tutmayanları katletmek her nedense kendisine "Türk milliyetçisi" diyen kesim milliyetçi olmanın beş şartından biri gibi her yıl yinelenmektedir.

Kendilerine Türk milliyetçisi diyenler, Alevilere yönelik bu

yaklaşımlarını gözden geçirmelidir. Alevilere yönelik yakın dönemde en büyük düşmanlığı Türk milliyetçisi akımı yapmıştır. Ümmetçiliği şeriatçılığın, Sünni dinsel gericiliği Alevilere karşı kılıcı olmuşlardır.

Alevilik, Anadolu'da Arap hegemonyacılığına karşı Türk kültürünün kalesidir. Alevi düşmanlığı yapmak, milliyetçiliği katletmektir.

Alevilik-Türk kültürü ilişkisine konu nedeni ile fazla vurgu yaptım. Aleviliği, Türk milliyetçiliğine yönlendirmek gibi bir niyetim yok. Yazının amacı bir çelişkiye ifade etmektir. Milliyetçilik, Alevi yaşamındaki '72 millet' esprisine elbette aykırıdır. Burada olumlu anlamda kullanıldığı zaman milliyetçilikten anlaşılması gereken ulusçuluktur. Her toplumun kendi ulusal kimliğidir. Buna sahip olmak ve kendini ulusal kimliği ile ifade etmek, kişinin ana sütü kadar helal olan bir hakkıdır.

Cemal Şener

3 Şubat 1998, Radikal

"Milliyetçilik, MHP ve Aleviler"

Şevket Bülent Yahnici

"Bir olalım, iri olalım, diri olalım"

Radikal Gazetesi'nde Yazar Cemal Şener'in, "Milliyetçilik, MHP ve Aleviler" konulu yazısını ilgi ve memnuniyetle okuduk.

Radikal'in 03.02.1998 günkü nüshasında yayınlanan yazı, satır aralarıyla dikkatle okunduğunda, Yazarın Gazi Mahallesi'ndeki bölücü ve bozguncu görüntüden rahatsız olduğunu ve "Cem evi" levhalı binanın da "Cem" ile ve "Cem evi" ile ilgisinin olmadığını fark ettiğini ve bu görüntüden rahatsızlık duyduğunu göstermektedir.

Bu görüntü Türkiye için müsbet bir gelişmedir. Bu bakımdan kutluyor ve bu ilgisini derinleştirmesini tavsiye ediyoruz. Ayrıca bütün vatansever Alevi kardeşlerimize de bu yolu tavsiye ediyoruz. Sovyetler Birliği dağılmadan önce, özellikle ülkemizdeki Marksistler, tarih düşmanlığı yapmayı ideolojik yaklaşımlarının temeli sayarlardı. Hiç de tanımadıkları Osmanlı ve Selçuklu, tarihteki Türk Devletleri oldukları için özellikle kötülenirdi. Aslında bu Sovyetler'in telkin ettiği bir düşünceydi.

Kemal Tahir'in "Devlet Ana"yı yazması, bu kesimde şaşkınlık ve bölünmelere neden oldu.

Bütün dünyada komünistler önce milliyetçi, sonra komünisten -ne hikmetse-bizimkiler, önce de sonra da komünisttiler. Bu görüntülerine rağmen dünyadaki komünistler içinde komünizme hiçbir fikri katkıda bulunmamış tek komünistlerde bizimkilerdi. Onlar dünyanın diğer yerlerindeki komünistlerin fikirlerini taklit

ve istismar ettiler, bu tavırlarıyla da komünizmin bir istismar rejimi olduğunu ispat etmiş oldular.

Fakat komünizm dağıldı gitti. Ondan geriye hala kendi yollarını bulamamış bizim eski tüfekler kaldı. Ezen ve ezilen sınıflar ve dünyanın sınıfsal mücadeleden ibaret olduğu fikrini ortaya atanlar bile artık buna inanmıyor.

Ne olursa olsun bu eski tüfekler bize aittir. Onlarda bir gün bunu anlayacaklardır. Demek ki bizim eski tüfeklerin aynaya bakma ihtiyacını hissetmeye başlamaları bizi sevindirir. Elbette bizim aynamızda bizi görecekler. Bunu da güzel bir gelişme olarak görürüz. Cumhuriyeti sevmeğin öncesine sövmeyi gerektirmeyeceğini de öğreneceğiz. Tarihin dünü ve bugünü birbirinin sınıfsal farkı veya düşmanı değildir. Böyle bir değerlendirmede yapılamaz. Alevilik denilince kasdedilen Ahmet YESEVİ ile başlayıp Hacı Bektaş Veli, Şeyh Edebali, Taptuk Emre, Yunus, Abdal Musa, Ahi Evran, Geyikli Baba, Gajgaj Baba, Yatağan Baba, Hasan Dede gibi Türk büyükleri olan Horasan erenleri adı etrafında şekillenen inanç ve düşünce ise, bunun tarihi temellerinin Selçuklu'nun yıkılış dönemleriyle başladığı ve Osmanlı ile hayat bulduğu bilinmektedir.

Bu itibarla da eğer Alevi-Bektaşi toplumuna yönelik kitle katliamlarına varan zorbalıklar varsa en azından bunların Selçuklu döneminde olmaması gerekir. Yazarın tarihleri biraz karıştırdığı anlaşılmaktadır.

Osman döneminde ise, Osman Bey'in Kayı aşiretine Bey olmasının bile Hacı Bektaşi Veli Hazretlerinin işareti ile olduğu Velayatnamede kaydedilmiştir.

Osmanlı'nın Bektaşilere 1826 yılına kadar olumsuz bir tek davranışı yoktur. Bu tarih ise, yazarın kitaplarından birine de konu olduğu gibi tartışılmaya değer boyuttadır. Bu tarihten 1862 yılında, Bektaşiliğin yeniden açılmasına kadar geçen 36 yıllık zamanın; özelde Bektaşiler, genelde Türk tarihi açısından en sıkın-

tılı zamanlardan biri olduğunu biliyoruz. Bu arada arapların Müslüman olmuş milletlerin çoğunu asimile ettiğini de en iyi bilenler bizleriz. Mısırlılar, Kuzey Afrikalılar dahil, Müslüman olmuş pek çok kavmin milli hususiyetlerini kaybettiklerini ve dillerini bırakıp Arapça konuşmaya bayladıklarını da biliyoruz.

Zorla Müslüman olan İranlılarla Müslüman olduklarında binlerce yıllık devlet geleneğine ve medeniyete sahip olan Türklerin Araplaşmadıklarınıda bütün dünya bilmektedir.

Bunda da din önderleri olan Ahmet Yesevi, Yusuf Hemedani, Aslan Baba, İmam Buhari, İmam Muhammed Matundi, Numan Bin Sabit, İmam Müslüm... gibi Türkistanlı din büyüklerinin ve bunların Müslümanlık anlayışlarının olduğu reddedilmeyecek kadar açıktır.

Milliyetçilik-Ümmetçilik

CKMP de Alpaslan Türkeş'le başlayan ve MHP ile devan eden 33 yıllık siyaset anlayışımızın en temel noktasını Türk Milliyetçiliği oluşturur.

Bizim milliyetçilik anlayışımızı Yunus Emre'nin odunun bile eğrisini yakıştıramadığı bir doğru anlayışla insan sevgisi oluşturur. İnsan denilince de ilk önce kendi insanımız yani Türk çocuklarını anladığımızı söylemeye ihtiyaç yoktur.

Hiçbir zaman ırkçılığı tasvip etmeyen MHP'liler ve ülkücüler Hacı Bektaş Veli aydınlığında Türk eline, Türk diline, ve Türk töresine sahip çıkmayı Milliyetçiliğin temel şartı sayar. Elbette dünya Müslümanları ile de manevi bağlarımızı bilmek ve ona da saygı göstermeyi bir insanlık, bir medeniyet ve hümanizm olarak değerlendiriyoruz. Türkçülüğün Esasları'nı yazan Mütefekkir Ziya GÖKALP'in deyimi ile "İslam ümmetinden Türk milletinden ve garp medeniyetinden" olan anlayış ve çizgimizi muhafaza diyoruz.

Bu anlayış hiçbir zaman milliyetçiliğimizi sınırlamadığı gibi

dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın dini ne olursa olsun, Türk çocuklarına karşı duyduğumuz ilgi ve sevgiyi azaltmamıştır.

MHP'nin Başbuğu Alparslan TÜRKEŞ adı bu sebebledirki, Türk Dünyası'nın her tarafında Türk Milliyetçiliğinin bayrağı gibi kabul edilmektedir.

Başbuğ TÜRKEŞ'in önderliği ve liderliğinde toplanan Türk Dünyası Dostluk, kardeşlik ve işbirliği Kurultayları, dünyanın dörtbir tarafında yaşayan ve dinleri birbirinden farklı yüzlerce Türk çocuğunu bu sevgi ile bir araya getirmektedir.

.....okunamadı.

söylememiz yazarı şaşırtabilir. Yüzlerce, binlerce Alevi kökenli Ülkücü, MHP'li arkadaşımız, üyemiz, yöneticimiz, Belediye Başkanımız ve hatta komünistlerin "Alevileri kesecek" diye ifade ettikleri Alparslan TÜRKEŞ'in Genel Başkan Yardımcısı olan idarecilerimiz olmuştur. Halen vardır, bundan sonra da çok Alevi arkadaşımız olacaktır.

Ancak MHP Alevilik konusunu hiçbir zaman siyasi malzeme ve istismar konusu yapmamıştır. Bundan sonrada bu hassasiyetini koruyacaktır.

Dilerse Sayın Cemal Şener ve arkadaşlarınada partimizin kapıları sonuna kadar açık olacaktır.

MHP Alevilik-Sünnilik meselesine bakarken bunların kültürel zenginliğimiz olduğunu bilmekte ve bir duvarı meydana getiren aynı taş ve aynı harç olarak görmektedir. Nitekim büyük Türk şairi Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu bunu şöyle ifade ediyor:

"Bir temel, bir duvar, bir taş; Alevi, Sünni, Kızılbaş"

12 Eylül öncesi şartlarında dış mihrakların tesiri ile çıkartılan ve yüzlerce Türk çocuğunun canına mal olan olayların failleri mahkemelerde ortaya çıkmıştır. Bu Türkiye'nin milli birlik, beraberlik ve bütünlüğüne kastedenlerin çıkardıkları ve hala yürekle-

rimizi kanatan olayları bir daha yaşamak isteyen bir tek Türk çocuğu düşünülemez.

Geçmiş olaylardan sızlanan yazarında bu düşünceleri paylaştığından şüphemiz yoktur. Bu üzüntüyü bizimle paylaşanların milleti Alevi-Sünni diye kamplara ayırması ve olaylara taraf veya taraf üstünlüğü penceresinden bakması mümkün değildir.

Böyle bir anlayış Atatürk ve Cumhuriyet fikri başta olmak üzere bütün değerlerimize zıttır. Bunu bölücü bir anlayış olarak kabul ediyoruz. Yunus Emre'nin 72 milleti aynı görme felsefesi dinimizin, kültürümüzün imbikten süzülmüş bir pırlanta anlayışıdır. Bu anlayış kimseyi hor görmemek, aşağılamamak, insanı insan olarak Yaratan'ın eseri olarak görmek gibi insanlığın hala ulaşmak istediği yüksek seviyeyi gösterir.

Unutmayınız ki, Türkiye Aleviliği Hünkar Hacı Bektaş Veli'ye dayanır. O ne diyor:

"İncinsen de incetme"

Sevgili Cemal Şener ve Sevgili Alevi Vatandaşlarımız! Biraz da sahip çıktığınız bu kuralları hatırlayınız. Diyelim ki biz sizi incittik, bari sizde karşılık olarak incitmeyiniz.

Biz, bütün fertlerini hiçbir ayrım yapmadan seviyoruz, bağrımıza basıyoruz. Eksiğimiz, hatamız, kusurumuz varsa onlarıda terketmeye çalışıyoruz.

Lütfen incelemelerinizi ilmin aydınlığında yapın, vicdanınızın sesini duyarak yapın ve bizleri de uyarmaya devam edin. Ama unutmayın:

"İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır."
"Gelin tanış olalım, İşi kolay kılalım,
Sevelim, sevilelim,
Dünya kimseye kalmaz."

MHP MYK Üyesi
Şevket Bülent Yahnici
4.2.1998 Ankara

Milliyetçilik ve Aleviler

Milliyetçiliğin genel olarak sözlük anlamı; kendi milliyetinin yükselmesini isteyen, kendi milliyetini seven, sayan, yücelten bir anlayıştır.

Milliyetçilik ve Ümmetçiliği birbirinden ayıran en önemli fark işte milliyetçiliğin bu özelliğidir. Ümmetçilik; aynı dinden olmayı koşul olarak sayarken, milliyetçiliği önemsemezken, Miliyetçilik ise; aynı milliyetten olmayı temel alan farklı din, siyasi düşünce v.s. farkını önemsemeyen bir anlayıştır.

Milliyetçi akımların dünyada ortaya çıkması tarihte ümmet esasına yani din esasına dayalı devletlerin son dönemlerinde olmuştur. Ümmet esasına dayalı devletler süreç içinde yerlerini milliyet ya da ulus esasına dayalı devletlere bırakmıştır. Ulus devletlerin oluştuğu dönem bu dönemdir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde bu adını verdiğim akımdan etkilenerek oluşan Yeni Osmanlılar, İttihat ve Terakki, Jön Türkler Türk milliyetçiliğini savunan akımlardır. Son Osmanlı Padişahlarının en büyük korkusu bu akımlar olmuştur. Ziya Paşalar, Mithat Paşalar, Namık Kemaller bu nedenle zindanları boylamlardır.

Çünkü; bunlar din esasına dayalı feodal imparatorluk olan Osmanlıya karşı, Türk milliyetçiliğine dayalı modern bir ulus devleti yani Türkiye Cumhuriyetini savunuyorlardı. Mustafa Kemal ve kurulan Türkiye Cumhuriyetinin fikir babası bu kişi ve akımlardır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine bu milliyetçi

akımlar sonucu önceden Osmanlı ümmeti olan bir çok millet ve milliyet Osmanlı'dan ayrılıp kendi milli devletlerini kurmuşlardır.

Milliyetçilik, dönemin çağdaı, ilerici akımı idi. Din devletine karşı ulus devleti savunuyordu. Ve bu durumdan en çok rahatsız olanda feodal, despot, teokratik devletlerdi. Osmanlı'da bunlardan biriydi. Osmanlı, Türkler için "edrak-ı bi idrak" yani idraksız, akılsız Türkler diyordu. Osmanlı'da Türklüğü ve Türkçeyi halk ozanları ve onların toplumsal tabanı olan Alevi- Bektaşi kitle savunuyordu. Sarayın dili Osmanlıca idi. Osmanlıca ise halktan uzaklaşmış, Fars ve Arap kültürünün kırması bir dildi. Türklüğü ve Türkçe'yi her tür toplumsal zorluğa karşı Anadolu'da savunanlar halkın dili, kulağı olan Karacaoğlan, Dadaloğlu, Yunus Emre, Pir Sultan, Hacı Bektaı Veli ve o yolun ardıllarıydılar.

Anadolu'daki Alevilerin milliyet olarak büyük bir çoğunluğunu Türk Alevileri oluşturuyor. Aleviler; yaklaşık 1000 yıldır Anadolu'da tüm toplumsal zorluklara karşın, Türkçeyi ve ona bağlı olarakta Türk kültürünü korumaya çalışan biricik toplumsal güçtür.

Durum böyle olmasına rağmen Cumhuriyet döneminde özellikle 1960 lı yıllardan sonra Alevilere yönelik şiddet eylemlerinin öncülüğünü Türk milliyetçiliğini savunan kesimler yapmıştır.

1960 lı yıllardan itibaren Alevi nüfusun yoğun olduğu kentlerde kendisine "Türk Milliyetçisi"diyen zihniyet Alevilik düşmanlığı temelinde örgütlenmiş. Sünni tutuculuğunun Alevilere yönelik geleneksel düşmanlığı temelinde gelişmiş ve Alevilere yönelik dinsel düşmanlığın, dinsel saldırıların, dinsel şiddetin başını çekmiştir.

1974 deki Erzincan, Çayırlı, Elazığ, Malatya, Sivas, Amasya, Tokat, Yozgat gibi yerlerde Alevi kökenli kişilerin ev ve işyerlerinin tahribi bu sözünü ettiğim zihniyet yanlısı yani kendisini "Türk Milliyetçisi" kabul edenlerin gerçekleştirdiği terör olaylarıydı. Bu şiddet sonucu yüzlerce işyeri ve ev tahrib oldu. Onlarca insan yaralandı.

Gene 1978 deki Sivas Olayları, 110 kişinin ölümü ile sonuçlanan 1979 daki Maraş Olayları, Çorum Olayları adı geçen illerde örgütlenmiş kendini "Türk milliyetçisi" olarak tanımlayan örgütlenmelerin Alevi katliamlarıdır.

Düşünebiliyormusunuz hem "Türk milliyetçiliği"ni savunacaksınız hemde dinsel ayrım nedeni ile Anadolu'da 1000 yıldır Türkçeyi ve Türk kültürünü yaşatmaya çalışan Alevilere karşı şiddet kullanacaksınız. Bu dünyanın hiçbir yerinde görülmemiştir.

Dünyada hiçbir milliyetçi akım kendi ana dilini kendi kültürünü yaşatmak isteyenlere karşı bu kadar düşmanlık yapamaz. O zaman bu yapılana Türk Milliyetçiliği değil, dinsel şiddet, ümmetçi zorbalık v.s. denebilir. Ama Türk Milliyetçiliği asla denemez. Dünyanın hiçbir yerinde kendi milliyetine düşman bir milliyetçilik olamaz. Ama Türk Milliyetçiliği Türk kültürünün temsilcisi Türk Alevilere bu topraklarda yıllardır düşmanlık yapabilmektedir.

Türkçülüğü; Osmanlı döneminde ne ümmet esasına dayalı teokratik, şeriatçı Osmanlı padişahları temsil edebilir, nede devşirme ocaklarından yetişen Türk olmayan çeşitli milliyetlerden oluşan Kuyucu Murat Paşa gibi Anadolu'daki Türk halkının düşmanı paşalar ve sadrazamlar temsil edebilir.

Türkçülüğü; Anadolu'da tüm toplumsal zorluklara karşın yaşatmaya çalışan Anadolu'nun yoksul halkı olan Alevilerdir. Alevilerin Karacaoğlan gibi, Dadaloğlu gibi ozanlarıdır.

Ülkemizde Türk Milliyetçiliği yapanlar Arap hayranlığı, Osmanlı hayranlığı temelinde milliyetçilik yapamazlar. Hem kendinize "Türk Milliyetçisi" diyeceksiniz, hemde koca Türkmen şairleri olan Dadaloğlu'na, Karacaoğlan'a, Pir Sultan'a düşman olacaksınız. Onların yolunda giden Alevilere düşman olacaksınız.

O zaman ya bu yapılana milliyetçilik denemez, ya da kendinizi milliyetçiyiz diye aldatmayınız. Ülkemizde "Türk Miliyetçile-

ri" Türk Kültürünü Anadolu'da 1000 yıldır yaşatmaya çalışan Alevilere değil, Türk Kültürünü, Türk dilini, Türk tarihini yok etmeye çalışan Arap yayılmacısı, ümmetçi, şeriatçı kesimlere karşı mücadele etmelidirler. Çünkü millet ve milliyet varlığına düşman olan Aleviler değil, ümmetçilerdir, şeriatçılardır.

Ülkemizde Türk kültürüne ve milliyetçiliğine düşman, Arap kültürünün yayılmacılığına hizmet eden ümmetçi, şeriatçı zihniyet kendilerine "Türk Miliyetçisi" diyenlerin bu zaafından yararlanarak onları kendilerine vurucu güç olarak kullanmaya çalışıyorlar. Kendilerine milliyetçi diyen bu kesim bu durumun farkına varamazsa bu kördöğüşü devam edecektir. Kendisine "Türk Milliyetçisi" diyenler Türk milliyetçiliğinin ve Türk kültürünün toplumsal temeli olan Alevilere düşmanlığa devam ederlerse, sonuçta milliyetçiliğin tarihsel düşmanı olan ümmetçiliğe hizmet etmiş olurlar.

Almanya ve İtalya Milliyetçiliği dünyanın başına bir savaş belasına yolaçmış, ama bunların din ile mesafeleri hep olmuştur. Kendilerini dinden yana değil, laik ve ataist kabul etmişlerdir.

Ülkemizde nerede ise gelenekselleşmiş Ramazan orucu tutmayanları katletmek her nedense kendisine "Türk Milliyetçisi" diyen kesimin, milliyetçi olmanın beş şartından biri gibi her yıl yinelenmektedir.

Ülkemizde kendisine Türk Milliyetçisi diyenler Alevilere yönelik bu yaklaşımlarını gözden geçirmelidirler. Alevilere yönelik yakın dönemde en büyük düşmanlığı Türk Milliyetçisi akımı yapmıştır. Ümmetçiliğin, şeriatçılığın, Sünni dinsel gericiliğinin Alevilere karşı kılıcı olmuşlardır.

Alevilik Anadolu'da Arap hegomonyacılığına karşı Türk kültürünün kalesidir. Türk milliyetçiliği adına, Alevi düşmanlığı yapmak, milliyetçilik değil olsa olsa milliyetçilik diye diye milliyetçiliği katletmektir.

Bu olayın başka türlü tarihsel, sosyolojik ve psikolojik izahı

olamaz. Bu toplumsal dargörüşlülükten kaynaklanmıyorsa ya kendine "Türk Milliyetçisi" diyenler gerçekten milliyetçi değil, ümmetçiler. Ya da mutfakta başka **"biri"**var.

Bu yazıda Aleviliğin Türk kültürü ilişkisine konu nedeni ile fazla vurgu yapmış olabilirim. Bu Aleviliği Türk Milliyetçiliğinemi yönlendiriyoruz gibi bir fikri asla aklımıza getirmesin. Yazının amacı bir çelişkiyi ifade etmektir.Milliyetçilik Alevi yaşamındaki **"72 millet"**esprisine elbette aykırıdır. Burada olumlu anlamda kullanıldığı zaman milliyetçilikten anlaşılması gereken ulusçuluktur. Her toplumun kendi ulusal kimliğidir. Buna sahip olmak ve kendini ulusal kimliği ile ifade etmek, kişinin ana sütü kadar helal olan bir hakkıdır.

Cemal Şener

Aleviler ve MHP

Cemal Şener

Bu başlık Taha Akyol'un 9.8.2006 tarihinde Milliyet gazetesindeki; köşe yazısına koyduğu başlıktır. Akyol; "MHP, her sene Tekir Yaylası'nda yüzbinlerin katılımı ile 'Zafer Kurultayı' yapıyor. Bu seneki kurultayın özelliği Aleviliğe açılım yapılmasıydı. Katılımcılara dağıtılan 'Kurıltay' dergisinde, Mehmet Hasoğlu'nun "Yetiş Ya Muhammet, Yetiş Ya Ali" başlıklı yazısı vardı. Alevi-İslam inanç ve kültürü anlatılıyordu, dört kişilik bir ekip 'SEMAH DÖNÜYOR' ve Hacı Bektaş Veli'nin nefesleri okunuyordu..." diye yazıyor.

MHP'nin geçen yıl yaptığı Kayseri/Tekir Yaylası Kurultayı'nı da Tercüman gazetesindeki köşesinde Hakan Akpınar'dan okumuştum. Alevilik ile ilgili aynı argümanlar geçen yılda yapılmıştı. Ondan önceki yılda Alevilik ile ilgili aynı argümanlar vardı. O yıla ait yazılarda Hakan Akpınar'ın MHP'yi inceleyen "Kurtların Kardeşliği" kitabında var.

Yani MHP son bir kaç yıldır kendileri için çok önem verdikleri bu kurultaylarda Alevilik ile ilgili bir açılım yapıyorlar. Bu yıl yaklaşık 500.000 kişinin katıldığı tahmin edilen Kurultay'da da Alevilik ile ilgili bu açılımlarını sürdürdüler.

MHP'nin bu yaptığını değerlendirmek Alevilere ve Türkiye kamuoyuna düşer. MHP'nin bu açılımına kötü birşey yapıyor dersek haksızlık ederiz. İnandırıcı olamayız. İkna edici bulup bulma-

mak tek tek kişilerin bileceği iştir. MHP'nin bunu oy kaygısı ile yaptığını hiç sanmıyorum. Tam tersine bu nedenle bazı kesimlerden oy bile kaybedebilir. Bu açılım oy kaygısı ile yapılacak bir açılım olamaz. MHP'nin ve özellikle Devlet Bahçeli'nin Genel Başkanı olarak bu yapılanın ciddiye alınması gerekiyor. Yapılan Türk tarihi ve Alevi tarihi açısından önemli bir olgudur.

1980 öncesi toplumumuz bir "Cinnet" dönemi yaşamıştır. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Bunları soğukkanlı bir şekilde değerlendirmek gerekir. Ama en önemlisi toplumdaki "mezhep" farklılığını "Siyasi" arenaya çekerek "Komünizm" tehdidine karşı "Yeşil Kuşak" projesinde kardeş kavgası çıkarıp kendi istemlerini gerçekleştirmekti.

Nitekim sonuçta; "Komünizm" çökmüştür, Türkiye'de sağ-sol Alevi-Sünni diye siyasi ve mezhebi doğrultuda iç savaşa giren Türk gençliği 5.000 civarında kayıp vermiştir. Bu işin mimarı olan Yeşil Kuşak Projesi'nin sahibi ABD zafer kazanmıştır. Bu projede Alevi ve laik gençlik önemli ölçüde Sovyetler Birliği'nin yani Komünizm cephesinde, Sünni gençlik ve özellikle MHP gençliği de ABD'nin yanında "Yeşil Kuşak Projesi" cephesinde yer almıştı. Bunu artık bugün görmemek için kör, sağır ve dilsiz olmak lazım. Sağır sultan olmak lazım.

Bu konuda 1980 askeri müdahalesinden sonraki yargılamalardan birinde; 34 idam istemli 74 sanıklı Ankara sıkıyönetim mahkemesindeki davada ölüm cezası ile yargılanan Dev-Yol davası sanıklarından Mahmut Kök; 12.12.1982 tarihli Güneş gazetesindeki haberde mahkeme heyetine şöyle diyor."

"Piyangotepe, Balgat, Maraş ve Çorum katliamlarının tertiplenmesinde ABD büyükelçiliğinden bazı görevlilerin payı vardır." dedi.

Sanık konuşmasının devamında ise; "Bir şeyin çok iyi belirlenmesi gerekir efendim. Davalarda yargılanan sanıklara bakıyorum, 12 Eylül öncesi ortamını hazırlamaya bizim gücümüz yet-

mezdi." dedikten sonra konuşmasının devamında; ...Piyangotepe, Balgat, Maraş ve Çorum katliamlarının tertiplenmesinde ABD büyükelçiliğinden bazı görevlilerin yer aldığını, hatta aktif olarak bazı eylemlere katıldığını iddia ediyor. Bu olaylarda CIA'nın parmağı vardır diyor.

Duruşma yargıcı, Sanık Mahmut Kök'ün sözünü keserek, "Vardır tabii, CIA'nın da, KGB'nin de, SAVAK'ın da parmağı vardır. Herkes kullanmak ister, önemli olan kullandırılmamaktır." Yargıç, sanıktan bu açıklamaların ve istemini yazılı çolarak Mahkeme Heyeti'ne gelecek duruşmada sunmasını istedi."

26.12.1982 tarihli Güneş gazetesinde ise sanık Mahmut Kök, bu olaylara adı karışan ABD elçiliğinden şu görevlilerin isimlerini yazılı olarak mahkemeye veriyor: "1978-1980 yıllarında görev yapan Müsteşar Mr. Roberts, 1. Sekreter Alexander Robert Beck, 2. Sekreter Gene Christy, 3. Sekreter Engenie Price.

Mahmut Kök, 1979'da ABD elçiliğinde görevli sekreterlerden Fugenie Price ve Alexander Robert Beck'in Alevi köylerinde araştırma yaptığı için sınırdışı edildiğini de söylüyor.

Bilmem duruşmada idam istemi ile yargılanan Dev-Yol Davası sanığının verdiği bilgiler sizler için bir anlam ifade etti mi? Maraş olayları sırasında vali yerine vekaleten bugünkü ABD yanlısı AKP Hükümetinin İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun olmasıda galiba bir tesadüfün sonucu olsa gerekir. Tabi gerek o dönemde yani Maraş, Sivas ve Çorum Olayları sırasında gerekse 2. Sivas olayları sırasında CHP'nin hükümette ama eli kolu bağlı olmasının da bir anlamı olmalıdır.

Mahkeme dosyalarında buna benzer yüzlerce belge var. Bu konularla ilgili bir dizi kitap yayınlandı. Bugün baktığımızda 1980'den günümüze aradan 26 yıl geçmiş. Yani bu olaylardan sonra doğanlar bugün 26 yaşındalar. Peki ne yapacağız MHP ile kan davası mı güdeceğiz. Kimin biti kanlanırsa saldırıya mı geçecek. Yada tarafları yeni büyük emperyal güçlerin kullanacağı gü-

nü mü bekleyeceğiz. O zaman hemen baltaları çıkarıp birbirimize saldıracak mıyız?

Bugün Devlet Bahçeli yönetimindeki MHP, ABD ye karşı ulusalcı bir tavır alıyor. 1980 öncesi bazı iddialarda; ABD elemanları "MHP'de cirit atardı" denirdi. Ama şimdi ABD elçisi bile Genel Merkez'den habersiz Sincan ilçe teşkilatını ziyaret edemedi. Devlet Bahçeli ile görüşmek isteyen ABD büyükelçisine Sayın Bahçeli'nin yanıtı şu oldu: Evet görüşelim. Devletime, Dışişleri Bakanlığına haber verelim. Görüşme tutanaklarınıda görüşmeden sonra Dışişleri Bakanlığı'na teslim edelim dedi. Galiba yetkili görüşmeden vazgeçti.

MHP'nin; Kıbrıs Politikasında, Kuzey Irak-Kerkük ve PKK, AB meselesinde CHP, DYP, DSP'den ANAP İşçi Partisi, Cumhuriyet Gazetesi ve Ulusalcı adı verilen kesimlerden siyasi olarak bir farkı yok. O zaman bazı Alevi kişilerin veya kurum yöneticilerinin Kayseri-Tekir Yaylasındaki MHP'nin Alevilere zeytin dalı uzatmasından rahatsız olmanın mantığını manlamak zor. Geçmişte iki tarafında istemediği acı olaylar yaşandı. Peki bunu kan davası olarak mı göreceğiz. "Yeşil Kuşak Projesi" döneminde izlenen siyasete yada "Soğuk Savaş" dönemi siyasetine figüran olmaya devam mı edeceğiz. Birilerinin tekrar bizi kullanacakları günümü bekleyeceğiz.

Anadolu'da güzel bir söz vardır. Böyle durumları çok güzel ifade eder. Anadolu'da birbiri ile kavgalı, kinli, bıçaklı aileler, itibarlı komşular tarafından barıştırılır. Kan davası olan, yıllarca süren kinlere son verilir. Kurbanlar kesilir, şölenler verilir. İşte o zaman iki tarafada şu söz söylenir; "Kanı kanla yıkamazlar. Kanı suyla yıkarlar." İki taraf barıştırılır. Bu barışın kalıcılığının sağlanması içinde taraflar birbiri ile akraba olsun diye ya kirve yapılır. Ya da kız alıp verilir hısım akraba olunur. Olaya biraz böyle bakmak gerekir. Alevilerin toplumsal olarak düşmana ihtiyacı yok. Bizleri geçmişte olduğu gibi gelecektede birbirimize karşı kulla-

nılmasını istemiyorsak "kan davası"na son vermeliyiz. Türkün Türke düşman olmasını Türkü sevenler değil ancak onların düşmanları isteyebilir. Gün, ulusumuzun birbirine barış ile kardeşlikle sıkı sıkı sarılması günüdür.

Bakın 2. Dünya Savaşında Hitler'in çıkardığı savaş sonucu 65 milyon insan öldü. Bir o kadarı da sakat kaldı. Yerinden yurdundan oldu. Dünyanın haritası yeniden yapıldı. Bu savaş karşısında Sosyalist Sovyetler Birliği ile Kapitalist ABD, İngiltere, Fransa ve diğer Avrupa devletleri aynı cephede ortak düşmana karşı savaştılar. Hitler'e karşı Komünizm ile Kapitalist dünya birleşti. Yani Amerika, Fransa, İngiltere v.s. Rusya Hitler'e karşı birleşti. Ve barış sağlandı. Yanlış mı yapıldı?

Dün birbiri ile savaşan uluslar devletler bugün ortak bir devlet kurmak AB çatısı altında biraraya gelmek için olagandışı çaba gösteriyorlar. Birbirine karşı kan davası gütmüyorlar. Çoktan barıştılar.

Dünyadaki ve bölgemizdeki siyasallaşma süreci böyle giderse belkide yakın gelecekte CHP, DSP, ANAP, DYP, İP gibi parti ve düşünce grupları MHP ile ortak cephede yer alacaktır. Ulusal çıkarlar bunu gerektirebilir. Bu yaklaşımın uçları şimdiden gözüktü. Bundan on gün önce Divriği'ne giden CHP genel başkanı nı MHP İl örgütü karşıladı çiçek verdi ve uğurlama törenine katıldılar. Bu durumdan Deniz Baykal'da parti örgütü de oldukça memnun görünüyordu. Gazeteciler bu kez CHP ilçe örgütüne ilçeniz Divriği'ne MHP genel başkanı Devlet Bahçeli gelirse siz de karşılamaya katılırmısınız diye soru sormuş. CHP ilçe yetkilileri de "elbette" benimseyerek yapabilecekleri cevabını verirler. Demek ki hayat devam ediyor. Dış politikada bir kural vardır. Hiç bir devletin değişmez dostları ve değişmez düşmanları olmaz. Değişmez menfaatler söz konusudur. Türk ulusunun ortak çıkarları her bireyin menfaatinden, gururundan v.s. daha önemlidir. Ulusumuzun ve ülkemizin çıkarları her şeyin üstündedir.

Toplumların tarihinde de kötü olaylar olur. Ama bunu kine, intikama, kan davasına dönüştürürsek yeryüzünde barış olmaz. Barış fikri belkide barışın olduğu yerde çok anlamlı olmayabilir. Barış kavganın olduğu yerde çok daha anlamlıdır. Bugün toplumumuza baktığımızda 1980 öncesine göre tüm toplum ve onlarda yansıyan siyasi-ideolojik özellikler değişmiştir. Dünya konjokrtürüne bağlı olarak ülkelerdeki toplumsal kümelenmelerde değişmiştir.

Aleviler'in tarihine baktığımızda Alevilere şiddet içeren saldırılar daha çok Şafii Kürtlerden gelmiştir. Yavuz-Safevi çatışmasında "40 bin Alevinin "katli vaciptir." fetvasını veren şeyhülislamlar Şafi kökenli Şeyhülislamlardır. Bizim Alevi büyüklerimizin; "Şafiler bizim kanımızı içseler doymazlar" tümcesini bir atasözü gibi her bölgede yüzyıllardır dededen, babaya-babadan toruna söylenmesi boşuna söylenmiş bir söz değildir. Bugün MHP'ye düşman olunmasının sebebi Alevilere 1980 öncesi yapılanlardan kaynaklanıyorsa, o zaman tarihte Alevilerin toplumsal kırımına sebep olan Kürtleri Alevilerin düşmanı mı ilan etmeyi düşünüyorlar? Ben bunu da doğru bulmam. Atalarımız ne demiş: Keskin sirke küpüne zarar verir.

Son yıllarda Tunceli'de 30 Temmuz tarihinde Munzur Festivali düzenlenir. Böylece binlerce kişi Tunceli'yi ziyaret eder esnaftan, alış-veriş yapar etkinlikler yapılır. Bundan 3 yıl önceki festivali Vali ile CHP li Belediye Başkanlığı düzenliyordu. Festival masrafları için varsıl Tunceliler gereken bağışı vermeyince bu kez o sırada Başbakan yardımcısı, Devlet Bakanı ve fonlardan sorumlu bakan olarak Devlet Bahçeli'ye Valilik ve Belediye Başkanlığı yardım için başvuruyor. Devlet Bahçeli'de bir miktar festival masrafı için yardım veriyor.

Festival sırasında Devlet Bahçeli'ye teşekkür için küçük bir boy afiş Tunceli'de bir meydana asılınca, bazı guruplar bunu bahane ederek olay çıkardılar. Yüzlerce HADEP'li Diyarbakır'dan

araba konvoyu ile gelip bu nedenle MHP'yi protesto ettiler. Hatta az kalsın İl Asayiş Komutanı Korgeneral Dursun Bak'ın arabası Munzur Deresi'ne atılacaktı.

Aynı Devlet Bahçeli bu olaydan altı ay önce Diyarbakır'ı Başbakan Yardımcısı olarak ziyaret etti. HADEP'li Belediye Başkanı Diyarbakır'da Devlet Bahçeli'yi karşılamak için üst üste serilmiş 3 katlı kırmızı halıyı yollara döşedi. Üç gün boyunca Devlet Bahçeli'ye ziyafetler çekildi. HADEP'li Belediye Başkanı; Türkiye'yi ve Türkleri ne kadar çok sevdiğini bu fırsattan bizzat Devlet Bahçeli'ye arz ettiler.

Peki HADEP'lilerin Diyarbakır'da MHP'ye tavrına ne demeli aynı HADEP'lilerin Tuncelileri provake ederek Tunceli'de MHP'ye karşı yaptıklarına ne demeli? Bugün Erciyeste-Tekir Yaylası'nda Aleviler'e açılım yaptığı için MHP'ye öfkelenen Aleviler acaba sözünü ettiğim Diyarbakır veTunceli Munzur Festivali'nde MHP'ye Kürt kardeşlerin tavrına ne diyorlar? Acaba geçmişte olduğu gibi günümüzde de bazı Alevi kardeşlerimiz farkına varmadan başkasının trenine biniyor olmasınlar!

Biz bugüne kadar MHP'liler Türkçü ise esasen Aleviliğe sahip çıkmalılar. Tarihte ve günümüzde Türk kültürünü yaşatan Aleviler olmuştur diyorduk. MHP'liler hem Türkçü olup hem de hatalı olarak Alevi karşıtı olmalarını eleştiriyorduk. Şimdi ise MHP'liler şöyle yada böyle 1980'den günümüze 26 yıl geçmiş. Düşünmüşler, taşınmışlar Alevilere zeytin dalı uzatmışlar. Alevilere; 500.000 kişilik dev bir kitle önünde ciddi bir açılım yapıyorlar. Bu tarihsel olarak ta, sosyolojik olarak ta, siyasal olarak ta ciddi bir olaydır. Tarihsel önemi olan bir olaydır. Olay bazılarının ifade ettiği gibi; MHP Alevilere gülücük dağıtarak seçimler yaklaştığı için oy isteyecekler mantığı ile izah edilemeyecek kadar ciddi bir olaydır.

MHP'liler Alevilere kötü davranmış eleştiriliyor. Onlarda şimdi iyi davranmaya karar vermişler. Bu kez niye iyi davranıyorlar

diye eleştiriliyor. Peki MHP'liler ne yapsın. Bu hırsız fıkrasına döndü. Çocuk, Nasreddin Hoca'ya diyor ki; baba hırsızı yakaladım. Ne yapayım. O da getir diyor. Ama baba gelmiyor diyor. O zaman bırak diyor. Baba bırakıyorum. Gitmiyor diyor.

MHP'yi doğru değerlendirmek için eski disketleri bir yana koymalıyız. Soğuk Savaş bitti. İki Süper Devlet yok. Yeşil Kuşak Projesi Büyük Ortadoğu Projesi ile örtüştü. Bu coğrafyada sağ-sol çatışması ile tarihten gelen mezhep çatışmasını egemen güçler her zaman sıcak savaşa dönüştürebilirler. Alevilerin düşmana ihtiyacı yok. Alevilerin %95'i Türkmen. MHP'de Türkçü bir siyasi parti olduğunu savunuyor. O zaman neden düşman olalım. Türklerin ulusal menfaatleri her türlü çıkarın üstünde ise hiçbir şahsi çıkar ulusal çıkarlarımızdan daha önemli değilse o zaman Kuvayi-Milliye çatısı altında Kurtuluş Savaşı'nda olduğu gibi şimdi de ulusal kurtuluş savaşımızın ölümsüz önderinin komutasında Alevi-Sünni neden birlikte olunmasın. Tekir Yaylası Kurultayında Aleviler ile ilgili olarak MHP Genel Başkan Yardımcısı Faruk Bal: "Geçmişi bir yana bırakmak lazım." diyorsa, hayır bırakmayalım. Kavga mı edelim diyelim. Erciyes-Tekir Yaylası'ndaki Zafer Kurultayındaki MHP'nin açılımı tarihsel öneme sahip bir olaydır. Alevi-Sünni tüm Türkmenler bu çağrıyı değerlendirmelidirler. Farklı düşünsel tercihlerimiz olsa da farklı inançsal tercihlerimiz olsa da Türk ulusunun fertlerinin birbirine düşman olacak, kavga edecek lüksü yoktur. Bunun tarih önünde büyük vebali vardır.

(Bu yazı İnternette yer alınca olağandışı ilgi oluştu. Bu konu ile ilgili bazı yazıları buraya sizlerle paylaşmak için aldım.)

Değerli Hocam Cemal Şener

O kadar güzel noktalara, o kadar samimiyet ve doğrulukla değinmişsiniz ki aklıma doğrudan "72 millet birdir bize" ve "incinsen de incitme" sözleri geldi. Tek noktada sizden farklı düşünmekteyim. Siyaset denilen, aslında çıkış yolumuz; ama, şu anki partilerle çıkmaz yol olan mekanizmada, yapılan her şeyin altında ya da bunlar yapılırken bilinç altında oy kaygısı taşınmaktadır. Herhangi bir parti ayrımı yapmadan, rahatlıkla söylüyorum. Pasiflik ve haksızlıklara karşı suskunluk anlamına getirilmemek koşuluyla "incinsen de incitme" gerçekten güzel bir felsefe. Tabi ki Türk-İslam ismiyle felsefik içerik aranacak bir şeyi siyasi bir alet haline getiren 80 darbesine değinmeniz ayrıca güzel olmuş. Ellerinize ve emeğinize sağlık.

Saygılarımla.

Ali Mert

Sayın Hocam

YAZDIĞINIZ HER TÜMCENİN, HER SÖZCÜĞÜN ALTINA YÜREĞİMLE İMZA ATIYORUM..

AMA BENCE YAZINIZINN EN ANLAMLI TÜMCESİ AŞAĞIDADIR:

"Türkün Türke düşman olmasını Türkü sevenler değil ancak onların düşmanları isteyebilir. Gün, ulusumuzun birbirine barış ile kardeşlikle sıkı sıkı sarılması günüdür."

SAYIN HOCAM, YAZDIĞINIZ YAZI TARİHİ ÖNEME SAHİP. SİZE TÜRK ULUSU VE TÜM TÜRKÇÜLER MİNNETTAR KALACAKTIR...

" TA EZELDEN HÜR MİLLETİZ,
SOYU SOPU GÜR MİLLETİZ,
KANDAN, CANDAN BİR MİLLETİZ,

YUNUS EMRE HACI BEKTAŞ
ALEVİ, SÜNNİ KIZILBAŞ!"

SAYIN HOCAM SİZİ EN İÇTEN DUYGULARIMLA SELAMLIYORUM!!!

M. Cemil Kılıç

Sevgili Cemal Şener

Aklınızla bin yaşayın. Zamanlama ve ortaya serdiğiniz zemin Türk ulusu adına da Aleviler adına da Sunniler adına da hasılı Türkmenler adına önemlidir.

Kimse meseleyi MHP'lilik olarak görme düşüklüğüne indirgememelidir.

MHP'nin bu kulvara çekilmesi ve girmesi, pek çok başka anlamda da çok önemli sonuçlar doğuracaktır.

Bunu göreceğiz. Gün akıllı olma günüdür.

Aleviler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde...

Bu yazıda, **Aleviliğin Din Dersleri** kitaplarında okutulması ya da zorunlu din derslerinin kaldırılması konusu **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi** gündemine gelince mahkemenin aldığı ön karar sonrası Türkiye'de günlük basında konu ile ilgili köşe yazılarındaki düşünceleri irdeledim. Yazıya aşağıdaki yazarların köşe yazıları konu oldu: **Mehmet Ali Birand,** Hakkı Devrim, **Can Dündar,** Oktay Ekşi, **Hadi Uluengin,** Nazlı Ilıcak, **Taha Akyol,** Etyen Mahçupyan, **Fehmi Koru,** Ahmet Hakan, **İsmail Kaygusuz,** Cemil Kılıç, **Ergun Babahan,** Doğan Haper, **Türker Alkan,** Defne Samyeli, **Dilek Yaraş,** Oral Çalışlar, **Ümit Zileli,** Rıza Zelyut, **Neşe Düzel,** Derya Sazak, **Nuray Mert,** Kamil Tekin Sürek, **Yılmaz Soyyer,** Arslan Tekin, **Hasan Demir, Hakan Akpınar.**

Duyarlılıkları için tüm yazarlara teşekkür ediyorum.

Cemal Şener

Yeni dönemde **Alevilik** ile ilgili ilk kitabı 1988 yılında yazdım. Çalışma, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi / Siyaset Bilimi Bölümü'nde hazırlanan doktora tezi idi. Doktorayı bıraktım. Ama kitabı yayınladım. Aradan tam 18 yıl geşmiş. Bu kitabı yazım aşamasında kitap yayınlanmadan 6 ay önce Endru adlı bir İngiliz arkadaş ile gazeteci Alper Görmüş kanalı ile randevu alıp Nokta

dergisi yayın yönetmeni Gülay Göktürk ile konu nedeni ile görüştük.

Gülay Göktürk'e Alevilere yapılan ayrımcılıkları anlatmaya çalıştım. Endru'da İngiliz olmasına rağmen Aleviliği benimsediği için bana inanmazsa Endru'nun tanıklığı olumlu olur diye yanımdaydı.

Gülay Göktürk'e; Alevilerin Cemevlerini, zorunlu din derslerindeki durumlarını, Diyanet bütçesini, cenaze namazları meselesini, Muharrem ayı törenlerini, Alevilere işe alınırken ve çalıştıkları sırada yapılan ayrımcılıkları anlatmaya çalıştım. Yarım saatlik görüşme sonunda bize dedi ki; **"şu anda somut bir sorun var mı?"** Anlattıklarım ve yanımdaki İngiliz arkadaşımın tanıklığı işe yaramamıştı. Konunun Göktürk açısından bir haber-yazı değeri yoktu. 2. Sivas Olayları 37 kişinin sırf Alevi olduğu için öldürülmeleri bu görüşmeden 5 yıl sonra oldu. Gazi olaylarıda daha sonra oldu. Sözünü ettiğim kitap **"Alevilik Olayı"** adı ile yayınlandı. 1988'de ayda iki baskı yapıyordu. Şimdi yaklaşık 40 baskı yaptı. Kendi türünde bir rekor kırdı. Nokta dergisiide daha sonra Alevilik konusunda defalarca kapak konusu yaptı. Alevilik konusunu konu etmeyen Türkiye'de haftalık, aylık dergi kalmadı. Konu ile ilgili defalarca yazı, haber, yorum çıkmayan gazete kalmadı. Aleviliği haber, dizi, dosya yapmayan TV, radyo kalmadı.

Son 18 yıl içinde sadece benim Alevilik ile ilgili yazdığım kitap sayısı 25 tane oldu. Bunu yazdığım yüzlerce makale, dizi yazı TV ve radyo programları izledi. Konu ile ilgili nerede ise kitap yayınlamayan yayınevi kalmadı. Sadece ben yazdıklarım dışında 100 civarında kitap yayınladım. Bazı yayınevleri onlarca, bazıları konu ile ilgili yüzlerce kitap yayınladı. Bugün yayınlanan kitap sayısının yaklaşık 1.000 civarında olduğu söylenebilir.

Bu gelişmeleri Alevi dernek ve Vakıflarının kurulması izledi. Bu gelişmelerden sonra ise; Alevi dergahlarının restore edilmesi ve ibadet için Cemevlerinin yapılması oldu.

Bugün Alevilik ile direk ve dolaylı olarak ilgili dernek sayısı 1200 civarındadır. İbadet yapmak için Aleviler tarafından inşaatı yapılmış Cemevi sayısı ise 800 civarındadır.Bunun yaklaşık 100 tanesi İstanbul'dadır. Anadolu'da bugün bile yaşayan tarihi dergah sayısı; 502 tanedir.

Son 18 yılda her Alevi yurttaş bir misyoner gibi dili döndüğünce kendi çapında tüm iletişim araçlarını kullanarak kendini ifade etmeye çalıştı. Alevi olmaktan kaynaklanan sorunlarını kamuoyuna duyurmaya çalıştı.

18 yıl önce Nokta dergisi konuyu haber yapma gereği bile duymazken; bugün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Alevi bir ailenin çocuğuna, din dersine girme zorunluluğunun kaldırılması ile ilgili olarak yaptığı şikayeti inceleme kararı alması ile birlikte nerede ise Türkiye'deki tüm TV kanalları tüm günlük gazeteler konuyu günlerce verdiler.Sadece günlük gazetelerde konu ile ilgili çıkan köşe yazısı sayısı benim tesbitime göre 35 tane oldu. İlgili haber sayısı ise 50 yi aştı. AİHM ilgili duruşmayı ise 3 Ekim 2006'da yapacaktır.

Basının her kesiminden konu ile ilgili köşe yazıları çıktı.Bunlar arasında; Mehmet Ali Birand var.Nazlı Ilıcak var. FehmiKoru var. Yeniçağ'dan Aslan Tekin var. Konu nedeni ile tüm yazarlara duyarlılıkları için teşekkür edip, şimdi bu yazıların içeriklerine kısaca gözatalım.

Konu ile ilk tepki Milli Eğitim Bakanı; Hüseyin Çelik'ten geldi. Bakan; Aleviler **"İslam değiliz"** desin dersten muaf olsun. Ben İslam'ım diyen herkes için bu ders zorunludur. Başbakan Erdoğan ise Alevileri **"anlamadığını"** açıkladı. Hem müslümanım diyeceksiniz, hemde din dersi istemeyeceksiniz. Bu olmaz dedi. Hükümet sözcüsü ve Adalet Bakanı Cemil Çiçek ise konu ile ilgili dalga geçerek; **"AİHM kanserede çare bulacak mı?"** dedi. Bunları Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan sorumlu Devlet Bakanı

Prof. Dr. Mehmet Aydın ve Diyanet İşleri Başkanı Bardakoğlu'nun birbiri ile çelişkili yuvarlak ifadeler içeren demeçleri izledi.

Öğretseler Alevi Olurdum...

Köşe yazarları içinde en çarpıcı başlık ve yazı **Mehmet Ali Birand**'tan geldi. Birand; yazısının başlığında; **"Öğretseler Alevi Olurdum"** dedi. İşin içinden çıktı. Yazısında ise; "Eskiden o kadar farkında değildim. Aradan yıllar geçtikçe, Sünniler'in Aleviler'e karşı nasıl bir susturma ve ezdirme politikası güttüklerini daha iyi görmeye başladım.

Sünniler'e göre Alevilik, bir nevi oyundur. Müslümanlıkla pek de ilgisi olmayan uçuk bir oluşumdur. Ünlü "mum söndürürler" lafını da Sünniler çıkartmışlardır.

Aleviler çok haklı.

Devlet Sünniler'in elinde. Durum böyle olunca da, Alevilik geri plana itiliyor. Öğrenilmemesi için elden gelen yapılıyor.

Ben kendimden örnek vereyim.

Okulda bana Aleviliğin ne olduğu anlatılmış olsaydı, büyük olasılıkla Aleviliği seçerdim. Onların dünya görüşünü, dine yaklaşımlarını, felsefelerini kendime daha yakın görüyorum.

Sünniler devletçidir. Otoriteye boyun eğerler, haklarını pek aramazlar. Mutaassıptırlar. Aleviler ise, dünyanın ve yaşamın tadını çıkarırlar. Liberal bakışlı insanlardır. Haklarını aramayı bilirler. Aşırı tutucu değillerdir.

İşte bundan dolayı, Alevilerin "zorunlu din dersine" karşı çıkmalarını, çok haklı bir istek olarak görüyorum. Milli Eğitim Bakanlığı'nın, Aleviler'i Müslümanlık dışı görüyormuş gibi bir tutum ve söylevin içine girmesini de açıkça ayıplıyorum."

Doğrusu Mehmed Ali Birand Alevilerin meselesini çok güzel ifade etmiş. Bu yazıya her Alevi minnet ve şükran duyar. Çok sıcak bir destek. Birand, bu yazısı ile Aleviler'in kalbini çaldı.

Böyle konularda çok az yazı yazan **Hakkı Devrim** bile Aleviliğin din derslerinde okutulması gerekir diyor. Yoksa buda yani; **"Din dersi de türbana dönecek"** demiş yazısının başlığında, 6 Temmuz 2006 tarihli, Radikal'daki köşesinde.

Şimdi, **Can Dündar**'ın Milliyet'teki köşesindeyiz. Dündar yazısının başlığını; **"Dini eğitime hayır! Din öğretimine evet!"** koymuş. Çocukluğumda din dersi öğretmeni çocukları tek tek masanın üstüne çıkarır. Namaz kıldırırdı. Dedikten sonra; "Ben çocuğumun "zorunlu din dersi" adı altında böyle bir ibadet eğitimi almasını istemiyorum" dedikten sonra; çare olarak Aleviliğinde öğretildiği **"bu dersi bir ibadet pratikleri eğitimi olmaktan çıkarıp çağdaş bir din öğretimine dönüştürmektir"** diyor.

Oktay Ekşi'de konu ile ilgili duyarlılığını **Hürriyet**'teki köşesinde; "Okullarda 'din kültürü ve ahlak' adı altında sadece 'Sünni İslam'ın öğretiliyor olması vicdan özgürlüğüne aykırı mı değil mi tartışması anlaşılan çabuk bitmeyecek." diye yazdıktan sonra Amerika'da yaşayan; "Ben, Amerika'da yaşayan bir Alevi Türküm." diye başlayan okuyucu mektubuna yer veriyor.

Yine bu konularda pek sık yazmayan **Hadi Uluengin**'in 8.7.2006 tarihli **Hürriyet**'teki köşesi tamamen Alevilik konusuna verilmiş. Konu irdelendikten sonra; yazının sonuç cümlesi şöyle bitiyor: "Sünni çoğunluk hâlâ kuşkulandığı **"Şaha Gidelim"** çağrısını kollektif hafızadan tümüyle silmelidir. Yurttaşından şüphelenenin kendisi **yurttaş** olamaz! Ama Aleviler'de **"mağduriyet"** yakınmasını aşmalı ve 'şalvarı şaltak Osmanlı'yla barışmalıdır ki, eğer gerçekten bir mağduriyet varsa, onu söke söke ve beraber telafi edelim."Diyor.

Nazlı Ilıcak ise **Takvim** gazetesindeki köşesinde; "zaman zaman Aleviler'in AB raporlarında **'azınlık'** statüsü içinde mütalaa edilmesinden rahatsızlık duyduğunu" belirterek, "Ama ne yapacaksınız" diyor. Çok gönüllü olmasa da demokratikleşmenin gereğidir diyor. **"Laik bir ülkede, din dersleri zorunlu olmaz"**,

Buna mukabil seçmeli din derslerinin laiklik ilkesinin gereği olduğunu yazıyor.

Taha Akyol ise **Milliyet**'teki yazısında; mecburi din derslerinin 12 Eylül rejiminin uygulaması olduğunu ifade ettikten sonra; "Hukuki adı ne olursa olsun, mecburi din dersleri Alevilere **'itici'** geliyor. Cemevlerinin 'konferans salonu' olmadığıda muhakkak! Buralarda ibadet yapılıyor, dua ediliyor..." dedikten sonra; "Anayasa değişikliğiyle seçimlik **'din dersi'** formülü bana makul gözüküyor." diyor.

Hakan Akpınar'da Tercüman'daki köşesinde; Zorunlu olarak Alevilere okutulan Din derslerinden sözederek bunun zorunlu değil seçimlik ve gönüllü olmasını savunuyor.

Hükümetin Demokratlığının Ölçüsü Aleviler'dir...

Etyen Mahçupyan, 10.07.2006 tarihli **Zaman** gazetesindeki köşe yazısında belki de AKP'ye konu ile ilgili olarak tam damardan giriyor. Mahçupyan AKP'yi birçok konuda destekleyen bir yazar. Ama bu yazısında; "Açıkça söylemek gerekirse Alevilik konusunda hükümetin ciddiye alınır hiçbir yaklaşımı olmadığı gibi,..." dedikten sonra, bu konuda **"topu taça atmanında"** çare olmadığını yazdıktan sonra; **"İmam hatipler ve başörtüsü konusunda haklı taleplerini serdederken demokratlığı fazlası ile benimsemiş gözükenlerin**, iş Müslümanlığın farklı yorumlarına geldiğinde böylesine bocalamaları nasıl açıklanabilir? Açıktır ki bu hükümetin Alevilik konusundaki tavrı, kendisine vehmettiği **'muhafazakar demokratlığın'** yumuşak karnı, bir anlamda turnusol kağıdıdır. Diğer bir değişle diğer bütün alanlarda ne denli demokratça tavır alınsa da, bu **bu hükümetin 'demokratlığı' Aleviler'in inanç özgürlükleri karşısındaki tutumu ile ölçülecek.** Bu nedenle devlet kadrolarının laik elitizmi karşısında meşruiyet arayan **AKP'nin geleceği de Alevilik karşısındaki tavırlariyle belirlenecek."** diyor.

Yeni Şafak gazetesi köşe yazarı **Fehmi Koru**'nun konu ile ilgili yazdıklarında önemli. Bakın ne yazıyor: "Peki Alevilik ne olacak? Geçmişte böyle bir sorunuda yoktu Türkiye'nin... **Aleviler daha çok kırsal kesimde ve içe kapanık bir hayat yaşıyorlar**, kentlere yerleşmiş olanlarda çareyi kimliklerini gizlemekte buluyorlardı... Bir **'toplumsal kimlik'** olarak kendini dışa vurmasıyla birlikte, Alevilik, Türkiye'de bir sorun teşkil etmeye başladı." diye yazdıktan sonra; **"Alevi çocukları din kültürü ve ahlâk derslerinden muaf tutulsalar, Aleviler'in sorunları sona erecek mi?"** diye sorarak konunun Türkiye'de laikliğin uygulama şeklinin sorgulanmasına geleceğini işaret ediyor.

Ya Kafirsin Ya Müslüman...

Ahmet Hakan ise 06.07.2006 tarihli **Hürriyet**'teki köşe yazısının başlığına **"Aleviler için iki seçenek "Ya kafirsin ya Müslüman"** adını vermiş. AKP Hükümetinin konu ile ilgili düştüğü komik duruma vurgu yaparak yazısını şöyle sürdürüyor.

"Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri, **'zorunlu din dersi'** meselesini bir çırpıda çözüverdi! **'Mesele'** şöyle halledilecekmiş"

Zorunlu din dersine itiraz eden Aleviler, **'Biz Müslüman değiliz kardeşim'** diye dilekçe vereceklermiş.Böylece **'kafir'** hükmüne geçecek olan bazı Aleviler, zorunlu din dersi uygulamasından yırtacaklarmış.

Vâllahi bravo!

Bu fevkâlede **'dahiyane'** çözüm önerisi için Milli Eğitim Bakanlığını tebrik etmek lazım.

Hem mevcut çarpık maslahâtçı uygulamaya hiç mi hiç dokundurtmuyor, hem de Alevileri **'Müslüman Aleviler' ve 'Müslüman olmayan Aleviler'** olarak ortadan ikiye bölüyor.

Sonuçta...

Kendilerini **'Müslüman Aleviler'** olarak görenler, zorunlu

din dersi adı altında **"Sünni İslam"** anlayışını öğrenmeye devam edecek.

Kendilerini **'Müslüman olmayan Aleviler'** olarak görenler ise, bu dersten muaf olacak.

Böylece ne şiş yanacak, ne kebap!

Avrupa'nın da bu konuda bir sözü kalmayacak.

* * *

İyi güzel ama...

Ya bazı Aleviler çıkıp da, 'Kardeşim biz hem Müslümanlık içinde kalmayı tercih ediyoruz, hem de okullarda zorunlu din dersi adı altında okutulan dersleri almak istemiyoruz. O derslerde bizim anlayışımıza yer verilmiyor" diyecek olursa...

Bakanlığın böyle bir soru için hazırladığı bir yanıt yok." Dedikten sonra bu konuda bakan Çelik'i eleştirerek konu ile ilgili şu öneriyi getiriyor.

"...'Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi' adı altında verilen şu kaçak 'Zorunlu Din Eğitimi' dersine son vermek.

Ve onun yerine adına açıkça **'Din Eğitimi'** denilen bir ders koymak ve bu dersi de seçmeli yapmak. Böylece hem bir anayasal hak doğru dürüst verilmiş olur, hem de istemeyene zorlama yapılmamış olur."

Ahmet Hakan'ın bu yazdıklarına katılmamak mümkün değil. Görüldüğü gibi örneklerini verdiğim bütün köşe yazarları Alevilerin sorununa sahip çıkıyor. Alevilerin bir şey söylemesine gerek kalmıyor.

Ne yazık ki **Ahmet Hakan** bu yazdıkları ile kalmadı. Ertesi günü 7.7.2006 da köşesinde Aleviler arasında kendince tesbit ettiği çelişkili gördüğü konuları gündeme getirerek sıkıştırmaya çalıştı. **"Alevilere Sorular"** başlığını verdiği yazıda adeta bir gün önce yazdıklarını tekzip yapar gibi sorular sordu. Örneğin; "Nedir Alevilik? **Ali'siz de olur mu? İslam'ın içinde midir, dışında**

mi? Bir mezhep midir, ayrı bir din midir?... Yoksa herkesin Alevilik anlayışı kendine özgü müdür? **Alevileri Pir Sultan Abdal Dernekleri mi temsil eder, Cem Vakfı mı?** O zaman Fermani Altun ne yana düşer? **Sünniliğin camisine karşı Alevi'nin Cemevi mi vardır?** Teorinin gizli bilgisi **'Dedeler'** denilen ayrıcalıklı zümrenin tekelinde midir?"

Anlaşılan Ahmet Hakan'ın yazdıkları birilerini rahatsız etmiş olacak ki, sıcağı sıcağına ikinci yazıyı yazarak günah çıkarmaya çalıştı. Birilerinden adeta ilk gün yazdığı yazı için özür dilemiş oldu. Ama bu tavır bilmem Ahmet Hakan'a yakıştı mı?

Ahmet Hakan'ın bu sorularına karşılık ilk yazılı tepki Londra'da yaşayan yazar **İsmail Kaygusuz**'dan internet sayfalarına ve tabi Ahmet Hakan'a geldi. **İsmail Kaygusuz**'un; **"Sünnilere Sorular"** başlığını taşıyan cevabi yazıyı Ahmet Hakan görmezliğe geldi. Konu ile ilgili bir başka yazılı cevapta ilahiyatçı yazar **Mustafa Cemil Kılıç**'tan geldi. Cemil Kılıç'ın Ahmet Hakan'a cevabi yazısının başlığı ise; **"Alevi-Sünni Karşılaştırması"** adını taşıyor.

Ahmet Hakan Mustafa Cemil Kılıç'ın konu ile ilgili detaylı sayılabilecek yazısına da cevap vermedi. Bu iki yanıtı da görmemezlikten geldi. Ama yazılar internet sitelerinde sıkça okundu.

Dilekçeli Aleviler...

Ergun Babahan'da konu ile ilgili 6.7.2006 tarihli Sabah gazetesindeki köşe yazısında; "Çelik, Aleviler'in zorunlu din dersine girmemeleri için bir formül önermiş, **'alevilerden kendilerini Müslüman olarak görmeyenler böyle bir dilekçe verirse, dersi almaz'** yorumu yapmış.

Çelik'in ilk başta belirttiği gibi, %99'unun Müslüman olduğu bir ülkede insanlar böyle bir tavır göstermez.

Asıl önemli olan Çelik'in bu tavrının Anayasa ile temelden çe-

lişmesi. Anayasa'nın 24. maddesi çok net bir şekilde, **'Hiç kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz'** der.

Çelik, Anayasa'nın bu açık hükmüne rağmen, insanları dini inançlarını açıklamaya zorlayan bir tavır içine girmekte bir sıkıntı görmüyor...

Kilise veYahudi geleneğinin **'toplum dışına çıkarma'** gibi bir kuralı vardır. Çelik, insanları böyle bir sopa ile ürkütüp kimlik açıklama yoluna zorlamak, açıklayanları toplum dışına itilme tehdidi ile karşı karşıya bırakmak istiyor." Dedikten sonra bu tavrın kişi hak ve özgürlüklerinin açıkça ihlâli olduğunu belirttikten sonra AKP'nin esas amacının; **"sünni oy tabanına mesaj"** olduğunu yazıyor.

Doğan Heper'de Milliyet gazetesindeki köşesinde konu ile ilgili olarak şunları yazıyor: "Bu, yani dilekçe vermek, daha doğrusu **'Ben Müslüman değilim'** diye dilekçe talebi psikolojik baskı sayılır. Bu nedenle dilekçe vermek yanlıştır.

Bana göre bu ders seçimlik olmalı. Yani isteyen bu dersi al malı, isteyen almamalı.

Üstelik bu seçimlik dersin adı da açıkça **'din'** dersi olmalı, yani çocuk dininin şartlarını, ibadet şekillerini, öğrenilecek neyi varsa okulda öğrenmeli. Dışarıdan kimseye muhtaç olmamalı.

Diğer bilgiler tarih derslerine bırakılmalı." diyor.

Siyaset bilimi profösörü **Türker Alkan** Radikal gazetesindeki köşesinde 8.7.2006 günü zorunlu din dersleri diye bir dersin Anayasa'da yer almasının anlamsızlığını ve AİHM'deki dosya nedeni ile mahkemenin tavrı karşısında Milli Eğitim Bakanlığı'nın düştüğü komik durumu irdeledikten sonra konu ile ilgili olarak; "Bakanlık, milyonlarca kişinin inandığı Alevilik mezhebinin aslında İslam dışı bir inanış olduğunu ileri sürebilmektedir!

Aleviler, Biz Müslümanız, sadece bazı konuları farklı yorumluyoruz? diyecek, Milli Eğitim'in bürokratları, 'Hayır' diye parmağını sallayacak, 'siz zinhar Müslüman değilsiniz, bir dilekçeyle bunu belgeleyin ve bildirin! Ancak o zaman çocuğunuz bu dersten muaf olacaktır? İyi de devletin izlediği bu yol bölücülük değil midir?" Diyor Türker Alkan. Devletin yaptığı sadece bölücülük değil. Devlet kendini Ruhban Sınıfı yerine koyuyor. Kim İslam kim İslam değil o ayrım içinde kendini görevli kılıyor. Halbuki İslam'da Allah'ın vekili yoktur.Peygamber bile elçidir. Vekil değildir. Ama AKP'nin Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik kendisini bakan değil adeta Allah'ın vekili görüyor. Kim İslam, kim İslam dışı ayırdını yapmada kendisini yetkili ve görevli kılıyor.

Defne Samyeli Duyarlılığı...

Sıra konu ile ilgili iki kadın köşe yazarının yazılarını sizinle paylaşmaya geldi. Bunlardan biri, **Defne Samyeli.** Samyeli; 7.7.2006 tarihli **Güneş** gazetesindeki başlık olarak **"alevileri tanımak da görev olmalı"** yazısında; "Alevi vatandaşlarımız, toplumsal baskıya maruz. Bu bir gerçek. Çoğu, ya işinden atılma, ya sevdiği kişi ile evlenememe, ya da izole edilme korkusuyla inançlarını dışa vuramıyor. Niye?... Hala mum söndü, kızılbaş gibi ifadelerin abuk çağrışımlar yaptığı bir toplumda düzgün bir din eğitiminde mezhepler hakkında -yokmuş gibi davranmak yerine- bilgi vermektir.

Alevi vatandaşlarımıza bu kadarı artık bir borçtur." Dedikten sonra AİHM konusu ile ilgili olarakta; "Muhafazakar görüşlü AKP'li siyasetçilerimizin AİHM'in türban ve dinle ilgili verdikleri kararlardan bu durumlarda **"Ne yapalım canım uymak zorunda değiliz"** havasına girdiklerini biliyoruz. Oysa ki, Türkiye, AİHM'nin kararlarına uyması taahhüt etmiş bir ülkedir. Yani olur da mahkeme, Alevilerin zorunlu din dersin de Sünni bilgilere dayalı bir eğitime maruz bırakılma ve insan haklarına aykırı olduğu-

na hükmederse, Türkiye, gereğini yapmak zorunda kalacaktır. İstese de istemese de" diyor.

İnternethaber sitesinin yazarlarından **Dilek Yaraş**'da konu ile ilgili olarak 7.7.2006 günü köşesinde; "...AB dayatması ile bile olsa çözülme aşamasına gelmesi ve Alevilik konusunun öğretim programına girecek olması oldukça sevindirici bir gelişme. Bu iş çok daha önce yapılsaydı ve Alevilik mezhebi ehil eller tarafından bu ülke insanına tanıtılsaydı Aleviler hakkındaki pek çok önyargı engellenmiş, dolayısıyla Alevi-Sünni provakasyonuna malzeme verilmemiş olacaktı." diye yazıyor. Dilek Yaraş, yazısının bundan sonraki kısmının ana fikrini ise başlığa çıkarmış. Başlıkta; **"Aleviler de Sünniliği öğrensin"** diyor. Sayın Dilek Yaraş, Aleviler 800 yıldır merkezi otoriteler tarafından sadece ama sadece Sünniliği öğreniyor.Bunun 700 yılı Osmanlı döneminde son 80 yılı da Cumhuriyet döneminde olmak üzere. Bu nedenle bugün istenilen Alevilere sadece Sünnilik değil artık Alevilik de öğretilsindir.

Cumhuriyet gazetesinde ise, **Ümit Zileli** ve **Oral Çalışlar** köşe yazılarında konu ile ilgili düşüncelerini yazıyorlar. **"Başbakan Neden Alevileri Anlamıyor?"** başlıklı yazısında Oral Çalışlar; "Başbakan **'Alevileri anlamak'** yerine din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin içeriğini ve uygulamasını anlamak üzere bir çalışma yapsa daha iyi olur." dedikten sonra; "Alevileri doğru anlaması o kadar kolay değil. Kendisini ben anlıyorum.Zorlandığını da fark ediyorum" diyor. Son cümlesinde ise; "Başbakan bir an önce Aleviler'in taleplerini anlamaya başlasa ve ülkemizin Alevi gerçeği ile yüzleşse iyi olacak." diye yazıyor.

Çocuğum Din Dersine Girmeyecek...

Ümit Zileli ise yazısına başlık olarak; **"Çocuğum Din Dersine Girmeyecek!"** diyor.Yazısının bir yerinde ise Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin; "Alevi yurttaşlara düpedüz **'dinsiz'** suçla-

masında bulunarak, **mezhep çatışmasına dek varabilecek kadar akıl dışı bir yolun taşlarını döşemeye başladığını"** yazıyor. Zileli yazısının son cümlesinde ise; **"Bu kafa Milli Eğitimden silinmediği sürece benim çocuğum din dersine girmeyecek..."** diyor.

Rıza Zelyut ise, 6.7.2006 tarihli Güneş gazetesindeki köşesine; **"İşte AKP Zihniyeti"** başlığını koymuş. Yazıda AKP'nin takıyye yaptığını inanç özgürlüğü, insan hak ve özgürlükleri konusunda samimi olmadığını yazıyor. AKP'nin sürekli Alevi karşıtlığı temelinde tabanına mesaj verdiğini ifade eden Rıza Zelyut; **"Bir Alevi olarak kendimi Başbakan Erdoğan kadar Müslüman görüyorum.** Kul hakkı yemeyen, beytül mala el uzatmayan bir müslümanın yeri cenneti ala olduğunu düşünüyorum. **Benim ibadetimi nerede yapacağıma Başbakan değil ben karar veririm."** diyor.

Konu ile ilgili iki tane de uzun söyleşi yayınlandı. Bunlardan birincisi; **Derya Sazak'ın**, 10.7.2006 tarihinde Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Başkanı Kazım Genç ile yaptığı söyleşidir. İkincisi ise; **Neşe Düzel'in,** 17.07.2006 tarihinde **Radikal gazetesinde** Alevi Vakıflar Federasyonu Başkanı Mimar Doğan Bermek ile yaptığı söyleşidir.

Nuray Mert, 13.7.2006 tarihli Radikal gazetesindeki köşe yazısında; daha çok Kazım Genç'in Derya Sazak ile Milliyet'teki söyleşisine vurgu yaparak düşüncelerini yazıyor. Kazım Genç'in uzlaştırıcı değil de çatışmacı bir söyleminin olduğunu eleştiriyor. Alevilerin... **"Zorunlu din derslerine karşı itirazı sonuna kadar haklı bir itirazdır,** diğer taraftan bu sadece Aleviler'in değil, dindar olmayan veya çocuğuna din eğitimi vermek istemeyen tüm vatandaşların itirazı ile örtüşen demokratik bir taleptir" dedikten sonra, Diyanet ile ilgili olarak ta; **"Ben Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, gerekirse yeniden düzenlenerek devamından yanayım."** diyor.

Konu ile ilgili **Evrensel** gazetesinde 6.7.2006 tarihli yazısında **Kamil Tekin Sürek;** "Bugünkü tartışma, devletin Sünni mezhebi dayatmasının sonucudur. Sorun, din dersinin adının **'din eğitimi'** olarak değiştirilip seçmeli ders olarak okutulması ile çözülmez. Birinci olarak din dersi, din eğitimi ya da ismi ne olursa olsun (üniversitelerdeki bilimsel kürsüler hariç) din devlet tarafından öğretilemez. Din devlet tarafından öğretilmeye başlandığı andan itibaren devletin laiklik iddiası söz konusu olamaz." diyor: Hükümetin konu ile ilgili yaklaşımını da şöyle değerlendiriyor: "Türban vb. konular gündeme gelince özgürlükçü kesilen, ama zorunlu din dersi, nüfus cüzdanlarından din hanesinin kaldırılması önerilince (Bunlar Türkiye toplumuna uygun değil diyen hükumet, bu konuda ikiyüzlüdür. Hükümet, din ve vicdan özgürlüğü istememekte, İslamın Sünni mezhebinin devletin resmi dini olmasını ve uygulamanın kendi isteklerine göre yapılmasını istemektedir."

Sünni kökenli olup Alevilik ile ilgili araştırmaları ile tanınan Dr. Yılmaz Soyyer ise haberakademi adlı internet sitesinde konu ile ilgili olarak; "devletin Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde Alevilere de kendilerini temsil imkanı vermesi görüşü oldukça yaygındır. Bu görüşün sahipleri, Alevi din adamlarının da tıpkı Sünni din adamları gibi devletten maaş almasını, devletin Alevi teologları yetiştirecek fakülteleri açmasını istemektedirler. İkinci anlayış ise Türkiye Cumhuriyeti'nin eğer laik ve demokrat bir devlet ise D.İ.B. ve benzeri her türlü teşekkülün kaldırılmasını savunmaktadırlar. İnanç temelli gruplar, kendi mensuplarının yardımları ve devlete ödedikleri verginin belli bir oranına sahip olarak bu tür işleri yapmalıdırlar." diye yazıyor.

Yılmaz Soyyer yazısının bir başka yerinde ise şu önemli tesbiti yapmaktadır: "hiç bir dini değer taşımayarak ataist ya da Marksist olan bazı insanlarda sırf bir Ocağa mensup (Burada Alevi dede ocaklarından bahsediliyor. C.Ş.) olmalarından dolayı ken-

dilerini Alevi olarak isimlendirmekte ve bu konuda kendilerini söz söylemede yetkili hissetmektedirler. Bu yetkili hissediş hiç de bir bilim adamı titizliğiyle olmamaktadır. Bu tür kişiler kendi ideolojik düşüncelerini **'Alevilik'** olarak ileri sürmektedirler. Piyasada **'Alisiz Alevilik'** kitapları dolaşmaktadır.

Türkçü Yazarımız Arslan Tekin'e Göre Aleviler; 'İnançsız'

Sırada; Yeniçağ gazetesi köşe yazarı Arslan Tekin'in konu ile ilgili yazısı var. Türkçü yazarımız Aslan Tekin Aleviler konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemisinin verdiği ön karardan rahatsız olmuş. Bu rahatsızlık yazı başlığına da yansımış. Başlığı şöyle; **"AİHM'nin Alevilik kararı: Başkası beklenmezdi zaten"** İlk cümlede ise; "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Alevilerin din derslerine mecburi girmesini **'İnsan hakları ihlali'** olduğuna karar vermiş!" diyor. Peki Sayın Arslan Tekin insan hak ve özgürlükleri açısından, inanç özgürlüğü açısından Aleviliğin Türkiye'de okutulan din dersleri kitabında yer almaması bir hak ihlâli değil mi? Başka yazılarınızda Aleviliğin Türk damarından hak ve özgürlüğünden bahsediyorsunuz. Şimdi neden rahatsız oluyorsunuz?

Din derslerinde Hz. Muhammet ile birlikte Hz. Ali'den 12 İmamlardan, Ahmet Yesevi'den, HacıBektaş Veli'den, Yunus Emre'den ve diğer Türkmen Alevi ulularından bahsedilmesinden neden rahatsız oluyorsunuz?

Nazlı Ilıcak, Taha Akyol, Fehmi Koru bile rahatsız olmazken AKP yi destekledikleri halde Aleviliğin de ders olarak okutulmasını savunurken İslamiyetin Türkçe konuşması olan Aleviliğin din dersleri dersinden okutulmasından rahatsız olmanızı nasıl yorumlamak gerekir.

Arslan Tekin, bu tepki ile yetinmemiş bakın yazının devamında neler diyor. "Burada hep yazıyorum... Düzensiz, plansız

ve inançsız (evet inançsız) oraya buraya cem evi açmakla, Diyanet İşleri Başkanlığınında arada bir: **'Aleviler de Müslümandır'** açıklaması yapıp kenara çekilmekle mesele halledilmez..."

Arslan Tekin; Diyanet İşleriBaşkanlığının; **"aleviler de Müslümandır."** tanımlamasından da fevkalede rahatsız oluyormuş. Demek kendisi Alevileri Müslüman görmüyor. Zaten görse yapılan Cemevleri ile de dalga geçip Cemevi yapanlarıda **"inançsız"**lıkla suçlamazdı.

Arslan Tekin'in bu yazısını okuyunca Türk Milliyetçisi birisi değil adeta bağnaz Sünni tarikat şeyhlerinin söylemi ile kendimi karşı karşıya buldum. Alevi Türkmenlerin Arslan Tekin gibi, 'Türkçü" dostları olursa başka şeye ihtiyaçları yok.

Yazısının başka bir yerinde de; **"alevilik nedir? Alevilik ayrı bir din midir? Din dersine girmemesi çocuğuna ve kendisine ne kazandırır?"**

Bu satırları yazan Arslan Tekin, Türkçü olamaz. Olsa olsa Türkmen karşıtı, Türkmenin İslami yorumu olan Alevilik karşıtı bağnaz bir tarikatçi olabilir.

Peki Türkçü Arslan Tekin, dünyadaki Türkler'in tümü Sünni mi? Ya da Sünniliğin bir tarikatına mı mensup?

Siz Hıristiyan Gagauz Türklerini Türk saymıyor musunuz. Çünkü onlarda Sünni din derslerine girmiyorlar. Ve ayrı bir dinleri var. Uygar Türkleri de Sünni din derslerine girmiyorlar. Çünkü onların çoğunluğu Budizme inanıyorlar. Altaylar'da anavatandaki Türkler daha İslamiyet ile bile tanışmamışlar. Sünni din derslerine onlar da girmiyorlar. Hala Şamanlara inanıyorlar. Hazar Türkleri'de Museviliğe inanıyorlar. Yani size göre, "inançsızlar"...

İslam içindeki Türkler'de monoblok değil. Hanefiliğin bin bir yorumuna inanan Türk kardeşlerimiz olduğu gibi Şiiliğe inanan İran ve Azerbeycan'da 40 milyonu aşkın Türk kardeşimiz, var. Aleviliğe-Bektaşiliğe inanan Urumçi'den Gülbaba'ya dek dağılmış 20 milyonu aşkın Türk kardeşimiz var.

Bir Türkçü, inancı, felsefi görüşü, siyasi-ideolojik düşüncesi ne olursa olsun bütün Türkleri kardeş bilip savunmalı mı? Yoksa bağnaz bir tarikat şeyhi gibi kendi tekkesine gelmeyenleri günahkar mı ilan etmelidir.

İşte siz ve sizin gibi düşünen **"Türkçü"**lerin bu yaklaşımı Türkmen Alevileri sevmediğiniz kesimlerin yanına itiyor. Bu bakış açısı soğuk savaş kalıntısı bir bakış açısıdır. Bu yaklaşımınızı biraz düşünmenizi bir Türkmen Alevi olarak öneririm.

Hasan Demir de; Alevilik Dersleri'nden Rahatsız

Türkçü olarak tanınan gazeteci-yazar Hasan Demir, Yeniçağ gazetesinde konu ile ilgili dört köşe yazası yazdı. Hasan Demir'de, AİHM'in Türkiye'de Alevi çocuklarına zorunlu Sünni din dersi verilmesi kararının insan haklarına aykırı olduğu yönündeki ön kararından çok rahatsız olmuş.

Konu ile ilgili dört yazısından; 3.7.2006 tarihlisinin başlığı; **"Madımak'ta biz yandık, biz..."** diyerek yananların Türk milleti olduğunu ifade etmeye çalışıyor. 5.7.2006 tarihli ikinci yazısının başlığı; **"Hanefilerin ve Alevilerin Bilmediği"** adını taşıyor. 12.7.2006 tarihli yazısının başlığı; **"Din dersi mecburi olmasın" diyen Abdullah Gül'e"** adını taşıyor. Bu yazıda ise, bu tavrın Türkiye için bir **"tuzak"** olduğunu yazıyor. Dördüncü yazı başlığı ise (13.7.2006) **"Avrupa dindar Türkiye ataist mi olacak?"** adını taşıyor. Yazıda; Fransa, İngiltere, İtalya, Almanya, Avusturya ve Yunanistan'daki dini eğitim hakkında bilgi veriyor.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Alevilerin bu istemi karşısındaki ön kararına; Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Başbakan Yardımcısı Abdullatif Şener, Diyanet'ten sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın katıldıklarını olumlu bulduklarını açıklamasını yaptılar. Bu karara hükümetten net karşı çıkan Başbakan

Recep Tayyip Erdoğan oldu. Basında ise, Başbakan'ın politikalarına çok karşı olduklarını sanan Yeniçağ gazetesi yazarları, Arslan Tekin ve Hasan Demir karşı çıktı.

Yani Arslan Tekin ve Hasan Demir Alevilerin Din dersi meselesi ile ilgili olarak basında Başbakan Erdoğan'ı nerede ise tek destekleyenler oldular. Bu da Alevilik konusunda Arslan Tekin ve Hasan Demir'in fikri yapı olarak Tayyip Erdoğan'dan farklı olmadığı sonucuna insanı götürebilir. Fehmi Koru, Nazlı Ilıcak, Taha Akyol ve hatta Etyen Mahçupyan bile Alevilerin bu istemini desteklerken siz, İslamiyet'in Türkçe konuşması olan Aleviliğin okullarda öğretilmesinden rahatsız oluyorsunuz. Bu nasıl Türkçü olmaktır.

Hasan Demir konu ile ilgili dört yazı yazmış. Ama hiçbir yazısında Aleviler'in bu hak ihlalini desteklemiyor. Yazısında, **"Bu millet tarihini ve dinini öğrenmelidir."** diyor. Sanki konu bu milletin tarihini ve dinini öğrenmek için bir durum söz konusuymuş gibi. Sanki, Aleviliğin din dersleri dersinde okutulması demek **"bu milletin dininin öğrenilmesine"** engelmiş gibi yorumlanıyor.

Hasan Demir bir cümlede; **"Biz mezhebi ve meşrebi ne olursa olsunTürk'üz."** diyor. Ama dört günlük yazı boyunca Alevi Türkmen'in kendi İslami inancının öğretilmesi konusunda bir tek olumlu düşünce belirtmiyor. Çünkü Hasan Demir'e göre yazıdan çıkan sonuç; Aleviliğin öğretilmesi demek, milletin dininin öğretilmesini engellemek anlamına geliyor. Aleviler ne kadar yırtınırsa yırtınsın biz de Türküz ama İslamın başka bir yorumuna inanıyoruz derse desin önemli değildir. Hasan Demir'e göre; **"Türk milleti"** demek, **"Milletin dini"** demek, sadece ve sadece İslamiyet'in Sünni yorumudur. İslamiyet'in Sünnilik dışındaki yorumlarına inanan Türkler'in Türklük ayarları düşüktür. 24 ayar Türk, Sünni Türk'tür. Budizm'e inanan Uygur Türk, Hıristiyanlığa inanan Gagauz Türk, Museviliğe inanan Hazar Türk, Şiiliğe ina-

nan Şii Türk, Aleviliğe inanan Alevi Türk ayarı bozuk Türktür. Hatta onların içinde İslami yorumları savunan Türkler'in İslami yorumlarınında dereceleri düşüktür.

Sayın Hasan Demir, bir Alevi Türk olarak yazdıklarınızı okuduğumda bana yaptığınız çağrışım bundan ibarettir. Alevi meselesine bir Türkçü'den çok bir ümmetçi gibi bakıyorsunuz. İslamiyet'in dar tarikat penceresinden bakan bir tarikatçi gibi bakıyorsunuz.

Devlet Bahçeli'nin yönetimindeki Milliyetçi Hareket Partisi son iki, üç yıldır Kayseri-Tekir Yaylası'nda geleneksel olarak düzenlenen şenliklerde Alevi nefeslerine, Alevi Semahına, Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli ve Pir Sultan Abdal gibi Türkmen büyüklerimize yer veriyor. Özel önem veriyor, Güzel de yapıyor. Bu yaklaşımı sözkonusu yazılarınızda görmeyi çok isterdim. Ama yazdıklarınız bu yaklaşıma çok uzak gözüküyor. Temennim bu güzel şölenden güzel dersler çıkarırız.

Bakalım Türk olup camiye giden ile Türk olup Cemevine, Kiliseye, Havraya ya da başka ibadet mekanına veya hiçbir yere gitmeyen Türke ne zaman aynı gözle bakacağız. Ya da Türk Milliyetçileri ne zaman camiye gitmeyen Türklere miyop bakmaktan kendini alıkoyacak.

Bu Ders Alevileri Yok Sayıyor...

Bu yazının son konuğu kendisi hem Türkçü, hem ilahiyatçı hem Sünni kökenli faal bir din dersi öğretmenidir. İnternetteki köşe yazısında konu ile ilgili yazdığı yazının başlığı şu: **"Ben bir din dersi öğretmeniyim; bu ders Alevileri yok sayıyor."** adını taşıyor. Yazının giriş cümlesinde; "Ne derse densin, hangi yola başvurulursa başvurulursun, **bu ders Sünnilik dersidir.** Hatta Sünniliğin sadece bir kolu olan Hanefilik dersidir." dedikten sonra; "Şerefim üzerine yemin ederim ki Din derslerinde tam anlamıyla

dinci bir propaganda yapılıyor." diyor. Yazısının son cümlesinde ise; "Artık vicdan sahibi insanlar bu feryadı duymalıdır. **Bu bir İnsanlık suçudur.** Bir inanç yok farzediliyor. Aleviler bu dersler yoluyla asimile edilmek isteniyor. İnsan olan bu zulme onay veremez... İnsan olan insan, insanlığından utanır."

Türkiye'de sadece Sünni yurttaşlarımız yaşasaydı mesele yoktu. Sünni yurttaşların çocuklarına kendi inandıkları inançla ilgili bilgi elbette vermelidir. Ama İslam içindeki farklı yoruma karşı alınan tavır sanırım bu olmamalıdır. "Hem mezhebi ve meşrebi ne olursa olsun Türküz." diyeceksiniz. Hem de Türkü; sadece Sünni-Hanefi Türkten ibaret sayıp diğer Türklere ikinci, hatta üçüncü sınıf muamelesi yapacaksınız. İşte bu olmaz...

Aleviler, onsekiz yılda Türkiye'de kendilerini / sorunlarını kamuoyuna ifade etmede önemli bir yere geldiler. Onsekiz yıl önce Nokta dergisi yayın yönetmeni Gülay Göktürk, konunun haber değerinin bile olmadığını düşünürken, bugün Aleviler'in çocuklarının din dersleri sorunu ile ilgili olarak aynı gün ya da birkaç gün peş peşe kırk köşe yazarı köşelerini Aleviler'in bir talebine ayırmaktadır. Artık nerede ise Alevilerin kişi ve kurumlarının konu ile ilgili kamuoyuna açıklama yapmasına gerek kalmadı. Çünkü söz konusu yazarlar konu ile ilgili olarak Aleviler'in söyleyecekleri her şeyi hemen hemen yazdılar. Konu bu derece kamuoyuna maloldu. Bu sonuçta tek tek bütün Aleviler'in payı olduğu gibi, yazarlarımızında bu konudaki duyarlılıklarını defalarca ifade etmek gerekir.

Değerli Hocam,

Kısa bir süre sonra tekrar merhaba. Sizin böyle üretken olmanız, sizi örnek alan ben ve benim gibi genç arkadaşların da yolumuzu açmaktadır.

Yazınızı okumasaydım, AİHM ile ilgili haberden doğan tepkileri göremeyecektim. Yazınızı yine bir solukta okudum. Değerlendirmeye ise tersinden başlayacağım.

Yeni Çağ Gazetesi'ndeki yazarları gayet iyi biliyorum. O insanların Türk, İslam vb kavramlar üzerine nasıl düşünebileceklerini zaten yorumlamışsınız. Sizin yazının tüm geneli ele aldığı için belirtmeniz nesnellik göstergesi olmuş; ama, zaten ciddiye alınacak insanlar olmadıklarını, Alevilik ile ilgili birkaç yazılarından biliyorum. Değerlendirmeleriniz de zaten gayet yerinde olmuş.

Bir konuda sizin yazınızın devamı şeklinde olacak bir mantık yürütmek istiyorum. Benim yine beğendiğim yazınız olan "Aleviler ve MHP"de de belirtmiştim. Bir siyasi partinin bu hareketlerinden oy kaygısını silemeyiz; ama, sizin değerlendirmeleriniz gayet yerindeydi, felsefemizle örtüşüyordu. Benzer bir nokta bu yazıda da benim için geçerli. Fehmi K(B)oru, Nazi-li Ilıcak, Taha Akyol gibi isimlerin (Zileli, Zelyurt, Onarlı, Mustafa Cemil Kılıç, Kaygusuz, Ekşi gibi isimleri kenarda tutarak konuşuyorum) Alevilik'e bu derece yaklaşması beni huylandırmaktadır. Gerçeği gördüklerine zerre kadar inanmıyorum. Özel hayatlarında nasıl yaşadıklarını ve hangi düşünceleri saltanat haline getirdiklerini de tahmin edebiliyorum. Siz acaba bu insanların samimi davrandıklarını dü-

şünüyor musunuz? Şunu da hemen belirteyim, yazınıza bu açıdan yaklaşmakla birlikte, çok iyi bir bilgi kaynağı olduğunu ve farklı görüşlerin değerlendirilmesi anlamında ne gibi bir görev yaptığını, boşluğu doldurduğunu eklemeliyim. Daha da önemli bir konu, Türklük konusunda, İslam konusunda ahkam kesip de ardından kalkıp aktardığınız satırları yazan insanlarla da nasıl bir ortaklık-ulus mücadelesi verilebileceği açısından akıllarımızda netlik doğurmuştur yazınız. Bu arada Allah'tan Mehmet Ali Birand'a Alevilik'i öğretmemişler. Bu kişilikle bir de Alevi olsaydı iki kat üzülürdüm. Şaka bir yana, bu insanların, Alevilerin de artık varlığının anlaşılması açısından bir etki doğurduğu kesin. Ancak; ben olsam AİHM'e gider miydim bilmiyorum. Çünkü; BM ne kadar barışı koruyabiliyor ya da Kapitalizm çocukları öldürürken UNICEF ne kadar samimi oluyorsa AİHM'de bana o kadar siyasete bulaşmamış bir hukuk yeri gibi geliyor. Bozuk saatin günde 2 kez doğruyu göstermesi ya da şu an hazır olmadıklarını da düşünebileceğiniz kimi kararları olmuyor değil (YAŞ'a itiraz, Türban gibi). Bu yazı korsan bildiriye dönmeden kesiyorum.

Son olarak, fikirlerin gelişmesi ve ufuk açıcılık anlamında çok etkili olan yazınız için ellerinize ve emeğinize sağlık diyorum.

Saygılarımla.

Ali Mert

Sevgili Cemil Kılıç

Vatanın bölünmez bütünlüğüne aykırı, inançlara hakaret / çarpıtma söz konusu olmadığı sürece her türlü fikir tartışılır.

Platformlar, düşünce kulüpleri, oluşumlar boşuna kurulmuyor.

Farklı düşüncelerdeki insanlar panellerde, sempozyumlarda, açık oturumlarda bir araya gelip, düşüncelerini özgürce açıklayabiliyorlar. Aralarındaki farklılıkları ve ortak noktaları ortaya koyuyorlar, tebliğler, bildiriler yayınlıyorlar.

Hiç kimsenin bir başkası gibi düşünme / inanma zorunluluğu yoktur.

Herkes etik kurallar kapsamında düşüncesini açıklar. Özellikle de; aydınlar, bilim adamları, yazarlar, araştırmacılar... "sivri" demekbilecek ya da bazılarına "aykırı" gelebilecek düşüncelerle ortaya çıkabilirler.

Aydın olmanın koşulu ve sorumluluğu da budur. Aydın olan kişi; toplumun önünü açar.

Cemal Şener de bir sosyolog olarak görevini yapmıştır.

Bu görüşler değerlendirilir, olumlu ve olumsuz yönleri ortaya konulur, ileriki dönemler için getirileri / götürüleri hesaplanır... Benimsenir veya benimsenmez. Ya da "ne yapılabilir" değerlendirilmesine geçilir.

Cemal Şener'in dediği gibi "savaş baltalarını" çıkarmanın, kin ve nefret tohumları ekmenin anlamı yoktur.

Ama; "niye karşı çıkıyorsunuz" demenin de anlamı yoktur. Böylesi bir söylem; MHP'nin 12 Eylül önceki YA TAM SUSTURA CAĞIZ. YA KAN KUSTURACAĞIZ söyleminden başka bir anlam taşımaz. Bu tür söylemler tartışılmaya değmez. O zaman başkaları da böylesi söylemlerde bulunanlara KAN KUSTURUR.

Bunun sonucu da bölünmeyi ve göz yaşını getirir.

Barış isteyen, geçmişte yaptıklarından nedamet duyan, birlik teliğe kapı açmak isteyenlerin yapacakları şeyler ortadır ve bunların bir bölümünü önceki yazımda açıkladım.

Ama; MHP, DÜN NEYSE BUGÜNDE ODUR diyenlerin, bizimle birliktelik yapma "niyetleri" MUAVİYE TAKTİĞİ'nden öteye geçemez.

Bizler aklımızla/mantığımızla hareket ederiz, ajitasyonlara, öldük / bittik / geberdik edebiyatlarına pirim vermeyiz.

Başkalarının koyduğu kuralları benimsemeyiz, kuralları biz koyarız... Ya da önerdiğimiz koşulların tamamı yerine getirildiğinde kuralların ne olması gerektiğine tartışarak "birlikte" karar veririz.

Sizin gibi aydın insanların çoğalması dileklerimle...

Sevgilerimle...

Vahap Güngör

Sevgili Cemal Şener'e yürekten katılıyorum,

Karşı çıkan arkadaşlara sesleniyorum.

hani bizde kin yoktu?

siz hiç bir MHP li esnaftan alış veriş yapıyor musunuz?

Elbette.

Beraber yolculuk yapıyorsunuz.

Bir mekanda birbirinize ikramda da bulunuyorsunuz.

68 kuşağı şimdi ihtiyar. 78 kuşağının yaşı geçmiş durumda.

Peki 80-90 kuşağı çocukların ne günahı var?

Aynı kaderi paylaşıp, geçmişten eğer utanç duyuluyorsa bırakınız yeni bir dünya bırakalım gençlere.

68 kuşağı 78'i yarattı.

78 kuşağı asla önder olarak Atatürk'ü görmedi. Marks, Lenin, Mao... tamam anladıkta.

Dünya sadece onlarla dönmüyor ki.

Hele şimdi hiç dönmüyor.

Ama Atatürk'ün bütün düşünceleri güncelliğini koruyor. Zaten bolşeviklik bize uysaydı Atatürk niye elinin tersiyle itti ki.

MHP birlikteliğine karşı çıkanlar önce geçmişlerinde ben ne hata yaptım muhasebesini mutlaka yapmalılar.

MHP kanadına gelince..

MHP kökenli bir çok akademisyene rastlıyorum. Gerek yazılarında, mailgrupları, gerekse sempozyumlarda.

Bildirilerine bakın çoğu aleviliği çalışıyor. Alan araştırmalarında da bizim ile birlikteliklerinden haz alıyorlar. Bilmedikleri çok şeyleri öğreniyorlar. Hiç kuşkusuz da öğretiyorlar.

Çoğu araştırmacı akademisyen arkadaşlar aynı olayı yaşıyor. Biz ne yapıyoruz.

Araştırmadan etmeden siyasi yelpaze dışına kendimizi atanı yoruz. HATTA KENDİMİZİ TANIMLAMAKTA BİLE ACİZ KALIYO RUZ. Bundan acı bir şey var mı?

Bir başkaları bizi tanımlıyor ve AB raporuna kaydettiriyor.

Bundan acı bir şey var mı?

Şalvar ayağa geçmemiş. Kafaya geçmiş nereyi nereye geçire ceğimizi henüz bilmiyoruz.

En açık örneği ise Hacı Bektaştaki kargaşa.

Ayrıca Belediye Başkanı Salmanpakoğlunu sağlam duruşun dan dolayı da kutluyorum.

Tartışalım.

Sitemde teknik sorunu hallettikten sonra görüntülü videolar la düşüncelerimi iletmeye devam edeceğim.

Ve Mahsuniyle sevgi ve selamlarımı sunuyorum.

Halil Eyyupoğlu
Gaziantep

* * *

Değerli Cemal Şener,

Yazınızı dikkatli ve üzerinde düşünerek okudum.

Tümüne katılmamak elde değil. Görüş ve önerileriniz son de rece akılcı. Size teşekkür ederken, MHP yetkililerinden de benzeri açıklama ve açılımların, bundan sonra da gelmesini temenni edi yorum. Saygı ve muhabbetlerimle,

Alper Çağlayan
Ankara

* * *

Sevgili Dostum, ŞENER,

Önümüzdeki seçimde MHP'den Milletvekili adayı olmaman için hiçbir neden kalmıyor. Bazı anketler zaten MHP'nin seçim barajını aşacağını göstermektedir, yüzde yüz TBMM'nde olursun. Şimdiden seni kutluyorum. Bir tek risk var önünde; Reha Çamuroğlu'nun da MHP'ye geçeceği gündemde ve iki Alevi biraraya geldiğinde ikilik çıkar diye korkuyorum... Sakin ola ki MHP'ni de bölmeyeseniz!

İyi şanslar.

İsmail Kaygusuz

* * *

Sevgili Dostum Kaygusuz, yazımı okuyup cevap verme nezaketini gösterdiğin için çok teşekkür ederim. Kafamızdaki "Korkulukları" yıkarsak daha özgür düşünürüz. Benim Milletvekilliğine, Alevilerinde MHP'nin düşmanlığına gereksinmesi yok diye düşünüyorum.

MHP'yi bölme meselesine gelince, sizde olursanız bu iş daha kolay olur. Bu konuda yardımlarını bekliyorum.

Saygılarımla...

Cemal Şener

* * *

Sayın Veli Kara,

Sizleri tanımıyorum; umarım bir gün tanışırız. Ben, aleviliğin bir üst yapı kurumu olarak değerlendirilme oldum; siz MHP'li, öbürü CHP'li, DYP, ANAP vs. Hep böyle düşündüm, düşünmeye devam edeceğim... Yaşınızı Ben 50 yaşlarına yaklaşan bir kardeşiniz olarak, her türlü ikdidarını yaşmış ve sırf alevi olmam, hatta Talıtacı Türk MHP ikdidarlarında çok acı çektim. Ve inanın sevgi-

li kard boyunca MHP'lilerle "BARIŞMAK" için el uzatan biz olmamız reddedilen biz olduk; Aleviler... Mersin sınırları içinde tahtacı Türkmenler olarak 22 köyümüz var, ilk kez, %30 lilere oy verildi, sonuç nafile; gerçekten nafile... TRT' bildiğim için söylüyorum, her türlü MHP ikdidarında acı ç "FETULLAHÇI MHP'LİLER" Deyimini ben kullanmadım. Kendileri böyle ifade ediyorlar, arzu ederseniz bunların isimlerini yazabilirim.

Şu an TRT'de AKP'liler yok... AKP adına kim var, MHP'li MHP Genel Merkezi'nin ifadesiyle "ESKİ MHP'liler" Son üç yılda TRT'deki MHP'lilerin Alevilere yaptığı zulmü siz de lanet okursunuz... İşte en son örnek. Musa Eroğlu'nu bilirsiniz, sanatçı; Tahtacı Musa Eroğlu. Eroğlunu TRT'de yasaklayan kim biliyor musunuz? AKP'li kadrolar, siz bana neyin siyasetini anlatıyorsunuz; siyfahiş hata yapanı "asarlar" sevgili kardeşim. Musa Eroğlu'nu yasaklayan ülkücü-MHP'li kardeşiniz ne dedi biliyor musun Musa Eroğlu gibi kızılbaşların TRT'yi kullanmaları yeter neden bahsediyor sunuz? Rahmetli babamın 30 yıl önce şöyle vardı, "Bu Türkeşçilerin bastığı yerde ot bitmez" derdi. değişmedi sevgili kardeşim. MHP'LİLER (TÜRKEŞÇİLER) ALEVİ ÇEKTİRİYORLARDI, ÇEKTİRMEYE DEVAM EDİYORLAR,

Sevgiyle

Nevzat Üçyıldız
Prodüktör ve Yönetmen
Radyo Televizyon Yapımcıları
ve Yönetmenleri Derneği Başkanı

* * *

Sayın Nevzat Yıldız Beyefendi,

Bilirsiniz, Matematikte "aynı cinsten olmayan şeyler cem diye bir kural vardır. Tabiattaki bazı hayvanların bakılamayan sosyal hayatta da bazı beyinler bakılamaz oluyor. Bu bakımdan veya

Fethullahlık ile MHP'yi aynı katagoride görmek veya düşünmek aykırıdır.

Haklısınız. Bu ilke "Bizden olanlar, Olmanyanlar" ayrımından iyi hatırlaycanız gibi, bir adalet bakanımız "Kadrolamayıpta M al-saydım" diye beyanatlar verdi. Malesef siyasette bu tür olumsuzluklar var.

Muhabbetlerimle.

Veli Kara

* * *

Sevgili Canlar,

Lütfen bu konuyu tartışmaya açalım.

Elbette 68-78 li yıllarda bir çatışmanın yaraları var. Kuyruk-evlat acısı hikayesinide biliyoruz ama... dönüp baktığımızda acaba o yarayı alırken oyun koyucuların bizlere biçtiği rolün ne olduğunu düşünen oldu mu? 12 Eylül bizleri silindir gibi ezip geçmedi. Biz o rol rüzgarına kendimizi kaptırıp ezdirdik. Bununla da mutlu olduk. 68 ve 78 kuşağı olarak anılmaktan da gurur duyduk. Ama ben asla duymadım. Kendime değil bir başkalarına hizmet ediyordum. Adına da sol diyordum. Şimdi Hacı Bektaş Veli törenlerine birileri çomak tutmaya çalışıyor. Muhtemelen yüzlerine gözlerine bulaştıracaklar. Geçmişte bu arkadaşları siyasettede görduk. Bağımsızlar hareketi olarak insanlarıgüvendirip son dakika dönüşü yapanlar alternatif tören düzenlemek isteyen BİLEŞENLER değil mi?

Ben 15 yaşında çocukluk arkadaşımdan ayrıldım. Gerekçesi onun ailesi MHP'li, benim ailem alevi solcuda değil alevi olduğumuz için solda bulduk kendimizi.

Yaş 43 oldu o arkadaşımla tekrar barıştık ve birbirimize hürmetimiz sonsuz. Ne için yaptık bunu? Ne umduk, ne bulduk? Geçen gün bir porf. üstelik sosyolog, ne diyor bakın..

70 lerde militandık.. alevilere komünist diye kurşun atıyor duk. Akademisyen olduktan sonra araştırmaların içerisine girdik ten sonra o sıktığımız kurşunları aslında kendimize sıkmışız.. demez mi? Sol? Önce DEV-GENÇ sonra DEV-SOL İGD-Ortayolcu Mao(aydınlık)çı sonra Halkın bilmem nesi ..nesii..sesi..birliği.. sonra öz halkın sesi, nesi, hakikisi bilmem nesi.. şimdi dönün bakalım biz ne yapmışız yahu demez miyiz? Şimdi aynı düzenek alevi örgütlerinde yaşanır oluyor.. kim ne yapmak istiyor onu bir bilelimde; eski defterleri, arşivi açalım bakalım görelim ortaya ne çıkıyor. Adam 15 Ağustosta alternatif program sunuyor, yerel şubelerinin haberi yok. Bir takım bir işler yapmaya çalışıyor, kendi başlarına. Şube yönetimlerinin hiçbiri gelişmelerden haberdar değil. Ne oluyor ne bitiyor?

Sevgili canlar; lütfen aklımızı başımıza alalım. Geçmişte aklı başka vücutta taşıdık bir bedel ödedik. Bu yazıyı kimokuyarsa üstüne vazife almalı, 16 Haziran Hacı Bektaş Törenleri birliğin beraberliğin merkezi olmalı. Bir yanlış yaptıklarında öncelikle yerel şubeleri kayıtsız şartsız kaybedeceklerdir.

Bu tesbitimde öylece biline. Bilimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır ilkesiyle hareket eden insanlar sosyolojinin gerçeklerine bilimin gerçeklerine nasıl bakmazlar? Detaylı görüşlerimi tartışma elde dilirse sunacağım.

Sevgiler

Halil Eyyüpoğlu

Gaziantep

* * *

Merhaba Canlar,

Bir Alevi olarak MHP'nin Erciyes Zafer Kurultayı'nda Alevi Semah gösterilerine yer vermesi beni de üzdü. Bu konuya duyarsız kalmamaz amacı ile düşüncelerimi sizlerle de paylaşmak iste-

dim. İbadetimizin rutüelleri olan CEM, Semah ve Deyiş'in hele de arenalarda dönülmesinin büyük bir çirkinlik, saygısızlık olduğunu düşünüyorum. Madem ki MHP bizi bu kadar düşünüyordu önce ibadetin uluorta yerlerde yapılmayacağını öğrenmiliydi. Kaldı ki geçmişte ya unuttular mı? Sevgili Canlar, biz Aleviler çabuk kanarız, onlarda bu özelliklerimizi biliyorlar ki son zamanlarda böyle görünmeye çalışıyorlar. Geçmişte yaşadıklarımızın analizini hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bunu insanlara kin tutmak için söylemiyorum.

Biliyorsunuz seçimler yaklaşıyor. Aleviler, ancak seçimlerde hatırlanır. Özellikle son zamanlarda siyasi partilerin Alevilere yöneldiğinin nedeni de budur. Her parti şunun hesabını yapıyor yapsam da Alevi oyunu kendime çeksem yoksa bize bayıldıkları için yapmıyorlar. İşte yaşanacak olan bu süreçte Alevilerin çok olmasının ve mantıklı hareket etmesinin önemini vurgulamak istedim.

Saygılarımla

Fatma Ulubey

* * *

Sayın grup üyeleri, **Alevilik-Bektaşilik** konusunda her zaman ilgi çekici kitap ve makaleler yazan, sitemizin yazarlarından Sayın Cemal Şener'in sitemizdeki yazısından kısa bir özet sunuyorum. İlgilenenler yazının tamamını "www.haberakademi.com"da okuyabilirler. Saygı ve sevgilerimizi sunarız.

Cemal Şener,

"Dünyadaki ve bölgemizdeki siyasallaşma süreci böyle giderse belkide yakın gelecekte CHP, DSP, ANAP, DYP, İP gibi parti ve düşünce grupları MHP ile ortak cephede yer alacaktır. Ulusal çıkarlar bunu gerektirebilir. Bu yaklaşımın uç-

ları şimdiden gözüktü. Bundan on gün önce Divriği'ne gi-den CHP genel başkanı nı MHP İl örgütü karşıladı çiçek ver-di ve uğurlama törenine katıldılar. Bu durumdan Deniz Bay-kal'da parti örgütü de oldukça memnun görünüyordu. Ga-zeteciler bu kez CHP ilçe örgütüne ilçeniz Divriği'ne MHP genel başkanı Devlet Bahçeli gelirse siz de karşılamaya ka-tılır mısınız diye soru sormuş. CHP ilçe yetkilileri de "elbet-te" benimseyerek yapabilecekleri cevabını verirler. Demek ki hayat devam ediyor. Dış politikada bir kural ardır. Hiçbir devletin değişmez dostları ve değişmez düşmanları olmaz. Değişmez menfaatler söz konusudur. Türk ulusunun ortak çıkarları her bireyin menfaatinden, gururundan vs. daha önemlidir. Ulusumuzun ve ülkemizin çıkarları her şeyin üs-tündedir".

Gönül dostum eline sağlık yazı yayında. Ülkemizin sizin gibi evrensel düşünebilenlere çok ihtiyacı var. Size yapılan eleştirilere kısa zamanda cevap yazacağım. Saygı ve selamlarımı sunarım.

Mustafa Aksoy

* * *

Merhaba

Yazılarınızı endişeyle takip ediyorum! Neredeyse MHP'yi biz-den biri yapacaksınız...

Birçok faili meçhulun ve alevilere karşı düzenlenen saldırıla-rın çoğunun arkasındaki yapının siyasi kanadından alevilere yö-nelik nasıl olumlu şeyler bekliyorsunuz, şaşırıyorum doğrusu...

Üniversite öğrencisi olarak kendi açımdan baktığımda bütün devlet yurtlarında ve üniversitelerde örgütlenmiş dev bir yapı ile aydın, solcu ve de alevi gençlerimize yapılan saldırıları bu yapı-nın yaptığını unutmayalım lütfen...

Alevi sitelerindeki yazılardan da görebileceğiniz gibi bunların yaptığı şeyi samimi bulmayan büyük bir kitlemiz var... bize karşı kuzu postuna bürünebilirler çünkü seçim yakın... oy kaybetme tehlikesi var bu hareketin diyorsunuz ve samimi olduklarını düşünüyorsunuz... bu sadece samimiyet göstergesidir samimiyet değil.

Nud resim yapıyorlar, uzun saçlılar diye üniversiteli gençleri dövven, oruç tutmayanlara saldıran, basitçe kendisinden farklı düşünen herkese kafa tutan bu örgütlenmeye lütfen dikkat edelim...

Verdiğim örnekleri kanıtlayacak yazıları isteyene gönderebilirim... kaldı ki çoğu basına yansımış şeyler...

Muhabbetle

Celal Önkoyun

* * *

Muhterem Cemal Şener Beyefendi,

Zat-i Alinizi bir televizyon kanalındaki programdan tanımıştım. Milli hassasiyetlerimiz karşısındaki o haysiyetli davranışınızı takdirle karşıladım. Allah size sağlıklı ve uzun ömürler versin. MHP ile ilgili son yazınıza gelen eleştirileri hayret ve ibretle okuyorum. Bu beylerin niyeti "Üzüm yemek değil Bağcıyı dövmek".

Değişik zamanlarda buradan farklı bazı sorular yönelttim nedense hep cevapsız kaldı. Bazılarını yineliyorum. Umarım bir cevap veren çıkar.

1- Maraş olayları sırasında içişleri bakanı kimdi, ne yaptı ve hangi partı mensubu idi?

2- Sivas olaylarında iktidar ortağı hangi parti idi ve başbakan yardımcısı kim idi?

3- Deniz Gezmiş'in TBMM de idam kararı alınırken redoyu vermemek için o gün meclise gelmeyen? Hangi parti milletvekil-

leri idi. Bu parti, idamın durdurulması için yapması gereken son yasal işlemi yaptı mı?

4- Bu parti, Alevileri Arka bahçesi olarak görüyor. Sizce de öyle mi?

5- Tüm Aleviler'in tekdüze (homojen) olduğunu ve aynı partiye oy verdiğini sanıyor musunuz?

Veli Kara

* * *

Sayın ve sevgili Veli Kara Bey, yanıtınız ve nazik uslubunuz için teşekkürler... sorularınızın cevabı sorunun içinde bulunuyor. Elbette Aleviler sürü değildir. Artık gözleri açıldı diye düşünüyorum.. Saygılarımla ..

Cemal Şener

* * *

Öncelikle içten selamlar

Cahil aklımla tek bir soru sormak istiyorum. Kendisini MHP ye yakın hisseden bir "alevi" nasıl olurda, maraş katliamını başlatan ökkeş kenger ile aynı düşüncenin çatısı altında bulunabilir?

Saygılar

Özlem Duran
İstanbul

* * *

Sayın Özlem Duran kardeşim, yazdığımı anlayamamışsınız. Size Ökkeş Kenger ile aynı çatı altında olun diyen yok. Savaş yapmak istiyorsanız Ökkeş Kenger orada... Gidin Savaşın... Fakat MHP size zeytin dalı uzatıyor. Sizde isterseniz balta uzatırsınız...

Bu mantıkla dünyanın hiçbir yerinde başlayan kavga bitmez... Büyüklerimiz; Kanı kanla değil kanı suyla yıkarlar... demişler... acaba yanlış mı söylemişler... saygılarımla...

Cemal Şener

• • •

Saygıdeğer Dostlar,

Sitemizde MHP ile ilgili tartışma sürüp gitmektedir. Zaman zaman da kırıcı olmaktadır. Fakir de görüşlerini sunmak istedi. Umarım yanlış bir şey yapmadım. Konu ile ilgili düşüncem ekte sunulmuştur. Tümünüze Aşk-i niyazlar

(Politika ile ilgili olduğu için baba sıfatını kullanmadım)

Şakir Keçeli

• • •

Sevgili Grup Üyeleri

Hakk Muhamemed Alî Yolu'na riyadan arınarak bağlanan sevgili canlar Tümünüze Aşk-ı niyazlarımı sunarım.

Üç-beş günden bu yana sitemizde anlamsız bir tartışma sürdürülmektedir. Tartışmanın bir yanı MHP'lilerin Erciyes Dağı'nda semah dönmelerine ifrit olurken, öteki yanı *"ne var bunda"* demektedir.

Biz Bektâşî Fukaraları **(VATAN SAVUNMASI HARİÇ)** politika ile uğraşmaktan pek hoşlanmayız. Bu nedenle böyle bir tartışmanın içine girmek istemiyordum. Ama tartışmanın bir yanı sınırı çok aştığı için karışmak zorunda kaldım. Bu nedenle YOL'a içtenlikle bağlı olan can kardeşlerimdn bağışlanmamı dilerim.

Tartışanların her iki yanı da, bir şeyi göz ardı etmektedirler: Bizim semahlarımız seyirlik oyunu değildir.

Hacı Bektâş Velî'nin buyruğu ile *"Semahımız oyuncak değil dir"*. Oyuncak olmadığı için de her yerde, hele hele iktidarı kap mak ve kapılan iktidardan çöplenmek isteyenlerin şölenlerinde asla yapılmaz ve de yapılmamalıdır.

O; Hakk Muhammed Alî'nin, On iki İmamların, On yedi ke merbestegâhların, biri kırkı bir olanların, manevi huzurunda dö nülür. Bu dönüş bir raks değildir. Dönenleri ve izleyenleri Tan rı'ya ulaştıran bir ibadet biçimidir.

Hepimiz Alevîlik adına konuşuyoruz ama bunu söylemiyoruz ya da söylenmesi gerektiğini anımsayamıyoruz.

GELELİM İŞİN SİYASİ BOYUTUNA:

Siyaset insanları yönetme ve yönlendirme sanatıdır ve iktidar olmak için yapılır. **İLKELERDEN ÖDÜN VERMEMEK KOŞULU İLE**, sorumlu politikacı dün hasım (düşman) oldukları ile yarın dostluk kurup ittifaklar yapabilir.

Siyaset asla ve asla kan davası zihniyeti ile yapılmaz. Değişen koşullarla karşılaştığımız zaman dostlarımızı ve hasımlarımızı de ğiştirebilir ve yeni yeni ittifaklar kurabiliriz. Bu yaklaşımın ahlâk dışılıkla, yiğitlikle veya geçmişe ihanetle hiç ilgisi yoktur. Bu yargımı kendi tarihimizden iki örnekle açıklayayım:

Biz Türkler 17. yüzyıldan 20. yüz yılın başına değin Ruslarla savaştık. Bu savaşlarda çok kanlar döküldü. Ama 1919'da Bolşevik Rusya ile, emperyalizme karşı müttefik olduk. Bolşeviklerin desteği olmasa idi Ulusal Kurtuluş Savaşımızı kazanmamız nerdeyse olanaksızdı.

Yüce Atatürk'ün ulusallığından şüphe etmek, bilgisizlik değilse aptallıktır. Ama o büyük ulusal demokratik devrimci Kafkaslarda ve Azerbaycan'da, Türk'ün bağımsız devlet kurmasına karşı çıktı. Kazım Karabekir Paşa'ya yazdığı mektupta, *"Bolşeviklerle aramızda set kurulmak isteniyor, buna şiddetle karşı çıkalım,*

eğer İngiliz'in bu oyununa göz yumarsak savaşı kaybedebiliriz" demiştir. Atatürk, mazlum ulusların bu arada da tüm Türkler'in umut kapısını kapatmamak, yani Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını engellememek için öz kardeşlerinin bağımsızlığına karşı çıkmıştır. Fakîr'e inanmayanlar Büyük Nutkun (Söylevin) birinci cildine ve belgeler bölümüne bakabilirler.

Gelelim MHP sorununa:

Bu yıl Fakîr'i Afyonkarahisar-Şuhud-Kayabelen Kasabası'nda yapılan bir törene konuşmacı olarak çağırdılar. Orada 8-10 bin izleyici vardı ve bunların nerdeyse tama yakını Alevi/Bektâşî inançlı canlardı. Bu insanlar şunları şiddetle alkışlıyorlardı: Bayrak, Türk, Atatürk... TRT'nin bayan türkücülerinden birisi, ***"Hoş gelişler ola Mustafa Kemâl Paşa"*** diye başlayan türküyü halkın şiddetli ve ısrarlı isteği üzerine 10-15 dakika ve üç-beş kez yinelemek zorunda kaldı. Koca alan *"bir daha! Bir Daha!"* inliyordu.

16 Ağustos 2006 günü Hacıbektaş'ta Sevgili Miyase İLKNUR, Hacı Bektâş Barış ve Dostluk Ödülü'ne layık olması nedeni ile güzel bir konuşma yaptı. Bu konuşmanın en çok alkış toplayan bölümü *"Bu ödüle ben değil Atatürk layıktır"* sözleri idi. Bu sözler alanda bulunan binler tarafından ayakta dakikalarca alkışlandı.

Bu gün Anadolu ve Trakya'da hangi Alevî/Bektaşî köy veya kasabasına gidin mezarlıkta bir Türk bayrağı görürsünüz. Bu bayrağın altında emperyalizmin uşakları tarafından, genç yaşında şehid edilen, bir can yatmaktadır.

Bu örneklerden hangi sonuca varacağız: Türkiye'de yaşayan Alevî/Bektâşîleri milletten, bayraktan, Atatürk'ten ayıramazsınız. Ayırırsanız onları yanlışa gitmeye zorlarsınız.

Bu açıklamalardan sonra şimdi soruyorum?

Acaba insanlarımız (Özellikle Alevîleri) MHP'ye yönlendiren Cemal ŞENER midir? Yoksa Bayrak, Türk, Vatan, Atatürk sözcüklerinden, kırmızı görmüş boğa gibi ürken, Alevîliği İslâmın dışında gören, insanlığın büyük ve tek evlâdı Hz. Alî'yi Arap olmakla suçlayanlar mıdır?

Sevgili dostlar şu anda özellikle Orta Anadolu ve Batı'da Alevî köy ve kentlerinde MHP'ye karşı eski düşmanlık kalkmakta veya kalkma yolundadır.

Üzerine düşen görevi, namusluca yapmaya çalışan Cemal Şener'i suçlayacağınıza, bu değişimin sebebini araştırın. Bunun suçlularını bulunca da, *"bu bizdendir diye"* onlara asla hoşgörü göstermeyin.

Alevî/Bektâşîler MHP'ye Dostça Yaklaşmalı mı?

Türkiye ABD ve AB kıskacının içine düşmüş, hızla bölünmeye, iç savaşa doğru gitmektedir. Bu gidişin durdurmanın tek yolu, **TIPKI MİLLİ MÜCADELEDE OLDUĞU GİBİ,** Alevî-Sünnî-Türk-Kürt-Çerkez-Boşnak vb. tüm insanların birleşmesidir. Türkiye 1980 önceki yapay çelişkiyi aşmıştır. O günlerde insanlar sağ-sol diye ayrışmışlardı. Saflaşmalar bu eksende yapılıyordu. Maraş, Çorum, Yozgat, Sivas kıyımları bu saflaşmadan doğmuştu. Namuslu insanlardan dökülen kanlarda MHP'nin önemli oranda parmağı vardı. MHP ve MHP'liler KONTR-GERİLLA'nın güdümüne girerek bu suçları işliyorlardı. Tıpkı solda yer alan bazılarının durumu gibi...

30 yıl boyunca yaşadığımız acı olaylar MHP'yi değil MHP'lileri de, bizleri de eğitmiştir. Bu nedenle, acıyı bal eyleyip, vatanımızın ve ulusumuzun hatırı için tüm vatanseverlerle omuz omuza vermek zorundayız.

Peki MHP Nasıl Bir Parti?

MHP'nin kurmayları, son on yılda çok kötü bir sınav verdiler.

Birinci suçları ABD'nin Türkiye'deki operasyonuna alet olmak, yani 3 Kasım Seçimlerinin yapılmasına, Ecevit'in yalvarıp yakarmasına karşı, alet olmaktır.

İkinci suçları Avrupa Birliği macerasına öncülük etmek ve bu saçmalığı da hala devam etmek.

Türkiye'yi bağımlılığa, hatta köleliğe zorlayan IMF'ye tavır koymamak.

TÜRK-İSLÂM sentezi saçmalığını terk ettiğini açıklamamak.

Türkiye'nin ittifak kuracağı ülkelere, örneğin Rusya, Çin, İran, Suriye, Hindistan gibi, düşmanlık gütmek. Bağımsızlık savaşı verecek olan Türkiye'yi mazlum uluslardan soyutlamayı politika haline getirmek.

MHP yukarıda özetle saydığım, artırılması olanaklı hatalarından vaz geçerse, onların bu vaz geçmesinde samimi olduklarına inanırsam, oyumu MHP'ye veririm ve verilmesini de savunurum.

Kırdığım olduysa bağışlanmamı dilerim.

Hakk Yolu'na, Ulusumuza ve Vatanımıza içtenlikle bağlı olanların yardımcısı Allah Muhammed Alî olsun!

Gerçeğe Hû!

Av. Şakir Keçeli

* * *

Sayin Veli Kara

Milli hassasiyetlerle MHP politikalarını aynı kefeye koyar gibi yazdığınızı düşündüren yazınız üzücü... Buna birşey deme gereği dahi duymuyorum...

Sorularınıza verilecek cevap CHP olabilir ama şunu bilin ki

Türk siyasi hayatında Atatürk'ten bu yana birilerinin uşağı olmayan başarı kazanamamıştır... ağır belki ama her iktidar bir maşadır... Kullananı da emperyalizm... Deniz Gezmiş olayında, Maraş-Çorum olaylarında Amerikan Büyükelçiliği yetkililerinin direk parmağı olduğu o tarihin basınına bile yansımıştır.

Bizim derdimiz partilerle değil sunni iktidarlarladır... faşizan anlamda değil, bizi sapık düşünceliler, katli vacipler olarak gördükleri için.

Celal Özkoyun

* * *

Sayın Özlem Duran Hanımefendi,

Sayın Cemal Şener'in avukatlığını yapmak bana düşmez. Yazımı lütfen öyle algılamayın.

Siz ve guruptaki bazı dostların beyefendiyi anlamadıkları kanaatindeyim.

Cengiz Han'ın orduları Bağdat'ı kuşattığı zaman Bağdatlı alimlerin "Güneşte ısınan su ile abdest alınıp alınamıyacağı"nı tartıştıkları rivayet edilir. Cengiz Han Bağdat'a girer ve sonrası malum.

Ülkemiz bölünme tehdidi ile karşı karşıya. Batı Emperyalizmi şu veya bu ad altında hepinizi kullandı. Geçmişi kaşımak bize bir yarar getirmez.

Yoksa bir sürü olumsuz örnekte ben sıralarım."

Zaman birlik olma zamanı Muhabbetlerimle.

Veli Kara

* * *

Sayın Cemal Şener;

MHP'li olduğunu ya da ona sempati duyduğunu söylede bu tartışma bitsin sayın Şakir Keçeli'nin son sözleri kendi geçmişini yalanlıyor aleviler içinde ne kadar çok MHP sempatizanı varmış haberimiz yok Alevi örgütlerine tepki burdan kaynaklanıyormuş arkadaşlar MHP'yi yeni keşfettiler Hacıbektaşa gelen dostlar 40 km ileride çatlının mezarıda var artık orayıda ziyaret ederler

Mustafa Özcivan

* * *

Sayın Özcivan, yazdıklarınız için teşekkür ederim. Medeni cesareti yüksek bir insanım. Hiç kimseden korkum yok, mihnetimde yok. MHP konusunda bir sosyolog olarak tesbit yapıyorum. Gözlemlerime katılıp katılmamak sizin elinizde... Yazdıklarımı daha soğukkanlı okur ve düşünürseniz sevinirim. Yazdıklarım hakkındaki düşünceler benim için değerlidir. Spekülasyonlar... Bostan korkulukları değil... Saygılarımla...

Cemal Şener

* * *

Sayın Özcivan,

Anlaşılan Fakîr'in yazısını okumamışın ya da anlayamamışsın. Sana bu yazıyı bir kez daha okumanı salik veririm.

Çünkü benim yazımda MHP savunusu yoktur. Aksine MHP'nin emperyalizmle bilinçli ya da bilinçsiz bir biçimde işbirliği yaptığı altı çizilerek açıklanmıştır. Anlaşılan sana Milli Demokratik Devrim'de devrimcilerin kimlerle ittifak kuracağını ve kimlere karşı tavır alacağını anlatmak gerekir. Bu nedenle gerçekten aklı başında, gerçekten bu ülkeye hizmete kararlı ve Aleviliği yü-

celterek yaşatmaya azimli isen sana bu konuda iki kitabı salık ve rirım: *Lenin Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı Sol Yayınları *Dimitrof Faşizme Karşı Birleşik Cephe. İkide birde Fakir'in geç mişini kurcalayıp duruyorsun. Geçmişte sosyalist olan ve sosya lizm uğruna 5 kez TCK'nun 141. maddesinden yargılanan, tutuk lanıp işkence gören Fakîr, şimdi Bektâşîdir. Bektâşîliğin tüm ku rum ve kuralları ile uygulanması halinde insanlığın mutluluğa eri şeceğine inanmaktadır.

Şakir Keçeli geçmişte de Türk Ulusu'nun ve giderek insanlı ğın mutluluğu için savaşıyordu. Bu gün de aynı amaçla savaşmak tadır. Tekrar yineliyorum: Türkiye emperyalist güçler tarafından parçalanıp yok edilmek isteniyor. Emperyalistler Türkiye'yi TÜRK-KÜRT kavgası ile bölemiyeceklerini anlayınca, Alevîleri kullanmaya kalkıştılar. Ne acıdır ki Aleviler arasında kullanılmaya aday üç beş kişi vardır. Anlaşılan zât-i âlileri bu güçlerin desteği ile politika yapmakta ısrarlı ve kararlısın. Türkiye'yi Alevî/Bektâ şîleri zât-ı devletlerinden çok sevdiğim için sana uğurlar olsun di yemiyorum.

Bir şey daha söyleyim Abdullah Çatlı ve onun bağlı olduğu Kontr Gerilla ve Gladyo ile hep açıktan kavga ettim. Açıktan kav ga ettiğim için ağır darbeler yedim. Bu gün de Türkiye'yi 3 Kasım seçimlerine götürenlerin affedilmemesini savunuyorum.

Şakir Keçeli

Sayın Cemal Şener

Ertürk MERAL

Sizin özelinize bundan bir kaç hafta önce gönderdiğim soruma da yanıtı böylece verdiğiniz için teşekkürler. "Analiz yeteneğimin engin" olup olmamasının sorun olacağını sanmıyorum. Yaptığım eleştiriler çok açık ve net. Bir Alevi aydını, araştırmacı, hele hele "Almanya'nın Nordrhein-Westfalen eyaletinde çocuklara okutulması için sayın Aydemir'le birlikte Alevilik dersleri 1 ve 2 yi kaleme alan, araştırmalarıyla tanınan ve Alevi toplumu içerisinde saygın bir yere sahip olan Cemal Şener, nasıl olupta MHP ve Aleviler üzerine kaleme aldığı bir yazıda, Alevilerin içlerindeki büyük yarayı bir cümleyle dahi olsa gündeme getirmez, bir cümle ile bile olsa MHP' yi eleştirmez, anlayabilmiş değilim. Yazınızın bir yerinde bile kırıma uğrayan insanlardan, onların acısını yıllar geçse de yüreklerinde duyan yakınlarından, kısacası Alevi Toplumunun bu konudaki hassasiyetinden eser yok. Bundan bihaber davranarak, Alevileri kan davası güden olarak göstermenizin, ne bostan korkuluğu ile, ne analiz yeteneğiyle, ne kimseye olan mihnetinizle, ne demagojiyle, ne değirmenden gelmeyle, ne sirtaki oynamayla ne de zılgıt çekmeyle açıklanabilmesi olası değil. Nereden geldiğinizi bilmediğim gibi, sizi sadece ve sadece kitaplarınız ve yazılarınız yoluyla tanımaktaydım.

Alevileri MHP ye davet eden yazınızı çok geç okudum. Ondanda sayın Aksoy'un gruba ilettiği link kanalıyla haberim oldu. Okuduğum anda da, görüşlerimi yazdım. Okuduklarım ancak,

benim kendimce tasavvur ettiğim Cemal ŞENER'e yakışmadı. Viyana'da verdiğimiz, çocuklara yönelik Alevilik Derslerinde onun kaleme aldığı kitabı referans aldık. Çünkü bugüne kadar, benim bilebildiğim kadarıyla, çocuklara yönelik ilk ve tek belirli bir düzen içerisindeki Alevilik Ders kitabı. Gerçi içerisinde eğitbilimsel olarak doğru bulmadığım ifade tarzları (anlatım) olmasına rağmen, ilk elden sipariş ederek sizin bu kitabınızı ders kitabı olarak kullandık. Alevi toplumuna bu kitabı tanıttık. Yazanların ellerine sağlık, kalemlerine kuvvet dedik.

Tekrar konumuza dönersek sayın Cemal Şener, gruptaki üyelerden birisi çıkıp desin ki, Cemal Şener o yazısında MHP'ye yönelikte eleştiriler yapmış. Bütün eleştirilerimi geri almaya hazırım. Bu olmadığı gibi, ne yapmış sayın Cemal Şener? Alevilere kan davasını bırakmaları gerektiğinin, MHP ile artık uzlaşmaları gerektiğinin mesajlarını vermiş. Kötü davranışların! 1980 öncesinde kaldığını, artık yeni bir sayfa açılması gerektiğini söylemiş. Anlamsızca AB ülkelerinin birliğinden söz ederek, demagoji bile yapmış.

Yeniden alıntı yapıyorum sayın Cemal Şener'den: "MHP'liler Alevilere kötü davranmış eleştiriliyor. Onlarda şimdi iyi davranmaya karar vermişler. Bu kez niye iyi davranıyorlar diye eleştiriliyor. Peki MHP'liler ne yapsın." Vah vah. Acıdım gerçekten şu zavallı MHP lilerin hallerine. Ne yapsın zavallılar?

Ne yapması gerektiğini onlarda, bütün dünyada biliyor. MHP öncelikle Alevi toplumundan özür dilemelidir. Yapılan kırımı yok sayarak, bu kırımı kötü davranış kategorisine indirip, önemsiz gibi göstermeye çalışarak, yahutta geçmişte sol ve sağ arasındaki çatışmadan örnekler vererek, sanki MHP bir yanda, Alevilik diğer yandaymış gibi oluşturulan görüntü, kafa karışıklığı yaratması dışında, herhangi bir çözüme hizmet edemez.

Doğrudur geçmişte sağ ve sol arasında çatışmalar oldu. Doğrudur bunu fişekleyen çeşitli güçlerdi, ancak salt ABD de, değil. MHP ve Aleviler arasında ancak, çatışma yoktu ki... MHP nin bi-

linçli olarak Alevilere saldırısı vardı... Olan çatışma MHP ve Sol arasındaydı. Bu çatışmaların nasıl başladığınıda sizler benden daha iyi bilmektersiniz.

Alevilerin büyük bir çoğunluğunun solcu olduğu doğru. Ancak bu solculardan hiç birisinin Alevilik adına çatışmadığı da ayrı bir doğru. Taha Akyol'un yazısından esinlenerek yazı yazıyorsanız, Taha Akyol'un bilinçli bir şekilde Alevilerin büyük çoğunluğunun solcu olduğu yönündeki kafa karıştırmasına izin vermemek gerektiğinide bilmelisiniz. Alevilerin büyük çoğunluğunun solcu olmaları, onların Alevilik adına mı MHP ile çatışmalara girdiğini mi gösteriyor? Hangi solcu Alevi, solcu olduğu için değil de, Alevi olduğu için MHP ile çatışmış? Bu kafa karıştırmacaya sessiz mi kalmamız gerekiyor?

Taha Akyol, kanımca böyle düşündüğü için bu yolda görüş belirtiyor. Kendi içinden geldiği geleneğe de oldukça uygun. Peki Cemal Şener'de mi böyle düşünüyor? Şimdi soruyorum, Mahmut Kök, MHP ile Alevi olduğu için mi (Alevilik adına mı?) çatışmış? Yoksa solcu olduğu için mi? Eğer solcu olduğu içinse, neden MHP ve Aleviler başlığı altında bu şahsın ismi geçiyor? Bu şahıs bir Alevi Yol önderi, Alevi ileri geleni mi? Neden herhangi bir Alevi dedesinin adı değilde, bir eski Dev-Yol'cunun adı geçiyor? Başlık neden MHP ve Sol değil de, MHP ve Aleviler?

Şahısları tanımadan, peşin hükümler vermenizi yadırgadım. Başka şekilde düşünseymişim, kendinizden şüphe edermişsiniz! Tanımadığınız insanlar hakkında böylesine kategorize edici sözler kanımca pek hoş bir davranış olmasa gerek.

Yazınızda, "Alevi-Sünni tüm Türkmenler bu çağrıyı değerlendirmelidirle" demişsiniz. Ben de çağrınıza uyarak bir Alevi Türkmen olarak ricanızı kırmayıp değerlendirdim. Değerlendirmeye geçmeden önce de MHP-Programına baktım. Alevilerle ilgili, Alevi istemleriyle ilgili bir açılım var mı diye. Değil açılım tek bir atıf bile yoktu. Olan sadece ve sadece bir şenlikte Semah dönülme-

siydi. Eğer buysa büyük açılım olarak sunulan, bundan daha iyi demagoji olamaz.

İster MHP olsun, ister başka bir parti. Bir parti, geçmişi ve bu günü ile bir bütünlük arzeder. Onu tanımak için sadece bugününe değil, geçmişine de bakmak lazım. Geçmişiyle hesaplaşmamışlar, bir gün karşınıza geçmişleriyle birlikte çıkıverirler. Bu öngörüden ibaret bir durum değil, çokça yaşadığımız gerçeklik.

Cevabi yazınıza dönersem, "bekara karı boşamak kolaydır" atasözü bir kaç açıdan olumsuz: Birincisi konumuzla ilgisi yok. İkincisi karı sözü bayanları inciten bir söz. Üçüncüsü daha sonra yazdığınız nedenle hiç bir alakası, bağlantısı yok. Bir matematikçi olarak öyle pek analiz yeteneğim olmasa bile, cahilliğime verin bağlantı kuramadım.

Düşüncelerinize katılamayacağım, üzgünüm, katılsam kendinizden şüphe edersiniz.

Bostan korkuluğuna ihtiyacınız olup olmadığını sormamıştım. Çünkü ben bostan korkuluğu satmadığım gibi, sizin bostanınızın olup olmadığını da bilmemekteyim.

"MHP'yi doğru değerlendirmek için eski disketleri bir yana koymalıyız." diyen sizsiniz. Nasıl nereden geldiğinizi, yada gelmediğinizi sorulmadan söylüyorsanız, eski disketleri bir kenara koyduklarınız da, size rağmen nereden geldiklerini söyleyeceklerdir. Geldikleri yerle yüzleşmemiş olarak gelenlerle sizinde yolunuz açık olsun...

Tüm gruptaki dostlara olduğu gibi, sizede selam ve saygılar.

Ertürk MERAL

Viyana

'Türkmen Alevî' yazar Cemal Şener'e cevap (1)

Alevîlik üzerine ömrünü vakfetmiş ve 25 kitaba imza atmış Türkmen Alevî Cemal Şener'in beni karacaahmet.com da çok ağır tenkit ettiğini ve cevap vereceğimi belirtmiştim.

Cemal Şener gibi çaplı bir araştırıcının beni hiç anlamamış olması cidden çok üzücüdür.

Alevîlik üzerine yurt içi ve yurt dışı röportaj serilerimden haberdar olanlar, Cemal Şener Beyin tenkidini okuduktan sonra bana hak vereceklerinden hiç şüphem yoktur. Bu köşede nice ağır tenkitler ve nice övgüler çıktı. Alnım ak! Tenkitlerden çekinmediğimi, hatamı ve savabımı kabul ettiğimi açık ortaya koydum. Öyle ağır tenkitler olmuştur ki, böylesi tenkitleri köşesine alanı da görmedim daha...

Maksadım, insanların birbirini anlayacak ve birbirine hürmet gösterecek noktaya gelmeleridir.

Cemal Şener Beyin tenkidinin tamamını bir bir cevaplandıracağım.

•••

Diyorsunuz ki: ....Türkçü yazarımız Aslan Tekin Aleviler konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemisinin verdiği ön karardan rahatsız olmuş. Bu rahatsızlık yazı başlığına da yansımış. Başlığı böyle; 'AİHM'nin Alevilik kararı: Başkası beklenmezdi zaten' İlk cümlede ise; 'Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Alevile-

rin din derslerine mecburi girmesini 'İnsan hakları ihlali' olduğu na karar vermiş!' diyor. Peki Sayın Arslan Tekin insan hak ve özgürlükleri açısından, inanç özgürlüğü açısından Aleviliğin Türkiye'de okutulan din dersleri kitabında yer almaması bir hak ihlâli değil mi? Başka yazılarınızda Aleviliğin Türk damarından hak ve özgürlüğünden bahsediyorsunuz. Şimdi neden rahatsız oluyorsunuz?

Çelişki: Ben neye karşı çıkmışım: AİHM'nin, Alevîlerin din derslerine mecburî girmesini insan hakları ihlâli gördüğüne dair kararına... AİHM'nin kararlarının Türkiye'de çok sık tartışıldığını hatırlatmaya gerek yoktur. Hemen hepimiz bu mahkemenin iyi niyetli olmadığı kanaatine sahibiz.

Türkiye'de hâkim kültürü herkesin mecburî öğrenmesi gerekir. Yoksa insanî ilişkilerde pürüz yaşarız; çatışma eksik olmaz. Birbirini anlamanın yolu insanların birbirini tanımadan geçtiğini Cemal Şener Beye hatırlatmam ayıp olur!

Hâkim kültür öğretilirken eksik olan Alevîliktir. Alevîlik tamamen Sünnîlik içinde görülmesi ve ayrıca geçmişte acı hâdiselerin zuhur etmesi yüzünden bahsedilmemesi yoluna gidilmiştir. Bu yol kabul edilemez.

Şimdi hangi Alevîlik? diye Atillâ İlhan gibi biz de sormalıyız... Alevîlik üzerindeki yazılarımın hemen tamamı bu sorunun cevabını birilerinin vermesi içindir. Gönül elbette Müslümanlıktan ayrı olamayacağı cevabının pekiştirilmesini istemektedir! Diyanet vurgumun asıl sebebi de budur.

AİHM, Alevîlerin din derslerine mecburî girmesini insan hakları ihlâli görmesine karşıyım, dediğim hâlde, Cemal Şener Bey, Alevîliğin din dersleri kitabında yer almaması bir hak ihlâli değil mi? diyor. Çelişkiyi gördünüz mü? Ben ders kitaplarında okutulmasın diye mi yazmışım!

Ali'yi seven Alevîdir. demagojisi gibi olacak ama hakikaten öyle; Hz. Ali'yi seviyorum, Hz. Ali yolundayım ve Alevîyim... Bu yönüyle Alevî Türkmen'im ve Alevî Türkmenlerin dostu değil; tâ kendisiyim!

Semimiyetimi göstermek için ilk defa karşılaştığım bir Alevîyle eğer Alevîlik meselelerini konuşacaksam, kendimin dindar sayılan bir Sünnî olduğumu belirtirim. Karşımdakinin ağzından sonra pişman olacağı bir söz kaçmasını istemem. (Bir cem evinde, bir kadın, yanındakine beni göstererek: Bizden mi? diye sormuştu. Kaz Dağlarında bir köyde de, biri Yezitler diye konuşmaya başlamıştı.) Maalesef, yüzyılların kapalılığı, Alevî kardeşlerimizde dostluğu zedeleyecek sözlerin çıkmasına sebep olmaktadır. Kendi içlerinde konuştukları, dışarıda söylemedikleri sözlerin artık unutulması şarttır. Bunun için karşısındaki insanı tanıması ve zararsız olduğunu bilmesi gerekir.

13.09.2006

'Türkmen Alevî' yazar Cemal Şener'e cevap (2)

Diyorsunuz ki: "Din derslerinde Hz. Muhammet ile birlikte Hz. Ali'den 12 İmamlardan, Ahmet Yesevi'den, Hacı Bektaş Veli'den, Yunus Emre'den ve diğer Türkmen Alevi ulularından bahsedilmesinden neden rahatsız oluyorsunuz?"

Çelişki: Mantık yanlış kurulunca temel yanlış atılır ve yanlış atılan temel üzerine inşa edilen bina da çökmeye mahkûmdur.

Hz. Muhammed, Müslümanların peygamberidir; Hz. Ali Müslümanların halifesidir; 12 İmam Ehl-i Bayt'ten din büyükleridir; Ahmed Yesevî, Hacı Bektaş-ı Velî, Yunus Emre Müslüman Türklerin ulularıdır. Benim rahatsız olacağımı nasıl düyünebilirsiniz!...

Rahatsızlığımı delillendirmeniz gerekirdi. İran'a gidip Meşhed'de İmam Rıza'nın, Kum'da kızkardeşinin kabirlerinde Fatiha okuyan da; Bakû'ye gidip şehrin hemen yakınında Hazar'a bakan tepede aynı soydan geldiği söylenen bir hanımın türbesi yanındaki mescitte namaz kılan da benim.

Ahmed Yesevî, Hacı Bektaş-ı Velî, Yunus Emre... Bunlar var olduğu için, benim nazarımda, "Türk" vardır. Türkistan'da Ahmet Yesevî Üniversitesinin kurulmasına öncülük eden "Sünnî" Namık Kemal Zeybek'tir! Hoca Ahmet Yesevî Araştırma Merkezini de o kurmuştur. Bu üniversitede iki yıl ders verdim... (Alevî dede ocağından, hemşehriniz Dr. Ali Yaman'la görüştüğünüzde sorun... Üniversiteyi ve beni size anlatır!) Siz bu satırları okurken ben yi-

ne Türkistan'da olacağım... Belki o an Ahmet Yesevî'nin kesenesinde (türbesinde) dua ediyorumdur!

Hacı Bektaş-ı Velî'nin "kullanılmaması" ve "doğru" anlaşılması için çırpınıyorum. ("Kullanılma" meselesini açmak gerekir: Ulu kişi ve "Makalat"ı üzerine, Prof. Dr. Esat Coşan'ı geçiyorum, son çalışma yanılmıyorsam Prof. Dr. Abdurrahman Güzel'e aittir. Onun araştırmasını okuduktan sonra bazılarının Hacı Bektaş-ı Velî'yi kullanıp kullanmadığına siz karar verirsiniz!)

Yunus Emre üzerine başlıbaşına üniversite kurulmasını ve sadece Yunus'un okutulmasını belki ilk ifade eden de bu satırların yazarıdır!

Diyorsunuz ki: "Nazlı Ilıcak, Taha Akyol, Fehmi Koru bile rahatsız olmazken AKP yi destekledikleri halde Aleviliğin de ders olarak okutulmasını savunurken İslamiyetin Türkçe konuşması olan Aleviliğin din dersleri dersinden okutulmasından rahatsız olmanızı nasıl yorumlamak gerekir."

Çelişki: Bahsettiğiniz üç yazarın neden rahatsız oldukları veya olmadıkları hususuna girmeyeceğim... Meseleyi ele alış tarzları farklı... Birinci yazıda, din dersinde Alevîlikten bahsedilmesi meselesini ele almıştım: Din dersinde Alevîlik okutulmasın mı diyorum!

Diyorsunuz ki: "Arslan Tekin, bu tepki ile yetinmemiş bakın yazının devamında neler diyor. "Burada hep yazıyorum... Düzensiz, plansız ve inançsız (evet inançsız) oraya buraya cem evi açmakla, Diyanet İşleri Başkanlığınında arada bir: 'Aleviler de Müslümandır' açıklaması yapıp kenara çekilmekle mesele halledilmez..."

Çelişki: Bir adam "Marxistim", dedikten sonra Müslümanlıktan da çekilmiş oluyor. Samimî Marxistler "ateist" olduklarını defaatle açıklamışlardır. Cemal Şener Bey çok iyi bilir ki birçok Alevî derneklerinin başında Alevîliği Müslümanlığın dışında gören

şahıslar bulunmaktadır. Bunlar zamanında Marxist kuruluşlarda faaliyet göstermişlerdir. Şimdi dernekleri ele geçirmişler, Türk halkının içine nifak sokmaktadırlar. Bazılarının cem evi istemesi samimiyetten uzaktır. "İnançsız" dediklerim bunlardır ve yazılarımda sık sık bunlara temas ettim. Yukarıda bahsettiğiniz üç yazar da (üçüncüden şüpheliyim gerçi de!) bu "inançsızlar"dan rahatsızlık duyacaklardır.

Diyanet İşleri Başkanlığı Müslümanların en tepedeki dinî örgütüdür. Böyle bir kuruluşun varlığı Türkiye'de cemaat ve tarikat hegomanyasının da önüne geçmektedir. Bazıları dinî telkin ve hizmetleri cemaatlerin yürütmesini istemektedirler. Öyle olursa nelerle karşılaşacağımızı mevcut cemaat ve tarikatlerin (Bu arada Alevî kuruluşları da ayrı cemaatleşme içinde görmeliyiz!) yapıları incelenerek ortaya koymak çok kolaydır.

14.09.2006

'Türkmen Alevî' yazar Cemal Şener'e cevap (3)

Diyorsunuz ki: "Arslan Tekin; Diyanet İşleri Başkanlığının; 'aleviler de Müslümandır.' tanımlamasından da fevkalede rahatsız oluyormuş. Demek kendisi Alevileri Müslüman görmüyor. Zaten görse yapılan Cemevleri ile de dalga geçip Cemevi yapanları da 'inançsız'lıkla suçlamazdı.

Arslan Tekin'in bu yazısını okuyunca Türk Milliyetçisi birisi değil adeta bağnaz Sünni tarikat şeyhlerinin söylemi ile kendimi karşı karşıya buldum. Alevi Türkmenlerin Arslan Tekin gibi, 'Türkçü' dostları olursa başka şeye ihtiyaçları yok.

Yazısının başka bir yerinde de; 'alevilik nedir? Alevilik ayrı bir din midir? Din dersine girmemesi çocuğuna ve kendisine ne kazandırır?' Bu satırları yazan Arslan Tekin, Türkçü olamaz. Olsa olsa Türkmen karşıtı, Türkmenin İslami yorumu olan Alevilik karşıtı bağnaz bir tarikatçi olabilir."

Çelişki: Cemal Şener Beyefendi! Lütfen sözlerimi bu kadar yanlış tarafa çekmeyin! Benim söylediğim şu: Alevîler Müslümandır! Diyanet İşleri Başkanlığı da dilinin ucuyla "Alevîler de Müslümandır" diyor ama onlar için bir şey yapmıyor, kendi hâllerinde "inançzızlar"ın ellerine bırakıyor, diyorum. Bütün yazılarımda işlediğim mesele budur! Cem evleriyle nasıl dalga geçerim!... Fırsat buldukça cem evlerine giderim... Garip Dede Türbesi, sık uğradığım bir mekândır. Fethi Erdoğan Dede, kabul buyururlarsa, bir büyüğüm, bir dostumdur. En son Yenibosna'ya gittim ve Ali Rıza Dedeyle vakitsizlikten ayak üstü sohbet ettim! İleride daha uzun görüşmek istediğimi belirttim.

Beni bir tarikatçı görmek! Cemal Şener Bey, bir gün karşılaşırsak size söyleyecek bir iki sözüm olacak. Biraz özel.

Diyorsunuz ki: "Peki Türkçü Arslan Tekin, dünyadaki Türkler'in tümü Sünni mi? Ya da Sünniliğin bir tarikatına mı mensup?

Siz Hıristiyan Gagauz Türklerini Türk saymıyor musunuz. Çünkü onlarda Sünni din derslerine girmiyorlar. Ve ayrı bir dinleri var. Uygar Türkleri de Sünni din derslerine girmiyorlar. Çünkü onların çoğunluğu Budizme inanıyorlar. Altaylar'da anavatandaki Türkler daha İslamiyet ile bile tanışmamışlar. Sünni din derslerine onlar da girmiyorlar. Hala Şamanlara inanıyorlar. Hazar Türkleri'de Museviliğe inanıyorlar. Yani size göre, 'inançsızlar'...

İslam içindeki Türkler'de monoblok değil. Hanefiliğin bin bir yorumuna inanan Türk kardeşlerimiz olduğu gibi Şiiliğe inanan İran ve Azerbeycan'da 40 milyonu aşkın Türk kardeşimiz, var. Aleviliğe-Bektaşiliğe inanan Urumçi'den Gülbaba'ya dek dağılmış 20 milyonu aşkın Türk kardeşimiz var. "

Çelişki: Biz Türkiye Türklerinden, Sünnî veya Alevî, Müslüman anne-babadan doğmuşlardan bahsediyoruz. Gagauzlar, Hristiyan Türklerdir. Türkiye'de yaşamıyorlar. Göçüp gelenler için de kilise var zaten. Diğer Türkler de Türkiye'de değiller ki "din dersleri" meselesi olsun. Onlar bana göre "inançsızlar" değiller hâliyle!... Mevzuyu daha açarsak günlerce tefrika etmemiz lâzım. Cemal Şener Bey! Demagoji yaptığınızı kabul ediniz!

Diyorsunuz ki: "Bir Türkçü, inancı, felsefi görüşü, sıyasi-ideolojik düşüncesi ne olursa olsun bütün Türkleri kardeş bilip savunmalı mı? Yoksa bağnaz bir tarikat şeyhi gibi kendi tekkesine gelmeyenleri günahkar mı ilan etmelidir.

İşte siz ve sizin gibi düşünen 'Türkçü'lerin bu yaklaşımı Türkmen Alevileri sevmediğiniz kesimlerin yanına itiyor. Bu bakış açısı soğuk savaş kalıntısı bir bakış açısıdır. Bu yaklaşımınızı biraz düşünmenizi bir Türkmen Alevi olarak öneririm."

Çelişki: Biz farklı bir şey mi söylüyoruz. Alevîlik ayrı bir din değildir aslâ... Müslamanlığın içindedir. Alevî kardeşlerimizin ortada bırakılmamalıdır ve öncelikle Diyanet onların meselelerine el atmalıdır. O kadar Alevîyle konuştum, mütecanis bir fikre rastlamadım. Herkesin Alevîliği kendisine sanki... Bu da başkalarının iştahasını kabartmaktadır. Ne demek istediğimi anlamışsınızdır.

Alevîlerle ilk karşılaştığımda, bana lokma ikram edeceklerini söylediler. Lokmayı bir çeşit İzmir tatlısı sanacak kadar cahilken, şimdi Alevîlerle görüşe görüşe bir kanaatim oldu. Bizim birbirimizden ayrımız gayrımız yoktur. Bunca zaman Alevîler üzerine yazmamın esas sebebi de budur. Nasıl başkalarının safına iteyim! Şimdilik cevabım bu kadar!

15.09.2006

Arslan Tekin; Kendisini "Dindar Sayılan Bir Sünni" Olarak Tanımlıyor

Cemal ŞENER

Bu tanım Arslan Tekin'in kendi tanımıdır. Arslan Tekin; **"Aleviler'in Din Dersleri Sorunu"** ile ilgili eleştirime verdiği yanıtta; 13.6.2006 tarihli Yeniçağ gazetesinde; **"İlk defa karşılaştığım bir Aleviyle eğer Alevilik meselelerini konuşacaksam, kendimin 'dindar' sayılan bir Sünni olduğumu belirtirim."** Diye yazıyor.

Ülkemizde bir kişinin kendini dindar bir Sünni yurttaş olarak ifade etmesi gayet doğal bir olgudur. Ama burada tartışılan bu değildir. Tartışılan, **Türkçü** olduğunu her fırsatta ifade eden, **Türkçü** olarak bilinen bir siyasal gelenekten gelen, **Türkçü** bir siyasi partiye yakınlığı ile bilinen ve bugünde **Türkçü** bir gazetede köşe yazısı yazan birinin kendini tanımlarken seçtiği sözcüklerdir. Arslan Tekin burada kendini tanımlarken Türkçülüğünü öne çıkaran bir ifade yerine ümmetçiliğini öne çıkaran bir tanımı tercih ediyor. Hemde kendinin ne kadar çok Türkçü olduğunu savunduğu bir yazısında...

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 3 Temmuz 2006'da Türkiye'de **"Zorunlu Din Dersleri"** olarak bilinen kendisine Alevi bir veli tarafından ulaşan istemle ilgili bir ön karar aldı. Bu kararda; Aleviler'e verilen "Zorunlu Din Dersleri'nin" doğru olmadığına işaret etti. Bu nedenle kamuoyunda bu yönde başbakan ve ne-

rede ise tüm bakanların katıldığı bir tartışma başladı. Tüm gazetelerde nerede ise her köşe yazarı konu ile ilgili yazı yazdı. Arslan Tekin Yeniçağ gazetesinde Aleviler için **"Zorunlu Din Dersleri"**nin verilmesini savunan yazılar yazdı. Ben de Arslan Tekin ve Hasan Demir'in düşüncelerini eleştiren bir yazı yazdım. Hasan Demir'den bir yanıt gelmedi. Ama Arslan Tekin 3 gün devam eden. **"Türkmen Alevi Yazar Cemal Şener'e Cevap 1.2.3"** Başlıklı dizi yazı yazdı.

Ben yazımda; Türkçü olduğunu iddia eden birinin İslamiyetin Türkçe konuşması / yorumu olan Aleviliği savunması gerektiği yönünde düşüncelerimi ifade ettim. Arslan Bey'de ne; kadar çok Türkçü ve "Alevi Türkmenin dostu değil; taa kendisiyim" diye yazmasına karşın kendini tanımlarken; **"dindar sayılan bir Sünni"** olduğunu yazdı.

Arslan Tekin'in benim eleştirilerimi okuması onları ciddiye alıp medeni bir tavır göstererek cevap yazması olumlu bir gelişmedir. Bu tarihi bir diyalogdur. Bir Alevi yazar ile bir MHP'li yazar arasında yaşanan tarihi bir diyalogdur. Bu açıdan önemlidir. Kendisine bu medeni tavrından dolayı teşekkür ediyorum. Ama bazı düşüncelerine katılamayacağım.

Bunlardan bir tanesi 3 günlük yazı boyunca yemin billah ederek kendisinin ne kadar Türkçü olduğunu yazmaya çalışsa da; kendini tanımlarken seçtiği referans kaynağı Arslan Tekin'in Türkçülüğünü ister istemez tartışmaya açıyor.

Bir taraftan; **"Alevi Türkmen'im ve Alevi Türkmenlerin dostu değil; tâ kendisiyim!"** diyeceksiniz; hemen bu cümlenin ardından gelen cümlede ise; "Samimiyetimi göstermek için ilk defa karşılaştığım bir Alevi ile eğer Alevilik meselelerini konuşacaksan, **kendimin 'dindar' sayılan bir Sünni olduğumu belirtirim."** diyeceksiniz. Sayın Arslan Tekin Bey bu tanım yazdıklarınızın bir anlamda adeta inkarı olarak yorumlanabilir.

Evet yazdığınız gibi siz Türkçü olduğunuzu üç günlük yazı

boyunca ifade etme konusunda çekince gösterdiniz ama savunduğunuz ümmetinizi; **"dindar bir Sünni'yim"** diyerek hem de adeta Türkmen Aleviye alel-acele meydan okurcasına ifade etmekte bir sakınca görmüyorsunuz.

Peki Sayın Arslan Tekin kendisini; **"dindar bir Sünni"** diye tanımlayana literatür Türkçü diyebilir mi? Siz bu tanımınızla; Türkçü olmaktan çok dindar bir Sünni tarikat şeyhinin bakış açısı ile dünyaya ve bu arada Türkmen Alevilere de baktığınızı ifade etmiş olmuyor musunuz?

AİHM'in, Zorunlu Din Dersleri ve Alevilik konusunda bizce doğru karar alması AİHM'in her konuda doğru kararlar aldığı sonucuna insanı götürmemelidir. Ama AİHM'in Alevilik ile ilgili kararı biz Türkmen Alevilerin istemidir. Bozuk, yerinde sayan bir saat bile günde iki defa zamanı doğru göstermek zorundadır.

Yazınızda; **"Hakim kültür"** teorinizle de kendinize referans olarak Türkçülüğü değil ümmetçiliği esas aldığınızı gösteriyorsunuz. Diyorsunuz ki; **"Türkiye'de hakim kültürü herkesin öğrenmesi gerekir..."** Peki size göre hakim kültür ülkemizde Türk kültürü müdür? yoksa bin parçaya bölünmüş Sünni kültürü müdür? Yani tarikat şeyhlerinin Sünniliği yorum tarzı mıdır? Biz Aleviler hakim kültür olarak Türk kültürünümü esas alalım? Yoksa Saidi Kürdilerin, Cüppesiz Ahmetlerin kültürünü mü esas alalım? Bu bakış açısının neresi Türkçü bakış açısıdır?

Sayın Arslan Tekin, bazı Alevi karşıtlarının zaman zaman demogojik amaçla Alevilere karşı kullandıkları bir argümanı siz de Alevilere karşı kullanıyorsunuz. **"Hangi Alevilik"** diyorsunuz. Aleviler içinde bazı ateist insanların çıkmasını, sosyalist düşüncelilerin çıkmasını ve Alevi dernekleri içinde bu düşüncelerin sempatizanlarının olmasını Alevilere ve Aleviliğe, Hak, Muhammet, Ali, Hacı Bektaşi Veli yoluna fatura etmek istiyorsunuz?

Peki Sayın Tekin, Sünnilik'te bu yok mu? Aziz Nesin, Turan Dursun, Uğur Mumcu, Bahriye Üçok Sünni kökenli değil mi?

Apo Sünni kökenli değil mi? Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, Sinan Cemgil Sünni kökenli değil mi?

Bu kişilerin faturasını da Sünniliğe çıkarıyor musunuz? Bu Sünniliğin bir zaafıdır diye düşünüyor musunuz?

Peki; El Kaideyi, Sünnilik adına terör yapanları, Kürt Hizbullahçılarının mezar evlerini, Konca Kurişlerin katillerini, Saidi Kürdilerin Atatürk düşmanlığını, Cüppesiz Ahmetlerin yaptıklarını, Aczmendilerin, Adnan Hocacıların, Fetullahçıların yaptıklarını Sünniliğin gereği olarak düşünüyor musunuz? Onların yaptıklarından mütedeyyin Sünni müslüman yurttaşımızı sorumlu tutuyor musunuz?

O zaman Alevilik içinde de bir kaç marjinalin yaptığını Alevilerin tümüne ve Aleviliğe mal etmek haksızlık olmaz mı? Bu konuda saygı sınırlarını zorlamamak gerekir. Alevilik; İslamiyetin en orjinal Türkçe yorumudur. Türkmen Aleviler böyle inanıyorlar. Onların bu hissiyatına, duyarlılığına ve inançlarına karşı saygı gösterelim.

Sayın Arslan Tekin, 1. günkü yazınızda bir de Aleviler'in **"Yezid"** kelimesini kullanmasından doğan rahatsızlığınızı ifade etmişsiniz. Aleviler bu konuda olağanüstü bir duyarlılığa sahiptir. Yezid kelimesi bırakalım Aleviler arasında İslam coğrafyasında bile isim olmaktan çıkmıştır. O kelime sıfat olmuştur. Türkmen coğrafyasında Alevisi de, Sünnisi de çok kızdığı, kendini çileden çıkaran kişiye sıfat olarak, hakaret olarak **"Yezid"** der. Tarihteki Yezid'in ise savunalacak hiçbir yanı yoktur. İslam dininin peygamberinin kızından olma torunu Hz. Hüseyin ve 72 kişilik hane halkını katleden Yezid'i savunmak İslamiyeti ve Peygamberi Hz. Muhammet'e inananlara sanırım asla düşmez. Bu nedenle Alevi Türkmenlerin bu hassasiyetine İslamiyete inananların saygıdan öte gösterecekleri bir duygu olamaz.

Sayın Tekin, 2. günkü yazınızda Sayın Namık Kemal Zeybek'in Ahmet Yesevi ile ilgili yaptıkları güzel şeyleri sayarak ama

O'nun **"Sünni"** olduğu vurgusunu yaparak Sünnilik savunusu yapıyorsunuz.

Ahmet Yesevi Türkmen'in atasıdır. Birincisi; Sayın Zeybek'in Sünni olduğu halde bu yaptıklarını örnek vermeniz sizin Aleviliğe verdiğiniz önemi göstermez. İkincisi, Sayın Zeybek Sünni olduğu için değil esas olarak Ahmet Yesevi Türkmen büyüğümüz olduğu için bu önemi vermektedir. Sayın Zeybek kamuya açık bir çok konuşmasında kendisini; Yesevi meşrepli, Alevi meşrepli diye tanımlamıştır.

Sayın Arslan Tekin, 3. günkü yazınızın son paragrafında ise Alevilik'le ilgili olarak; **"O kadar Aleviyle konuştum, mütecanis bir fikre rastlamadım. Herkesin Aleviliği kendine sanki..."**

Mütecanis'in sözlük anlamı "homojen"dir. Yani Sayın Tekin diyorki o kadar Aleviyle konuştum. Homojen bir Alevilik görmedim. Peki sayın Tekin, homojen bir Sünnilik gördünüz mü? Sadece Türkiye'de resmi olarak saptanmış tarikat sayısı 400 civarındadır. Bu mu homojenlik?

Alevilik 1400 yıldır sürekli merkezi bir otoriteden yoksun olarak varlığını sürdürmüştür. Türklerin İslamiyeti yani Aleviliği kabulünden bu yana sayarsak Alevilik yaklaşık 800 yıldır her tür toplumsal dışlanmaya, asimilasyona, yokedilmeye, katliama karşı varlığını sürdürmeye çalışmıştır. Aleviler arasında inancın esasına ilişkin değerler konusunda ayrım yoktur. Alevilerin ibadeti olan Cemin, Cemevinin, Semahın, bağlamanın üstüne en küçük tartışma yoktur. Allah, Muhammet, Ali, Kuran, Hacı Bektaş Veli, Ahmet Yesevi'nin inançtaki yerlerine ait en küçük farklılık yoktur.

Yani Alevilik tarihi boyunca hiçbir zaman merkezi bir otorite olmadığı halde her tür toplumsal zorluğa karşın özelliklerini bugüne dek taşımıştır. Bugün yaşanan tartışmalar marjinal bir grubun Aleviliği kendi düşünceleri doğrultusunda siyasallaştırma çabalarıdır.

Bu açıdan bakıldığında Sünnilik de mütecanis değildir. Her İslam ülkesindeki İslami uygulama farklıdır. Her ülkede yüzlerce İslami yorum vardır. Bugün İslamda; 4 ya da 7 mezhebin olması bile İslamiyet'in mütecanis olmadığını gösteriyor. Bırakalım mezhepleri bugün dünya üstünde binlerce tarikat bulunuyor. Birbirine karşı yıllardır silahlı mücadele veren farklı İslami ülkeler, farklı mezhepler ve farklı tarikatler bulunuyor. Bu mu Sünniliğin mütecanis olması?

Bakın Sayın Arslan Tekin bile kendini; **"İslam"** olarak tanımlamıyor. Kendini; **"Dindar Sayılan Bir Sünni"** olarak tanımlıyor. İslamda mezhepler Hz. Muhammet'in vefatından yaklaşık 250-300 yıl sonra oluşmuştur. Tarikatlerde mezheplerin bölünmesi ile oluşmuştur. Bugün **"Sünniyim"** demek bir şey ifade etmiyor. Hangi Sünnilik? El Kaide Sünniliği mi? Hamas Sünniliği mi? Saddam Sünniliği mi? Kaddafi Sünniliğimi? Suudi Sünniliği mi?

Türkiye'ye gelince; Diyanet Sünni mi? Değil mi? Sünni ise hangi Sünnilik? Saidi Kürdi Sünni mi? Kürt Hizbullahı Sünni mi? Aczmendiler Sünni mi? Adnan Hocacılar Hangi Sünni? Cübbeli Ahmet Hangi Sünni? Fethullahçılar Hangi Sünni? Fatma Şahin Hangi Sünni? Hangi Sünnilik?

Hanefi Sünniliğin de binbir kolu var. Şafii Sünniliğin de bin bir kolu var. Hambeli Sünniliğin de binbir kolu var. Maliki Sünnilik homojen mi yani **"mütecanis"mi?** Maliki Sünniliğin de binbir kolu var. Yaa Şiilik, o **"mütecanis"mi?** Hizbullah Şiiliği nedir? Emel Şiiliği nedir? Humeyni Şiiliği nedir?

Sayın Arslan Şahin bu kolları tarikat düzeyine indirgeyip yüzlerce sayfa uzatmak mümkün. Sanırım denilmek istenen anlaşılmıştır. Yani dünya üstünde; sizin iddia etmeye çalıştığınız gibi **"mütecanis"** bir Sünnilikten bahsetmek olanaksızdır.

Ülkemizde; en önde gelen 5-10 ilahiyatçıyı bir araya getirdiğinizde; faiz konusunda, Cuma namazı konusunda, teravih namazı konusunda, tesettür konusunda, anadilde ibadet konusun-

da, miras konusunda, evlilik-zina konusunda vs. gibi en temel meselelerde bile çok farklı düşünceleri görmek mümkündür.

1400 yıldır; Hilafet kurumu ile, Saltanat kurumu ile, Şeriat kurumu ile, Şeyhülislamlık kurumu ile merkezi bir otorite ile ayakta olan Sünnilikte, en temel konularda bile çok farklı düşüncede olan ilahiyatçıların/ulemanın varlığı hoş görürken, 1400 yıldır hiçbir dönemde merkezi otorite kuramamış Aleviler arasında bazı çelişkiler bulup onların inançlarını hırpalamak için kullanmak **"insaf"** sınırlarını aşmak sayılır. Üstelik bu iş Türkmen Aleviye karşı Türkçü bir yazarın yapacağı iş değildir. Bu çaba ancak Aleviliğe dar tarikat penceresinden bakan Alevi Türkmen karşıtı bir softanın işi olabilir.

Samsunlu Osman

Anadolu'ya gelen ilk Türk soylular 12 İmam kültü içinde eski inançlarının ritüelleri ile bir İslami yorum ortaya çıkmıştır. Türklerin Anadolu'da oluşturduğu yaşam şeklidir. 12 İmam veya Hz Ali taraftarı olmak onları Şiilerle eşitlemez. Öyle kolay açıklanmaz.

Alevilik Hz Ali'yi sevmek değildir. Tayyip'in safsatalarını tekrarlama burada.

Alevilik Hz Ali'yi sevmeyi kapsar ama bundan ibaret değildir. Kendine göre Alevilik Hz Ali'yi sevmek gibi sakat bir denklem kur. İslamiyetin içinde Hz Ali taraftarı olup HZ Ali ye ve Ehl ibeyte gönül veren insana değer veren dışsallaşmayıp içselleşen dinin biçimiyle ilgilenmeyip özüne varmaya çalışan Hacı Bektaşi veli, pir sultan abdal, yunus emre, hallacı mansur, fuzuli, nesimi vb dervişlerin yolundan giden İslamı genel kabulden farklı yorumlayan heteredoks Batıni bir düşünce sistemi olduğunu söyleyebiliriz.

Alevi katilleri şimdi birden Alevileri sahiplenmeye çalışıyorlar 80 ÖNCESİ ALEVİLER TÜRK DEĞİLMİYDİ? SİZİN YÜZÜNDEN BİR ÇOK ALEVİ GENCİ TÜRKLÜKTEN SOĞUDU KENDİLERİNE BAŞKA KİMLİK ARADILAR. KÜRTÇÜLERİN TUZAĞINA DÜŞTÜLER. BEN LAİK GÖRÜŞLÜ BİR TÜRKÇÜYÜM ALEVİ KARDEŞLERİM DÜŞÜNCELERİME KATILMAYABİLİRLER SAYGIYLA KARŞILARIM AMA ONLARIN VARLIĞİNİ TEHLİKEYE SOKACAK KANSIZLARA KARŞI DURMASINI Bİ-

LENLERDENİM. TÜM TÜRKÇÜLER BU GÖRÜŞTEDİR. ÜLKÜCÜLER TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNE ZARAR VERMEKTEN BAŞKA BİRŞEY YAPMIYORLAR. TÜRKLÜK EŞİTTİR HANEFİ SÜNNİ İSLAM İNANCI DEĞİLDİR TÜRKLÜK AYRIDIR DİN AYRIDIR İLK ÖNCE BUNU KAFANIZA SOKUN. MARAŞ TA KATLEDİLEN İNSANLAR ÖZ BE ÖZ TÜRKTÜ! ALEVİLERLE UĞRAŞMAYIN ALEVİLER ÇOĞUNLUKLA SOL GÖRÜŞLÜ ATATÜRKÇÜ YURTSEVER İNSANLARDIR. ALEVİLER ASLA TÜRK İSLAM SENTEZCİSİ OLMAZ. ALEVİLER ENAYİ DEĞİLDİR BAŞKA YERLERDEN OY TOPLAMAYA ÇALIŞIN. ÖNCELİKLE KENDİNİZE ÇEKİ DÜZEN VERİN DİN AYRIMI YAPMAYIN LAİK BİR DURUŞA SAHİP OLUN ÇETECİLİĞİ MAFYACILIĞI BIRAKIN ADAM GİBİ TÜRKÇÜ OLUN!

Bu arada Vahap Bey'e selamlar... Cemal Şener'e çalışmalarında başarılar dilerim.

Ali Duman

Sayın cemal şener neye teşekür ediyorsunuz anlıyamadım.samsunlu osmanın fikirlerinemi yoksa bigisizce yazısınamı yoksa sizi savunmasınamı.

Bırakın bu ikiyüzlülüğü lütfen alevi inancını yıkıp kendi sapkın inancınızı aleviliğe sokma gayreti güden sizler ne alevi yazarsınız nede araştırmacı.olsa olsa sadece bir inancı kullanıp o inancı çirkibleştirmeye çalışan bir insansınız.umarım bu yazıyı sayın vahab bey yayınlar.çünkü görüyorumki özgür düşünceden yana olan sizler malesef burda size muhalefet olan başkalarına tahammül edemiyorsunuz.

Herneyse bu yarın belli olur.

Vahap Güngör

Sn. Ali Duman,

Yazınızı bilgisizliğin ve edepsizliğin hangi noktalara varabileceğinin görülmesi için özellikle yayınladım.

Böylece insanlar benim tahammülsüz mü, yoksa saçmalıklara izin vermez mi olduğumu anlasınlar istedim.

Size tavsiyem yazılarınızı efendice yazmayı öğrenmenizdir. Cemal Şener gibi 30 kitap yazmış bir kişiye "Alevi inancını kullanan kişi", "Sapkın inançlı" sıfatını takmaya yeltenmeniz sadece ve sadece sizin TERBİYESİZ ve ALÇAK bir kişi olduğunuzun göstergesidir.

"Samsunlu Osman" isimli izleyicimizi ben de kutluyorum. Böyle demokrat ve bilinçli "Sünni kökenli" insanlarımız çoğaldıkça ülkemiz çok güzel günlere gidecektir.

Size gelince; -çok zor ama- günün birinde ADAM olmanızı temenni ederim...

Ali Duman'ı Kınıyorum

Ali Duman'ı Sayın Hocam Cemal Şener Hakkında Kullandığı Çirkin İfadelerden Dolayı Kınıyorum

TANRI ISLAH ETSİN!!!

Cemil Kılıç

Türkçülük ve Alevilik

Dr. İdikut KADIOĞLU

Türklük denildiğinde akla ilk gelenlerden olan Aleviler, Türkçülük tartışmalarında nedense pek ortalıkta görünmezler. Acaba bu, Türkçülük fikrinin "milliyetçilik"le "aynı"laşmasının bir ürünü müdür?

Türkçülük düşüncesinin "milliyetçilik"le "aynı"laşması üzerinde tartışmak gereklidir. Acaba, Türk tipi bir sosyal demokrasi, Türk tipi çevrecilik, Türk tipi solculuk fikrini savunan insanlar "Türkçü" olamazlar mı?

Bence, **fikirleri Türklere özgü olmak kaydıyla, hangi siyasi görüşte olursa olsun; her insan "Türkçü" olabilir.**

Türkçülük, İslam düşüncesi içinde Türk önderliğini kabul eder. Bu sebeple Türkçüler Türklere, İslamiyet'in **Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli, Hacı Bayram-ı Veli, Yunus Emre** yolunu salık verirler. Bu manada Türkçüler, Alevilerin "önder" kabul ettikleri Türk büyüklerine büyük saygı ve hürmet duyarlar. O halde, Türkçülüğün Aleviler içinde geniş kabul bulmaması nasıl izah edilebilir?

Alevi-Bektaşi Federasyonu Başkanı Ali Doğan "Alevilik İslamiyet'in dışındadır" demişti. Bu görüşe karşılık, ünlü Alevi yazar **Cemal Şener** "Doğan'ın aslında söylediğinin ne anlama geldiğinin bilincinde olduğunu sanmıyorum. Aleviliği İslamiyet'in dışına itmek art niyet değilse, bilgisizliktir. **Alevilik, İslamiyet'in Türkçe konuşmasıdır.** Alevilik İslamiyet'in farklı yorumudur. Aksini düşünmek art niyet değilse bilgisizliktir. 'Türk Müslümanlığı' kavramı denildiği zaman Aleviler'i ifadede yetersiz kalırız. Çünkü, bu sade-

ce 4 mezhebi kabul eder. Türkiye'de İslamiyet'i kabul eden herkesi mezheplerine göre ayırmak lazım. Bu da birliğe yönelik olmaz, ayrılığa yönelik olur. Bu yüzden doğru bulmuyorum" demişti.

Uzunca yıllar aleviler kendilerini istedikleri gibi özgürce ifade edemediler. Günümüzde artık Aleviler rahatça konuşmak, kendilerini anlatmak ve ifade edilmek istiyorlar. Bugünkü talepler bu yüzden biraz ön plana çıkıyor. Hala okullarda Alevilik okutulmuyor, kitaplarda bile yok. Maalesef, ayrımcılık sürüyor.

Türkçülük, Türk milletinin her ferdini mutlu etme düşüncesi ise, Türkçüler Alevilerin toplumsal taleplerine duyarsız kalamazlar. Türklerin toplumsal taleplerine duyarsız kalan Türkçüler de, Türkçülükten söz edemezler.

Alevilik, İslamiyet'in farklı bir yorumudur. İslamiyet'in Ali yandaşlığıdır. Hz. Muhammed'in ölümünden sonra hilafet meselesi gündeme gelmiştir. Hz. Ali'yi tutanlara tarihsel süreç içerisinde Aleviler dendi. Bir de Ali'ye karşı olanlar vardı. O gün onlar Hz. Muhammed'in hilafetini kendilerinin olması gerektiğini savunanlardı. Onlar Ebubekir, Osman ve Ömer kanadıydı. O nedenle Alevilik İslamiyet'in içerisindedir. Türkler'e gelince, Türkler'in İslam'la tanışması doğuşundan 300 yıl sonra oldu. İslam Türkistan'a Arap ordularının marifetiyle gitmiştir. **Türkler, İslamiyet'in Ali yandaşlığını tuttular.**

Türklerin bir kısmı Müslümanlar arasında meydana gelen bir tartışmada "taraf", bir kısmı da "karşı taraf" oldular. Türkçülük düşüncesi, inanç farklılığından dolayı Türkler arasında "tercih" yapamaz. Türkçülük düşüncesinde, inanç yorumundaki farklılıklar nedeniyle de Türklerin sadece bir kısmı "makbul" görülemez.

Türkçülük düşüncesinde, Müslüman bir Türk'le Hıristiyan veya Şamanist bir Türk arasında hiçbir fark yoktur. Farklılık, ancak ve ancak Türklüğe hizmet noktasında değerlendirilebilir. Dolaysıyla, Türkçülük düşüncesinde alevi Türkleri "farklı" göremeyiz.

Cemal Şener, **"Alevilik, İslam içerisinde Türklerin Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli önderliğindeki bir yorumdur. Alevilik, Türkler'in İslamiyet'i yorumlama tarzıdır. İslamiyet'in Türkçe konuşmasıdır.** Dini yayan bir peygamber vardır, peygamberin vefatından sonra mezhepler ve tarikatlar türer. Bu mezhep ve tarikatlar o günün yorum tarzlarıdır. İslamiyet'in de başına gelmiştir bu durum. İşte bu anlamda Alevilik, İslamiyet'in farklı bir yorumudur. **Dualar Türkçe'dir. Aleviler Türkçe ibadet yaparlar.**

Türk olmayan Aleviler, örneğin Arnavutlar bile ibadetlerini Türkçe yaparlar. Nefesler Türkçe okunur" diyor.

Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli düşüncesine Arap emperyalizminin gönüllü işbirlikçilerinden başka kim "hayır" diyebilir?

Aleviler, yıllarca CHP ile özdeşleştirildiler. Ancak, Alevilerin önde gelen düşünürleri, şimdilerde bu özdeşleştirmeyi sorguluyorlar.

Cemal Şener, 12 Eylül öncesindeki sağ-sol çatışmalarının aslında Alevi-Sünni çatışması şeklinde cereyan ettiğini ileri sürüyor. Sağ-sol çatışmasının dış güçlerin oyunu olduğuna vurgu yapan Şener; "Peki ne yapacağız? MHP ile kan davası mı güdeceğiz? Kimin biti kanlanırsa saldırıya mı geçecek? Ya da tarafları yeni büyük emperyal güçlerin kullanacağı günü mü bekleyeceğiz?" diye soruyor. MHP'nin milli çıkarlar konusunda Aleviler gibi duruş sergilediğini belirten Şener şöyle devam ediyor: "MHP'nin Alevilere zeytin dalı uzatmasından rahatsız olmanın mantığını anlamak zor. Geçmişte olduğu gibi bazı Alevi kardeşlerimiz farkına varmadan başkasının trenine biniyor olmasınlar!"

Alevilerin "Türk" kalma kavgasıyla Türkçülerin "Türk kalma" kavgası aynı zemine oturuyor. Hedefleri bakımından da tam bir benzerlik değil; **aynılık** gösteriyor. Öyleyse Aleviler, Türkçülük düşüncesine sahip çıkmalıdır.

Söylenecek çok söz var Ama kısa tutalım

12 Eylül öncesi olaylarda, dış güçlerin etkinliği MHP'nin ve Türk Solu'nun (Türkiye solu değil ama) sorumluluğunu ortada kaldırmaz. Bu nedenle MHP'nin ve başkalarının sorumluluklarını yerine getirmemekten doğan yükleri vardır. Bu yükler "samimiyetle" üstlenilecekse, bir süre şans tanıma gerekmekle birlikte, bunun işaretleri belli olmalıdır. MHP, bu anlamda bir özeleştiriyi sergilememektedir. Yakın dönemde sergileme şansı da bulunmamaktadır. Bunun nedeni MHP geleneğinde özeleştirinin yerinin çok az olmasıdır. Bu eksiklik, başka pek çok konuda olduğu gibi alevilik konusunda da kendini hissettirecektir. Gerçeklikten yola çıkılacaksa bu gözardı edilmemelidir. Ama belli ki MHP özür borçludur ve dilemesindense gerekleri yerine getirerek bunu tamamlayabilir. Bu tamamlama hemen olacak birşey değildir. Bir süreçtir. Bu şans tanınabilir. MHP'nin olumlu bir özür dileme süreci Türk solunun günahlarını gidermez. Bu ikisi birbirinden Türklüğe karşı özür anlamında bağımsızdır. Kimin daha suçlu olduğunun önemi yoktur. Önemli olan iki suçlunun var olmasıdır. Dış güçler görevlerini yapıyorlar, onları suçlamak anlamsızdır. Boşuna oyalanmadır. MHP de de Türk Solunda sa hem ABD hem Sovyetlerin kolları olmuştur. MHP de sovyet kolu, Türk solunda ABD kolu var olmuştur. Bunlar nasılsa zamanla ortaya çıkacaktır. Ki bir bölümünü biliyoruz.

Devlet Bahçeli, Türkeş'den kurtulamasa da, kurtulamaya-

caksa da, bir farklılaşma sağlamıştır ve bu olumludur. Zaten MHP, Türkeş'ten ancak unutarak kurtulabilir. Ki Türkeş'in vasıfları, unutulmasına müsaittir.

Sayın Karslıoğlu, güzel bir özeleştiri başlangıcı yapmıştır. Kendisini ve duruşunu tebrik ediyorum.

Dursun Durak

Ülküsüz Türk-İslam Sentezcileri

Samsunlu OSMAN
(Fransa)

Türk-islam sentezi 1960'lı yıllarda Amerika'nın hemen hemen tüm dünya ülkelerinde sistematik bir şekilde uyguladığı anti-komünizm politikasının ürünüdür. Milliyet ve din kavramlarını reddeden komünizm ile mücadele etmenin yolu olarak milliyetçilik ile din karışımı suni akımlar amerikalılar tarafından birçok ülkede oluşturulmuştur. Hristiyan ülkelerde hristiyanlık ile o ülkenin milliyetçiliği karıştırılarak anti-komünist akımlar oluşturulmuş, Türkiye'de ise Türk-islam sentezi peydahlanmıştır. 27 Mayıs ihtilalinden sonra 14'ler grubu ile birlikte sürgüne gönderildiği Hindistan'da amerikalılar ile temas kurmuş ve amerikalılar Türkeş'e Türk-islam sentezi adlı anti-komünist bir akımın öncüsü olması teklifinde bulunmuşlardır. Zaten liderlik hırsıyla yanıp tutuştuğu için bu teklifi kabul etmiştir, sonrası malum. Türkiye'ye döndükten sonra CKMP'nin liderliğini ele geçirmesi ve 1969 Adana kongresinde bu partinin adını MHP olarak değiştirmesi, amerikalıların maddi desteği sayesinde olmuştur. Bugün yeryüzünde 300 milyon civarında Türk var. İslam dünyasının nüfusu ise 1 milyar 200 milyon civarında. Türk-islam sentezi denilen bu sapık fikir sadece Türkiye'de ki cahil ve kültürsüz bir azınlık tarafından kabul edilir. Bunların da büyük bir kısmı Türk değildir. Kürt, arap, gürcü, laz, çerkez, vb.dir. Diğer Türk devletlerinde milyonlarca müslüman Türk yaşamasına rağmen oralarda Türk-islam sentezcisi yoktur, kimse bu saçma fikirle ilgilenmez. 1.2 milyar nüfuslu islam dünyasında da bu fikir rağbet görmez, tam tersine günah olarak kabul edilir. İs-

lam dünyasının en büyük dini lideri sayılan Mısır müftüsünün bu konudaki sözleri gazetelerde de yayınlandı. İslamiyeti siyasi çıkarlar uğruna milliyetçilik ile birleştirerek suni sentezler yaratmanın islamın özüne aykırı olduğunu ve bu işi yapanların günah işlediğini söyledi. Ama bizim cahil sentezci takımına bunu anlatmak mümkün değil. CKMP ilk kurulduğu yıllarda Türkçü bir partiydi fakat 1969 Adana kongresinden 80 lilerin sonrasına kadar Sünnici mezhepçilerin eline geçmiştir. 69 öncesi Türkçü teşkilatlarda bir çok Alevi vardı. 69 sonrası Aleviler dışlanmıştır. Hanefi Sünni olmayan herkes dışlanmıştır. Türk İslamcılara göre İslam ın sözde beş şartını yaşamayan Ülkücü olamazdı...

Atsız Ata'nın "Ne Yaptığını Bilmeyenler" adlı makalesinden alıntı:

"28 Mayıs günü, Ankara'da öldürülen Ali Balseven (Maraş Alevisidir) başına gelen iş yine sosyal hastalıklara karşı aşısız bir güruhun marifetidir: 1948 Maraş doğumlu olup sıkıntılı bir hayat mücadelesinden sonra Ankara Ziraat Fakültesine giren ve gözüpek, katıksız Türkçü bir genç olan Ali Balseven Milliyetçi bir partidir diye MHP'ye girip bu partiden Türkçü olmadığı kesinlikle anlaşıldıktan sonra çıktığı için üstüne çektiği düşmanlıklar sebebiyle ve kahbece öldürülmüştür."

Bu ülkücüler kültürsüz ve cahil. Bunu biliyoruz. Şimdide Alevilerden oy koparmaya çalışıyorlar! ALEVİLERİN EZİCİ ÇOĞUNLUĞU TÜRKMEN OLDUĞU ŞİMDİ Mİ AKLINIZA GELDİ? BİR KEZ DAHA SORUYORUM! EY ÜLKÜSÜZ TÜRK İSLAM SENTEZCİLERİ! 80 ÖNCESİ ALEVİLER TÜRK DEĞİLMİYDİ?

ÜLKÜSÜZ SENTEZCİLER MİLLİYETÇİLİĞİ KENDİ TEKELLERİNDE SANIYORLAR İŞLERİNE GELİNCE TÜRKÇÜ OLUYORLAR OY TOPLAMAK İÇİN HER TÜRLÜ KILIĞA GİRİYORLAR. ALEVİLER ÇORUM'U MARAŞ'I SİVAS'I UNUTMADILAR. ALEVİLER KİMSEYE DÜŞMAN DEĞİLLERDİR. KENDİ HALLERİNDE YAŞAYAN İNSANLARDIR. TEK BİR İSTEDİKLERİ VAR İNANÇLARINI ÖZGÜRCE SÜRDÜRMEK...

BU ÜLKEDE Kİ EN BÜYÜK İŞ VERENLERİN ÇOĞU KÜRT KÖKENLİ MECLİSİN YARISI KÜRTLERDEN OLUŞUYOR AKP NIN YARISI KÜRTLERDEN OLUŞUYOR HANGİSİ BU ZAMANA KADAR ALEVİLERİN HAKLARINI TALEP ETMİŞTİR? AMA BİRDE ALEVİLERE BAKIN... BU ÜLKEDE BİR YERLERE VARMAK İSTEYEN ALEVİLER MECBUREN SÜNNİLEŞMEK ZORUNDADIRLAR... ALEVİLERİ KÜRTÇÜLERİN TUZAĞINA İTENLERDE ÜLKÜSÜZ SENTEZCİLER OLMUŞTUR. SOLCU OLMAK KÜRTÇÜ OLMAK DEĞİLDİR. ALEVİLERİN SOL GÖRÜŞLÜ OLMASI KİMSEYİ RAHATSIZ ETMEMELİ TÜRK SOLU HİÇ BİR ZAMAN İŞ BİRLİKÇİ OLMAMIŞTIR DAİMA MİLLİYETÇİ YURTSEVER OLMUŞTUR. ALEVİLER TÜRKÇÜ OLACAK DİYE BİRŞEY YOKTUR. GERÇEKTEN TÜRKÇÜ OLANLAR TÜRKLER ARASINDA SAĞ SOL DİN MEZHEP AYRIMINA GİRMEZ. ALEVİLERİN HAKLARINI TÜRKÇÜLER YA DA ÜLKÜCÜLER SAVUNACAK DEĞİL. ALEVİLERİN HAKLARINI TÜRK MİLLETİ SAVUNMALIDIR. HALKIMIZI BİLİNÇLENDİRMELİYİZ. ALEVİLİĞE HİZMET ETMEK İSTİYORSANIZ ALEVİLİĞİ SİYASETE ALET ETMEYIN. ALEVİ SOLCU OLUR SAĞCI OLUR TÜRKÇÜ OLUR VS OLUR.. BUNLAR KİŞİSEL DÜŞÜNCELERDİR.

DİĞER YAZIMDADA BELİRTTİĞİM GİBİ ALEVİLER ÇOĞUNLUKLA SOL GÖRÜŞLÜDÜR ATATÜRKÇÜ YURTSEVER İNSANLARDIR. ARALARINDA BİZİM GİBİ DÜŞÜNEN TÜRKÇÜLERIN SAYISI ÇOKTUR. AMA ALEVİLER ASLA TÜRK İSLAM SENTEZCİSİ OLMAZ. MHP NİN İÇİNDE YER ALAN ALEVİLERİ BİLİRİM... ÇOĞU SÜNNİLEŞMİŞTİR.

ÖRNEĞİN ÜLKÜCÜ OZAN OSMAN ÖZTUNÇ TOKAT ALEVİSİDİR VE TAMAMEN SÜNNİLEŞMİŞTİR. ŞUAN TARİKATLARDAN BİRİNE ÜYEDİR...

ÜLKÜCÜLERİN İÇİNDE OLAN ALEVİLERİN HİÇ BİRİ BEN CEM EVİNE GİDİYORUM BENİM İBADETİMDE NAMAZ YOKTUR NİYAZ VARDIR BİZDE BEŞ VAKİT YOKTUR HER DAİM TANRIYA İBADETTEYİZ YA DA BENİM İBADETİM SEMAH DÖNMEKTİR DİYEMEZ.

ÜLKÜ OCAKLARINI VE MHPLİLERİ ÇOK İYİ BİLİRİM BEN HA-

NEFİ KÖKENLİYİM AMA ALEVİLİĞİ BENİMSEDİM YURT DIŞINDA YAŞIYORUM VE CEMLER DÜZENLENDİĞİNDE HİÇ KAÇIRMIYORUM BEN BU İNANCI BENİMSEDİM TANRI İLE BENİM ARAMDADIR CAMİYE GİDEN İNSANLARADA ÇOK SAYGILIYIM ONLAR ORDA HUZUR BULUYORLARSA BEN CEM EVİNDE HUZUR BULUYORUM. ÜLKÜ OCAKLARI VE MHPLİLER BENİM ALEVİLİĞİ BENİMSEDİĞİMİ DUYUNCA BANA NİCE İFTİRALAR ATTILAR ÇOCUKLUĞUMDAN TANIDIĞIM İNSANLAR BANA SELAM VERMEZ OLDU... BİZİM OSMAN DÖNMÜŞ, OSMAN KOMÜNİST OLMUŞ, ABDESTSİZ, CENABET GEZİYOR VS... BENİ RESMEN KAFİRLİKLE SUÇLADILAR VE YILLARDIR TANIDIĞIM İNSANLAR ARTIK BANA SELAM VERMİYOR...

BEN ALEVİLİĞİ TÜRKLÜK YÖNÜ AĞIR BASTIĞI İÇİN BENİMSEMEDİM. ALEVİLİK TÜRK DİNİ DEĞİLDİR YA DA TÜRK İSLAM SENTEZİDE DEĞİLDİR. BU YÜZDEN ALEVİLİĞİ TÜRKÇÜLÜĞÜN İÇİNE SOKMAYIN. BEN TÜRKÇÜ GÖRÜŞE SAHİP OLABİLİRİM AMA ALEVİLİK TÜRKLÜKTÜR DİYEMEM DEDİRTMEMDE. ALEVİ BEKTAŞİ İSLAM İNANCI TÜRKLERE EN UYGUN İSLAM TARZIDIR BU BİLİMSEL BİR GERÇEKTİR. ALEVİLİĞİ SİYASETE BULAŞTIRARAK KİRLETMEYİN. SİZ ZAMANINDA ALEVİLERE BU BASKIYI VE ACIMASIZ KATLİAMLARI UYGULAMASAYDINIZ BU MEMLEKET HAK ETTİĞİ YERDE OLURDU.

ALEVİLİK KENDİNE ÖZGÜ AKILCI ŞEKİLLE UĞRAŞMAYAN ÖZE BAKAN BATİNİ BİR İSLAM ANLAYIŞIDIR. ALEVİLİĞİ BİR ÇOK HALK BENİMSEMİŞTİR. DİN İLE TÜRKLÜK TAMAMEN AYRI ŞEYLERDİR. AMA ŞU DA BİR GERÇEKKİ TÜRK KÜLTÜR VE YAŞAMINA EN UYGUN İSLAM TARZI ALEVİ-BEKTAŞİLİKTİR.

SON OLARAK:

Hangi din veya mezhepten olursa olsun (veya isterse dinsiz olsun) millî şuura sahip her Türk, "Türkçülük Ordusu"nun bir çerisidir...

Negatif Öğrenme ya da Diyanet'in Yeni Raporu'nda Aleviler

Psikolojide **"Negatif Öğrenme"** adı verilen bir öğrenme yöntemi vardır. Bu yönteme verilecek bir örnek şudur: Kafese beş maymun konur, ortaya bir merdiven yerleştirilir. Merdivenin tepesine ise iple muzlar asılır. Muzları gören maymun hemen elde etmek için muzlara ulaşmak istediğinde dışarıdan üzerine soğuk su sıkılır. Soğuk buz gibi su altında sırılsıklam olan maymunlar muzları almaktan vazgeçer. Sonunda sırılsıklam olan maymunlardan bir süre sonra muzlara uzanan bir maymun olursa, o diğer maymunlar tarafından ısrarla engellenir. Çünkü maymunlar buz gibi su altında yeniden sırılsıklam olmak istemezler.

Sonra suyu kapatıp maymunlardan birini yeni bir maymunla değiştirirler. Yeni maymunun ilk yaptığı iş, muzları, elde etmek için merdivene tırmanmak olur. Fakat diğer dört maymun bu duruma izin vermezler ve yeni maymunu bu yaptığı hareketten ötürü şiddetle döverler.

Daha sonra ıslanmış maymunlardan biri daha yeni bir maymunla değiştirilir. O da merdivene ilk yaptığı atakta dayak yer. Üstelik bu ikinci yeni maymunu en şiddetli döven maymun ilk yeni maymundur.

Böylece sırası ile tüm soğuk su altında ıslanmış maymunlar yenileri ile değiştirilir. Sonunda merdivenin tepesinde ipte asılı duran

muzlar olduğu halde hiçbir maymun merdivene ve muzlara yaklaşmaz. Çünkü burada işler böyle gelmiştir ve böyle gitmektedir.

Diyanet İşleri Bakanlığı'nın son iki yılı değerlendiren raporundaki; din-devlet-toplum ilişkilerini ve Aleviler ile ilgili düşüncelerini 8/9/2005 tarihli gazetelerden okuyunca psikolojideki "Negatif Öğrenme" aklıma geldi. Temennim, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yeni başkanı Prof. Dr. Ali Bardakçıoğlu ve Diyanet İşleri Başkanlığı kurumundan sorumlu devlet bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın'ın Alevilere bakışı "Negatif Öğrenme" prensibine benzemez.

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu, AKP hükümetinin göreve getirdiği birisidir. Bu rapor bir anlamda AKP hükümetinin son iki yılındaki din-devlet ilişkilerini ve bu arada Alevilerin sorunlarına bakış açısıdır. Rapordaki görüşler bir anlamda sadece Diyanet İşleri Başkanı'nın değildir. Aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın ve Hükümetinin görüşleridir. Rapordaki düşünceleri birkaç başlık halinde ifade ederek görelim. Raporda ilk olarak; **"Başkanlık, Aleviliğin kurumda yapısal olarak temsiline, İslam içi farklı inanç gruplarından da benzer taleplere neden olabileceği kaygısı ile karşı çıkıyor."**

Bu gerekçe doğru bir gerekçe değildir. Çünkü, Türkiye'de Aleviler dışında kendini; "ehli-sünnet-vel cemaat" olarak sayan tüm kesimlere diyanet ardına dek açıktır. İbadet yerleri açıktır. Diyanet'in hizmet vermediği tek kesim Alevi-Bektaşi toplumudur. Türkiye'de Hanefi yurttaşların, Şafii yurttaşların, Şii yurttaşların ve bunlara bağlı tarikatların ibadet yerleri ardına dek açıktır. Her türlü devlet imkanlarından yararlanılarak din işleri yapılmaktadır. Türkiye'de Alevi-Bektaşi yurttaşların olmadığı düşünülürse bazı küçük sorunlar dışında Diyanet İşleri Başkanlığı Hanefi, Şafii, Şii ve benzer kesimlere hizmet vermektedir. Ama ne yazık ki ülkemizde tarihleri taa.. İslam'ın ilk yıllarına dek uzanan ve tarihleri İslam tarihi kadar eski olan Alevilik ve Aleviler de vardır. Diyanet İşleri Baş-

kanlığı ülke nüfusunun yaklaşık dörtte birini oluşturan Aleviler'in de verdiği vergilerle personel giderini ve hizmetlerini karşılamaktadır. Ama bu dev bütçe ile bu kurum bir tek Aleviye bir tek kuruş hizmet vermemektedir. Bu ne Anayasamız'ın eşitlik ilkesi olan 11. ve 24. maddelerine uymaktadır. Ne de dinimizdeki **"hakkaniyet"** ölçüsüne, **"kul hakkı"** ölçüsüne uymaktadır. O halde bu haksızlık artık düzeltilmelidir. "Diyanet; Alevilere hizmet götürürse, kurumda temsil edilirse diğer İslam içi farklı inanç grupları da benzer taleplerde bulunur demek geçerli bir gerekçe sayılamaz. Bu düşünce daha önceki Diyanet İşleri Başkanlarının da cevabıdır. Üstelik yaklaşık son 50 yıldır öne sürülen gerekçedir. Eskimiş, zamanaşımına uğramış bir gerekçedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı bu anlayışı ile Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulamaları da eleştirmiş oluyor. Çünkü AB ülkelerinde; birincisi Diyanet İşleri Başkanlığı gibi bir kurum yoktur. İkincisi orada her kesim yasalar çerçevesinde her dinin farklı kesimleri kendini eşit şartlarda, özgürce ifade etmektedir. Örneğin; Almanya'da Hıristiyanlık içindeki farklı tüm yorumlar, Katolikler, Ortodokslar, Protestanlar, Anglikanlar, Kalvinistler ve bunlara bağlı alt yapılanmalar kendilerini eşit haklara sahip olarak, özgürce ifade ediyorlar.

Farklı inanç gruplarının da benzer talebi olur diye kastedilen son yıllardaki bazı tarikat-lobi örgütlenmeleri ile Alevilik bir sayılıyorsa yani; 1400 yıllık Alevilik ile, İslam tarihi ile yaşıt olan Alevilik ile son yıllardaki bazı tarikat-lobi örgütlenmeleri, bazı marjinal gruplar bir sayılıyorsa bu yorum Prof. Dr. Ali Bardakoğlu'nun da, Prof. Dr. Mehmet Aydın'ın da bilgi ve görgüsüne yakışamaz diye düşünüyorum.

Rapordaki ikinci önemli konu ise; **Diyanet İşleri Başkanlığının mezhep esasına dayalı Sünni bir kurum olmadığı, herkese eşit olarak kamu hizmeti verdiği ve Cemevlerini savunmanın camilere alternatif olacağı yolundaki düşüncesidir.**

Rapor bu durumuda ne yazıkki, doğru tesbit edememiştir. Bu düşünce de daha önceki yönetimlerin savunmasıdır. Yani bu düşünce de adeta **"Negatif Öğrenme"** uygulamasıdır. Çünkü; Prof. Dr. Ali Bardakoğlu da, Prof. Dr. Mehmet Aydın da bu görevden önce Aleviler ile ilgili olarak böyle düşünmüyordu. Her ikisi de özetle; "Kim kendini nasıl ifade etmek istiyorsa öyle etmelidir. Kim ibadetini nasıl yapmak istiyorsa öyle yapabilir. Devlet'in yani dolayısiyle Diyanet'in görevi bunun şartlarını yaratmaktır. "Peki siz bu görevlere gelince durum neden değişti? Bu **"Negatif Öğrenme"** değil de nedir?

Bu raporu yazanlar Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Alevilere hizmet götürmediğini bu satırların yazarı kadar net biliyorlar. Aleviler'den kesilen vergilerden oluşan bütçeden para alıp sadece Sünni yurttaşlara hizmet vermenin aslında çok hakkaniyet ölçülerine uygun bir davranış olmadığını da biliyorlar. Siz kalkacaksınız; Musevilere, Hıristiyanlara hatta onların alt grupları olan Fener Rum Ortodoks Kilisesine, Ermeni Kilisesi'ne, Süryani Kilisesine vs. hoş görünmek için **"Dinler Bahçesi"** açacaksınız. (Bizce bu hareket olumludur. İyi olmuştur.) Ama öte yandan sizden farklı bir İslami yorumu savunuyor diye din kardeşiniz Aleviler'in temsil edilmesini ibadetlerini eşit koşullarda özgürce yapmasını ne denli **"İslama aykırı"** olduğu konusunda fetva vereceksiniz! İşte o zaman **"Dinler Bahçesi"** fikri ne denli samimidir tartışılır. Ya da o zaman neden din kardeşin Aleviye bu çifte standartı uyguluyorsun? Hz. İsa'nın dediği gibi; **her gün gördüğü kardeşini sevmeyen kişi, hiç görmediği ve belki de hiç göremeyeceği Allah'ı sevemez. Seviyorum diyorsa bu samimi olamaz.**

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2007 yılı bütçesi yaklaşık 6 katrilyon lira. Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı yaklaşık 100 bin cami, 100 bin personel bu bütçeden pay ve maaş alıyor. Bu bütçe sadece Sünni inanç için harcanıyor. Bu bütçe yaklaşık 6-7 bakanlığın toplam bütçesine denk bir sayıdır. Ama Türkiye'de bulunan bir tek

Cemevine bir tek tuğla bu bütçeden gitmemiştir. Bu bütçenin dörtte biri yani yaklaşık bir katrilyonu Aleviler'den toplandığı halde bir tek kuruşu Aleviler için harcanmamıştır. N'olur bu konuda artık Diyanet İşleri Başkanlığı kendini kandırmasın. Başkalarını da kandırıyor sanmasın. Çünkü çok komik duruma düşüyor.

Diyanet İşleri Başkanlığı, "Sünni bir kurum" değilse neden Sünnilik dışındaki İslami anlayışlar Diyanet İşleri'nden dışlanmaktadır. Neden Diyanet İşleri, bir tek Alevi Dergahına, Cemevine bir tek kuruşluk hizmet götürmemektedir. Aleviler Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Sünni yurttaşlara hizmet vermesine asla karşı değiller. Onlar kendilerine de hizmet verilmesini istemektedirler. Zaten Sünni yurttaşlar bu kurumun sadece kendilerine hizmet verdiğini günde 5 kez görmektedirler. Diyanet Alevileri inkar etmekle kalmıyor. Kendinin **"Sünni** bir kurum" olduğunu da inkar ediyor.

Buradan da Diyanet'in Aleviler'i İslam olarak kabul etmediği ortaya çıkıyor. Diyanet, Alevileri İslam olarak kabul etse eğer sadece **"Sünni bir kurum"** değil ise o zaman Alevilere de hizmet etmenin yolunu aramalıdır.

Ama Diyanet adeta İslama hizmetin Alevi yurttaşlara da hizmet vermekten geçtiğine inanmaksızın, Alevilere hizmet vermez ise, Alevileri Diyanet'e yaklaştırmazsa hatta Aleviler'den kesilen verginin üstüne yatılırsa anlayışına sahipmiş gibi davranıyor.

Biz **"Sünni bir kurum"** değiliz Alevilere de Sünnilere de hizmet veriyoruz deyip Alevilere hiç hizmet vermiyorsa o zaman bu Alevileri aldatmanın, yok saymanın, Alevileri İslam saymamanın bir ifade biçimidir.

Halbuki Aleviliği yok saymak, İslamı yok saymaktır. İslamın ilk yüz yılında mezhep ve tarikat yoktur. Aleviliği yok saymak İslam'ın mezhepsiz ve tarikatsız dönemi olan dönemi yani Hz. Muhammet dönemini dört halife dönemini yok saymaktır. Aleviliği yok saymak mezhepçiliktir. Aleviliği yok saymak; Hz. Muhammet'i, Hz. Ali'yi,

dört halife dönemini, 12 İmamları, Ahmet Yesevi'yi, Hacı Bektaş Veli'yi, Yunus Emre'yi, Mevlana'yı yok saymaktır. Tüm bu değerleri yok saymak ta Hz. Muhammet'in İslamiyet'ini, Muhammediliği, Muhammedi İslami yok saymaktır.

Aleviler'in ibadet yeri olan Cemevi meselesi ile ilgili olarak ise, Cemevi diye bir ibadet yerinin olmadığı sonradan oluştuğu, üstelik Cemevinin-cami karşıtı olamayacağı görüşü raporda savunuluyor. Bu düşünceyi sıradan bir bürokrat savunsa idi ciddiye alınmayabilinirdi. Ama bu düşünce Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakçıoğlu ve Prof. Dr. Mehmet Aydın'ın imzasını taşıyınca durum değişiyor.

Aleviler'in ibadet yeri olan Cemevleri son bir kaç yılın oluşturduğu mekanlar değildir. Cemevinin tarihi İslam tarihi denli eskidir. İslam'da mihberli, minareli cami mimarisi oluşmadan önce cemevleri vardı. Kırklar Cemi ve Hz. Muhammedin **"Miraç"** dönüşü gittiği Cemevi bu geleneğin ifade biçimidir.

Türkler İslamiyeti Ahmet Yesevi zamanında kabul ettiler. Türkler İslamiyet ile önce Ahmet Yesevi'nin gökkubeli dergahlarında tanıştılar. Bugün bile Ahmet Yesevi'nin Türkistan'daki Gökkubeli dergahını görenler ibadet yerinin Cemevi olduğunu görecektir. Bu gelenek Türkler'le Anadolu'ya taşınmıştır. Hacı Bektaş Veli'nin Hacıbektaş'taki dergahının avlusundaki Cemevi bu geleneği Anadolu'ya taşımıştır. Seyidi Battal Gazi'nin Eskişehir-Seyitgazi'deki dergahının Cemevi tam 900 yıldır hizmet veriyor. Yanıbaşındaki Sücaaettin Veli dergahı yine aynı yıllardan beri hizmeti sürdürüyor. Antalya-Abdal Musa Dergahı, İzmir-Kemalpaşa'daki Hamza Baba Dergahı, Bursa'daki Geyikli Baba Dergahı Cemevi yaklaşık 800 yıldır yaşıyor. Bu geleneğin devamı olan Tokat Hubyar Sultan Dergahı Cemevi, Malatya-Arapkir, Onar Dede Dergahı Cemevi, Macaristan Budapeşte'deki Gül Baba Dergahı Cemevi, Balkanlardaki Kalkandelen, Deliorman, Dimetoka, Sarı Saltık Dergahları Cemevleri bu

geleneğin yaşayan mekanlarıdır. İstanbul'daki Karacaahmet Sultan Dergahı ve Şahkulu Sultan Dergahı Cemevlerinin tarihi İstanbul'un alınmasından önceki tarihlere kadar gider.

Cemevlerinin tarihini bilmeyenlere öğretmekten başka bir diyeceğimiz olamaz. Ama bu konuda bilgi sahibi ilahiyatçılarımızın üç maymunu oynamalarını ve Alevilik ile birlikte Cemevlerinde Allah'a karşı yapılan ibadetleri yok saymanın İslam dinine inanan birine yakışmayacağını düşünüyorum. Cemevi, caminin karşıtı olabilir gibi vehimlerde bulunmak iyi niyetli bir yorum olamaz. Aleviliği ve Cemevinde yapılan ibadeti yok saymak en azından İslam tarihinin önemli bir kısmını yok saymaktır. İslami yok saymaktır. Bu yetki ise, Diyanet İşleri Başkanlığı ve o'nun gibi düşünenlerin tekelinde değildir. Bu anlayış İslam dinine zarar vermekten başka bir işleve sahip olamaz. Cemevi de cami de benzer işlevlere sahip Allah'ın mekanlarıdır. Önemli olan oralarda yapılan samimi ibadetlerdir. Mekanların birbiri ile ilgili sorunu yoktur. Sadece bazı anlayışın sahibi insanların birbiri ile ilgili sorunları olabilir. Bu nedenle kimse Allah adına İslam adına konuşan tek otorite değildir ve olamaz.

Diyanet İşleri Başkanlığı raporunda, kurumda Aleviler'in temsil edilmemesinin bir sebebi olarak ta; **"bu durumun uniter devlet yapısı ile laik çizgide kamu hizmeti olarak yürütülen din hizmetini olumsuz etkileyeceği" görüşü savunuluyor.** Bu anlayış çok hatalı ve tehlikeli bir anlayıştır. Birincisi Türkiye Cumhuriyeti din devleti değildir. Ümmet esasına göre kurulmamıştır. Diyanet kurumu kendini hilafet kurumu mu sanıyor? Türkiye Cumhuriyeti ulus devletidir. Ulus esasına göre kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Türk ulusunun kurduğu, ulus devlettir. Diyanet İşleri Başkanı'nın bunu bilmediği söylenemez. O zaman bu anlayış kendi niyetinin ifadesinden başka bir şey değildir. Diyanet İşleri Başkanı adeta makamını **"Hilafet"** kurumu yerine koymaktadır.

İkincisi, bu anlayış Alevileri potansiyel tehlike görme anlayışı-

nın bir ifadesidir. Alevileri ulus devlet-uniter devlet karşıtı göstermektir. Bu ise Alevilere yapılabilecek en büyük iftiradır, ithamdır Cumhuriyet savcılarına suç duyurusu yapılacak kadar hassas bir konudur. Halbuki Aleviler, laik Cumhuriyeti, tüm laiklik ve Cumhuriyet karşıtı hareketlere karşı kuruluşundan günümüze dek savunan en kararlı toplumsal kesimdir. Aleviler inanç özgürlüğü istiyorlar diye onları laik Cumhuriyet karşıtı görmek bilgisizlik olamaz; bu kocaman bir kötü niyet göstergesidir. Diyanet İşleri Başkanlığı; bu ülkede her tür laik Cumhuriyet karşıtı, ulus devlet karşıtı, uniter devlet karşıtı marjinal dinsel gruplar ve hatta kendi kurumunda cirit atacak, hatta kurumun bazı yöneticileri adeta onlara sponsorluk yapacak, onlar laik cumhuriyet karşıtı olmayacak; ama Aleviler'in Diyanet İşleri'nin Alevilere hizmet vermediğini söylemesi onları uniter devlet karşıtı, laiklik karşıtı yapacak. Bravo doğrusu...

Türkiye'de bazı kesimler; Türk Silahlı kuvvetlerine, Türk güvenlik kuvvetlerine silah çekecek, onbinlerce şehit verilecek, ayrı dil, ayrı devlet taleplerini savunarak laik Cumhuriyet karşıtı mücadele verirken onlara verilmesi gereken hak ve özgürlüklerden bahsedilecek; ama Aleviler'in en insani hakları isteniyor diye onlara bu istemleriniz üniter devlet yapısı ile laiklik ile çatışıyor denecek. Bu mantığı anlamak için hayli zorlanıyor insan.

Peki ama örnek aldığımız ve yasalarımızı onların ölçülerine göre değiştirdiğimiz AB'de durum tam da Diyanet Başkanı'nın eleştirdiği gibidir. Çünkü üniter devlet din devleti değildir. Üniter devlet ulus devletidir. AB ülkelerinde Hıristiyanlık ve Musevilik içindeki yüzlerce farklı yorum eşit şartlarda kendini özgürce ifade etmektedir. İslam içindeki farklı yorumlar da AB ülkelerinde İslam referanslı ülkelerden daha özgürce yaşamaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı, AB'ye hoşgörünmek için Fener Rum Patrikliği'nin, Ermeni Kilisesi'nin, Süryani Kilisesi'nin v.s. taleplerini savunuyor. Ama sıra Aleviler'e gelince bırakalım Aleviler'in taleplerine sıcak bakmalarını Aleviler kendi din kardeşleri oldukları

halde onları üniter devlet karşıtlığı ile suçlayacak kadar kendini kaybediyor. Hani İslama inanan herkes kardeşti?

Hani siz kurum olarak mezhep ayrımı yapmıyordunuz? Mezhepler üstü idiniz. Hani Aleviler ve Sünniler din kardeşi idi? Bu anlayış kardeşlik anlayışına sığıyor mu? Bu sizin Allah ve İslam anlayışınıza uyar mı? Allah sadece Hanefiliğe inanan bir kesimin Allahı olabilir mi? Allah, bırakalım insanları tüm canlıların da Allahı değil mi? Hani **"Cenab-ı Rabbil Alemin"** anlayışı? Aleviler İslama sizin anlayışınızdan farklı inanıyorlar diye onlara iftira etmek Diyanet İşleri Başkanlığı'nın İslami anlayışına uyuyor mu?

Diyanet İşleri Başkanlığı son raporu ile bu konuda kendi geleneğini aynen sürdürüyor. Türkiye'de idam cezası kalktı, DGM'ler kalktı, Milli Güvenlik Kurulu'nun yetkileri azaltıldı hatta sivilleşti. Kıbrıs, Ermeni ve Kerkük politikasında 50 yıllık Türk Dış Politikası önemli ölçüde değişti. Ama görülüyor ki, sıra Diyanet İşleri Başkanlığına gelince yeni yöneticiler de yazının başındaki psikolojik öğrenme yönteminde olduğu gibi; "Negatif Öğrenme"ye devam ediyor.

Alevilik; "Ayrı Bir Din"midir?

Adına "Küreselleşme, Globalleşme v.s." denilen dönem bir anlamda dünyanın yeniden yapılandığı dönemdir. İki Süper Devlet döneminin ya da İki Başlılık döneminin sona erip ABD'nin dünyada tek başına hakimiyet kurduğu dönemdir.

Ama bu hakimiyet kurma uğraşı hiçte dikensiz gül bahçesine benzemiyor. Her devlet ya da siyasal güç dünyanın yeniden yapılanmasında kendi gücü oranında yeniden paylaşımda söz sahibi olmak istiyor.

Dünyanın bu yapılanma döneminde en sancılı olduğu bölgelerden birisi ise Ortadoğu sayılır. Tarihte Ortadoğu'ya hakim olamayan güçlerin dünyaya sürgit hakim olamadıkları görülmüştür.

Türkiye'nin de bir Ortadoğu ülkesi olması nedeni ile bu yeniden yapılanmada büyük devletlerin etki alanı oluşturmada payına düşeni yaşayacak gibi görülmektedir. Petrol, günümüzde de önemli bir enerji kaynağıdır, Ortadoğu'da hatırı sayılır petrol kaynaklarından sözedilmektedir. Buna büyük ve bakir sayılacak Asya pazarıda eklenince büyük devletlerin iştahı daha da kabarmaktadır.

Türkiye, ABD ve diğer büyük batı devletlerinin SSCB'yi kuşatan "Yeşil Kuşak Projesinden" payına düşen ağır bir fatura ödedi denirse abartı sayılmaz. Aynı güçler bu bölgedeki hakimiyet kurma amaçlarından vazgeçmiş görülmüyorlar. ABD'nin ortaya attığı BOP (Büyük Ortadağı Projesi) ve AB projesi dönemin özel-

liklerine hitap eden beklentilerine hitap eden yeni projeler sayılabilinir.

Emperyal devletler; Ortadoğu ve Asya'yı kendi amaçları, yönünden dizayn etmek için her ülkeye ilişkin projeler üretiyorlar. Türkiye'de bu amaca yönelik olarak kendi üstüne düşeni yapması gerekiyor. Bu güçler Türkiye'ye istediklerini yaptırmak için ülkedeki güçler dengesi ile adeta toplum mühendisliği yaparak oynamaktadırlar. Bunlar arasında askeri ve ekonomik stratejiler gibi ülkenin toplumsal özellikleri olan etnik ve dinsel yapılanmalar ile de oynamaktadırlar. Özgürlük ve "İnsan Hakları Havarileri" gibi ülkemizin sosyolojik özellikleri ile etnik ve dinsel hassasiyetleri ile siyasi satranç oynamaktadırlar.

Anayasası'nda; **"laik demokratik sosyal hukuk devleti"** yazmasına karşın Türkiye'ye; **"Ilımlı İslam"** rolü biçilerek Ortadoğu ve Asya Coğrafyasındaki Türk ve İslam hüviyetli devletlere karşı kullanmayı düşünmektedirler.

Dün Irak'ı işgal eden güçler Türkiye'yi komşuları ile savaşa tutturmaya çalışmaktadırlar. Irak işgali sırasında bekledikleri desteği bulamadıkları Türkiye'den olası Suriye ve İran işgali sırasında desteğini garantilemek için yeni projeler üretmeye çalışmaktadırlar. Yani gerçekleşecek işgaller için Türk devletinin ve Türk halkının desteğini almaya çalışmaktadırlar. Bu konuda yoğun çalıştıklarıda gözlenmektedir. Irak'ın işgalini benimsemeyen ve ABD'ye karşı olan Türk halkının %82-%90 v.s. olması ABD'yi rahatsız etmektedir.

ABD bu sonucu değiştirmek için yeni projeleri gündeme koyacaktır. Türkiye'nin etnik, dinsel, ekonomik v.s. yapıları ile oynayacaktır. Nitekim bölgedeki Kürtler'den bu desteği almıştır. Kürtler'de İslam olmalarına karşı ve sözde "bağımsızlık mücadelesi" vermelerine karşın Irak'ın ABD ve bazı AB üyesi ülkelerin işgalini desteklemiştir. ABD ve AB'nin Irak'ı işgal eden güçlerini Türkiye'deki, Irak'taki Suriye'deki ve İran'daki Kürtler'in destek-

lendiği görülmüştür. Bölgedeki Kürtler'in yapılanmasını Osman Öcalan 22.07.2005 günkü Cumhuriyet gazetesinde şöyle anlatıyor"

"PKK liderlerinin, ayrılmış olanlarda dahil, yakalanıp Türkiye'ye teslim edilmesinin siyasi konjoktörü mevcut değil. ABD, çıkarlarını düşünmek zorunda. **Kendisine müttefik Kürtlerdir. Kürtlerin % 90, ABD yanlısı bir tavır içinde. Buna karşılık Türkiye'de Türk halkının % 80-90'ı, ABD'ye karşı. Roller artık değişti."**

Evet, Osman Öcalan diyorki **"artık roller değişti."** Türkiye'ye karşı sözümona "bağımsızlık mücadelesi" veren Kürtler kendi dinkardeşlerini kurşuna dizen, bir yılda 100 bin müslümanı öldüren işgalci emperyalist devletleri topyekün yani %90 destekliyorlar. Türkler Irak'taki ABD ve AB işgaline karşı %80 %90 karşı iken AB'nin desteklediği Kürtler Irak işgaline ve ABD'nin bölgedeki politikalarına %90 taraftar. Belki de ABD ve AB'nin BOP projesi için Türkiye'den açtığı ilk gedik bu oldu. Bakalım arkası nasıl gelecek. Yaşayacağız ve göreceğiz.

Kürtler'in Irak işgaline rağmen ABD ve AB'nin yanında yer almaları ABD'nin bazı İslamcı tarikat önderlerini yıllardır ABD'de konuk etmesi ve onun adına Ortadoğu'da, Asya'da ve Balkanlar'da okullar açtırmasının ne anlama geldiği daha iyi anlaşılıyor. Yine **"Hak ve Özgürlükler Havariliği"** yapan ABD ve AB'nin çeşitli ülkelerde ve Türkiye'deki etnik ve dinsel coğrafi dağılım ile neden bu kadar özel ilgisi olduğuda anlaşılıyor.

Kendi ülkelerindeki azınlık dilleri yok sayanların sıra Türkiye gibi ülkelere gelince nasıl "Özgürlük Havarisi" kesildikleride anlaşılıyor. Zaman zaman Türkiye'de Aleviler'in tümünü **"Kürt"** olarak tanımlamanın, **"Azınlık"** olarak tanımlamanın, **"Ayrı bir din"** olarak tanımlamanın sıradan masum hak ve özgürlük amacına yönelik tanımlar olmadığıda anlaşılıyor.

Kendi ülkesinin antik halklarından olan Korsika'lıların, Brö-

tanların anadilde konuşma taleplerini bölücükle tanımlayan Fransa'nın Türkiye'de Kürtler'in, Çerkesler'in, Rumlar'ın, Ermeniler'in ismi gündeme gelince sözümona "Özgürlük Havarisi" kesilmelerinin amacı sanırım daha iyi anlaşılıyor.

Aleviler ve Azınlık Meselesi

Azınlık tanımı genel olarak şöyle yapılır: **"Dil, din, ırk ya da etnik köken bakımından bir toplumun azınlıkta olan kesimidir. Çoğunluğun dışındaki toplumsal kesim ya da kesimler."** Daha da genelleştirilecek olursak; Çoğunluk olmayan her toplumsal farklılık azınlığı oluşturur.

Demek ki azınlık; dil, din ya da ırk bakımından azınlıkta olan toplumsal kesimlerdir. Dinsel azınlık kavramı 1598'de Nantes Fermanı ile birlikte Avrupa'da reform döneminde doğar. ABD'de azınlıklar dinsel farklılıklarla tanımlanmaz. ABD'de siyahlar bazı bölgelerde çoğunluktadır. Ama bu onların azınlık olmalarını değiştirmez. Güney Afrika'da; beyazlar nüfusun % 20'sidir. Bantular % 80'dir. Ama Bantular (yerliler) azınlıktır.

Osmanlı; 1454'den sonra İslam dışındaki her din ve mezhebe "Azınlık Statüsü" tanır. Buna **"Millet Sistemi"**de denir. Bu kesimler adeta özerktir. Vergi toplarlar, kendileri ile ilgili vergi koyarlar. Bu sisteme; **"Milleti Sadıka** ya da **Sadık Milletler"** adı da verilir. Bu sistem milliyetçilik akımları sırasında Osmanlı'nın sonunu hazırlar. Lozan Antlaşması sırasında ise; Gayri-Müslümler azınlık statüsü içinde sayılırlar. Azınlıklar'ın siyasi hakları, medeni hakları, vardır.

Aleviler'in durumuna gelince; Aleviler, dil, ırk ya da etnik köken bakımından azınlıkta değiller. Çünkü ırk ve etnik köken bakımından Aleviler'in ezici çoğunluğu Türktür. Türkçe konuşurlar. Din bakımından ise; Alevilik İslam dairesi içindedir. Aleviler Sünni'lerden farklıdır. İslamiyet içinde; bugün bile resmi olarak

yaklaşık 7 mezhep, 100 civarında farklı İslami yorum (tarikat) bulunuyor. Alevilik'te farklı bir İslami yorumdur. Alevilik; İslamiyet'in adeta Türkçe konuşmasıdır. Türkçe inanmasıdır. İslamiyet'in Türkçe yorumudur. Ülkemizdeki yurttaşların çoğunluğu Sünni'dir. Bunları Hanefi ve Şafiiler oluşturur. Aleviler'de Hanefilik, Şafiilik, Şiilik, Mevlevilik vs. gibi farklı bir İslami yorumdur.

Aleviler'in Alevi olmaktan kaynaklanan sorunları vardır. Din, devlet-toplum ilişkileri açısından bazı sorunları vardır. Bu sorunlar, toplumun ümmetçi döneminden kalma sorunlardır. Cumhuriyet'in kurulması ile laikliğin yönetim biçimi olması ile birlikte çözümlenmesi gereken sorunlardı. Ama ne yazık ki bugüne dek bu sorunlar tam anlamı ile çözümlenmemiştir. Devlet; laik ülkelerde olması gereken ölçüde din ve mezhepler karşısında tarafsız kalmamıştır. Devlet vatandaşlarının inançları karşısında "hakem-devlet" olamamıştır.

Devlet yöneticileri vatandaşlar arasında inançsal olarak ayrımcılık yapmıştır. Din-devlet-toplum ilişkilerini düzenleyen Diyanet İşleri Başkanlığı vatandaşlar karşısında tarafsız hizmet vermemiştir. Sadece Hanefi yurttaşlara hizmet vermiştir. Aleviler Hanefi inançlı yurttaşlara hizmet verilmesine karşı değildir. Ama aynı hizmetten kendileride yararlanmak istiyor. Bu haksızlığın giderilmesini istiyor.

Aleviler; etnik ve dinsel olarak kendilerini **"azınlık"** olarak kabul etmiyor. Ama reel olarak azınlık haklarından da, çoğunluk haklarından da yararlanamıyor. Bu haksızlığın giderilmesi gerekir.

Aleviler; Alevi oldukları için ülkelerinde hiçbir alanda ayrımcılık yapılmadan yaşamak istiyorlar. Laik Cumhuriyet kurulduğundan beri yaklaşık 90 yıldır sabırla bu haksızlığın giderilmesini bekliyorlar.

Emperyal devletler, Türkiye ile ilişkilerinde toplumun sosyolojik dokusunu yakından tanıyıp izleyerek etnik ayrımları olduğu

gibi dinsel ayrımlarıda her fırsatta ülkemize karşı kullanmak istiyorlar. Aleviler'in **"azınlık"** olduğu ya da **"azınlıklarla"** ilişkilendirilme meselesinin gerekçesi buradan kaynaklanıyor.

AB; Türkiye ile ilişkilerinde Aleviler'in sorunlarını tıpkı diğer bazı sorunlarda olduğu gibi kullanmaya çalışıyor. Ülkemizde yapılması gereken Aleviler'in en temel insan hakları olan inanç özgürlüğü ve ona bağlı yaşanan ayrımcılıkların kısa zamanda çözüme kavuşturulmasıdır. Laik Cumhuriyete bağlı olan Aleviler, kendi iç dinamiğimiz ile çözümlenebilecek sorunların bakiye ye bırakılıp AB masasında Türkiye'ye karşı kullanılan argüman olarak çıkarılmasından yana değildir. Aleviler, kendi meselelerinin Kürt meselesi ile paralellik kurularak dış politikada kullanılmasınıda istemiyorlar.

Aleviler, Emperyalist işgale karşı 1920'lerde ulusal kurtuluş savaşı vererek laik cumhuriyet devletini kuran ulusun çocukları olarak, Ortadoğu da yeni işgallere hazırlanan empeyal devletlerin siyaset satrançlarında piyon olmak istemiyorlar. Bazı toplumsal kesimlerin düştüğü, mandacı, işbirlikçi, ihanet çizgisine düşmek istemiyorlar.

Alevilik Ayrı Bir Din Midir?

Alevilik, İslamiyet'in bir yorumudur. Aleviliğin tarihi İslamiyet'in ilk yıllarına dek gider. Aleviler; Allaha, İslamiyet'in kitabı Kur'ân-ı Kerim'e peygamberi Hz. Muhammed'e inanırlar. Hz. Muhammed'in vefatından sonra ise peygamberin vasiyeti gereği halife olarak Hz. Ali'nin hilafetine inanırlar.

Aleviler ibadetlerinde; Allah'ın adını, peygamber Hz. Muhammed'in adını, Kur'ân'ı Kerim'i ve Hz. Ali'yi ve diğer Alevi ululanının adlarını anarak yaparlar. Aleviler'in **"yedi uluları"** olarak kabul edilen; Fuzuli, Nesimi, Hatayi, Yemini, Virani, Kul Himmet, Pir Sultan Abdal yazdıkları eserlerinde nefeslerinde sürekli

bu argümanlar sıkça kullanılır. Örneğin bu divanlara baktığımızda; Allah, Muhammed, Ali, Kur'ân, 12 İmam vs. adları sıklıkla geçiyor. Peki bu kavramlar hangi dine ait kavramlardır. İslam dışında; Muhammed, Ali, Kur'ân, 12 İmamlar, Kerbela vs. kavramları var mıdır?

Herhalde Aleviliğin ne olduğunu Pir Sultan Abdal'dan daha iyi ifade edemeyiz. Bakın Pir Sultan Abdal bir nefesinde;

"Muhammed dinidir bizim dinimiz,
Tarikat altında geçer yolumuz,
Cibril-i emindir hem rehberimiz,
Biz müminiz mürşidimiz Ali'dir," **diyor.**

Görüldüğü gibi Pir Sultan Abdal; **"Muhammed dinidir bizim dinimiz"** diyor. Hz. Muhammed'in dininin adı İslamiyet değil mi? Hz. Muhammed'in, Hz. Ali'nin başka dini var mı? Pir Sultan Abdal ne dediğini bilmiyor mu? Benzer nefesler tüm Alevi-Bektaşı edebiyatında binlerce adet bulunuyor.

Son dönemde; bazı kişi ve kurumlar Aleviliği İslam'dan ve Türkmen kimliğinden uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Bu kişiler bu ilişkilendirmeyi yaparak direk ya da dolaylı olarak Aleviliği **"azınlık"** gösterme gayreti içinde bulunuyorlar. Aleviliği İslamdan ve Türkmen kimliğinden uzaklaştırarak **"azınlık"** grup olarak tanımlamaya çalışıyorlar. Aleviliği İslam'dan ve Türkmen kimliğinden uzaklaştırmaya çalışanlar bu gayreti **"inançsal"** nedenlerle yapmıyorlar. Çünkü bu insanlar **"la dini"** insanlar. Bu kişi ve kurumlar bu gayretlerini siyasal kaygıları nedeni ile yapıyorlar. Bu gayreti gösteren kişiler siyasal olarak; **"Kürtçü," "AB yanlısı" "ABD yanlısı", "Sosyalist", "ataist"** olarak kamuoyunda bilinen kişi ve çevrelerdir.

Bu kişiler bir dönem; **"Alisiz Alevilik"** tezini ortaya attılar. Sonra; **"Alevilik Kürt kültürünün patlamasıdır"** dediler. Bazıları; **"Alevilik, sosyalizmin müsahibidir"** dediler. En son ima-

latları ise; "Alevilik İslam dışındadır, Alevilik ayrı bir dindir. Dolayısıyla Alevilik azınlıktır." tezini savunuyorlar.

Kamuoyunda; Kürtlerin % 90'ının ABD ve AB nin birlikte gerçekleştirdiği Irak işgalini savunduğu biliniyor. Acaba birileri Alevileri **"Kürtlükle"** ve **"Azınlıklıkla"** ilişkilendirilerek ABD ve AB'nin Ortadoğu'daki işgaline destek mi yapmaya çalışıyorlar? İşgalci ABD ve AB'yi destekleyen işbirlikçi Kürtler'e ortak mı yapmaya çalışıyorlar?

Bu ve benzer tezleri savunanlar art niyetli değillerse o zaman korkunç bir bilgisizlik girdabında bulunuyorlar.

Bakalım dinler tarihinde olaylar nasıl olmuş. Dinler tarihinde hiçbir din doğduğu şekliyle sürgit kalmamıştır. Çok tanrılı dinlerde, tek tanrılı dinler de süreç içinde değişmiştir. Bu dizi farklı yorum oluşmuştur.

Semavi dinler yani göksel dinler ya da tek tanrılı dinler Musevilik ile başlar. Museviliğin bugün yekpare olduğunu söylemek mümkün değildir. Musevilik içinde bir dizi farklı yorum bulunuyor. Birbirine zıt yorumlar bulunuyor. İsevilik bile Museviliğin **"bozulduğu"** iddiası ile ortaya çıkmış ve ayrım çizgileri o kadar aralanmışki ardından ayrı bir din oluşmuştur. Dinler tarihi böyle oluşumlara tanık olmuştur.

Bugün yaklaşık bazı tasniflere göre; 71 bazılarına göre ise, 100 civarında mezhepten ve farklı yorumdan oluşan Hz. Musa'nın dini Musevilik içinde farklı mezheplerin adını vermek gerekirse bazıları şunlardır; 1) Hahami Mezhebi, 2) Samri Mezhebi, 3) Karayı Mezhebi, 4) Suduki Mezhebi, 5) Furusim Mezhebi, 6) Hisid Mezhebi, 7) Kabal Mezhebi, 8) Reşabit Mezhebi, 9) Asei Mezhebi 10) Filen Mezhebi, 11) Taraput Mezhebi, 12) Şazdım Mezhebi, 13) Sabatey Mezhebi, 14) 1754'de kurulan Matrinist Mezhebi, 15) Mormon Mezhebi, 16) Abyonit Mezhebi, 17) Semani Mezhebi'dir.

Museviliğe dünya üstünde nerede ise sadece Yahudiler inanmaktadır. Bunların nüfusları ise bütün dünyada 5 milyon civarındadır. Buna karşın 70 ile 100 civarında mezhep oluşmuştur. Bunlardan örneğin; Kabala Mezhebi ile diğer bazı mezhepler birbirine 180° zıt anlayışlara sahiptir. Bu mezheplerden Taraput mezhebi evlenmeye karşıdır. Reşabit Mezhebi ise, ziraat yapmayı ve emlak sahibi olmayı yasaklamıştır. Asei Mezhebi ise, Evlenmeye ve savaşa karşıdır. İbadethanelerde yaşarlar. 150 yılında kurulmuştur. Bütün mallar ortaktır. Sabatey Mezhebi ise Yahudilerin Rafizileri olarak yorumlanır. Dinsel anlayışları birçok Yahudi mezhebinden oldukça farklıdır.

Museviliğin kutsal kitabı Tevrat ile ilgili olarakta mezhepler arasında farklı yorumlar var. O'nu tasavvufi olarak yorumlayan ayetlere, değişik anlamlar veren anlayışlar olduğu gibi bu anlayışa karşı çıkanlarda vardır. Bu mezhepler içinde Tevrat'ta Hz. İsa'nın geleceğine inananlar olduğu gibi bu anlayışa çok hiddetli karşı çıkanlarda bulunuyor. Ama tüm bu farklılıklara karşın tüm yorumlar Musevilik içinde telakki ediliyor. Musevilik çenberi içinde ifade ediliyor.

Aynı duruma birde Hıristiyanlık içinde bakalım. Hıristiyanlık'ta ilk kurulduğu yıllarda olduğu gibi kalmamıştır. Dinin peygamberi bile çarmıha gerilmiştir. Farklı dinsel yorumlar İsa'nın sağlığında olduğu gibi çarmıha gerildikten sonra da devam etmiştir. Hıristiyanlıkta; İsa, Meryem, Ruhul-Kudüs tartışması hep yaşanmıştır. Bugün bile yaşamaya devam ediyor. Bir yoruma göre ise; Hıristiyanlık ayrı göksel bir din değildir. O Musa'nın dininin devamıdır. Bu nedenle **"İsevilik aslında Musevilik'tir"** deniliyor.

Hıristiyanlık içinde de çeşitli tasniflere göre bazıları 72 mezhepten bazıları ise güncel yorumlarla birlikte 200'ü aşkın farklı Hıristiyan yorumdan sözediyor. Tarihe mal olmuş bazı Hıristiyan Mezhep ya da yorumlarının bazıları şunlardır.

1) Latin Katolikliği, 2) Rum Katolikliği, 3) Geldani Katolikliği, 4) Ermeni Katolikliği, 5) Süryani Katolikliği, 6) Maroni Katolikliği. Ayrıca bunlara bağlı onlarca alt ayrım bulunuyor. 7) Ortodokslar. İstanbul Fener Patrikliği. 8) Rus Ortodokslar, 9) Nasturiler, 10) Sen Tomaslar, 11) Monofizitler, 12) Otişsitler, 13) Monofizit Yakubiler, 14) Monofizit Ermeniler, 15) Monotelizmciler 16) Ariyanizım Hıristiyanlar, 17) Hususi Uniterciler, 18) Uniter Aetüsler, 19) Susiyenler, 20) Onomitler, 21) Martin Luther Hıristiyanlığı ya da Protestanlar. 1529 da kurulur. a) Alman Protestanları, b) Fransız Protestanları, c) İngiliz Protestanları (Anglikanlar) 22) Juvengilien Protestanlar, 23) Kalvinistler, 24) Protestan Labadiler, 25) Protestan Elapserler, 26) Protestan Erminiyenler, 27) Prespiteryan Protestanlar, 28) Anglikan Protestanlar, 29) Poriten Protestanlar, 30) Non Konformist Protestanlar, 31) Viglif Protestanları, 32) Lolar Protestanlar, 33) Janttus Protestanlar, 34) Jerum Protestanlar, 35) İnciliyen Protestanları 36) Antoziyasit ya da (Lyon Fukaraları) Protestanları, 37) Antoziyasit Protestanların Kongre Gasyenalistleri ya da Protestanların Rafizi yani sapkın kesimine verilen isim. 38) Antiziyasit Protestanların Anabatist kolu, 39) Antoziyasit Protestanların Menosit Kolu. Bunlara **"barışsever"** adı verilmiştir. 40) Antoziyalist Protestanların Kaker Kardeşliği Kolu. Bunlara "Dost Hıristiyanlar Birliği" adı verilir. Bunlar; ava gitmezler, yemin etmezler 41) Antoziyasit Protestanların Kiyesit kolu. Bunlar ruhun kemale ermesini ve her türlü dünya işlerini terk ederek tefekkürü savunurlar. Yunanistan'daki Aynaroz papazları bunlara dahildir 42) Antoziyasit Protestan Meravist Kardeşliği Kolu. 1721 de İsviçre'de kurulur. Bütün günahların Hz. İsa'nın ölümü ile affolunduğuna inanırlar. Vicdan muhakemesi ile Hakk'a ulaşılacağına inanırlar. Hz. İsa'nın yalnız ruhi huzurunu kabul ederler. 435. Antoziyasit Protestanların Piyetist Kolu, 1689da Berlin'de oluşur. İnsanoğlunun nefse ait terbiyesini savunurlar. 44) Antoziyasit Protestanların Metodist Kolu 1730'da İngiltere'de ku-

rulmuştur. Sabah ve akşam açık havada ibadet ederler. 45) Antoziyasit Mormonlar, 1828 de ABD'de kurulur. Çok kadınla evliliği savunurlar: 46) Antoziyasit Südenburjiyen Kolu; 1734'de kurulur. 47) Antoziyasit İkonohılast Kolu. Bizans protestanlarıdır. 48) Antosiyasit Sen Jancılar. Bunlar Yahya Peygamberi tanıyıp İsa'yı tanımazlar. Bunlara göre Cenabı Hak bir cisimdir, Cebrail'de oğludur. Hz. İsa'ya ait bu düşüncelerine karşın Hıristiyan mezhebi olarak sayılmaları ilginç ve öğretici bir durumdur. 49) Antoziyasit Abyonitler. Abyan adlı bir Yahudi kurmuştur. İncil'i kabul ederler. Ama İsa'nın ulühiyatını reddederler. Bunlara **"Harici"** adı da verilmiştir. İlginç yanı Hıristiyanlık içinde sayılmalarıdır. 50) Semani Mezhebi, Semun adlı bir Yahudi kurar. Kendisini Allah'ın oğlu olduğunu iddia eder. 51) Apolonyus Dutan Mezhebi. 52) Menandır Mezhebi, 53) Manes Mezhebi (Mecusilikten ve Manicilikten etkiler vardır) 54) Şapelin Mezhebi 55) Donatis Mezhebi, 56) Peoj Mezhebi. Bunlara göre insanlar masum doğmuştur. Vaftiz etmeye lüzum yoktur. 57) Vijlans Mezhebi; Bu mezhepte papazların evlenmemelerini savunuyor. 58) Bogomil Mezhebi. Bunlarda Ortodoksların Rafizileri kabul ediliyor. Kiliselerin birçok ayinini reddederler. Bu mezhebe girenler işlerini bırakır ibadetle meşgul olurlar. Hz. İsa'ya babamız derler. 59) Bazilit Mezhebi, 60) Sernt Mezhebi, 61) Dozite Mezhebi, 62) Marsiyon Mezhebi, 63) Serdon Mezhebi Hz. İsa'nın hayal olduğunu savunurlar. İncil'in bir kısmını inkar ederler. Ama buna rağmen Hıristiyanlık içinde sayılırlar, 64) Bardzan, 65) Velanten Mezhebi, 66) Karpokrat Mezhebi, 67) Duset Mezhebi. Hz. İsa bir insandır. Ceseti ceza görmemiştir derler. 68) Dolsinit Mezhebi, 69) Montanist Mezhebi. Papaz Montans 212 de kurmuş. Ben peygamberim diye iddiada bulunmuştur. 70) İon Mezhebi, 71) Gonostik Mezhebi. Bunlar vahiyleri inkar ediyorlar. Allah'tan başka üç varlıktan sözediyorlar.

Görüldüğü gibi birbirine ters ve Hıristiyanlığın esaslarına bi-

le ters Hıristiyan mezhep ve tarikatleri vardır. Bu ve benzer durumlar dinler tarihinde görülen olgunlardır. Bu oluşumlardan başka; Cizrit tarikatlardan, Kapusen tarikatlerden, Kuloni tarikatları gibi haçlı seferlerini düzenleyen tarikatlardan de sözetmek gerekiyor.

Şimdi ise, İslam içindeki farklı yorumlara mezhep ve tarikatlere kısaca bakalım. İslam içindeki farklı yorumları anlatan en eski eser, "Makalatül-İslamin" adı verilen Ebul-Hasan-Ali bin İsmailûl Eşan'nin yazdığı kitaptır. Eşari; "Müslümanlar Peygamberlerinden sonra birçok hususlarda ihtilâf etmişler ve birbirlerini kötülemişlerdir. Bu yüzden karışık hizipler husule gelmiştir. Bunlar İslam umumi namı altında toplanmaktadırlar, İslam arasında ilk ihtilâf imamet meselesinde meydana gelmiştir" dedikten sonra, "İmamet meselesi üstüne müslümanlar on kısma ayrıldılar." diyor. Bunların; Şiiler, Hariciler, Mürcie, Mutezile, Cehmiye, Zarariye, Amme, Hüseyniye, Bekriyye, Külabiyye olduğu yazılıdır. Şiiler'de üç kısma bölünürler. Bunlardan birincisi; Galiyyecilerdir. Bunların özelliği Hz. Ali ile ilgili olarak aşırı sevgi ve saygı duymalarıdır. Bunlarda 15 fırkadır. Bunlardan birincisi; "Beyaniyye"dir. Bunların özelliği "Allahı insan suretinde" görmeleridir. Bunlara "Beyancılar" denir.

Makalatül İslamin adlı eserin ikinci kısmında ise, Rafiziler'den bahsetmektedir. Bunların ise 24 fırka olduğu yazılıdır: Rafizileri ise farklı yorumları nedeni ile 14 fırka olarak tasnif edilmiştir. Hariciler ise 3 fırka olarak yazılıdır. Bu eser İslam'ın ilk döneminde 73 fırka olduğunu yazmaktadır.

Enver Behnan Şapolyo'nun 1950 li yıllarda hazırladığı; "Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi" adlı kitabında Türkiye'de yaşayan bazı İslami oluşumları şöyle tasnif etmiştir.

1) Yesevilik (Ahmet Yesevi)
2) Mevlevilik (Mevlana Celalettin)

3) Bayramilik (Hacı Beyram Veli)
4) Melamilik (Mevleviliğin bir kolu)
5) Nakşibendilik (Bahaddin Nakşibent)
6) Kadirilik (Abdülkadir Geylani)
7) Rufailik (Seyit Ahmet Rufai)
8) Halvetilik (Ömer Halvet)
9) Bedeviyye (Ahmet Bedevi)
10) Şazeliye (Şeyh Lazali)
11) Şühreverdiyye (Ömer Sühreverdi)
12) Kübreviyye (Necmettin Kübra)
13) Düsukiyye (Burhanettin Düsuki)
14) Sadiyye (Şeyh Sadettin)
15) Celvetiyye (Aziz Mahmut Hüdayi)
16) Alevilik
17) Ahilik
18) Bektaşilik
19) Şiilik (Şeyh Safiyeddin)
20) Hurufilik (Fazlullah Hurifi)
21) Nusayriler
22) Dürziler
23) İsmaililer
24) Mazdekiler
25) Babekiler
26)) Mübeyyeza
27) Hasan Sabbah
28) Karmatiler
29) Melahide
30) Ayyarlar
31) Babilik

32) Simaviler (Şeyh Bedrettin)
33) Babaiyye (Şeyh Ali Ahmet)
34) Bahailik (Şeyh Bahaullah)
35) Vehhabiler (Mehmet bin Abdülvehap)
36) Zeydiyye (Tmam Zeyd)
37) Sünusiyye (Şeyh Mehmet Sünusi)
38) Düsükiyye (İbrahim Düşüki)
39) Ruşeniyye (Ömer Ruşeni)
40) Gülşeniyye (Pir İbralim Gülşeni)
41) Sünbüliye (Mehmet Kutbi Efendi)
42) Şabaniye (Şaban Veli)
43) Ahmediyye (Ahmet Şemsettin Marmaravi)
44) Sinaniyye (Pir Ümmi Sinan)
45) Uşakiyye (Pir Hasan Uşaki)
46) Celvetyye (Şahap Efendi)
47) Ramazaniyye (Şükrü Efendi)
48) Mısriyye (Şemsettin Efendi)
49) Raufiyye (Ahmet Raufi)
50) Cihangiriye (Mehmet Resmi Efendi)
51) Sivasiyye (Nuri Sivasi)
52) Halidiyye (Halit Süleymaniyevi)
53) Eşrefiye (Şeyh Eşrefzade)

Enver Behnan Şapolyo'nun kitabından sadece İstanbul'da Kadiri teleke sayısının; 65, Nakşi tekke sayısının; 95, Rufai tekke sayısının; 40, Halveti tekke sayısının; 69, Celveti tekke sayısının; 34, Mevlevi tekke sayısının; 5, Şünbüli (26), Sadiyye (34), Şabaniyye (24) Cerrahiyye, (12) Bedeviyye (8) Bayramiyye (9), Uşaki, Gülşeni ve Sinani'nin toplam; 15 adet olduğunu öğreniyoruz.

Osmanlı döneminde Harilizade Kemalettin Efendi tarafından

yazılan 3 ciltlik; **"Tibyan vessailül hakâyık Fi beyani Selasili Tarayık"** adlı eserde farklı İslami yorumlar ihtiva eden tarikat sayısının kitaptaki başlıklardan; 167 tane olduğunu görüyoruz. Kitap tahminen 1500 yıllarında yazılmış bir kitaptır. O günden bugüne yaklaşık 500 yılın daha geçmiş olduğu düşünülürse bugün İslam dünyasında aklaşık 400 farklı İslami yorumdan sözetmek abartı sayılmaz. Sadece Türkiye'deki farklı İslami yorum sayısı ise yaklaşık 100 civarında denebilir.

Bu kümelenmelerin birbirinden farklı yanları bulunmasa ayrı olmalarının anlamı olmaz. Bu farklılıklar yüzyıllardır yaşadığına göre demekki, İslamı farklı yorumluyorlar. Ama yinede sıra tasnife gelince Musevilik'te ve Hıristiyanlık'ta olduğu gibi farklılıklar İslami daire içinde yorumlanmaktadır.

Bizde son yıllarda bazı kişi ve kurumlar kalkıyor Aleviliğin diğer İslami yorumlardan farklı olan yanlarını öne çıkararak İslam dışında ayrı bir din olduğunu iddia ediyorlar. Görüldüğü gibi her dinde birbirinden farklı yorumların olması normaldır. Bizde Sünnilik içinde bile çok farklı İslami yorumlar görüyoruz. Örneğin; Prof. Dr. Yaşar Nuri Öztürk'ün, Prof. Dr. Ethem Ruhi Fığlalı'nin, Prof. Dr. Süleyman Ateş'in, Prof. Dr. Beyza Bilgin'in, Prof. Dr. Hasan Onatlı'nın İslami yorumları ile, El Kaide'nin, Taliban'ın, Hizbullah'ın, Aczmendiler'in İslami yorumunu bir görmek mümkün mü?

Bu farklılıkları görmezsek bir görürsek sıradan mütedeyyin müslümanlara haksızlık etmezmiyiz? O zaman Prof. Öztürk'e, Prof. Bilgin'e, Prof. Fığlalı'ya, Prof. Onatlı'ya ve benzer kişilere haksızlık etmiş olmaz mıyız?

İslam içinde yüzlerce yorum bulunuyor. Bunlardan biriside Alevilik'tir. Bu gibi durum dinler tarihinde sıkça görülen durumdur. Alevilik; bazı Sünni yorımlara çok uzaktır. Bazılarına göre ise daha az uzaktır. **Alevilik Sünnilik değildir diye Alevilik İslam değildir demek hatalı bir saptamadır.** Aleviliği yaşayan

herhangi bir İslami yorum ile kıyaslayarak Onun İslam içinde olup olmadığını saptayamayız. Aleviliğin İslam içinde olup olmadığının saptanmasının yolu; birincisi inananların kendini nasıl ifade ettikleri, İslam ile nasıl ilişkilendirdikleridir. İkincisi ise; Aleviliğin dinsel referansları ile İslam'ın ilişkili olup olmadığıdır. İnanan Aleviler kendilerini İslam ile ilişkilendirirken Hanefi ya da Şafii olmadıklarını ama müslüman olduklarını ifade ederler. Bu konuda en küçük çekinceleri yoktur. Ama bu soru inanmayan, ataist bir Aleviye sorulursa yanıt farklı olabilir. Yani Müslüman değilim diyebilir. Bu durum Hanefi ya da Şafii anne-babadan doğan ama kendini ataist, sosyalist, laik vs. değerlendiren kişi içinde geçerlidir. O da kendinin müslüman olmadığını söyleyebilir.

İslam ile Aleviliği ilişkilendirme meselesine gelince; Aleviler, Allah'a, Hz. Muhammed'e, Kur'ân'ı Kerim'e inanırlar. Peki bu değerler İslam dini içindeki değerler değil midir? Aleviler; Hz. Ali'ye olağanüstü sevgi ve saygı gösterirler. 12 İmamlar'ı sever sayar, uğruna ölümü göze alırlar. Kerbela Olayı'na özel duyarlılık beslerler. Bu değerler İslam dışındaki olgularmıdır?

Alevi cemlerinde söylenen nefesler bu değerler üstüne yürür. Tüm Alevi nefesleri, Alevi edebiyatı bu değerler üstüne yoğunlaşmıştır. Bu kavramlara İslam dışında adres göstermek bilgisizlik değilse art niyetten başka bir şey değildir.

Aleviliğin İslam dışı ya da ayrı bir din olduğunu **inanan** herhangi bir Alevi savunmuyor. Bu düşünceyi Alevi anne ve babadan da doğsa Aleviliğe inançsal olarak mesafeli olan bazı kişiler savunuyor. Bunların bir kısmı siyasi olarak Aleviliği kullanmak istedikleri için Aleviliği siyasileştirmek için bu düşünceyi savunuyorlar.

Türkiye'de olduğu gibi Avrupa'da da Aleviler özgürce ibadetlerini yapamıyorlar. Almanya, Hollanda gibi ülkelerde Türk vatandaşlarının din işlerini Diyanet İşleri teşkilatı yürütüyor. AB tarafları bazı kişi ve sivil toplum örgütleri diyorlarki; Siz kendini-

zi müslüman olarak ifade ederseniz biz karışamayız. Ne zamanki biz Aleviler İslam değiliz, İslam dışında azınlık bir diniz derseniz biz size yardımcı oluruz. Avrupa'daki bazı kişi ve kurumlar bu nedenle Aleviler'in **"azınlık"** olduğu İslam dışında **"ayrı bir din"** oldukları iddiasında bu nedenle bulunuyorlar. Aslında AB'nin bu yaklaşımı, Aleviler'in sorunlarını düşünmekten çok Aleviler'i azınlık statüsüne sokarak laik Türkiye karşıtı bir pozisyonda yer almalarını sağlamaktır. Çünkü bu anlayış giderek **"azınlık"** dinden **"etnik azınlık"** üretme çabasına dönüşüyor. AB'nin Aleviler'i siyasetlerin de kullanabilmelerinin bazı şartları ne yazık ki vardır. Bu şartlar ortadan kaldırılmazsa bu potansiyel kullanılmaya açıktır. Bunun sorumlusu ise Aleviler'in en insani sorunlarına karşı **"üç maymunu"** oynayanlardır. Bunun başında ise Diyanet İşleri Başkanlığı gelmektedir.

Diyanet İşleri ve Aleviler

Türkiye'de din-devlet-toplum işlerini düzenleyen kurum Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Ne zaman Alevilik gündeme gelse 1400 yıllık İslam tarihindeki yerine karşın Diyanet Aleviliği yok sayıyor. Diyanet İşleri, sadece Sünni İslam esaslarına göre hizmet verdiği halde her seferinde; **"Diyanet, İslam içindeki grupların hepsine eşit mesafede durur"** diyor. Konu Aleviler'in ibadet yeri cemevleri ve orada yapılan ibadete gelince; "İslam dininin ibadethanesi camidir. Alevilik müstakil din olmadığından cemevleri bu anlamda Diyanet İşleri bir ibadethane olarak değerlendirilmez. "Diyerek adeta AB'nin **"Alevilik ayrı bir dindir"** projesine destek olmaktadır. Ardından ise, İslamda cami dışında ayrı bir ibadethane mevcut değildir tarihte de olmamıştır." Diyerek hem tarihe karşı bir sorumsuzluk örneği verilmekte hemde Alevi kitleyi yok sayılarak haksızlık edilmektedir.

Aleviler, Sünni İslam kardeşlerinin ibadetine de ibadet yerine de saygı duymaktadırlar. Ama Cemevi ve Cemevinde yapılan

ibadetin tarihi İslam tarihi kadar eskidir. İslam'ın ilk dönemlerinde minberli, minareli camiler yoktur. Bu mimari sonraki yıllarda geliştirilmiştir. İslam monoblok bir yapıda değildir. Yüzlerce yorumu vardır.

Aleviler'in Kırklar Cemi geleneği Hz. Muhammed'in sağlığına kadar gider. İslamda ilk ibadet yerleri cemevi mimarisine daha yakındır. Türkler İslam ile tanışınca Göktanrı geleneği Gökkubbeli dergahlara taşınmıştır. Aslan Baba, Ahmet Yesevi, Lokman Parende, Hacı Bektaş Veli geleneği Gökkubeli dergahlar geleneğidir.

Bu gelenek daha sonra Anadolu'ya taşınmıştır. Ahmet Yesevi dergahında kadın-erkek birlikte cemevinde cem yapardı. Büyük Türkmen hükümdarı Erdebil dergahının dedesi Şah Hatayi dergahında cem yapardı. Hacı Bektaş Veli cemini cümle canlarla "Kırklar Meydanı"nda yapardı. Abdal Musa Beylikler döneminde Tekke köyünde, Geyikli Baba, Osmanlı'nın ilk yıllarında Bursa'da, Hamza Baba, Saruhan Beyliği sırasında Manisa-Kemalpaşa'da, Yatağan Baba Beylikler döneminde Muğla-Yatağan'da, Seyid, Battal Gazi, Sücaettin Veli Eskişehir'de Gökkubeli dergahlarda cemlerini yapar semahlarını dönerlerdi. Balkanlar'da; Demir Baba Dergahı'nda, Sarı Saltuk, Dergahı'nda, Gül Baba Dergahı'nda günümüzden yaklaşık 500-600 yıldanberi cemevlerinde cem yapılmaktadır.

Eskişehir-Seyitgazi'deki Seyidi Battal Gazi'nin Gökkubbeli dergahının tarihi 9. 10. yüzyıla rastlar. Bu ve benzer tarihi abideler Anadolu, Balkanlar ve Türkistan'ın dört bir yanında günümüzde bile yaşamaktadır. Bu olgular bilinirken Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Aleviler'in Cemevi olgusuna getirdiği bu miyop bakışa ne demeli?

Yani Cemevi meselesi bugün ortaya atılmış bir olgu değildir. Cemevinin tarihi caminin tarihi kadar eskidir. Bunu görmek için İslam tarihine kısaca bakmak yeterlidir. Cerrahi bir müdahaleye

gerek yoktur. Bu emanetin sahipleri bugünde dimdik ayakta bulunuyorlar. Yeterki görmesini bilelim.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Aleviler'i temsil etmiyor. Diyanet İşleri Başkanlığı sadece Hanefi yurttaşlarımızı temsil ediyor. Zaten kendilleri başka konuşsada hizmetide sadece Hanefi kardeşlerimize veriyorlar. O halde Aleviler'i kim temsil ediyor. Aleviler; Osmanlı döneminde gizli saklı yaşadılar. Laik Cumhuriyet döneminde ise kendilerini yeterince ifade edemediler. Alevilik inançsal bir yapılanmadır. Aleviliği inançsal anlamda temsil eden yerlerde tarihte olduğu gibi günümüzde de inanç kurumlarıdır. Yani **Gökkubbeli dergahlardır**. Aleviler'in inançsal olarak bir temsil sorunu yoktur. Aleviler'in tümünü inançsal olarak temsil eden adres tarihte olduğu gibi bugünde **Hacı Bektaş Dergahı**'dır. Hacı Bektaş Veli Dergahı tüm Aleviler'in **"Serçeşmesi"**dir. Anadolu ve Balkanlardaki tüm dedeocakları, dergahlar **"serçeşme"**ye bağlıdır. Bugünde yaşayan 40 civarında dergah vardır. Bunların tümünün **"Serçeşmesi"** Hacı Bektaş Veli Dergahı'dır. Serçeşmenin postunda oturan dede de tüm dedelerin ve taliplerin dedesidir. "El Ele El Hakka" İlkesinde olduğu gibi.

Son yıllarda çeşitli şehirlerde ve yurttaşında kurulan dernek, vakıf ve federasyon gibi kurumlar Aleviliğin kendini özgürce ifade etmesi için kurulan kuruluşlardır. Yaptıkları hizmetler için her Alevi bu kişi ve kurumlara teşekkür borçludur. Ama Aleviliğin tarihte olduğu gibi günümüzde de temsilcisi o yolun yol erleri dedeler ve bağlı oldukları ocaklar, dergahlardır.

Dernek, vakıf gibi sosyal örgütlenmeler bu tarihsel hizmete yardımcı olmak için kurulmuş gönüllü kuruluşlardır. Şüphesiz hiçbir dernek ya da vakıf kendini dergah, ocak v.s. yerine koyamaz. Bu eşyanın tabiyatına da aykırıdır. Bu kurumlar dernekler ya da vakıflar kanununa göre kurulmuş tüzel kişiliklerdir. Ama dergahlar 1400 yıldır varolan inanç kurumlarıdır. Onların işleyişi tüzel kişilik tarzında düşünülemez. Papalık, Katolik Hıristiyan

dünyası için ne ise, Fener Rum Patrikhanesi Ortodoks Hıristiyan kitle için ne ise, Diyanet İşleri Başkanlığı Sünni müslümanlar için ne ise; Hacı Bektaş Veli Dergahı'da Aleviler için bu önemde tarihsel-inançsal bir merkezdir. Aleviler'in yapması gereken bu tarihsel geleneğe işlerlik kazandırarak yola devam etmektir.

"Türk Müslümanlığı", Asimilasyon ve Aleviler

Bir tarihte, Anadolu'da Alevilerin yaşadığı bir beldeye Sünni bir din adamı, görevli olarak gönderilir. Din adamının esas görevi tabii, öncelikle Alevilere Sünni İslam'ın şartlarını öğretmek ve camili ibadeti gerçekleştirmektir.

Ama İmam, camisi bile olmayan bu Alevi beldede yaşayanların, hemen 5 vakit namaz kılmalarını isteyemez. O nedenle önce, sevgi ve güvenlerini kazanmak için, onların her işine yardımcı olur. Tarlada işi olanın-tarlasında, hayvancılıkla işi olanın-hayvanlarının bakımında, kendine ev, samanlık, ahır vs. yapanın-inşaatında gönüllü olarak çalışır. Tabii bu arada Sünni İslam olmanın şartlarından olan 5 vakit namazı, Ramazan orucunu 30 gün tutmayı da ihmal etmez. Alevi köylülerin gözlerini bu ibadet biçimlerine alıştırmaya çalışır.

Köylüler, zamanla her işlerine karşılıksız koşup yardımcı olan ve kendilerinden başka hiçbir maddi talebi olmayan bu din görevlisini sevmeye, sempati duymaya başlarlar.

Kendilerinin her yardımına koşan, hemen hemen köyde herkesin yaptığı inşaatlarda emeği olan imam, bir gün bir inşaata başlar. Köylüler, inşaatın ne inşaatı olduğunu sorarlar. O da "bu güne kadar hepinize ev yaptık. Bu inşaatı da Allah için yapıyorum. Sizin hayvanlarınıza ve yemlerine bile ev yaptık. Bir ev de Allah'a yapalım", deyince köylüler, yapılan cami inşaatına karşı

çıkamazlar. Böylece din görevlisi köye bir cami inşaatına başlar ve yapar.

Sıra camiye cemaati götürmeye kalır. Bu kez imam köylüleri, Allah için dua ve ibadet etmeye camiye çağırır. Onlara adeta yalvarır, yakarır. Köylüler binbir bahane ileri sürerek, gelmek istemezler. Kimisi tozu-çamuru ileri sürerek, ayakkabı çıkarmanın zorluğunu bahane gösterir. Kimisi, soğukta bol bağlı potinleri çıkarıp abdest almanın zorluğundan söz eder. "Biz köylüyüz, bu iş bize göre değil" derler. Ama nafile, din adamı ısrarlarını sürdürür.

Sonunda onları, bol bağlı potin ayakkabılarını ve çizmelerini çıkarmadan camiye dua etmeye, ibadet yapmaya ikna eder. Cami imamına başka gerekçe gösteremeyen köylüler bu iyi kalpli, iyilik sever imamı kırmamak için çizmelerini, bol bağcıklı ayakkabılarını çıkarmadan camiye gitmeye başlarlar. Sonunda alışmaya da başlarlar. Böylece cami az da olsa cemaat ile tanışır.

Bir süre sonra, imamın başka bir yere tayini çıkar. Yerine başka bir imam gelir. Yeni gelen imam gördüklerine inanamaz. Çünkü, camiye namaz kılmaya gelenler; ayakkabılarını, çoraplarını, ceket, kazak vs.lerini çıkarıp abdest almadan; palas pandıras çamurlu potinlerle, çizmelerle camiye giriyorlar. Yeni imam eski imama isyan eder. *"Bu nasıl iştir!"* der. *"Böyle, abdest almadan, ayakkabılar çıkarılmadan namaz kılmaya camiye girilir mi?"* der. Bunun üzerine eski imam der ki; *"Ben bu kadar yıl çalıştım, uğraştım. Bunları, ancak böyle camiye soktum. Sen de bundan sonra ayakkabılarını, çizmelerini vs. çıkartarak sokarsın."*

***

Ne zaman Alevilerin Sünnileştirme çabası ve yönlendirmesiyle karşılaşsam, ister istemez bu öğretici öyküyü anımsıyorum. Anadolu'da 800 yıldır -Osmanlı'dan günümüze- her gelen yöne-

tici, Alevileri Sünnileştirmeyi, nerede ise asli görevlerinden birisi olarak kabul etmiş ve uygulamıştır.

Aleviler; İslam içindeki hilafet meselesinde Ali yanlısı, Hz. Ali'nin yandaşı, izsürücüsü oldukları için, Allah'ın birliğine -Hz. Muhammed'in Peygamberliğine- inanmalarına rağmen; tarihleri boyunca, kendilerine Müslüman diyen İslam dini içindeki hakim oluşumların baskılarından, saldırılarından kurtaramamışlardır. Bu faturayı en ağır ve acı biçimde ödeyen kesim, Aleviler olmuştur.

İslam, Arap yarımadasında ortaya çıkmış, esas olarak Arap kültürünün bir ifade biçimidir. Zaten Arap yarımadası dışına çıktığında, diğer etnik topluluklar İslami kabullenmede hayli zorlanmışlardır. Örneğin; Türkler İslam'la, Hz. Muhammed'in vefatından yaklaşık 300 yıl sonra tanışmışlardır. Türklerin İslam'la tanışmaları, Emevi ordularının yağmaları, katliamları ile başlamıştır. Türklerin İslamı gönüllü seçmeleri olası değildir. İslam olmak zorunda kaldıklarında ise, kendi geçmiş kültürleri ile- yeni tanıştıkları Arap kültürünün bir biçimi olan İslam dini ile de, Arap yarımadasından farklı olan bir dinsel anlayışı oluşturmuşlardır.

Kuran ve Aleviler

İslamiyet, Hz. Muhammed döneminde bile kesin kuralları oluşmuş bir din değildi. Kuran ayetleri Hz. Muhammed zamanında yazılı değildi. Sahabeler sözlü olarak hafızalarında saklıyorlardı. İslam'ın birinci kaynağı olan **Kuran,** yazılı değil-sözlü olarak gelmişti. İslam'da ikinci kaynak ise, yine sözlü olarak saklanılan Hz. Muhammed'in çeşitli meseleler ile ilgili görüşleri olan **Hadisler** idi. Hz. Muhammed bile sağlığında, karşısındaki bir soruna Kuran'da kesin yanıt bulamayınca, fikir yürütüyordu. Yani bir anlamda, Kuran'ı yorumluyordu. Hadisler böyle ortaya çıktı.

Hz. Muhammed'in vefatından sonra, hilafet meselesindeki ayrılık Kuran'ın yazıya geçirilmesinde de yaşandı. Ali yanlısı olan; **Selmani Farisi, Ebuzer Gaffari, Bilali Habeşi** gibi Saha-

belerle, Halife Ebubekir'i tutanlar arasında, Kuran üzerinde mutabakat sağlanamayınca, toplanan ayetler Ebubekir tarafından yakıldı. Bu itilaf Halife Ömer ve Halife Osman zamanında da devam etti. Eldeki Kuran ise, Halife Osman zamanında toplanıp yazıya dökülen Kuran'dır. İhtilaflar çözülmeden Kuran yazıya geçirildiği için, Alevilerin Kuran'a muhalefet şerhi bu güne dek devam ediyor. Aleviler bunu, **"Osman Kuran'a kalem karıştırdı"** şeklinde ifade ediyorlar.

Bu farklılıklar zaman içinde İslam ile ilgili bir dizi farklı yorumları getirdi. O da, farklı islami anlayışları oluşturdu.

Bugün gördüğümüz ibadet biçimine ilişkin farklılıklar da (5 vakit namaz, 30 gün Ramazan orucu vs.), bazı İslami anlayışların sonucu oluşmuştur. Alevilik, Şiilik, Hanefilik, Şafilik, Hambelilik, İsmaililik, Vehabilik gibi İslami anlayışların- farklılıkların yaklaşık 1400 yıllık bir tarihi var. Bu anlayışlar bu zaman dilimi içinde, gerek dinin özüne ilişkin, gerekse biçimine ilişkin yaklaşımlarda birbirinden uzaklaşmışlar, adeta birbirini tanıyamayacak denli farklılaşmışlardır.

Bu durum sadece İslam dininin başına gelmiş değildir. Benzer durum, diğer dinler için de geçerlidir. Örneğin; Hıristiyanlık, Museviliğin bir yorumudur dense, hatalı ifade sayılmaz. Çünkü Hz. İsa, Museviliğin "bozulmuş olması nedeni" ile görevlendirilir. Ama Museviler'in tümünü ikna edemez. İkna ettikleri İsevi olur. Böylece Hıristiyanlık oluşur. Bu durum böyle de kalmaz. Bu kez, Hıristiyanlık içinde zamanla farklılıklar çıkar. Bugün, aralarında kalın çizgilerle oluşmuş farklı oluşumlar ortaya çıkmıştır. Ortodoks Kilisesi, Katolik Kilisesi, Protestan Kilisesi, Anglikan Kilisesi, Kalvenist Kilisesi vs., kurumlaşmış dinsel ayrılıkların sonucudur.

Müslüman mı? Alevi mi?

İslam içinde Alevilik ile Sünnilik arasında da 1400 yıldır yaşanan tarihsel-toplumsal olaylar sonucu, bu iki oluşum birbirine

oldukça yabancılaşmıştır. Bu iki oluşum birbirini adeta tanımaz durumdadır.

Son yıllarda bazı egemen kesim sözcülerince yapılan söylemlerde; Alevilerin bu farklılıklarına saygı duymak, kabullenmek yerine; *"%99'u Müslüman olan ülkemiz", "hepimiz Müslümanız"* veya *"Allahımız bir, Peygamberimiz bir, Kitabımız bir, dinimiz bir"* ifadelerinin Alevileri kapsadığını- ifade ettiğini kabullenmek oldukça zor. Çünkü ortada, 1400 yıl gibi uzun bir tarihsel sürece dayalı onlarca farklı oluşum var. Bunu bugün özdeş görmek, bu meseleye duyarlı davranmak değil- duyarsızlığın ve dayatmacılığın sınır tanımaz halidir. Gerçek durumun böyle olmadığını Aleviler de Sünniler de biliyor. Farklı anlayışları özdeşleştirmek gibi bir devekuşu politikası izlemek yerine; ***kim kendini nasıl ifade ediyorsa, biz de onları öyle ifade edelim*** anlayışını kendimize düstur seçersek, daha saygın davranmış oluruz.

"Hepimiz Müslümanız" veya *"%99'u Müslüman olan"* demek, hamaset edebiyatı yapmaktan başka bir şey değildir. Çünkü Aleviler kendilerini, bu ülkenin çeşitli yöneticileri, Diyanet İşleri Başkanı vs. gibi sözcülerin "hepimiz Müslümanız" veya "%99'u Müslüman olan" kavramları içinde hissetmiyorlar. Bu ikilem karşısında onlar kendini *"Müslüman"* değil, "Alevi" olarak görüyorlar ve bu kavramın kendilerini dışladığını düşünüyorlar. Çünkü, tarihleri boyunca onlara karşı yöneltilmiş tüm olumsuzlukların bu kavramların ardına gizli olduğunu çok iyi biliyorlar.

Aleviler; **Kerbela'**da Hz. Peygamberin torunlarını, Hz. Ali'nin çocuklarını katledenlere saygı duyan, şefaat dileyen zihniyet ile, Osmanlı'da Alevi olanları katleden fermanların-fetvaların temsilcisi zihniyet ile, yakın tarihte Maraş'ta, Çorum'da, Sivas'ta insan yakan dinsel anlayışla aynı Allah'a, aynı Peygambere ve aynı kitaba inandıklarını düşünmüyorlar. Burada bir terslik olduğunu düşünüyorlar.

Bu zihniyetteki Müslümanlık ile Alevilerin Allahı da ay-

nı Allah değil, Peygamberi de aynı Peygamber değil, kutsal kitapları da aynı kitap değil, diye düşünüyorlar.

Olaya sosyolojik olarak bakıldığında; bu farklılığın mekanik, duygusal bir farklılık olmadığı da görülecektir. Örneğin, *Alevilik'teki Allah anlayışında;* ulaşılmaz, gizler içinde, insanın önüne bir dizi tuzaklar koyup onları günah işlemeye teşvik eden, günah işleyeni de cehenneme gönderen, haksızlığa uğrayanların yanında olmayan bir anlayış yoktur.

Alevilik'teki Allah; yeryüzüne insanların arasına karışmış, *"Hakkı Adem'de"* bulmuş, insanlara "Şahdamarından daha yakın" olmuş bir anlayıştır.

Sünnilik'te insan "kul"dur. İnsan için günahlar, yasaklar, cinler, periler, binbir korku vardır. Alevilikte; Allah, korkulası bir olgu değildir. Allah korkusu, din korkusu, cennet, cehennem korkusu yoktur. Allah sevgisi vardır. Her şey insandadır. Her şey insanın kalbindedir. Esas olan "gönül kâbesi"dir. İnsanı sevmek - Allah'ı sevmektir. İnsanı sevmeyen Allah'ı sevemez, Adem'den başka secde edilecek makam yoktur. Adem'den başka yerde "Hak" aramak nafiledir. İnsan Kıble'dir, secde edilecek makamdır, mihraptır. İnsan **"konuşan Kuran"**dır. **"Kuran'ı Natık"**tır.

Bu anlayışı Hacı Bektaş Veli; "Her ne ararsan kendinde, ara, Kudüs'te, Mekke'de, Hac'da değildir" diye ifade ederken, Hallacı Mansur; Tanrıyı insanlaştıran- insanı tanrılaştıran "Enel Hak" anlayışı ile ifade etmiştir.

Yunus; Tanrı-İnsan ilişkisini, *"Yeri göğü aradım. Hiçbir mekânda bulmadım. Buldum insan içinde" derken, Pir Sultan Abdal da; "Sen Hakk'ı yabanda arama sakın. Kalbini pak eyle, Hakk sana yakın. İnsana hor bakan gözünü sakın. Cümlesin insanda bulduk erenler."* diyor.

Alevilerin dünyasındaki Hz. Muhammed ile bir kısım Sünni din adamının kafasındaki "Hz. Muhammed" bir değildir. Adeta birbirini tanıyamayacak denli farklılaşmış iki peygamber anlayışı

vardır. Kuran konusundaki anlayışları da çok bariz bir farklılık içermektedir. Aleviler Kuran'ın Ebubekir, Osman ve Mervan tarafından "üç kez" yakıldığını varsayarlar. Aleviler Kuran'a kutsal kitapları olarak saygı duyarlar ama, ilahiyatçı Prof. Dr. Ethem Ruhi Fığlalı'nın Kuran ile ilgili şu düşüncesine de katılmadan edemezler. Prof. Dr. Ethem Ruhi Fığlalı bir konuşmasında, *"610 yıllarının Bedevi Arap toplumu için konmuş kurallarla biz bugün dünyayı idare etmeye kalkarsak, komik duruma düşeriz"* diyor. Aleviler; Kuran'daki *"Hoşunuza giden başka kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenmek size helâl kılınmıştır."* (Nisa, 3. Ayet) *"Tanrı, size miras taksiminde; erkek evlatlarınıza kızların iki mislini vermenizi tavsiye eder"* (Nisa 11) *"Kadınlar 'dûn'dür"* (Yani, aptaldır.) gibi anlayışlara katılmazlar ve yaşamlarını bu ve benzeri anlayışa göre yönlendirmezler. Alevilerde kadın/erkek ayrımı yoktur. Bu kelime, kavram olarak bile yoktur. Kadın için de -erkek için de *"bay"*, *"bayan"* gibi bir kavram yoktur. Can, canlar, eren, erenler kavramları erkek veya kadın için değil, her iki cins için de kullanılır.

Bu anlayışı Hacı Bektaşi Veli; *"Erkek dişi sorulmaz muhabbetin dilinde/Hakkın yarattığı her şey yirli yerinde/Bizim nazarımızda kadın-erkek farkı yok/Noksanlık eksiklik senin görüşlerinde"* diyor. Yine Pir Sultan Abdal da kadını adeta kutsallaştırarak; "Kıblem sensin, yüzüm sana dönerim. Mihrabımdır kaşlarının arası" diyor.

"Türk Müslümanlığı" ve Aleviler

Yaklaşık son on yıldır yoğun olarak Alevilik üstüne düşünen, konuşan ve yazan birisiyim. **"Türk Müslümanlığı"** kavramı ülkemizdeki araştırmacılar arasında daha çok bugüne dek "Türk İslam Sentezi" veya benzeri düşünceleri savunanlar tarafından sık kullanılan bir kavram olmuştur. Bu kavram, 16 Ağustos 1998'de geleneksel olarak yapılan Hacı Bektaş Veli'yi Anma Törenleri'nde

Başbakan Mesut Yılmaz tarafından, *"Bugün Türk Müslümanlığı'nın berrak sularını bulandırmak isteyenler var. Dinimizin ithal **Acem** ve **Arap** karışımı gerici zihniyetlerin etkisinden kurtarılması gerekir."* ifadesi ile birlikte güncellik kazandı.

Buradaki *"Türk Müslümanlığı"* kavramı, esas olarak son yıllarda ülkemizdeki siyasal gelişmeler nedeniyle yapılmış bir gönderme kabul edilmelidir. Çünkü, ülkemizde Siyasal İslamı savunan kesim esas olarak ümmetçi olduğu için, bu yapılan ümmetçilik içinde de esas olarak Arap ve Fars hegomanyacılığının saklı olması nedeniyle, Türklüğü savunmayı *"Karmiyetçilik"* olarak çeşitli yazılarında niteliyorlar ve eleştiriyorlar. Bu nedenle burada Mesut Yılmaz'ın, siyasal islamcıların tabanının bir kısmını oluşturan Türk kökenli ama Arap ümmetçiliğini savunan Sünni müslümanlara seslendiğini düşünüyorum. Bu kavram içinde Aleviliğin ifade edildiğini sanmıyorum

Bu açıdan Aleviliği irdelemek gerekirse, Alevilik bence; İslamın Anadolulaşmasıdır. Alevilik İslamiyet'in Anadolu'ca konuşmasıdır. Anadolu'daki Alevi-Sünni farklılaşması bir anlamda, Arap kültürü ile Anadolu kültürünün çatışmasıdır. Alevilerin çoğunluğunun esas olarak "Horasan kökenli" Türklerden oluştuğunu kabul edersek, o zaman Alevi-Sünni farklılaşmasının esası "Horasan kökenli" Türk kültürü ile Bedevi Arap kültürünün çatışmasıdır denebilir. Veya Alevilik; İslamiyet'in Türkçe konuşmasıdır diyebiliriz.

Bu durum kendini, Ahmet Yesevi, Lokman Parende, Hacı Bektaş Veli, Baba İshak, Baba İlyas, Dede Garkın, Abdal Musa, Geyikli Baba, Karacaahmet, Sarı Saltık, Demir Baba gibi Alevi büyükleri ile ifade etmiştir. Bunları ise; Şah İsmail Hatayi, Pir Sultan Abdal, Dadaloğlu, Karacaoğlan, Kul Himmet gibi ozanlar izlemiştir.

Ama ülkemizde tarihsel ve sosyolojik anlamda taşlar yerine oturmadığı için, Osmanlı'nın tarihe karışıp ulus devletin kurulmasından sonra da bazı gelenekler yok edilememiştir. Osman-

lı'daki dönme-devşirme geleneğinin sonucu olarak Osmanlı'da ümmetçiliği dönme-devşirmeler yaptığı gibi, **Cumhuriyet'te de Türk Milliyetçiliği yine dönme devşirmelere havale edilmiştir.** Osmanlı'da her türlü baskı ve asimilasyona karşı Türk kültürünü ve Türk dilini savunan Aleviler merkeze karşı çevrede yer alırken, Osmanlı'daki dönme-devşirme yolu ile Müslümanlaşan ve Türkleşenler ise yönetime yakınlıkları nedeniyle, Cumhuriyetin hakim kesimi olarak Türklüğü ve Sünniliği savunmaya gönüllü olarak sarılmışlardır.

Aleviler ise, Osmanlı'da olduğu gibi kısmi değişikliklere rağmen Anadolu'da yine **ikinci sınıf toplumsal kesim** olarak merkeze karşı çevrede kalmışlardır. Bu nedenle esas olarak *"Türk Sünniliğini"* ifade eden **"Türk Müslümanlığı"** kavramı Alevileri ifadede yetersiz kalır. Bu nedenle Alevileri ifade için yeni kavramlar bulma uğraşı yerine, onların kendilerini ifade biçimini tercih etmek gerekir. Bu kavram ise, **Alevilik-Bektaşilik**'tir. Bu kavramı sulandırmanın Alevilere bir yararı yoktur ve asimilasyona hizmetten başka bir işe yaramaz.

Sonuç olarak; *"72 milleti, 18 bin alemi"* kendine düstur seçen Aleviliği, "Türk İslam Sentezi" veya "Türk Müslümanlığı" bedenine sokmak da; Cem Vakfı'nın düzenlediği Dedeler Toplantısı'na *"Dede"* ve *"Alevi"* adını bile vermeyi esirgeyip, *"İnanç Önderleri..."* gibi, ne olduğu anlaşılmayan kavramlar kullanıp "davet" yazılarında; *"insanlığın selameti ve İslamın yüce değerlerinin", "Haydi el ele verip, Orta Asya ve Anadolu Türk İslamını yeniden ayağa kaldıralım."* gibi tanımlama ve kavramlar kullanmak da Aleviliğe, faydadan çok zarar getirmektedir.

Çünkü bu ve benzeri kavramların Aleviliğin tarihsel değerlerini kayba uğratmaya, asimile etmeye hizmetten başka bir işe yaramadığını tarihteki sayısız örnek göstermiştir. Bu ifade biçimleri Aleviliğin kendi sesi, kendi nefesi, kendi ifade tarzı değildir. Bu ifade tarzı, asimilasyonculuğun Aleviliği yok etme biçimidir. Kavramı ifade edenin kimliği ne yazık ki sonucu değiştirmiyor.

Diyanet'in Bütçesi Helal mi?

Ülkemizde din işlerini, Başbakanlık'a bağlı bir genel müdürlük olan Diyanet İşleri Başkanlığı yönetiyor. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2004 yılı bütçesi 995 trilyon liradır. Bu rakama diğer bakanlıklardaki din hizmetleri dahil değildir. Örneğin TRT'deki dini içerikli programlar, Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki din dersi öğretmenleri, kitapları, Bayındırlık ve Köyişleri Bakanlığı'nın yaptırdığı camiler, imam hatip okulları, Kültür Bakanlığı bünyesinde yayınlanan dini kitaplar, diğer yayınlar, Dışişleri, İçişleri, Ulaştırma bakanlıklarına bağlı dini inanca yönelik hizmetler vs. bu bütçeye dahil değildir.

Ayrıca devasa bir holding gücünde olan Diyanet İşleri Başkanlığı Vakfı'nın yönettiği katrilyonlar, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı yaklaşak 15 bin dini vakıftaki bu bütçe kapsama alanı dışındadır. Buna bir de ismi bilinen ve bilinmeyen tarikat, cemaat vs. tarzındaki grupların mal varlığını ilave etmek gerekir. Buna benzer gelirlerle yıllık bütçe yaklaşık yılda 3 katrilyon lirayı rahat bulur.

Diyanet İşleri Bakanlığı bütçesi genel bütçeden ayrılan paydan oluşuyor. Bizdeki Hanefi İslami kesimde fetva vermeyi çok seven din adamlarımız her konuda fetva verirler. Ama şu Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi konusunda dut yemiş bülbül gibi susarlar. Bu zihniyete göre faiz haramdır. Peki Devlet esas işleri faiz olan banka ve finans kurumlarından da vergi alıyor. Bu vergiden Diyanet İşleri Başkanlığı da kendi payına düşeni almıyor

mı? Devlet bütçesinde eğlence sektörü (içkisiyle, kumarıyla, dansözüyle) var. Kaçakçılık yapanlar da aynı zamanda vergi mükellefi. Onlardan da devlet vergi alıyor. Hortumcular da vergi mükellefi. Onlar da, az da olsa vergi veriyorlar. Beyaz kadın, esrar, eroin, uyuşturucu ticareti yapanlar da vergi mükellefi. Tüm içkili yerler, gazinolar, restoranlar, birahaneler, oteller, gece kulüpleri de vergi mükellefi.

Onlar da vergi veriyor.

Her türlü, açık-gizli hırsızlık da vergi veriyor.

Bilmem unuttunuz mu? Yakın zamana kadar 3-4 yıl üst üste vergi rekortmenimiz bir genelev patronu idi. Bu Matild Manukyan'dı. Yani en çok vergiyi o veriyormuş. Bizde genelevlerin patronu bizzat devlettir. Belediyeler ihaleyle genelevlerin işletmeciliğini satarlar. Tabii bu kazanç da bütçeye vergi gelir olarak eklenir.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı 115 bin diyanetçimiz bu kazançlardan oluşan bütçeden aldıkları maaşı kendi İslami anlayışlarına göre helal görüyorlar mı? Hani faiz haramdı? Hani gayrı-meşru kazançlar haramdı? Peki sizin maaşlarınız bu kazançlardan alınan vergilerden geliyor.

Siz hiç rahatsız olmuyor musunuz? Camilerin inşaatı bu para ile yapılıyor. Bundan hiç rahatsızlık duymuyor musunuz?

Devlet doğal olarak ülkemizdeki her toplumsal kesimden vergi alıyor. Diyanet İşleri'nin Atatürk karşıtı, laiklik karşıtı tavrını benimsemeyen Hanefi, ama laik yurttaşlarının size haklarını helal ettiğini sanmıyorum. Ülkemizdeki gayrı müslimlerin, sosyalistlerin, ateistlerin, başka inançlarda olanların da kendilerinden zorunlu olarak kesilen vergilerin size maaş ve cami yapımı için verilmesini helal edeceklerini sanmıyorum. Ülkemizde bulunan nüfusun en az dörtte birini oluşturan Aleviler'in-Bektaşiler'in, nüfus olarak 70 milyonun yaklaşık 20 milyon insanın da, rızası-hi-

lafına verdikleri vergilerin Diyanet İşleri Başkanlığı'na gitmesini asla doğru bulmuyorlar ve helal etmiyorlar.

Laik Cumhuriyet'ten yana Alevi-Sünni ve diğer inançlardaki yurttaşlar verdikleri zorunlu bütçe ile laiklik karşıtlarına laik Cumhuriyeti yıkmaları için sponsorluk yapmak istemiyorlar. Bu ayıbın bir an önce kalkmasını istiyorlar. Kuran-ı Kerim'de bir ayet var. Bunu ilahiyatçılar iyi bilirler. Cenab-ı Hakk diyor ki; "Yaptığınız her hatayı affedebilirim. Bir tek günahı affedemem. O da kul hakkı yemenizdir. Sakın karşıma kul hakkını yemiş olarak gelmeyin." Peki bu bütçeye karşı olan, size hakkını helal etmeyen, milyonların hakkını daha ne kadar yemeğe devam edeceksiniz. Sizde en küçük etik ve vicdani sorumluluk yok mu? Cenab-ı Hakk'ın bu açık beyanı sizi hiç rahatsız etmiyor mu?

Ben diyecek başka bir şey bulamadım. Ya siz?

Türban Üstüne

Ülkemizde yaşanan türban sorunu; kadınların dini inançlarına göre giydikleri giysi, özellikle de başörtüsü sorunudur. Bu yakın zamana kadar üniversitelerde bir sorun değildi. Bu olay son yıllarda üniversite ve yüksek okullardaki köktendinci öğrenci sayısına koşut olarak arttı.

Bu ise; ülkemizde varlığı son yıllarda belirgin olarak İslami esaslara göre düzeni dizayn etmek isteyenlerin estirdiği rüzgarla birlikte ülkemizde sayıları 900'ü bulan İmam Hatip Liselerine kız öğrenci alımı ile de direkt ilgili bir konu sayılır.

Ülkemizde normal liselerin yanında ihtiyaca uygun olarak meslek liseleri de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak eğitim veriyor. İmam Hatip Okulları da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak meslek lisesi konumunda okullar olup esas işlevleri Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gereksinimi olan İmam ve Hatip ihtiyacını karşılayan meslek okullarıdır.

Ama son yıllarda dine taviz vermeyi işlevlerinin bir parçası haline getiren bazı siyasi partiler ve Cumhuriyet hükümetlerinin izlediği politika sonucunda İmam Hatip Liseleri sayısal olarak normal liseler ile yarışır düzeye geldi. Buna; 1980 öncesi kurulan Ecevit-Erbakan Koalisyon hükümetinde İmam Hatip Liselerinin tüm üniversitelere giriş hakkı da eklenince **"türban"** olayı üniversite kapılarına dayandı.

Bu liselerde; 1997 verilerine göre, 500 bin öğrenci eğitim yapıyor. Yine 1997 verilerine göre; yıllık din adamı (imam ve ha-

tip) ihtiyacı 2100 kişi. Bu okullardan mezun olan 1997 verilerine göre; mezun sayısı ise; 60 bin kişi. Yani ihtiyaç fazlası okul mezunu imam ve hatip sayısı 58.000 kişi. Bu kişiler ne yapacak, girebilenler üniversite ve yüksek okullara girecek, giremeyenler de lise mezunu olarak çeşitli devlet dairelerinde memur olacak.

İmam Hatip Liselerindeki öğrencilerin önemli bir çoğunluğu ise kız öğrencilerden oluşuyor. Mezun olan 60 bin öğrencinin üçte biri yani yaklaşık 20.000 kişisi kız öğrencilerden oluşuyor. Halbuki İslami anlayışta, özellikle Sünni İslami anlayışta kadın din adamı yok. Kadınlar din adamı olamıyor. Hatta kadınlar camilere bile alınmıyor. O halde bu okullarda kadınlar daha çocuk yaşında iken neden önce Kuran Kurslarına oradan da imam Hatip Liselerinin orta ve liselerine okumaları için kayıt yapılır. Kadın imam ve hatip olmadığına göre burada yetişen kadınlar ne yapacaktır.

İşte üniversite önlerindeki **"türban"lı** öğrenciler bu okulları bitiren öğrencilerdir. Siz öyle bir eğitim sistemi oluşturmuşsunuz ki; Kur'an kurslarının, İmam Hatiplerin orta ve lise kısmına kız öğrenci gidecek. Bu okullarda kız ve erkek öğrenciler ya ayrı sınıflarda veya ayrı Kız İmam Hatip liselerinde ve ortaokullarında okuyacak. Sıkı bir şekilde örtünecek. **Türban örtmek adeta İslam olmanın beş şartından biri gibi belletilecek.** Ondan sonra 18-20 yaşında üniversite kapısında bu genç kızların başlarını açmadan kayıt yapmayacaksınız. İşte bu sorunun çözüm yeri burası değil. Bu sorunu önce kaynağında yok etmek gerekiyor. O halde çarpık eğitim sistemi yeniden gözden geçirilmelidir. Bu toplumsal "hassasiyeti" din simsarlarının kullanamayacakları bu aşamaya taşınmadan laik ve demokratik eğitim düzleminde çözülmelidir.

İslam'da Örtünme

İslam; semavi bir din olarak önce Arap toplumuna 610 yılında geldi. İslam'dan önce Arap toplumunda dinsel kaygılardan

kaynaklanan bir örtünme yoktur. Kadınlar kendi şartlarına uygun olarak giyiyorlar ve gerekirse örtünüyorlardı. Giysi ya da örtünme dinsel bir buyruk değildi.

İslâm'ın ilk yıllarında **MEKKE** yıllarında kadınlar için örtünme yoktu. Çünkü herkes birbirinin eşini, çocuğunu, karısını, kölesini vs. tanıyordu.

Örtünme İslam'da **MEDİNE** döneminde başladı. Bu da peygamber ailesinin kadınları için gelen bir yaptırımdı. Çünkü Mekke'de olduğu gibi Medine'de herkes peygamber ailesinin kadınlarını tanımıyordu. Bu nedenle de kadınlara rahatsızlık verilmeye başlandı.

Bu sırada ayet emri olarak gelen örtünmede sadece hür kadınlar için şart olur. Tüm müslüman kadınlar için farz değildir.

O yıllardaki Arap toplumunda kadınlar 3'e ayrılır.

a) Peygamber ailesine ait kadınlar ayetlerdeki örtünme esas olarak bunlar için getirilir.

b) Peygamber ailesi dışındaki hür kadınlar (Kureyş kabilesinin kadınları)

   Kureyş kabilesinde bir kız çocuk ergenlik yaşına girince; "DIR" adı verilen uzun bir gömlek giydirilir. Bu gömlek de sadece hür kadınlara giydirilir.

c) Köle ve cariyeler.

O dönemde fiziki şartlar nedeni ile Arap yarımadası çok sıcak olduğundan kadın ve erkeklerde iç çamaşır giyme alışkanlığı yoktur. Erkekler bile uzun entariler giyerler. Köle ve cariyelerde de belli bir giysi biçimi yoktur. Köle ve cariyeler sahiplerinin isteğine uygun olarak giydirilir. Köle ve cariyeler de müslümandır. Ama onlar; **"bütün müslümanlar kardeştir"** hadisi şerifi kapsamı dışında algılanırlar.

Köle ve cariyeler kadın olsun erkek olsun Kur'an'a göre bile, alınıp, satılır, miras bırakılırlar. Kendileri ile sahipleri efendi-

leri; dilerse cinsel ilişki kurabilir, dilerse para karşılığı fuhuş yaptırır. Çünkü bunlar birer maldırlar. Özgürlükleri ise, para karşılığı ve sahibi isterse yapılan bir sözleşme ile olabilir.

Kur'anda Örtünme

İslamiyet'te örtünme olgusu da hemen oluşmuş bir yaptırım değil. O da namaz, oruç, cami vs. gibi süreç içinde belli bir **"gereksinim"** sonucu gerçekleşmiştir. İslamiyet'in ilk yıllarında kadınların örtünmesi Kur'an'da yoktur. Kur'anda kadınların giyimleri ile ilgili ilk ayet İslamiyet'in ortaya çıkmasından 17 yıl sonra 627'de dinsel kural olarak gelmiştir. O zamana kadar kadın istediği gibi giyiniyordu.

Araplar, kadının örtünmesine; **tesettür, hicap** veya **hımar** diyorlar. Örtü olarak ise, **cılbab** terimini kullanıyorlar.

Kur'anda Ahzap Suresi'nde (32-33) peygamber ailesine ait kadınlar için şöyle deniyor: **"Ey peygamber eşleri!** Siz herhangi bir kadın değilsiniz, Allah'tan korkarsınız **erkeklerle konuşmada yumuşak davranmayınki** yüreğinde çürüklük olan tama etmesin. Sözün iyisini söyleyin... **Kırıta kırıta ziynetlerinizi belli ede ede yürümeyin."**

Bu surede görüldüğü gibi kadınlara erkeklerle ilişkilerinde nasıl davranmaları gerektiği üstüne nasihatlerde bulunuluyor.

Arap toplumunda başörtüsü; hür kadınlarla, cariyeleri (köleleri) birbirinden ayırmak için kullanılan bir giysidir. Bu sadece İslam'a özgü de değildir. Bu durum tarihte; Sümerlerde, Roma Hukuku'nda, Cermen Hukuku'nda ve İslam Hukuku'nda vardır. İslam Hukuku'nda mal ne ise cariye de odur. **Cariyeler müslümanda olsa başını örtemez. Ancak hür kadınlar başını örtebilir.** Onlarda peygamber ailesi kadınları ve Kureyş kabilesi kadınlarıdır. Cariyelerin başını örtmesi yasaktır. Ahzap Suresi 59. ayette kadınlar için; **"Cılbablarınızı (başörtünüzü) omuzları-**

nıza sarkıtın" diye gelen ayet Medine'ye göçten sonra peygamber ailesine ait kadınların örtünmesi ile ilgilidir.

Yoksa çok örtünen iyi müslüman az örtünen ya da hiç örtünmeyen kötü müslüman veya kafir denemez. Kadınların saçlarının bir tek telinin bile görünmemesi gibi örtünme hatta görmeyi engelleyecek kadar gözlerin kapanması kadar örtünme son yıllarda ortaya çıkan aşırılıklardır. Bunların Kur'an'daki örtünme olgusu ile direk ilgisi yoktur.

Bizde belli bir yaştaki kadınlar yani orta yaşın üstündeki kadınlar daha da sıkı örtünüyorlar. Halbuki Kur'an'da, Nur Suresi 60. ayette; "artık nikah arzuları kalmamış, evlattan kesilen kadınları, süslerini göstermek için ortalıkla dolaşmamaları şartıyla **örtülerini bırakmalarında kendileri için bir günah yoktur"** deniyor.

Günümüzde şeriatı savunan siyasal İslamcı bir kesimin kadınların örtünmesini namus ve dinsel buyruklarla özdeşleştirerek kendilerine bayrak edinmeleri ile Kur'an'daki örtünmenin örtüşmediği görülüyor.

Bakın din esasına dayalı devleti savunan bir islamcı yazar olan Mustafa Kaplan örtünme ile ilgili olarak türban nedeni ile kaydı üniversiteye yapılmayan öğrenci velilerinin; **"bizim çocuklarımız cahil mi kalacak?"** söylemi karşısında 22.11.1997 tarihli Akit gazetesinde ne diyor:

"Dokuz yıllık öğretmenlik yapmış eski bir eğitimci olarak iddia ediyorum ki, bugünkü sistem içinde cidden 'din eğitimi' verilmemektedir" dedikten sonra; "İslam'a göre çocuklarımızın evvelemirde öğrenmesi "farz-ı ayn" olan ilimler, "İman ilimleridir" diye din kitaplarında belirtilmiştir. Bugünkü okullarda ise bu bilgiler yoktur. Öyle ise, okula alınmayan çocukların değil, gidenlerin bile bu bilgilerden mahrum olduğu bir vâkadır.

Farz-ı kifâye sayılan diğer bilgilerin ise bütün Müslü-

manlarca öğrenilme mecburiyeti yoktur. Bir grup erkek Müslümanın onları öğrenmesi "dinen" kafidir. Amma, farz-ı ayn olan ilimleri öğrenmek, kadın ve erkek herkese mecburidir. O ilimler ise bugünkü mekteplerde öğretilmiyor. Daha ne diyeyim?..

Şeriat, bir Müslüman kadının, hastalanması halinde bir erkek tabibe gitmesinde mahzur görmemektedir. Lakin, kadın Müslümanların doktor olmaları diye bir mükellefiyet yoktur. Hele bugünün şartlarında, erkeklerle karışık bir eğitim mecburiyeti altında tahsile gidilmesine şer'i cevaz bulmak mümkün değildir. **Yani, bayan doktorun bir erkek hastasının şer'an bakılması haram olan uzuvlarına bakması, kadın hastasının dahi şer'an bakılması yasak olan organlarına bakması, bir başka "haram" fiildir.**

Hasbelkader bu mesleğe girmiş kardeşlerimiz, en azından meselenin şer'i cihetini bilerek **devamlı tevbe istiğfar etmeli değil midir?** Ya bizim şu inancımız "doğru" ise, ahirette sıkıntı çekme ihtimali doğmaz mı? Aktardığımız hüküm yanlışsa bile, tevbe etmenin kendilerine bir zararı olmaz ki..."

Akit yazarı Mustafa Kaplan'ın yazısından yapılacak çıkarsamadan üniversite önündeki türban sorununun esas olarak İslam'dan kaynaklanmadığını islami eğitim yapmak isteyenler için bu adresin yanlış olduğu görülüyor. Ama siyasi İslamcılar halkın namus ve din hassasiyetinin örtüştüğü bir sorun olan türban sorununu bakalım daha ne kadar sıcak tutacaklar.

Türkmen Alevi kadını ise, kendi tarihi boyunca hiçbir zaman Tanrı'ya ulaşmanın yolu olarak giydiği giysiyi seçmemiştir. Bunu giydiği giysinin kumaşının metresi ile ölçmemiştir. O bu işin, metre ölçüsü ile değil, ancak gönül ile gerçekleşebileceğinin bilincindedir. O nedenle namusunu da, giysisinde kullandığı kumaşın metresine orantılı olmayacak denli gerçekçi ve aydınlanmacıdır.

İslami Teröre Kısa Bir Bakış

İslam adına terör yapmanın tarihi ne yazık ki; ABD'deki İkiz Kuleler'e ve İstanbul'da iki sinagog ve İngiltere Konsolosluğu ile HSCB Bank'ın bombalanıp 50'ı aşkın insanın katledilmesi ile başlamadı.

İslam tarihinde dini amaçlı terör İslam tarihi kadar eskidir. Cihat bunun sadece bir biçimidir. Bugün iktidarda olan yöneticiler bu terörün İslami olmadığını ne kadar gizlemeye çalışırlarsa çalışsınlar, İslam tarihinde bazı İslami kesimler amaçlarına ulaşmak için İslam'ın ilk dönemlerinden beri terörü hep genel geçer yol olarak görmüşlerdir. Bu uygulama, bazı dönemler bazı İslami grupların başvurdukları yöntem olmuş, bazı dönemler de İslami devletin yöneticilerinin başvurdukları yöntem olmuştur.

İstanbul'daki son terör olayı da siyasal iktidarı elde etmeye yönelik, İslami esaslara göre, şer'i esaslara göre düzen kurmaya yönelik gerekirse İslam olan kişileri bile öldürerek yapılmış terördür. Bu ne ilktir ne de son olacaktır.

Yakın tarihte bugünkü Başbakan'ın mahkumiyetine sebep olan Siirt konuşması da iktidarı almaya yönelik argümanlar taşıyan bir meydan okuma değil miydi? Bu mahkemenin mahkumiyet kararı ile de onanmış olmadı mı?

Camiler, minareler, süngüler, askerler söyleminin acaba bugün İstanbul'u kana bulayan zihniyete cesaret vermediği söylenebilir mi?

İslam adına siyasal iktidarı elde etmek için terör elbette bu son

olaylarla başlamadı. İslam Tarihi'nde bunların ilki Hz. Muhammed'i bir gün yatağında katletmek için teşebbüs ile başladı ama Hz. Ali sayesinde başarısız oldu.

Hz. Muhammed'in vefatından sonra ise bu yol adeta nerede ise genel geçer kural haline geldi. Dört halife dönemi esas olarak iç savaşlara ve halifelerin İslam adına katliamları ile geçti. Halife Ömer, Halife Osman ve Hz. Ali İslam adına iktidarı elde etmek isteyen İslamcılar tarafından katledildi.

Bununla kalınmadı, Hz. Muhammed'in yani İslam dininin peygamberinin önce damadı, ardından torunları Hasan ve Hüseyin, biri zehirletilerek, diğeri tüm peygamber ailesi ile Kerbela'da katledildi. Bunlara da mı İslam adına terör yaptılar, cinayet işlediler denemez?

Bu gelenek burada da durmadı. Hz. Muhammed'in tüm soyu yani 12 İmamlar, din ve iktidar amaçlı olarak sırası ile katledildiler. Bütün bunlar İslam adına yapıldı. Bu yapılanların islami terör olmadığı söylenebilir mi?

Peygamber Soyunun Katli

İslamiyet'te terör Peygamber'in soyunun katliamlarla sona ermesi ile bitmedi. Gelenek devam etti. İslam yayıldığı coğrafyalarda hakimiyet kurmak için en sık olarak şiddete başvurdu. Bırakalım diğer milletleri, İslam orduları Türkistan'a geldiğinde adeta taş üstünde taş bırakmadı. İslam ordusunun Arap komutanı Kuteybe, Türkistan seferinde komutanlarına, "Ey müslümanlar, nereye giderseniz, her kim Türklerden bir baş getirirse 100 dirhem vereceğim" demiştir. Bunun üstüne Buhara'da kent yağma edilir. Türkler kılıçtan geçirilir. Kafaları kılıçlara geçirilenler dışında 50 bin Türk köle olarak götürülür. Halife Yezid, Dağıstan'da 14 bin Türk'ün boynunu uçurur.

Türkistan'da Zalim Haccac, Semerkant'ı yağmalar, 40 bin Türk gencini esir alır. Cürcan'da bir defada 12 bin Türk'ün başı vurulur.

X. Yüzyıl Arap tarihçi İbni Harkal bu bilgileri verdikten sonra köleler için bak ne diyor:

"En değerli köleler, Türk topraklarından gelenlerdir. Horasan'da bir köle çocuğun 3 bin dinara satıldığını sık sık gördüm."

Bu yazmaya çalıştıklarım İslam ordularının Türkistan'da yaptıklarının binde, milyonda biri bile sayılmaz. İslam orduları fetih amaçlı olarak diğer ülkelerin halklarına olduğu gibi Türkistan'da da 300 yıl boyunca egemenlik sağlamak için şiddetin her türüne başvurmuştur.

Hizbullah'ın Mezar Evleri

Tarihteki olayları bir yana bıraksak bile yakın zamanda yıllarca süren İran-Irak savaşında ölen canlar ve akan kanlar iktidar amaçlı İslam referanslı terör ve şiddet değilse nedir? Humeyni'nin siyasal iktidarı elde edip İslam Cumhuriyeti'ni kurduğundan beri yaklaşık 40 bin kişi İslamın iktidar olması için katledilmiştir. Humeyni rejiminin kendine karşı olanları vinçlerle cami avlularında idam ettiği günler tarih olmadı. Yine Suudi Arabistan'da her Cuma cami avlularında darağaçlarında İdamlar devam ediyor. Bu yapılanları inler cinler değil, İslam adına ülkelerini yönetenler yapıyor. Ülkemizde Sivas, Çorum, Maraş olayları İslam adına işlenen katliamlar değil miydi? Peki Hizbullah'ın mezar evleri de mi İslam adına yapılmamıştır. Med Zehra Vakfı'ndan olanlarla Konca Kuriş'i acaba cinler mi öldürmüştü?

Terörün Adını Koyun

İslam adına işlenen cinayetler açısından İslam tarihi hiç de olumlu bir referans değildir. Ne yazık ki bu gelenek bazı kesimler tarafından günümüzde de yaşatılıyor. İslamcı terörü kınamak, devekuşu gibi kafamızı kuma gömmekle olmaz. Bu terörün adını doğru koyup kınamakla olur. Ama siz tarihte bazı örneklerini saydığımız olayların tanımında miyopluk yaparsanız, bu miyop bakış açısı bugün de devam eder ve daha pahalıya mal olur.

'Suriyeleşme Sendromu' Söylemi Üstüne...

Türkiye'deki irticai tehdide, *"28 Şubat Kararları"* olarak bilinen kararlarla Milli Güvenlik Kurulu'nun dur demesi, doğal olarak basında en çok irticayı isteyen yazarları ve irtica yanlısı TV, radyo ve basın organlarını rahatsız etti.

Onlar son 50 yıldır *"dini siyasetlerine alet edenler"* her gün biraz daha mevzi elde ederek ve ülkeyi karanlık emellerine alet etmek için her türlü takıyyeyi yaparak Kurtuluş Savaşı geleneğini sürdüren Silahlı Kuvvetler'i de içten fethetmeye çalışıyorlardı.

Bu kesimler; Silahlı Kuvvetler ile laiklikten yana olan toplumsal kesim ve kurumların arasını açmaya çalışıyorlar. Önce laik olan herkesi dinsizlikle özdeşleştirip geleneksel halk kesimi ile aralarını açmayı denediler. Bundan sonra ordunun 28 Şubat tavrını laikliği kararlı bir şekilde savunan Alevilerin tavrı ile özdeşleştirerek ordunun bu tavrını geleneksel Alevi-Sünni sürtüşmesi yaratmak için kullanmaya çalıştılar.

İkbalini irticai kesimin avukatlığında arayan **Hasan Celal Güzel**'in Batı Çalışma Grubu'nu ve Genelkurmay'ı; *"Alevi Genelkurmayı", "Suriye Modeli"* vs. benzetmeleri bu amaca yöneliktir. Bakınız Sayın Güzel'in basına dağıttığı *"malum "* belgenin başlığı şöyle: *"Ordu İçinde Komünist - Alevi Örgütlenmesi Cuntasının Şeması"*. Bu listede çeşitli rütbeden ordu mensubu *"alevi dedesi" "solcu"* vs. diye tanıtıldığı gibi Kara Kuvvetleri'nde, Deniz

Kuvvetleri'nde *"Mezhepçi Yapılanma"* vs. diyerek Kurtuluş Savaşı'nda Kuvayı Milliye'ye *"komünist", "gavur"* vs. diyenleri aratmıyor.

Hasan Celal Güzel'in bu listesini allaya pullaya yayımlayan Cuma dergisi yaptığı yorumda; *"Türkiye yavaş yavaş Suriye gibi mezhepçi-Baaşçı rejim olma yolunda hızla ilerliyor"* diye iddialarda bulunuyor ve aynı yazıda Batı Çalışma Grubu içinde; *"Üç grup düşünce vardır. Bunların arasında en etkili olan Alevilerdir"* diyerek ordunun irticaya karşı tavrını saptırarak hem ordu içinde olduğu varsayılan Alevileri ve sol düşünceli subayları tasfiye etmeyi amaçlıyor hem de ordunun bu tavrına karşı mücadeleyi Alevi-Sünni çatışmasına dönüştürmeye çalışıyor.

Bu söylemi İslamcı entelektüel! olarak bilinen **Ali Bulaç** ve **Ahmet Taşgetiren**'de de okuyoruz. Ali Bulaç'ın Yeni Şafak'taki köşesinde: *"Alevilik her yerde sosyal barış, demokrasi ve insana saygıyı temel alan bir felsefe mi gerçekten? İşte somut örneği Suriye. Bu ülkede nüfusun yüzde 11'iyle yıllar yılıdır halka kan kusturan* ***kanlı bir*** **'Alevi Diktatörlüğü'** *hüküm sürmektedir."*

Sayın Ali Bulaç, birincisi, Suriye'deki diktatörlüğün Anadolu Aleviliği ile organik ve inançsal olarak hiçbir bağı yoktur. İlle de yakınlığı ifade etmek gerekirse bu dinsel anlayış Alevilikten çok Şiiliğe yakındır. İran Şiiliği gibi Suriye Şiiliği de Anadolu Alevilerinin değil, sizin mensup olduğunuz İslami anlayışa ilham kaynağı olmuştur. İkincisi de; Aleviliğin ne olup olmadığını Suriye'ye bakarak karar vermek ve Suriye'nin olumsuz imajını Aleviliğe fatura etme mantığı, Alevilerden çok, size zarar verir. Bu mantıkla bakarsak, kanlı diktatörlükle yönetilen Sünni İslam ülkelerine bakarak Sünniliği yorumlarsak vay halinize... O zaman Suudi Arabistan gibi ülkeleri savunmakta hayli zorlanırsınız.

Son günlerde bazı TV kanallarındaki yorumlarında adeta yalvararak yakarışta bulunan Ahmet Taşgetiren; *"Derinden derine konuşulan bir* 'Suriyeleşme Sendromu' *toplumun geleceğe yöne-*

lik kaygılarını arttırıyor" dedikten sonra ***"Alevilik çizgisinin birdenbire böylesine revaş bulması,*** *28 Şubat'ta başlayan MGK konseptinin bir devamı mıdır?"... "MGK çizgisinin Sünni İslamı kuşatıp,* ***Aleviliği*** *gönendirme gibi bir alt şuuru var mıdır? Belki daha ötede, mezhepten devlet dini çıkarmak gibi bir rota mı izlenmektedir?"* diyor.

Taşgetiren de açıkça Türk Silahlı Kuvvetleri'nin **Atatürk** ve Cumhuriyet geleneği olan laikliği savunmasını kasten Suriye ile özdeşlik kurarak ve Alevilik ile ilişkilendirerek konuyu bilinçli olarak saptırma yoluyla kendi tabanlarına yıllarca pompaladıkları Alevi düşmanlığını kullanacakları tehdidini yapıyor. Yani Türk Silahlı Kuvvetleri'ne diyor ki; laikliği çok kararlı savunursanız biz de sizi Alevicilik yapmakla, Alevileri tutmakla ve böylece *"İslam ve din düşmanlığı"* yapmakla suçlarız diyor.

Sayın Taşgetiren; Kurtuluş Savaşı şartlarında bu zihniyet, Mustafa Kemal'i ve Kuvayı Milliye'yi de *"din düşmanı", "Moskof uşağı", "komünist"* diye suçlayıp gerici dinci isyanlar çıkarmıştı. Ama bir işe yaramadığı tarihte görüldü. Siz de yeni **Çapanoğulları,** yeni Menemenlerle laikliği savunan Genelkurmay'ı tehdit ediyorsunuz.

Aleviliğin, mezhep olarak kayırılıp devlet dini yapılacağı spekülasyonunuza gelince; Aleviliğin tarihte de günümüzde de bir devlet modeli ve perspektifi olmamıştır. Aleviler'in devleti Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'dir. Genelkurmay'ın Aleviliği kayırdığı, kolladığı filan da yoktur.

Ama siz hem, Sünni İslamı devlet dini yapmak için elinizden gelen her şeyi yapıyorsunuz hem de bazılarını mezhepten devlet dini çıkarmakla eleştiriyorsunuz. İşte sizin samimiyetiniz bu kadar. Yoksa siz Anadolu'daki Alevilikle, Suriye Şiiliğinin bir olmadığını bilmeyecek kadar dünyadan habersiz misiniz? Sizin amacınız Alevilerle Genelkurmay Başkanlığı arasında laiklik ve Cumhuriyet konusunda oluşabilecek olumlu diyaloğu Emevi siyaseti

yöntemleri ile dinamitlemektir. Siz açık yüreklilikle Genelkurmay'ı karşınıza alamıyorsunuz. Bu konuda tarihsel mirasınız da cesaretiniz de müsait değil. Siz amaçladığınız şeyi ancak Emevi entrikaları ile elde etmeye çalışıyorsunuz.

Türk Silahlı Kuvvetleri ve Aleviler

Türk Silahlı Kuvvetleri ne zaman ki Cumhuriyet karşıtı, laiklik karşıtı, hilafetçi, saltanatçı, şeri devlet özlemcilerince karşı tavır alırsa, bazı kişi ve kurumlar **"Orduyu Aleviler'in ele geçirdiği"** vehminde bulunurlar. Böylece yüzyıllardır süregelen Alevi düşmanlığı temelinde eğitilen Sünni inançlı halkın bir kesiminin gözünde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin haklı itibarını zedelemek isterler.

Son günlerde yine böyle bir haber ısıtılıp medyanın spotlarına düşürüldü. 26 Temmuz 2005 günkü bazı gazetelerde; **"Ordudaki Alevi Kadrolaşma"** diye bir haber çıktı. Haberde; 28 Şubat döneminde bir yarbayın Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e gönderdiği mektuptan sözedilerek; **"Türk Silahlı Kuvvetleri'nde ürkütücü boyutta Alevi kadrolaşmanın bulunduğunu, bu konunun kendisine intikal ettiği bir vatandaş olarak devletin başı hesabı olması nedeniyle bilgi arz etmeyi amaçladığı"nı** yazıyor.

Bu mektubun basında yer alması üstüne Milliyet gazetesinde Güneri Civaoğlu konuyu köşesine taşıyarak; **"Ateşle Oynamak"** başlıklı yazısında konu ile ilgili olarak; **Mektubun bazı gazetelerde rüzgar estirdiğini, sanki mektubun ciddi bir araştırmanın ürünü olduğunu, bilimsel bulgu olduğu, sanki TSK'de Alevi görüş ekseninde bir örgütlenme ve politika olduğu, sanki Sünniler'in dışlandığının söz konusu olduğu eleştirildikten** sonra; **"Alevi'de Sünni'de bu yurdun insanı-**

dır. Laik Türkiye'de değerlendirmeler mezhebe göre yapılmaz." Dedikten sonra "Böyle iddiaları alev alev gazete başlıklarına taşımak ve bu tür yanlışları bir kaç kez tekrarlamak, bir depremi tetikleyebilir." Uyarısını yaptıktan sonra; **"Türk Silahlı Kuvvetleri'nin içine mezhep farklılığı virüsünü sokmak çok tehlikelidir."** diye yazdı. Yazının devamında ise; Cumhurbaşkanlığı, yargı, üniversite yıpratılmak istendiği gibi, bu tür iddialarla da, amacın Türk Silahlı kuvvetlerini yıpratmak olduğunu şöyle ifade ediyor: **"Şimdi de çoğunluğu Sünni olan toplumda kamuoyunda en fazla güvenilen kurum olan TSK, Aleviliğin odağında bir kurum olarak gösterilme sürecinde mi?** dedikten sonra yazısının son kısmında ise; "asker içine sokulabilecek nifak, belki iç politikada kimilerinin gücünü göreceli olarak artırır ama unutmayın ki, **Silahlı Kuvvetler'ine güve girmiş bir ülke, ayakta kalamaz.**

Türkiye, çocuklarınıza ve torunlarınıza da bağımsız miras olarak bırakılmalıdır." diyor.

Bu taktik bazı kişi ve kurumların ilk ve son tavrı değil. Bazı kişi ve kurumların adeta yaşam biçimidir. Bu ve benzer tavırları devletin her kademesinde toplumdaki mezhep kavgası kullanılarak yapılmaktadır. Birileri ordu ya da sivil bürokrasi içinde birinin yükselmesini istemiyorsa o kişi hakkında **"o Aleviymiş, Bektaşiymiş vs."** şeklinde dedikodu çıkarması yeterlidir. Artık o kişi ağzı ile kuş tutsa bir işe yaramaz. Alevi ya da Bektaşi olmadığı üstüne yemin billah etsede yetmez. Bu ve benzer örneklere maalesef ülkemizde sıkça rastlanmaktadır.

28 Şubat'tan sonra laik Cumhuriyete karşı, hilafeti, saltanatı, şeri esaslara göre devlet yönetimini savunanlara karşı Ordu ve bürokrasi içinde tavır alınınca birileri **"Suriye Sendromu"** diye bir kavram ürettiler. Bu kavramın iddiası şuydu: Türkiye'de Ordu tıpkı Suriye'de olduğu gibi azınlık mezhep olan Aleviler ve

Koministlerle işbirliği yaparak devleti ele geçirecekler. Bunun adı "Suriye Sendromu"dur.

Bu iddia gizli saklı mektuplarda ifade edilmedi. İstanbul'da haftalık olarak çıkan Cuma dergisinde TSK içindeki subayların isimleri sayfalarca verilerek yapıldı. Bu iddiaları Hasan Celal Güzel yazı ve demeçlerinde dile getirdi. Bu nedenle hakkında dava açıldı. İslami yazar kabul edilen; Ahmet Taşgetiren, Abdurrahman Dilipak, Ali Bulaç **"Suriye Sendromu"** kavramını kullanarak yazılar yazdılar.

Böylece; hem Türk Silahlı Kuvvetleri **"Alevileri ve Komunistler'in** ele geçirdiği kurum olmuş diye Sünni halkın gözünden düşürecekler, hemde TSK'ne; bakın siz laik Cumhuriyeti kararlı savunmaya devam ederseniz ve hilafetçi, saltanatçı, şeriatçı dinsel akımlara tavır alırsanız bizde böyle yaparız diye tehdit ettiler.

Halbuki Türk Silahlı Kuvvetleri, Türk Ulusunun ordusudur. TSK mezhep ve tarikat temelinde örgütlenmemiştir. TSK, ümmetin değil ulusun ordusudur. Aleviler, Türk ulusunun kendisidir. Aleviler, Türk Ulusunun işgalci emperyalistlere karşı verdiği mücadeleyi başından sonuna kadar desteklemişlerdir. Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu laik Cumhuriyeti canla-başla savunmuşlardır. O'nu kutsamışlardır. Musafa Kemal Atatürk'ü, Hacı Bektaş Veli'nin **"don"** değiştirmiş hali olarak telakki etmişlerdir. Aleviler, Kurtuluş Savaşı şartlarında hiçbir padişahçı, hilafetçi, şeriatçı, etnik ve dinsel bölücü ayaklanmanın yanında yer almamışlardır. Aleviler, ne Çapanoğlu'nun, ne Bolu, Düzce ve Anzavur isyanının, nede, Konya, Menemen, Ağrı, Zilan, Şeyh Sait ve benzer laik Cumhuriyet karşıtı isyanların yanında yer almamışlardır.

Alevileri Koçgiri ve Dersim olaylarında kullanmak isteyen İngiliz işbirlikçisi Kürt Teali Cemiyeti'nin bu niyetleri kursaklarında kalmıştır. Bu iki olayda Aleviler'e ağır fatura edilmesine karşın hiçbir Alevi, Mustafa Kemal Atatürk'e saygı ve sevgide zaaf gös-

termemişlerdir. Nitekim kurulan ilk TBMM'den beri Sivas-Koçgiri halkı ve Tunceli halkı laik Cumhuriyet'in yanında yer almışlardır ve almaya devam ediyorlar.

Aleviler; Kurtuluş Savaşı Tarihi boyunca Atatürk düşmanlarının yanında değil Atatürk'ün Kuvvay-i Milliye'sinin, Atatürk'ün ordusunun yanında yer almışlardır. Düşmanla işbirliği yapan Hilafet Ordusu'nun, Saltanat Ordusu'nun içinde bir tek Alevi yer almamıştır. Atatürk düşmanı; Çapanoğlu, Anzavur, Menemen, Şeyh Said, Ağrı, Zilan, Çapakçur, Roçkotan isyanlarında bir tek Alevi yer almamıştır.

Buna karşın her nedense Türkiye'de her inanç ve milliyetten kişi TSK'de yer alınca bir şey olmuyor. Ama Alevi kökenli birisi TSK'nin herhangi bir kademesinde yer alınca **"Aleviler Ordu'yu ele geçirmiş"** oluyor. Bu nasıl bir mantıktır. Anlamak zor doğrusu. Ne yazık ki bu anlayış nedeni ile bugün bile Aleviler'e laik Cumhuriyet devletinin bazı kademeleri gibi TSK'nin bazı kademeleride "sakıncalı"dır. Halbuki Türk ulusunun bir paçası olan Aleviler'in, Türk Ordusunun bir parçası olan Aleviler'in Türk Silahlı Kuvvetleri'nin çeşitli kademelerinde yer alması ana sütü denli hakkıdır. Bu ilişkiyi yadırgayanlar Türk ulusunun ve Türk Ordusu'nun dostu olamazlar. Alevi Türkleri; Türk Ulusundan ve Türk Ordusu'ndan ayırmaya çalışmak, Türk Ulusunu ve Türk Ordusunu korumak değildir Bu anlayış olsa olsa ulusu ve orduyu zaafa uğratmaya çalışmaktır. Bu tavır başlı başına birlikten yana değil bölücülükten yana bir tavırdır. Türk Ulusu'na ve Türk Ordusu'na karşı bu yapılan mezhepçiliktir. Bu anlayış, ulusal ordu anlayışına terstir. Bu zihniyetteki kişi ve kurumlar Türk halkının bağrından çıkmış Türk Ordusu'nu halkı ile yabancılaştırmak istemek niyetinden başka bir şey değildir.

Bir Muhalif Söylem; Alevilik

Alevilik reel İslam'ın muhalif bir söylemidir. Dinler tarihi incelendiğinde görülecektir ki, her dine başlangıçta olmayan bazı kurallar sonradan girer. Dine sonraki zamanda katılan bu kurallar zamanla kesinlik kazanır ve dinin esasları arasında yer alır.

Bu yeni kurallarla ortaya çıkan biçim, sonraları dinin başlangıçtaki gerçek biçimiymiş gibi kabul edilir. Halbuki bu yeni kuralların dine kabul edilip edilmemesi için hayli mücadele verilmiştir. Sonuçta, güçlü olan kesim diğer kesimlere kendi istemlerini zorla kabul ettirmiştir. Diğer dinlerin olduğu gibi İslam dininde başına gelen budur. Kuranı Kerim ve hadislerin Hz. Muhammed'in ölümünden sonra başa geçen halifeler tarafından farklı yorumu, farklı İslami anlayışları ortaya çıkarmıştır. Bu anlayışların giderek kurallaşması ve kurumlaşması mezhep ve tarikatları oluşturmuştur.

İslamiyet'in kısa zamanda farklı uluslara yayılması, farklı kültürel ortamlarla tanışması dinin kitabı Kuran-ı Kerim ve peygamberin sözleri olan hadislerin Hz. Muhammet'in vefatından hayli sonra yazıya geçirilmesi bu farklı yorumlar için gereken zemini hazırladığı söylenebilir.

Hz. Ali, Hz. Muhammet'in amcasının oğlu ve aynı evde kardeşi gibi yetiştirdiği biriydi. Hz. Ali aynı zamanda Hz. Muhammet'in çok sevdiği biricik kızı Fatma'nın eşi idi.

Ve Hz. Ali İslamiyet'i ilk kabul eden insanlardan biriydi. Hz. Muhammet, vefatından sonra kendi yerine geçecek kişi olarak Hz. Ali'yi düşünüyordu. Ama olay düşündüğü gibi olmadı.

Hz. Muhammet'in vefatından sonra İslamiyet içinde ilk kırılma oldu. Halife Ebubekir oldu. Böylece İslam tarihinde Ali yanlıları yani Ehlibeyt yandaşları ile Ebubekir yanlıları ya da Emeviler oluştu. İşte yaşanan bir dizi tarihsel-toplumsal olaylardan sonra Ali yanlılarına; "Ali Şiası", "Ali yanlıları" ve süreç içinde **"Aleviler"** dendi. Diğerlerininde bir kısmına **"Sünni"** dendi.

Türkler, İslamiyet'in doğuşundan yani, 620 yıllarında yaklaşık 250-300 yıl sonra tanıştılar. Türkler İslamiyeti Türkistan'ı fethe çıkan Arap orduları ile tanıdılar. Bu fetihe karşı çok direndiler. Çok can verdiler, çok savaştılar. Sonuçta güç karşısında İslamiyeti kabul etmek zorunda kaldılar. Kabul ettiklerinde ise, İktidarı elinde tutan Emevi İslamı değil, Muhalif olan Ali yandaşlığını benimsediler.

Böylece süreç içinde Türkistan'daki Sufi-tasavvufi akım ile İslamiyet yeni bir Sentez oluşturdu. Bu oluşum Ahmet Yesevi, Lokman Parende, Hacı Bektaş Veli'de kendini ifade eden İslami yorumu oluşturdu. İşte adına daha sonraki yıllarda Alevilik-Bektaşilik denen oluşum budur. Emevi İslam'ın tersine, eşitlikçi, özgürlükçü, bölüşümcü, kadın-erkek eşitliğinden yana, 72 millete bir gözle bakan, insan sevgisini inancın merkezine koyan hoşgörülü bir İslami yorum böyle oluşur.

İslamiyet, Arap yarımadası dışında ilerledikçe farklı oluşumlar üretmiştir. İslamiyet ile Mısır kültürü karışınca Fatimilik doğmuştur. İslamiyet ile Pakistan-Hindistan kültürü tanışınca İsmailiye anlayışı oluşmuştur. İslamiyet Mezopotamya'da Şafiilik akımını, İran'da Şiilik anlayışını Türklerle tanışması sonucu ise Aleviliği oluşturmuştur. Yani Alevilik; İslamiyet"in farklı bir yorumudur. İslamiyet'in TÜRKÇE konuşmasıdır. İslamiyete egemen olan anlayışa muhalif bir yorumdur. İslam tarihinde her tür haksızlığa tepki temelinde oluşan hümanist, sevecen, kıblesine insan sevgisini koyacak denli sevgi ile dolu bir yorumdur. Böyle olmanın bedelini ise çok ağır faturalarla ödemiştir ve ödemeye devam ediyor.

Musevilik ve Hıristiyanlık içinde nasılki farklı yorumlar var ise, İslam içindeki farklı bir İslami yorumda Aleviliktir. Tıpkı; Hanefilik, Şafiilik, Hambeli, Maliki, Şii ve Vehabi vs. gibi...

Aleviliğe, dinler tarihinde benzerlerinden daha tahammülsüz davranılmıştır. Alevilik tarihi boyunca hiçbir dönem kendini özgürce ifade edememiştir. Selçuklu ve Osmanlı dönemindeki uygulamalar adeta Arap-İslam dönemini aratmamıştır. Selçuklular dönemindeki Babai Başkaldırısında hayatını kaybeden onbinlerce Alevi bu dönem için anılacak örneklerden bir tanesidir. Osmanlı döneminde de; Pir Sultan Abdal Olayı, Kalender Çelebi Olayı, Şahkulu Olayı, Çaldıran Savaşı ve bitip tükenmeyen Celali Ayaklanmaları ile 2. Mahmut dönemindeki Yeniçeri katliamı bu dönemi karekterize eden tipik olaylardır.

Alevilik, tarihte siyasi ve ekonomik gücü llerinde tutan egemenlerin dini kullanarak oluşturulan iktidarına karşı olduğu için merkezi otorite tarafından sürekli hırpalanmıştır. Kendini ifadesi engellenmiştir. İktidarların teokratik niteliği özgürlükçü yorumun yaşamasını engellemeye çalışmıştır. Durum böyle olunca Alevilik kendini ancak gizleyerek, saklayarak yaşatabilmiştir. Tasavvufi ve batını anlayış bu ifade biçiminin dışa vurumundan başka bir şey değildir. Alevi edebiyatı; nefesleri, duazları ile Bektaşi fıkraları böyle oluşmuştur.

Aleviliğin kendini kısmen bile olsa özgürce ifade ettiği dönem, kurulan laik Cumhuriyet ile birlikte olmuştur. Ama buda kısa sürmüştür. Osmanlı'daki teokratik yapının temsili bir kurumu çolan Şeyhülislamlığın yerine Diyanet İşleri Başkanlığı ikame edince Alevilik kısa süren meşrutiyetini de yitirmiştir.

Ülkemizde son 70 yıldır din işlerini düzenleyen kurum Başkanlığa bağlı bir devlet bakanlığına bağlı genel müdürlük olan Diyanet İşleri Başkanlığıdır. DİB tüm yurttaşlardan kesilen vergilerden oluşan bütçesi ile sadece bir mezhebe hizmet vermekte-

dir. Yani ülkemizde laik olduğunu iddia eden devletin dini tercihi olduğu gibi mezhep tercihide yapılmıştır.

Devlet yurttaşlarının inancı karşısında tarafsız değildir. Devlet mezhepçi bir yapılanmayı son 70 yıldır ısrarla sürdürüyor. Halbuki laik bir ülkede devletin dini olmaz, mezhebi olmaz. Yurttaşların dini mezhebi olur. Devlet tarafsız, hakem olmalıdır. Ama bu özelliği ile devlet mezhepçi bir görüntü vermektedir.

2005 yılı bütçesinden DİB na ayrılan bütçe yaklaşık 2 katrilyondur. Bu diğer din hizmetleri ve yan gelirlerle birlikte 3 katrilyon lirayı bulmaktadır. Bu bütçenin tamamı tek bir mezhebin hizmetine sunulmaktadır. Halbuki, bütçeyi oluşturan vergiler tüm yurttaşlardan alınmaktadır. DİB bünyesinde 100 bin din adamı bulunuyor. 100 bin cami var. 100 bin kişi içinde bir tek kişi Alevi yoktur. 100 bin cami var ama son yıllarda yapılan 3-5 cemevi ve dergah ülkemizde nüfusu 15 milyonu aşan Alevi toplumu için çok görülmektedir.

Aleviler inançları gereği namaz kılmazlar, camiye gitmezler. Onların ibadetlerinin adı "cem"dir. Bunuda Cemevlerinde ve dergahlarda yaparlar.

Din Bütçesi Azınlıklar ve Aleviler

Türkiye kamuoyu bir süredir adeta AB ilerleme raporu ve Başbakanlık İnsan Hakları Komisyonu raporunda sözü edilen **"azınlık"** kavramına kilitlenmiş bulunuyor. Her iki raporda **"azınlık"** olarak ifade edilen kesimler kendilerinin azınlık olmadığını ifade ettiler. Bu bağlamda Aleviler'de azınlık olmadıklarını ülkemizin kurucu ana unsuru olduklarını ısrarla ifade ettiler.

Aleviler, azınlık kavramına yüklenen siyasi anlamdan dolayı kendilerini azınlık kabul etmediler. Birlik ve bütünlükten yana tavırlarını her zaman olduğu gibi yine ısrarla yinelediler. Bu durumdan elbette laik Cumhuriyetten, birlik bütünlükten yana ül-

kemizde bulunan sağduyulu kişi ve kurumlar elbette memnun oldular. Ama bu, ülkemizdeki şartların güllük gülistanlık olmadığını Alevilerin birçok sorununun çözüm beklediğini de unutmamak gerekir. Bunların başında ise, hormonlu yapısı birçok toplumsal kesimi rahatsız eden Diyanet İşleri Başkanlığı geliyor.

Kamuoyunda azınlık tartışmaları bitmeden 2005 yılı bütçesi TBMM'de görüşülmeye başladı. Türkiye'de din ve devlet işlerini düzenleyen kurum Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Bu kurumun bütçeside genel bütçeden ayrılan paydan oluşuyor. Bu kurum bir devlet bakanlığına bağlı bir genel müdürlüktür. Ama son 20 yıldır ayrılan bütçe bir genel müdürlük bütçesinden çok en büyük bakanlık bütçeleriyle yarışıyor. Diyanet bütçesi '2004de' 2 katrilyon TL. idi. 2005 yılında ise; yaklaşık 3 katrilyon TL. dir.

Bu rakam tek tek, Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık bütçesinden büyük bulunuyor. Bu bütçe tek tek, Kültür Bakanlığından, Sosyal Güvenlik Bakanlığından, Köy İşleri Bakanlığından, Milli Eğitim Bakanlığından, İçişleri Bakanlığından vs. yüksektir.

Diyanet İşleri, bu bütçe ile ülkemizde sadece bir mezhebe hizmet veriyor. Bu bütçe Aleviler'den de kesilen vergilerden oluştuğu halde Diyanet Alevilere hizmet vermiyor. Bu bütçe laik yurttaşlardan, ülkemizdeki müslüman olmayan yurttaşlardan, ataistlerden ve Şii ve Şafii mezhebinden olan yurttaşlarında verdiği vergilerden oluşuyor. Ama onlarada hizmet vermiyor. Diyanet bütçesi haksız bir bütçedir. Helal bir bütçe değildir. Bu bütçeden yaklaşık 100 bin camide görev yapan 100 bin imam maaşını alıyor.

Diyanete ayrılan bütçe genel bütçeden ayrılıyor. Genel bütçeye ise diyanet görevlilerinin haram dediği bir dizi gelir karışıyor. Örneğin, diyanet görevlileri içkiye haram der. Ama Türkiye'de içki, sigara vs.den alınan vergiler bütçede toplanır. Milli piyango, kumar, eglence yerleri, bar, pavyon hatta genelev vergileri bütçede toplanır. Diyanet İşleri Başkanlığının katrilyonluk

bütçesi alınan bu vergilerden oluşuyor. Peki dini bütün Diyanet İşleri uleması bu durumu nasıl içine sindiriyor. Gayri meşru ve haram denilen kaynaklardan oluşan paraları nasıl maaş olarak alıyorlar. Veya bu paralarla nasıl camiler vs. yapıyorlar.

Aleviler azınlık değiller ama "Din bütçesi" söz konusu olunca Aleviler yok sayılıyor. Hiç hak sahibi sayılmıyor. Aleviler azınlık değil deniyor ama Alevilere okullarda zorunlu Sünnilik Dersleri öğretiliyor. Bu hata yıllardır sürüp gidiyor. Aleviler azınlık değil deniyor. Ama Ramazan ayında tüm devlet ve özel TV ler gazeteler, radyolar bir ay Ramazan programları yapıyor. Ama Aleviler'in inançları olan Muharrem Orucu, Hızır Orucu, Nevruz Kutlamaları yok sayılıyor. Aleviler azınlık değil deniyor ama ülkemizde Sünni yurttaşların İbadet yapmaları için 100 bin cami var. Azınlık sayılan Rumlar'ın, Ermenilerin, Musevilerin yüzlerce ibadet yeri var. Ama Aleviler'in son yıllarda yapılan 3-5 Cemevi AB yandaşı Ilımlı İslamcı hükümetimizi ve Başbakanı fevkalede rahatsız ediyor.

Alevilerin ezici çoğunluğu Türk kökenlidir. Ve Aleviler İslamiyetin birçok yorumu gibi Hanefi, Şafii, Şii, Maliki, Hambeli farklı bir yorumuna inanıyorlar. İslamiyet'in Emevi yorumuna inanmadıkları için egemen yorum onları dışlıyor. Çoğunluk hakları denilen haklardan yararlandırmıyor. Kendilerini özgürce ifade edemiyorlar. Ve inançlarının gereği gibi ibadetlerini yapamıyorlar.

Aleviler azınlık olmadıkları için yani gayri-müslim olmadıkları için onların haklarından da yararlanamıyorlar. Yani **Aleviler tarihleri boyunca (Atatürk dönemi hariç) ne çoğunluk haklarından yararlanabilmişlerdir. Ne de azınlık haklarından yararlanabilmişlerdir. Tam anlamı ile yok sayılmışlardır. İki arada kalmışlardır.**

Toplumda bugün bile ne yazıkki Aleviler ile ilgili olarak ayrımcılık yapılmaktadır. **Devlet kapısı adeta Aleviler için kapı-**

lıdır. Tanınmadan memur, işçi vs. olan ise tanındıktan sonra ayrımcılığa tabi tutulmaktadır. **Özel sektörün önemli bir kısmında Alevi olduğu bilinen kişinin işe alınma şansı adeta yoktur.** Alınan ise tanındıktan sonra çalıştırılmaz.

Aleviler inancı gereği camide kılınan beş vakit namazı bilmez, kılmaz. Ramazan orucunu tutmaz. Ama toplumsal yaşamda bu özelliklerini mahallede komşusundan, işte mesai arkadaşından, okulda sıra arkadaşından, askerde tertibinden saklamak zorundadır. Toplumda hâlâ 5 vakit namaz kılmayan kişiye vebalı gibi bakılmakta kafir sayılmaktadır. Cenaze namazı kılınmamaktadır. Aleviler **"azınlık"** olmak istemiyor. Ama bu saydığım ve sayamadığım ayrımcı uygulamalar içinde hiç mutlu yaşamıyor. Yani toplumsal yaşam bugün bile Aleviler için hiçte güllük gülistanlık değil. Ayrımcılık Alevinin canına tak etmiş bulunuyor.

Alevilik Dersleri Nasıl Olacak?

Hükümet, yine bir süredir AHİM kararı ile birlikte okullarda ALEVİLİĞİN de ders olarak okutulacağını açıkladı. Bu gelişme daha çok AB'nin baskıları sonucu oldu. Yoksa bu duyarlılığın hükümetten kaynaklandığını sanmak safdillik olur.

Zorunlu Din Dersleri, 12 Eylül Darbesi döneminde konuldu. Artık laik devletimizin hem resmi dini hem de resmi mezhebi olmuştu. Resmi dini İslam, resmi mezhebi ise, Hanefilik'ti.

Hanefi olmayan Aleviler, Şiiler ve diğer inanç mensupları yok sayıldı.

9 Temmuz 1990 tarihli genelge ile Hıristiyan ve Musevi çocukları dilekçe ile bu dersten muaf olabiliyor. Ama Aleviler için durum değişmedi. Alevi çocukları zorla inanmadıkları ibadet biçimini öğrenmek ve uygulamak zorundadır. Aksi halde sınıflarını geçemezler.

Aleviler inançları gereği camide kılınan 5 vakit namazı kılmazlar. Camiye gitmezler. 30 gün tutulan Ramazan orucunu tutmazlar. Böyle olduğu için, okulda rahatsız edilmektedirler. Bu uygulama ne inanç özgürlüğüne ne de insan haklarına sığar.

Söz konusu edilen, Alevilik Dersleri nasıl verilecektir? Dersin kitabını kim hazırlayacaktır? Bu dersi kimler verecektir?

Eğer Alevilik dersi, mevcut kitapların içine üç-beş cümle veya üç-beş paragraf ilave edilecek bir uygulamadan ibaret olacak-

sa; bu uygulama olayı geçiştirmekten başka bir şey değildir. Bu yasak savmadır. Bu durum mevcut uygulamayı meşrulaştırmak isteminden başka bir anlam taşımaz.

Alevilik İslamiyet'in Türkçe konuşmasıdır. Alevilik İslamiyet'in Türkçe yorumudur. İbadetin dili tümüyle Türkçe'dir. Ama Türkiye'de okullarda İslamiyet'in Türkçe konuşması olan Alevilik yasaktır.

Bırakalım Avrupa'yı, ülkemizde azınlık sayılan ve sayılmayan Hıristiyanlığın değişik yorumları olan; Katoliklere, Ortodokslara, Protestanlara, Keldanilere, Süryanilere, Nasturilere kendi dillerinde ibadet serbesttir ama, Alevilere Türkçe ibadet yasaktır.

Bu ayıp ta ülkemiz yöneticilerine yeter.

Aleviliğin okullarda öğretilmesi bu saatten sonra adeta bir ucubeye çevrilmemelidir. Alevilik okullarda doğru düzgün öğretilmelidir. Milyonlarca insanın beklentileri ile adeta alay edilmemelidir.

Bu uygulamanın düzgün biçimi kanımca şöyle olmalıdır.

Alevilik Ders Kitabı mutlaka ama mutlaka Alevi kökenli uzmanlar tarafından hazırlanmalıdır. Bu konuda yeterli kadro ve çalışma mevcuttur. Nasıl ki bir Hıristiyan'a Şafii kökenli birinin kitap yazması uygun olmaz ise, bir Hanefi'ye bir Musevi'nin ders kitabı yazması uygun düşmezse bir Aleviye de bir Vehabi'nin ders kitabı yazması uygun düşmez.

Neden Vehabi diyorum. Çünkü bugün Milli Eğitim'de ve Diyanet İşleri'ndeki hakim anlayış Vehabi Müslümanlığı yani Suudi Müslümanlığıdır. Bu İslami anlayış ise Aleviliğe yüz seksen derece aykırıdır.

Aleviliği öğretecek derslere mutlaka ama mutlaka Alevi kültürü içinden gelen öğretmenler tayin edilmelidir. Milyonlarca insanın beklentileri ile adeta alay edilmemelidir. Böyle olmazsa hiç olmasın daha iyidir. Tabii "Zorunlu Din Dersleri" adı altında ve-

rilen "Zorunlu Sünnilik Dersleri" Aleviler için olduğu gibi hiçbir öğrenci için "zorunlu" olmamalıdır. Bu derslerde Alevilikte seçimlik olmalıdır. Din dersleri zorunlu değil seçimlik olmalıdır. Zorunlu din dersi demek devletin bir dinin ya da mezhebin taraftarı olması demektir. Halbuki çağdaş laik demokrasilerde devletin dini olmaz. Vatandaşın dini ya da mezhebi olur. Devlet inançlar konusunda tarafsızdır, hakemdir.

Devlet farklı inançlara mensup yurttaşları arasında ayrım yapamaz. Yaparsa devlet laik olamaz.

Aleviler'i Kim Temsil Ediyor

Alevilik'in 1400 yıllık tarihi var. Anadolu ile başlatırsak yaklaşık 700 yıllık bir tarih söz konusu. O halde Aleviler'i dün kim temsil ediyorduysa bugün de o temsil ediyor

İslam tarihinden itibaren sayarsak Alevilik'in 1400 yıllık tarihi var. Anadolu ile başlatırsak yaklaşık 700 yıllık tarihten söz ediyoruz demektir. O halde dün Aleviler'i kim temsil ediyorduysa, bugünde aleviler'i o temsil ediyor. İslam tarihi söz konusu edilirse Aleviler kendilerini Ehlibeyt ile temsili bir onur sayarlar. Anadolu konu olunca Aleviler'in temsilcisi aynı zamanda Ehbiyet'inde temsilcisi olan yer **Hacı Bektaş Veli Dergahı'dır.**

Şeyhülislamlık kurumunu Osmanlı devleti bütçesi yataşıyordu. Osmanlı'nın maaşını az bulan kadı ve Şeyhülislamlar baktıkları davalaredan zaman zaman rüşvet alıyorlardı. Bu durum sayısız Osmanlı arşivi belgeleri ile belgelidir. Alevi dedeleri ve babaları ise Şeyhülislamlığı tanımadıkları için devletten maaş almıyorlardı. Onlar ve kurumları halkın gönüllü olarak verdiği bağışlar, lokmalar olan Hakullahlar ile yaşıyordu. Hakullahlar, dergahta toplanıp hizmete dönüşüyordu.

Amacından Saptı

Cumhuriyet döneminde ise, din ve devlet işlerini düzenleyen kurum Mustafa Kemal zamanında laiklik ve Cumhuriyet karşıtı dinsel gericiliği engellemek ve aydın din adamı yetiştirmek için kurulan Diyanet işleri Başkanlığı'dır. Diyanet İşleri Başkanlığı,

Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatından sonra süreç içinde kuruluş amacından saptı ve devleti dinsel tehdit ile karşı karşıya bırakan bir kuruma dönüştü.

Bugün 4 katrilyon liralık bütçesi, 100 bin camisi, 115 bin personeli ile Diyanet İşleri Başkanlığı bir genel müdürlük olmasına karşın 5-6 bakanlığın bütçesinden fazla bütçeye sahiptir. Laik Cumhuriyet, adeta kendini yıkmak için sponsorluk yapmaktadır. Aleviler ise Cumhuriyet döneminde de Şeyhülislamlık yerine kurulan Diyanet İşleri Başkanlığı içinde yer almadılar. Cumhuriyet döneminde, Sünniler'i Diyanet İşleri Başkanlığı ve o kurumun sponsorluk yaptığı bazı tarikatlar temsil ediyor. **Aleviler'i ise, Hacı Bektaş Veli Dergahı temsil etmeye devam ediyor.** Ama Cumhuriyet'in ilk yıllarında bazı gerici tekke ve zeviyelerle Hacı Bektaş Veli Dergahı ve Mevlana Dergahı'da ibadete kapatılıp müze yapılmıştır. Aleviler ibadetlerini gizli-saklı olarak sürdürmeye çalışmışlardır. Ama göçlerle birlikte kırsal ağırlıklı bu yapı giderek dağılmaya başlamıştır. Hacı Bektaş Veli Dergahı'na bağlı, Bektaşi ve Çelebi geleneği hiyerarşik yapısını korumaya çalışırken Doğu Anadolu ağırlıklı dede ocakları geleneği dağılma ile karşı karşıya kalmıştır. Merkezi birliktelik sarsılmıştır. Ocakzade dedelik kendini yeniden üretmede yetersiz kalmıştır. 80 yıllık Cumhuriyet döneminde gelenek zayıflamıştır. Osmanlı döneminde de olmayan merkezi örgütlenme iyice sarsılmıştır. 1990 yılının başlarında Türkiye'de ve yurtdışında özellikle Sivas olayları ile başlayan dernek ve vakıf biçimindeki Aleviler'in kendilerini ifade biçimi olan örgütlenmeler Aleviler'i bu biçimde buldu. Aleviler son on yıldır ellerindeki tüm iletişim ve kamuoyu oluşturma araçlarını kullanarak kendilerini tanıtmaya ve ifade etmeye çalıştılar. Önemli ölçüde bu konuda başarılıda oldular.

Orası Kutuptur

Derneklerin, vakıfların, federasyon ve benzeri Alevi örgüt-

lenmelerinin yaptığı özverili çalışmalar için her türlü Alevi yurttaş ne kadar teşekkür etse yeridir. Fakat bu örgütlenmeler, Alevilik'in yüzyıllar sonucu oluşmuş inanç merkezlerinin yerine kendilerini koymamalıdırlar. Ülkemizin özgül koşullarından dolayı asli hizmetlerini yapamayan bu inanç merkezlerine yardımcı olmalıdırlar. Yaşanan tarihsel şartlardan dolayı organik örgütlenmesi kesintiye uğramış olan Hacı Bektaş Dergahı'nı öne çıkarmak ve o'nun şerefli önderliğinin gönül eri olmak her Alevi'nin görevi olmalıdır.

Hacı Bektaş Veli Dergahı tarihte olduğu gibi bugünde ülkemizdeki ve ülkemiz dışındaki bütün Aleviler'in, Bektaşiler'in temsilcisidir. O yüce makamdaki dede ise tüm Aleviler'in dedesidir. Orası kutuptur. Orası Serçeşme'dir. Bu özelliği zaten hiçbir Alevi-Bektaşi tartışmaz. Bu nedenle son yıllarda Hacı Bektaş Veli Dergahı; şu derneğe bu derneğe, şu vakfa, bu vakfa, şu bakanlığa, bu bakanlığa, şu belediyeye veya bu belediyeye şu federasyona veya bu üst birliğe vs. bağlanmasını savunmak Alevilik'i Bektaşilik'i tam tanımayan dostlarımızın iyi niyetli düşünceleridir.

Alevilik'in 'Tanımı' Sorunu Var mı?

Alevilik, son 15 yıldır kullanibildiği tüm iletişim araçlarını kullanarak kendini ifade etmeye çalışıyor. Çünkü Alevilik, Osmanlı'da yasak olan bir İslami yorumun adıydı. Cumhuriyet ile ilk defa meşru oldu. Ama bu da fazla uzun ömürlü olmadı.

İnançların tanımlanmaya gereksinimi yoktur. İnançlar, insanlar ya da bilgi edinmek isteyenler tarafından öğrenilmeye çalışılan olgulardır.

Alevilik'in de tanımlanmaya ihtiyacı yoktur. Tıpkı hanefilik, Şafilik ve Şiilik gibi. Ya da Ortodoks, Katolik, Protestan, Anglikan vs. inançları gibi...

İslam'da Hanefilik nasıl ki İmam Hanefi'nin İslamiyet'i yorum tarzı ise, Şafiilik nasıl ki İmam Şafi ve onun öğrencilerinin İslamiyet'i yorum tarzı ise, Alevilik de İslamiyet'in Ehlibeyt denilen Hz. Muhammed'in hane halkı olan Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve onların iz sürücülerinin islamı yorum tarzıdır.

Alevilik, Allah'a, Muhammed'e ve Ali'ye inanan, Kuran'ı kendi kutsal kitapları kabul eden bir yorumun adıdır.

İslamiyet, Hz. Muhammed'in Hakk'a yürümesinden sonra daha önce var olan çelişkilerin çatışmaya dönüşmesine kısa zamanda sahne olmuştur. Bu çelişkilerin faturasını ise en ağır şekilde Ali yakınları ödemiştir.

Bu çelişkiler İslamiyet'in yayıldığı coğrafyalarda yayılmıştır. Örneğin; Türklerin Arap dini olan İslamiyet'i hemen kabul etmemeleri kendilerine çok pahalıya mal olmuştur.

Bu çelişkiler sonucu İslam içinde Hz. Muhammed'den sonra Hz. Ali ve yandaşları dışında oluşan yorumlar olan mezhepler İslam içinde iktidarı ele geçirmişler ve yüzyıllar boyunca egemenliklerini sürdürmüşlerdir. Bu durum Arap coğrafyasında olduğu gibi, Osmanlı coğrafyasında da uzun yıllar devam etmiştir.

Tarih boyunca Alevilik'e yönelik her tür olumsuzluk İslam adına yapılmıştır. Alevilik açısından kendilerine yönelik dinsel şiddetin kaynağı tarih boyunca hep İslam adına yapılmıştır. Aleviler adeta İslam bu ise biz İslam değiliz deme noktasına gelmişlerdir.

İşte ülkemizde son yıllarda Alevilik'in bu toplumsal özelliğinden faydalanarak bazı kişiler Alevilik'in bu toplumsal tepkisini; "O halde Aleviler İslam mı, değil mi? Alevilik din mi, değil mi? Aleviler'in İslamiyet ile ilişkisini yeniden değerlendirelim" gibi yönlendirmelere yönelmişlerdir. Halbuki bu durum her dinin içinde görünen olaylardır. Bu farklılıklar olmasaydı hiçbir dinde mezhep ve tarikat olmazdı. Musevilik içinde olduğu gibi Hıristiyanlık içinde de birbirinden çok farklı yorumlara sahip yorumlar vardır. Avrupa'da Ortaçağ'da yüz yılı aşkın zaman süren din savaşları Hıristiyanlık içindeki bu farklı yorumlardan kaynaklanmıştır. Adına din savaşları denilen savaşlar olmuştur.

İslamiyet içinde de bu farklılıkların olması gayet doğaldır. Alevilik'i tanımlarken İslam'ın beğenmediğimiz yorumlarıyla kıyaslayıp İslam ile ilişkisini anlayamayız. Adres klasik Alevi kaynaklarıdır. Orada ise Alevilik İslam'ın sevecen, hoşgörülü, eşitlikçi, özgürlükçü bir yorumudur.

Alevilik'e inanan milyonların Alevilik'in yeniden bir tanımı diye bir sorunu yoktur. Bu sorun anne ve babası Alevi olan ya da olmayan ama Alevilik'e dinsel olarak inanmayan bazı kişilerin sorunudur. Alevilik'i kendi ideolojik-siyasi çizgilerine yaklaştırma kaygısından kaynaklanan bir çabadır. Yoksa; **Elbistanlı Alevi ile Edirneli Alevi'nin inancı arasında özde hiçbir fark**

yoktur. Tunceli'deki Alevi Dedesi ile Kaz Dağı'ndaki Çepni Türkmen Dedesi'nin yaptığı Cem özde aynıdır. Alevilik'in hiçbir temel kavramında inançlı Aleviler arasında özde bir fark yoktur.

Alevilerin Alevilik'i tanımlama diye bir sorunu yoktur. Alevilerin sorunu, kendi inançlarını insan haklarının bir parçası olarak özgürce ifade edememeleri sonucudur.

Aleviler ve Avrupa Birliği

"Osmanlı İmparatorluğu, Batı'ya karşı elde ettiğimiz başarılardan çok gurura anarak kendisini Avrupa uluslarına bağlayan bağları kestiği gün, **düşüşe başlamıştır.** Bu bir hataydı. Bunu tekrar etmeyeceğiz. **Bizim vücutlarımız Doğu'da ise de düşüncelerimiz Batı'ya dönük kalmıştır."**

Mustafa Kemal bu satırlardaki düşüncelerini 29 Ekim 1923 günü yani Cumhuriyet'in ilan edildiği gün o sırada Ankara'da bulunan Fransız yazar Maurice Pernot'a söylüyor. Mustafa Kemal bir yandan ülkeyi işgal eden Batılı devletlere karşı silahlı mücadele veriyordu. Mandacılığı savunanlara şiddetle karşı çıkıyordu. Ama diğer taraftan da Cumhuriyet'in kurulduğu gün; "Batı ile bağları koparmanın bir hata olduğunu bunu tekrar etmeyeceklerini, coğrafi olarak Doğulu da olsak düşüncelerimizle yüzümüzün Batı'ya dönük" olduğu tespitini yapıyor.

Atatürk ve Laiklik

Mustafa Kemal'in bu tespitinden bu yana tam 80 yıl geçti. Bu zaman zarfında Atatürk, laiklik, Cumhuriyet ve Batı düşmanlığı temelinde siyasi varlıklarını sürdüren İslam referanslı bazı siyasi kesimler bugün dünya konjonktüründe değişmesine koşut olarak Batıcı kesildiler. Fakat tercihlerindeki bu değişim kendilerinde meydana gelen yapısal değişimden kaynaklanmıyor. Bu değişim AB Türkiye ilişkilerinde AB'nin Türkiye'den istediği bazı uyum yasalarının kendi işlerine gelmesinden kaynaklanıyor.

Böylelikle akıllarınca Türkiye'nin başta Mustafa Kemal'in Batılı olma anlayışı ile halkta oluşan Batı sempatisi rüzgarını ve AB'yi arkalarına alarak Türkiye Cumhuriyeti ulusal devletini zaafa uğratmaktır. Böylece kendileri Batılılaşacaklarına Batı'nın demokrasi, insan hakları vs. söylemlerini araç olarak kullanarak Doğulu amaçlarına ulaşmış olacaklardır.

Bu bağlamda Türkiye'deki Aleviler'in meseleye bakış açısına gelince Aleviler, Osmanlı'dan bu yana yaklaşık 700 yıldır bu topraklarda; insan haklarından, inanç özgürlüğünden, kadın-erkek eşitliğinden, laiklikten, demokrasiden yana oldukları için her tür dinsel tutuculuğa karşı oldukları için çok ağır bir fatura ödemişlerdir.

Halbuki ülkemizdeki Türkmen Aleviliği; tutucu, bağnaz, hoşgörüsüz, despot İslami yorumlara karşı, hoşgörülü, özgürlükçü, inancının merkezine insan sevgisini koyan, 72 millete aynı gözle bakan, eşitlikçi, özgürlükçü, bölüşümcü bir İslami yorum tarzıdır. İslam içinde Hıristiyanlık'ta olduğu gibi bir Rönesans ve Reform'dan sözedilebilinirse işte bu Alevilik'tir.

İslami Tutuculuk

Önce İslami tutuculuğa, ardından Osmanlı'daki teokratik despotizme Aleviler yaklaşık 1400 yıldır mücadele ediyorlar. Anadolu aydınlanması Mustafa Kemal ile Aleviler'i 1920'lerde bir araya getiren paydadır.

Aleviler'in yüzü Mustafa Kemal aydınlanmasında olduğu gibi Batı'ya dönüktür. İnsan sevgisini kendine kıble kabul eden Aleviler'in yönü; demokrasiye, insan haklarına, laikliğe her tür ayrımcılığa karşı olmaya, kadın-erkek eşitliğine ve Batılı değerler denilen çağdaş insan hakları değerlerine dönüktür.

Kemalizm'in modernizm projesiyle Aleviler'in yaşam biçimi uyumlu bir birliktelik oluşturmuştur. Bugün Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girebilme şartlarını bu modernizm projesi üretmiştir. İslam coğrafyasında hiçbir ülkenin değil de sadece Türkiye'nin Av-

rupa Birliği'ne giriş meselesinin gündeme gelmesi bu farklılıktan ileri gelmiştir.

Aleviler AB'den Yanadır

Aleviler'in yüzü çağdaş, muasır milletler düzeni de denilebilen Avrupa Birliği'nden yanadır. Ama ulusal devletlerinden ve ulusal bütünlüklerinden en küçük ödün vermek koşuluyla. Avrupa Birliği ile birliktelik mandacılık ekseninde değil, eşit ulusal onur çerçevesinde gerçekleşmelidir. Ulusal değerleri koruma kaygısı taşımadan ne olursa olsun AB'ye girme istemi mandacı bir ilişkiden başka bir şey değildir.

Bir Paradoks

İslam referanslı kesimler ve partileri adeta kendi varlık nedenleri olarak AB'ye girmeyi savunuyorlar. Bu görünüşte bir paradokstur. Ama acaba kamuoyunun bilmediği işin başka bir yönü mü vardır? türbanlı, şalvarlı, kara çarşaflı, puşili kadın-erkek eşitliğine miyop bakan bir yaşam biçimi Avrupalı yaşam biçimi ile ne denli uyumlu olabilir.

Kendi dışındaki inançlara ve en yakınındaki Aleviliğe zındık, gavur, sapık diye bakan bir İslami anlayış Avrupa ile ne denli uyumlu olabilir. Zorunlu din dersleri vermeyi, katrilyonluk Diyanet işleri bütçesini sadece Sünni İslam'a harcamayı savunan anlayışın neresi AB ölçülerine uygundur.

Laik yaşama, Mustafa Kemal'e ve laikliği savunan devletin en üst hukuki makamlarına yeri gelince boğanın kırmızıya gösterdiği refleksi gösteren zihniyetin neresi AB'ye uyumlu olmaktır. Son terör olaylarında terörü yapanların kökten dinci Müslüman teröristler olduğunu sağır sultan bile bildiği halde "İslam'a terör demek kanıma dokunuyor" diyen zihniyetin AB yaşam tarzı ile bir kan uyuşmazlığı sorununun olduğunu çok yakıcı bir tarz da göstermiyor mu?

Din Dersleri Öğretmeni

Alevilik ile İlgili Kitap Yazdığı İçin Sürgün Edildi

Evet, evet yanlış okumadınız İstanbul/Bayrampaşa **Hüseyin Birge Lisesi**'nde **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi** öğretmeni **Cemil Kılıç** Alevilik üstüne bir kitap yazdığı için kitap yayınlanır yayınlanmaz çalıştığı okuldan sürgün edildi.

AB-Türkiye ilişkileri çerçevesinde Avrupa Birliği'ne üyelik için müzakerelerin önümüzdeki aylarda başlanacağı bilinen bir dönemde, Milli Eğitim **Bakanı** tarafından okullarda okutulan **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi** kitabında önümüzdeki öğretim yılında Alevilik konusunun da yer alacağının kamuoyuna duyurulduğu bir dönemde, böyle bir olay yaşanıyor.

Sürgün edilen öğretmen Cemil Kılıç Sünni/Hanefi inançlı birisidir. Yani Alevi kökenli değildir. İlk öğrenimini Sinop'ta yapmıştır. İki yılda Kur'an Kursu eğitimi almıştır. Orta öğrenimini ise İstanbul/Küçükköy İmam Hatip Lisesi'nde yapmıştır.

Yüksek öğrenimini Marmara Üniversitesi/İlahiyat Fakültesi'nde yaptıktan sonra aynı üniversitenin Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Enstitüsü Sosyoloji ve Sosyal Antropoloji Anabilim dalında; **"Ümmet Sisteminden Ulus / Devlete Geçişte Harf İnkılabının Kültürel Değişim Üstündeki Etkileri"** adlı tez çalışması ile yüksek lisans yapmıştır. **"Yükselen Alevilik"** adlı sözkonusu kitabı bu akademik çalışmalarının bir sonucudur. Ama okulun müdür yardımcısı ve disiplin kurulu başkanı **Selahattin Sarıali** bir

öğretmeninin böyle bir çalışmasından cin çarpmış gibi rahatsız olmuş ve meslektaşını çalıştığı okuldan sürgün etmeyi gerçekleştirmiştir.

Acaba Hükümet'in ve **Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik** ile din işlerinden sorumlu İlahiyat kökenli devlet bakanı **Mehmet Aydın**'ın kamuoyuna ilan ettiği **Alevilik Dersleri,** Alevi inançlı öğrencilere bu zihniyetteki öğretmenler eliyle nasıl verilebilir?

Müdür yardımcısı Selahattin Sarıali öğretmen Cemil Kılıç'ı sürgün etmekle kalmamış. Eğer duyumlarımız doğru ise, öğrencileri toplayarak Aleviler ile ilgili olarak ağıza alınmayacak denli ağır hakaretlerde bulunmuştur.

Halbuki inançlar kutsaldır. Herhangi bir inanca hakaret Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'ndaki ilgili madde ile Türk Ceza kanunundaki ilgili maddelere göre suç işlemektir. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti savcılarını bu kişinin bu suçu işleyip işlemediğini araştırması için göreve davet etmek istiyorum. Türkiye hukuk devletidir. Kamu hizmeti keyfilik kabul etmez. Öğretmen-yazar Cemil Kılıç'ın yazdığı kitap okul müdürü yardımcısı Selahattin Sarıali'nin hoşuna gitmediği için yazarına olumsuz davranmaktadır. Korkarım kitap Alevileri ve Aleviliği kötüleyen bir kitap olsaydı aynı işlem yapılmazdı. Yazarın hatası Alevileri ve Aleviliği tarafsız bir şekilde kitaba yansıtmasıdır. Olaya tarafsız-nesnel bakmaya çalışmasıdır.

Yani müdür yardımcısı Selahattin Sarıali'nin öğretmen yazar Cemil Kılıç'a husumeti başka herhangi bir nedenden değildir. Kitabın içeriğine ve öğretmen-yazarın Aleviler ve Alevilik ile ilgili düşünceleri ile ilgilidir.

Bir eğitim kurumunda yöneticinin öğretmen öğrenci ve veliye inancı nedeni ile ayrım yapma hakkı yoktur. Bu tavır Anayasamıza da, Ceza yasamıza da laikliğe de aykırıdır. Kamu kuru-

mundaki bir yönetici hele bu kurum eğitim yuvası ise daha da hassas olmak zorundadır. Öğrencileri velileri ve çalışanları inançlarına göre ayrım yapamaz. Yönetici inançlar karşısında tarafsızdır. Taraf tutmak ayrımcılıktır ve bu hem etik olarak hemde yasal olarak suçtur.

Dedeler - Babalar Kurultayı Yapıldı...

29-30 Ekim 2005 tarihinde Cumhuriyet'in ilan edilmesinin 82. yıldönümünde İstanbul-Karacaahmet Sultan Dergahı'nda Alevi Dedeleri, Anaları, Bektaşi Babaları ve Anabacılar'ın katıldığı; Türkiye Birinci Dedeler, Babalar, Analar, Anabacılar Kurultayı yapıldı.

Kurultaya ev sahipliğini İstanbul'daki Karacaahmet Sultan Dergahı, Şahkulu Sultan Dergahı, Garip Dede Dergahı, Erikli Baba Dergahı ile Hollanda Alevi Dedeler Divanı yaptı.

Türkiye tarihinde ve Alevi-Bektaşi tarihinde bir ilk gerçekleşti.

Kurultaya Aleviliğin-Bektaşiliğin tarihi dini merkezleri olan Dede Ocakları ve Dergahlara bağlı; Dedeler, Babalar, Analar, Anabacılar katıldılar.

Kurultaya 58 Alevi Dede Ocağına ve Bektaşi Dergahına bağlı 350 Dede, Baba, Ana, Anabacı katıldı.

İki gün süren toplantıda; 81 konuşmacı toplam, 810 dakika yaklaşık 14 saat boyunca gündemdeki sorunları konuştular.

Kurultaya katılan bazı Alevi Dede ocaklarının isimlerinden söz etmek gerekirse; Ağuiçen Ocağı'ndan 20 dede, Hubyar Ocağı'nda 14 dede, Baba Mansur Ocağı'ndan 12 Dede, Hüseyin Abdal Dergahı'ndan 4 Dede, Sultan Sinemilli Ocağı'ndan 3 Dede, Dede Kargın Ocağı'ndan 2 Dede, Üryan Hıdır Ocağı'ndan 2 Dede, Şah İbrahim Ocağı'ndan 2 Dede, Kureyşan Ocağı'ndan 7 Dede, Şeyh Hasan Ocağı'ndan 6 Dede, Derviş Cemal Ocağı'ndan 6

Dede, Zeynel Abidin Ocağı'ndan 5 Dede, İmam Rıza Ocağı'ndan 2 Dede, Pir Sultan Ocağı'ndan 3 Dede, Garip Musa Ocağı'ndan 3 Dede, Şah Hatayi Ocağı'ndan 1 Dede, Kızıldeli Ocağı'ndan 2 Dede, Seyit Mahmut Hayrani Ocağı'ndan 4 Dede, bunlardan başka, Muhammet Bakır, Musa-i Kazım, Seyit Battal Gazi, Sücaettin Veli, Hasan Dede, Düzgün Baba, Veli Baba, Kul Himmet, Sarı Saltuk, Ali Baba, Cemal Abdal, Güvenç Abdal, Hıdır Abdal gibi toplam 58 Ocak ve Bektaşi Dergahından Dede, Baba, Ana, Ana-Bacı kurultaya katıldı.

İlk konuşmaları; Kurultaya ev sahipliği yapan Karacaahmet Sultan Dergahı Başkanı Muharrem Ercan Dede, Şahkulu Sultan Dergahı Başkanı Mehmet Çamur, Garip Dede Dergahı Başkanı Kadir Karakurt, Erikli Baba Dergahı Yönetim Kurulu Üyesi Metin Tarhan ve Hollanda Alevi Dedeler Divanı Başkanı Bülent Duran Dede yaptılar.

Kurultayın divanında yazar Cemal Şener, yazar İsmail Engin, Rıza Şahin Dede, Prof. Dr. Ahmet Yürür Baba erenler, ve Karacaahmet Sultan Dergahı Kadın Kolu Başkanı Feride Laçin yer aldı.

Kurultayın organizasyonunu ise Karacaahmet Sultan Dergahı 2. Başkanı Vahap Güngör yaptı.

Kurultaya katılamayan ama divana cep telefonu ile bağlanan Hacı Bektaş Dergahı Postnişini Veliyettin Ulusoy Efendi ve gazeteci-yazar Rıza Zelyut'un konuşmasından sonra sırası ile söz isteyen Dede, Baba, Ana ve Anabacılara söz verildi.

Tüm konuşmacıların ortak konusu son aylarda ve son yıllarda basında, radyo ve t.v. kanallarında bazı "alevi" kişi ve kurum yöneticilerinin Alevilik adına olumsuz konuşmalar yapmalarına yönelik tepkilerdi.

Bunları örneklemek gerekirse, bazı kişiler ve kurum yöneticileri bir ara Aleviliğin "Alisiz Alevilik" olması gerektiğini savunmaları onun ardında ise, "Aleviliğin İslam dışında" olduğu, "Ale-

viliğin ayrı bir din" olduğu, "Aleviliğin azınlık" olduğu en son ise sorumsuz bir kişinin kalkıp "Alevilerin Allah'a inanmadıkları" bunu ise toplumdan gizledikleri şeklinde iftiraya yönelik suçlamalardı.

Tüm konuşmacıların, bu gibi kişilerin Alevileri-Bektaşileri temsil etmediği, bunların Alevilik ile Alevi ana-babadan doğmuş olmaktan başka bir ilişkilerinin olmadığıydı.

Aleviliğin ise, İslam'ın orijinal bir yorumu olduğu ve kısaca "Hak, Muhammed, Ali, Hünkar Hacı Bektaş Veli Yolu" olduğu şeklinde ifade edilmesidir.

Hiç bir kişinin ya da derneğin kendini Alevi-Bektaşi ocak ve dergahı yerine koymaması gerektiğidir.

Alevi-Bektaşi inancı yaklaşık 1400 yıldır yaşıyor.

Son elli yıldır ülkemizin özgül şartlarından dolayı bir toplumsal erozyondan sonra belli bir dağınıklık yaşanmıştır.

Ama Alevilik-Bektaşilik yaklaşık 20 milyon kitlenin inandığı bir İslami yorumdur.

Bugün bu inancı binlerce ocakzade dedesi, yüzlerce dergah mensubu babası vardır.

Aleviliğin-Bektaşiliğin kendini yeniden tanımlama diye bir sorunu yoktur.

Tanımlamak isteyenler kendilerine uygun bir "Alevilik" yaratmaya çalışıyorlar.

Aleviliğin- Bektaşiliğin temsil sorunu da yoktur.

Aleviliği- Bektaşiliği Dede Ocakları ve Bektaşi Dergahları temsil ediyor.

"El ele, el Hakka" ilkesi gereğince piramidin başında ise Türkiye'de ve Türkiye dışındaki tüm Alevilerin- Bektaşilerin "Serçeşmesi" olan Hacı Bektaş Veli Dergahı bulunuyor.

Aleviliğin yeniden yapılanması "Serçeşmenin" kutup olması ile gerçekleşebilir.

Bunun yolu ise organların yerli yerinde olmasıdır.

Ayağın baş, başın ayak işlevi gördüğü bir durum çarpık bir yapıdır. Doğrusu başın ve ayağın kendi yerinde olmalarıdır. O zaman yapı işlevini yerine getirebilir. Aksi mümkün değildir.

Yaklaşık son 15 yıldır "ben Aleviyim- Bektaşiyim" diyen her kişi ve kurum yöneticisi dili döndüğünce Aleviliği Bektaşiliği ve sorunlarını çevresine ve kullandığı tüm iletişim araçlarını kullanarak kamuoyuna anlatmaya çalışmıştır. Bu çabalar için her Alevi-Bektaşi teşekkür etmelidir. Ama bu amaçla kurulu dernekler, vakıflar, gazeteler, dergiler v.b. oluşumlar asla kendini Alevi dede ocakları ve Bektaşi dergahı yerine koyamaz. Böyle bir olgu dünyanın hiç bir yerinde görülmez. Dernekler kanununa göre, Vakıflar kanununa göre kurulan dernekler, vakıflar kendilerini ocak ve dergah yerine koyamazlar.

Dedeler Babalar Kurultayı'nda kısa birer konuşmada Av. Şakir Keçeci Baba, Doç. Dr. Mustafa Aksoy ve Türkmen İlahiyatçı yazar Cemil Kılıç yaptı.

Doç. Dr. Mustafa Aksoy; Türkiye'nin geleceği için; "Aleviliği merkeze almalıyız" dedi.

Cemil Kılıç ise; "Kırklar Meclisi'ni reddedenler, tüm peygamberlerin tuttuğu Muharrem orucunu tutmayanlar, Muaviye'den hazret diye söz edenler Müslüman'da Aleviler mi Müslüman değil? İslam olup olmadıklarını sorgulaması gerekenler aslında onlardır, Aleviler değil." dedikten sonra Aleviler'in "azınlık" olduğu tartışması ile ilgili olarak ta; "Aleviler azınlık değildir. Aleviler 70 milyonluk Türk milletinin ayrılmaz bir parçasıdır. Hatta Aleviler; 250 milyonluk Türk dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır" dedi.

Daha sonra ise; Prof. Dr. Ahmet Yürür Baba'nın, Şeyh Hasan Onar Ocağı kökenli yazar İsmail Kaygusuz'un, Yazar Kazım Balaban'ın ve Almanya, Hollanda ve yurdun değişik yerlerinden katılan konuşmacıların konuşmaları kurultaya katkı yaptı.

Dede, Baba, Ana, Anabacı ve yazarların konuşmaları da Aleviliğin tanımı, Aleviliğin basında yanlış yer alması, Aleviliğin temsili, Diyanet İşleri'nin durumu, zorunlu din dersleri ve Cemevleri üstüne oldu.

İki gün süren ve tarihi bir toplantı olan Kurultay sonunda konuşulan konuların yer aldığı "Kurultay Sonuç Bildirgesi" yazımı ile son buldu.

Bundan sonraki kurultayın ise 2006 yılının ağustos ayında 16-18 Hacı Bektaş Veli Anma Törenleri'nin ardından Hacı Bektaş Dergahı'nın bulunduğu Hacıbektaş İlçesi'nde yapılmasına karar verildi.

Bu tarihi toplantıyı düzenleyenlere ve büyük bir aşkla hizmet veren Karacaahmet Dergahı Yönetimine ve hizmet eden canlara teşekkür edilmezse eksik kalır.

Gönül Kalsın Yol Kalmasın

Osmanlı İmparatorluğu'nda din işlerine Şeyhülislamlık kurumu bakardı. Şeyhülislamlık, Osmanlı ile birlikte tarih oldu.

Türkiye Cumhuriyeti'nde din işlerini düzenleyen kurum Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. (D.İ.B.) Diyanet İşleri Başkanlığı'nı Mustafa Kemal, Cumhuriyet'in ilk yıllarında kurdu. Kuruluş amacı; laik Cumhuriyet"in ihtiyacına yönelik aydın din adamı yetiştirmek ve laik Cumhuriyet"e yönelik dinsel tehdidi kontrol altında tutmaktı. Çünkü Osmanlı teokratik bir devletti. Din esasına dayalı idi. Bir ümmet devleti idi.

Diyanet İşleri Başkanlığı Mustafa Kemal'in sağlığında önemli ölçüde kuruluş amacına bağlı olarak çalıştı. Ama Mustafa Kemal'in vefatından sonra önce "Tek Parti" dönemi denen dönemde ardından "Çok Partili dönem" de siyasi kaygılar oy kaygısı ile yavaş yavaş dine taviz vermeye başladılar. Kuran kurslarını, İmam Hatip Okulları, onu da Yüksek İslam Enstitüleri izledi. Ardından İlahiyat Fakülteleri geldi. Mustafa Kemal döneminde, din hizmeti veren kişiler aynı zamanda üretici idiler. Köyde ya da kasabada işinde, gücünde çalışıyordu.

Vakti gelince de namaz kılmada halka hizmet veriyorlardı.

Her cami imamının maaşlı memur olması Demokrat Parti dönemi oldu. Böylece ülkemizde din işlerini düzenleyen kurum, siyasi partilerin seçimlerde oy almak için her seçim dönemi ziyaret edilen kurumlara dönüştü.

Böylece siyasi partiler daha çok oy almak için camileri siya-

si partilerin ocak-bucak teşkilatı gibi kullanmaya başladılar.

Günümüzde Diyanet İşleri Başkanlığı katrilyonluk bütçesi ile artık devlet dini kontrol altında tutmaya çalıştığı bir kurum olmaktan çıkmış, devleti kontrol eden bir kuruma dönüşmüştür. 2004 bütçesindeki dev bütçesi ile D.İ.B. genel müdürlük olmasına karşın tek tek 6 bakanlığa yarılan bütçeden daha büyük bir bütçeye sahiptir. Bu bütçe İslamiyet'in sadece Hanefi mezhebine hizmet vermektedir.

100.000 cami ile 100.000 personel ile yaklaşık 800 İmam Hatip Lisesi ile 2004 yılı genel bütçesinden 1 katrilyon para Hanefi olmayanlardan da kesilip bir inanç mensuplarına bu dev bütçe harcanmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na genel bütçeden verilen paraya laik yurttaşlar Aleviler, Bektaşiler, Mevleviler, Şiiler, Museviler, Süryaniler, Hıristiyanlar karşıdır. Bu bir haksızlıktır.

Bundan başka son yıllarda bu kurum adeta laiklik karşıtı eylemlerde bulunanları yetiştirerek laik Cumhuriyeti yıkmak için adeta **sponsorluk** hizmeti vermektedir. İsimlerini sizlerin yakından bildiğiniz bir dizi laiklik düşmanı kişi ve tarikatlar bu kurumun olanaklarıyla beslenmişlerdir. **Dünyanın hiçbir yerinde devlet kendini yıkmak için herhangi bir kuruma sponsorluk yapmamıştır.** Diyanet'in bu yapısı nedeniyle Aleviler bu yapılanmaya karşıdır.

Ayrıca laik Cumhuriyet'in olduğu ülkelerde Diyanet İşleri Başkanlığı gibi bir kurum olamaz. Diyanet İşleri gibi bir kurum laikliğe aykırıdır. D.İ.B. kanunu laik Cumhuriyet'e aykırı olduğu için 1980 öncesi Fahri korutürk'ün Cumhurbaşkanlığı döneminde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Yeni hazırlanan taslaklarda ise kurum aşırı taleplerde bulunduğu için taslaklar kanunlaşmamıştır. Yaklaşık 25 yıldır kanunu olmayan bu kurum tam AB üyeliği gündeminde iken masaya yatırılmalı ve AB müktesabatına uygun olarak yeniden yapılanmalıdır. Zorunlu D.İ.B.

ve zorunlu din dersleri kaldırılmalıdır. Avrupa Birliği üyesi ülkelerde D.İ.B. gibi bir kurum yoktur. Böyle bir kurum laik devlet yapısına aykırıdır. Devlet, hiçbir dini ya da mezhebi gözetemez. Laik devletin dini ya da mezhebi olmaz. Devlet, din ve mezhepler konusunda tarafsızdır. Devlet vatandaşları arasında ayrım yapamaz. Devlet hakemdir. Devlet herhangi bir dini öğretemez.

Bizim ülkemizde durum bunun tam tersidir. Devletimizin hem dini vardır, hem de mezhebi vardır. Bu yapı ise son bütçe ile bütün ağırlığı ile devam etmektedir. Bizim hem zorunlu Hanefi diyanetimiz var, hem de zorunlu din dersimiz var. Bu durum, insan hakları açısından çok önemli bir eksikliktir. Bu ayıptan kurtulmanızın yolu; Hanefi diyanet'e karşı Alevi Diyanet'i kurmak değildir. Hanefi Diyanet'i kadar Alevi Diyanet'ini savunmakta laik Cumhuriyet'e aykırıdır. Ayrıca ulusal devletimizin beğenmediğimiz her kurumunun yerine Alevi olanı kurmaya çalışırsak bu çok olumlu bir çağrışım yapmaz. Bu çok olumsuz bir yaklaşım olur. O halde ne yapılmalıdır?

Aleviler ne istiyor?

Yapılması gereken şudur. Bir geçiş dönemi şartı konulması şartı ile Avrupa Birliği uyum yasaları ile birlikte Avrupa Hukuku'nda olmayan D.İ.B. kurumu yeniden yapılanmalıdır ya da süreç içinde kaldırılmalıdır. Devlet dinden elini çekmelidir. Devleti yönetmek arzusundan vazgeçmelidir. AB'de D.İ.B. gibi bir kurum yoktur. Hıristiyanlığa veya Museviliğe bağlı kiliseler var. Örneğin Hıristiyanlığa bağlı Protestan, Katolik, Angilikan vs. kiliseleri var. Bu kiliseler kendi içinde dinsel olarak bağımsız bir dinsel hiyararşi dahilinde örgütlü bulunuyorlar. Bu kiliselere inanç olarak taraftar olan kişiler maaşlarını alırken tamamen gönüllü olarak maaşlarının yüzde 3-5 gibi bir kısmını bağlı bulundukları kiliselere bağış olarak veriyorlar. Bu gönüllü bağışlar toplanıp o kilisenin bütçesini oluşturuyor. Kiliselere devletin genel bütçesin-

den herhangi bir pay verilmiyor. Ülkemizde de bir geçiş aşaması sonucu D.İ.B. bütçesi kaldırılır. Bu kurum din işlerini devlet adına kontrol eden bir yapıya dönüştürülür.

Dini hizmetler için bağış yapmak isteyen bir yurttaş kanunun koyduğu yüzde 3-5 oranında maaşından gönüllü olarak kesilmesi için gerekli kuruma dilekçe verir. Böylece inandığı kurumun din hizmeti için gerekli para, böylece sağlanmış olur. Halbuki bugünkü uygulama ile bu inanca karşı inananlar da inanmayanlar da vergileriyle desteklemek zorunda kalıyor. Bu da çok sıkıntılı bir durum oluşturuyor. Her inanan kesim dini hizmet için gönüllü olarak kendisi kendi inancına kaynak oluşturursa önemli bir tasarruf da sağlanmış olur. Böylece Hanefi Diyaneti'ne de Alevi Diyaneti'ne de Şii Diyaneti'ne de Hıristiyan, Musevi vs. Diyanetine de gerek kalmaz. Burada belki "Alevileri kim temsil edecek?" sorusu akla gelebilir. Ülkemizin özgül şartlarından dolayı Aleviler'in Alevilik'ten kaynaklanan sorunlarını son on yıldır kurulan dernekler ve vakıflar ifade etmeye çalıştılar. Ama bunlar birer inanç kurumu değildir. **Aleviler'in inanç kurumları, dergahlarıdır, Cemevleri'dir. Din adamları da dedelerdir.** Bu yapılanmanın hiyerarşik olarak gerçekleşmesi ise Hacı Bektaş Veli Dergahı'dır. Hacı Bektaş Veli Dergahı'ndaki dede, bütün Aleviler'in dedesidir. Bu böyle kabul edilirse dernekler, vakıflar, federasyonlar vs. dedeliğe soyunup sıkıntıya düşmezler. Bu hizmete yardımcı olmaya çalışırlar. Alevi dede ocakları, Babagan kolu kendi durumlarını Hacı Bektaş Veli Dergahı ile oturup yeniden gözden geçirip ona göre yapılanmalıdır. Hiçbir dede ocağının, derneğin, vakfın, federasyonun Hacı Bektaş Veli Dergahı'nı ve oranın dedesini yok sayarak "Alevi Yolu"nu sürdüreceğini sanmıyorum. Ne demiş büyüklerimiz "Gönül kalsın, yol kalmasın."

Bir Araştırmanın 'Aleviler, Kürtler ve Diğerleri' Hakkında Düşündürdükleri

Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı **(TÜSES), "Türkiye'de Siyasi Parti Seçmenleri ve Toplum Düzeni"** adlı bir araştırmayı kitap olarak yayınladı. Araştırma, 1998 yılının Mayıs ayında Türkiye çapında 1800 kişi ile yapılan anket sonuçlarından ibarettir. Araştırma 183 sayfalık bir kitap olup deneklerin ayrıntılı özelliklerini bize veriyor.

Araştırmanın ilk bölümünde, Türkiye'de seçmenlerin toplumsal düzen konusunda düşüncelerini ve siyasi eğilimlerini araştırıyor. İkinci bölümde; siyasi parti yandaşlarının nitelikleri, siyasi partilere güvenleri başlığını taşıyor. Üçüncü bölümde; seçmenlerin siyasi parti tercihlerini, dördüncü bölümde; seçmenlerin Refah Partisi'nin kapatılması konusundaki görüşlerini verirken, beşinci bölümde ise; seçmenlerin Türkiye'deki siyasi partiler dışında etkin iki akımın simgeleri olarak **Fethullah Gülen-Yekta Güngör Özden** hakkındaki görüşlerini veriyor.

Bu araştırmanın bizi ilgilendiren esas yanı ise; bu sorulara cevap veren kitlenin "Alevi", "Kürt", "Türk Sünni", "Kürt Sünni" ve "Diğer" olarak ayrıma tabi tutulmasıdır. Böyle bir araştırmada bu ayrımın bu şekilde kategorize edilmesi bence tartışma konusudur. Ama yine de Aleviler'in konu ile ilgili cevapları, araştırma yapanlar kadar bizi de ilgilendirmektedir. Aleviler'in etnik olarak ezici çoğunluğunun Türk kökenli olduğunu belirtmekte yarar var dü-

şüncesindeyim. Araştırma sonuçlarının Aleviler'le ilgili kısımlarına gelince önce kır, kent dağılımı ile ilgili duruma bakalım.

	Alevi	Kürt	Diğer	Toplam
Kentsel	76.6	85.0	53.7	56.5
Kırsal	23.4	15.0	46.3	43.5
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0
Denek ad.	64	113	1623	1800

Bu anket sonuçlarına göre; Aleviler'in %76.6sı, Kürtler'in %85.0'i Türk Sünniler'in ise %53.7'si kentte yaşıyor. Yani Kürtler'in %85'i kentli, %15'i köylü.'Kentleşme oranı en yüksek Kürt nüfusta görünüyor.

Şüphesiz bu durum Türkiye'deki tüm Kürtler'in ve tüm Aleviler'in durumunu değil, kendilerini araştırma sırasında Alevi ya da Kürt olarak tanımlayanların durumunu veriyor. Bu anlamda genelleme yapmak sakıncalı olabilir. Ama şüphesiz bu sonuçlar bir fikir de veriyor sayılır.

	Alevi	Kürt	Diğer	Toplam
Bitirmemiş	20.3	38.9	25.7	26.3
İlkokul	51.6	40.7	51.8	51.1
Ortaokul	9.4	8.0	6.8	7.0
Lise	9.4	8.8	11.4	11.2
Yüksek	9.4	3.5	4.3	4.4
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0
Denek ad.	64	113	1623	1800

Bu tablodan, ilkokul bitirmemiş kesimin Aleviler arasında daha az, %20.3 iken, yüksek okul mezunu oranının diğer kesimlere göre daha yüksek olduğudur. (%9.4) Yüksek okul bitirme

oranı; Kürtler'de 3.5 iken Türk Sünniler'de; %4.3'tür. Bu sonuç Aleviler'in geleneksel tavrı olan okumaya ve okula düşkünlüğün bir sonucu olsa gerektir. Aleviler'in ve diğer kesimlerin iş yaşamlarındaki konumları ise araştırma sonuçlarında şöyle görülüyor.

	Alevi	Kürt	Diğer	Toplam
Mavi Yak.	15.6	21.2	17.2	17.4
Beyaz Yak.	10.9	2.7	5.4	5.4
Esnaf/Zan.	25.0	19.5	17.0	17.4
Küçük çift.	15.6	13.3	29.1	27.7
Serbest	-	0.9	1.4	1.3
İşveren	1.6	0.9	0.7	0.7
Ev kadını	26.6	37.2	26.1	26.8
Öğrenci	1.6	4.4	2.5	2.6
Diğer	3.1	-	0.6	0.7
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0
Denek ad.	64	113	1623	1800

Bu tablodan da mavi yakalı denilen meslekli eleman Aleviler'de % 15.6, Kürtler'de %21.2, diğerlerinde %17.2 iken, beyaz yakalı denilen yönetici elemanlar; Aleviler'de %10.9, Kürtler'de 2.7, Türk Sünni ve diğerlerde %5.4 görülüyor. Yine esnaf-zanaatkâr oranı da %25.0 ile diğer kesimlere kıyasla Aleviler'de daha yüksek görülüyor. Bu mesleklerdeki ilerleme Aleviler'in kentleşmesine koşut olarak gelişmiştir. Çünkü Aleviler 1970'li yıllara dek esas olarak Anadolu'nun kır yoksullarını oluşturuyorlardı.

Kim Sağcı, Kim Solcu

Şimdi de araştırmada; "Etnik ve Dinsel Kimliklere Göre Siyasi Eğilimler" başlıklı bölümdeki tabloya bakalım:

	Alevi	Kürt	Diğer	Toplam
Solcu	60.9	27.4	10.5	13.4
Sağcı	9.4	30.1	43.1	41.1
Diğer	25.0	38.1	35.2	35.1
Yanıtsız	4.7	4.4	11.2	10.5
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0
Denek ad.	64	113	1623	1800

Siyasi eğilimleri gösteren tabloda; Aleviler'in %60.9'u kendini solcu olarak ifade ederken, kendine Kürt diyenlerin ise %24'ü, kendini solcu diye ifade ediyor. "Sünni Türk", "Çerkes", "Laz", "Gürcü" vs. diyenlerin ise; %10.5'i kendini solcu olarak ifade ediyor. Aleviler'in %25'i kendilerini sağcı ya da solcu olarak ifade etmezken %9.4'ü sağcı olarak tanımlıyor. Bu oran Kürtler'de ise şöyle: Kürtler'in %30.1'i kendilerini sağcı olarak tanımlarken Türk Sünniler'in %43.1'i kendilerini sağcı olarak ifade ediyor.

Kürtler'in de ezici çoğunluğunu Sünni kabul ettiğimizde Sünniler'in %73'ü sağcı, %37.9'u solcu iken, Aleviler'in %9.4'ü sağcı %60.9'u kendini solcu olarak tanımlamış gözüküyor.

Şeriat konusunda araştırmada sözkonusu edilen toplumsal kesimlerin yanıtları ise şöyle:

	Alevi	Kürt	Diğer	Toplam
İstiyor	4.7	27.4	19.9	19.8
İstemiyor	90.6	57.5	58.9	59.9
Yanıtsız	4.7	15.0	21.2	202
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0
Denek ad.	64	113	1623	1800

Bu tablodan da Aleviler'in %90'6'sının şeriat istemediklerini görüyoruz. Ama bu oran diğer kesimlerde %50'lerde seyrediyor.

Aleviler'den şeriat isteyen %4.7'lik kısım ise sanırım soruyu yanlış yanıtlayıp Aleviler'deki "dört kapı"dan biri olan "Şeriat kapısı" ile devlet biçimi olan şeriatı karıştırdıkları kanısındayım. Soruyu yanıtsız bırakan %4.7'lik kesimin de şeriata karşı olduklarını kabul etmek gerekir. Bu oranda bir kaygının sonucu oluşmuş gibime geliyor. Özetle Aleviler'in %100'ünün şeriata karşı oldukları kanısındayım. Devlet'in şeriatla yani Sünni şeriat kuralları ile yönetilmesini isteyen zaten Alevi değildir. Alevi olmanın olmazsa olmaz şartı devletin bağnaz Sünni din kuralları ile yönetilmesine karşı olmaktır. Araştırmadaki bu oran aynı zamanda **"Alevi Şeriatı kapıda"** söyleminde bulunan siyasi körlere bir yanıttır. Türkiye'ye Şeriat gelirse Şeriatı isteyen %27'4 ile Şafii Kürtler ve %19.9 ile Sünni vatandaşlarımız kanalı ile gelebilir. Bu konuda meseleye şaşı bakmamak gerekir.

Aşağıdaki tabloda ise, adını verdiğimiz toplumsal kesimlerin hangi siyasi partiyi benimsediklerine verdikleri yanıtları görüyoruz.

	Alevi	**Kürt**	**Diğer**	**Toplam**
ANAP	9.4	8.8	15	14.4
RP-FP	1.6	23.9	13.7	13.9
DYP	1.6	11.5	11.3	11
MHP	3.1	4.4	10.7	10.1
DSP	7.8	2.7	7.6	7.3
CHP	39.1	8.8	5.9	7.2
HADEP	-	12.4	0.4	1.2
DİĞER	7.8	2.7	3	3.1
HİÇBİRİ	23.4	12.4	21.5	21
YANITSIZ	6.3	12.4	10.9	10.8
TOPLAM	100	100	100	100
DENEK AD.	64	113	1623	1800

Tablodan Aleviler'in %39.1'inin CHP yandaşı olduklarını ifade etmelerine karşın, Kürtler'in %8.8'inin, diğerlerinin ise; 5.9'unun CHP'li olduğunu görüyoruz. Kürtler'in yandaşı oldukları birinci parti %23.9 ile Fazilet Partisi (RP) görülüyor. Kürt olmayan Sünnilerin ise yandaşı oldukları birinci parti araştırma sonuçlarına göre; %15.0 ile ANAP gözüküyor.

Tabii bu tercihlerde; seçim öncesi son bir aydır esen DSP rüzgarı gözükmüyor. DSP rüzgarına her kesimin de kısmen kapıldığını belirtmek gerekir.

Kürtler'in destekledikleri ikinci parti ise; %12.4 ile HADEP geliyor. Yani Kürtler'in çoğunluğunu Kürtçü saymak olanaklı değil. Çünkü Kürtler'in çoğunluğu görüldüğü gibi Şeriatçı partiyi destekliyor. Yani Kürtler'in çoğunluğu **"Kürtçü"** değil ama **"Şeriatçıdır"** denebilir.

Bu rakamlardan yapılacak çıkarsama ise; bir zamanlar bazılarının vehmettikleri gibi **"Türkiye'ye demokrasiyi Kürtler"** getirmeyecek Kürtler görüldüğü gibi getirse getirse **"Şeriatı"** getirebilir. Demokrasinin ise yandaşı, tarih boyunca görüldüğü gibi geleneksel tabanı olan Alevilerdir. Türkiye'yi demokrasi ve özgürlüklere Alevilik götürecektir.

Araştırmanın yapıldığı tarih olan Mayıs 1998 de aynı toplumsal kesimlerde; bugün seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz sorusuna bakalım ne cevap verilmiş.

	Alevi	Kürt	Diğer	Toplam
RP-FP	1.6	25.7	14.1	14.1
ANAP	7.8	6.2	14.5	13.8
DYP	3.1	4.4	11	10.3
MHP	4.7	6.2	10.4	9.9
DSP	10.9	3.5	7.7	7.6
CHP	35.9	11.5	5.3	6.8

HADEP	-	12.4	0.2	0.9
*DİĞER	4.7	0.9	1.6	1.7
Kararsız	10.9	14.2	17.9	17.4
Pretosto	17.2	11.5	12.8	12.8
Yanıtsız	3.1	3.5	4.6	4.4
Toplam	100	100	100	100
Denek ad.	64	113	1623	1800

*DTP, ÖDP, İP ve diğer parti yandaşları

Yukarıdaki tablodan Alevi, Kürt ve diğer seçmenin partilere göre oy dağılımına baktığımızda daha önceki savımızı doğrular rakamlar ortaya çıkıyor. Örneğin; Aleviler'in en çok oy verdikleri parti %35.9 ile CHP başta geliyor. Onu % 17.2 ile protestocular ve %10.9 ile DSP izliyor. Bu durum Kürtler'de ise şöyle; Kürtlerin %25.7'si RP-FR'ye oy veriyor. Onu %12.4 ile HADEP izliyor. Yani Kürtlerin birinci partisi Şeriatçı parti olan RF'dir. HADEP, Şeriatçı partinin aldığı oyun yarısını alabiliyor. Diğer sütunda görülen Sünni olan **"Diğer"** kesimler ise %14.5 ile ANAP'ı destekliyor. Refah Partisi gibi Şeriatçı parti dışında Kürtler'in %6.2'si ise kendini **"İslamcı-Türkçü"** parti olarak kabul eden MHP'ye veriyorlar.

Aleviler'in siyasal tercihleri geleneksel tavırlarına orantılı sayılır. Bugüne dek; Aleviler'in %90'ının CHP'yi desteklediği iddiası görüldüğü gibi pek yere basmıyor. Bu tercih belki de son yıllarda böyle olmuştur. Yani Aleviler'in yaklaşık %35'i CHP'yi desteklerken büyük bir çoğunluğu başka partilere, tahminen liberal sağ partiler ile CHP'nin solundaki partilere veya sandık başına gitmeyenler olabilir. Demek ki Alevi oyları blok olarak CHP'ye veya bir başka partiye gitmiyor.

Kürt oylarının dağılımı da bana çok anlamlı geliyor. Görüldüğü gibi Kürtler'in siyasi partiler içinde en çok oy verdikleri

parti %25.7 ile RP-FP geliyor. HADEP Kürt oylarının ortalama %10'unu alırken kendisini; **"Türk Milliyetçisi"** olarak tanımlayan MHP bile Kürtler içinde %6.2 oranında oy alıyor. Hem Kürtçülük yapıp hem de islamcı ve **"Türk Milliyetçisi"** bir partiye oy veren Kürdün pusulası oldukça karışık görülüyor. Üstelik bu oranın HADEP'ten yüksek olması çok anlamlıdır.

Bu araştırma sonuçları elbetteki sözü edilen toplumsal kesimlerin deneklerinin cevapları ile sınırlıdır. Ama bu, oluşan rakamları ciddiye almamak sonucunu çıkarmaz. Sadece iddialı genellemelere gidilemez o kadar.

Bunun ötesinde bu çalışma her ağızları açıldığında; Türkiye'ye demokrasinin, özgürlüklerin, laikliğin, insan haklarının vs. Kürtler ile elde edileceğini savunanlara da bence verilmiş anlamlı bir cevaptır. Çünkü bir halk deyiminde olduğu gibi hiçte **"Kazın ayağı öyle değil"***

*Bu yazı 18 Nisan 1999 seçimlerinden önce yazıldı. Seçim sonuçları DSP'nin estirdiği rüzgar dışında yaklaşık araştırma sonuçlarını doğruluyor. MHP Kürt bölücülüğünün karşıtı olmanın rantını toplarken, yine Kürt oylarının çekim merkezi esas olarak FP ve ardından HADEP olmuştur.

Milliyet Gazetesi'ndeki Alevilik Araştırması Üstüne

Akademik çevrelerin Alevilik ile ilgili araştırmalarında son yıllarda bir artış gözlemlenmektedir. Bu elbette olumlu bir olaydır. Nesnel akademik araştırmanın amacı toplumsal fotoğrafı olduğu gibi vermektir. Araştırmacı toplumsal olguyu kendi ön yargısı doğrultusunda sunmaya çalışırsa o zaman o araştırma ve araştırmacı güvenirliğini kaybeder.

Bu tür araştırmalardan bir tanesinin özeti Milliyet gazetesinde 4.7.2005–8.7.2005 tarihleri arasında dört günlük bir dizi yazı şeklinde yayınlandı. Araştırmayı yapan kişi Kamil Fırat, gazete için özetleyip yayınlayan imza ise, Belma Akçura'dır. Verilen bilgiye göre alan araştırması 2003-2004 yıllarında Ankara-Dikmen ve Mamak'ta toplam 208 denek ile yapılmış.

Dizi yazıda ilk günkü Spot; **"Kentleştikçe dinsel kimlik zayflıyor"** diye konmuş. İkinci günkü spot, **"Kentli Aleviler'in % 15'i ateist!"** üçüncü günkü gazete dizisinin spotu; **"Dedelik kurumu kentlerde zayıflıyor."** şeklinde çıktı.

Sözkonusu araştırma sonuçta 208 kişi ile yapılan ve belli bir bölgedeki denekler ile sınırlı bir çalışmadır. Elbette tüm sonuçlar; 20 milyonluk bir kitle ile ilgili olarak genelleme yapma olanağını hiç kimseye vermez. Spotlarda görülen iddiaları sonuçları çıkarmak araştırmanın nesnelliğine gölge düşürebilir. Birde araştırmadaki bazı sonuçları ilgili, ilgisiz bir biçimde Aleviliği İslam dışında görmek isteyen, Aleviliği azınlık olarak değerlendirmek

isteyen kişi ve çevreler ile ilişkilendirmek, aynı şekilde Aleviler'in Kürtlük ile ilişkisini, olur olmaz biçimde öne çıkarmak araştırmanın sonuçlarını tartışılır kılar.

Araştırma ilk spotta; "kentleştikçe dinsel kimlik zayıflıyor" diyor. Bu tesbit genel olarak doğru olabilir. Ama genel geçer bir tesbit değildir. Bu tesbit sadece Aleviler için ileri sürülemez. Türkiye'de; Hanefiler içinde, Şafiiler içinde, Şiiler içinde v.s. ileri sürülebilir. Hatta sadece dinsel alan da değil siyasal tesbitlerde ve çeşitli sosyal-toplumsal tercihler içinde geçerlidir.

Köylü kitlenin siyasal davranışı ile kentleşen aynı kitlenin siyasal davranışında da farklılık görülür. Bu ise sadece Alevilere özgü bir özellik değildir. Tam terside olabilir.

Kentleştikçe dinsel kimliğin zayıflaması son yıllarda Türkiye'deki siyasal İslam'a gösterilen teveccühü izahta sanırım yetersiz kalabilir. Dinsel referanslı Refah Partisi'nin en büyük desteği İstanbul ve Ankara'dan aldığı sanırım unutulmadı. AKP'nin yine en yüksek desteği İstanbul-Ankara gibi en çok kentleşen iki şehrimizden alması çok anlamlıdır.

Avrupa'da yaşayan Aleviler Türkiye'ye kıyasla geleneksel özelliklerine, özelliklede inançsal kimliklerine daha sıkı sarılmaktadırlar. Bu ve benzer nedenlerle kır-kent ilişkisinde iddialı genellemeler yapmak yanıltıcı olabilir. Eğitim düzeyi ile dini inanç ilişkisi arasında direk bir ilişki vardır. Ama bu ilişki hatalı yorumlanmamalıdır. Aleviler'in dinsel destekli Hanefi ve Şafiiliğe tepkisi laiklik, demokrasi, insan hakları karşıtı bazı **"islami terör"** örgütlerine tepkisi araştırmacıyı Aleviler'in kendilerini İslam kabul etmedikleri sonucuna götürmemelidir. Herhangi bir İslami yoruma karşı olmak İslama karşı olmak değildir. İslamın marjinal yorumları ile mütedeyyin İslamı, araştırmacı özdeş görerek Alevi deneğe soru yöneltirse hata yapılır.

Kendine Alevi diyen; "Allah, Muhammet, Ali" üçlemesine inanan, Hacı Bektaş Veli'ye, Yedi Ulular'a inanan **"Dedelik"** ku-

rumunu kabul eden, Cemi, Müsahipliği kabul eden Alevi'yi siz İslam dışı değerlendirirseniz hata edersiniz. Araştırmanız ciddiye alınamaz. Kendi araştırmanızı bile tekzip eder duruma düşersiniz.

Çünkü Aleviler'in sözkonusu araştırmada; "bir dedeye bağlı mısınız?" sorusuna; Aleviler'in % 87'si **"evet"** diyor ise, ankete katılanların % 81,7'si müsahipliğin korunmasını savunuyorsa, ankete katılanların % 67,3'ü müsahiplerinin olduğunu belirtiyor ise Aleviler'in İslam dışı tercihlerinden sözedemezsiniz.

Çünkü bu oranlar doğru ise; Aleviler'in % 87'si **"Dedelik"** kurumunu savunmakla İslamiyet'in bu yorumun savunuyor demektir. İslamiyet'in; Musevilik gibi, Hıristiyanlık gibi yüzlerce yorumu var. Bunlardan birisi de Aleviliktir.

Dede yi savunmakla cemevi, cem ibadeti savunulmuş oluyor. Cem ibadetinin esası ise; "Allah, Muhammet, Ali" yolunun sürdürülmesidir. Cemde ibadet sırasında okunan nefeslerin % 99'u bu simgeleri terennüm eder.

Müsahiplik; Alevilik'te yol kardeşliğidir. Aleviliğin disiplinli ileri bir aşamasıdır. Ankete cevap veren Aleviler'in % 81.7'si müsahipliği savunuyorsa ve %67,3'ü de müsahip olduğunu belirtiyorsa, bu Alevilik tarihinde kanaatimce bir zirvedir.

Bu tesbitlerden sonra yani; Aleviler'in % 87'si dedelik kurumunu savunuyorsa, Aleviler'in %81,7'si müsahipliği savunuyorsa, (bu araştırma sonucundaki rakamlardır) o zaman kalkıp; "üniversite mezunlarının; %68,1'i, lise mezunlarının; % 68'i Aleviliği İslamiyet ile ilişkilendirmiyor." demek art niyet değil ise Aleviliği bilmemektir. Ya; Dedelik ve Müsahip ile ilgili araştırma rakamları hatalıdır ya da % 68.1 ve %68 oranında olan lise ve üniversite mezunlarının Aleviliği İslamiyet ile ilişkilendirmediği rakamları hatalıdır. Her iki durumda da araştırma kendi rakamları ile çelişmektedir.

Türkiye'deki Ateistleri Aleviler mi oluşturuyor?

Araştırmanın gazetede yayınlanan ikinci günkü spotu; **"Kentli Aleviler'in % 15'i ateist."** Bu tesbit araştırmacının iddiasıdır. Türkiye'de Alevilerin nüfuslarının 20 milyon civarında olduğu savlanıyor. Bu orana göre Aleviler'in 3 milyonu ataistmiş, 3 milyon hiç fena rakam değil. Türkiye'deki sosyalistlerin komünistlerin yaklaşık 10 katı demektir. Ya da İstanbul'daki Alevilerin toplamı demektir.

Güzel bir atasözümüz vardır. Böyle absürd durumlarda büyüklerimiz taşı gediğine koyarlar. Derler ki "Kardeşim ya sen sayı saymasını bilmiyorsun, ya da dayak yememişsin."

Peki bakalım, kamuoyunda dinsel kimliğini daha doğrusu ateist olduğunun en rahat ifade eden kesim; sanatçı, yazar, entellektüel, aydın kesimdir. Bu kesimde ateist olduğunu ifade eden insan sayısı Türkiye'de tahminen 1000 kişidir. Bu kesimde kimin ne olduğunu herkes tanır. Alevi olan parmakla sayılacak kadar azdır. Yok denecek kadar azdır. Nerede kaldı bizim % 15 Aleviler. Yani 3 milyon ateist Alevi nerede? Aziz Nesin mi Alevi?, Uğur Mumcu mu Alevi? Yaşar Kemal mi Alevi? Turan Dursun mu Alevi? Muammer Aksoy mu? Bahriye Üçok mu? A. Taner Kışlalı mı? v.s. v.s. demek ki hiç ayakları yere basan bir tespit değil. Bu tesbit te eğer bilgisizliğin ürünü değil ise, Alevileri bazı güç odaklarına hedef göstermekten başka bir şey değil.

Bakalım, araştırma bu sonuca hangi rakamlardan ulaşmış. Araştırma Alevilere; **"Dinsel Kimliğinizi nasıl açıklarsınız?"** diye sormuş. Yanıtların sonuçları şöyle düzenlenmiştir. **"İnsan, %5, Bektaşi, %2,9, Kızılbaş; % 3,4, Müslüman; % 12,1, Ataist, % 14,6, Alevi; % 34,5, Hem Alevi hem müslüman; % 32,0'dir."** Fakat ataist dışındakileri topladığımızda; %5 + %2,9 + %3,4 + % 12,1 + %34,5 + % 32 = %92 ediyor. %100 den %92 çıkarsa geriye %8 kalır. Ama her nedense arta kalan 14,6 yazılmış.

Bu durumda araştırmada yine kendini tekzip eden bir durum sözkonusudur.

Dünya'da olduğu gibi Türkiye'de de her dinsel ve etnik kökenden **"ataist"** olabilir. Bu konu çok hassas bir konudur. Bu konuda sayılarla bu kadar net konuşmak oldukça zor ve sakıncalıdır. Kökten dinciliğin arttığı bir dönemde bu yaklaşım Alevileri toplum olarak bazı güçlere hedef göstermekten başka bir şey değildir. Verilen sayı ise çok abartılı bir sayıdır. 3 milyon nüfus İstanbul gibi bir yerde belediye başkanlığı kazanacak bir sayıdır.

Alevileri tarih boyunca bazı zihniyetler; inançları nedeni ile ataist, dinsiz, kafir, rafızi saymışlardır. Alevilerin Allah, din, ibadet, hayır-şer anlayışları tasavvufi farklılık taşıdığı için bazı zihniyetler tarafından dinsiz, ataist sayılmışlardır. Bu tesbit bu zihniyete yardımcı olmaktan başka bir şey değildir.

Verilen rakamın gerçek olup olmadığına gelince bırakalım Aleviler'in %15'inin ataist olmasını Türkiye nüfusu yaklaşık 75 milyondur. Bu nüfusun oran olarak "ataist" olduğunu ifade edenler %1 sayısının bile altındadır. Bu rakamları genel seçimlerde kendine sosyalist-kominist diyen partilere verilen oy sayısından çıkarmak olasıdır. Bu oran Aleviler içinde Sünniler içinde geçerlidir. Türkiye'deki ataistlerin çoğunluğunun Alevi olduğunu iddia etmenin maddi temelleri sağlam değildir. Bu tesbitin yolları art niyetle döşelidir. Bu tür tesbitler toplumsal duyarlılıklara karşı samimi ve duyarlı bir sosyolojik araştırmanın işi değildir.

Dinsel aydımdan etnik kimlik olur mu?

Alevilik, dinsel bir olgudur. Tıpkı İslam içinde; Hanefilik, Şafiilik, Hambeli, Maliki, Şii, Mevlevi v.s. gibi. Alevilik etnik bir olgu değildir. Etnik ayrım ırksal ayrımdır. Türk, Kürt, Arap, Arnavut, İngiliz, Fransız gibi. Aleviliğe inanan; Türk'te, Kürt'te, Arap'ta, Arnavut'ta var. Ama Aleviler'in ezici çoğunluğunu Türk Aleviler oluştururlar.

Sözkonusu araştırmaya baktığımızda farklı bir değerlendirme ile karşılaşılıyor. Araştırmada; **"Alevilik, kentlerde yetişen Alevilerin yaşamına sadece etnik bir kimlik olarak, giriyor ve dinsel anlamını yitiriyor."** diyor.

Lütfen altı çizili cümleyi dikkatle okuyalım. Deniyor ki; Aleviler; kentlerde dinsel kimliğini yitiriyor etnik kimlik oluyor. Hayret doğrusu böyle bir şey olur mu? Kırlarda inançsal-dinsel bir ayrım olan Alevilik kente gelince bir anda nitelik değiştiriyor ve ırksal-etnik bir kimlik oluyor. Dinsel bir ayrım hiçbir şartta ırksal-etnik bir ayrıma dönüşemez. Bu tarihsel olarakta, teolojik olarakta, sosyolojik olarakta, antropolojik olarakta mümkün değildir. Dinsel bir kimlikten etnik bir kimlik oluşursa yüzlerce olan farklı İslami kimliklerden yeni etnik kimlikler oluşabilir. Dinsel ayrım bir anda ırksal kimlik olabilir. Halbuki böyle bir oluşum tarihte hiçbir zaman görülmemiştir.

Irk ile dinsel kimliğin örtüştüğü dünyadaki tek örnek; Yahudilik, Musevilik ilişkisidir. Dünya'daki tüm Yahudiler Musevi'dir. Museviliğe inanan küçük bir Türk grubu dışında kimse yoktur. Buna karşın; Musevilik dinsel ayrımdır. Yahudilik etnik kimliktir.

Türkler; tarih boyunca birçok din değiştirmişlerdir. Ama etnik kimlik değiştirmelerinden söz edilemez. Bu nedenle Alevi, köyde iken dinsel bir kimlik taşıyordu. Kente geldi bu dinsel kimlik etnik kimlik oldu demek art niyetli bir tanım değilse sosyal bilimlerin alfabesine aykırıdır.

Araştırmamız yukarıdaki tesbitin devamında ise; **"yeni kuşaklar için Alevilik ya geçmişte kalmış bir inanç biçimidir ya da bir etnik kimliğin sağladığı 'aidiyet' duygusuyla sınırlıdır.**

Bakın araştırmacımız el çabukluğu ile yine Aleviliği etnik kimlik yapıverdi. Bu iş nasıl olmuş. Alevilik; yeni kuşaklar için geçmişte kalmış, bir inançmış. Peki Hanefilik, Şafiilik, Şiilik, Mevlevilik veya Musevilik ve Hıristiyanlık kendi genç kuşakları için

geçmişte kalmış bir inanç değil mi? Hıristiyan gençlerde yaşlılara nazaran kiliseye daha az gidiyor. İslamiyete inanan Hanefi ve Şafii gençlerde yaşlıların nazaran daha az camiye gidiyor. Onlarda mı etnik kimlik sayılıyorlar. Araştırmacı acaba gençlerin Aleviliğe ilgi göstermediğini mi söylemek istiyor. Acaba kendisi Hacı Bektaş Veli Törenleri gibi törenlere gençlerin mi, yaşlıların mı çok gittiğini hiç gözledi mi?

İstanbul'daki; Karacahmet Sultan, Şahkulu Sultan Dergahı gibi dergahlara gelen izleyicinin ne kadarının genç olduğu tesbitini yapabildi mi?

Araştırmacı Aleviliğin gençler için ya geçmişte kalmış inanç, ya da etnik aidiyet duygusu olduğunu nasıl iddia ediyor. Alevilik nasıl bir anda etnik kimlik oldu anlamak zor. Bu bazı emperyal güçlerin Türkiye'de yeni azınlıklar üretme kaygısının bir sonucudur. Dinsel ayrım kaşla göz arasında etnik ayrım olamaz. Sosyal bilimler bu denli hacimli bir ciddiyetsizliği kaldıramaz. Bu sosyal bilimlere saygısızlıktır. Bir dinsel ayrım dünyanın hiçbir coğrafyasında köyden kente gelmekle etnik ayrım olamaz. Bir dinsel kimlik dünyanın hiçbir yerinde gençler az ilgi gösteriyor diye etnik kimlik olamaz. Bu tesbiti ciddiye almak tek başına hafifliktir.

Aynı araştırmada; **kendini Alevilikle özdeş görenler; %99, kendini Türklükle özdeşleştirenler; %82, Atatürkçülükle özdeşleştirenler; %73, laiklikle özdeşleştirenler; %98, sosyal demokratlık ile özdeşleştirenlerin ise; %92 olduğunu öğreniyoruz.** Ama araştırmacı bu rakamları köşe bucak saklıyor. Araştırmada; **Aleviliğin adeta Türklükle, Alevilik ile Atatürkçülük ile bağı tahrif edilerek Aleviliğe ayrı bir etnik kimlik rozeti takılarak manipülasyon yapılmaktadır.** Bu sosyolojik kaygılarla yapılmış çaba sayılamaz. Bu durum siyasal kaygılarla yapılmak istenen bir çalışmadır. Ve nesnel bilimsel anlayışa yabancı bir yaklaşımdır.

Ali'siz Alevilik Olur mu?

Toplumsal yapılanmalarda bazı kişilikler bazı oluşumlarla özdeşleşmiştir. Bunlardan birisi de İslam tarihindeki Hz. Ali ve Alevilik arasındaki ilişkidir. Birisinden söz edince otomatik olarak diğer olguyu çağrıştırmaktadır. İslam tarihinde Hanefilik ile Hz. Ali arasındaki ilişki veya Şafiilik ile Hz. Ali arasındaki ilişki, Alevilikte görüldüğü gibi bir çağrışımı yapmamaktadır.

Buna benzer, siyasal tarihte, düşünce tarihinde, dinler tarihinde sayısız örnek vardır. **Musa**'sız Musevilikten, **İsa**'sız, **Meryem Ana**'sız Hıristiyanlıktan, **Hz. Muhammed**'siz İslamiyetten, **Budha**'sız Budizmden, **Hz. Bahaullah**'sız Bahailikten vs. söz edemeyiz. Tıpkı **Mark**'sız Marksizmden, **Mao**'suz Çin devrimi'nden, **Lenin**'siz Sovyet Devrimi'nden **Gandi**'siz Hindistan'dan, **Mustafa Kemal**'siz Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan söz edemeyeceğimiz gibi.

Bu örnekleri sayfalar dolusu sayabiliriz. Aynı benzerlikleri felsefe dünyasında bilim dünyasında vs. oldukça fazla miktarda sıralayibiliriz.

Son yıllarda ülkemizde Alevilik; kendini yüksek sesle ifade etmeye başladığından bu yana yalnızca kendini özgürce ifade edemediği için değil, aynı zamanda kendi başına güçlü bir içeriğe sahip olduğu için de prestij kazanıyor. Tabii bu durumdan rahatsız olanlar Aleviliğe yönelik eleştirilerinin dozunu bu oranda arttırmaya başladılar. Bu eleştirilerden, geleneksel karşıtları olan Emevi Müslümanlığının eleştirileri yadırganmadı. Ama *"düşünce*

özgürlüğü" adı altında yapılan eleştirilerin bir kısmının Alevileri rahatsız etmediğini söylemek olası değil. Bunlardan birisi de Hz. Ali ve Aleviler ilişkisine yönelik eleştiridir. Daha doğrusu Alevi düşüncesinde Hz. Ali'nin yerine ilişkin eleştiridir.

Bu zihniyete göre *"Aleviliğin İslamla ilgisi yoktur", "Hz. Ali Alevi değil, Sünniydi, İslam şeriatçısıydı", "Alevi şeriatı Hz. Ali'den doğacak", "Aleviliği Hz. Ali'ye bağladığınız oranda şiddeti de kabul edersiniz", "Alevi bağnazlığının İslam Hizbullah'ından farkı yok", "Zaten Hz. Ali'ye bakınız, herhangi bir toplumsal, sınıfsal analiz yapmamış", "Yazmış olduğu bir kitap da yok", "Laik ve aydınlanmacı değil", "Hz. Ali en büyük Alevi katili", "Beş bin kızılbaşı ateş hendeklerine atmış" vs. vs.*

Alevilik İslamiyet'in Türkler tarafından yapılan yorumudur. İslamiyetin Türkçe konuşmasıdır. Alevilik İslam içindeki katı, softa, bağnaz, akıl dışı yorumlara karşı aklı yorumu öne çıkaran, insan sevgisini, eşitliği, bölüşümü, inancın temeline sokan Tanrı inancını insanlaştırarak **"enel-hak"** diyen eşitlikçi, özgürlükçü, bölüşümcü bir toplumsal yapılanmadır. Onu şiddetle, bağnazlıkla, şeriatçılıkla vs. özdeşleştirmek sadece Aleviliği tanımamak ve ona hakaret etmek değil, aynı zamanda zihin körlüğüdür.

Hz. Ali Aleviler için her türlü kötülüğe karşı olmayı erdemleştirmiş bir semboldür. O'nun felsefesi zalime karşı mazlumun yanında olan yoksulların umududur.

Anadolu ve Türk coğrafyasında Hz. Ali ve Alevilik etle kemik gibidir. O olmadan diğeri olamaz. Anadolu'daki Alevilerin Hz. Ali'ye duydukları sevgiyi, saygıyı, hayranlığı, bağlılığı kelimelerle cümlelerle ifade etmek olası değildir.

Anadolu Alevileri için Hz. Ali'nin yeri o denli erişilmez bir yer ki, bu olguyu hiçbir benzetme ile anlatabilmek mümkün değildir.

Hz. Ali üstüne Anadolu'daki halk ozanlarının sevgi, saygı ve

muhabbetlerini ifade eden nefesler bir araya toplansa dev bir antoloji oluşur.

Ali sevgisi ile yanıp tutuşan, inançları uğruna darağaçlarına meydan okuyan, Osmanlı'nın ve Selçuklu'nun haksız sömürü düzenine karşı Anadolu halkının sıkılmış yumruğu olan halk ozanlarının yazdıkları nefeslerde Hz. Ali adı çıkarılırsa ortada bomboş bir defter kalır. Anadolu aydınlanmasının tarihi kökleri kazılmış olur.

Pir Sultan Abdal'ın, **Virani**'nin, **Nesimi**'nin, **Kul Himmet**'in, **Şah Hatayi**'nin yüzlerce nefesi Hz. Ali ile ilgilidir. Alevi tarihinin serçeşmesi olan bu ozanlar Hz. Ali'yi tanımıyorlar mıydı? Alevi halkı ve Aleviliği öğrenmek isteyen insanlar Aleviliği bu kaynaklardan değil de yeni yetme yazarlardan mı öğreneceklerdir?

Günümüzden 1400 yıl önce yaşayan Hz. Ali'nin sınıfsal tahlil yapmadığı, bir kitabının bile olmadığı laik ve aydınlanmacı bile olmadığını savunmaya, kargalar bile katıla katıla güler.

Yukarıda sözünü ettiğim zihniyet, Hz. Ali'yi Alevilerin gözünde düşürmeye çalışıyor. Alevilere, Ali'nin şu şu hataları var, onun arkasından gitmeyin, demeye getiriyor. Peki bu yaklaşım düşünce özgürlüğüne, inanç özgürlüğüne sığar mı?

Bizim kalkıp Hıristiyanlara, İsa iyi değil, şu şu hataları var, toplumun sınıf tahlillerini iyi yapmamış, laikliği de savunmuyor, diyebilme hakkımız var mı? Bizim Musevilerin Musa'sını eleştirip o elektriği bile bulamadı, bilgisayar bilmiyordu vs. diye eleştiri hakkımız var mı? Veya Hindulara, aaa çok ayıp ediyorsunuz, insan aslan varken ineği kutsal kabul eder mi, deme hakkına sahip miyiz? Böyle yaparsak komik duruma düşmez miyiz?

Aleviler veya başka inançlara inananlar, kendini aydın kabul eden insanlardan hangi dine, nasıl, ne şekilde inanmalılar diye fetva beklemiyorlar. Kendilerine dışarıdan nasıl inanacaklarının

dikte edilmesini beklemiyorlar. Bu din adamlığına soyunmak olur. Aleviler kendilerini kendileri ifade etmek istiyorlar. Ali'ye mi yoksa Veli'ye mi önceliğin verileceğinin dışarıdan dikte edilmesinin hem kendilerine saygısızlık olduğunu hem de bu işe kalkışanın kendine saygısızlık ettiğini düşünüyorlar.

Hz. Ali ve Aleviliği şeriatçılıkla vs. özdeşleştirmeye çalışmak, ülkemizde laikliğin en kararlı savunucusu olan bu toplumsal yapıyı dinamitlemeye çalışıp şeriatçılığın hesabına çalışmaktan başka bir şey değildir.

Ali'yi Alevilikten veya Aleviliği Ali'den ayırırsanız, bu iki kavramın birlikte oluşturduğu değerler toplamını ortadan kaldırmış olursunuz. Bu değerler toplamı soyutlanırsa sadece İslamın bağnaz, softa yorumu ortada kalır.

Alevilik'te Hz. Ali'nin Yeri

Anadolu'daki Aleviler'in ve Bektaşiler'in Hz. Ali'ye duydukları sevgiyi, saygıyı, hayranlığı, bağlılığı kelimelerle, cümlelerle ifade etmeye çalışmak kadar zor bir iş olmasa gerek.

Çünkü; Anadolu Aleviler'i için Hz. Ali'nin yeri o denli erişilmez bir yerki, bu olguyu herhangi bir benzetme ile anlatabilmek adeta olası değil.

Hz. Ali üstüne Anadolu'daki halk ozanlarının sevgi, saygı, hayranlık ve muhabbetlerini ifade eden; beyitleri, dörtlükleri bir araya toplamaya kalksanız ansiklopedik bir antoloji çok rahatlıkla oluşur. Bu sevgiye, Anadolu dışındaki örneğin; Balkanlar'daki, Orta Asya'daki, Azerbeycan'daki, İran, Irak ve Mısır vb. diğer İslam ülkelerindeki Ali sevgisini de eklersek bu saygılı sevgi selinin boyutları daha da büyür.

Anadolu Aleviler'i, Pir Sultan, Şah Hatayi, Virani, Kul Himmet gibi yüzlerce halk ozanının nefeslerinde ifadesini bulan; coşkun, sevgili, saygılı, muhabbet seli ile Ali'ye bağlıdırlar.

Anadolu'nun yüksek dağ tepelerinde, ıssız geçitlerinde, ulu ardıç ağacı ormanlarında, coşkun akarsularında, engin göllerinde hep Ali'yi ararlar, Ali'nin **Zülfikar**'ını ararlar, Ali'nin **Düldül**'ünün ayak izlerini ararlar. Kimi dağa, taşa Ali'nin yaslandığı yer der niyaz ederler, kimi derin geçitlere Zülfikar'ın yardığı dağ, taş derler kutsarlar, kimi yere Hz. Ali'nin atı Düldül'ün ayağının değdiği dağ, taş derler orayı yatır yapar ziyaret ederler.

Sözün özü, bin türlü yolla, bin türlü biçimde, Ali'ye olan sev-

gi, saygı ve bağlılıklarını ifade etmeye çalışırlar. Bu ne denli büyük bir sevgidir ki, Ali'nin yaşadığı dönemden bugüne yaklaşık koca 15 yüzyıl geçtiği halde O'na yönelik sevgi, saygı ve bağlılık; onarımı mümkün olmayan bir hasrete dönüşerek bitimsiz bir kaynak gibi; her gün doğan güne karşı, doğan aya karşı, akan suya karşı kendini yenileyerek sürüp gitmektedir.

Şimdi belirtmeye çalıştığım Alevilik'teki bu coşkun Ali sevgisini ve saygısını Alevi literatüründe **"YEDİ ULU'LAR"** olarak ifade edilen ozanlardan özellikle dördünde; **Pir Sultan Abdal, Şah Hatayi, Kul Himmet** ve **Virani**'deki yoğunluk derecesini birlikte izlemeye çalışalım.

Pir Sultan Abdal'ın Dünyasında Hz. Ali'nin Yeri

Alevi tarihi ile ilgili yazılı belgelerin çoğu çeşitli nedenlerle tarihte yok edildiği için bugün konu ile ilgili tarihi belgelerin başında; bir anlamda **sözlü tarih** belgeleri sayılan, **menkıbeler** ve halk ozanlarının beyitleri, dörtlükleri, **nefesleri** gelir. Yani Aleviliğin öğrenilebileceği en önemli adreslerden birisi; halk ozanlarının günümüze taşıdığı eserleridir. Bunların başında ise; "Yedi Ulular"ın eserleri gelir. Aleviliğin ne olduğu bu kaynaklara başvurularak öğrenilebilir. Hz. Ali'nin Alevilik'teki yeri, Aleviliğin İslam ilişkisi veya İslam'daki yeri yine bu ve benzer orijinal kaynaklara inilerek saptanabilir.

Bu anlayıştan hareketle bu yazımda Alevilik'te **"Yedi Ulu'lar"**ın kaynaklarından hareketle; Alevilik'te Hz. Ali'nin yerini ve Alevilik ile İslam ilişkisini irdelemeye çalışacağım. **"Yedi Ulu'lar"** olarak ifade edilen Alevi Büyükleri; Nesimi, Hatayi, Fuzuli, Yemini, Virani, Pir Sultan Abdal ve Kul Himmet'tir. Neden bu saydıklarıma **"Yedi Ulu'lar"** dendiğini bir dönemin Hacı Bektaş Vali Dergahı post dedelerinden A. Celalettin Ulusoy **"Yedi Ulu'lar"** üstüne yazdığı kitapta şöyle açıklıyor:

"Alevi-Bektaşi edebiyatında, elbetteki, bu yedi ozan düzeyinde pek çok şair vardır. Adlarını saydığımız yedi şairin ayrıcalıklı olarak yedi büyükler olarak anılmasını, yedi rakamının kutsallığına bağlamak veya şiirlerinin büyük bölümünün **Ali** ve **Ehlibeyt**'in övgü ve sevgisi ile dolu olması şeklinde yorumlamak mümkündür. Nedeni ne olursa olsun, Alevi-Bektaşi inancını ve tasavvuf felsefesini büyük bir coşku ve içtenlikle işleyen ve sanatsal yeteneklerini ustaca kullanan bu büyük şairlerin **"Yedi Ulu'lar"** olarak anılmaya fazlası ile hakları vardır."(s.3)

Bu yazıda esas olarak; Hatayi, Virani, Pir Sultan Abdal ve Kul Himmet'in divanları denebilecek eserleri kaynak olarak alındı. Fuzuli, Yemini, Nesimi ise bu araştırmanın dışında tutuldu. Nedeni ise; bunların eldeki mevcut eserlerinin çoğunlukla düzyazı olması, örneğin Nesimi'nin sağlıklı bir divanına ulaşılamaması vs. Ama anlayış olarak diğerlerinden bir farkı olduğu sanılmasın. Fuzuli'nin, **"Saadete Ermişlerin Bahçesi"** veya Yemini'nin, **"Hz. Ali Faziletnamesi"** ile Hatayi veya Pir Sultan Abdal'ın Divanı'ndaki anlayış aynıdır.

Bu araştırma; son zamanlarda Alevilik'te Hz. Ali'nin yerini tartışmaya açıp, Aleviliğin **"Alisiz"** olması gerektiğini savunan zihniyet ile, **"Aleviliğin İslam ile İlişkisi yoktur.** O başka bir dindir, İslam dışıdır" gibi düşünceleri savunanlara da ağırbaşlı bir yanıt olacaktır. O halde bakalım Pir Sultan Abdal'ın tüm dörtlüklerinde ("Divan"ında) kaç yerde **Hz. Ali** adı geçiyor, kaç yerde **Allah** adı geçiyor, kaç yerde **Hz. Muhammet** adı geçiyor ve kaç yerde **12 İmamlar**'ın adları geçiyor. Bunun saptanması için Pir Sultan Abdal'ın; 2148 dörtlükten oluşan divanı satır-satır, kelime-kelime tarandı, çeltikler atıldı ve sonuca gidildi. İşte çıkan sonuç:

Pir Sultan Abdal Divanı'nda toplam dörtlük sayısı: 2148. **Allah kelimesi; 629 yerde geçiyor. Muhammet kelimesi; 291 yerde geçiyor, Ali Kelimesi; 794 yerde geçiyor. 12 İmamlar'ın isimleri 296 yerde geçiyor.** Alevi deyimleri olan; taç,

hırka, dolu, cem, dem gibi deyimler 728 yerde geçiyor. Alevi büyüklerinin isimleri ise; Hacı Bektaş Veli gibi, Balım Sultan, Kızıl Deli vs. ise, 192 yerde geçiyor. Bunu tablo halinde gösterirsek durum şöyle görünüyor:

Allah	: 629
Muhamemet	: 291
Ali	: 794
12 İmamlar	: 296
Alevi Deyimleri	: 728
Alevi Büyükleri	: 192
Toplam dörtlük sayısı	: 2148

Kaynak: Pir Sultan Abdal Divanı, Ant Yay., 2. Baskı, İstanbul 1995.

Tablodan da görüldüğü gibi Pir Sultan Abdal'ın dörtlüklerinde isim olarak en çok Ali ismi geçiyor. Peki "Alisiz bir Alevilik" Pir Sultan Abdal'a rağmen Alevilik'te nasıl savunulabilir. Bu Pir Sultan Abdal'ı yanlış yorumlamak değil de nedir?

Bu kez diğer sav açısından bakalım. Ali ile birlikte, Allah kavramı, Muhammet adı, 12 İmamlar'ın adlarının geçmesi hangi dine ait semboller, ifadelerdir? Bunlar İslam literatürüne ait kavramlar değil mi? Allah, Muhammet, Ali ve 12 İmamlar İslam dinine, İslam tarihine ait kavramlar değil mi? Peki o zaman Pir Sultan Abdal'ın dünyasındaki bu kavramların yerine baka baka Alevilik İslam dışındadır, ayrı bir dindir denebilir mi? Bu kavramlar İslam tarihi ve İslam dinine özgü kavramlar ise o zaman biz İslam'ı beğensek de beğenmesek de hatta İslam'ı hatalı olarak Emevi Müslümanlığı ile özdeş görsek de Pir Sultan Abdal'ın Alevilik anlayışını İslam tarihi dışına çıkaramayız. Çünkü bu kavramlar, Museviliğin, Hıristiyanlığın veya Orta Asya ve Ortadoğu'daki Şamanizm'in, Mahiheizmin veya Zerdüşt dinine ait kav-

ramlar değildir. Bu kavramları görmezlikten gelmek Pir Sultan Abdal'ı görmezlikten gelmektir. Bu kavramları Pir Sultan Abdal Divanı'ndan çıkardığınız zaman ortada Aleviliğin dinsel bağı kalmaz.

Bakın coşkun Ali sevgisi Pir Sultan Abdal'ın dizelerinde nasıl ifade ediliyor:

Gözleyi gözleyi gözüm dört oldu
Ali'm ne yatarsın günlerin geldi
Korular kalmadı kara yurt oldu
***Ali'm** ne yatarsın günlerin geldi."*

Kızılırmak gibi bendinden boşan
Hama'dan Mardin'den Sivas'a düşen
Düldül eyerlendi, Zülfikar kuşan
Ali'm ne yatarsın günlerin geldi.

Pir Sultan Abdal'ın şiirlerinde Ali sevgisi, saygısı o denli yoğunlaşıyor ki, Ali adeta ilahlaşıyor. İşte örneği;

"Gafil kaldır gönlündeki gümanı
*Bu mülkün sahibi **Ali** değil mi?*
Yaratmıştır on sekiz bin âlemi
*Rızıkları veren **Ali** değil mi?*

Binbir adı vardır bir adı Hızır
Her nerde çağırsan orada hazır
***Ali** padişahtır, **Muhammet** vezir*
*Bu fermanı yazan **Ali** değil mi?*

Bir başka dörtlüğünde ise, Muhammet Ali ilişkisini şöyle ifade ediyor:

"Ben de şu dünyaya geldim sakinim
Kalsın benim davam divana kalsın
***Muhammet Ali**'dir benim vekilim*
Kalsın benim davam divana kalsın.

Pir Sultan Abdal'ım dünya kovandır
Giden adil beyler gelen ihvandır
Muhammet divanı ulu divandır
Kalsın benim davam divana kalsın."

"Alisiz Alevilik" savını savunmak Pir Sultan Abdal'ı düzeltmeye kalkmak değil midir? Pir Sultan Abdal Ali'yi böyle algılıyorsa bu Aleviliğin algılaması değil midir?

Şah Hatayi'de Hz. Ali'nin Yeri

"Yedi Ulu'lar"dan olan Hatayi'nin yaşamı 1487-1524 yılları arasında gerçekleşir. İran Safevi devletinin kurucusu olan Şah Hatayi ailesi İran'da Aleviler'ce kutsal olarak kabul edilen İshak Safiyüddin Erdebili'nin torunlarındandır. Bugün de Anadolu'da 1500'lerden beri Alevi cemlerini Pir Sultan Abdal gibi, Hatayi'nin birçok nefesi süsler. Bunların başında ise; Miraçlama ve Duazimamlar gelir. Aleviliğin geleneklerine ilişkin birçok kavramı Şah Hatayi'nin dörtlüklerinde bulmak olasıdır. Şah Hatayi'nin 2215 dörtlükten oluşan divanına baktığımızda; Hz. Ali ve diğer İslami kavramların dağılımını şöyle görüyoruz: Hatayi'nin divanında; 474 yerde Allah adı geçiyor, 248 yerde Muhammet adı geçiyor, 526 yerde Ali adı geçiyor, 438 yerde ise, 12 İmamlar'ın adları geçiyor. Bunları tablo ile gösterirsek şu durum ortaya çıkıyor.

Allah	: 474
Muhammet	: 248
Ali	: 526
12 İmamlar	: 438
Alevi deyimleri	: 313
Alevi büyükleri	: 82
Dörtlük toplamı	: 2215

Kaynak: Şah İsmail Hatayi, Can Yayınları, Derleyen Nejat Birdoğan, 1991, İstanbul.

Şah Hatayi Divanı'nın bu açıdan analizinin sonucunda Aleviliğin temel kaynaklarından biri olan Şah Hatayi'nin dünyasında Ali'nin, Allah'ın, Muhammet ve 12 İmamlar'ın önemli bir yeri olduğu görülüyor. Alisiz bir Şah Hatayi'yi, Allah, Muhammet ve 12 İmamlar'sız bir Hatayi'yi savunursak komik duruma düşeriz. Rakamlarda ifadesini bulan bu anlayış sözcüklerle Hatayi'nin beyninde şöyle ifade edilmiş.

*"Daima fikrimde zikrin **Ya Muhammet Ya Ali***
*Gönlümün evinde şükrün **Ya Muhammet Ya Ali***
Tanıyamaz kendi özün seni yakın bilmeyen
*Alemin ayinesisin **ya Muhammet Ya Ali"***

Aleviliği öğrenmek isteyenler göreceklerdir ki, Şah Hatayi bu konuda tartışmasız temel bir kaynaktır. Şah Hatayi'deki Alevilik ise, tabloda gösterilmeye çalıştığımız sonuçtur. İster beğenelim, ister beğenmeyelim Alevilik bu kaynakların ortaya koyduğu fotoğraftır. Herhalde kendimize göre bir Alevilik icat etmek için Pir Sultan Abdal'ı ve Şah Hatayi'yi düzeltmeye kalkmak namuslu araştırmacılık anlayışına yakışır mı?

Virani'de Hz. Ali'nin Yeri

"Yedi Ulu'lar"dan ozan **Virani** kaynaklara göre; 15. y. yılın

ikinci yarısı ile 16.y. yılın başlarında yaşadığı belirtiliyor. Balım Sultan ile aynı dönemde yaşadığı da belirtilen Virani'nin diğer bir özelliği ise, değişik şiirlerinde kendisini Hurufi, Bektaşi ve Nusayri olarak tanıtmasıdır. Yaşamının önemli bir kısmını Irak Necef'teki Hz. Ali'nin türbesinin de bulunduğu Bektaşi Dergahı'nda geçiren Virani'nin şiirlerinde Hz. Ali'ye özel düşkünlüğü hemen göze çarpıyor. Bu yedi ulu ozanın da dörtlüklerinde Ali sevgisi dolup taşıyor. Ama bu sevgi Virani'de, taşıp sellere dönüşmüş durumdadır. Bakın, Virani'de tablodaki rakamların dağılımı şöyledir:

Allah	: 552
Muhammet	: 164
Ali	: 2032
12 İmamlar	: 1148
Alevi deyimleri	: 244
Ali Büyükleri	: 75
Dörtlük toplamı	: 1793

Kaynak: Virani, İstanbul Maarif Kitaphanesi, 1949, İstanbul.

Virani'de de Hz. Ali sevgisi tabloda görüldüğü gibi adeta almış başını gidiyor. Diğer kavramlara oranla çok büyük bir fark ile. Bazı şiirlerinde bir dörtlükte ortalama 25 kelime varsa bunun 15'i Ali olabiliyor. **Ali, Ali, Ali...** İşte bir örnek;

*"**Ali** İncil **Ali** Tevrat*
***Ali** Zebur **Ali** Kuran*
***Ali** fazl ü **Ali** İrfan*
***Ali**'dir sümme vechullah"*

Bir başka dörtlükte ise;

*"Bil **Ali'yi** can ile canan budur*
*Bil **Ali'yi** çeşme-i hayvân budur*
*Bir **Ali'yi** suret-i subhan budur*
*Bil **Ali'yi** suret-i Rahman budur."*

Virani'de de görülen yadsınmaz bir Ali aşkı, dünyalara sığmayan coşkun bir Ali sevgisi ve saygısı ile Allah, Muhammet, Ali birlikteliğidir. Eğer Virani, Aleviliğin "Yedi Ulu'lar"ından biri ise, ve Aleviliğin temel kaynaklarından birisi olarak başvurulması gereken bir kaynak ise, o zaman **Ali'siz bir Virani** ve farklı bir İslami yorum olmasına karşın **Ehlibeytsiz, 12 İmamlar'sız bir Virani** düşünülemez. Üstelik Virani'de bu simgeler en coşkun ifade biçimi ile yer almaktadır.

Kul Himmet'in Dünyasında Hz. Ali'nin Yeri

Kaynaklar, Kul Himmet'in 16. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığını, Tokat'ın Almus İlçesi'ne bağlı Varzıl köyünden olduğunu yazmaktadır. A. Celalettin Çelebi, **"Yedi Ulu'lar"** kitabında Kul Himmet ile ilgili olarak; "Pir Sultan Abdal'ın çağdaşı olduğu onun etkisinde kaldığı ve eylemlerine katıldığı bilinmektedir. Şiirlerinde, Hacı Bektaş Veli Dergahı'na ve O'nun ilkelerine içtenlikle bağlı olduğu, deyişlerinin Bektaşi Yolu'nu öğretici nitelikte bulunduğu gözönünde tutulursa, Pir Sultan Abdal gibi Kul Himmet'in de **Kalender Çelebi** ile yakın işbirliği yapmış olduğu yolundaki söylentilerin gerçek olduğu söylenebilir." (s. 199) demektedir.

Kul Himmet'in de dörtlükleri incelendiğinde **"Yedi Ulular"**ın ve geleneksel Alevi ozan geleneğinde görülen özellikler görülecektir. Coşkun Ali sevgisinin yanında, 12 İmamlar, Kerbela Olayı ve Allah, Muhammet, Ali üçlemesi çok belirgin olarak

görülmektedir. Diğer örneklerde olduğu gibi tablodaki döküm ise şöyledir:

Allah	: 297
Muhammet	: 248
Ali	: 644
12 İmamlar	: 444
Alevi Deyimleri	: 302
Alevi Büyükleri	: 155
Dörtlük Toplamı	: 1094

Kaynak: İbrahim Aslanoğlu, Kul Himmet, Ekin Yay., İstanbul 1997.

Bu tablodan da görülen ilk belirgin özellik; Kul Himmet'te de diğer örneklerde olduğu gibi, Hz. Ali'nin isminin en çok ifade edildiğidir. O'nu bu kez 12 İmamlar'ın isimleri takip ediyor. O'nu da Alevi deyimleri izliyor.

Kul Himmet'in dörtlüklerinden de bir örnek vermek gerekirse, bakalım ne diyor:

*"**İmam Zeynel** paralandı bölündü*
*Ol **İmam Bakır**'a yüzler sürüldü*
***Cafer-i Sadık**'a erken verildi*
Allah bir Muhammet Ali diyerek"

* * *

"Dört Kitap yazıldı dört dine düştü
***Kuran Muhammet**'in virdine düştü*
Kul Himmet Pir'inin derdine düştü
Allah bir Muhammet Ali diyerek"

Görüldüğü gibi, Kul Himmet'te de "Alisiz Alevilik" ve "Ale-

vilik İslam dışıdır" savlarını doğrulayacak anlayış bulmak mümkün değildir.

Eğer biz Aleviliğin orijinal kaynakları arasında **"Yedi ulu'lar"**ın varlığını kabul ediyorsak bir anlamda Aleviliğin adresi bunlar ise, o zaman bu kaynakların gösterdiği gerçeklerden yapılacak çıkarsama **"Ali'siz"** Aleviliğin olamayacağıdır.

Fen Bilimlerinde ve Sosyal bilimlerde olduğu gibi dinde de, herhangi bir olguyu adlandırmak insanların iradesinden bağımsızdır. Aleviliği de "Ali'siz" veya "İslam dışı" diye nitelemeye kalkmak kişinin iradesi ile olacak şey değildir. Bazı şeyler insanların iradelerinden bağımsız olarak vardır. Alevilik'teki Ali aşkı ve bir dizi meselede köktenci İslam'a karşı olmalarına rağmen kendilerini İslam'ın farklı bir yorumu olarak görmeleri de böyledir. Bu gerçeği böyle kabullenmemek, kişiyi subjektif değerlendirmelere düşürür. Bu da yanıltıcı olur. Bu tür yaklaşımlardan ise, mümkün mertebe kaçınmak gerekir.

Bir araştırmacının görevi, inananlarla inandığı nesneler arasında kendine göre beğenmediği yönleri düzeltmeye kalkmak değildir, bu ilişkiyi anlamaya çalışmaktır.

Ruhi Su ve Kanal 7

Kanal 7 adlı TV kanalında **"Arka Plan"** adı verilen programda bir süre önce halk ozanı **Ruhi Su'ya** yer verildi. Önce Ruhi Su'nun bazı yapıtlarından parçalar verildi. Arkasındanda 1980 den sonra "hidayete erdiğini" basına beyan ederek siyasal İslam'ı seçen Ulvi Alacakaptan adlı bir tiyatrocu ile sohbet yapıldı.

Ruhi Su'nun kayıttan verilen parçalarından bazıları;Yunus Emre'den bağlama eşliginde "Bismillahirrahmanirrahim" ile "Şol cennetin ırmakları" ile Ruhi Su'nun gene o eşsiz bağlaması ve her tür haksızlığa karşı meydan okuyan sesiyle Pir Sultan Abdal'ın" Gelin canlar bir olalım, **Hüseyn'in kanın alalım"** diye başlayan eseriydi. Bunları ise; Pir Sultan Abdal'ın; "Yıldız Dağı", "Sivastopol", "Zeybekler" v.s. ile toplam yedi eseri takip etti.

Ruhi Su'nun bu parçalarının arkasından program sunucusu Ahmet Hakan üstüne basa basa diyorduki;" Ruhi Su neden yasaklanmıştı? Çok hayret ediyorum. Ruhi Su bu toprağın türkülerini söylemiş, hayret yasaklanacak ne yapmışki, üstelik Yunus Emre'yi, Pir Sultan'ı seslendirmiş ve ne kadarda güzel seslendirmiş. Bu parçaları biz verince yüzlerce binlerce izleyicimiz telefonla faksla bizi aradı, bu kasetleri nerede bulabiliriz diye sordu. Telefonlarımızı kitlediler."

Program sunucusu Ahmet Hakan; Ruhi Su'nun olmadığınıda iddia ederek, yasaklı olmasında kendi savunduğu zihniyetin hiç vebali yokmuş gibi **"sütten çıkmış ak kaşık"** yerine kendini koyuyordu.Ardından da; kendilerini yeni keşfettikleri Makkartizm

örneklerine malzeme olsun diye Ruhi Su ile ilişkilendirmeye çalışıyordu.

Sevgili okuyucu,

Bütün olan biten Kanal 7 TV'nin Ruhi Su'nun parçalarına yer verip yasakçı zihniyeti eleştirmesi olsaydı hiç önemli değildi. Üstelik Kanal 7 bu hizmetinden dolayı kutlanabilirdi.

Ama olay hiçte öyle değil. Çünkü Ruhi Su'nun söylediği Yunus Emre ve Pir Sultan Abdal'ın eserleri yobaz dindarların dünde bugünde yasakladıkları eserlerdir. Osmanlı'da Yunus Emre'nin ilahilerini okumanın cezası Ebussuud Efendi'nin fetvalarında; "Katli vaciptir." Bağlama ise şeytan işidir. Bağlama müziği eşliğinde türkü söylemek koyu softa zihniyetine göre" kafirliktir." "teganni etmektir". Teganni etmek ise; Allah'ı unutup eğlenceye dalmaktır. Buda dinen günahkar olmaktır.

Anadolu'da Aleviler eski Türk geleneği olan kopuz ve bağlama ile Yunus, Pir Sultan, Karacaoğlan, Dadaloğlu gibi ozanların sazından nefes dinledikleri için Sünni yobaz din adamları tarafından kafirlikle, dinsizlikle suçlanarak "katli vaciptir".denerek katledilmişlerdir

Bugün Kanal 7 de müzik eşliğinde Yunus'tan ve Pir Sultan'dan ilahi okumakta bu yobaz dinsel anlayışa göre günah işlemektir.

Anadolu Alevileri 800 yıldır Yunus Emre ve Pir Sultan Abdal'ın nefeslerini ibadetlerinde söylüyorlar diye Sünni yobaz din adamları ve devlet adamlarınca asılmışlar, kesilmişler, katledilmişlerdir. Bu zihniyet; tarihte Pir Sultan Abdal'ın kendisine olduğu gibi son Sivas olaylarında görüldüğü gibi Pir Sultan Abdal'ın heykeline bile tahammül edememişlerdir. Heykelin Sivas'a dikilmesi 37 insanın hayatına mal olmuştur. Sonunda gene heykel dikilememiştir.

Pir Sultan Abdal'dan Ruhi Su'nun Kanal 7 de okuduğu nefeste geçen **"Hüseynin kanın alalım"** cümlesinin anlamı nedir bi-

liyormusunuz. Buradaki Hüseyin; Hz. Ali'nin oğlu, Hz. Muhammed'in torunu İmam Hüseyin'dir. O'nu Kerbela'da katledende bugünkü Sünni İslamın yobaz bir kesiminin kendisine Hz. dediği şefaat dilediği Yezid'dir.

Ulvi Alacakaptan söyleşide diyorki; Pir Sultan Abdal; zalime karşı mazlumdan yanadır. Alacakaptan Ruhi Su'dan aktarma yaparak "Pir Sultan Abdal Alevidir, Müslümandır"diyor. Bu örneklemedeki; zalim Yezid'dir. Mazlum ise; İmam Hüseyin ve O'nun Anadolu'daki ardılları olan Allevilerdir, Bektaşilerdir.

Yezid İmam Hüseyin'i Kerbela'da katlettikten sonra yas ilan etmiş, tüm şehri siyaha boyamıştır. Buna tarihte "**Yezid Siyaseti**" denmiştir.

Ahmet Hakan'da Ruhi Su'yu yasaklayan zihniyeti gözardı ederek TV ekranında **"Timsah gözyaşları"** döküyor. Timsahlarda zorlu yemlerini yedikten sonra arkasından gözyaşı dökerlermiş.

Kanal 7 ve Ahmet Hakan'ın başka bir kaygısıda kendi tarihlerinde direnme geleneği olmadığından Ruhi Su'yu kullanarak hem kendi tabanlarını ajite etmek, hemde bazı "aptal solcuların" türban eyleminde olduğu gibi desteklerini sağlamaya yönelik bir siyasi manevradır.

Sayın Ahmet Hakan, Ruhi Su'nun eserlerini TV ve radyo kanallarında ne Kemalistler ne solcular, ne liberal sağda yer alanlar hatta nede Türk milliyetçileri yasakladılar. Ruhi Su'nun örneğini verdiğiniz eserlerini yasaklayan zihniyet esas olarak kendilerini yeryüzünde Allah'ın temsilcisi, vekili gören softa yobaz zihniyettir. Hiç boşuna; "Hay Allah, kim Ruhi Su'yu yasaklamış" diye kendinizi avutmayınız. Boşuna adres aramayınız. Bugün sunuculuğunu yaptığınız zihniyetin tarih aynasına bakınız, Yunus Emre, Pir Sultan ve onların nefeslerine ölümsüz sesiyle can veren Ruhi Su'yu yasaklayanları görürsünüz. Hiç boşuna dövünüp, timsah gözyaşları dökmeyiniz.

Adnan Hoca'cı "Atatürkçüler..."

Adnan Hoca'yı ya da Adnan Oktar'ı ilerici- yurtsever, laik, Atatürkçü kamuoyu yakından tanır. Adnan Hoca'nın en önemli özelliği ise; diğer şeriatçı tarikatçılardan farklı olarak zengin çocukları kendine mürit yapmasıdır. Her nedense bu zengin müritlerinin önemli bir kısmıda mankenlerden v.s. oluşur.

Ben bu yazımda size Adnan Hoca'nın düşüncelerini, neler yapmak istediğini, laik Cumhuriyet için ne denli önemli bir tehdit oluşturduğunu yazmayacağım. Bu konulara duyarlı olan kişiler Adnan Hoca'yı ve cemaatinin düşüncelerini, referanslarını az çok bilir.

Benim bu yazıda sizlerle paylaşmak istediğim konu; kamuoyunda Atatürkçülüğü ile tanıdığımız bazı kişilerin Adnan Hoca hakkındaki düşünceleridir.

Siz Atatükçülük, laiklik v.s. konularında bir zamanlar hepimizi heyecanlandıran Cemal Kutay'ın Adnan Hoca hakkındaki düşüncelerini biliyormuydunuz. İşte okuyoruz:

"Omuzlarınızın üstündeki dava büyük, karşınıza birçok engeller çıkaracaklardır.Sizleri gördüm, son uykumu rahat uyuyacağım. Seneler önce bir Atatürkçünün nasıl olması gerektiğini anlatan "Beklenen Adam" isimli bir kitap yazmıştım. Bugün burada anladımki bu kitapta sizi anlatmışım."

Görüyorsunuz değilmi. Cemal Kutay'ın "Beklenen Adam"ı demek Adnan Hoca olabilir. Elimdeki metinde kamuoyunun "Atatürkçü" tanıdığı bir dizi gazeteci, bilim adamı ve sanatçının

düşünceleri var. Ne yazıkki Cemal Kutay bu konuda yalnız değil. İşte Atatürkçü bilim adamımız, Atatürk Devrimleri dersinin hocası Prof. Dr. Hamza Eroğlu bakın ne diyor:

"Atatürk ve Atatürkçü düşünceye katkıları için Bilim Araştırma Vakfı üyelerini tebrik ve takdirle anıyorum. Hizmetleri Türklüğe ve insanlığadır. Varolsunlar."

Adı geçen vakıf Adnan Hoca'nın kurduğu ve başkanı olduğu vakıf. Bebek, Etiler, Levent, Caddebostan zenginlerinin çocuklarını şeriat için örgütleyen vakıf.

Bu olguya sadece Prof. Dr. Hamza Eroğlu miyop baksa neyse. Ya eski generalimiz Necdet Öztorun'a ne dersiniz. Bakın emekli generalimiz Adnan Hoca şeriatı için ne diyor:

"Vakıf yöneticilerinin ve vakıf üyelerinin Atatürkçülükle ilgili çalışmalarında başarılı olacaklarına inanıyorum. Kendilerini kutluyorum."

Peki 1982 Anayasası'nın mimarı Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı'nın Adnan Hoca vakfı ile ilgili düşüncelerini öğrenmek istermisiniz?

"Bilim Araştırma Vakfı'nın olumlu faaliyetlerine katkıda bulunabildimse bundan büyük mutluluk duyacağım. Çünkü günümüzde Atatürk'e ve inkılaplarına inanmış gençlerin bir araya gelerek Atatürk düşünceleri doğrultusunda çalışmaları bütün Atatürkçülerin kıvanç duyacakları bir olaydır."

Eğer Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı Atatürk'ü ve laik Cumhuriyeti savunuyorsa bu satırlardaki ayıbı ona ömür boyu yeterde artar bile... Tabi diğer Adnan Hocacı Atatürkçü münevverlerimize de...

Siz sanatçı Şükran Güngör'ün de konu ile ilgili düşüncelerini öğrenmek istermisiniz? İşte;

"Bilim Araştırma Vakfı'nın Atatürk'ü ve düşüncesini yaşatmak konusunda gösterdiği bu güzel girişimleri heyecanla, saygıyla kutluyorum."

Laik ve Atatürkçülüğü ile tanıdığımız Şükran Güngör'ün şeriatçı Adnan Hoca'yı desteklemesini sanat dünyasından başkaları-

da destekliyor. Alın size Sanatçılar ve Sanatseverler Derneği Başkanı Lerzan Öke'nin düşüncelerini;

Özellikle genç ve aydınlık bir denetim ve yönetim kadrosuyla Bilim Araştırma Vakfı ne kadar iftihar etse azdır. Bundan böyle Sanatçılar Derneği olarak her zaman yanınızdayız. Atatürkçülük yaşayacak, devam edecek sizin şahsınızda. Geleceği emin ellere teslim etmişiz. Benim içim rahat. Sevgi ve saygılarımla..."

Vay başımıza gelenler... Atatürk Türkiyesi'nde laikliğin, Cumhuriyetin düşmanlarına Atatürkçülük adına övgü dizmenin, adına acaba ne ad veriliyor. Ben bilmiyorum. Sanatçıya, sanata düşman bir zihniyeti, Sanatçılar Derneği Başkanı'nın övmesine ne ad verilir çok zorlanıyorum.

Lerzan Öke'nin başkanı olduğu derneğin tabelasını barının kapısına yani Çiçek bar'a asan, yani Arif'in Yeri'ne asan Arif Keskiner'in Adnan Hoca'nın ne denli Atatürkçü olduğunu kendinden duymak istermisiniz?

"Böyle genç insanların Mustafa Kemal'e sahip çıkması bizleri cesaretlendiriyor. Bundan mutlu bir şey düşünemiyorum." Diyor Çiçek Bar'ın sahibi Arif.

Desenize; Türk Ordusu'nun şeriata karşı 28 Şubat duyarlılığı ve ABD'nin 11 Eylül tepkisi boşunaymış.

Adnan Hoca'nın düşüncelerini merak edenler şimdilerde internette www.harunyahya.com da çok rahat izleyebilirler. Adnan Hoca'nın referanslarını çok rahat öğrenebilirler.

Şeriatçılar Türkiye'de iktidarı aldıklarında ilk kapanacak yerler Sanatçılar Derneği tabelalı içki içilen yerler olacaktır. Yani Çiçek bar gibi yerler. Acaba Çiçek Arif tedbirinimi alıyor. Yoksa Adnan Hocacılar'la yağmı çekiyor. Bu zavallılar kendilerini kandırmış olmasınlar.

Cem Karaca'nın Adnan Hocacılar'ın dergisine yazdığı mesajıda okuyalım mı:

"Uğraşılarınız çağdaş ve laik bir Türkiye için. Sizi kutluyorum."

Acaba Cem Karaca Türkiye dışında bir gezegendemi yaşıyor?

Ya eski milli hakemimiz Doğan Babacan'ın konu ile ilgili düşüncelerini okumak istermisiniz:

Atatürk'ün çok yıllar önce gençliğe emanet ettiği Türkiye Cumhuriyeti'nde düşündüğü her şeyin yapılmasına önderlik eden Bilim Araştırma Vakfı genç mensuplarını içtenlikle kutlarım."

Bir spor adamımız hemde yaşını başını almış, gün görmüş, dünya görmüş bir milli hakemimiz böyle düşünürse ya gerçekten çok saf ya da Atatürkçü düşünce konusunda çok fukara kalmış.

Gazeteci İlhami Soysal'a peki ne dersiniz. İşte O'nun düşünceleri;

"Ben son derece olumlu buldum. Çağdaş düşüncelerin dile getirilmesi, ileriye dönük, gençliğe dönük olması bence çok önemli. Gelecek sizlerin."

Düşünebiliyor musunuz yıllarca Cumhuriyetin, laikliğini Atatürkçülüğün, demokrasinin, insan haklarının mücadelesini veren İlhami Soysal konu Adnan Hoca Tarikatı'na gelince hatlar birbirine karışıyor. Acaba İlhami Soysal yaşasaydı bu düşüncelerini tekzip edermiydi. Ne dersiniz.

Peki laiklik ve şeriat konusunda mücadeleci, Atatürkçü tavrı ile tanıdığımız Prof. Dr. Cahit Tanyol'un bu yazdıklarını yorumlamakta güçlük çekmeyecekmisiniz. İşte Tanyol:

"Böyle bir ortam, böyle bir gençlik gerçekten umut verici."

Bakın Tanyol'un umududa Adnan Hoca cemaati.

Bir başka akademisyen sanat adamımız Prof. Dr. Devrim Erbil'e kulak verelim:

"Sizin gibi genç ve seçkin bir kuşağın Atatürkçü düşünceye sahip çıkması onu geliştirecek boyutta etkinlikler düzenlemesi son derece anlamlı ve desteklenmesi gereken bir girişim."

Şeriatçı atılım dönemi denebilecek 1990- 1995 yılları demek bir çok aydın gibi Prof. Dr. Devrim Erbil'i de kapsama alanına almış gözüküyor.

Adnan Hoca cemaatide diğer şeriatçı tarikatler gibi laiklerin, Atatürkçülerin, Cumhuriyetçilerin olduğu gibi Musevilerinde müthiş karşıtlarıdır. Musevi düşmanlıkları temel gıdalarıdır. Peki basında sayılı Musevi kökenli kalemlerden olan Sami Kohen'in şu yazdıklarına ne dersiniz:

"Atatürk'ü her yönüyle tanıtmak ve Atatürkçülüğü savunmak ve yaymak için çaba harcayan Bilim Araştırma Vakfı'nı çalışmalarından ötürü kutlar, başarılarının devamını dilerim."

Adnan Hoca Cemaati ile ilgili belgedeki vereceğim son düşünce ise yine kamuoyunun yakından tanıdığı bilim adamı Prof. Dr. Cevat Çapan. Cevat Çapan; hem edebiyatçı, hem siyasetçi, Cumhuriyet gazetesi yazarı ve ÖDP li bir kişi. Laiklik konusunda olduğu gibi sosyalizm konusunda da olumlu yazıları bulunan bir bilim insanı. Peki kalkıp bir şeriatçı tarikat için O'nun kurduğu vakıf için ve O'nun yönlendiricisi için şu satırları nasıl yazabilir.

"Bilim Araştırma Vakfı'nı yönetenler, katılanlar, üye olanlar Türkiye'yi sosyal, politik karamsarlığa kapılanlar için büyük bir teselli ve ümit ışığıdır."

Evet yanlış okumadınız. Prof. Çapan diyor ki; Türkiye'yi her tür karamsarlıktan kurtaracak olan Adnan Hoca'dır. O büyük bir teselli ve ümit ışığıdır.

Bırakalım diğerlerini... Elbette bırakılacak gibi değil... (Bu ne menem bir miyopluktur. Bu ne menem bir aydın aymazlığıdır. Bu ne menem bir körlüktür...) Prof. Dr. Cevat Çapan gibi hala toplumu aydınlatma konusunda iddiası olan birisi olarak böyle bir aydının kalkıp İslamcı şeriatçılığı, Darvin düşmanlığını, Musevi düşmanlığını, laiklik düşmanlığını temel gıdası yapan bir kişiyi nasıl karamsarlığa düşmüş toplumumuz için "bir teselli ve ümit ışığı"olarak görebilir. Bunu anlamakta insan hayli zorlanıyor.

Prof. Dr. Cevat Çapan gibiler neden böyle yazarlar. Ben iki nedene bağlıyorum. Ya Adnan Hoca cemaati ile akçeli ilişkiler olabilir. Ya da onların gerçek kimliklerini, misyonlarını göremeyecek kadar miyopturlar. Her iki durumda da affedilecek hoş görülecek yanları yoktur.

Tabi bu "aydın", "sanatçı" v.s. geçinen insanlara aydınlanmacı demek, gerçek aydınlara haksızlık etmek değilmidir. Tek tümce ile bunlar aydın olamazlar. Ya da bu ayıp, onlara yetermi? Atatürkçülerin böyle dostları olursa düşmana gerek yok.

NOT: Adı geçen kişilerin belirtiği düşünceler; Bilim Araştırma Vakfı'nın 21.08.1991 tarihli Metinler Matbaası'nda bastırdığı bir bültenden alınmıştır.

Türk Solu'nun Şamanizm'i Keşfi

Elimde ASM Müzik Yapım'ın çıkardığı bir CD var. Kapağındaki tanıtım yazısını okuyunca adeta çarpıldım. Uzun zamandır bu yazıyı Yeni Hayat okurları ile paylaşmak istiyordum. Ama çeşitli nedenlerle bu paylaşım işi uzadı. İsterseniz önce sözünü ettiğim yazıyı birlikte okuyalım: ·

"Gök Tanrının sarı sıcağı ile kavurduğu Orta Asya'da Şaman çığlıkları ile yükseliyordu, türkilerimiz.

Altay boylarında, Moğol dağlarında yankılanıyordu, soluk soluğa türkilerimiz. Bütün Tanrılarla halay tuttuk Gök Tanrının huzurunda. Soluk soluğa, dört nala at sırtında şaha kalktık, ırmak boylarından Anadolu'ya.

Bir turnanın kanatlarında onbin yıl türki çağırdık, Azerbeycan'dan Tuna boylarına.

Az gittik, uz eyledik, kopuzu saz eyledik. Düğünde halay tuttuk, ölümde ağıt ettik, "Cem"de nefes söyledik. Hallac-ı Mansur, Hacı Bektaş, Yunus Emre, Karacaoğlan ve binlercesiyle damla damla sözcüklere döküldük, şiir olduk. Başkaldırdık diğer tüm yabancı kültürlere, "türki" olduk, Türkmen boylarından Anadolu'ya.

Ben türkülerle beraber büyüdüm, Anadolu'nun bozkırında. İlk plağımı yaptığımda yirmisinde delikanlıydım. O yıllarda halk ozanlarını tanıdım, türkülerin tadında. Bildiğimiz türküleri bilmediğimiz gizemde bir ŞAMAN çoşkusuyla huşu içinde çalıyor, söylüyordu. Düşlerimizi duyguya dönüştürüyor, bağlamayı konuştu-

ruyordu. Bıyığı terlememiş kuşakları, halk ozanları tekniği ile çoşturuyordu. Onbeş yıl sonra 20. Albümünde, MEHMET KOÇ'A yeniden ŞAMAN davulları eşliğinde türkü söyletiyor.

Uzun yıllar boyunca; resimlerimde, Anadolu armonisinin kuşatmasında, ışığında bir senteze ulaşan, renklerime karışan Anadolu türkilerini yaptım...

Mehmet Koç"

Nasıl buldunuz? Efendim...Siz şaşırmadınızmı? O zaman anlatayım. Bu satırların yazarı görüldüğü gibi Mehmet Koç. Kim bu Mehmet Koç? Mehmet Koç kendi tanımı ile; "türki" ya da "türkü" söylüyor. Bu yazı ise; "Dillerim Lal" adlı CD'nin kapak tanıtım yazısında yer alıyor.

Mehmet Koç kendisinin de belirttiği gibi 15 yıldır yurt dışında zorunlu ikamet eden kuşaktan biri. 1980 öncesi sol kamuoyu Mehmet Koç'u yakından tanır. Mehmet Koç, Abuzer Karakoç, Aşık İhsani, Emekçi v.s. gibi ozanlar o yıllarda İstanbul, Ankara, İzmir ve Türkiye'nin dört bir yanında yapılan gecelerin değişmez sosyalist ozanlarıydılar.

Bu ozanlar katıldıkları her geceden sonra ya soluğu siyasi şubede alırlardı veya arananlar listesinde. Hemen, hemen katıldıkları her geceleri hakkında dava açılır, tutuklama çıkardı. Çıkardıkları kasetleri, plakları da hemen toplatılırdı.

Ama Mehmet Koç kalkmış on beş yıllık Avrupa'daki siyasi sürgün denebilecek bir dönemden sonra çok şiirsel bir dille; "Gök Tanrı'dan, Orta Asya'dan, Kopuzdan, Şamandan, Tuna Boyları'ndan, Türkmenler'in söylediği türkilerden" sözediyor.

Mehmet Koç bu düşünceleri 1980 veya 1990 öncesi yazmış olsaydı kendisine; "Türkçü, ırkçı, kafatasçı, faşist" v.s. nitelemeleri çok rahat yapılırdı. Peki geçen son 15- 20 yılda ne oldu ki Mehmet Koç ve Mehmet Koç gibi düşünenler bugün, Türkistan'dan,

Şaman'dan, Dede Korkut'tan, Korkut Ata'dan büyük bir huşu içinde saygı ve sevgi ile bahsediyorlar.

Mehmet Koç Sivas'lı bir Türkmen ailenin çocuğu idi. Büyük Türkmen Kocası Pir Sultan'ın torunu idi. Düzen bozulduğunda nasılki; Pir Sultan kopuzunu aldı eline bozuk düzene karşı Osmanlı'ya başkaldırdı ise, Mehmet Koç'da 1968 kuşağı ile birlikte Osmanlı artıklarının bozduğu düzene karşı dedesinin yöntemi ile sazı- sözü ile mücadeleye koyulmuştu. Ama taşların doğru yere oturması için, kendi dediği gibi on beş yıllık bir fırtınalı dönemin geçmesi gerekmiş.

Mehmet Koç bu ulaştığı sonuçlarda yalnız mı? Hiçte değil. O kuşak; Nazım Hikmet'in "Dört nala gelip Uzak Asya'dan/ Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan/ Bu memleket bizim" tümcelerini şimdi çok daha iyi anlıyorlar.

Şamanizm sihirli bir sözcüktür. Şamanizm'den sözetmek "Türk Kimliği"ni keşfetmektir. Bu konuda yoğun bir ön yargı vardır.

Bu satırların yazarının düşünsel değişimi de Mehmet Koç'dan farklı gelişmedi. Sol düşünceden gelen birisi olarak; "Türklerden, Anayurttan, Şamanizm'den" bahsettiğimde bir çok kişinin şaşırdığını çok iyi anımsıyorum.

Ama düşüncelerim kitap olunca ve Milliyet Yayınları'ndan çıkınca kısa zamanda 10 baskı ve yaklaşık 80 bin adet satılınca Mehmet Koç ve benim yani, yaşadığımız değişimin bireysel olmaktan çıktığını ve toplumsal bir değişimin yaşandığına tanık oldum.Yazdığım, "Şamanizm" kitabı da yalnız kalmadı. O'nu; "Reklamcı ve Şaman" (Patika Yay.), "Şaman'dan Şaire" (Cafer Yıldırım/ Engin yay.),"Şamanizm" (Nevill Drury/ Okyanus Yay.), "Şamanizm Dosyası" (Avrasya Etnoğrafya Vakfı), "Şaman/ Ateşin Efendisi" (Yurt yay.) v.s.gibi kitaplar izledi.Ardından konu ile ilgili bir dizi makale yazıldı. Bazı haftalık dergiler defalarca Şamanizm'i kapak konusu ettiler.Hatta Atlas Dergisi Altay Dağları'ndan şa-

manları İstanbul Harbiye-Askeri Müze'de binlerce izleyenle yüzyüze getirdi.

Türk Solu, 1970-80 li yıllarda ne yazıkki bazı yönlendiriciler tarafından kendi geleneğinden koparılmış, ulusal değerlerine düşman edilmişti. Türk Solu kendi tarihini bilmeden üç beş slogan ile "Türkler'in ezen ulus" diğerlerininde" ezilen ulus" olduğunu sanıyordu. Tabi solcu,sosyalist olarak v.s. ise ezen ulus ile birlikte olmanın kendine ihanet olduğunu düşünüyordu. Halbuki ülkeyi Osmanlı'da ve önemli ölçüde bugünde dönme- devşirme geleneğinin yani "ezilen ulus" dedikleri kesimin "devşirmelerinin" yönettiğini bugün bile kavramakta zorluk çektiği görülmektedir.

Türk Solu, ulusal kimliğini yani ulusçuluğu, milliliği,milliyetçiliği bir siyasi düşünce veya partiye, ulusal değerlerden bir başkasını ulusal inancını, ulusal dininide diğer bir siyasi düşünceye ya da partiye hediye ederek ulusal değerlerini bir mirasyedi gibi harcamıştır. Böyle olunca da sudan çıkmış balığa dönmüş, ulusal değerlerine sırt çevirmiştir. Bunun adı da Enternasyonalizm olmuştur. Ulusal değerler olmadan uluslar arası değerler nasıl olacaksa?

Türk kimliğine mensup bir solcu, sosyalist düşününki, kendini "Türk" diye ifade etmek istemiyor, ederse kendini "ırkçı, faşist" diye tanımlamaktan korkuyor. Bir solcu, sosyalist düşününki, kendi İslam coğrafyasında yetiştiği halde kendini tanımlarken İslam kavramını kullandığında; kendine, şeriatçı, dinci, gerici v.s. denmiş olduğunu hissediyor.

Halbuki; Türk, Fransız, Rus v.s. etnik kimliktir, ulusal kimliktir. Sol, sağ v.s. ise; siyasi, ideolojik tanımdır. İslam, Hıristiyan, Ateist, Şaman v.s. ise dinsel, inançsal kimliktir. Herhangi bir kavram bu üç kavramın birden yerine geçmez. Çin Başkanı Mao'nun, Başbakanı Çu En Lay sosyalistti ama inançlı idi. Yaser Arafat, dev-

rimci, sosyalist birisi idi. Ama İslam'a inanan birisidir. Namazını kılan, orucunu tutan, duasını eden birisidir.

Bunları birbirine karıştırmamak gerekir. Sol, emek, sosyal adalet, sosyalizm, eşitlik v.s. adına da olsa; önce kendimize sonra, daha önemlisi toplumumuza bu denli kötülük yapmaya hakkımız yoktur.Bu durum gecinden de olsa bilinmelidir.

Seçimler, AK Parti ve AB Üstüne

Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı ülkemizi işgal eden Avrupalı Emperyalist devletlere karşı verilmişti. Osmanlı'yı "hasta adam" konumuna mecbur edip sonunda da işgal eden başında İngiltere'nin bulunduğu emperyalist blok idi. Dünyanın "ilk ulusal kurtuluş mücadelesi" olarak ta ifade edilen ulusal başkaldırı bu işgalci güçlere karşı yapılmıştı.

Bugün dünyanın siyasal- ekonomik konumlanışına bakılınca adeta tarih tekerrür ediyor. Küreselleşme, globalleşme adı verilen dünyadaki yeni konjoktür ülkemiz açısından bize 1920 ler Türkiyesi'ni anımsatıyor. O yıllarda ulusal mücadele ile geri çekilen güçler bugün ülkemizi tam sömürgeleştirmek için yeni bir hamle ile amaçlarını gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Üstelik son seçim ile hükümet olan Osmanlıcı parti yedek güçleri ile birlikte ülkemizin tam sömürgeleşmesi için adeta Avrupalı devletlere yalvar yakar olmaktadırlar.

Mustafa Kemal 1923 lerde durumu şöyle değerlendiriyor: "... Efendiler, görülüyorki bu kadar kesin ve yüksek bir zaferden sonra bile, bizi barışa kavuşmaktan engelleyen nedenler, doğrudan doğruya ekonomik nedenlerdir, ekonomik düşüncelerdir. Çünkü bu devlet, bu millet, ekonomik egemenliğini sağlarsa, o kadar güçlü bir temel üzerinde yerleşmiş ve gelişmeye başlamış olacaktır ki, artık onu yerinden oynatmak mümkün olmayacaktır. İşte düşmanlarımızın, gerçek düşmanlarımızın bir türlü rıza göstermedikleri, onaylayamadıkları budur." (17.3.1923)

İşte Emperyalist devletlerin ve onların yerli işbirlikçilerinin amacı 1920 lerde kaybettikleri mücadelenin rövanşını almaktır. Bu mücadele; son 80 yıldır ülkemizde ulusçu güçlerle Emperyalist işbirlikçilerinin arasında açık- gizli yürütülen mücadeledir.

Türk Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ile ilk raundu kaybeden Batılı Emperyalist devletler; Türkiye'nin doğal zenginlik kaynaklarının olduğunu, bunun ise ancak büyük kapitalist devletlerin yönetsel katkısı ve ekonomik desteği dışında gerçekleştirilemeyeceğini savunuyorlardı. Yabancı sermayenin rahat girebileceği koşulların yaratılması gerektiğini bunun ise, ancak Cumhuriyet'in "mutlu yalnızlık"tan ve "mutlak bağımsızlık"tan vaz geçerek sağlanabileceği savunuluyordu.

Bugünde AB'ni savunan Emperyalist devletler ve onların yerli savunucuları 70 yıl önceki savları savunuyorlar. Bugünkü gibi geçmişte de; "yabancı sermayeye güven verecek önlemlere devletin yönelmesi gerektiği" savunuluyordu

Emperyalist devletler Mustafa Kemal'in sağlığında amaçlarını gerçekleştiremediler. Tüm saldırıları boşa çıktı. Ülkemizde milli ekonomi filizlendi, dal budak saldı. Ama bu uygun adım ilerleme ne yazık ki Mustafa Kemal'in vefatından sonra aynı randımanla yol almadı. Bir süre sonra, sahte "milliyetçiler", sahte "Atatürkçüler", "gardırop Atatürkçüleri" her şeyi eskiye döndürmeye başladılar.

Cumhuriyet Türkiyesi; ekonomisi, eğitim ve öğretimi, savunması ile ulusal bir güç olarak Akdeniz'de doğuyordu. O'nun gelişmesini istemeyen güçler ne edip edip bu gelişmeye köstek olmalıydılar.

Mili şef dönemi başlatılan yeni Tanzimatçılık kısa zaman sonra yerini Adnan Menderes'li Demokrat Partiye O'da yerini Adalet Parti ve Doğru Yol Partisine bıraktı. Bunları ise Turgut Özal'lı liberal ANAP izledi. Bu partilerin iddiaları kendilerinin "liberal" olduklarıydı. Ama bu liberallerin Türkiye'ye özgü bir özelliği; aynı

zamanda hayli muhafazakardırlar. Halbuki Batı'da liberaller, muhafazakarlığa yani tutuculuğa- gericiliğe karşıdır. Bizdeki "liberal-Muhafazakarlar" aynı zamanda gizli ya da açık Mustafa Kemal düşmanıdırlar. Yani laik Cumhuriyet düşmanıdırlar. Bizde; "rüzgar eken fırtına biçer" diye çok anlamlı bir atasözü vardır. İşte bu açık gizli Mustafa Kemal ve laik Cumhuriyet düşmanları, Osmanlı özlemcilerinin ektikleri tohumlar sonucu, laik Cumhuriyeti tehdit eden, şeriat özlemcisi, köktendinci Siyasi İslamcılar sahneye arz-ı endam ettiler.

Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında Osmanlıyı, hilafeti, saltanatı, işgalci ile işbirliğini savunan güçler bir süre sutre gerisini kendilerine mekan seçtiler.

Uygun ekonomik ve siyasi ortamı bulunca da Laik Cumhuriyeti tehdit eder boyutlarda varlıklarını ortaya koydular. Bu siyasal güçler; Erbakan'ın başını çektiği "Milli Görüş"çü çizgi ile yakın zamanda AKP diye ortaya çıkan Recep Tayyip Erdoğan'dan başkası değildir.

Bazı köşe yazarları AKP'nin seçim başarısını Adnan Menderes'in Demokrat Partisi ile Turgut Özal'ın Anavatan Partisi dönemleri ile parelellikler kurarak izah ediyorlar. Menderes ve Özal dönemleri gizli laiklik ve Cumhuriyet karşıtı bir siyasi çizgi izlemiştir. Gizli Atatürk karşıtlığı yapmıştır. Gösterişten ibaret Atatürkçülük yapmışlardır. "Gardırop Atatürkçülüğü" yapmışlardır. Halbuki AKP geleneği laik Cumhuriyet ile bir hesaplaşma için ortaya çıkmıştır. Laik Cumhuriyet ve Atatürkçü değerlere açık bir meydan okumadır. Kendileri yemin billah takiyye edip inkar etselerde seçildikten sonraki ilk icraatlarında hiçte değişmediklerini referanslarının "Osmanlı özlemciliği" kendi anladıkları "İslami anlayış" olduğu ortaya çıkmıştır. Bu parti; geniş kitlelerin çeşitli beklentileri ve seçim sisteminin sakatlığı sonucu tek parti olarak hükümeti kuracak çoğunlukta oy oranı ile seçimin birinci partisi olmuştur.

Bu siyasi akım; Ulusal Kurtuluş Savaşı ile sutre gerisine çekilen Osmanlı özlemcisi, hilafetçi, saltanatçı, teokrasi özlemcisi bir siyasi akımdır. Bu siyasi akım laik Cumhuriyetçi, modern, çağdaş yaşama açık- gizli bir tehdittir.

Bu siyasi akımın AB taraftarlığı Osmanlı özlemciliğinden kaynaklanmaktadır. Bu siyasi akımın referans aldığı değerler AB'nin referans aldığı değerlerle taban tabana zıttır.

Bu siyasi akımın ülkemizdeki seçim sisteminin azizliği sonucu birinci parti olması geniş kitle desteğini alması demek, demokratik değerleri savunuyor anlamına gelmemeli. Bu siyasi akımın geçmişi ve yakın geçmişi önemli oranda demokratik hak ve özgürlüklere karşı, insan haklarına karşı, düşünce ve inanç özgürlüğüne karşı çok özürlü bir oluşumdur. Bu değerleri savunma konusunda çok eksikleri olan bir yapılanmadır. Kaldıki çoğunluk desteğini almak her şey değildir. Avrupa tarihi incelendiğinde Adolf Hitler'inde seçim yolu ile ve çoğunluk desteği ile iktidara geldiği bilinmektedir. Daha bir ay önce seçimlere giden Irak'ta despot Saddam'ın da %92 oy ile seçimleri kazandığı unutulmamalıdır.

Türkiye'de batılı değerler adı verilen değerlere yani hümanizme, insan haklarına, düşünce özgürlüğüne, inanç özgürlüğüne, demokratik yaşama, kadın haklarına, çocuk haklarına, hayvan haklarına v.s. karşı duyarlı toplumsal siyasal kesimler laiklikten ve Cumhuriyetten yana olan Atatürkçü toplumsal kesimlerdir. Bu durum Ülkemiz tarihinde de böyledir. Kısa bir araştırmayla bu durum öğrenilebilir.

Mustafa Kemal; 1923 Ekimnde Ankara'da Fransız yazar Maurice Pernot'a Batılı değerlerle ilgili düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

"Osmanlı İmparatorluğu, Batı'ya karşı elde ettiğimiz başarılardan çok gururlanarak kendisini Avrupalı uluslarına bağlayan bağları kestiği gün düşüşe başlamıştır. Bu, bir hataydı. Bunu tek-

rar etmeyeceğiz. Bizim vücutlarımız Doğu'da ise de düşüncelerimiz Batı'ya dönük kalmıştır."

Mustafa Kemal'in bu düşünceleri ifade ettiği yıllarda ne AB ufukta görünüyordu ne de benzer bir oluşum. Ama yaklaşık 80 yıldır Mustafa Kemal'in bu ve benzer düşüncelerinin yeminli düşmanları bugün kalkıyor samimiyetsizce "Avrupalı olmayı" ne yazıkki savunabiliyorlar.

Bunların amacı ülkemize daha çok demokrasi, daha çok insan hakları, daha çok düşünce özgürlüğü getirmek için çalışmak değil. Onların AB'den beklentileri kendi dinsel anlayışları doğrultusunda özgürce yaşamaktır. Kadınlara özgürce türban giydirmektir. Erkeklere ise özgürce sarık- şalvar giydirmektir. Bu kılık, kıyafet ve zihniyet ile Araplaştıramadıkları Türkiye'yi AB yardımı ile Araplaştırmaktır.

Bu siyasi akımın tarihteki ve günümüzdeki siyasi siciline bakıldığında; insan hakları, düşünce özgürlüğü, demokrasi v.s. talepleri için mücadele verildiğini göremiyoruz. Tam tersine nerede demokrasi, laiklik, düşünce özgürlüğü, inanç özgürlüğü için mücadele verilmişse bunlar hep onların karşısında yer almışlardır.

İslam döneminde; Emeviler'in Osmanlı'da Osmanlı zulmünün ve kör karanlığının, Cumhuriyet döneminde ise; 1970 ve 1980 askeri darbelerinin şakşakçılığını yapmışlardır. Sürgit tarihimizde tarihin ileriye dönen tekerleğinin karşısındaki güçlerin yanında yer almışlardır. Bu siyasi akımın rövanşı karanlıkla değil aydınlıkladır.

Fransa'nın "Kürt Sevgisi" Nereden Kaynaklanıyor

Türkiye'de **"Azınlık Halkları"** denilince bunu ülkedeki azınlıklardan daha çok ateşli savunan ülkelerin başında Fransa gelir. Mitterant'ın devlet başkanlığı döneminde Fransa'da yaşayan Kürtler'in çok sıcak korunduğu kollandığı hergün Türk basınında yer alırdı. Hele bayan Mitterant, Türkiye'ye nerede ise ayda bir kez gelir ve Ankara'yı bay-pas ederek adeta Diyarbakır'ı muhatap alırdı. Bu yaklaşım günümüzde de aynen sürüp gitmektedir.

Peki Fransa'da azınlık ya da yabancı veya göçmen nüfus varmıdır? Ve Fransa ülkemizdeki azınlık hakları denilince ilk akla gelen Ermeni, Kürt, Yahudi, Rum ve Süryaniler'e gösterdiği yakınlığı onlara da göstermekte midir?

Tarihi ve sosyolojik kaynakların yazdığına göre Fransa'da nüfusu 100 binin üstünde 16 etnik grup bulunuyor. Nüfusu 100 binin altında ise, 10 civarında grup var. Buna son yıllarda güçler kanalı ile oluşan toplumsal kesimlerde ilave edilirse Fransa'da yaklaşık 40 civarında etnik grup bulunuyor. Peki kamuoyu neden bu kadar sayıda etnik grubu barındıran Fransa'daki azınlık haklarından hiç haberdar değil. Acaba Fransa kendi ülkesinde bu sorunu çözmüş mü? Azınlıklara istenilen hakları vermiş mi? Vermişte şimdi de Türkiye gibi ülkelerde **"Azınlık Hakları"** havariliği mi yapıyor. Yoksa durum göründüğü gibi değil mi?

Avrupa Birliği, "ECRI" açılımı; **"Irkçılık ve hoşgörüsüzlükle Mücadele İçin Avrupa Komisyonu"** adlı bir komisyon oluşturmuş. Bu komisyon 15.2.2005 tarihindeki raporunda Fransa ile

ilgili olarak bir uyarıda bulunmuş. Fransa'dan, azınlık kavramını kabul etmesini, ulusal azınlıkları korumasını ve **'Avrupa Azınlık ve Bölgesel Diller Şartı'**nı imzalamasını istemiş.

Fransa hükümetinin bu rapora ve isteme verdiği yanıt ise şöyledir; **"Fransa bölünmez, laik, demokratik ve sosyal bir cumhuriyettir. Etnik köken, ırk ve din ayrımı yapılmaksızın tüm vatandaşlar yasalar önünde eşittir. Azınlık kavramı Fransız hukukuna yabancıdır.'**

Bu yanıtı Türkiye'de herhangi bir kişi parti, grup vs. savunsa; ne şovonistliği kalır, ne statükoculuğu ne ırkçılığı ne 'Kemalistliği, nede faşistliği. Ama bu yanıtı bilen bizim etnikçi demokratlar Ermeniden çok ermeniciler, Kürtten çok kürtçüler, Rumdan çok rumcuların Fransa'ya karşı hiç sesleri çıkmıyor. Ağa babalarının kendi ülkesinin ulusal birliğini savunmak için verdiği bu yanıt karşısında adeta **"dut yemiş bülbül"** gibiler.

15.2.2005 tarihinde Strasbourg'da yayınlanan; **"Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesi"** ve **"Avrupa Azınlık ve Bölgesel Diller Şartı"**nın Fransa tarafından imzalanması istenir. Fransa yönetimi bu belgeyi imzalamaz ve gerekçe olarakta özetle; **"Azınlıklara kolektif haklar tanınmasının ülkenin üzerine kurulduğu bölünmezlik, eşitlik ve birlik ilkelerine aykırı olacağı"** belirtilir.

Yani Fransa verdiği cevapta; Fransa'nın bu hakları tanıması ülkenin üzerine kurulduğu kabul edilen bölünmezlik, eşitlik ve birlik ilkelerine aykırıdır diyor. Özetle azınlıklara bu hakları tanımak Fransa'yı böler diyor. Evet yanlış anlamıyoruz. Fransa, **"Azınlık ülkeyi böler. Fransa'yı böldürmeyiz."** diyor.

Peki, **"Azınlık Hakları"** hususunda demokrasinin anavatanı sayılan Fransa ulusal devleti açısından bu hassasiyetini belirtiyor ise, İslam coğrafyasında daha taze bir demokrasi ve laik Cumhuriyeti yaşatmaya ve kurallarını yerleştirmeye çalışan Türkiye'den **"Azınlık Hakları"** ile ilgili olarak daha fazlasının istenmesi ulusal birlik ve beraberlik ile laik Cumhuriyetin kuruluş ilkeleri ile bağdaşır mı?

Burada iki şey sözkonusudur. Birincisi; kendisi için bu ilkeleri kendi açısından haklı olarak savunan Fransa'nın Türkiye için **"Azınlık Hakları Havariliği"** yapması samimi değildir. Kocaman bir çifte standart örneğidir. İkincisi ise bizde; "aydın", "düşünür", "akedemisyen" vs. geçinen bir kesimin Fransa'nın bu tavrı karşısında susması ama Fransa ve Fransa benzeri AB ülkelerinin yönlendirmesi ile Türkiye'de **"Azınlık Hakları"** konusunda; "demokrasi, insan hakları, azınlık hakları" vs. konusunda avazı çıktığı kadar bağırmaları pek hayra alamet sayılamaz.

Fransa'nın kendi ülkesinde; Yahudilik konusunda, yabancı ve göçmenler ile Müslümanlar konusunda düşmanlığa varan davranışlarda bulunduğu aynı raporda ifade ediliyor. Ama aynı Fransa, sıra Kürtler ve Ermenilere gelince çok farklı bir çehre gösteriyor. Kendi ülkesinde Korsikalılar'ın, Brötanlar'ın en insani haklarını şiddetle cezalandırırken Kürtler ve Ermeniler için Türkiye'de çok farklı bir siyaset izleyebiliyor.

Türkiye'de Ermeni ve Kürt meselesi gündeme gelince onların Havariliğine soyunan Fransa ve O'nun dümen suyunda giden bizim "Ermeni Konferanscısı" aydınlar sıra Fransa'da Brötanların ana dillerini konuşmaya gelince böyle bir olayı ne görürler, ne duyarlar nede konuşurlar. Yani işlerine gelmediği zaman ağa-babalarının istemleri doğrultusunda üç maymunu oynarlar. Ermeni konferansı yapıldı. Peki şimdi de Paris'te **"Brötanların Anadilde Konuşması"** üstüne bir konferans düzenleyelim. Varmısınız?

Demek ki; Fransa'nın Kürt sevgisi de, Ermeni sergisi de samimi değil. Fransa'nın bu tür sevgileri Fransa'nın emperyal menfaatleri doğrultusundadır. Yoksa Fransa ne kürtlerin, ne de ermenilerin kara kaşına, kara gözüne hayran değildir. Bizim gibi ülkelerdeki bazı **"kalemlerin"** onları savunması ise samimiyetten değil, Fransa ya da başka bir ülkenin oluşturduğu senaryo doğrultusunda figüranlıktan başka bir şey değildir.

Fidel Castro ve Kürtler

Fidel Castro, dünya kamuoyunun yakından tanıdığı son günlerde anımsadığım kadarı ile 80. yaş günü kutlanan belkide yaşayan en eski ve uzun yıllardır yönetimde olan Küba devlet başkanıdır.

Türkiye sol hareketi Castro ve Guevera'yı 68'li yıllarda tanıdı. Castro ülkesinin ABD'ye karşı verdiği bağımsızlık mücadelesinin önderidir. Castro, ABD'ye ve yerli işbirlikçilerine karşı verdiği mücadeleyi bir genç Küba'lı avukat olarak; **"Tarih Beni Berat Ettirecektir."** adlı kitabında detaylı olarak anlatıyor.

Yine, **"Havana Duruşması"** adlı tiyatro oyunu, Castro ve Che Guavera'nın ABD Emperyalizmi ve yerli işbirlikçilerine karşı ABD'nin **"Domuzlar Çıkarması"** ve sonuçlarını izleyicilerine lirik bir dille anlatan bir oyundur.

Fidel Casto, doğrusu ile yanlışı ile 40 yılı aşkın bir zamandır Küba devlet başkanıdır. Bu zaman süreci içinde Castro dünyaya bir olguyu isbat etti. ABD Emperyalizmi'nin burnunun dibinde bir minik adada bu süper gücün binbir entrikasına karşı boyun eğmedi. Tam bağımsız olarak Küba varlığını sürdürdü. Sürdürüyor. Küba halkı aç kaldı, susuz kaldı. Ama sömürge olmadı. Fidel Castro bu bağımsızlıkçı tavrını sadece kronik karşıtı ABD Emperyalizmi'ne karşı değil, tüm egemenlere karşı sürdürdü. Bu tavrını gün geldi sosyalist olduğu halde S.S.C.B'ye gün geldi, Başkan Mao'nun Çin Halk Cumhuriyeti'ne gösterdi. Halkı birçok şeyden mahrum kaldı. Ama ulusal onuru ayaklar altına alınmadı.

Küba halkı parya muamelesi görmedi. Fidel Castro'yu Fidel Castro yapanda bu onurlu tavrı oldu. O'na sadece dostları değil, karşıtlarıda saygı ile bakmak zorunda kaldı.

Türk aydınları ile Küba arasındaki ilişkilerde hep sıcak oldu. Bu zaman zaman iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilere de yansıdı. Hatta bir ara Türkiye'de Küba'ya gidip tatil yapmak moda haline geldi. Bu işten kimler kimler nasibini aldı. Sadece sosyalist nostalji için giden Ahmet Kaya v.s. değil parlemener olan eski DİSK Başkanı Rıdvan Budak MHP milletvekili Mehmet Gül, eski MHP Genel Başkan Yardımcısı Şevket Bülent Yahnici'de Küba plajlarında boy gösterdiler.

Fidel Castro'ya karşı süren kamuoyu ilgisi, O'nun 1997'de İstanbul'da düzenlenen Habitat toplantısının konuk konuşmacısı olmasına kadar gitti. Türk medyası ise, ancak bu yıllardan sonra Fidel Castro'nun Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili düşüncelerini öğrenebildi 22.8.1997 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Barış Doster şöyle yazdı: "Zapata Caddesi ile Salvadar Allende Bulvarı'nın kesiştiği yer gibi adreslerin tanımlandığı, devrimci bir geleneğin ve anti emperyalist ruhun her sokakta hissedildiği Havana'nın en önemli caddelerinden birinde, bir başka büyük devrimcinin, Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olduğu belirtilmiş. Doğum tarihi olarak ise; 19.5.1881 yazılmış. Ayrıca kaidede 'Yurtta Sulh, Cihanda Sulh' sözlerinin Türkçesi ve İspanyolca'sı yer almış."

Türkiye kamuoyu 1997 yılında İstanbul'da yapılan HABİTAT toplantısında Fidel Castro'nun İstanbul'a gelmesinden sonra Yeni Yüzyıl gazetesinde Jale Özgentürk ile yaptığı söyleşide özetle şunları öğrendi" Castro Atatürk'ü kastederek, **"O'nun yaptıklarını ben başaramazdım. Asıl devrimci Atatürk**'tür diyor ve şöyle devam ediyor. **"Bu kadar büyük bir devrim yaptım ama Atatürk'ün yaptıklarını başaramazdım."** Diyor.

O yılların sağlık bakanı Yıldırım Aktuna; Küba ziyaretinde Castro'nun Atatürk'ün tüm yaşamını iyi bildiğini ve O'nun için;

"Atatürk'ün büyük bir asker, döneminin en önemli liderlerinden biri olduğunu" ifade ettiğini ardından ise; **"Küba'da bu kadar büyük bir devrim yaptım ama Atatürk'ün Türkiye'de yaptıklarını başaramadım. Atatürk, harf devrimi gibi bir takım reformlar yaptı. Ben böyle bir düzen değişikliği yapamazdım."** dediğini ifade ediyor.

Bütün bunlardan Fidel Castro'nun dünya siyaseti ve Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafya'daki siyasi gelişmeleri ve tarihsel gelişimini takibettiği de görülüyor.

Bugün dünyada yaşayan ender sosyalist ülkelerden biri olarak Küba ve devlet başkanı Castro'nun aynı zamanda bir ABD uzmanı olduğunuda belirtmek gerekir. Dünyanın en ücra köşelerinde bile dilediğini yapan ABD emperyalizminin burnunun dibinde bağımsız bir devlet olarak yaşamak ancak böyle olabilir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde işgalci emperyalist devletlere karşı Türk bağımsızlık mücadelesi vererek ulusal devletini kuran Türkiye'ye karşı ABD ve AB desteği ile etnik kalkışma yapmaya çalışan Kürtler için bakın Fidel Castro bundan tam 11 yıl önce ne diyor:

"Türkiye'deki olayları yakından izliyorum. Umarım ve dilerim ki, sizin oradaki Kürt Hareketi, Yankee'nin (ABD'nin) petrol bekçisi olmaz."

Bu sözleri Fidel Castro kendini ziyarete Türkiye'den gelen bir heyet önünde söylüyor. Bu heyet içindekilerden biride Esenyurt eski belediye başkanı Gürbüz Çapan'dır. Yıl ise; 1994. PKK Hareketi'nin Şemdinli baskını olayından sonraki yılları. Daha ortada ne Irak işgali var, nede Apo'nun yakalanması meselesi. Ne yazık ki Castro'nun belirttiği gibi Kürt Hareketi ABD'nin yani Yanke'nin elinde adeta oyuncak olmuş durumda. Yanke'nin AB destekli Ortadoğu işgalinin en büyük destekçisi artık Kürtler oldu. Kürtler verdikleri mücadeleye **"bağımsızlık"** adını veriyorlar. Dünya'nın süper gücüne **"petrol bekçiliği"** yapmanın adı ne

zamandan beri **"bağımsızlık mücadelesi"** oldu. Üstelik bu bekçiliğe sadece Kürtler içindeki bir grup değil önemli bir çoğunluk aday, kamuoyuna açıklanan araştırma sonuçlarına göre Türkler'in %80-82'si ABD'nin Irak işgaline karşı iken Kürtler'in %92'si bu işgalden yana ve bu işgalin bölgeye demokrasi getireceği düşüncesi var.

Demek ki, yaşadığımız dünyada bağımsızlık mücadelesi vermek isteyenlerin ABD'ye karşı bağımsızlık mücadelesinde sembol isim olmuş Fidel Castro'dan öğrenecekleri çok şey olduğu görülüyor.

Türkçü-Devrimci Diyaloğu Üstüne (Kaymakam İsmet'in Anısına)

1968'de Erzincan'da lise öğrencisiydim. Erzincan Alevi ve Sünni Türkler'in yaşadığı bir Doğu Anadolu kenti. Kentte tüm nüfus Türk kökenli. Çerkez, Gürcü, Arap, Laz veya Kürt kökenli nüfusa rastlanmaz.

Ben Çerkezler'in, Gürcüler'in varlığından İstanbul'a gelince haberdar oldum. Tüm Karadenizlileri Laz sanıyordum. Erzincan'da Kürt, hiç yoktu. Kürtler'i Erzincan tren istasyonunda geçen Doğu Ekspresi'nde uzun hava söylerken uzaktan görürdüm. Şafii Kürtler'le esas olarak İstanbul'da tanıştım. Bütün Erzincan'lılar gibi.

Fakat buna karşın Osmanlı'dan kalma bir tasnif olsa gerek, Erzincan'da tıpkı Sivas ve Elazığ'da olduğu gibi Sünni kökenli yurttaşlara Türk, Alevi kökenli ama bir tek kelime Kürtçe ya da Zazaca bilmeyen Aleviler'e ise Kürt denir. Bu adlandırmayı her iki kesimde adeta benimsemiş. Kürtçe ya da Zazaca'yı ikinci dil olarak konuşan Aleviler Erzincan'da var. Ama bunlar bu dilleri sonradan Kürtler'le olan zorunlu tarihi ilişki nedeni ile öğrenmişler. Aslen kendilerini Türk olarak ifade ediyorlar.

Benim doğduğum köy Erzincan şehir merkezine 10 km mesafede olan 1950'li yıllarda kurulan bir köydür. Köy daha önce Erzincanlı Sağroğlu ailesine aittir. 1950'deki tapu kadostronun girmesi sonucu Alevi ve Sünni Türkler'in ortak yaşadığı bir köy haline gelir. Köydeki Alevileri Ovacık, Pülümür ve Tercan'dan gelen aileler oluştururken, köydeki Sünnileri de Gümüşhane, Kel-

kit, Bayburt yörelerinden gelen ve kendilerine Laz dediğimiz kesim oluşturuyordu.

Köydeki; Aleviler, Sünnilere Laz, köydeki Sünnilerde Alevilere Kürt diyordu. Ama ne Aleviler etnik anlamda Kürt idi. Ne de Sünniler etnik anlamda Laz idi. Bir kesime Ovacık,Pülümür ve Tercan yöresinden geldiği için Kürt diğer kesimede Karadeniz bölgesinden buraya geldikleri için Laz deniyordu. Biraz araştırıldığında her iki kesiminde aslında Türkmen olduğu anlaşılıyordu. Gümüşhane yöresinden gelenler o yöredeki Cepni Türkmenler'den Ovacık,Pülümür ve Tercan'dan gelenler ise Horasan Türkmenlerinden başkası değildi. Tarihsel süreç içinde toplumların karşılıklı olarak birbirlerini etkilemeleri sonucu Karadeniz'de olan Türkmenlerin şivesi biraz Karadeniz Türkçesi'nin etkisine girmişti. Ovacık, Tercan, Pülümür coğrafyasındaki Türkmenlerde Kürtçe ve Zazaca'dan etkilenmişlerdi.

Yani köyümüz Alevi-Sünni karışık olan bir Türkmen köyü idi. Köy ilkokulu 1958'de yapılmıştı. Köyün ilkokulunun ilk dönem öğrencilerindendim Okulumuz 5 sınıfın tek dershanede eğitim yaptığı bir okuldu. İsmet Yayla; Sünni kökenli ama çok sevdiğim iyi anlaştığımız bir arkadaşımdı. Ailelerimizde birbiriyle çok iyi anlaşıyordu.

Köy ilkokulundan sonra Ortaokul için şehir merkezine gidip gelmeye başladık. Sıra liseye geldiğinde yavaş yavaş siyasal düşüncelerinizde oluşmaya başlamıştı. Çünkü dünya çapındaki 68 kuşağı gençlik hareketleri önce ülkemizdeki üniversite gençliğini sonrada lise gençliğini etkilemeye başlamıştı. Ben Alevi geleneğine aile yapısına göre yetişiyordum. Arkadaşım İsmet Yayla ise, doğal olarak Sünni aile yapısı ve geleneğine göre yetişiyordu. Köyümüzdeki Aleviler'in siyasal tercihi, daha önce olduğu gibi o yıllarda da Atatürk'ün kurduğu parti olan CHP'den yana iken, köyümüzdeki Sünni inançlıların ise siyasal tercihi DP, sonra AP ve ardından ise; Milli Nizam Partisi ve M.H.P. idi.

O yıllarda ben Türkiye İşçi Partisi'ne sempati duyarken arkadaşım İsmet Yayla ise Milliyetçi Hareket Partisi'ne gidip gelirdi. Hatta zaman, zaman ikna etmek için ben onu TİP'e oda beni MHP'ye götürüp getirirdi. Ama lise yıllarında sonuç değişmedi. Üniversite öğrencisi olduğumuzda o ülkücü oldu. Bende devrimci gençlik yanında yer aldım.

1968 yıllarında Erzincan'da Alevi lise öğrencileri ile MHP yanlısı yani Ülkü Ocakları yanlısı gençler ile aramızdaki en büyük problemimiz; Atatürkçülük idi. Çünkü; Alevi gençler çok sıkı bir şekilde Atatürk'ü Atatürkçülüğü, laikliği, laik Cumhuriyeti savunurken, Ülkü Ocakları yanlısı gençlerde yoğun bir şekilde; Atatürk, laiklik ve laik Cumhuriyet karşıtlığı vardı. Biz liseli Alevi gençler,Türk milliyetçisi geçinen,M.H.P.yanlısı gençlerden dayak yemeği göze alarak yakalarımıza Atatürk rozetini takmayı asla ihmal etmezdik.

Erzincan'daki Alevi Türkmen gençliğini Ülkü Ocakları yanlısı gençler; Atatürkçü, Kızılbaş, Kominist ve Kürt kabul ederdi. Erzincan'lı Alevi gençler solcu idi. Ama çok kararlı bir şekilde Atatürkçü idiler. Alevi idiler ama Türkmendiler. Erzincanlı Aleviler Kürt değildir. Erzincanlı Alevi Şafii Kürdü ya Erzincan tren istasyonundan geçen Doğu Ekpresi'nde görmüştür ya da İstanbul'da görmüştür. Erzincanlı Alevi Erzincan'da Kürt görmemiştir.

Hal böyle iken; Erzincan'daki Türk-Sünni Ülkücü genç Türk ama Alevi ve solcu olan gence düşman olmuştu. Bu tür konumlanma bir uluscu bakış acısı değildi. Türk milliyetçisi bakış açısı değildi. Bu, ümmetçi bir bakış açısıdır. Bu bakış açısı, Türk ulusunu bölüp parçalayıp üstünde satranç oynamayı amaçlayan bir bakış açısıdır.

Bir milletin bir ulusun tümü aynı dini, aynı mezhebi, aynı siyasi düşünceyi,aynı felsefi görüşü hatta aynı dili bile konuşmayabilir, yazmayabilir. Çeşitli tarihsel-toplumsal şartlar sonucu aynı ulusa, yani millete mensup milletin fertleri ayrı dinlere inanabilir.

Aynı din içinde ama ayrı dinsel yorumlara yani mezheplere v.s. inanabilir. Bir millet içinde farklı siyasal düşünceler de olabilir. Bir millet ya da ulus içinde hatta farklı alfabeler, farklı dillerde olabilir. Bu örneklere tarihde de günümüzde de rastlamak mümkündür. Bunlar olağan sosyolojik gerçeklerdir.

Bir millet içinde bu saydığımız ve saymadığımız toplumsal durumlarda az ya da çok farklılıklar olabilir. Bu farklılıklar asla bir milleti, ulusu birbirine düşman etmemelidir. Bu saymaya çalıştığımız toplumsal özelliklerden kaynaklanan farklılıklar bir milleti bölüp parçalayıp birbirine düşman ediyorsa ortada bir zaafiyet sözkonusudur. O zaman olaya yön veren ulusal, milliyetçi bakış açısı, ölçüsü değil başka ölçülerdir. Türkiye'deki ve Dünyadaki Türkler'e en büyük zararı bu bakış açısı vermiştir. Kendi ulusal çıkarlarını düşünemeyen, kendi ulusunu sevmeyen, saymayan kendi ulusunun farklı inancına, felsefi düşüncesine, siyasi düşüncesine saygı göstermeyen ulus en büyük darbeyi kendine vurur.

Yine köye ve okul arkadaşım İsmet Yayla'ya dönmek istiyorum. İsmet ile üniversite öğrenciliğim sırasında –ilişkilerin siyasi olarak gergin olması nedeni ile– nerede ise hiç görüşmedik. Onunla yeniden görüşmemiz kendisinin Ankara Siyasal Bilimler Fakültesi'ni bitirip birkaç ilçede kaymakam olarak görev yaptığı yıllara rastlar.

Bu görüşmelerimizin birinde bana; Aleviler'in ve solcuların olduğu bazı ilçelerde kaymakamlık yaptığında bu guruplara karşı çok demokrat ve hoşgörülü davrandığını anlattı. Mesala bir ilçede kaymakam iken ilçede kurulu sağ ve sol tüm dernek yöneticilerini toplayıp kendileri ile iyi ilişkiler kurduğunu afiş bildiri gibi faaliyetlerini gizli-saklı değil kaymakamlığa haber vermeleri durumunda daha güvenlik içinde işi yapmalarının şartlarının sağlanacağını söylediğini anlattı. Bu uygulamayı gittiği her yerde uygulamaya çalıştığını belirtti. Bunda geçmiş arkadaşlığımızın yanı sıra Alevileri ve öğrenciliği sırasında solcu ama yurdunu milletini

seven insanların olduğunu tanımasınında bu tavır ve davranışlarında etkili olduğunu anlatırdı.

Yani arkadaşım İsmet Yayla Kaymakam olmuştu. Ama klasik bir bürokrat olmamaya çalışıyordu. O Alevi olan, solcu olan herkesi düşman olarak görmüyordu. Öyle bir durumda, önce köyündeki nüfusun yarısını, annesinin, babasının, abilerinin arkadaşlarını düşman sayması gerekiyordu. Samimi arkadaşlarını ülkücü değil diye düşman sayması gerekirdi.

Kaymakam İsmet, Türk olup Sünni inanca mensup olunacağı gibi Türk olup Alevi inancına da sahip olunacağını, Türk olup ülkücü olunacağı gibi Türk olup solcu da olunabileceğini kendi yaşamı ile göstermeye çalışan bir bürokrattı.

12 Eylül Askeri, Müdahalesi'nden sonra 1981'de kısa dönem askerlik görevim nedeni ile Burdur'daydım. 12 Eylül öncesi öğrenci gençlik içindeki ayrım kısmende olsa askerlik yapan eski üniversiteliler ama yeni askerler arasında da vardı. Askerlik sırasında da hemşehrilik v.s. temelinde guruplaşmalar uç veriyordu. Askerlik eğitimi dışındaki zamanlarda guruplaşmalar, sohbetler, öğrencilik sohbetleri v.s. yapılıyordu.

Kendimi bu şekilde oluşan bir guruplaşmanın içinde buldum. Her konuda sohbet yapılıyordu. Bir ara bir arkadaş öğrencilik anılarını anlatırken konu polisin üniveriste öğrencilerine tavrına POL-DER'e v.s. geldi. Ardından bir polisin kendine haksızlık eden bir kaymakamı nasıl çekip vurduğunu anlattı. İzne giden polis, amiri olan kaymakamın izni ve bilgisi dışında iznini uzatır. Yaklaşık bir hafta görev yerine geç döner. Polis görev yerine gelince kaymakamda çağırıp kendisinden bunun nedenini sorar, aralarında yaşanan tartışma sonucunda, polis beylik silahı ile kaymakamı makamında öldürür. Aralarında izin tartışmasına karşılık olarak sağ-sol tartışması da karışır. Polis solcudur. Kaymakam ise, yazıda konu edilen benim köylüm ve okul arkadaşım İsmet Yayla'dır.

Köyümüzün yetiştirdiği tek kaymakamı bir başka Türk köyünün yetiştirdiği tek polis sağ-sol kavgası nedeni ile öldürmüştü. Bu olayla kaymakamın ailesi adeta mahv oldu. Polis çok ağır bir ceza ile cezalandırıldı. Sebep ise, birisinin ülkücü diğerininde devrimci olmasıydı. İki Türk genci ve iki Türk aile adeta çöktü. Ama Türk ulusunu sağ-sol diye bölüp birbirini kırdırmak isteyenlerin reçetesi tutmuştu. Bu şekilde 1970-1980 yılları arasında binlerce insan katledildi. Türk gençliğinin bir kesimi adeta **"Türk"** adına düşman edildi. Bizim gibi ülkelerde; iki ulus vardır biri. ezen ulus diğeri ezilen ulus. Ezen ulus Türk ulusudur, ezilen ulus ve uluslarda Türkiye'deki diğer etnik azınlıklardır. Yani Kürtler, Çerkesler, Gürcüler, Ermeniler, Rumlar v.s. Bir insanın; ilerici, demokrat, laik, insan haklarından yana, solcu, devrimci, sosyalist v.s. olması için önce ezen ulus olan Türk ulusuna karşı olmalıdır. Ezen ulusa karşı olmayan solcu, ilerici v.s. olamaz.

Rus Devrimi Lideri Lenin'in 1920'lerde savunduğu "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" düşüncesi tahrif edilerek adeta karikatürize edilerek bizde savunuldu. Bu anlayışla Türk solu önce kendi ulusuna karşıt hale getirildi. Yani ezen ulusa karşı olma adı altında Türk karşıtı, Türk düşmanı olarak eğitilmeye çalışıldı. Ardından ezen ulusa karşı, ezilen ulusunda yanında olma anlayışı yerleştirilmeye çalışıldı.

Yani solcu, devrimci, sosyalist olmak için ulusal meselede; önce ezen ulusa yani Türkler'e ve Türk Devleti'ne karşı olacaksın ardındanda ezilen ulus ve milliyetçilerin örneğin kürtçülüğün ve diğer etnikçiliğin savunuculuğunu yapacaksın. Yoksa solcu, devrimci v.s. olamazsın. O zaman sovenist olursun. Türk bile olsan Kürt yerine Türk ulusu, halkı v.s. terimlerini kullanırsan Türk şovenisti olursun. Şovenist, gerici, ırkçı, kafatascı olursun. Bu zihniyet tarafından, Mustafa Kemal; "**Ne Mutlu Türküm Diyene**" dediği için kafatascıdır. Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan ile dava arkadaşları **"Türk Devrimi," Kuvayi, Milliye," "Bağımsız Türk-**

riye" v.s. dedikleri için şovenistlikçe, **Türk Şovenizmi** yapmakla suçlanmışlardır.

Halbuki, tarih değişik dönemlerde göstermiştir ki, ulusal menfaatlerini savunamayan, milli menfaatlerini savunamayan anlayışın, evrensel olabilmesi eşyanın tabiatına aykırıdır. Bu olayın olmazsa olmaz şartlarından biridir.

Bu anlayış Türk gençliğini kendi ulusal menfaatlerini savunmaktan alıkoymaktır. Bu anlayış, Türk gençliğinin ulusal uyanıklılığını domura uğratmaktır, paryalaştırmaktır. Bu anlayış Türk gençliğini etnik bölücülerin sevrcilerin dümen suyunda yüzdürmektir.

Gerçek anti-emperyalist olmanın şartı milli olmaktır. Milliyetçi olunmadan anti-emperyalist olunamaz. Sosyal demokratta olsan, sosyalistte olsan, liberal demokratta olsan eğer emperyalizme karşı isen onun yolu milliyetçilikten geçer. Yoksa kendi içinde tutarsızlık olunur. Fidel Castro, sosyalisttir ama milliyetçidir. Gandi, liberal demokrattır, anti-emperyalisttir. Aynı zamanda tutarlı bir milliyetçidir. Mustafa Kemal, millicidir ve tutarlı bir anti-emperyalisttir. Aynı zamanda tutarlı bir Türkçüdür. Türkçü olmasa zaten tutarlı anti-emperyalist olamazdı.

Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan 68 kuşağında Türk gençliğinin anti-emperyalist yumruğu idi. Onların özellliği anti-emperyalist olmaları ile birlikte tutarlı Türk milliyetçisi olmalarıdır. Onların o yıllardaki eylemlerinin nerede ise tamamı anti-emperyalist eylemlerdi. Yani Türk milliyetçisi eylemlerdi. Kendini sosyalist sayan 1970-1980 arasındaki gurupların yaptıkları bugün düşünüldüğünde eylemlerinde anti-emperyalist hedef bulmakta insan biraz zorluk çekiyor. Türk milleyetçisi, uluscu çizgi zayıfladıkça anti-emperyalist özellikte adeta küllenmiştir. Ve bu yön süreç içinde mandacılığa dönüşmüştür. Dünün keskin sosyalistleri, hatta sosyalist-kürtçüleri ve etnik kürtçüleri bugün ABD gölgesinde kürtçülük yapan, AB gölgesinde mandacı bir zeminde sosyalistlik yapma pozisyonuna düşmüşlerdir.

Anti-emperyalizm ve ulusculuk etle kemik gibi içiçedir, bitişiktir. Biri olmadan diğeri olmaz. Bunlar bir bütünün iki parçasıdır. İki parça bir olmadan bütünden söz edilemez.

Milliyetçi, uluscu olunmadan anti-emperyalist olunamayacağı gibi, anti-emperyalist olunmadanda uluscu-milliyetçi olunmaz. Olunur denirse bu kendini kandırmaktan başka bir şey değildir.

Uluscuyum, milliyetçiyim, Türkçüyüm demenin ilk şartı her tür emperyalizme karşı durmaktır. Bu işin olmazsa olmaz şartıdır. Yani hem Türkçüyüm, ulusçuyum deyip hemde ABD veya AB yanlısı olunmaz. Olunursa buna milliyetçilik değil, işbirlikçilik denir. Geçmişte kendine Türk Milliyetçisiyim, Türkçüyüm, Ülkücüyüm diyen bir siyasi akım aynı zamanda Amerikancılığı ile biliniyordu. Bu böyle olmaz. Türkiye'de Türkçüyüm, Türk Milliyetçisiyim v.s. demenin yolu başta ABD emperyalizmine karşı olmaktır. Aksi halde bunun adına **"Amerikan Milliyetçiliği"** denir. Buna **"Amerikan Mandacılığı"** denir. Dün bir gurup **"Türk Milliyetçisiyim"** diyen kesim ABD mandacılığı yaparken bugünde Kuzey Irak'taki ve Türkiye'deki Kürt Hareketi hem Kürt milliyetçisi hemde Amerikancılık yapıyor. Bu yapılan Kürt Milliyetçiliği değil, Amerikan işbirliklikçiliğidir. Her hangi bir ulusun milliyetçisi olmak anti-emperyalist olmaktan geçer. Emperyalizme karşı olmayan bir siyasi akım kendine milliyetçi derse çok komik duruma düşer.

Emperyalizmin en korktuğu şey --dünya siyaset satrancını oynarken– tutarlı milliyetçiliktir. Yani anti-emperyalizmdir. Bu nedenle Emperyalizm hakimiyeti altına almak istediği ülkede ve bölgede kendi yandaşı sahte milliyetçi, sahte anti-emperyalist siyasi akımları bile bizzat örgütler. Ülkemizde Türkçü olmayan ama anti-emperyalist geçinen sosyalist sol ile anti-emperyalist ya da Amerikan karşıtı olmayan Türk milliyetçisi geçinen siyasi akımlar ABD emperyalizminin dümen suyunda yüzen siyasi akımlar olmuştur. Bugün Kürt milliyetçisi geçinip Amerikan ya da AB karşıtı olmayan Kürt siyasi akımlarıda mandacı-işbirlikçisi akımlardır.

Ülkemiz, Türkçü, ama uluscu olmayan solculuktan ve anti-emperyalist olmayan, Türkçü-milliyetçilikten kaynaklanan siyasi akımların mücadelesinde çok ağır bedeller ödedi. Ülkenin son 30 yıllık insan kaynağı bu kısır mücadelede telef edildi. Bir anlamda da ülkemiz üstüne satranç oynayanlar oyunlarını çok başarılı kurdular. Ülkemiz bu işten çok kan kaybetti ve kaybetmeye devam ediyor.

Uluscu, milli olmayan sosyalist sol ile anti-emperyalist olmayan Türkçü-milliyetçi karşıtlığı yani kısaca sağ-sol çatışması; Türk insanına, Türk yurduna çok ağır bedeller ödetti. Sokaktaki insan bu kısır döngüden bizar oldu.

Fakat işin ilginç yanı son 30 yıllık bu kısır döngüyü görüp mücadeleyi sağlam temeller üstüne oturtmak isteyen taşları sağlam yerlere koymak isteyen anlayışlar yeni yeni filiz vermeğe başlayınca; geçmiş kısır çatışmada gıdasını alan kesimler bu kez hop oturup hop kalkmaya başladılar."

Evet son günlerdeki; **Türkçü-Devrimci Diyaloğu"** ya da bunların **"Kızıl Elma Koalisyonu"** diye küçümsediği tarihi dönüşümden söz ediyorum.

Bugüne dek her tür toplumsal olumsuzluğu sağ-sol siyasi ayrıma fatura edenler birden bu tarafların barışından adeta şok oldular. **"Türkçü-Devrimci"** diyaloğunu Hasan Cemal gibi kalemini ABD ve AB menfaatleri yönünde oynatanlar bu diyaloğu engellemek için adeta **"Cihat"** ilan ettiler.

Sağ ve sol gençliğin 30 Ağustos Zafer Bayramı ve TBMM'nin Irak'a asker gönderme nedeni ile düzenleyecekleri ortak eylem için Hasan Cemal 29.08.2003 tarihli Milliyet Gazetesi'nde **"Provakasyona Geçit Vermeyelim"** başlıklı köşe yazısında; "Bu yazıyı yazarken aklımda yarın Taksim'de toplanması beklenen; Kızıl Elma Koalisyonu var. **Türkiye'nin ihtiyacı çatışma değil, sükunet, istikrar.**

Türkiye'yi provakasyonların tuzağına çekmek isteyenlere geçit vermeyelim."

Bundan önce yıllarca her tür çatışmayı sağ-sol çatışması diye niteleyip toplumsal barışın bunlar tarafından engellendiğini yazdıklarını tüm dünya bilir. Peki bugün bu ezeli çatışma odakları çatışmayı bırakıyorlar ve ülkenin ortak menfaatleri temelinde bir araya geliyorlar. Son 30 yıllık toplumsal çatışma kaynağına da son veriyorlar. Toplumsal barıştan, istikrardan, sükunetten yana olan tüm kişi ve kuruluşların bu atılan adımı esas duruşta selamlamaları gerekmiyor mu?

Peki bu çatışmanın bitmesinden Hasan Celal ve onun gibiler neden cin çarpmış gibi rahatsız oluyorlar. Hani barıştan, sükunetten, istikrardan yanaydılar.

Halbuki olsa olsa bu oluşumdan son 30 yıldır bu çatışmadan menfaatlenenler üzülebilir. Yani tutarlı Türkçü, milliyetçi anti-emperyalizmden, emperyalistler ve onun uşakları rahatsız olabilirler. Gerçek yurtseverler gerçek barışseverler bu olumlu birlikteliği ancak alkışlarlar. Bu siyasal gelişmeden rahatsız olmazlar. O halde neden rahatsız oluyorlar?

Ertesi günkü basın haberlerine bakıyoruz. Hasan Cemal ve onun gibilerin felaket tellallıkları ve provakasyon kokan yazıları hiçte etkili olmamış. Hürriyet haberi; "Kızıl Elma mitingi olaysız geçti." diye verirken, Tercüman; "Kızıl Elma Yürüdü." Diye vermiş. Milliyet ise; "Polis yürüyenlerden çoktu" diye küçümseyerek vermiş. Ortadoğu Gazetesi ise birinci sayfadan 8 sütüna manşet; "Türk Gençliği El Ele" diye vermiş.

Ve böylece...Hasan Cemal ve onun gibi düşünenleri "Kızıl Elma Yürüyüşü" hayal kırıklığına uğrattı.

Fransa'daki "Kızıl Elma" Koalisyonu

Ülkemizde son yıllarda yaşanan siyasal olgular karşısında bir saflaşma yaşanmaktadır. Bu saflaşmanın odağı ulusal hassasiyetler temelinde oluşmaktadır. Ana hatları ile; bir yanda ulusal hassasiyetleri ön planda tutanlar diğer yanda ise tabir caiz ise; **"ver kurtulcular"** ya da **"mandacılar"** yer alıyor. Bir tarafta ulus devleti, tam bağımsızlığı savunanlar, diğer yanda ise; AB Türkiye ilişkilerinde AB'den çok AB'ci, Ermeni tezlerinden Ermenilerden çok Ermenici, Kıbrıs'ta Rum tezlerinde Rumlardan çok Rumca, Kürt meselesinde Kürtlerden çok Kürtçü, **"Soykırım"** iddiacılarından çok **"Soykırım"**cı bir kesim oluştu. Kendilerini, liberal, ikinci Cumhuriyetçi olarak ifade eden kesim.

Bu kesim ulusal hassasiyetler karşısında günümüz somut koşullarından hareketle; bir araya gelen eski sağ ve sol yelpazedeki kişi ve gruplarla alay ediyorlar. Hatta **"kızıl elma"** bu kesimin ulusçulara verdikleri isimdir.

Bu kesimler kendilerine liberal-demokrat adı veriyorlar. Ama AB ve ABD Emperyalizminin ülkemizde ve bölgemizdeki menfaatlerini canla başla savunmaktan kendilerini alıkoymuyorlar. Kendilerini; laik, liberal ve demokrat niteliyorlar ama aynı zamanda şeriatı, devletin şeri esaslara göre yönetilmesi gereğini savunan kesimlerinde avukatlığını yapıyorlar. ABD ve AB'nin Irak, Afganistan işgalini savunuyorlar. Hatta buralara emparyalist işgalin demokrasiyi getirdiğini bile **"liberal demokrat"** olmanın gereği olarak savunabiliyorlar.

Keşke Türkiye'yi de işgal edip demokrasiyi getirse diye düşünüyorlarl.

Ulus devleti savunmanın, ülkelerin bağımsızlığını savunmanın, ülkelerin milli kaynaklarını savunmanın statükoculuk, tutuculuk, darbecilik olduğunu savunuyorlar. Bu siyasal çizgi doğrultusunda bir araya gelen ulüscu güçler ile ise **"kızıl elma"** koalisyonu diye dalga geçiyorlar.

Ama Avrupa'daki son AB Anayasası ile ilgili oylamalar birden **"kızıl elma"**cıların sadece Türkiye ile sınırlı olmadığını Avrupa'yı da etkileyen bir akım olduğunu gördüler. Hadi bakalım şimdi de; "demokrasinin, liberalizmin, laikliğin, insan haklarının, serbest dolaşımın "vatanı saydığınız Avrupa halkı ve aydınları ile alay edin. Onları statükocu, tutucu, gerici olmakla itham edin.

AB Türkiye ilişkilerinde, Kıbrıs meselesinde, Ermeni **"Soykırımı"** meselesinde, dinci ve etnik terör karşısında bir araya gelen sağdan ve soldan insanlar birlikteliğini **"kızıl elma koalisyonu"** diye alaya alanlar şimdi de kendi ulus devletlerini % 80 bir oranla savunan Avrupa sağcıları ve Avrupa solcuları ile şimdi alay ediniz.

MHP ve İşçi Partisi'nin, MHP ve DSP'nin, MHP ve CHP'nin ulusal menfaatler için ortak tavır almaları ile alay eden ve onları **"kızıl elmacılıkla"** suçlayan bizim "liboşlar"ın akıl babaları Valery Giscard d'Estaing 31.5.2005 tarihli Hürriyet'teki mesajında şöyle diyor: **"Faşistler ve Bolşevikler dışında artık hepimiz zaten liberaliz"** Peki buna ne diyeceksiniz. Nitekim Avrupa Anayasası oylaması bu gerçeği çapıcı bir tarzda ortaya koydu. En son oylamalarda önce Fransa ardından Hollanda halkı dünyada **"ulus devlet bitti"** küreselleşme esastır diyenlere oylama ile okkalı bir cevap verdiler. İsterseniz Fransa'daki oylama sonuçlarına kısaca bakalım. Fransız Komünist Partisi'ne oy verenlerin % 98'i AB referandumunda **"Hayır"** oyu vermiş. Sosyalist Parti yönetimi kampanya boyunca **"Evet"** kampanyası için çalışmasına kar-

şın partinin % 56'sı **"Hayır"** oyu kullanmış. Irkçılıkla suçlanan aşırı sağ politikacı Le Pen'in Ulusal Cephe'si ise referandumda AB Anayasası'na % 93 **"Hayır"** oyu vermiş. Fransa'daki aşırı sol olarak bilinen "Devrimci Komünist ve İşçi Mücadelesi" ise referandumda AB Anayasası'na % 94 oranında **Hayır** demiş.

Sonuçlar böyle çıkınca bizde **"kızıl elma"** deyip olay ettikleri durum Fransa'da da görülünce şaşkına döndüler. Başladılar Fransa'daki solu suçlamaya. Hatta sola akıl vermeye bile kalkanları oldu. Ya... demek ki **"kazın ayağı"** böyle değilmiş. Sağcılarla solcuların ulusculuk temelinde bir araya gelmeleri sadece Türkler'in fantazisi değilmiş. Ulus devletler ölmemiş. Ulus devlet öldü diyenlerin düşünceleri ölmüş. Nitekim sıcağı sıcağına bu oylamanın ardından, Avusturya'da yayınlanan **Kurier** gazetesi; **"AB karşıtlığı, bütün Avrupa projesini uzun vadede yok edecek dozda artabilir,** liderler bunu algılamazlarsa, örneğin Pekin ve Washington nezdinde palyaço durumuna düşecekler. Avrupa'da bütün dünyanın eğlencesi olur." Diye yazarak önemli bir saptama yapıyor.

Bizdeki ulusal hassasiyeti olan ve ulus devleti savunan düşünceler ile sözümona alay eden Ertuğrul Özkök 31.5.2005 günü Hürriyet'teki köşesinde; "Ben **'Şark usulü kızıl elma'**yı sadece bize ait bir mantıksızlık sanırdım. Meğer bu duygusallığın anavatanı, milliyeti yokmuş." Dedikten sonra şöyle devam ediyor: "Biz demokratik ideallerin, serbest rekabet ve verimliliğin Avrupa'sını kurmayı hayal ederken buna paralel bir **'kızıl elma Avrupa'**sı oluşuyormuş. **"Alafranga kızıl elmacı'**ların kullandığı üçüncü argüman **'ulusal egemenlik'** kavramıydı. Hemen hepsi **'devletlerüstü devlet'** kavramına karşı çıkıyorlardı."

Fransız halkının kendi ulusal devletini nasıl kurduğunu tarihini bilenler, kendi ulusal devletini neden kıskançlıkla savunduğunu bilirler. Nitekim bunu bilenler Ertuğrul Özkök ve O'nun gibi düşünenlerin bu sonuca şaşırmalarına şaşırmazlar. Tarih bo-

yunca şartlar zorladığı takdirde gerçek yurtseverler farklı siyasi düşüncede olsalar bile vatanları için biraraya gelip ortak düşmana karşı birlik olmuşlardır. Bu deneyler dünya siyasi tarihinde sıkça görülmüştür. Bu örnekler ulusal mücadeleler tarihinde daha sık yaşanmıştır.

2. Dünya Savaşında S.S.C.B. işgalci Almanlara karşı Fransa ile, Almanya ile, Amerika ile, Fransa ile vs. ittifak yapmıştır. Yani Ertuğrul Özkök'ün deyimi ile **"kızıl elma ittifakı"** kurulmuştur. Yine Mao, Japon işgaline karşı sağcı Çan Kay Şek ile ittifak kurmuştur. Yani; **"kızıl elma"** ittifakı, kurmuştur. Hatta Stalin 2. Dünya savaşının çıkmasını uzatmak için Hitler ile bile ittifak yapmıştır. Yani alay edilen **"kızıl elma"** anlayışının dünya siyaset tarihinde oldukça eski bir tarihi var. Bunun alay edilecek bir yanı yok. Bu bilgisizlik değil ve buna karşı çıkmanın başka bir nedeni yoksa başlıbaşına miyop bir bakış açısıdır.

Hürriyet'te, Özdemir İnce, kendisine gelen bir tepkiyi köşesinde 14.6.2005 günü şöyle aktarıyor "Fransa'nın solcuları bile Jakoben ulus devletçiliğinden sıyrılamıyor, tıpkı Türkiye solunun, Kemalizm'den kolayca sıyrılamadığı gibi... Her ne kadar, Fransız uç solu daha bilinçli olma imkanına sahip olmuştur denilsede bir Frenk Kemalizmi olan Jakobenliğin etkisinden kurtulamayışı ve Türk solunun bir alla turca Jacobenliği olan 30'ların Kemalizminin etkisinden kurtulamamış olması, bal gibi birbirine benziyor." diyerek Fransa'daki uluscularla Türkiye'deki ulusçuların benzerliğinin altını çizmiş oluyor. Bu olgu her ülkede şartlar oluşunca ortaya çıkan mandacılar gibi bir olgudur. Tarihin her döneminde yurt savunması ve vatanseverlik gündeme geldiğinde bu tepkiler hep ortaya çıkmıştır. Vatanseverler ve düşmanla şu ya da bu biçimde işbirliği yapanlar.

Avrupa'nın Yeşiller denilince akla gelen siyasetçilerinden Daniel Cohn - Bendit Fransızların referandum sonuçları için adeta kendinden geçerek, infial halinde şu değerlendirmeyi yapıyor"

"Avrupa yoluna çıktığımızda **'Ulusal Devlet Politikalarını'** aşan bir politika seçmiştik. Amaç buydu ve yine amaç bu.. Diğer ülkeler için. Ama ne yaptık? **Referandumla tamamen ulusal davranış biçimini reddeden bir sorunu, tam bir 'ulusal sorun'a dönüştürerek, projenin bizzat ruhuna hiyanet ettik, bravo,** bunu da başardık.!"

Burada Daniel Cohn-Bendit; AB projesinin açıkça **"Ulusal Devlet"**leri yok sayacak bir proje olduğunu ama referandum ile Fransız halkının bu projeyi kabul etmediğini **"ulusal devletlerini"** ısrarla savunduklarını ifade ediyor. Böylece projeye; **"hiyanet ettik",** diyor.

Fransa halkının yani, referandumda **"hayır"** diyen sağ ve sol siyasetçiler ne denli yurtsever ve ulusçu ise, Türkiye'de de ulus devletine sahip çıkan ve AB-Türkiye ilişkilerinde AB'nin hegemonik ilişkilerine karşı çıkan halkı o denli yurtsever-ulusçudur. Bu olguyu artık herkes böyle bilmelidir. Ulusal duyarlılık karşısında; sağ ve sol **"kızıl elma"**da birleşti. Yok, MHP ile komünistler birleşti lakırdıları köhnemiş paslı ajitasyon silahlarından başka bir şey değildir. Bunu dost, düşman herkes bilmelidir. Yaratılmak istenen korku olsa, olsa **"bostan korkuluğu"** olur.

İsviçre'de; Devletçilik, Federasyon, Halkoyu, Resmi Dil, Anadil İlişkileri

Anadil, resmi dil,özelleştirme tartışmalarının yine güncelleştiği ülkemizde, dikkatler doğal olarak bu işin başarı ile gerçekleştiği ülkelere yönelecektir.

İsviçre örneği bunlardan birisidir. İsviçre hem demokrasinin hemde kapitalizmin başarı ile uygulandığı ve örnek gösterildiği bir devlettir. O halde İsviçre'yi bu açıdan tanımanın yararı olacaktır.

Yaklaşık 10 yıl önce İsviçre'de mesleğim gereği bulunmuştum. Bu açıdan bir hayli de bilgilenme ve gözlem imkanı buldum. Bunları bu yazı okurları ile paylaşmak istiyorum.

İsviçre'de yönetim biçiminde eyaletler sistemi var. ABD'de ve bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi. Her eyalette çoğunluk olan parti o eyaleti yönetiyor. Eyaletlerin kuruluşu 1294lere dayanıyor. Yani; yaklaşık 700 yıllık bir tarihi var bu yönetim biçiminin. Eyaletler ya da federasyonlar, federal hükümeti oluşturuyorlar. Her eyalet aldığı oy oranına göre federal hükümette temsil ediliyor.

İsviçre'de 26 eyalet var. Eyalet sisteminin uzun tarihi bir geçmişi var. Federalleşme 1848 de kurumsallaşmış bir sistem. İlk eyalet; 1290 lı tarihlere uzanıyor. Son eyalet; Jura 1979 yılında kurulmuş. 26 kantonu ya da eyaleti olan İsviçre'nin yüzölçümü ise; 41.293 km2. Yani bizim Konya kadar bir yüzölçüme sahip.

İsviçre'de Devletçilik Egemen

İsviçre'de adeta her eyalet kendi içinde bağımsız bir ülke gibi yönetiliyor. Politik oluşumlar, eğitim, kiliseler kantonlara bağlı.

Mülkiyet ve özel sektör- kamu sektörü dağılımına bakıldığında; binaların, işyerlerinin mülkiyetinde devletin ağırlığı söz konusu. Yani konutların mülkiyetinde belediyeler ağırlıkta bulunuyor. Konutları kendilerine ait olanlarda var. Ama özel sektör ağırlıklı değil. Eğitime bakıldığında; mesleki eğitim dışında eğitimde kamu sektörü ağırlıkta bulunuyor. Yani eğitim kurumlarında da devletçilik egemen bulunuyor.

İsviçre'de özel televizyon kanalı yok. Evet yanlış okumadınız. Kapitalist sistemin baş tacı ettiği İsviçre'de özel televizyon yok. İsviçre'de özel televizyon kanalları ya federal yönetimlere ait veya merkezi devletin kendisine ait bulunuyor.

Türkiye'de veya Türkiye gibi ülkelerde ekonomik ve sosyal kriz yaşandığında banka mevduatlarının alel, acele adres değiştirip adres gösterilen İsviçre'de özel TV ve özel eğitim kurumu yok. Ev ve işyerlerinin mülkiyeti ise çoğunlukla devlete aittir. Türkiye'de devletçiliğe karşı olup, özelleştirmeyi savunanlar paracıklarını İsviçre Devlet bankalarına gönül rahatlığı ile emanet ediyorlar.

İsviçre tek etnik ve dinsel guruptan oluşmuş bir toplumsal yapıya sahip değil. İsviçre'de nüfusun; % 65 i Almanca konuşuyor. % 18 i Fransızca, % 10 u İtalyanca konuşuyor. %2 si Romançça ve % 6 sı ise diğerleri. İsviçre'de 6 milyon nüfus yaşıyor. Bunun 1 milyon civarındaki kısmı yabancılardan oluşuyor.

Zorunlu Din Vergisi Yoktur

İsviçre'de dinsel dağılım ise şöyle; nüfusun % 44.3 ü Hıristiyan Protestan, % 47.6 sı Roman Katolik, % 0.3 ü Hıristiyan Katolik, % 0.3 ü Musevi, % 7 sini ise diğerleri oluşturuyor.

Devlet vatandaştan din vergisini gönüllülük esasına göre alıyor. İsteyen inandığı kiliseye aylık gelirinin % 10 unu geçmemek koşulu ile dini hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak için gönüllü olarak vergi veriyor. Dileyen ise bu vergiyi vermiyor. Bu konuda hiçbir zorlama yok.

Kiliseler bizden farklı olarak laik sisteme dayalı kaliteli eğitimin yapıldığı ve velilerin çocuklarını vermek için yarıştığı okullar açıyor. Kiliseler ayrıca; papaz, rahip, rahibe yetiştiren okullar ve lisan (dil) okulları da açıyor. Kiliseler öğrencilere danışmanlık hizmeti veriyor. Kiliseler; ülkelerindeki göçmenlere; azınlık dinlere maddi ve manevi yardım veriyorlar. Siyasi ya da başka nedenlerle ülkelerdeki mültecilere yardım ediyorlar iş ve meslek öğretiyorlar. Dayanışma gösteriyorlar.

Kanun Yapmada Belirleyici Olan Halktır

İsviçre'de yasalar; "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi"ne uygun olarak hazırlanıyor. Kantonlarda, Federal hükümet gibi çıkardığı kanunlarda bu ölçüyü kıstas olarak alıyor. Düşünce ve inanç özgürlüğü var. Bu insan olmanın, vatandaş olmanın olmazsa olmaz hakkı kabul ediliyor. Serbest dolaşım var. Bu konuda en küçük kısıtlama yok.

İsviçre'de parlamentodan çıkan her kanunun halkoyuna sunulmak zorunluluğu vardır. Parlamentodan çıkan kanun referandum ile onanırsa kanunlaşır. Onanmazsa kanunlaşmaz. Red olunur. Yani tayin edici olan halktır.

Aynı şekilde eyaletlerde, her çıkan kanunu halkoyuna sunmak zorundadır. Parlamentodan çıkan, referandumda kabul edilen bir kanun ayrıca eyaletlerde de halkoyuna sunulur. Parlamentodan geçen, referandum ile onanan bir kanun herhangi bir eyalette halkoyunda onanmazsa o kanun o eyalette geçerli olmaz. O eyalet halkı onu reddetmiş olur. Halkoyu, halkın tercihi belirleyicidir. Tüm bu sürece rağmen herhangi bir yasayı değiştirmek için

halktan toplanan 100 bin imza yeterlidir. Bu sayıda imza oluşunca o yasa tekrar mecliste yeniden onanır. Mecliste yeniden geçen kanun halkoyu ile de yeterli çoğunluğu sağlarsa o kanun yeni halini almış olur.

Her eyalette, o eyaletin kanunları geçerlidir. Her eyaletin parlamentosunun eyalette uygulanacak kanunları aynı yöntem ile yapma yetkisi vardır. Eyalet içinde uygulanacak kanunları aynı yöntem ile eyalet parlamentosu yapabilir.

Kanun yapmada; Federal hükümet; PTT,DDY, trafik, avlanma, orman, balıkçılık, çevre, gümrük, milli savunma, eyaletlerin toprak hakları, baraj, çiftçilik, iktisat, ticaret, sosyal sigorta konularında yetkilidir. Bu tür konularda yapılmış ve yapılacak kanunlar merkezi yapının kontrolü altındadır.

İsviçre'de en çok konuşulan dil, Almanca olduğu halde oran olarak % 65 civarındadır. Ama İsviçre'de adeta resmi dil; İngilizce'dir. Kamu kesiminde, resmi dairelerde İngilizce geçerlidir. İngilizce'nin yanında kamu kesiminde, resmi dairelerde 3 dil vardır. Kamu lisanı olarak; Fransızca, Almanca ve İtalyanca'da resmi dil gibidir. Örneğin; Almanca; Zürih, Basel, Arrav ve çevresinde konuşulur. İtalyanca; Tassin eyaletinde konuşulur. Fransızca ise; Cenevre ve Lozan'da konuşulur. Basel sınır kentidir. İtalya, Fransa ve Almanya'ya sınırı vardır. Bu nedenle Basel'in bir kısmı İtalyanca, bir kısmı Almanca bir kısmı da Fransızca konuşur. Sınır işçileri vardır. İtalyan bölgesinde oturur, Fransızca konuşan bölgede çalışır. Sabah akşam gümrükten geçer. Almanya'da oturur İsviçre'de çalışır. Vs. Krabinden eyaleti, Romanşça konuşur. Romanşça Latince"e benzeyen bir dildir. Romanya'daki Romanca ve Çingene dili olarak da bilinen Roman dili de değildir.

İsviçre Nasıl Yönetilir

İsviçre'de seçilen hükümetin yönetim biçimide oldukça farklı. İsviçre parlamentosu 200 parlâmenterden oluşuyor. Her eyalet

oy oranına göre merkezi hükümette temsil ediliyor ama federal hükümette en az bir parlâmenter kendi eyaletini temsil hakkına sahiptir. Bu önlem oyların bölünmesi sonucu eyaleti,merkezi hükümette temsil eden bir temsilcinin her zaman olmasına yöneliktir.

İsviçre'de yaklaşık 20 siyasi parti bulunuyor. İsviçre'de her şey o denli kurumlaşmış ki halkın çoğunluğu başbakanın kim olduğunu bilmez,tabi kurallar adeta İsviçre saati gibi çalışıyor.

Hükümet oluşurken de tüm üyeler kazanan parti milletvekillerinden oluşmuyor. Uzmanlık, yetenek, ülkenin menfaatleri,uyum esas alınıyor. Örneğin;1992 de başbakan Sosyalist Partidendi,yardımcısı İsviçre Halk Partisi'ndeydi,maliye bakanı Sosyalist Partidendi ama ticaret bakanı Federal Demokrat Partidendi,iç işleri ise üyenin uygun olması nedeni ile Federal Demokrat Partiden görevlendirilmişti. Genel Kurmay başkanı ise Federal Demokrat Partilidir. Genel Kurmay Başkanı'da seçimle geliyor ve partili olabiliyor.

Seçimi kazanan parti tek başına hükümeti kurmuyor. Hükümet ortak oluşuyor.Bu adeta gelenek olmuş.Ülkenin menfaatleri böylece parti menfaatleri üzerinde tutuluyor. Her partinin veya partisiz birilerinin en uygun kişileri hükümeti oluşturur.

İsviçre'de seçimler 4 yılda bir yapılıyor. Bu federal hükümet ve eyaletler için de aynıdır. İsviçre'de siyaseti genellikle ekonomik durumu çok iyi insanlar yapar. Parlamentoda görev alan kişi işini bırakır.Örnegin;eğer Koç ya da Sabancı gibi birine Sanayii Bakanlığı veriliyorsa o kişi işi ile ilişkisini kesiyor. Şirketinin yönetimini kayyuma bırakıyor. Politik görevi bitince tekrar işini başına dönebiliyor.

İsviçre kurulduğundan bu yana neredeyse hiç savaş görmemiş, 1. ve 2. Dünya Savaşı'na katılmamış bir ülke. Adeta dünyada bir güvenlik adası. Böyle olunca sistem kesintiye uğramamış. Kurumlar kuralları ile yüzyıllardır kurumsallaşmış.

Sistem çok iyi oturduğu için devlet televizyonundan 4 dilden yayın yapılıyor. Bu diller; İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca. Ayrıca yabancı işçilere ve azınlıklara her tür azınlık hakları veriliyor. Örneğin; yabancı işçilere ve azınlıklara devlet televizyonu ve radyolarından yayın yapma hakları var. Günün belli saatlerinde bu hakkı kullanmak isteyenler yararlanabiliyor. Bu haktan yararlananlar, Türkler, Yunanlılar, Portekizliler, İspanyollar vs. dır.

Ülkemizde son yıllarda sıkça yapılan; demokratikleşme, özerklik, federasyon, anadil tartışması, kültürel haklar, azınlık hakları, özelleştirme ve benzer sorunlar tartışılırken İsviçre sık sık örnek olarak gösteriliyor. Elbette gösterilebilir. Ama İsviçre ve Türkiye şartları düşünülmeden aynı reçetenin uygulanamayacağı ortadadır.

Bir yanda 80 yıldır yerleşmeye çalışan bir demokrasi deneyi var. Hem de Arap- İslam coğrafyasında bir Ortadoğu ülkesi olan Türkiye söz konusudur. Bir yanda ise, yaklaşık 700 yıldır oturmuş bir sistem. Ve Avrupa'nın bile demokratik hak ve özgürlükler açısından en gelişkin ülkesi İsviçre var.

Ekonomik, sosyal yapı bir anda değişmediği için bu yapı üstüne kurulacak siyasal sistemde bir anda gerçekleşmiyor. Bu nedenle karşılaştırma yaparken ve İsviçre'de olanların Türkiye'de de olmasını isterken iki ülkenin özgün tarihsel gelişimini ve günümüzde içinde bulunduğu toplumsal yapıyı görmezlikten gelemeyiz.

Dersim Anıları / Dersim Fırtınası

Şair Cemal Sureya'nın da bir DERSİM SÜRGÜNÜ olduğunu yıllar önce Milliyet Sanat Dergisi'nde Zeynep Oral'la yaptığı söyleşiden öğrenmiştim.

Cemal Sureya aslen Erzincan'lıdır. Dersim Olayı olduğu sırada ailesi Erzincan'da yaşamaktadır. Ailesi Erzincan'ın varlıklı ailelerindendir. Aile büyüklerinin Erzincan Valisi ve Erzincan'lı kalburüstü kesimle ilişkileri vardır.

Dersim Fırtınası Cemal Sureya'nın ailesini Erzincan'da yakalar. Çünkü Cemal Sureya'nın ailesi Alevidir. Erzincan'a Pülümür'den gelmiştir. Cemal Sureya'nın ailesi de Dersim Fırtınası'ndan payına düşeni alır. Apar topar soğan çuvalları gibi Erzincan'da trene konan insanlar arasında Cemal Sureya ailesi ile birlikte soluğu haftalar sonra, Bilecik tren istasyonunda alır. İlk konaklama yerleri haftalarca taşlar üstünde aç, susuz ve her tür insani yaşamdan uzak kalıp üstelik "menfi" diye hakaret gördükleri cami avlusudur. Cemal Sureya, yaşamındaki bu hüzünlü yolculuğu ve yaşamı ömrünün sonuna dek yüreğinde taşır.

Mustafa Kemal Atatürk; ülkenin kalkınmasında demiryollarına çok önem veriyordu. Bu istem 10. yıl Marşı'na da yansımıştı. Erzincan'a gelen ilk trende valilikçe yapılan tören ve halkın coşkusu ile karşılandı. Ama kim bilebilirdi ki, bu trenin batıya ilk yolcuları Dersim Fırtınası'na uğramış yaka-paça soğan-patates çuvalı gbi vagonlara doldurulan Erzincan'lı Tunceli'li insanlar olacaktı.

Kırlangıç kuşlarının yaşamlarının bir döneminde eskilerin "Kırlangıç Fırtınası" dedikleri bir fırtına vardır. O fırtına bir çok kırlangıcın ölümüne neden olur. Bu fırtınadan sağ kalanlar yaşamını sürdürebilir. Toplumlarında tarihinde benzer fırtınalar vardır. Bu fırtınalardan herkes nasibine düşeni alır. Bu fırtınaları sağ,salim atlatanlar yaşamlarını sürdürmeye çalışır.

Türk toplumunun da tarihinde sıkça benzer fırtınalar yaşanmıştır. Dersim Fırtınası bunlardan bir tanesidir. Türkmen ve Alevi düşmanı Osmanlı Siyasetinin mimarları Dersim halkı ile yöredeki menfaat şeytanı ağalarla işbirliği yaparak satranç oynamış ve amaçlarını binlerce insanın katli ile gerçekleştirmişlerdir. Laik Cumhuriyetten ve Mustafa Kemal Atatürk ten yana olan Osmanlı karşıtı Dersim halkı oynanan satranç sonucu laik Cumhuriyet ve Atatürk karşıtı olarak; darağacını, sürgünü ve cezaevini boylamıştır. Dersim halkını mahveden bu satrançta düşülen durumdur.

Dersim Fırtınası'ndan nasiplenmiş ailelerden birisi de bizim ailedir. Babam, aslen Tunceli Ovacık Birman köyü doğumludur. Aşiretimiz; Şey Hasan Aşireti'dir. Babam 1935 yılına dek Ovacık'ta yaşamış. Kendi tanımı ile o yıllara dek ata ve silaha sevgisi nedeni ile dağlarda eşkiyalık yapmış. Ovacık dağlarını, coğrafyasını avucunun içi gibi bilirmiş. Fakat yaptığı işin sonunu iyi görmediği için Dersim Olayı'ndan önce Erzincan'a yerleşmiş. Ardından bir kaç yıl sonra asker olmuş ve Tunceli'ye asker olarak gitmiş. Bu nedenle hem Dersim olayı öncesini hem de Dersim Olayı'nı ve sonrasını canlı yaşayan bir tanık olmuştur.

Biz babamın ve akrabalarımızın anlattığı Dersim Fırtınası ile ilişkin anılarla büyüdük. Kutu deresi, Laç deresi, hikâyeleri ile büyüdük. Akrabalarımızın, Aydın-Nazilli, Balıkesir, Akçay, Çorum-Gümüşhacıköy'deki sürgün anıları ile büyüdük. Ailemizden bir yengemizin adı; Nazilli Yenge bir diğerinin adı Bursalı Yenge'dir. Biz bu yengelerimizin gerçek adlarının bu olduğunu sanırdık. Nazilli ve Bursa'nın yerleşme adı olduğunu çok sonraları öğrendik.

O isimlerle andığımız yengelerimizin gerçek adlarının ne olduğunu bugün bile bilmiyoruz.

Babam, Dersim Olayı'nda Aleviler'in oyuna getirildiğini Aleviler'le Atatürk'ün karşı-karşıya getirildiğini ısrarla savunurdu. O Mustafa Kemal Atatürk'e sevgisinden hiç ödün vermeyerek yaşamının sonuna kadar O'nun partisinin yanında oldu. Çevresine hep böyle yapılması gerektiğini savundu. Bu olayda bu denli kan dökülmesini hep Celal Bayar, Fevzi Çakmak ve Alevi Türkmen düşmanı Osmanlı kalıntısı yöneticilerden bilirdi.

Bu satırlardan sonra; Dersim olayı ile ilgili ailemizden iki kişi ile yaptığım söyleşiyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Bunlardan birisi; ailemizin Yusuf Amca'sı babamın amcasının büyük oğlu Yusuf Çoban(*) ile yapılan söyleşidir.Diğeri ise babamın halasının oğlu Rıza Yanar ile yaptığım konu ile ilgili söyleşidir. Sizleri kendileri ile başbaşa bırakıyorum.

Yusuf Amca'nın Dersim Olayı ile İlgili Anlattıkları
"Memed'i Attık, Arkamıza Bakmadan Gittik"

Kutu deresindeydik. Mağarada 80 kişi vardık. Kadın-erkek, yaşlı-genç, çoluk-çocuk olarak. Asker etrafımızı sarmıştı. Sarıldık, sarıldık, kıskanca alındık. Ateş altında kaldık. Mevsim yaz, hava sıcak. Korkunç bir yağmur yağıyor. Yiyecek hiç bir şeyimiz yoktur. Günlerdir yağmur suyu ile besleniyoruz.

80 kişiyiz 4 silahımız var. Silahları daha önce ordu topladı. Önceden devlete vergi vermedik. Önceden devlete asker vermedik. İki çocuğum var. Memet ve Hasan akşam oldu. 3 silahlımız ayrıldı. Dört kişi mağarada kapıda gelen ateş ile vuruldu. Savunmamız bir tüfeğe kaldı. Mağaranın kapısı sürekli ateş altında. 24 saattir mağaradayız. Dışarı çıkamıyoruz. El ele tutup mağara ka-

(*) Yusuf Amca'nın (Çoban) anlattıklarını Mart 1992'de 93 yaşında iken kaleme aldım. Kendisi 1317 Dersim-Ovacık doğumludur. Yani 1899 doğumludur. Dersim olayı sırasında 38-39 yaşındadır. Yusuf Amca 1998 de bu dünyadan göçmüştür.

pısından karşıya sürüne sürüne çıktık. Dereye indik. Kardeşlerim Terzi ve Halil ağlamaya başladılar. Babamız ortada yok. Bir saat sonra babam geldi. Bize un ve ekmek getirmişti.

Yanımızda birde Süleymeni Hese Kerim var. Gidip dereye saklandık. Askerler çevremizde kol geziyorlar. Yanımızda kendi çoban köpeklerimiz var. Köpekler zaman zaman havlıyorlar. İleri geri, sağa-sola koşuyorlar. Köpekleri askerler fark ederse bizi bulabilir diye köpekleri iple boğduk.

Köpeklerden kurtulduk. Ama birde açlıktan, susuzluktan, yorgunluktan ağlayan çocuklar var. Çocukların sesini askerler duyarsa bizim yerimizi bulurlar ve bizi sorgusuz sualsiz kurşuna dizerler. Bu yüzden çocukların sesi çıkmasın diye elimizi çocukların ağzına kapar saatlerce dağ taş yürürdük. Bu şekilde çocuğu boğulan çok kişi oldu.

Bizde de iki çocuk var. Başedemedik Memet'i kuytu bir yerde attık. Arkamıza bakmadan gittik. Fakat iki gün sonra aynı yoldan bir daha geçince Memet'i çalılıklar arasında annesi buldu. Şaşırdık kaldık. Hasan'ında ağzını tuta tuta az kalsın boğuyorduk.

Açlık başladı. Hiç yiyeceğimiz yok. Gündüz gizleniyoruz. Gece yer değiştiriyoruz. Gece boyunca uğraşıp bir tepeyi aştık. Ateş çemberinden, eski yerimizden kurtulduk sandık. Ama meğer bir çember içinde aynı yerlerde dönüp duruyormuşuz. Sabah bir baktık ki, çevremiz yine asker dolu.

Gülabi Ağa mezrasına geldik. Mağara acısını unuttuk. Orman sineğini unutamam. Sinek bizi mahvetti. Akşam oldu herkes çevreden bulduğu yiyeceği alıp getirmiş. Keçel Uşağı köyü olan Müdürük köyüne gittik. Bir baktık ki her taraf asker. Gece beyaz çadırlar görülüyor. Kalktık dereye indik. Çarıkları çıkarıp su içinde yürüdük. Çat'a vardık. Çat'a sudan çıktık. Baktık ki her taraf yanık kokuyor. Bir mağaraya sığındık. Yatmak için döşek yerine çarşur otu serdik. Mağara gene doldu. Bu mağarada bir hafta kaldık.

Mağarada sabaha kadar gözcülük yapıyordum. Akşama kadar yatıyordum. Orada da açlık başladı. Müsahibim Hayrettin'in kardeşi burada kalın diyor.Demane Ferhat Erzincan'a gidelim diyor. Sonunda Erzincan'a doğru yöneldik. Yollarda askerden artan yiyeceklerle idare ediyoruz.

Kallar'ın Geli deresinde 15 gün kaldık. Zini gediği tam Ovacık Birman ile Erzincan sınırında. Zini gediğinde karakol var.

O sırada her gün Erzincan'dan 85-90 kişi getirilip Zini Gediği'nde kurşuna diziliyor. Her gün adam kurşuna diziliyor. Bu aylarca devam ediyor.

Asker bizi çevirmeye alıyordu. Akşama kadar ateş altında idik. Sağ kalanlar gece olunca kaçıp ateş çemberinden kurtulmaya çalışıyorduk. 2 sene boyunca orada kaldık. Dersim dağlarında bu durum 2 yıl sürdü. Sonunda af çıktığını duyduk gidip Elazığ'a teslim olduk. Dersimde 3 ay boyunca 7'den 70'e kimi esir aldılarsa kurşuna dizdiler. Kırım vardı. Soykırım oluyordu.

Atatürk o sırada hasta. Kırımdan haberi yok. Haberi olunca bu kırım duruyor. Soykırım duruyor. Atatürk kırıma son veriyor.

Bizim bundan haberimiz yok. Biz iki sene saklandık. Asker Dersim'e girdikten 3 ay sonra kırım durmuş ama bizim bundan haberimiz yok. Kırımın durduğunu duyunca gidip askeri alaya teslim olduk. Alay Abbasuşağı köyü olan Nazuko köyündeydi. Artık alayda esiriz. Keçeluşağından muhtar Seydali benim direniş olan Mağaradan geldiğimi askere söyleyince asker mağarayı göstermem için beni götürdü.

O mağarada bizim aşiret reisi olan Kör Abas Uşağı reisi Kör Hüseyin Ağa'da vardı. Benimde kayınpederimdir.

Beni Elazığ'dan aldılar. Paşa bana Hüseyin Ağa'nın yerini göstermemi istedi. Gitmemek için hastayım, bilmiyorum dedim ama nafile. Önce ata bindirdiler, sonra attan aşağı attılar. Sonunda gidip mağarayı gösterdim. Mağaranın içindekiler karşıdan beni görünce mağarayı terk etmişler.

Mağaraya 3-4 km kala silah sesi geldi. Makinalı tüfek kuruldu. Silahın yerini bana kurdurdular. Ateş olursa beni vursunlar diye. Çatışma başladı. Hüseyin Ağa yoktu. Ama eşyaları vardı. Eşyaları çok kıymetli idi. Eşyalarını kutmu kumaşları yaktılar. Yat kalk günlerce dağlarda sürüne sürüne mağaraya gelmiştik. Mağarayı yaktılar. Muhtar Seydali'nin ihbar ettiği başka birini daha getirdiler. Sonra beni tekrar geriye alaya getirdiler. Gösterdiğim mağaraya inanmadılar. Az kalsın beni kurşuna diziyorlardı. Mağara dıştan adeta gözlenmiş görünmeyen bir mağara idi.

Askeri birliğe teslim olduğumuzda 20-30 kişiydik. Pulur'a oradan da Elazığ'a götürdüler. Elazığ'da birikenleri ise trenlere bindirip batıya sürgün (menfi) ediyorlardı. Bizi Amasya'ya götürdüler. Amasya istasyonunda inince oradan da Gümüşhacıköy'e götürdüler. Oradan da bizi köylere dağıttılar. Bizi tek aile olarak Saracı Körpük köyüne verdiler. Tabi Amasya tren istasyonunda, Gümüşhacıköy'de istasyon avlularında cami avlularında, günlerce bekledik. Aşağılandık, horlandık. Küfür ve hakarete uğradık. Oralarda çok hırpalandık.

Gittiğimiz köy 100 hanelik Sünni bir köydü. Biz tek aile idik. Bir tek biz Aleviyiz. Hem de sürgünüz. Ali dayı diye birisi vardı o köyden, bir gün bana geldi. Mezhebimi sordu. Tartışmaya başladık. Bize ne ev nede toprak verdiler. Köy fakir bir köydü. Dışarıdaki köylerde çalıştım. On yıl bu köyde kaldık. Dersim'e yerleşim yasağı kalkınca döndük ama Ovacığa gitmedik. Erzincan Güllüce'ye 1950 yıllarında yerleştik.(**)

Yusuf Amca'nın okuma yazması olmamasına karşın TV olmadığı köyde tek tük radyonun olduğu zamanlarda radyo haberlerini (ajans haberlerini) asla kaçırmazdı. Türkiye'de ve dünyadaki günlük haberleri asla kaçırmazdı.

(**) Yusuf Amca ile Dersim olayı ile ilgili çok sohbet yaptım. Bizlere başlarından geçenleri ayrıntılarıyla anlatırdı. Yusuf Amca köyde çalışkan iyi bir çiftçi idi. İlk yıllarda bağlama (saz) ağızlık pipo v.s. ağaç işleri ile bir bağlama ustasıydı. Kardeşinin ölümü üstüne bağlama ustalığını bıraktı.

Yusuf Amca, Dersim olayında çektiği bunca acıya karşın aşiretlerin hatalı olduğunu düşünürdü. O Atatürk'e, İsmet İnönü'ye bu konuda asla toz kondurmazdı. Hatanın Dersim ağaları ve olayı bu denli kanlı bir şekilde halleden Celal Bayar ve Fevzi Çakmak'ta olduğunu düşünürdü. Ömrü boyunca bu nedenle Atatürk'ün partisine oy vermekten asla tereddüt etmedi. Bizim gençlik günlerimizde Atatürk'ü; eleştirmemizi asla hoş karşılamazdı. Dersim'de "biz hatalıydık" evladım derdi. O çok sıkı bir Atatürkçü idi. Tıpkı diğer büyüklerimiz gibi.

Birman'lı Rıza Yanar'ın(*)

"Ağlayan Çocuklarını Boğdular"

Dersim Olayı sırasında 8 yaşındaydım. O sırada Seyit Rıza Harbi vardı. Seyit Rıza, bütün aşiretleri çağırıyor. Hafızamda kaldığına göre ve büyüklerin dediklerine göre aşiretler arasında kıskançlık, çekememezlik olduğu için Seyit Rıza'yı desteklemiyorlar.

Seyit Rıza'nın oğlu Baba, Kırgan aşireti ile kavgalı, Kırganlılar pusu kurarak Baba'yı Seyit Rıza'nın köyü olan Ağdat'ta öldürüyorlar. Yıllar sonra ise bu kez yine devlete karşı silahlı mücadele vermeyi yanlış bulan Seyit Rıza'nın torunu Polat Bey (dede) 1990'lı yıllarda yine pusu kurularak Ağdat'ta öldürüldü. (PKK veya TİKKO militanlarınca)

Seyit Rıza'nın elinde silah var. Üstelik bu silahları Atatürk vermiş. Seyit Rıza hükümetten maaş alıyor. Silah ve maaş ise Seyit Rıza'nın önce, Ruslara arkasından Ermeniler'e karşı verdiği mücadele sonucu Atatürk tarafından bağlanmış. (İttihatçılar olması gerekir.)

Seyit Rıza'nın bu pozisyonundan Kurganlılar Aşireti rahatsız

(*) Burada anlatılanları Rıza Yanar bana 2000 yılında 70 yaşında iken anlattı. Kendisi ise, 1930 doğumludur. Uzun yıllar Almanya'da çalıştıktan sonra emekli olarak kesin dönüş yapıp Erzincan'da yaşamını sürdürmektedir.

oluyor. Seyit Rıza oğlu Baba'nın ölümü nedeni ile hükümetten asker isteyip Kırganlılar'la savaşa başlıyor. Birinci seferde çok asker kaybı oluyor. İkinci sefer hükümet asker vermiyor. Bu aşiretler arası bir davadır deyip askeri geri çekiyor.

Daha sonra Seyit Rıza ile hükümetin arası açılıyor. Hükümetle Seyit Rıza savaşa katılıyor. Hükümet Seyit Rıza'nın arkasına casus takıyor.

Aşiretler hükümeti tanıyorlar. Ama silahlılar. Bu silahlar Rus işgaline karşı silahlandırılan Aşiretlerden savaş sonrası kalan silahlardır.

Seyit Rıza ile hükümet arasında 6 ay silahlı çatışma oluyor. Şeyhhasan Aşireti olan Seyit Rıza'nın aşireti bu sırada dağılıyor. Diğer aşiretler Seyit Rıza'yı yıpratıyorlar. Destekliyor gibi gözüküp desteklemiyorlar.

Sonunda, Seyit Rıza Erzincan valisine gelip teslim olmaya karar veriyor. Vali'ye teslim olunca diyor ki; "Ben Erzincan'ı 2 kere kurtardım. Erzincan beni bir kere kurtarmadı."

Bu söz Erzincan valisinin daha önce söz vermesine karşın sözünü tutmayıp Elazığ'a yargılanmak üzere tutuklaması üstüne söyleniyor. İki kere Erzincan'ı kurtarma diye kastettiği olaylar ise; Erzincan'ı Rusların işgali ve Ermeni olayları sırasında Kuvayi Milliye güçlerinin yanında yer alıp mücadele etmesini hatırlatıyor. (Bu nedenle maaşa bile bağlanıyor.)(**)

Erzincan'a teslim olma tarihi ise galiba 1936 yılında oluyor. Seyit Rıza Erzincan Valisi'ne teslim olduktan sonra oğlu Hüseyin ile beraber Elazığ'a götürülüyor ve orada kendi yaşı büyük oğlunun küçük olmasına karşın asılıyor.

Seyit Rıza'nın ölümünden sonra silah toplama başladı. Kırım ve sürgün bundan sonra başladı. Önce alay silah topladı. Biz Bir-

(**) Erzincan'ın Kurtuluş Günü her 13 Şubat günü kutlanır. Bu törenlerde; Munzur Dağları yönünden gelen çeteler Erzincan'ı Rus İşgali'nden kurtarır.

man'daydık. Bize bundan sonra hükümet, zorunlu askerliği getireceğini, vergi koyacağını ve her köye karakol kurulacağını söylüyorlardı. Atatürk'ün sağlığında bir muaflıktan konuşulmuş.

Silah toplamayı, karakolların kurulması izledi. Sonra tapulamalar başladı. Davarlar memurlar tarafından deftere yazıldı. Davarlara vergi verme başladı. Toplanan silahlar Ovacık Zerenik'te toplandı. Abasuşağı, Keçeluşağı ve Birman'lılar olmak üzere bu üç aşirette silah toplandı.

Mercan-Diz'de Keçeluşağı aşireti karakolu bastı. Silahlar alındı. Adamlar öldürülmedi. Halk bu olaydan sonra paniğe kapıldı. Karakol yetkilileri çağrı yaptı. Kimse silahları getirmedi. Sonra Abbaşuşağından bir grup Kismikör karakolunu basar silahları alır. Silahlar yüzünden aşiretler arasında kavgalar olur. Adam öldürmeler olur. Asker yaralıları almak için itiş kakış olur. Sürüklenen yaralılar ölür. Aşiretler ölen yaralıları almak ister. Karakol vermez. Bunu karakol basmalar, adam öldürmeler izler.

Asker tedbir alır. Aşiretler silahlanmak için toplantılar yapar. Ovacık-Zerenik'te Karakol ve Kaymakamlık var.Silahlar ise oradaki depoda bulunuyor. Aşiretler silah elde etmek için burayı basmaya karar verir. Zerenik'in halkı ise başka bir aşiretten Gevuşağı'dır. Baskın olur. Er Mustafa baskına önderlik eder. Değirmene girer. Çok cesur davranır. Baskında silah alınamaz.

Gevuşağı, aşiretlere karşı karakolu destekler. Silahları baskıncılara verdirmez. Bu sırada Gevuşağı'nın en büyüğü Topuzoğulları baskına karşı çıkar ve şaşkın başarısız olur.

O sıralarda, hem Erzincan Pülümür'den hem de Elazığ'dan asker Dersim'e gelmeye başladı. Bizim köy ve aşiretimiz Birmanlılar hükümete hiç karşı gelmedi. Çünkü o civarda Birman ağası olmayan bir aşirettir.Hükümete esas karşı olanlar ise Ağalardır. Ama o çevrede bütün aşiretler askerin yaptıklarına karşı birleşince Birmanlılar'ında desteğini aldılar. Ve asker Birman'a geldi. Askerle bir küçük çatışma oldu. Bir adam öldü. Ölenin cenazesini

kaldırdık. Birman'dan, Kutuderesi Demenan'a taşındık. 1937 ilkbahar, olabilir dört tarafı asker sardı. İlk defa nüfus kağıdı o sene almıştık. O zamana kadar annem, babam dedem bile nüfusa kayıtlı değildi. O sırada dağlarda eşkiyalarda vardı. Önce eşkiyalarla asker arasında çatışmalar oldu. Ağbanoz Deresi'nde ilk çatışma oldu. Ben 8 yaşındaydım. Annem beni bir mağarada sakladı.

Mal, davar köyde kaldı. Benim yüküm bir bakraç. Aileden herkes bir parça yük taşıyor. Yolculuk başladı. Zağge'ye geldik. Uçak uçmaya başladı. Uçak düşürülmeye çalışıldı. Uçak ara sıra bomba atıyordu. Davarı Ağbanoz'da bıraktık. Askerlere kaldı. Asker Sultan Baba Dağı'nı tuttu. Otomatik silahlar bizleri taramaya başladı. Yer gök kurşun daldı. Taşlara çarpan bir kurşun 10 parça kurşun oluyor etrafa saçıyordu. 1 çeşmeye su almaya gittim. Asker sürekli ateş ediyor. Sağ, sol her taraf kurşun yağmur gibi yağıyor.

Mal, davar yüzünden halk kavga ediyor. Seydo Cemalo'nun kardeşini asker vurmuş. Tedavi edilemedi kaçmak zorundaydık. Sahipsiz bir mağarada bırakıldı.

Laç mağarası çok büyük bir mağara. Asker bu mağarayı elde etmek için çok kayıp vermiş. Burası Tunceli Ovacık yolu üstündedir. Sarp kayalar içindedir. Yöre halkı bu mağarada toplanmış. Bazı Birmanlılar teslim oldular. Bazısı Laç mağarasına gitti. Burada esas Demen uşağı var. Biz Birmanlılar Demen uşağı ile kavgalı idik. Geri döndük. Mağaraya gitmedik. Her taraf asker dolu. Zağge'ye döndük. Sık ormanlar içinde Tujik Dağı'nı aşıp Drek'e gideceğiz. Köpeğimiz havlıyor. Yerimizi köpek sesi ele vermesin diye çocuklardan gizli büyükler köpeği öldürmüşler.

Sürekli asker geliyor. Askerin casusları bizim varlığımızı keşfetmiş. Biz yaklaşık 300 kişiyiz. Çocuklar ağlıyor. Asker bizi duyuyor. Orman içindeyiz. Çok sık orman. Asker duyuyor ama göremiyor. Bazı aileler yerimizi bulup tümümüzü öldürmesinler di-

ye bir kaç aile ağlayan çocukları boğdular. İki çocuk böyle boğuldu. Çocuk ağlayıp bizi ele verir diye bazı çocukları coşkun derenin suyuna attılar. Hatta bazı anne babalar grubun arkasında kalıp gruptan habersiz kendi çocuklarını suya atıp boğdular.

O sırada gördükleri tüm insanları yaşlı-genç, çocuk kadın demeden asker öldürüyordu. Bizim saklandığımız ormanı bizden sonra otomatik silahlarla taramışlar. O sık ormanda ağaçlarda yaprak kalmamış.

Yusuf dayımın oğlu Memet'i de dayımlar atmışlar. Memet otlar içinde kalmış. Bir gün sonra çocuğa tekrar rastlamışlar. Bu sefer almışlar. (Memet bugün hayatta, çocukları ve torunları ile Erzincan Güllüce Köyü'nde yaşıyor.) Az kalsın Memet'in küçük kardeşi Hasan'ı çok ağlıyor diye suya atıp boğacaklarmış. Sonra vazgeçmişler.(*)

Drek'e geldiğimizde asker, koyun, öküz kesmiş etleri bitiremeden gitmiş. Askerden kalanları talan ettik. Bazı evleri buğdayları yakmışlardı. Köyden bazılarını Laç deresinde öldürmüşler. Mağara insan ölülerinden tepe olmuş mağaranın dibi belirsiz.Dipsiz bir mağara. Derenin önü uçurum. Arkası boş bir karanlık.

Bir gizli mağaramız var. Oraya gittik. Mağara geniş çok emin bir yer. 8 gün kadar kaldık. Sonra çıktık. Ayrıldık Birman'da birleştik. Asker ortalığı sarmıştı. Askerler arasında Zazaca konuşup bizi aldatanlarda vardı. Gelin, gelin, korkmayın v.s. diyenlerdi. Aylarca bu kaçma kovalamaca sürdü. Sonra bir ara askerle karşılaştık asker bizi taramadı, ateş etmedi. Çok şaşardık. Kendi kendimize; "bu askerler ne kadar merhametli olmuş" dedik. Meğer ateş kes kararı alınmış. Savaşın durumu değişmiş. Atatürk emir vermiş, ölmeden önce) Kırım durmuş. Bu sırada bizim aşiretler bu seferde yiyecek yüzünden birbirine düşmüşler.

Bu sırada, çok aç kaldık. Amcamların 3-4 çocuğu acından öl-

(*) Bu olay; önceki söyleşide YUSUF AMCA tarafından anlatılan olaydır.

dü. Bizde ölmek üzere idik. Babam Birman'dan Erzincan'a ekmek almaya geldi. Geldik baktık ne görelim; savaş bitmiş. Kalar'dan Erzincan'a geldik. İki dayım asker gelip bizi gördüler. (Senin baban Hasan dayım ve amcan Ali dayım)

Yusuf dayımdan duymuştum. Yiyecek hiç bir şeyleri kalmamış. Kız çocuklarına yiyecek olsun diye sadece tuz vermişler. Tabi kız tuz yiyip ölmüş. Biz de ölümden döndük.

Halk savaş bittikten sonra da bir yıl kadar dağlardan inmedi. Dağlardan inip Erzincan'da toplananları ise tren vagonlarına çuval gibi yüklediler. Vagonlarda tuvalet bile yok. Tren hiç bir yerde durmuyor. Kimisi sırf tuvaletini yapmak için bıçaklarıyla trenin vagonlarını deldiler.

Tren hiç durmadan aç-susuz bizi bir hafta sonra Balıkesir'e getirdi. Orada bize yiyecek geldi mide küçülmüş.Mide diye bir şey kalmamış. Çenelerimiz bile çalışmıyor. Yemek yiyemiyoruz, ekmek yiyemiyoruz.

Balıkesir'den bizi 15 aile olarak İvridir'in Bozveren köyüne verdiler. Bize söylenen ad ise, menfi idi. Ya da muhacir diyorlardı. O köyde çok kötü günler yaşadık. Çok ezildik, çok baskı altında kaldık. Orada 9 yıl kaldık. Balıkesir'e yerleşip kalanlarda oldu. Sonra arazi verdiler. Orman arazisi idi ziraat imkansızdı. 1947 de af çıktı. Sürgün durumumuz bitti. Ovacık'a döndük. Döndüğümüze ise pişman olduk. Hepimiz dönmüştük. Bizden İvridir'de kimse kalmadı.

O sırada bizim köy Birman'da yasak bölge içine alınmış. Bizi köye bırakmadılar. Bir yıl Ovacık köylerinde kaldık. İskan için Çemişgezek'e gittik. 25 dönüm toprak verdiler. Arazi verimsizdi çobanlık yapıyorduk dilencilik yapıyorduk. Bir Şaraklı köyünde adeta karın tokluğuna köy çobanı oldum. Birman'a yerleşim bir süre sonra serbest olunca köyümüze döndük.

Erzincanlı Doğan Dede, Baba Rıza ve Deli Aziz

Türkiye Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı (TÜKSEV) ile T.C Kültür Bakanlığı'nın ortaklaşa düzenledikleri **"ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI İNANÇ ÖNDERLERİ KONGRESİ'**nin çağrı yazısında; "Gerçekleştireceğimiz kongrede; Türk kültürünün yayıldığı coğrafyalarda bulunan, halkın inançlarına yön vermiş, gerek yaşadığı çağda, gerekse günümüzde etkileri görülen ve adından söz edilen inanç önderleri ve inanç temsilcilerinin, yaşamları, felsefeleri, yaşadıkları çağa ve günümüze etkileri, kültürümüze ve inanç dünyamıza katkıları gibi konulara yer verilecektir." deniyor.

Bu çağrıdan hareketle bende tebliğimde; yaşadığı yıllarda halkın inanç dünyasını etkileyen Hakk'a yürümelerinden sonra ise, hala etkileri görülen üç farklı mahalli inanç önderinden söz edeceğim.

Bunlar; Doğan Dede, Baba Rıza ve Deli Aziz'dir. Bu üç kişide **Erzincan'da** yaşamışlardır. Bu kişilikler gerek yaşadıkları yıllarda ve gerekse şimdi etkileri görülen farklı özelliklere sahip dinsel kişiliklerdir. Bunlardan biri 1980 li yıllarda ikisi ise; 1990 lı yıllarda Hakk'a yürümüşlerdir. Yani tarih olarak yeni diyebileceğimiz olaylardır. Bugün her üçünün de mezarı halkın sevgi, saygı ve inancı sonucu yoğun olarak ziyaret ettiği türbelere dönüşmüştür.

Şimdi sizlere bu inanç önderlerini sırası ile anlatmaya çalışacağım. Erzincan'a inançların coğrafi dağılımı açısından bakıldığın-

da; ülkemizde Alevi ve Sünni nüfusun ortak yaşadığı kentlerimizdendir. Yoğunluk olarak ise; nüfusun % 60'ını Aleviler, % 40'ını ise Sünniler oluşturur. Etnik olarak nüfusun tümünün Türk olduğu bir kentimizdir. Aleviler'de, Sünniler'de etnik olarak Türk kökenlidir. Tunceli'ye yakınlıktan dolayı Aleviler arasında Kürtçe ya da Zazaca bilenler ve konuşanlar var. Ama bunlar Osmanlı'nın Türk Alevileri Kürt ve Zaza bölgelere Türkmenleri zorunlu iskanı sonucu öğrenilmiş bir dildir. Hanefi ve Şafii Kürt'e ise hiç rastlanmaz. (Son yıllardaki küçük güçler hariç) Sünniler'in ise tümü Türk'tür, inanç olarak ise Hanefi'dir.

Nüfusun tümü Alevi ve Hanefi olarak Türk olmasına karşın; Hanefi Türkler Aleviler'e Kürt, Aleviler ise Sünniler'e Türk derler. Yani burada halk arasında mahalli olarak; Alevilik Kürtlük ile Sünnilik ise Türklük ile paralel anlam taşımaktadır. Etnik ayrım inançsal ayrım ile örtüşmüştür. Bir tek kelime Kürtçe ya da Zazaca bilmeyen Türk Aleviye, Sünni Türk olan kesim Kürt demektedir.

Erzincan gerek tarihi özellikleri açısından gerekse bugün taşıdığı yoğun Alevi nüfus nedeni ile Aleviliğin temel özelliklerini yoğun yaşayan bir kentimizdir. Her köyün, mezranın, komun, yaylanın adeta ayrı ziyaretleri, türbeleri, yatırları var. Bu gelenek günümüzde bile canlı olarak yaşamaktadır.

Şimdi konumuz olan dinsel kişiliklerimize geçmek istiyorum.

DOĞAN DEDE: Doğan Dede, Erzincan merkezine 15 km uzaklıkta Mahmutlu köyünde yaşamıştır. Yaşadığı yıllarda yöresinde sevilen, sayılan, Alevi dede geleneği ile yaşamını özdeşleştirmiş, çevresinde sevenlerinin, sayanlarının, inananlarının bir sevgi halesi oluşturduğu; "insan-ı kamil" bir dededir. Günümüzde halkın gösterdiği bu denli sevgi ve saygı çok az dede ve insan için oluşmuştur.

Doğan Dede; 1895 doğumludur. Kendisi 98 yaşında 1993 de Hakk'a yürümüştür. Doğan Dede; Alevilik dede geleneğinde Tunceli'nin büyük dede ocaklarından ve dedelerinden Seyit Rıza'nın amcasının oğludur. Yani Seyit Rıza ve Doğan Dede'nin babaları kardeştir.

Seyit Rıza Şeyhhasan'lıdır. Şeyhhasan Ocağı ve aşireti ise Tunceli'ye Elazığ-Baskil'e bağlı Şeyhhasan köyünden gelmişlerdir[1]. Buraya ise; Seyit Rıza ve Doğan Dede'nin dedeleri veya dedelerinin dedeleri Horasan'dan gelmişlerdir. Tarihsel kaynaklarda soykütüğü olarak bu yolla Seyit Rıza ve Doğan Dede Horasan Erenleri soy kütüğüne[2] dayanmaktadır. Boy olarak ise; Oğuzlar'ın Bayat boyuna dek gitmektedir. Bugün Bayat boyu damgalarını Şeyhhasan köyü mezarlığında da, Şeyh Onar Dede köy mezarlarında[3] da bulmak olasıdır.

Doğan Dede, bu isimle o denli tanınmış, sevilmiş ve sayılmış ki O'nun nüfusa kayıtlı isminin; **"Hasan Azizcan"** olduğunu nerede ise çocuklarından başka kimse bilmiyor. Doğan Dede, 1.90 boyunda zayıf, ince, uzun sakallı. Sakalları her zaman bakımlı ve temiz, elbiseleri, giyimi tertemiz. Genellikle lacivert yelekli takım elbise, ama mutlaka köstekli saatli ve kendilerine Atatürk'ten emanet olduklarına inandıkları fötr şapkalı idi. Yani askerlik hizmeti sırasındaki zorunlu hizmet sırasındaki sakal kesilmesini saymazsak sakalına asla ustura, jilet uğramamış. Alevi geleneğinde dedelerin sakalı böyle bırakılır. Yani sakalları uzama yaşına gelince kesilmez. Daha sonraları da; makas v.s. hiçbir alet kısaltmak, düzeltmek için v.s. kullanılmaz. İşte geleneğe göre bırakılmış, adeta kutsanmış bir sakal taşıyordu. Doğan Dede.

O'nun köyünde yaşadığı ev, sevenleri tarafından, talipleri tarafından yol erleri tarafından kutsanmış bir evdi. Aleviler'in kutsal günleri olan; 12 İmamlar'ın anma günü olan Muharrem orucunu ve Cem'ini Hızır orucu ve Cem'ini O'nun evinde geçirmek özel bir ayrıcalıktı. Her talibe nasip olunmayacağına inanılırdı. Bir

Hızır orucunu annemle Doğan Dede'nin evinde geçirmiştik. Akşamdan başlayıp sabaha kadar devam eden katılan tüm canların transa geçtiği, ayrı dünyalara yolculuk yaptıkları, gizemi hala içime sinmiş muhteşem bir cemdi. Sabahleyin civar köylerden gelen canlar asla evden ayrılamıyorlardı. Doğan Dede'nin duasını alıp elini öpüp ayrılmak isteyen insanlar bir türlü ayrılamıyordu. Civarda evin diğer sakinlerini de niyaz etmelerine rağmen ayrılamıyorlardı. Bu kez Doğan Dede'nin taş duvarlı evinin etrafını dönüp her tarafını niyaz edip dua ediyorlar ama bir türlü adeta kutsanmış bu mekanın bahçesinden ayrılamıyorlardı.

Alevilikte dedelerin hizmetleri karşılığı taliplerinden **hakullah** adı altında taliplerin içinden geldiği miktarı verdikleri **bir hak** vardır. Doğan Dede **hakullah** almazdı. Doğan Dede çalışırdı. O tarım ve hayvancılık yapardı. O'nu çiftçilik yaparken iş elbiseleri içinde yadırgadığımı, şaşırdığımı anımsıyorum. Ama çobanlığı yakıştırmıştım. Sayısı yüzlerle ifade edilen bembayaz koyun sürüsünün başında uzun boyu, uzun bembeyaz sakalı ve uzun paltosu ve uzun çizmeleri ile Doğan Dede'yi görünce çobanlık yapmaya çok özendiğimi anımsıyorum.

Annem ve babam Doğan Dede'yi yüzlerce ve binlerce talibi gibi çok severlerdi. Onlar için Doğan Dede her şeydi. Onlar Doğan Dede için her şeylerini verirdi. Doğan Dede'de onları çok severdi. Onların her şeyine yardım için yetişirdi. Köyümüz Doğan Dede'nin köyü ile komşu idi. Bizim köyden Alevi- Sünni karışık yaşardı. Aleviler Doğan Dede'ye o denli sevgi saygı gösterirlerdi ki bundan Sünni komşularda etkilenirdi. Hatta Aleviler ve Sünniler arasında her hangi bir sorun çıktığında Doğan Dede'nin hakemliğini bizzat Sünniler isterlerdi.

Ben lise öğrencisi iken Doğan Dede 1965 lerde 70 yaşında idi. Doğan Dede'nin okuma yazması yoktu. Ama O günde beş vakit batarya ile çalışan radyodan haberleri dinlerdi. Ajans haber-

leri dedikleri haberleri babam ve amcam ile asla kaçırmazlardı. İş v.s. nedeni ile kaçırırlarsa üzülürlerdi. 1968-1970 yıllarında Türkiye'deki yayılan sosyalist düşüncelerden etkilenip ataistliği savunduğumuzda ailelerimiz çok üzülüyordu. Allah'ın olmadığını, dinlerin gereksiz olduğunu sağda solda ateşli, ateşli savunurduk. Ama bu fikirleri Doğan Dede'ye saygımızdan dolayı olsa gerek direkt olarak savunamazdık. O bizim okumamızı çok istiyordu. O zaman asilik hoşumuza gidiyordu. Ama hem Doğan Dede'ye saygıdan hemde bizim okumamızı çok istediği için sanki sosyalist ve ateist düşünceleri savunmakla O'na bir kötülük yapıyormuşuz gibi bir duygu taşırdım.

Annem" **bu zararlı düşüncelerden"** arınmam için benden gizli gizli lokma pişirir dağıtırdı, kurban keserdi. O da olmadı, Doğan Dede'yi getirir gülbenk –dua - okuturdu. Doğan Dede üzülmesin diye O'nun yanında o tür fikirleri savunamazdım. O gözümde adeta kutsal bir kişi idi. Sanki; başka bir varlığın **"don değiştirmiş hali"** karşımda idi. Benim üniversite gençliğim sırasında annelerimizin ve babalarımızın dert ortağı idi. 1989da Alevilik ile ilgili kitap yazmam O'nu sınırsız mutlu etmiş, çok duasını almıştım. Alevilik ile ilgilenmem bu işin mücadelesini vermem adeta dualarının yerine geldiği tarzında idi.

Doğan Dede; bağlaması ve etkileyici tok sevecen sesi ile Cem'e katılan canları adeta büyülerdi. Doğan Dede'nin seveni çoktu. O Erzincan'da karizmatik klasik geleneğin temsilcisi bir Alevi dedesi idi. Çocuklarının böyle bir kişiliğin yerini doldurması imkansız gibi bir şey. O, 1993 kışında Hakk'a yürüdüğünde adeta yer, gök yasa büründü. Her taraf kar ve buz kesildi. Bu acı haberi duyan talipleri sadece Erzincan'dan, Ankara'dan, İstanbul'dan değil Avrupa'nın dört bir yanından sökün edip geldiler ve dedelerini vasiyetleri olan yayla köyüne, Bayburt il olunca Kelkit'e bağlı olan Devekursu köyüne karlı ve buzlu yolları aşarak kış nedeni ile arabaların gidemediği yaklaşık 50 km'lik yolda de-

delerinin emanetini omuzlar ve başlar üstünde götürdüler. İstediği yere emaneti teslim ettiler.

Şimdi Devekursu köyünde Doğan Dede'nin yattığı mezar; sevenlerinin, sayanlarının taliplerinin uğrak yeri oldu. O'nun sevenleri Almanya'dan, Fransa'dan, Hollanda'dan, Belçika'dan yaz tatillerinde sadece Dedelerine sevgilerini, saygılarını, aşklarını sunmak için geliyorlar.

Peki BABA RIZA kimdir. Şimdi gelelim BABA RIZA'YA...

Baba Rıza; bir budala derviştir. Alevi literatüründe Abdal denilen dervişlerdendir. Baba Rıza, Erzincan'da Aleviler'in ikamet ettiği köyleri, mezraları, komları, yaylaları bir bir yaya olarak gezen bir gezgin derviştir. O'nun kendine ait ne köyü, ne evi, ne eşi ne de çocukları vardır. O hiç evlenmemiştir. Ama O dilencide değil. Dilenciler ile karıştırmamak gerek. Asla dilencilik yapmaz.

Baba Rıza, 1.70 boylarında, şişmanca, sırtında çoğunlukla büyük cepli ve cepleri dolu palto, kafasında uçları aşağı sarkık fötr şapka, saçları düzenli ustura ile tıraşlı, uzun pos bıyıklı ve sakallarıda kafası gibi sürekli ustura tıraşlıdır. Çok temiz görünümlüdür. Elinde hiç eksik etmediği piposu vardır. Pipo düzenli gece gündüz içilir. Ve kapalı mekanlarda oturanlar adeta duman altı olur. Pipo tütünü hiç eksik olmaz ve tütünü nasıl temin ettiği benim açımdan hala merak konusudur.

Baba Rıza, hiç çalışmaz. Hiçbir iş yapmaz. Zaten elinde pipo içmekten başka hiçbir iş adeta gelmez. Misafir olduğu evlerde yağlı ve etli yemekleri sever. O hep mişafirdir. Erzincan'da Alevi olupta uğrayıp misafir olmadığı köy yoktur. O hep gezer. Ve hep yürüyerek gezer. Baba Rıza'yı 1960 lı yıllarda tanıdım. O yıllarda Erzincan'da kara taşıma aracı olarak taksi, minibüs henüz yoktu. Tek tük eski otobüsler ve kamyonlar yük yerine insan taşırdı. Hayvanlar ile taşımacılık yapılırdı. Esas olarakta at arabaları ve şehir içinde paytonlar vardı.

Baba Rıza, köyleri, mezraları, komları, yaylaları yürüyerek gezerdi. Ulaşım aracı ayakları idi hep yaya yürürdü. Motorlu araç yok denecek kadar azdı. Kendine ait atı v.s. ise yoktu. O hep yürürdü. O şehir merkezine de girmezdi. Gitmezdi. O sadece köy ve mezralarda yaşardı.

Baba Rıza, dede değildi. Dedelik yapmazdı. Zaten dedesoylu değildi. **O budala dervişti.** Her köyde O'nu evlendirmek isteyenler çıkardı. Şakalaşılırdı, gülünürdü. Ama O evlenmezdi. Baba Rıza, rast gelince cemlerede katılırdı. Tüm dedeler O'nu tanırdı. Dedenin olmadığı kış gecelerinin birinde annem;" hadi Baba Rıza bize cem yap" dedi. Baba Rıza cem yapmayı bilmediği halde, doğru düzgün dua bilmediği halde, bağlama çalmayı bilmediği halde, sırf annemi kırmamak için cem yapmayı kabul etti. Eve 10-15 komşu çağrıldı. Lokmalar geldi. Lokmaları Baba Rıza kırık dökük bilgisi ile dualadı. Sıra nefes ve bağlama faslına gelince; O sobanın kül çekmek için kullanılan demir küreği ildı. Köşesine çekildi. Metal küreği bağlama gibi tutup diğer elinide pena olarak kullanıp çat-çut sesler çıkararak Pir Sultan'dan, Şah İsmail'den bildiği duazları ve gülbenkleri okumaya başladı. O kadar işi ciddiye aldıki cemi bitirdiğinde elleri metale, tenekeye vurmaktan kan içinde kalmıştı. Annem ise bu sonuca bir taraftan seviniyor, kıs kıs gülüyor diğer yandan üzülüyordu.

Baba Rıza'nın başka ilginç bir özelliğide yatarken kış olsun yaz olsun, soğuk olsun sıcak olsun, tüm iç çamaşırlarını çıkarır, anadan üryan yatardı. Tabii böyle oluncada özellikle kışın en soğuk oda Baba Rıza'nın kısmetiydi. Baba Rıza'da mal, mülk, para pul sahibi olmak diye bir duygu yoktu. O elini eteğini bütün dünya nimetlerinden çekmiş **"Bir lokma, bir hırka"** anlayışını hayatına rehber kılmış adeta bir Kalenderi dervişi idi. Başının ustura tıraşı ve yatarken anadan üryan olması, **"üryan geldik, üryan gideriz"** tasavvufi anlayışından kaynaklanmaktadır. Kendisi hiç evlenmedi. O mücerret yaşadı. Mücerret göçtü.

Baba Rıza para pul bilmezdi. O para ile hiç tanışmadı. Cebinde onun bunun verdiği para, şeker v.s.leri ise çocuklara dağıtırdı. Çocukları çok severdi. O'na dua ettirmek isteyenlere dua ederken genellikle çocuklar üstüne dua ederdi. Onlar masumdur. Onlar masumu-pak derdi.

Özellikle kadınlar, baba Rıza'nın dualarının tuttuğuna inanarak O'nu buldukları her yerde dua yaptırırlardı.

Baba Rıza'nın yaşamı gibi, vefatıda ilginç olur. Misafir gittiği bir köyde, gençler bununla; Allah, din, bu dünya, öte dünya, cennet, cehennem üstüne tartışırlar ve ataistliği savunurlar. Baba Rıza'ya, Allah, Muhammet, Ali yok Ali'nin kendine faydası olmadı.Çocuklarına faydası olmadı. v.s. diye tartışırlar. Baba Rıza bu duruma çok öfkelenir. Ve bulunduğu yerden bir adım öne çıkarak, secde vaziyetini alır. "Allah, Muhammet ya Ali" der ve o anda Hakk'a yürür. Onunla biraz önce tartışmalar yapanlar yaptıklarına pişman olurlar ama iş işten geçmiştir.. Orada bulunanlar şaşırır kalırlar. Bu olay 1977 kışında olur.Baba Rıza bu olayın yaşandığı köy mezarlığından yolcu edilir. Şimdi mezarı özellikle çocuğu olmayan, çocuğu yaşamayan çiftlerin, kadınların şifa ocağı gibidir. Mezarı türbe olmuştur.

Baba Rıza'nın bu dünyada dikili bir tek ağacı bile yoktu. Şimdi hiç olmazsa kendine ait bir mezarı var. Hemde onu sevenlerin arayanların aradıkları zaman bulabildikleri ziyaret ettikleri bir yer. Çocuğu olmayanların çocuk dilediği..v.s, v.s..

Deli Aziz'e Gelince

Deli Aziz, her köyde, kasabada, kentte görülen **"deli"** kabul edilen tanıma giren birisidir. Kendine bakmaktan aciz, üstü başı kir, pas içinde, konuşurken tükürükler saçan, bağıra bağıra konuşan, sürekli bir o tarafa bir bu tarafa koşup garip konuşmalar yapan biri.

Sokaklarda aşağı yukarı koşan, çocukların oyun sanıp arkasına takıldıkları, garip konuşmalar yapan halkın **"Deli Aziz"** adını verdiği biri.

Deli Aziz 1970 li yıllardan vefat ettiği 1990 lı yıllara kadar Erzincan caddelerinin, sokaklarının ve sakinlerinin çok iyi tanıdığı biri.

Bir bakarsınız yırtık, pırtık kirli elbiseli Aziz bağıra çağıra bir dükkana girer. "Gavur geliyo babo", "Zelzele geliyo babo", Kaçın kaçın Ruslar geliyo babo" gibi konuşmalar yapar. Dükkan sahibide zorla para, elbise, yiyecek v.s. vermeye çalışır. Deli Aziz alınca sevinir, almayınca ise üzülür.

Başka bir yerde halktan biri adeta kendi falına bakar. Derki; "Aziz ben Almanya'ya gideyim mi gitmeyeyim mi?" Deli Aziz'de anlaşılmaz konuşmasının bir yerinde; "Get baba get" veya "getme baba getme" derse sorunun cevabı alınmış olunur.

Deli Aziz bir kahveye girip birinin yanına yanaşır ondan para, eşya (elbise v.s.) isterse isteyen sevinir, hemen verir. Çünkü inanca göre bu kişiye büyük uğur getirecektir.

Deli Aziz'in kaldığı köy Erzincan- Kemah köyleridir. O yıllarda şehir merkezine ulaşım tren ile olur. Aziz'de daha çok trene biner. İstastona gelir, bekler. İstasyondan trene biner, iner v.s. Bu nedenle Aziz Erzincan şehir merkezinde de gününün önemli bir kısmını tren garında geçirir. O yana koşar, bu yana koşar, bağıra bağıra saçma sapan konuşur. Bazen sakinleşir. Gar kahvesinin bir köşesine oturur, saatlerce sesi çıkmaz. Bazen O'nun konuşmalarından kendine fal bakmaya çalışanlarla anlaşılmaz konuşmalar yapar.

Çoğunlukla kış-yaz demeden geceleri istasyonda dışarda yatar. Veya mezbaha yolunda bir kapının veya ağacın altına buruşur yatar. Ya da ara istasyonlardan birinde duvar dibinde veya kanapede çömelir uyur.

Halk arasında Deli Aziz'in 1992 deki Erzincan depremini ve büyük Çin depremini bildiğine de inanılır. Deli Aziz'in o gün "zelzele olacak kaçın" dediği ve arkasından deprem olduğunu iddia edenler ve inananlarda var.

Sonuçta; 1994 de Deli Aziz vefat eder. Bir süre sonra ise Deli Aziz'i başka şehirlerde Ankara'da v.s.gördüklerini iddia eden kişilere rastlanır. Deli Aziz ile ilgili rüyalar görülmeye başlanır. Ve Almanya'da çalışan birinin rüyası üstüne Deli Aziz'in önce mezarı yapılır. Sonra mezar türbeye dönüştürülür. İlgi artınca yanına kurban kesme yeri, pişirme yeri, aşevi gibi bölümler ilave edilir. Derken Erzincan-Merkez Ulalar Belediyesi sınırları içinde **"Aziz Baba Türbesi"** oluşur. Belediye otobüsleri yolu üstündeki türbeye birde **"Aziz Baba Türbesi Durağı"** yazılınca işlem tamamlanır.

Bugün Aziz Baba Türbesi Erzincan'da özellikle Alevi halk tarafından yoğun olarak ziyaret edilip, kurban kesilen, lokma dağıtılan, dilek tutulan şefaat dilenen yer olmuştur.

Deli Aziz'i sağlığında herkes deli olarak biliyordu. Ama öldükten sonra kutsandı ve Deli Aziz **"Aziz Baba"** oldu. Bir **"Deli"** nin kutsanması ile karşı karşıya bulunuyoruz. Halkın bu yaptığına "boş inançlar" deyip geçebilirmiyiz. Yoksa bu anlayışın tarihsel kökleri nedir. Şamanlığa bir delilik hastalığı diyenler ne demek istiyordu. Şamanlar aynı zamanda din adamı idi ve kutsanıyordu. Onlarda sıradışı idi. Deli Aziz'in kutsanması bir Şamani özellik midir(4).

Örneklerimizdeki; Doğan Dede'nin mezarının kutsanması geleneksel Alevilik ölçüleri içinde normal bir olaydır. Peki Deli Aziz'e, Baba Rıza'ya ne demeli.

Şamanlığa **"delilik"**, **"şizofren"** diyenler ne demek istemişlerdi. **Deli Aziz'in** kutsanıp **"Aziz Baba"** olması bu anlayışla inançla izah edilebilir mi? Bu değilse başka nedir? Anadolu'da isminin başında ya da sonunda **"Deli"** kelimesi geçen kişi sadece

"Deli Aziz" ya da **"Aziz Baba"** değildir. Acaba deliliğin eski Türk geleneğinde Şamanlıkta **"akıllı"** bir yanı da mı var. Bu böyle izah edilebilir mi? Çünkü; Erzincan'daki "İbrahim Dede Türbesi"ndeki yatan zatın diğer ismi de "Deli İbrahim Dede"dir.

Anadolu!da Alevi kültüründe toplumun "deli" dediği kişilere karşı şefkat ve hoşgörü ile karışık bir saygı da gözlenmektedir. Delilik zaman zaman övünülecek bir özellik olarak bile algılanmaktadır. Anadolu'daki Alevi yerleşmelerinde yaşadığı sırada "deli" denip vefat edince kutsanan ziyaretgaha dönüşen bir çok türbe vardır. Deli Aziz ve Baba Rıza bunlardan sadece birer örnektir. Bu olayın kültürel kaynakları eski Türk inançlarında aranmalıdır. Bu adres ise Şamanizm'e yakın bir yerdir diye düşünülebilinir.

KAYNAKÇA

1) Prof. Dr. Muhammet Beşir Asan, "Şeyh Ahmet Dede" Fırat Kenarında Bir Horasan Ereni, Fırat Üniversitesi,1983
2) Fuat Köprülü, Ahmet Yesevi, İslam Ansiklopedisi
3) İsmail Onarlı, Şeyhhasan Aşireti, 2001 İstanbul
4) Prof. Dr. Abdülkadir İnan, Dünden Bugüne Şamanizm, Türk Tarih Kurumu 1984
5) Cemal Şener, Şamanizm, İstanbul,2001 Etik Yayınları (10. Baskı)

Koç Katımı/Cinselliğin Kutsanması

Çocukluğumda ilgimi en çok çeken yasadığım olaylardan birisi **Koç Katımı**dır.Ailem tarım ve hayvancılığı birlikte yapıyordu.Ama 1950 yıllarında hayvancılık uğraşı daha agır basıyordu.Sonra yıllar geçtikçe bu durum tersine dönüştü.Hayvancılığın yerini tamamen tarım aldı. Kente göç ise ikisinide nerede ise tarihe mal etti.

Köyümüzde; köyün sığırını ortak tutulan sığır çobanı güderdi. Küçükbaş hayvancılık o yıllarda büyükbaş hayvandan daha çok beslenirdi. Birçok evin kendi koyun sürüsü vardı. Bizimde o yıllarda kapımızda yaklaşık 350-400 koyunun olduğu bir sürümüz vardı. Ücretli çoban tutamadığımız zamanlarde sürüye ve onların kuzularına yani, yavru sürüye çobanlık aile fertlerine düşüyordu.

Köyümüzde açılan ilkokula giden ilk öğrenci kuşağındaydım. Fakat kuzu sürüsüne çobanlık yapmak zorunda olduğumdan, okullar açıldığında en az 3 ay, okullar kapanmadanda; en az 2 ay okula gidemiyordum. Çünkü kuzuları otlağa götürecek başka kimse yoktu. Her aile ferdi, üretimin bir biriminde çalışmak zorunda idi. Öğrencide olsak; tam yıl okula gitmek bizim için lükstü. Hele oyun oynamak için yılda 1 veya birkaç tam gün ayırmak olanaksızdı.

Bu nedenle biz köylü çocukları kendi koyun ya da kuzu sürülerimizin çobanı olmak zorunda idik. Çoban bulmak orta gelirli aileler için ya ekonomik olmuyordu. Ya da bulunmuyordu.

Bu nedenle her yıl en az 3-4 ay okula gidememek bizim adeta kaderimizdi.

Üniversite eğitimine başlayıp Sosyal Antropoloji okuduktan sonra köyde yaşadığımız "***Koç Katımı***" törenini bir yazı konusu olarak hep yazmak istedim. Çocukken, yaşadığımızda olayın pek farkında değildim. Sonraki yıllarda ise çok farklı toplumsal sorunlarla meşgul oldum. "***Koç Katımı***"nın toplumsal önemini yıllar sonra keşfettim.

Sosyologların hayvan kültü ile tanımladıkları bir olaydır Koç Katımı... Çünkü, Sosyologlar; hayvan kültünün en çok avcı balıkçı ve hayvancı toplumlarda görüldüğünü, hayvan ile insan arasındaki dinsel ve büyüsel bir ilişkinin çevresinde oluştuğunu belirtmektedirler.

Geçimlerini avcılıktan, balıkçılıktan ve hayvan beslemek ile sağlayan toplumlarda hayvanlar büyük bir önem kazanıyor. Bu önem bazı toplumlarda giderek kutsal bir niteliğe bile dönüşebiliyor.(1)

Benim çocukluğumda yaşadığım "***Koç Katımı***" törenleride "bayram", "düğün" havasının yanında adeta aynı zamanda "kutsal" bir özellikte ifade ediyordu.

Küçükbaş hayvanın; erkeğine koç, dişisine koyun, yavrusuna ise kuzu denir. Kuzu dişi ve erkeğin çiftleşmesi sonucu oluşan yavrudur. Koyunun gebelik süresi ise, beş ay on gündür. Buraya kadar her şey olağan. Peki olağandışı olan nedir? Olağandışı olan ve beni büyüleyen şey. Köylülerin ya da hayvan üreticilerinin kızının, oğlunun düğününü yapar gibi ***KOÇ ile KOYUNLARIN da düğününü yapmasıdır.*** Evet yanlış duymadınız. Köylüler KOÇLARI ile KOYUNLARINI çifleştirmek için ***DÜĞÜN*** yapıyorlar. İşte buna ***"KOÇ KATIMI"*** adını veriyorlar.

Koçlar ya da koç; "***KOÇ KATIMI***" töreninden yaklaşık 1,5-

2 ay önce sürüden ayrılıyor. Koçlar sürünün en iyileri arasında damızlık olarak özenle seçilirler. Koç için özel bir mekan, barınak, kom v.s. düzenleniyor. Orada özel olarak çok iyi gıdalarla besleniyor. Örneğin; ot ve arpanın en kalitelisi yem olarak verilir. Hatta bazı koçlar, üzüm ve şekerle beslenir. Sayı olarak çok olursa koyunlara karışmayacak bir şekilde ayrı sürü olarak otlatılır. Çok özel itina gösterilir. Güçlü, kuvvetli hale getirilir. Yüzlerinden, görünümlerinden adeta sağlık fışkırır. Hayvanlar bu sağlıklı beslenme sonucu yerlerinden duramazlar.

Derken "***DÜĞÜN GÜNÜ***" gelir. Koç Katımı Anadolu köylüleri açısından büyük bir şölendir. Tüm köy bu törene davet edilir. Koçların düğünü adeta kutsanır.

Koçlar ve Koçların katılacağı koyun sürüsü gibi, çoban ve köylülerde günlerce bu törene hazırlanır. Koçların sürüye katılacağı özel bir yer seçilir. Düz bir alan olmasına dikkat edilir. Çoban en güzel elbiselerini o gün için hazırlar. Özel olarak tıraş olur. Tören günü kurulan yemek sofrasının önemli konuklarından biriside çobandır.

Köylüler ve sürü sahibi, günler öncesinden tören için gelecek konukları ağırlamak için yemekler yaparlar. Börekler, çörekler, bal tereyağlı yemekler, etli yemekler en yaygın olanlarıdır. Ayrıca undan yapılıp fırında pişen kömbe veya bıcık üstüne **"kaz ayağı"** şekli yapmak eski bir gelenektir. Sürü sahibi ya da sürüde koyunu olanlar çobana hediyeler verirler.

Doğu Anadolu'da küçükbaş hayvanlar; kışın kom ve ağıl denen yerlerde yemlenirken, İlkbahar, yaz ve sonbahar mevsimlerinde ise, otlak ve mera temeline dayalı bir beslenme yolu ile doğadan yararlanmaktadırlar.

Koç Katımı ile ilgili zamanlama; Anadolu'da yaygın bir biçimde görülen Koç Katımı uygulamaları ile hayvanların yavrulama zamanlarını kontrol altına alınmasını amaçlamaktadır.

Koç Katımı'nın zamanlaması; yeni doğacak yavruların beslenmesi ile yakından ilgilidir. Çünkü; sayıca çok, ekonomik açıdan büyük bir önem taşıyan hayvan yavruları, sert geçen kış aylarında soğuğa ve açlığa karşı dayanıksızlar. Bu nedenle Koç Katımı, zamanlaması küçükbaş hayvancılıkla adeta doğum kontorünü sağlamaktadır.

Koç Katımı, Doğu Anadolu'da; 15 Ekim 30 Ekim tarihleri arasında yapılmaktadır. Sonbaharda döllenen anne yavrusunu böylece kışın soğuk döneminde değil, ilkbaharda dünyaya getirmektedir. Böylece yavruları soğuktan ve açlıktan konumaktadır.

Doğu Anadolu'da örneğin Erzincan'da; Koç Katımı yayla döneminin bittiği, köy yaşamının başladığı dönemdir. İnsanların sürüleri ile birlikte yaklaşık 5 ay süren yayla yaşamı dönemleri ***Koç Katımı*** ile yerini köy yaşamına bırakır. Böylece; hayvanların yayladaki bakım, beslenme, korunma şekli yerini köydeki bakım, beslenme ve korunma durumuna bırakmaktadır. Erzincan yöresindeki yarı-göçer Şavak Aşireti bu duruma ***"Koçtur Kıştır, döldür yazdır."*** sözü ile ifade ediyor. Yani Koç Katımı ile kışın geldiğini, döl ile doğum ile de yaz aylarının geleceği söyleniyor. Yani yöre; Koç Katımı ile kışın geleceğini, döl gelincede (kuzu doğuncada) yazın başlangıcı olacağını kabul ediyor.(2)

İnsan yaşamında nasılki; doğum, evlenme, ölüm gibi önemli dönemler var ise, hayvan hayatında da Koç Katımı özel ödeme sahip bir geçiş dönemidir. İnsan hayatındaki bu özellikler, hayvanların geçiş dönemlerinde de gözleniyor.

Bu dönemler; insanın ve hayvanın dış etkilere, nazar benzeri olumsuzluklara karşı güçsüz oldukları zamanlardır. Başvurulan birçok büyüsel işlem ve benzeri uygulamalar bu kaygı ile uygulanır.(3)

Koç Katımı Nasıl Gerçekleşiyor

Yaklaşık 2 ay önce sürüden ayrılan damızlık koçlar adamakıllı beslenmiştir. Sürü ***"Koç Katımı"*** için hazırlanmıştır. Çoban o günü heyecanla bekliyor. Her tür hazırlığını yapmıştır. Sürü sahibi ev sahibi olarak üstüne düşen her türlü hazırlığı yapmıştır. Koç'da adeta gelinlik kız veya damat gibi hazırlanıyor. Koç'un boynuzları boyanıyor. Boynuna, boynuzlarına renkli puşular (başörtüleri) bağlanıyor. Koçlar'ın alınları, boynuzları, kuyrukları, sırtları, göğüsleri kına ve çeşitli renkte boyalarla boyanıyor.

Koçlar'ın boynuzlarına veya boyunlarına elma, ceviz, pestil gibi yiyecekler yuvarlak iple dizili olarak asılıyor. Yine koçları nazardan korumak için; muska, nazarlık v.s. boyunlarına takılıyor.

Koç Katımı sabah gündoğumu ile birlikte olur. Tüm konukların huzurunda; davullar, zurnalar çalınır. Silahlar atılır. Ardından bağlama eşliğinde nefesler sülenerek, gülbenkler (dualar) dede tarafından yapılır.(4) Koçun koyun ile yani karşı cinsle buluşması toplu bir törenle adeta kutsanıyor.

Aylardır karşı cinsinden ayrı tutulan ve beslenme için adeta besin patlaması yaşatılan koç veya koçlar koyun sürüsüne bırakılır. Genel olarak 1 koç 50 koyun için düşünülür. Sürü daha çok ise bu oranda bir sürüye o oranda koç katılır. Koç büyük bir coşku, heyecan ve özlemle ilk karşılaştığı koyun ile karşı cinsi ile çifleşmeye başlar. Bu birinciyi diğerleri izler. Tüm konuklarda bu çiftleşmeyi düğün ile kutlarlar. Yani koç ile koyunun çiftleşmesi sürü sahibi ve konuklarla tören eşliğinde hem kutlanır, hem de adeta kutsanır.

Koç ile koyunun çifleşmesini kesilen kurbanlar, dağılan lokmalar ve yapılan dualar izler. Bu tören gün boyunca sürer. Kü-

çük sürülerde bir koç 50-60 koyun ile çiftleşir ve döllenme dönemi yaklaşık 15 gün içinde tamamlanır.

Böyle bir tören toplumlarda; insanların hayvanlar için yaptığı ilginç törenlerden birisidir. Koçlarda tıpkı ailedeki evlilik sırası gelmiş delikanlı gibi düğün ile evlendirilmektedir.(5) Üretim, döllenme, bereket, cinsellik toplu bir ayinle kutsanmaktadır.

Erzincan yöresinde; 15 Ekimde yapılan Koç Katımı sonucu oluşan yavrular, 5 ay 10 gün sonra yani 1 Mart'tan itibaren dünyaya merhaba demeye başlarlar. Bu gelenek yüzyıllardır böyle sürüp gidiyor.

Halk arasında nazar olmasın diye, Koç Katımı günlerinde evlerden dışarı; tuz, maya, yün tarağı komşuya verilmez. Evdeki yün tarayan taraklar kırmızı ip ile bağlanır o günlerde asla kullanılmaz.

Yenilen yemeklerden sonra, bolluk ve bereket duaları edilir. Törene katılan çocuklar ve gençler, sürüye katılan koçların boynuzlarındaki ve boyunlarındaki yiyecekleri elde etmede adeta yarışırlar.

O yılki ***Koç Katımı*** sonucu sürü sahibi doğacak kuzuların dişi olmasını isterse, koyunlar ile döllenecek koçların sırtına kız çocuk bindirirler. Erkek isterlerse erkek çocuğu koçlara bindirirler.

Yine inanışa göre; koçlar sürüye katıldığı ilk anda koç kara koyuna gidip onunla döllenmek isterse o yılki kışın sert, soğuk geçeceğine, beyaz koyuna giderse o yılki kışın yumuşak geçeceğine inanılır.

Koç Katımı ilé birlikte o sonbahar hasat mevsimi ile birlikte yapılması gereken işlerden biriside yapılmış demektir. Koç Katımı; toplumda ekonomik yönü ağır basan bir uygulama gibi görünsede, zengin ve çok yönlü bir kültürel olayla karşı karşıya ol-

duğumuz hemen anlaşılmaktadır. Olay kültür çözümlemesi açısından bir pandora kutusu denli ilgi çekici ve açılıp okunması gereken mesaj yüklü bir gelenektir.(6)

KAYNAKLAR

1) Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek, ***İlkellerde Din, Büyü, Sanat, Efsane,*** s.96 Gerçek Yayınları-İstanbul 1972.

2) Dr. M. Muhtar Kutlu, ***Şavaklı Türkmenlerde Göçer Hayvancılık,*** s.115 Kültür ve Tarım Bakanlığı Yayınları-Ankara 1987.

3) Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek, ***Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki.*** s.125 Ankara 1966.

4) İsmail Onarlı, ***Şeyh Hasan Aşireti.*** 2002. s.168 İstanbul.

5) Ali Rıza Yalgın, ***Uludağ Türkmenleri, 1***950. T.F.A. 1. s.137

6) Gözlemlerim; ***Erzincan-Merkez Güllüce Köyü***'nde 1950-1960'lı yıllara aittir.

Murtaza Demir Ne Demek İstiyor?

Murtaza Demir, Ankara'da 1980'li yıllarda kurulan BanazKöyü Derneği başkanı idi. Daha sonra bu derneğin adını değiştirerek Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'nin genel başkanı oldu.

17.12.2004 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Murtaza Demir'in bir yazısı çıktı. Yazının başlığı; **"Size Aleviliği Öğretin Diyen Oldu mu?"** ifadesini taşıyor. Murtaza Demir yazının bir yerinde konu ile ilgili olarak; **"Aleviler hiç kimseden çocuklarına din dersi verilmesini istemedi. Bunun adı inançsal jenosittir! Ebeveynin istemediği inancı, çocuklarına öğretemezsiniz!"**

Aynı yazının bir başka yerinde; "Aleviliğe ve Cemevlerine yasal statü tanıyın" istemi için ise; **"Salt mezhebi önermeler nedeni ile Alevi felsefesinin gereksinimini yansıtmaktan uzak kalmakta; Alevi olmayan, ancak soruna insan hakları ve eşitlik temelinde bakan insanların sempatisini kaybetmemize neden olmaktadır." diyor.**

Murtaza Demir, 2 Temmuz 1993 de Sivas'ta 37 kişinin ölümü ile sonuçlanan olaylar sırasında Pir Sultan AbdalKültür Derneği'nin genel başkanı idi. O sırada Cem Dergisi'nde olaylardan önce Abidin Özgünay ve Sadık Göksu ile yoğun bir polemik sürdürüyordu. Cumhuriyet'teki bu yazıyı okuyunca 10 yıl önceki o polemikleri anımsadım. O polemikte Murtaza Demir diyordu ki, **"Bizim Alevilik diye bir sorunumuz yoktur." Bizim demokrasi sorunumuz vardır.**Demokrasi gelirse herşey düzelir. Şimdi Aleviliği savunmak mezhepçiliktir. Alevilik için hak ve özgürlük iste-

yenlerle ise alay ediyorlardı. Küçümsüyorlardı. Gericilikle, tutuculuk ile suçluyorlardı. 2Temmuz'daki Sivas'ta yapılan törenlere Aleviliği geleneksel olarak savunan yazarları bu nedenle konuşmacı olarak çağırmadılar. Bu törenlere, Rıza Zelyut, Fuat Bozkurt, Cemal Şener, Reha Çamuroğlu, Baki Öz, İzzettin Doğan, Abidin Özgüney, Mehmet Yaman ve onlar gibi düşünenler bu nedenle Sivas'a davet edilmediler. O törenlere ataistliği, sosyalistliği ve onlara düşünsel yakınlığı ile tanınanlar çağrıldılar. Aziz Nesin, Asım Bezirci, Aydın Çubukçu ve onlara düşünce ve inanç olarak yakın olanlar çağrıldılar.

Aziz Nesin Sünnilik'le İlgili Vakıf Kurdu mu?

Bir insan Sünni anne babadan doğduğu halde Sünniliğe inanmayabilir. Ataist veya Sosyalist Kominist vs. olabilir. Tıpkı Aziz Nesin, Nazım Hikmet, İsmail Bilen vs. gibi. Bir insan Alevi anne babadan doğup inançsal olarak Aleviliğe de inanmayabilir. Bu doğal hakkıdır. Aziz Nesin Sünni kökenli olduğu halde mücadelesini Sünni inancın kutsal sayılan kişi ve kurum adları adı altında dernek, vakıf, parti vs. kurup mücadelesini bu çatılar altında vermeğe çalışmadı. Örneğin Aziz Nesin, yada Nazım Hikmet, İsmail Bilen, Halife Ömer, Osman, Bekir adına vakıf veya dernek kurup orada Sünnilik karşıtı çalışmalar yapmadılar. Bu iki yüzlülüğe hiç düşmediler. Sosyalist bildiği kişi ve kavramlarla ilgili dernek, vakıf, parti vs. kurup mücadelesini verdiler.

Ama bazı Aleviler Nazım Hikmet, Aziz Nesin vs. gibi düşündükleri ve inandıkları halde Aleviler'in inançsal önderleri olan HacıBektaş Veli, Pir Sultan Abdal vs. adına dernek, vakıf vs. kurup görünüşte Alevi ama elaltından ataist, sosyalist düşüncenin prapogandasını yapıyorlar. Bu savundukları düşünce ve inanca karşı samimiyetsizlik değilmidir?

Murtaza Demir böyle bir örnek olaydır. Bildiğim kadarı ile Alevi anne babadan doğmuştur. Ama Aleviliğe inanmak zorunda

değildir. İnancını ve siyasal düşüncesini seçmek doğal hakkıdır. Alevilik yerine yazısında ifade ettiği gibi esas olarak "demokrasiyi, bilimi vs." kendine rehber seçebilir. Ama o zaman Alevi inancının ulu kişilikleri adına dernek, vakıf kurup Pir Sultan Abdal Kültür Derneği vs. adına Alevi inancına aykırı inanç ve düşünceler savunursa **"samimiyet"** konusunda çoşkular yaratabilir.

Laiklik Din Karşıtlığı Değildir

Laik ve demokratik devlet demek inançların yok sayıldığı yasaklandığı yönetim değildir. Laik devlet demek inançlar karşısında tarafsız olan devlettir. Laik devlet demek vatandaşları arasında inanç ve düşüncesi nedeni ile ayrım yapmayan hakem devlettir. Laiklik ve demokrasi tam uygulanınca inançlar ve dolayısıyla Alevilik yasaklanmaz, yok sayılmaz. AB üyesi laik demokrasinin olduğu ülkelere bakıldığında oralarda her inanç daha özgürce yaşamaktadır. Örneğin Hıristiyanlığa inanan farklı kiliseler, Ortodoks, Katolik, Protestan, Anglikan vs. bağımsız olarak siyasal kaygıların dışında özgürce yaşamaktadırlar.

Murtaza Demir yazısında bilimi ve demokrasiyi savunmakta Aleviliği ise savunanları tutuculuk yapmakla suçlamaktadır. Bilimin ve demokrasinin kulvarı ayrıdır. Bir dinsel ayrım olan Aleviliğin kulvarı ayrıdır. Bunları birbirine karıştırmamak gerekir. Bilimin gelişmesi için dinin yasaklanması anlayışı müzelik olmuş bir düşüncedir. S.S.C.B ve diğer sosyalist ülkeler bu anlayıştan dolayı sosyalist ülkelerde bilim ve demokrasi gelişsin diye dini yasakladılar. Kilise, Sinagog ve Camilerin kapısına kilit vurdular. Ne oldu? 80 yıl sonra bilimsel gelişmeler ve demokratik haklar konusunda dinin yasaklanmadığıABD, Japonya, İngiltere ve Avrupa ülkelerinde bilimsel gelişmeler zirveye tırmanırken, SSCB, Romanya, Polonya, D. Almanya, Bulgaristan, Yogoslavya, Çekoslovakya, Arnavutluk vs. de din yasaklandığı halde ne demokrasi gelişti ne

de bilimsel çalışmalar gelişti. Ardından sistem çöktü. Halk ilk iş olarak dinsel merkezlere umut aramak için akın etti.

Aleviler, Murtaza Demir ve onun gibi düşünenlerin tam tersine ehil ellerde Alevilik derslerinde çocuklarına Aleviliğin öğretilmesini istiyorlar. Bunun adı **"inançsal jenosit"** değil, inanç özgürlüğünün gerçekleşmesidir. Avrupa'da Protestanlığın, Katolikliğin, Ortodoksluğun, Anglikanlığın öğretilmesi "inançsal jenosit" ise AB ölçeğinde Türkiye'dende Alevilerin çocuklarına Aleviliğin öğretilmesini istemek odur.

Aleviler Çocuklarına Aleviliğin Öğretilmesini İstiyorlar

Aleviler yıllardır Anayasa'nın 10. 24. maddesi uygulansın. Alevi Sünni ayrımı yapılmasın demiyor mu? "Aleviler hiç kimseden çocuklarına din dersi verilmesini istemedi. Bunun adı inançsal jenosittir" demek aklı başında bir Alevinin veya bir insanın savunacağı sav değildir. Bu cümle Aleviliğin haklarını savunmak için kurulamaz.Bu cümle Alevilerin haklarını istemeyi engellemek için savunulan Alevilik karşıtı bir söylemdir.

Aleviler, yıllardır devletin ayrımcılık yaptığını Alevilerin hakkını vermediğini koro halinde söylüyor. Devletin Alevi Sünni ayrımına son vermesini istiyor. 1984 den beri yani 20 yıldır uygulanan "Zorunlu Sünnilik Dersleri"ne karşı mücadele etmede çok kibar davranan MurtazaDemir neden konu "Alevilik Dersleri" olunca söylemini bu kadar sertleştiriyor. İşi **"Alevi jenositi"**kavramına kadar ilerletiyor. Tepkisini yine Alevilere yöneltiyor. "Devletin tepesinde oturup" şeriatçı bataklığı görmemekle suçladığı Genelkurmay Başkanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu'da yazıda adeta azarlanarak sayın Murtaza Demir'in eleştirisinden nasibini alıyor. Bu konu ve 2 Temmuz 1993 olayları ayrı bir yazının, konusu olabilir ama okuduğunuz gibi 12 yıllık MurtazaDemir ile bugün savundukları arasında hiç bir fark yok. Adeta; **"Tarih tekerrür ediyor."**

İsmail Beşikçi'nin Alevi Karşıtlığı...

İsmail Beşikçi adını Türk kamuoyu esas olarak Kürtlerle ilgili yazdığı yazılardan tanır. Alevilik ile ilgili ilk yazısı ise, Ankara'da yayınlanan "Pir Sultan Abdal" dergisinin Haziran 2003 tarihli 53. sayısında yayınlandı.

Yazının başlığı; "Alevilerde Kafa Karışıklığı" adını taşıyor. Bu yazı aynı zamanda internette de bazı sitelere asıldı. Yazı ile ilgili sevgili dostum Av. Şakir Keçeli çok güzel derli toplu bir eleştiri yazdı. Yazının ilk iki bölümü "Yeni Hayat" dergisinde yayınlandı. Galiba devamıda yayınlanacak. Bu konuda duyarlılığını gösterip yazı yazan diğer imza ise sevgili İsmail Onarlı oldu. Onarlı'da uzun eleştiri yazısını hem internette bazı sitelere astı. Hem de Toplumsal Barış dergisinin Temmuz 2003 tarihli sayısında yayınlandı. Her ikisinin de eline, beynine sağlık...

Bu yazılardan bahsedince, Demir Küçükaydın'ın İsmail Beşikçi'nin adı geçen yazısı ile ilgili internetteki sitesinde ve bir çok sitede asılan yaklaşık 20'yi aşkın bölümden oluşan yazısından sözetmemek olmaz. Demir Küçükaydın; bir sosyalist olarak Beşikçi'nin yazısının tutarsızlıklarını okuyucuya göstermeye çalışıyor. Sözünü ettiğim bu yazarlar, Beşikçi'nin konu ile ilgili makalesini yazdıkları makalelerle adeta hallaç pamuğuna çeviriyorlar. İnsan Beşikçi'nin yazısını eleştiren yazıları okuyunca Beşikçi'nin yerinde olmak istemez. Beşikçi'nin Alevilik ile ilgili yazdıkları gibi Kürtlerle ilgili yazdıkları da konu ile ilgili temel bilgilerden bu denli yoksun ise vay halimize...

İsmail Beşikçi kamuoyunda "Kürtçülüğü" yanında bir de "sosyalistliği", "ataistliği-dinsizliği" ile tanınan birisidir. Alevilik ile ilgili yazdığı yazıda, (Kürtlere nasıl Kürtçü olunabileceğini anlatmaya çalıştığı gibi) Alevilere de nasıl Alevi olunacağını anlatmaya çalışıyor. Yani Alevilere nasıl Alevi olunacağını öğretiyor. Aleviler'in Aleviliğini beğenmiyor. Alevilere; "Siz kendinizi nasıl ifade ediyorsanız, Bende sizi öyle ifade ediyorum." diyemiyor. Bu anlayıştan hayli uzak bulunuyor. Kendi kafasındaki Aleviliği Alevilere empoze etmeye çalışıyor. Tabi bu tavıra bilim adamı tavrımı yoksa din adamı tavrı mı denir. Tartışabiliriz. Hem sosyalist-ataist-dinsiz olacaksınız hemde Alevilere din öğretmeye kalkışacaksınız. Bu böyle olmaz. Bu sosyalist, ataist, dinsiz v.s. olduğunu iddia eden bir araştırmacıya hiç yakışmaz.

Sosyalist-ataist geçinenlerin din ile ilişkilerinin nasıl olması gerektiği konusunda bir örneği sizlerle paylaşmak istiyorum. Yunanistan'da Kutsal Dağ denilen bu adada sadece erkek din adamları 1600 keşiş yaşarmış. Yaklaşık 1000 yıldır bu adaya kadın eli, ayağı değmemiş. Dişi hayvan bile bulundurulmazmış. Dinen yasakmış. Yunanistan Avrupa Birliği'ne alındıktan sonra bu durum kadın-erkek eşitliği ilişkisine aykırı diye feministler eleştirmişler. Buna karşın Yunanistan Kominist Sol Koalisyon Partisi'nin Avrupa Parlementosu üyesi Alekos Alavanos kendilerinin doğru bulmadıkları bir dinsel anlayış için bakın nasıl düşünüyor. "Kutsal Dağ'ın Ortaçağlardan günümüze uzanan tarihi bir kimliği var. Böyle bir kimliğin karşısına katı ideolojik doğmalar çıkarılamaz. Gidip kesişlere, siyasi doğruluk ilkesini uygulayın, emrini veremezsiniz. Anglikan kilisesi kadın papazların kabulünü onayladı ama bu onlara dışarıdan dikte edilmedi. Kendi içlerinden tartıştıktan sonra onayladılar." Aynı konuda İtalyan Kominist Partisi milletvekili Luciana Castellina ise; "Bu Dağ'sa kadınların alınmamasını doğru bulmayabilirsiniz. Ancak manastırları, illa kadınları da içeri alacaksınız diye zorlayamayız." diyor.

İsmail Beşikçi ve O'nun gibiler bu örnekten çok önemli dersler çıkarmaları gerekir. Ama ne yazık ki, bu örnekten gerekli şekilde nasiplerine düşeni almadıklarından ikide bir Aleviler'in kendine göre doğru bulmadıkları anlayışlarını "düzeltmeye" kalkmaktadırlar. Bir sosyalistin-komünistin keşişlere Hıristiyanlığın kurallarını öğretmeye kalkmaları gibi Beşikçi ve O'nun gibilerde Alevi dedelerine Aleviliğin nasıl olması gerektiği konusunda talimatlar veriyolar. Hani nerede kaldı düşünce özgürlüğü, vicdani kanaat özgürlüğü, inanç özgürlüğü? Alevi nasıl inanırsa inanır, derdi "sosyalistlere, ataistlere mi" düştü? Bakın, Yunan, İtalyan v.s. Komünisti sizin gibi düşünmüyor.

Şimdi gelelim Beşikçi'nin Aleviliğin beğenmediği yönlerine; "Halbuki Alevi ise Müslüman değildir. Müslüman ise Alevi değildir. Alevilik, Yahudilik gibi, Hıristiyanlık gibi, müslümanlık gibi Budizm gibi farklı bir dindir, farklı bir inançtır. Yahudilik nasıl müslümanlık değilse, Hıristiyanlık nasıl müslümanlık değilse, Alevilikte müslümanlık değildir. 'Yahudi bir müslümanım", 'Müslüman bir Yahudiyim', 'Hıristiyan bir Müslümanım', 'Müslüman bir Hıristiyanım' birbiriyle çelişen ifadelerse, içten çelişkili kavramlarsa, 'Alevi bir Müslümanım', 'Müslüman bir Aleviyim' kavramlarıda içten çelişkili kavramlardır. Aleviliğin bir mezhep olmadığını, ayrı bir inanç, ayrı bir din olduğunu belirtmeye çalışıyorum."

Ve nihayet Beşikçi sadete geldi. Meğer Beşikçi'nin Aleviliği buymuş. Alevilik ayrı bir dinmiş. Beşikçi'nin Aleviliğe çok yabancı bu büyük tespitlerini daha öncede bazı "zatı muhteremler" yaptılar. Ve Aleviler'den yanıtlarını da aldılar. Beşikçi "temcit pilavı" vaziyeti yapıyor.

Beşikçi'ye göre; bir Alevi ben İslamiyete inanıyorum. Ben Müslüman'ım diyemezmiş. Eğer böyle diyorsa o zaman o Alevi değildir. Yani Aleviler'in yedi uluları olan Pir Sultan Abdal, Nesimi, Virani, Hatayi, Kul Himmet, Yemini, Fuzuli'de Alevi değil. Çünkü onlar da İslamiyet'e inandıklarını dörtlüklerinde sıkça ifa-

de ediyorlar. Allah, Muhammet, Kuran, İslamiyet, hadiş, ayet, 12 imamlar, Hz. Ali, Kerbela, Miraç v.s. gibi bol miktarda İslamiyet'e ait kavramlardan sözediyorlar.

Peki Aleviler'in klasik eserleri sayılan Buyrıklara, Velayetnamelere, Menakıbnamelere, secerelere, icazetnamelere, Kumru kitabına, Hüsniye kitabına, Hutbetül Beyan'a v.s. bakalım. Bu kaynaklarda İslamiyet savunuluyormu? Savunulmuyor mu? Eee... Beşikçinin bütün bu kaynaklardan haberi yok mu? Bu kadar bilgisiz olduğunuz bir konuda o zaman ya yazı yazmazsınız. Yada bilerek yazılıyorsa o zaman insanın iyi niyetinden şüphe edilir.

İslamiyet yekpare bir yapı değil. Hz. Muhammet'in vefatından sonra İslamı farklı yorumlayan bir dizi ekol ortaya çıkmıştır. Mezhepler ve tarikatlar böyle oluşmuştur. Ben Şafiiyim ama Müslümanım, ben Şiiyim ama Müslümanım, ben Mevleviyim ama Müslümanım, ben Hanefiyim ama İslamım demek ne kadar doğru ifade ise, ben Aleviyim ama İslamım veya onun yerine kullanılırsa, Müslümanım demek o denli doğrudur. Demogejiye gerek yoktur.

Aynı durum Musevilik ve Hıristiyanlık içinde geçerlidir. Bu dinlerde de çok farklı anlayışlar vardır. Ben Protestanım ama Hıristiyanım, ben Ortadoksum ama Hıristiyanım, ben Anglikanım ama Hıristiyanım ifadesi ne denli doğru ise, ben Aleviyim ama Müslümanım demekte o kadar doğrudur.

Pretostan Hıristiyanlık ile Katolik Hıristiyanlıktaki bazı uygulamalar oldukça zıttır. Birbirini tanımayacak farklı yorumlar vardır. Ama ikiside kendini İsevi yani Hıristiyan olarak tanımlıyor.

Peki Alevilik, ayrı bir din ise, Allah'ı kim? Allah'ın o dini yaymak için gönderdiği Peygamberi varmı? Varsa kim? Biz duymadık İsmail Beşikçi adını biliyorsa söylesin bizde öğrenmiş oluruz. Alevilik ayrı bir din ise başka bir kitabı var mı? Varsa adı ne? Beşikçi söylerse seviniriz. Bu din hangi tarihte insanlara gelmiş. Bu konuda da bilgi verirse memnun oluruz.

Demek ki, aynı din içinde farklı yorumlar hatta çok zıt olan yorumlar bile olur. Bu farklı algılanmadan dolayı savaşlar bile çıkabilir. Hıristiyan tarihindeki Yüzyıl Savaşları kendi içindeki farklılıklar nedeni ile çıkmış savaşlardır. İslam tarihinde de çok kan dökülmüştür. Hz. Muhammet'ten sonraki üç halife eceli ile ölmemiştir. Dinsel rekabet nedeni ile katledilmiştir.

İslamiyet'in tek yorumu Sünnilik değildir. Sünniliğin bile yüzlerce yorumu, 4 ayrı mezhebi vardır. Birbirinden oldukça farklı anlayışlar vardır. İslamiyet eşittir Şafiilik yada İslamiyet eşittir Hanefilik değildir. İslamiyeti Hanefilik yada Şafiilik ile eşit kılarsanız o zaman Alevilik eşittir Şafiilik yada Hanefilik olmayınca Aleviliği İslam dışındadır diye saymaya kalkarsınız. Alevilik Sünnilik değilse İslam değildir demiş olursunuz. O zaman ise Aristo mantığındaki "Kör at" benzetmesi hatasını işlemiş olursunuz. Kör at nadirdir. Ama her kör at kıymetli değildir.

İşin ilginç yanı İslam şeriatçısı bazı yazarlar da Aleviler konusunda tıpkı Beşikçi gibi düşünüyor. Örneğin Dr. Osman Eğri; Alevilik İslamiyet'in içinde değildir. İslamiyetten sapmıştır diyor. İslam içindeki Alevi karşıtları ile Beşikçi bu noktada ortak paydada buluşuyorlar. Çünkü her iki bakış açısıda Alevi karşıtı bir noktadan bakıyor. İşte aşırı sol ile aşırı dinci sağın kardeşliği.

Gelelim Beşikçi'nin ikinci iddiasına; "Alevilik İslamiyetten önce Mezopotamya'da yaşayan bir inançtır. Zerdüşt kökenli bir inançtır. Örneğin Ezidilik ile Alevilik arasında çok sıkı bir bağ vardır. Her iki inancında Zerdüst kökenli olduğu söylenebilir."

Deveye demişler boynun eğri. Demişki nerem doğru ki? Şimdi bu iddianın neresini düzeltelim. Alevilik, İslamiyet'in doğuşundan sonra İslam içinde Ali yanlılığı olarak bilinir. Peki İslamiyet'ten önce Mezopotamya'da yaşayan bir inanç nasıl olur. İslamiyet'ten önce Aleviliğin Mezopotamya'da ne işi var? Oraya acaba seyehate mi çıkmış? Alevilik ile Ezidilik ve Zerdüştlük arasında iddia edildiği gibi bir bağ yoktur. Bu, Beşikçi ve gi-

bilerinin niyetinden ibarettir. Sosyal bilim niyetlerle değil gerçeklerle olur.

Zerdüştlük, Kürtler'in İslam'dan önce inandıkları halada kalıntıları olan çok tanrılı dinlerden birisidir. Alevilik ise esas olarak İslamiyet'in Türkçe yorumudur. Ahmet Yesevi Hacı Bektaş Veli gibi ulu kişilerin yorumudur. Bunlar ise, "Piri Türkistan" olarak anılırlar. Bunların Zerdüştlük ile ne alakası var. Tabi Beşikçi Zerdüşt vurgusu ile aslında Aleviler'in tümünün Kürt olduğu vurgusunu yapmak istiyor. Böylece Alevilik konusunda yazmasının nedeni de ortaya çıkmış oluyor.

İsmail Beşikçi 6 Ocak 2002 tarihinde televizyonun karşısına oturmuş Kanal 7'yi açmış orada Türkmenistan Devlet Başkanı Türkmenbaşı'nın bir tanıtım programını izlemiş. Böylece Orta Asya ile Şamanizm ile Anadolu'daki Türkmen Alevilerinin hiç bir ilgisinin olmadığına kanaat getirmiş. Arkasından da şu satırları döşenmiş; "Alevilik sanıldığının tersine Orta Asya kökenli; Şamanizm kökenli bir inanç değildir." diyor. Ciddiyete bakarmısınız? Türkmenbaşı'nın törenlerinde semah, Kırklar Cemi yoktur diyor. Aleviliği tanımlamak, anlamak ardında yorumlamak için Beşikçi'ye göre bu alt yapı yeterli. Bir araştırmacı kendini bu denli hafife alamaz. Alevileri, Aleviliği bu denli hafife alamaz. Yada dünyaya sadece Kürt gözlüğü ile bakmanın dayanılmaz hafifliği budur. Kendisine bir "sosyolog" olarak TRT'de gösterilen "İpekYolu" belgeselinin izlemediği bölümleri ve 30 saatlik "Erenlerin İzinde" belgeselini önermenin sizce bir yararı olurmu. Yada yaklaşık 80 yıl boyunca SSCB'nin sadece kilise ve camileri değil dergahları ve Aleviliğide yasakladığını hatırlatmak gerekir mi?

Şimdi Beşikçi'den Alevilik ile ilginç bir saptama daha okuyalım. Beşikçi "Osmanlı Aleviler'i Müslüman bir grup olarak görmüyor." diyor. Aaa... ne büyük tesadüf... Osmanlı'da Alevilik konusunda Beşikçi gibi düşünüyor. Pes doğrusu bu kadar düşünce kardeşliği olabilir mi? Böylece Beşikçi kimin ağzı ile konuştuğu-

nu kendi ifade etmiş oluyor. Beşikçi'nin Osmanlı ile ilgili düşünceleri sadece bunlar değil. Beşikçi diyor ki; "Osmanlı'nın Aleviye karşı tutumunun daha dürüstçe olduğunu düşünüyorum." Daha önce kendi düşüncesi olarak ne demişti; "Alevi Müslüman değildir." "Şimdi ise, Osmanlı Alevileri Müslüman bir grup olarak görmüyor" diyor. Yazısının daevamında ise; "Osmanlı Aleviyi Alevi olarak görüyor, ama fiziki olarak onu yoketmeğe çalışıyor," Peki Beşikçi'de tıpkı Osmanlı gibi Aleviyi Müslüman olarak görmediğine göre, Beşikçide Alevileri Osmanlı gibi yoketmeye çalışmış olmuyor mu? Tabi yok etmek istedikleri biçimler farklı olabilir.

Beşikçi'nin Kürt hayranlığının yanında birde Osmanlı hayranlığı olduğunu, öğrenmiş bulunuyoruz. Beşikçi Çorum İskilipli'dir. Çorum İskilip'den Beşikçi dışında Osmanlı ve Kürt hayranı Alevi ve Türkmen düşmanı iki zatı muhterem daha çıkmıştır. Bunlardan biri Osmanlı'da Alevi katliamlarının fetvacıbası, Şeyhülislam Ebussuud Efendi'dir. Diğeri de hilafetçi, Atatürk ve laik-cumhuriyet düşmanı, Osmanlıcı, İskilip'li Atıf Hoca'dır. Beşikçi'nin savundukları ile sadece Osmanlı'nın Aleviler hakkındaki düşünceleri çakışmıyor. Ebussuud Efendi ile İskilipli Hoca'nın düşünceleride örtüşüyor. Eee... nede olsa her ikiside Beşikçi'nin can-ciğer hemşehrisidir. Bu kadar benzerlik olacak artık...

Beşikçi, yazısının son bölümünde ise; Osmanlı'yı övüyor Cumhuriyet yönetimini ise Alevileri asimile etmekle suçluyor. Aleviler bu iddiayı, "Alevilerin Ali'siyle tarihsel kişilik olan Ali'nin çok farklı kişiler olduğu" iddiasını ve Aleviliği; "Halife Ali'ye, Hüseyin'e, Oniki İmamlar'a bağlamak şaşırtıcıdır." İddialarına acı acı gülmekten başka ne yapabilirler...

Beşikçi; "Profesör Hilmi Ziya Ülken için; Aleviliği, Peygamberin Ali nesline yani Müslümanlığa bağlayarak büyük bir hata işlemektedir." dedikten sonra Prof. Dr. İ. Melikof için ise; "Halbuki Prof. Melikof Aleviliği Müslümanlık içinde değerlendiren, Müslümanlık dışında bağımsız bir Alevi katagorisinden hiç söz etmeyen

bir araştırmacıdır." diyerek bu konudaki cehaletini sergilemekten başka bir şey yapmamaktadır. Çünkü; bilim dünyası Ord.Prof.Dr. Hilmi Ziya Ülken'in ve Prof. Dr. İrene Melikof'un bu konudaki çalışmalarına şapka çıkarmaktan başka bir şey yapmamaktadır. Bu bilim çınarlarının bir çok konuda olduğu gibi bu konudaki tesbitlerini de ciddiye almamak kişinin kendi ciddiyeti ve ağırlığı ile orantılı bir sorundur.

Nesnel Bir 'Bilimadamı'nın Dayanılmaz Hafifliği

1990'lı yılların başı idi. Yahudiler'in İspanya'dan Osmanlı topraklarına sığınmalarının 500. yılı kutlamaları yapılıyordu. Bu etkinlikler içinde Muhsin Ertuğrul Şehir Tiyatrosu Konferans Salonu'nda bir panel vardı. Yahudi tarihi üstüne yapılan paneli, Prof. Selçuk Erez yönetiyordu. Konuşmacı olarak da; Mete Tuncay, Murat Belge, Mario Levi ve Yahudi Tarihçi olarak tanınan Beki Behar adlı bir bayan katılmıştı. Ben de izleyici olarak bu toplantıda bulunuyordum.

Söz sırası Beki Behar'a geldiğinde, Yahudi Tarihi'nden, Yahudilik içindeki dinsel ayrımlardan söz eden konuşmacı, Musevilik içindeki Sabatey kolunu anlatırken, onların Anadolu'daki Kızılbaşlar'a benzediğini söyledi.

Panelin soru-cevap kısmında Beki Behar'a, Sabateyciler'le Kızılbaşlar arasındaki benzetmeden ne kasdettiğini sordum. Beki Behar cevabında; *"Hani" dedi, "Anadolu'daki Aleviler biraraya toplanır, mumu yakar ve sonra horozu bırakırlar ve horoz kanat çırpıp uçunca mum söner ve orada bulunanlar ana-baba tanımadan birbiri ile cinsel..."* der demez paneli yöneten Prof. Dr. Selçuk Erez bu aheste aheste yapılan anlatıma dayanamadı ve konuşmacının sözünü kesti. Arkasından; *"Lütfen, Beki Hanım neler anlatıyorsunuz? Bunlar tamamen gericilerin, softaların Aleviler için söyledikleri iftiralardır. Ben Alevi değilim. Ama yüz-*

lerce tanıdığım Alevi vardır. Yakın dostlarım arasında Aleviler vardır. Böyle bir şey asla gerçek değildir. Ben Aleviliği tanıyorum, böyle bir şey yoktur." Diğer konuşmacılar da Selçuk Erez'in bu konuşmasına katıldılar. Beki Behar neye uğradığını şaşırdı. Benim, soru sahibi olarak ağzımı açmama bile gerek kalmadı.

Fuat Bozkurt hakkında Redhouse sözlük davası ile ilgili olarak yazı yazmayı düşünmüyordum. O'nun, yaptığı hatasını fark ettiğini ve kabul ettiğini düşünüyordum. Çünkü, Almanya'da çıkan Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu'nun yayın organı **Alevilerin Sesi** dergisi mahkeme dosyasında edindiği bilgileri Haziran 1996'da 14. sayıda gerekçeli ve yerinde bir tepki koyarak yayınlamasının üstünden tam iki yıl geçmiş ve Fuat Bozkurt'tan dava tehdidi dışında çıt çıkmamıştı.

Ama ne zaman ki 1998 Mayısı'nda, Kanal 6 TV kanalında **Ceviz Kabuğu** adlı programa çıkıp *"Ben bilimadamıyım... Ben bilimadamayım..."* diye diye güya Aleviliği yargılayarak hindi gibi kasılmaya başladı ve arkasından da Kervan Dergisi'nin Temmuz 98 tarihli sayısında İsmail Onarlı'nın konu ile ilgili kısa bir eleştirisini fırsat bilerek, çok hazımsız davranarak, Onarlı yerine beni hedef alması, bu konuda yazmamı zorunlu kıldı.

1995 İlkbaharı'nda İnter Star adlı TV kanalında eğlence programları sunucusu Güner Ümit'in, canlı yayın sırasında; aile içi cinsel ilişkiyi çağrıştıran bir biçimde *"Sen Kızılbaş mısın?"* diye bir ifade kullanması, o sırada adı verilen kanalı izleyen Alevileri çileden çıkarmaya yetti. Yayın bitmeden TV yayını yapılan binanın önü bir anda haklı bir tepki ile miting meydanına döndü.

Bu olayın ardından, kamuoyuna bilgi veren ansiklopedi ve sözlükler konu oldu. Ve birçok ansiklopedi ve sözlükte de Alevilik, Kızılbaşlık terimleri, Güner Ümit'in ağzından çıkan zihniyet ile anlamlandırılıyordu. Gazetelere bu konudaki ilk bilgileri; Pir Sultan Abdal Dernekleri'nin o sıralardaki Genel Başkanı Murtaza Demir vermişti ve iyi de etmişti.

Kızılbaşlık Davası Adliyede

Bu olayların ardından İstanbul'da Şahkulu Sultan Dergâhı ve Karacaahmet Sultan Dergâhı'ndan da birer temsilcinin bulunduğu bir grup temsilci arkadaş, tesbit ettiğimiz on sözlük hakkında İstanbul Basın Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmaya karar verdik. İstanbul Adliyesi'ne bu on sözlük hakkında dava dilekçelerimizi Haziran ve Temmuz 1995'de verdiğimizde, Kanal D televizyon ekibi de bu olayın çekimini yapmıştı.

Bir kaç ay sonra, İstanbul Adliye'sinden zaman aşımı nedeni ile üst üste görevsizlik kararları adresime gelmeye başladı. Gelen yazılara itiraz yazıları yazmaya başladım. Ama bu sefer, bir üst mahkeme benzer gerekçelerle, görevsizlik vs. nedeni ile dava açamıyordu (Gelen bu kararlar, bir dosyada hala saklı bulunuyor). Açılan bu davalardan bir sonuç çıkmayacağı anlaşılıyordu.

Aradan bir yıl geçmişti. Adeta bu olayı unutmuştum. Bu sırada Fuat Bozkurt'tan işyerime bir telefon geldi. (Fuat Bozkurt, beni yaklaşık ayda bir kaç kez; Antalya'dan, Avrupa'dan veya İstanbul'dan arardı.) Bu arayışında dedi ki: *"Yahu, bu Redhouse Yayınevi'nden ne istiyorsunuz? Bu yayınevini kapatmak istiyormuşsunuz. Türk kültür hayatında önemli hizmetler vermiş bir yayınevinin neden kapanmasını istiyorsunuz?"*

Ben bu konuşma karşısında önce şaşırdım. Ben, sözlük davasını ve sözlük davası içinde Redhouse'un da olduğunu unutmuştum. Sonra kendimi toparladım. Dedim ki: *"Fuat, Redhouse Yayınevi'ni kapattırmak için dava açmadık. Sözlüklerdeki Kızılbaş sözcüğü dolayısıyla 10 sözlük ve ansiklopedi hakkında suç duyurusunda bulunduk. Çoğunluğundan da olumsuz cevaplar geldi. Belki bu nedenle açılmış bir dava olabilir. Sen bana mahkeme numarasını, dosya numarasını vs. ver, bugün veya yarın gidip bakayım. Biz sözlüklerdeki Kızılbaş sözcüğü nedeniyle di-*

lekçe verdik, yoksa Redhouse Yayınevi'ni kapatmak gibi bir talebimiz olmadı."

Ertesi gün Cuma idi. Gidip dosyaya baktım ki, ne göreyim?.. Fuat Bozkurt, Celal Bayar'ın kızı Nilüfer Gürsoy ve Çetin Özek ile birlikte Redhouse'u aklayan birer bilirkişi raporu vermişler. Fuat Bozkurt'un, **Alevilerin Sesi** Dergisi'nde küpürü yayınlanan "Sayın Prof. Dr. Köksal Bayraktar" başlıklı kendi el yazısı ile yazılmış birinci yazıyı görünce, beynimden vurulmuşa döndüm. Büroma döndüm, telefonun başına oturdum. Saatlerce Antalya'yı aradım. Cuma günüydü, okuldan çıkmış idi. Cumartesi ve pazarı beklemek gerekti. Okul misafirhane telefonlarından kendine ulaşamadım.

Redhouse Sözlüğü'nün Avukatı Fuat Bozkurt

Fuat Bozkurt'a sinirlenmemin sebebi şu idi: Mahkeme konusu olan Redhouse Sözlüğü, hemen hemen tüm dünya dillerinde yayınlanıyordu. Türkiye'de 14. basımı yapılmış, en çok satan sözlüktü. Sözlüğün 622. sayfasında, **Kızılbaş** sözcüğünün karşısında; *"collog, person of loose Moral"* yani, **"Kızılbaş veya Alevi; ahlâkı düşük kimse"** anlamına gelen bir açıklama yapılıyordu. Herhangi biri Alevi veya Kızılbaş kelimesini bu sözlükten okuyunca, Alevileri "Ahlâken düşük kimseler(!)" diye öğrenecekti.

Kendisini şişine şişine "nesnel bilimadamı" diye tanımlamaya bayılan Fuat Bozkurt, Redhouse'u mahkemede savunmaya; *"Redhouse Sözlüğü'nde yer alan Kızılbaş maddesinin açıklamaları ile ilgili **bir Türkolog, Sözlükçü ve Alevi Uzmanı** olarak görüşlerimi bildirmek istiyorum"* diye başlıyor.

"Redhouse Sözlüğü'ndeki açıklamalar, bunlar içinde en masumudur, kasıtlı yapılmamıştır... Sözlükler, toplumdaki genel kullanımları göz önüne alarak açıklarlar" dedikten sonra, *"Tüm bu durumlar göz önünde bulundurularak, yayınevinin olaydan*

sorumlu tutulmaması ve Türk Kültürü'ne değerli hizmetleri olan bu kurumun zarar görmemesi, Alevi kökenli yansız bilimadamı olarak dileğimdir. Saygılarımla" diyor.

Bu satırları, bırakalım Alevi kökenli bir insanı, hiçbir insan yazamazdı. Bu, açıkça Alevileri aşağılamaktı. Onlara **"Ahlâksız"** demekti!..

Pazartesi günü öğleden önce, nihayet telefonun başında Fuat Bozkurt'u yakaladım. Dosyada yazısını gördüğümü söyledim. Arkasından da: *"Fuat Bozkurt" Ben anamla, bacımla inceste ilişkiye girmiyorum. Sen yapıyor musun?.. Üstelik sen, Dede çocuğu olduğunu, gerektiği zaman gerine gerine söylüyorsun. Bu satırları yazmak için kaç para aldın?.."* Ve hatırlayamadığım kadar sözcüğü, ağzıma ne geldiyse saydım. Sonuçta kendisine dedim ki: *"Mahkeme dosyasındaki o yazını almazsan seni rezil ederim..."*

Önce itiraz eder gibi oldu. Kendini savunmaya çalıştı. Hatta bana bir ara, *"Yanımda kimler var? Onlara şov yapıyorsun"* dedi. Ben kendisine, yanımda çalışan yardımcımı bile dışarıya gönderdiğimi, bu tartışmayı onun bile duyup üzülmemesi gerektiğini düşündüğümü belirttim.

Kendisine, eğer o gün mahkemeye yazı yazıp, o belgeyi geri istemezse, bu yaptığını herkese anlatacağımı söyledim. Bu kesin tavrım karşısında durumu kabullendi. *"O zaman mahkemeye bir yazı yaz, faks çek. Bir örneğini de -ben şu anda Şahkulu Dergâhı'na gidiyorum- oraya çek"* dedim. Telefonu böylece kapadık. Şahkulu'na gittiğimde, **Alevilerin Sesi** Dergisi'nde yayınlanan ikinci el yazısı gelmişti.

Ama Fuat Bozkurt, aynı yazıyı mahkemeye gönderdim diyerek, beni atlattığını sanmıştı. Mahkeme dosyasına gidip baktığımda, yazı dosyada yoktu. Elimdeki faksın kopyasını hakime vermek istediğimde ise hakim, Fuat Bozkurt'un adını duyunca aşağılar bir tavır takınarak, *"Dosyaya giren belge oradan alınmaz"*

dedi. Ardından da adeta 'Alevilerin böyle profesörü olursa düşmana gerek yok' der gibi bir tavır aldı.

Fuat Bozkurt, ismime hitaben yazdığı ikinci faksta, Redhouse Yayınevi yönetmeni Ch. Brown'ın üstelemesi üzerine; *"Ancak, şu ana dek sözlükteki açıklamayı incelemiş değilim. Yazdığım yazı, onun bana verdiği bilgi doğrultusundadır. Sizinle yayınevi arasındaki sorunda her hangi bir yan tutmuş değilim"* diyor.

Yazdığı her yazıda ve yaptığı her konuşmada *"Nesnel bilimadamıyım"* demeye bayılan Fuat Bozkurt utanmadan, bilirkişi olarak yazı yazıyor. Hem de, bu denli hassas bir konuda, *"Ancak, şu ana dek sözlükteki açıklamayı incelemiş değilim"* diyor.

CIA Duruşmada mı?

Ama, sıra Amerikalılar için bilirkişi raporu yazmaya gelince, her nedense nesnel bilimadamımız nöbete kapılmış gibi kendisini; Alevi sözlükçü, Alevi Türkolog, Alevi, Alevi Uzmanı olarak, ısrarla tanımlıyor.

Fuat Bozkurt'un Rıza Zelyut için yazdığı, elimde kopyası olan bir eleştirisinde bakın ne diyor; *"Öncelikle bir noktayı anlayamıyorum. Araştırmacının Alevisi Sünnisi olamaz..." "Bay Zelyut'un Alevi Sünni diye yazarları ayırması anlamsızdır."*

Bu durumu, yine aynı yazıdaki kendi cümlesi ile cevaplamak daha keyifli olacak: *"Ne yazık ki, bu düzeydeki kişiler, kendilerini yazar sanıyorlar, kitap yazıyorlar. Ülke kültürü düzeyi açısından acınacak bir durum."*

Evet Fuat Bozkurt, bu tanımlamaya katılmamak olası değil. Bu tümceyi yazarken, acaba bu duruma düşeceğinizi biliyor muydunuz?.. Derler ya; **söyleyene değil, söyletene bak!..**

Mahkeme günü duruşmada hakim, *"...haklı olduğumuzu, ama karşımızdaki kişinin ABD vatandaşı olduğunu, bir gün bile ceza yerse Yabancılar Hukuk'na göre sınırdışı olacağını, zaten sözlüğün yeni basılacak nüshalarında dava konusu olan* **ki-**

zılbaşlık *sözcüğünü kaldırdıklarını, bizim de dediğimizin gerçekleştiğini...*" söyledi.

Açılan dava kamu davası idi. Biz, kendi ısrarımız ve kararlılığımızla davaya katıldık. Duruşmada ilginç bir olayla karşılaştık. Karşı tarafın avukatı Prof. Dr. Köksal Bayraktar, bir kaç avukatla duruşmaya katılmıştı. Onlar dışında CIA ajanı olduklarını tahmin ettiğim 5-6 civarında, 1.90 boylarında, sarışın bodyguard kılıklı kişiler, hatta bir kaçı silahlı olarak duruşma salonuna girmişti. Hakim karar yazısında, hem bizim iddiamıza **hak** veriyordu, hem de karşı tarafın sözlüğün yeni basımında bu kelimeyi kaldırdığını ifade ederek; **"Sanığın müsnet suçtan beraatine karar vermek gerekmiştir"** diyordu.

Normal mahkeme kararlarında **beraatine karar verilmiştir** diye yazar. Halbu ki, görüldüğü gibi bu kararda: *"...beraatine karar vermek gerekmiştir."* deniyor. Bu durum, hakimin yaşadığı bir sıkıntının karara yansımasından başka bir şey değildir.

Hangisi Nesnellik?

Böylece, Alevi kökenli *nesnel bilimadamı,* Alevilerle Redhouse arasındaki ihtilafta Redhouse'u destekleyerek, kendi tanımı ile yansız yani nesnel tavır alarak Alevilere hakaret eden sözlüğün ABD'li sahibini beraat ettirdi. Böylece, **yansızlık, nesnellik** adına Alevileri arkadan vurdu.

Şimdi, bir yazının başındaki Yahudi Tarihçi Beki Behar'ın Kızılbaşlık hakkındaki düşüncesi konusunda Prof. Dr. Selçuk Erez'in tavrına bakın, bir de Alevi kökenli "nesnel bilimadamı'nın tavrına bakın... Selçuk Erez, bu tavrından dolayı nesnelliğini yitirmiş mi oldu? Bu açıklamalar karşısında Fuat Bozkurt gibi **"yansız"** kalsa idi, "nesnel bilimadamı mı olacaktı?" Fuat Bozkurt'un bu tavrı "nesnellik", "yansızlık" kavramları arkasına gizlenip güçlüden, haksızdan yana olmak değil midir? Bilimadamlığı, nesnellik, yansızlık, tarafsızlık adına bu yapılan, ucubelik değil de nedir?..

"Nesnellik" Yalancılığın Yeni Adı Mı?

Şimdi gelelim Fuat Bozkurt'un, İsmail Onarlı'nın, Kervan Dergisi'nin Temmuz 98 tarihli yazısına verdiği "yanıta"!. Bu yazıda, İsmail Onarlı'nın haklı eleştirisi karşısında, yazıyı Onarlı'nın yazdığını unutup, bana cevap vermeye çalışıyor.

Fuat Bozkurt, Redhouse için Alevilere karşı yazdığı bilirkişi raporuna; *"Nesnel, bilimsel yanıttır"* derken, Onarlı'nın eleştirisine *"En küçük nesnellik taşımayan bir küfür salvosudur"* diyor.

Sözlüğü mahkemeye verenlerden birisi benim. Bu bilirkişi raporunu benden izin alarak yazmadı. Davacı diğer arkadaşlardan da almadı. Ben, Alevileri arkadan vuran bilirkişi raporunu mahkeme dosyasında (bana haber vermeden) gördüm ve aramızdaki tartışma bu nedenle çıktı. "Nesnel bilimadamı", nesnellik ve yansızlık kelimelerine karşılık saygısızca davranarak, o kavramları da kirleterek yalan söylüyor...

Ama, kendisi bakın, "Nesnel bir bilimadamı" olarak bilim dünyamıza ne gibi terimler ilave ediyor. *"Cahil bir Bektaşi Babası'nı Pir gösterip", "sıfırı tüketen", "Hımhım"*, kendisini iki sayfalık bir yazıda **on kere** "nesnel bir bilimadamı" diye tanıtırken, Avrupa'daki en büyük Alevi kuruluşu olan, onbinlerce üyeli, 150 dernekli Avrupa alevi Birlikleri Federasyonu Genel Başkanı'na hakaret etme cüretini hangi "nesnel bilimadamı" ve terbiye ölçülerine sığdırabiliyor, merak ediyoruz.

Bunlardan başka, Fuat Bozkurt son yazısında, Redhouse ile ilgili yaptığı işin üstünü örtmek için, şu savunmayı yapıyor: *"İşin ilginç yanı, bu bilirkişi raporunu yazmadan, **Alevilerin Sesi** Dergisi'ne kendi soyuna yakışır küfürleri yazan beyefendiyle telefonda görüştüm. Kendisinin onayı ile o yazıyı, gereksiz kavgalarla toplumun oyalanmaması dileğiyle verdim."*

Sevgili okuyucu,

Fuat Bozkurt burada, birinci cümlede iftira, ikinci cümlede

yalan söylüyor. Hem de "nesnel bilimadamı"na(!) yakışır üslup ile.

Birincisi, **Alevilerin Sesi** Dergisi'nde çıkan yazıyı ben yazmadım. Dergi, mahkeme dosyasında edindiği belgelerden sonra yazdığını açıklıyor. Ben, yazıyı her okuyucu gibi, yayınlandıktan sonra gördüm. Yazıyı yazsam, asla inkâr etmezdim. Ama, yazılan yazı çok yerinde ve gerekli bir yazı idi. Yazarın eline sağlıklar olsun!.. İçeriğine tamamen katılıyorum...

İkincisi, Fuat Bozkurt benim onayım ile bilirkişi raporunu yazdığını söylüyor. Yalan söylüyor... Ben, bilirkişi raporunu mahkeme dosyasında, o söylemeden gördüm. Ve şaşkınlığımı yazının başında anlattım. Zaten tartışmamız da bu nedenle çıktı ve bana ikinci yazıyı gönderdi. *"Mahkeme dosyasından çekiyorum"* demek zorunda kalıp, beni atlatmaya çalıştı.

Aynı şekilde utanmadan, bu iddiasını yazının devamında tekrarlıyor. Diyor ki: *"Böyle bir bilirkişi raporunu, sözlüğü mahkemeye verenlerden izin almadan yazmayacak(?) ölçüde deneyimliyim."*

Sözlüğü mahkemeye verenlerden birisi benim. Bu bilirkişi raporunu benden izin alarak yazmadı. Davacı diğer arkadaşlardan da almadı. Ben, Alevileri arkadan vuran bilirkişi raporunu mahkeme dosyasında (bana haber vermeden) gördüm ve aramızdaki tartışma bu nedenle çıktı. "Nesnel bilimadamı", nesnellik ve yansızlık kelimelerine karşılık saygısızca davranarak, o kavramları da kirleterek yalan söylüyor...

Bay "Nesnel"in Yeni "Nesnellikleri"

Düşünebiliyor musunuz, bir grup duyarlı alevi, Aleviliğe hakaret eden, aşağılayan bazı ansiklopedi ve sözlüklerdeki Kızılbaşlık ve incest sözcükleri için davalar açıyor, kendisini "Alevilik Uzmanı", "nesnel" bir "bilimadamı" olarak tanımlayan Alevi kö-

kenli bir yazar dede çocuğu olan Fuat Bozkurt, bu davada Alevilerin karşısında, hakaret eden bir sözlük sahibinin lehinde bir bilirkişi raporu vererek, sözlük yayıncısını beraat ettiriyor. Arkasından, utanmadan kalkıp; *"Yazımdan, Kızılbaşlığı küçültücü en küçük bir anlam çıkartılamaz, nesnel bir yanıttır."* deme yüzsüzlüğünü gösterebiliyor.

Aynı zamanda, bir cümlede, *"Her söylediğim sözü on kez düşünen bir yapım var"* diyor. Arkasından gelen cümlede, *"Bu baya üzüntülerimi belirttim ve bilirkişi raporunu da geri çektim"* diyor.

Hem yaptığını savunup "Nesnel bir yanıttır" diyor, hem de aynı yazıda özeleştiriden söz ediyor ve *"Bilirkişi raporunu geri çektim"* diyor.

Söz konusu dava, 1995 Haziranı civarında açıldı. Karar, 24 Kasım 1995'de verildi. **Alevilerin Sesi** Dergisi konu ile ilgili eleştiri yazısını Haziran 1996'da yayınladı. İsmail Onarlı, yazısını Temmuz 98'de yayınladı. Fuat Bozkurt ise, konu ile ilgili savunmaya Temmuz 98'de geçti. Aramızdaki tartışmadan **tam üç yıl sonra...**

Fuat Bozkurt, "nesnellik" ve "yansızlık" kavramları ardına saklanarak, Alevileri kötülemeye, Alevi değerlerine saldırmaya, yeri gelirse Redhouse Sözlüğü'nde olduğu gibi, Alevileri arkadan vurmaya devam ediyor. O'na, son günlerde kendisini Alevi toplumuna pazarlamaya kalkanlarla yazdığı bir kaç tümceyi anımsatmayı gerekli görüyorum: "Nesnel" Bozkurt, Alevilikle ilgili kitapları için Rıza Zelyut'a cevabında şöyle diyor: *"Ben Aleviliği ne övmek, ne de yermek için bu çalışmayı yapmadım. Nesnel bir çalışma sundum."*

Tabii, artık Fuat Bozkurt'un "nesnellik'ten ne anlatmak istediğini Redhduse örneğinden biliyoruz.

Fuat Bozkurt; Pir Sultan Abdal'ın *"Pirim Balım Sultan"* dedi-

ği Balım Sultan için ise; *"Tüm veriler Balım Sultan'ın hain olduğu verisini pekiştirmektedir"* (ATB s. 50) diyor.

"Nesnel bilimadamımızın" bu eleştiri derinliği dışında başka bir derinliğini daha size örnek vermek istiyorum; *"Şinasi Koç'un çalışmaları hiçbir zaman güvenilir değil... Zeki ama zır cahil bir insandı..."*

Özetle; Fuat Bozkurt'un kendine edindiği yöntem; yansızlık, nesnellik, tarafsızlık, bilimsellik kavramları arkasına gizlenmiş bir tarafsızlıktır. Çünkü, toplumsal mücadelede, toplumbilim de, tarafsızlık da bir siyasi yaklaşımdır ve bu yaklaşım güçlünün, haksızın tarafını tutmaktır. Bu bilgi, toplumbilimde alfabenin ilk harfidir. Toplumsal mücadelede tarafsızlık, yansızlık bir aldatmacadan başka bir şey değildir.

Ar Damarı Çatlayanlara Bir Sözüm Yok

Olay tamamen böyle olmuştur. Fuat Bozkurt'un konu ile ilgili kendi el yazıları da apaçık ortadadır. Bütün bunlarla yetinmeyenler dilerlerse, mahkeme dosyasına kadar zahmet edip gider, bizzat durumu görürler. Onlar için mahkeme dosya no. ise, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi Karar No: 1995/600, Esas No: 1995/670, tarih 24 Kasım 1995'dir.

Buna karşın, sağda solda hangi çıkar hesapları olduğunu bilmediğim bir amaçla; *"Yahu, durumu bilmiyoruz. Bu haber belki de Cemal Şener'in çıkarttığı bir şeydir"* demek için insanın ar damarının çatlaması gerekir, diye düşünüyorum.

Fuat Bozkurt'un Onarlı'ya yazdığı yazıdaki düzeysiz kişisel sataşmalara cevap verme gereksinimi bile duymuyorum. O konudaki yargıyı, beni ve onu tanıyan kamuoyuna bırakıyorum...

Not: Bu yazı Kervan dergisinin ..... sayısında yayınlandı. Tarihe not düşmek için buraya aldım.

Necat Birdoğan"ı Tanımanın Dayanılmazlığı!

İnsanın hayatında, tanışmasından mutlu olduğu, sevdiği-saydığı, dost olduğu, hatta yeri gelince, kanbağından oluşan akrabalarından bile çok sevdiği insanlar olur. Bir de, tanıştığına pişman olduğu, "keşke bu adamı hiç tanımasaydım", "o gün oraya hiç gitmeseydim", "ben ne şanssız bir insanmışım ki böyle birisi ile tanışmış oldum" dediği insanlar vardır.

İşte Necat Birdoğan, benim hayatımda, tanıştığıma pişman olduğum kişiler tanımına girer. Keşke hiç tanışmasaydım. Kişiliğini yakından tanımasaydım. Bazı olayları birlikte yaşamasaydım. O olaylar karşısındaki tavrını görmeseydim. Ve tanıştığıma pişman olmasaydım. Belki tanımak zorunda kalabilirdim. Ama keşke uzaktan tanısaydım. Ve hep öyle kalsaydı ilişkimiz. Tanıştık. İnsan birisi ile tanıştıkça yakınlaşır. Ama ben O'nu tanıdıkça uzaklaştım, tanıdıkça uzaklaştım. Ve sonunda tanıdığıma pişman oldum! Sonuçta tadı çekilmez hale geldi! Ve bu satırlar yazıldı!

Necat Birdoğan'ı bundan tam on yıl önce, "Alevilik Olayı" (1998) adlı kitabımın yayınlandığı yıl, Kadıköy'de kurulan Hacı Bektaş Veli Kültürünü Yaşatma Derneği'nde bir konferansım sırasında tanıdım. Kitap yeni dönemde Alevilik ile ilgili çıkan ilk kitaptı ve adeta Türkiye'deki Alevilik Olayı'nın gündeme gelmesinde ilk kıvılcım olmuştu.

Necat Birdoğan, tanıştığımızda beni ve kitabımı öve öve bitiremedi. Övgü dolu neler demedi neler. Bu yaptığı övgüler kar-

şısında adeta sıkılmıştım. Aynı övgüleri o günlerde aynı derneğe sıkça gelen, sonraki yıllarda "mürşit dede" diye dalga geçtiği Muharrem Naci Orhan Dede için de cömertçe yapıyordu. Hatta Muharrem Dede'nin karşısında, kafasını ve gövdesini öne eğerek peymançede duruyordu. Dernekte verdiği bir konferansta Muharrem Dede'nin gözleri içine bakarak -esas duruşta konuşuyordu. İkide bir; "dedem sürç-i lisan ettik ise affola" diye diye konuşuyordu. Alevilik ile ilgili yanlış söyleyecek diye adeta tir tir titriyordu. Böylece, o günlerde Muharrem Dede'nin gözüne girmişti. Ve samimiyet gayet iyiydi. Hatta Alevi dedelerinin secereleri ile ilgili yazdığı kitap bu diyaloglardan doğdu dense, abartılı olmaz.

Dernek yöneticilerinin çoğunluğu Hacıbektaşlı idi. Necat Birdoğan'ın Alevilik ile canlı ilgisi Hacıbektaş'lı bazı arkadaşları şaşırtmıştı. Çünkü kendileri Necat Birdoğan'ı önceki yıllarda Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerine sunucu olarak çağırdıklarını, teklifi kabul etmeyerek kendilerine; "ben aptal mıyım, gelip oraya kendime. Alevi dedireyim" dediğini söylüyorlardı. Ama durum değişmişti. Necat Birdoğan Alevilik ile ilgilenmeye karar vermişti.

Semah Vakfı Kuruluyor

Derken, Aleviler'in gündemine bir Alevi Vakfı kurma projesi geldi. Burada iki grup ortaya çıktı. Birincisi, İzzettin Doğan'ın başını çektiği oluşumdu. İkincisi de, Fermani Altun'un başını çektiği oluşumdu. Bu oluşumun içinde Necat Birdoğan ve Rıza Zelyut'un adı da birlikte anılıyordu.

Bu sırada Necat Birdoğan'ın göz ameliyatı geçirdiğini duydum. Geçmiş olsun demek için evine gittim. Sohbet sırasında Fermani Altun'u övmekle bitiremiyordu. Fermani Bey'in çok zengin olduğunu, bu iş için ne denli fedakâr olduğunu, gerçek bir Alevi olduğunu vs. vs. anlatmakla bitiremiyordu. Kurulacak Vak-

fa Fermani Altun'un başkan, kendisinin de başkan yardımcısı olacağını söyledi. Hatta ben, neden başkan siz olmuyorsunuz deyince; Fermani Bey'in parasının çok olduğunu, bu nedenle O'nun başkan olması gerektiğini savunuyordu. Bu arada Rıza Zelyut'un adı da vakıf başkanlığı için geçiyordu. Ama Birdoğan bu olası tehlikeyi bertaraf etmek için Rıza Zelyut'u kötülemeye, sohbette başlamıştı bile.

Birdoğan o gün, Rıza Zelyut'un polis olduğunu, bunu eski siyasi arkadaşlarının da bildiğini, hatta eşinin kendisini her gün arayarak Rıza'yı şikayet ettiğini vs. tarzında garip şeyler anlattı. Ben de "madem Rıza Zelyut için polis ajan vs. diyorsanız neden onunla birlikte vakıf kuruyorsunuz" dediğimde ise; "O'nun peşini bırakmam" diye garip bir cevap verdi.

Vakıf oluşumunu biraz eleştirince de; "ama bana Cem Vakfı kurucularından bir teklif gelmedi. Gelseydi orayı düşünürdüm" dedi. Ama ben kendisine, böyle bir teklif getirme yetkim ve düşüncem olmadığını, kendisini sadece ameliyat nedeniyle ziyaret ettiğimi söyledim.

Semah Kültür Vakfı'nı kurmak için sayısız toplantılar yapıldı. Ramada Oteli'nde viskili söylevler çekildi, şovlar yapıldı. Önce kurucu sayısı yüzlerle binlerle ifade edilirken sonuçta, yeri yurdu, tabelası bile olmayan, sadece genel başkanı olan bir vakıf bitkisel hayata terkedildi. Necat Birdoğan, Semah Vakfı nedeni ile önce Fermani Altun'la, sonra Rıza Zelyut'la ardından ilk Vakıf başkanı Selim Kazak ile ve son başkan Lütfi Kaleli ile bu nedenle kavgalı oldu.

Bu sırada Necat Birdoğan'ın Alevilik ile ilgili yazdığı ilk kitap olan "Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik" Hamburg Anadolu Alevi Kültür Birliğinin yayını olarak çıktı. Necat Birdoğan'ın, adı geçen dernekten fazla para aldığı dedikoduları çıktı. Konu aylarca tartışılıp durdu.

Şeyh Bedreddin Komitesi

Sevgili okuyucu, bu yazı bir yanı ile, Necat Birdoğan'ı benim gözümden tanıma yazısı olacak. Bu fotoğrafı okuyucuya doğru vermek için tanık olduğum bazı olayları sizlerle paylaşmak için yazıyorum. Bu olaylardan birisi de; Kervan Dergisi'nin önerdiği ve oluşturduğu, içinde dergiden Bedir arkadaşın, Necat Birdoğan'ın, Battal Pehlivan'ın, Rıza Zelyut'un ve benim bulunduğum "Şeyh Bedreddin Komitesi" olayıdır. Bu komite Şeyh Bedreddin'e Anıt Mezar yapmak amacı ile kuruldu. Bu kişiler komitede yer aldı. Görev bölümü yapıldı. Benim görevim Tarih Vakfı ile ilişkiyi yürütmek ve bu konuda ortak yapılabilecekleri organize etmekti. Necat Birdoğan ise, o sıradaki Belediye Başkanı Nurettin Sözen ile görüşüp, belediyeden anıt mezar için yer isteyecekti.

Bir toplantı sonrası gazeteci Miyase İlknur'dan işyerime telefon geldi. Miyase İlknur telefonda; "Necat Birdoğan'ın kendisi kanalı ile Şeyh Bedreddin Komitesi adına Belediye Başkanı Nurettin Sözen'den randevu istediğini, kendisinin de yardımcı olarak randevuyu aldığını, ama şimdi randevuya sadece kendisinin gelmek istediğini, eğer Rıza Zelyut ve siz (C.Ş. -K) gelmezseniz ben bu randevuyu iptal ederim" dedi. Ben sebebini sorunca; Necat Birdoğan'ın Nurettin Bey başkan olduğundan beri başkan ile görüşüp kendisinden "Kültür Müdürü" vs. gibi bir iş istediğini, bu görüşmeyi de böyle bir amaç için kullanacağı kaygısını taşıdığını söyledi.(*)

---

*(*) Aşağıdaki yazı; bu yazıda da ismi geçen yazar Rıza Zelyut tarafından yaklaşık 8 yıl sonra bir polemik nedeni ile 21.11.2006 tarihli Güneş Gazetesinde **Nejat Birdoğan ve "Alevilik İslam Dışındadır"** görüşü nedeni ile ilgili olduğu için aldım. Bilginize...*

Bir Anı

Bugün, bu önyargılı Alevi dernek başkanlarının can simidi gibi sarıldıkları 'Alevilik İslam dışıdır!' görüşü, Nejat Birdoğan adlı bir yazara aittir. Emekli edebiyat öğretmeni olan bu kişiyi de Alevilerin başına bela eden ne yazık ki benim.

1989 yılında Hamburg Alevi Derneği'nin düzenlediği Alevi etkinliği için Türkiye'de hazırlık yapıyorduk. O günlerde dernek yönetici olan çocukluk arkadaşım İsmail Kaplan, İstanbul'a gelmiş; benden Hamburg'a götürmek üzere aleviliği anlatacak isimler

Ben ve Rıza Zelyut randevuya bu nedenle gitmek zorunda kaldık. Randevu yerine önce Battal Pehlivan geldi ve şaşırdı. Arkasından Necat Birdoğan geldi. Rıza Zelyut ve beni görünce suratı allak bullak oldu. Görüşmeye ortak katıldık. Başkan olaya çok olumlu baktı. Her tür yardıma hazır olduğunu söyledi. Çıktığımızda Battal Pehlivan benimle aynı yönde çıktı. Yolda benden özür diledi ve; "Dün akşam dergideki(Kervan) toplantıda Necat Birdoğan evden telefon ederek beni yan odaya çağırttı ve bu saatte belediyeye gelmemi söyledi. Telefonu ve randevuyu sakın Rıza Zelyut ve Cemal Şener'e haber verme" dediğini söyledi.

---

istemişti. Ben, önceden tanıdığım Doçent Çetin Yetkin ile Nejat Birdoğan'ın ismini de önermiştim. Bizim evde, Nejat Bey, İsmail ve ben oturup konuştuk. O sırada Nejat Bey, 'Alevilik, aslında İslam dışıdır!' dedi. Bunun üzerine hem ben hem de İsmail tepki gösterdik. İsmail; 'Bu sözü biz Avrupa'daki alevilere kabul ettiremeyiz!' dedi. Nejat Bey, emekli bir öğretmendi; Avrupa'ya gidişine engel olacak bir söz söylediğine pişman olmuştu. Hemen; o sözünü geri aldı; 'Bizim başımız da Kuran'a bağlıdır.' dedi. Hatta bu sözünü, daha sonra yazdığı Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik kitabına da aynen aldı.

Nejat Birdoğan öldü ama İsmail Kaplan yaşıyor. Hem de Avrupa alevi Birlikleri Federasyonu'ndaki yöneticilerden birisi... Söylediklerimde bir yalan veya yanlış varsa açıklasın...

Nejat Birdoğan; nabza göre şerbet vermesini iyi biliyordu. Eğer ileri sürdüğü bir fikir; ileride kendisine zarar verebilecek ise, onu hemen geri çekebiliyordu. Benimle birlikte Avrupa'ya gelen Nejat Bey; orada, gerici İslam anlayışına tepki gösteren dernek yöneticilerini avladı; etkiledi ve bu görüşünü ince ince işledi. 1996'da yeniden bu iddia ile ortaya çıktı.

Şimdi soruyorum: Kitabına; 'Alevilerin başı da Kuran'a bağlıdır.' diye yazan birisinin daha sonra 'alevilik İslamdışıdır!' demesini kim ciddiye alır?

Ancak; Aleviliği özünden saptırmak; eritmek; AB emperyalizminin Türkiye üzerinde bir baskı aracı yapmaya çalışanlar.

Biliyorum ki Kazım Genç ve benzerleri bu iddialarından vazgeçmeyecekler. Onlara bilimsel bilgi değil; iddialar, AB kaynaklı, ucu daha batıya uzanan siyasi projeler yön veriyor.

Alevi halkın, artık gerçeği görme zamanı geldi de geçiyor bile: Nurcu Fethullah Gülen ile İslamdışıcı Alevi dernekçiler, aynı projede buluştular. Hedefleri de Türkiye Cumhuriyeti'ni sıkıştırmak. Atatürk'e gönülden bağlı olan Aleviler; bu bölücü projeye asla yüz vermeyecektir. 23.11.2006

Durum böyle olunca Miyase İlknur'un uyarısı gerçekleşmiş oldu. Yani, Necat Birdoğan Şeyh Bedreddin adını kullanırak Belediye başkanı Nurettin Sözen ile diyalog kuracak ve kendisine belediyeden yüksek maaşlı sıcak koltuklu bir iş isteyecekti. Bu, Aleviliğe de, Şeyh Bedreddin'e de saygısızlık değil de, neydi?

Komite'nin ilk toplantısında konuyu böylece anlattım. Ve Necat Birdoğan'ın Şeyh Bedreddin adını kullanarak daha olayın başında yaptığı bu istismarcı yaklaşımdan rahatsız olduğumu ifade ederek komiteden ayrıldım. Bu olaya Rıza Zelyut, Kervan Dergisi'nden Bedir ve Battal Pehlivan tanıktır. Hepsi de bana hak vermişlerdir. Necat Birdoğan'ın o sıradaki suratı ise görülmeye değerdi; simsiyah olmuştu. Tabi böylece bu komite uzun süre yaşamadı, dağıldı. Şeyh Bedreddin'in mezarı ise hâlâ anıt mezar olmayı bekliyor. Böyle bir kişilikteki insan; Aleviliği Ali'li savunsa ne yazar, Veli'li savunsa ne yazar. Bunlar zihinsel cambazlıktan başka bir şey değil.

Necat Birdoğan Cem Dergisi'nde

Bu başlığı okuyunca, bu da nereden çıktı(!) diyebilirsiniz. Fakat siz, Necat Birdoğan'ın sahte çalımlarına bakmayın. Kişilik olarak, Alevi kamuoyunda belki de Cem Dergisi, Cem Vakfı vs. adı ile özdeşleşen İzzettin Doğan'a en yakın kişilerden birisi Necat Birdoğan'dır. Necat Birdoğan İzzettin Doğan'a yakın olmak, sofrasında yer almak için çok çabalamıştır. Ama Cem çevresi bu işe tenezzül etmemiştir. Yoksa Necat Birdoğan Cem çevresine biat etmeye çoktan hazırdı.

Siz Necat Birdoğan'ın Cem çevresine attığı sahte çalımlara bakmayın; açın Cem Dergisi'nin Ekim 1991 tarihli 5. Sayısını, Necat Birdoğan ile İzzettin Doğan'ın Abidin Özgünay'ın ve şimdilerde "Mürşid Dede" dediği Muharrem Naci Orhan Dede'nin yazılarını yan yana görürsünüz. Daha sonraki sayılarda ise, gönderdiği yazılar yayınlanmadığı için yazı kadrosu içindeki ömrü kısa ol-

muştur. Yazılarına orada yer verilseydi, o yaptığı eleştirilere rağmen kendisini çabukça "ikna" ederdi. Tıpkı Aydınlık ve çevresine yıllarca "ajan provakatör" dedikten sonra araziye uyum sağladığı gibi. Kavga ve Kervan Dergileri'nde yazı yazarken, Aydınlık ve çevresi hakkında ulu orta ağız dolusu suçlamalar yapan Birdoğan, şimdi de Aydınlık'taki yerini güya kalıcı kılmak için Kervan Dergisi ve çevresi ile orada yazı yazanlara çamur atmaya çalışıyor. Ama bu sefer elindeki çamur yüzüne gözüne bulaşacaktır.

Ecevit'ten Perinçek'e

Bir insanın Ecevit'çi olması, Bülent Ecevit'in partisinin düşüncelerini savunması gayet normaldir. Aynı durum Perinçek için de geçerlidir. Bir kişi Perinçek'in de düşüncelerini savunabilir, dergisine yazı yazabilir. Başkanı olduğu partiye oy verebilir. Bunlar normal siyasi tepkilerdir.

Ama, ben araştırmacıyım, ben yazarım, ben hiç yanılmam, benim dışımdakiler tutarsızdır, ben her şeyi bilirim. Aleviliğin de en iyisini ben bilirim, ben yazarım, ben savunurum" diyen birisi kalkar Bülent Ecevit için şu satırları yazarsa; "Kişisel olarak benim büyük saygı duyduğum kişidir Sn. Ecevit. **Yaşadığım sürece de genel başkanımdır.** Bunu onurla, gururla ve sevinçle söylüyorum." O zaman, durup düşünmek gerekir.

Evet Ecevit hakkındaki bu satırlar Necat Birdoğan'ın, Cem Dergisi'ne yayınlanması için gönderdiği ve yazıdaki polemikler nedeni ile aslı kendisinde kopyesi bizde olan yazıdan alınmadır. Yazının aynı paragrafının devamında Ecevit'e hayranlığının, bağımlığının ya da yağcılığının dozunu artırarak; **"Bunu benim doğal önderime yüreğim yanarak söylüyorum"** diyor.

Aklı başında, sosyal bilimle uğraşan bir kişi o anda beğendiği, oy verdiği bir parti için-bir parti başkanı için; "yaşadığım sü-

rece de genel başkanımdır" "benim doğal önderime" vs. gibi kavramlar kullanması kişinin niteliğini, düşüncelerinin ne denli oturmamış ve hafif olduğunu gösteriyor.

Peki Sayın Birdoğan Ecevit; "doğal önderiniz" ise "yaşadığınız sürece genel başkanınız" ise Doğu Perinçek neyiniz oluyor? Bu, o dönemde Ecevit için söylenmiş yağ çekme değilse, nedir? İşte sizin yazdıklarınızın ve bilim adamlığınızın ölçüsü budur.

Bunları yazan birisinin ondan sonra kalkıp Aydınlık'ta; "Bay Cemal Şener, Alevi araştırmacısı geçiniyor. On yıldan beri her renge boyanan bu Bay'ın..." diye yazması için ya beynini, belleğini peynir ekmek ile yemiş olması lazım ya da Cemal Şener'i kendisi ile karıştırmış olması lazım. Cemal Şener için Necat Birdoğan'ın, kendi yazdıklarından ve yaptıklarından sonra bunları yazması için ardamarının varsa, çatlaması lazım.

Cemal Şener'in nasıl bir yazar olduğunu ve on yıldır kimin renkten renge girdiğinin kararını ise, ne yazdığını bilmeyecek denli yağcılıktan gözü dönmüş kendini bilmez kişiler değil, kamuoyu verecektir.

Dedikodu Deposu Birdoğan

Hayatınızda dedikoducu insan mutlaka tanımışsınızdır. Ama siz Necat Birdoğan kadar dedikoduyu, yalanı hiç çekinmeden söyleyen, insanlara iftira eden birini tanımamışsınızdır. Bu özelliği sayesinde, çevresinde kavga etmediği kişi kalmamıştır. Tanıştığımız ilk zamanlarda, ortak tanıdığımız diğer kişiler hakkında olur-olmaz, ulu-orta bir dizi dedikodular yapardı. Onlara da tabii, benim ve başkaları hakkında yapardı. Bizler bunu hissederdik ve kendisini uyarırdık. Ama o istifini bozmaz, durumu pişkinlikle geçiştirmeye çalışırdı. Dedikodularının çoğu ise para ile endeksli dedikodulardı.

Ben ANT yayınlarını kurduğum yıllarda, benim Alevi zengin-

lerinden para alarak bu işi yaptığımın dedikodusunu yayardı. Hatta isim de verirdi. "İzzettin Doğan, Mustafa Süzer, Cemal Şener'e para vermiş o da kitap yayınlıyor" diye dedikodu yapardı. Hiçbir kimseden bir tek kuruş almadan bu güne dek Alevilik, yakın tarih ve sosyoloji ile ilgili yaklaşık 50 çeşit kitap yayınladığıma bir türlü inanmak istemedi. Ve bu konudaki dedikoduya hâlâ devam ediyor.

Bir ara Şahkulu Sultan Dergahı'nda yönetimdeki arkadaşlara yardımcı oluyordum. O sırada 5 arkadaş ile birlikte seminer dersleri de veriyorduk. Sembolik bir ücret alıyorduk (5 milyon TL. gibi). Necat Birdoğan, sözlü dedikodu ile yetinmedi. Kendisi ile söyleşi yapılan Folklor-Edebiyat Dergisi'nde bu rahatsızlığını şöyle ifade etti. "Aktüel'de benim 'Alevilik İslam dışıdır' yazım çıkınca, bana yapılmayan tehdit kalmadı. Hepsi de, kimi Alevi 'yazar ve araştırmacılar' tarafından kışkırtılan zavallılardı. 'Seni öldüreceğiz, çocuğunu keseceğim'... Şimdi o yazar artıkları Şahkulu'nda 50 milyon maaş alıyor, bir de karısına 100 milyon maaş bağlatıyorlar. Bunlara göre Alevilik elbette İslam içi'dir. Eğer Alevilik İslam dışı olsa, bu artıklar soygunculuk yapamayacaklar." (Folklor ve Edebiyat Dergisi, Sayı 13, S. 68)

Sevgili okuyucu, Birdoğan, tehdit edebiyatı ile benim ve benim gibi insanların asla ilgisi olmayacağını bile bile yalan söylüyor. Arkasından da, isim vermeden, Şahkulu ile tehdit yalanını ilişkilendirerek iftira ediyor.

Söyleşideki Şahkulu ile ilgili kısmı Vakıf başkanı Mehmet Çamur okuyunca, şaşırıp kalıyor. Arkasından Birdoğan'ı arıyor özetle; **böyle yalan yanlış şeyler, Dergâh hakkında yazmasından dolayı üzüntülerini bildiriyor.** Benim diğer arkadaşlarla birlikte toplam 5 ay sembolik bir ücret aldığımı, eşimin ise Dergâh'a ayda yılda bir sadece ziyarete geldiğini, kendilerine çok yardımının olduğunu, ama bu güne kadar bir çay bile içmediğini söylüyor.

Birdoğan, Vakıf başkanı Mehmet Çamur'un bu açıklaması karşısında Aydınlık'taki köşesinde düzeltme yapacağını söylüyor. Şimdi Aydınlık'taki düzeltmeyi okuyalım:

"Geçen yazılarımdan birinde, kendini Alevi araştırmacısı sayan ucuz kişilerin, türlü dernek ve vakıflarda yüksek aylıklarla yer bulduklarını da yazmıştım. Şahkulu Sultan Dergâhı'ndaki Mehmet Ali Hilmi Dedebaba Vakfı'nın Başkanı Sayın Mehmet Çamur aradı ve kendilerinde kesinlikle böyle bir kişinin olmadığını söyledi. Çamur, arkadaşımdır. Elbette yanlış yapmamıştır. Böyle bir kanı uyandırdıysam düzeltir, özür dilerim" (Aydınlık, 10 Mayıs 1998)

Birdoğan özür diliyor. Ama kendine yakışan bir üslup ile diliyor. Çünkü o kafayı; "ucuz kişiler" ve "yüksek aylıklarla" bozmuş. Onun tek meselesi; ben merkezcilik ve para, para, para... Samimiyetsizlik, entrika adeta her cümlesinde dökülüyor. İnsan ancak bu kadar pişkin olabilir pes doğrusu... "Yazar artığı" ifadesi ile de, olsa olsa kendini tanımlıyordur.

Bakın, gene Aydınlık'tan size bir seviye örneği daha; "Fuat Bozkurt söylenecek her şeyi söyleyip bir güzel giydirmiş. Cem Vakfı başkanından tıs yok" (15 Aralık 96)

Bu denli seviyesiz üslup sergileyen Birdoğan, buna rağmen Cem Vakfı ile flört etmekten vazgeçmiyor. İşte okuyalım: "Bu soruları Cem Vakfı yönetimine iyi niyetle sormaktayım. İçlerinde gül yüzlü arkadaşım Niyazi Öktem'de var. Ayrıca iyi yürekli Yesari Gökçe'de var. Hani bir gün, şöyle şu koşullanmış mürşitlerden birazcık uzak olsalar da bir araya gelsek ve doğruyu bulsak diyorum. Dışarıda selamet var çünkü. Buluşursak masraflar benden." Yani, Birdoğan'ın gözü sürekli Cem Vakfı'nda. Siz onun çalımlarına bakmayın. O çalımlar, kendine muhatap bulamadığı için! Yoksa O, onlara biat etmeğe çoktan hazır. Ama ne yazık ki İzzettin Doğan O'nu bugüne dek ciddiye almadı.

Birdoğan'ın Araştırmacı Yazarlığı(!)

Necat Birdoğan önüne gelene saldırıyor. Bir zamanlar **"doğal önderim"** dediği Ecevit için Aydınlık'ta günah çıkarırcasına; **hükümeti günahım kadar sevmiyorum.** Diyaneti sevmiyorum. **Ecevit'i sevmiyorum.** CHP'yi sevmiyorum." (Aydınlık, 1 Haziran 1996)

"Bu Yaşar Okuyan, Ecevit'e daha çok yakışıyor, dedim. Her olguyu Allah'tan bekleyen iki kafa ve kin dolu iki yürek" (Aydınlık 2 Şubat 1997)

Tabi, Necat Birdoğan'ın baş düşmanı Alevi yazarlar. Elinden gelse onların hepsini yok edecek. İşte bazı inciler; "Bay Cemal Şener Alevi araştırmacısı geçiniyor", "Son beş yılda Alevilik üzerine 156 araştırmacı yazar türedi", "Kendisine araştırmacı-yazar kartviziti bastıran İsmail Onarlı", "Kendisini Alevi araştırmacı sayan ucuz kişiler" vs. vs.

Necat Birdoğan, kendisi dışında Alevi yazar ve araştırmacı tanımıyor. Ama kendi yaptıklarına baktığımızda, durumu hiçte iç açıcı değil. Birdoğan 600 yıllık "Şah Hatayi Divanı"nı kendi yazmış gibi -kapağın üstüne yazar yerine kendi adını yazdırarak- bastırdı. Hazırlayan, derleyen vs. değil. Doğrudan yazarı gibi, kapağın üstüne adını "yazar" yerine yazdırdı. Bir tek yaptığı, -bu konuda- bu olsa önemli değil. Birdoğan, Hacı Bektaş Veli Dergâhı eski Postnişini olan Cemalettin Ulusoy'un "Müdafaa" adlı eserinin kapağına da kendi adını -yazar yerine- yazdırarak bastırdı. Ulusoyların, Çelebilerin torunları oğulları bile böyle yapmazken, onlar dedelerinin ismini yazıp kitabı yayınlarken Necat Birdoğan, Çelebi babalarının secereli torunuymuş gibi kendi ismini Cemalettin Ulusoy'un kitabının üstüne yazıp yayınladı. Bu da yetmedi, "Baha Sait'in İttihat Terakki döneminde Alevilerle ilgili yaptığı araştırmasına da Necat Birdoğan, -kitaptaki yazar yerine- kendi adını koyup yayınladı.

Bunlar da yetmedi "Alevilikte Yol Ayrımı" adını verdiği kitaba -Fuat Köprülü dahil- bir dizi araştırmacının yazılarını doldurdu. O, araştırmacıların yaptıklarına saygı gösterme gereği duymadan kitabın kapağına, yine yazar kendisiymiş gibi, adını yazarak yayınladı. Halbuki kitapta kendi yazmaya çalıştığı yer 300 sayfa civarında iken, Fuat Köprülü ve diğer yazarlarkan aldığı yazı toplamı 400 sayfadır. Buna mı araştırmacı yazarlık denir? İnsan onunla bununla dalga geçeceğine, önce kendine bakar. Ama nerede!.."

Birdoğan Kimin Avukatı

Birdoğan, Alevilik ile ilgili tartışmalarda, görünüşte dürüst gösterip gerçekte ise samimiyetsiz olan zihniyetlere avukatlık yapmıştır. Bunlardan birisi; Fuat Bozkurt'un Aleviler'i insestlikle (düşük ahlaklı mezhep olmakla) itham eden Redhouse sözlüğü lehine yaptığı bilirkişiliğin avukatlığıdır.

Necat Birdoğan Fuat Bozkurt'un, kendisinin bile savunamadığı bu rezaletini savunmuştur. Bakın Aydınlık'taki köşesinde ne yazıyor.

"Birkaç günden beridir sık sık dostlardan ve okurlardan telefonlar gelmekte; Fuat Bozkurt'la ilgili Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu dergisinde çıkan ağır bir yazıdan söz etmektedir. Dergiyi ve yazıyı görmedim. Ancak Prof. Dr. Bozkurt'u iyi tanırım. Hem inanmış bir Alevi, hemde bir dede çocuğudur. Bilime de sıkı sıkıya bağlıdır..."

Birdoğan'ın kastettiği konu, geçen sayıda Kervan Dergisi'nde (sayı 68) yayınlanan konudur. Fuat Bozkurt kendisini, "ben Aleviliğe inanmıyorum, ateistim" diye ifade etmesine rağmen, Birdoğan, 'hem inanmış bir dede çocuğu, hem de bilime de sıkı sıkıya bağlıdır' diye Fuat Bozkurt'u tanıtıyor. Halbuki Fu-

at Bozkurt kendini 60 milyonun önünde TV ekranında tam tersi tanıttı. Ama Birdoğan kraldan çok kralcılık yapıyor. Yazının devamında ise; "Sn. Bozkurt'u aradım. Kendisini bu sütunlarda konuk edeceğimi söyledim. Gerekeni yapacağına inanıyorum. Daha sonra konuyu tartışmaya da açacağım. Hem kırk yılda bir bilim adamı yetiştireceğiz. Sonra da yargısız infazlarla, savunma almadan onu mahkum edeceğiz. Aydınlık dergisi böyle bir çalışmanın sona ermesi için çalışmayı ilkelerinden sayar. Fuat Bozkurt kendisinden daha çok, bu alana hizmet verenleri hep saygı ile anmıştır. Onu da savunmasını aldıktan sonra gerekirse topa tutalım.

Ayrıca, topa tutanların en az Fuat Bozkurt kadar bu alanı incelemeleri ve bilmeleri gerek. Bir yılda kırk düşünceye girenleri ve kırk kapıyı çalanları Fuat Bozkurt'un dengi sayamayız." (Aydınlık, 14 Temmuz 96)

Birdoğan, Bozkurt'a elbette denk bir kişilik bulmakta zorluk çeker. Ama kendisi onun Aleviler'e karşı yaptığı bu hakareti savunma cesareti bulduğuna göre, O onun fazlası ile dengi sayılır. Fuat Bozkurt bile, Redhouse meselesinde yaptığı haltı bilip cesaretle savunamazken başka birinin onu savunması için insanın yüzünde deri değil, kösele taşıması gerekir.

Necat Birdoğan'ın avukatlığına soyunduğu ikinci kişi de Aleviler'in Ali'sine, Hacı Bektaş Veli'sine pervasızca hakaret etmeyi yazarlık sanan Faik Bulut'tur. Faik Bulut Aleviler'in kutsal kabul ettiği en temel değerlere "Alisiz Alevilik" adlı kitabında ve konu ile ilgili çeşitli dergilerde yayınlanan söyleşilerinde saldırmayı adeta, kendine iş edindi. Bunun üstüne 12 Alevi yazar biraraya gelerek; "Ali'siz Alevilik olur mu?" adlı bir kitapla Faik Bulut tezlerine, herkes kendince cevap verdi. Ortak fikir ise; Alisiz Aleviliğin olamayacağı idi.

Kitap yayınlanır yayınlanmaz telaşa kapılan -Faik Bulut'tan

çok- Necat Birdoğan oldu. Bakın, tıpkı Fuat Bozkurt olayında olduğu gibi -kendi ifadesiyle- kitabı görmeden/ okumadan körü körüne Faik Bulut'u Aydınlık'ta savunmaya başladı. Şimdi Aydınlık'tan okuyalım; "...Son kitabın adı 'Ali'siz Alevilik Olur mu?' Amaç Faik Bulut'un 'Alisiz Alevilik' kitabını çürütmek görünüyor. Kitap bir derlence. On iki imam karşılığı oniki yazardan alıntılar var. Bu yazarların bir kesimi yazılarının kesinlikle bana ve Faik Bulut'a karşı yazılmadığını söylediler. Dergimizin öbür sayfalarında Faik Bulut'un bu kitapla ilgili bir yanıtını okuyacaksınız. Ben, henüz bu kitabı okuyamadım. Gelecek sayılarda yanıtımı sunacağım." (Aydınlık, 24.5.98)

Birdoğan, Fuat Bozkurt ile ilgili yazıyı da okumadan savunmaya başladı. Ama aradan 2 yıl geçti, hâlâ yanıt veremedi! Biz Faik Bulut'un yazdığı kitapla ilgili olarak başka bir kitap yayınlıyoruz. Ama Birdoğan'ın paçaları tutuşuyor. Faik Bulut da, ilgili yazıda adeta; "Yetiş Hocam!" diyor.

İşin garip yanı, bizim keskin araştırmacımız Fuat Bozkurt meselesinde olduğu gibi bu sefer de; "ben henüz bu kitabı okuyamadım" diyor. Ama nesnel bilim adamımız okumadan savunmaya başlıyor. Yazı yayınlanalı 5 ay geçti. Galiba hızlı araştırmacı daha kitabı okumadı. Çünkü henüz yanıt yok.

Birdoğan bir de ne yapıyor, biliyor musunuz? Bu kitaptan sonra, kitapta yazısı olan bir arkadaşımızı arıyor. Bu kitaptaki yazını geri çek. Ben yayınlanması için vermedim demesini bekliyor. Ama arkadaş kendisine pabuç bırakmıyor. Ve bu çirkin ve garip teklifini kabul etmiyor. Ama o gene de; Aydınlık'taki yazısında; "Bu yazarların bir kesimi yazılarının kesinlikle bana ve Faik Bulut'a karşı yazılmadığını söylediler" diye utanmadan, sıkılmadan yazabiliyor. Üstelik, kendini Faik Bulut ile özdeşleştiriyor.

Birdoğan'ın Kökeni

Birdoğan, Aydınlık'taki bir yazısında Murtaza Demir'in adını vererek, Alevi kökenli olup olmadığı tartışmasına giriyor.

Alevilik konusunda araştırma yapan birçok Sünni ve Hıristiyan kökenli yazar var. Aleviler bunlara saygılı ve sevgili davranışrlar, minnet duyarlar. Aleviler'in Necat Birdoğan'a tepkisi kökenine değil, kişiliğinedir. Necat Birdoğan'ın Alevi kökenli olmadığına inanan bilen biriyim. Kitaplarındaki; Alevi dedelerine ve Bektaşi babalarına düşmanlığının da, kendisinin Şii kökenli bir Azeri olmasından ileri geldiğini düşünüyorum. Zaten çeşitli sohbetlerde, ne köyünü ne de mensup olduğu ocağı vs. doğru söylememiştir. Alevi anne babadan doğmadığı halde, sürekli değişik şeyler söylemiştir. Bu da insanların kafasında soru işaretleri yaratmıştır. Gene, O'nu yakından tanıyan bazı eski dostlarından geçmişte, İran'a bir ozanımızla gittiğini, dönüşte Şiiliği çok faal bir şekilde savunduğunu duyanlardanım.

Necat Birdoğan'ın kökeni hiç önemli değil. Problem onun kişiliğinden kaynaklanıyor. Kişiliğinin de bana göre elle tutulur bir yanı yoktur. Alevi Ululaı, Alevileri böyle "Alevilerden" korusun.

Yoksa bugün birçok insan, Necat Birdoğan'ın Kars'lı olduğunu ama köyünü bir türlü düzgün söylemediğini ya da her sorulduğunda, farklı köy adı verdiğini, birbirine espiri ile anlatıyor. Hem de Kars'lı Aleviler anlatıyor. Bazı yerlerde "Garip Musa taliplerindenim" demesini de Garip Musalılar espri ile anlatıyor.

Bunlar önemli değil. Önemli olan Birdoğan'ın kişiliğidir. Bu karışıklık da Birdoğan'ın kişiliğine uygundur. Birdoğan'ın; Alevilik konusunda yazdıkları da, Karslı'lığı da, Atatürkçü'lüğü de tartışmaya açıktır.

Birdoğan'ın Atatürkçülüğü de Aleviliği gibi bence defoludur. Yoksa insanın kendisinden kuşkusu olmasa Aydınlık'ta şunları yazmaz. Aydınlık'tan okuyalım; "Tükür yüzlerine Mustafa Kemal", "İnsanlık tarihinin en ulu haftası" "Ulu ve eşsiz önder"

Ne kadar abartılı değil mi? Bu, samimi olabilir mi? Acaba neden bu kadar zorlama?..

"Ali'siz Alevilik" Ya da "Alevilik İslam Dışıdır" Tartışması Üzerine

Alevilik içinde yaşanan tartışmalardan olan; "Ali'siz Alevilik" ya da "Alevilik İslam dışıdır" savları, farklı kişilerle ifade edilmesine rağmen aslında, savunulan tezler itibariyle aynı anlama geliyorlar. Ve bu savları Aleviler'den çok Aleviler'in geçici yol arkadaşları savunuyorlar. Bunlar ya Alevi kökenli olmayan veya Alevi kökenli olup kendilerini atesit yahut (sözüm ona) sol-sosyalist(!) olarak ifade eden kişilerin savunduğu, Aleviliğe yabancı görüşlerdir.

Bu savlar savunulurken, Aleviler'in Sünni İslam'a olan tepkileri de kullanılıyor. Çünkü İslam; yobaz, softa, tutucu Sünni dinsel anlayışla özdeş kabul ediliyor ve o zaman, "Alevilik İslam olamaz" mantığı çalıştırılıyor. Halbuki burada söylenmek istenen Alevilik, Sünniliğin dışındadır demekse, katılmamak olası değil. Yani bu savları savunanlar Aleviler'in Sünni düşmanlığını kullanıyorlar. Böylece, sanki o zaman Alevilik daha kabul edilebilir bir din olacakmış gibi algılanmaya çalışılıyor. Sanki o zaman sola sosyalizme, hatta inanmayanlara, ateistliğe daha yakın duruma gelirmiş gibi algılanıyor. Yani kendini sol ya da sosyalist gören Aleviler, Anadolu'da 800 yıldır yaşayan dinsel anlayışın kendilerine yabancı gelen yerlerini(!) budayarak, sosyalist din(!) haline getirmeye çalışıyorlar.

Yoksa, Alevilik İslam dışında olunca daha mı ilerici, sosyalistlerce kabul edilebilir din olur? Böyle saçmalık olabilir mi? Hıristiyanlık ve kolları ile Musevilik ve kolları İslam dışındadır. Peki onlar için de, "daha kabul edilebilir dinler" denilebilir mi? Veya Bahailik İslam içinden çıkan ama, kendini tek tanrılı ayrı bir din kabul eder. O, din değil midir? Din için, sosyal bilimlerin ve teolojinin söyledikleri, Bahailik için de geçerli değil midir. Öyleyse, Bahailik -İslam dışı olduğundan- daha ilerici vs. olabilir mi?

Alevilik için de durum budur. Alevilik için ayrı dindir demek ne sosyolojik olarak ne de teolojik olarak mümkün değildir. Ayrıca Alevilik dinsel bir ayrım olduğu sürece, O'nu Ali'siz, Veli'siz veya İslam dışı diyerek, hiçbir dine inanmayanların, ateistlerin daha sempatik bakabileceği veya benimseyebileceği, kabul edilebileceği bir olgu yapamazsınız. Öyle de kabul edilse, din gene dindir. Her din inanmaya dayanır. Her dinin inanca dayalı kendisine özgü kuralları vardır.

Bu yapılan Aleviler'in inancı ile alay etmekten, onlara saygısızlık etmekten, onları yok saymaktan başka bir şey değildir. Bırakın Aleviler kendini nasıl ifade etmek istiyorlarsa, öyle etsinler.

Sonuç

Aleviliğe ve Aleviler'e karşı sorumluluk duymasaydım, Necat Birdoğan hakkında böyle bir yazı yazmaya değmeyebilirdi. Ama Aleviliği ciddiye aldığım ve Aleviler'in uğraşına saygı duyduğum için bu yazıyı yazmayı zorunlu gördüm. Çünkü iyi niyetli temiz arkadaşlarımızın, Necat Birdoğan'ın yaşına başına bakarak, onu tanımadıkları için ona kandıklarını görüyorum.

Halbuki Necat Birdoğan sinsi sinsi Alevilik ve Alevi düşmanlığını her fırsatta yapıyor. Bu kişiliği benim aydınlık yüzlü

insanlarımın görmesi için, bu çirkin fotoğrafları görmeleri gerekiyor.

Alevi "yazarıyım", Alevi "yöneticisiyim", Alevi "bilim adamıyım", Alevi "araştırmacısıyım" vs. diye ortaya çıkan kompleksli, üretim hatası, defolu kişilikleri tanımadan "yol eri" olunmuyor.

Bunları tanıyacağız ve Alevi-Bektaşi ulularının aydınlık yolunda; eşitlikçi, bölüşümcü, özgürlükçü bir temelde yürümeye devam edeceğiz.

- ARAPÇA'NIN TÜRKLERİ ARAPLAŞTIRMASI
- ALEVİLER ve MHP
- ALEVİLER ve DİYANET
- ALEVİLİK İSLAM İLİŞKİSİ
- ALİ'SİZ ALEVİLİK OLUR MU?
- TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ ve ALEVİLER
- FRANSA'DA KIZIL ELMACILAR
- DERSİM ANILARI

Nejat Birdoğan, Fuat Bozkurt, Murtaza Demir ve İsmail Beşikçi ile ilgili yazılar.

CAĞALOĞLU YOKUŞU
NARLIBAHÇE SOK.
NARLI HAN NO:3
CAĞALOĞLU 34110 İSTANBUL
TEL : (0212) 511 63 91 - 92
FAX : (0212) 511 62 99
etikyayinlari@yahoo.com

ISBN:978-975-8565-43-6

9 789758 565436

ETİK YAYINLARI